

2. 132
2

А К Т Ы

ИЗДАВАЕМЫЕ АРХЕОГРАФИЧЕСКОЮ КОММИССИЮ

В Ы С О Ч А Й Ш Е

У Ч Р Е Ж Д Е Н Н О Ю   В Ъ   В И Л Ь Н Ъ .

Т О М Ъ   І І .

А К Т Ы   В Р Е С Т С К А Г О   З Е М С К А Г О   С У Д А .

В И Л Ь Н А .

1867.

Ж 1/2
2/2

А К Т Ы

ИЗДАВАЕМЫЕ АРХЕОГРАФИЧЕСКОЮ КОММИССИЕЮ

A 152
—
2

В Ы С О Ч А Й Ш Е

У Ч Р Е Ж Д Е Н Н О Ю В Ъ В И Л Ь Н Ъ .

Т О М Ъ І І .

А К Т Ы Б Р Е С Т С К А Г О З Е М С К А Г О С У Д А .

В И Л Ь Н А .

Въ типографіи Губернскаго Правленія.

—
1867.

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Коммиссія, по принятой ею программѣ для разбора и изданія древнихъ актовъ, разсматривая ихъ по судамъ, имѣетъ въ виду три главныя задачи :

1. Собрать матеріалы для проясненія элемента Православія въ Сѣверо-Западномъ краѣ. Элементъ этотъ такъ былъ подавленъ здѣсь враждебнымъ ему католицизмомъ, и все, что носило на себѣ отпечатокъ Православія въ здѣшнемъ краѣ, или напоминало объ немъ, такъ было изглажено, прикрито, что одни только древніе судебныя акты могутъ бросить яркій свѣтъ на враждебныя тенденціи католицизма и разсѣять мракъ, такъ долго скрывавшій истину. И потому Коммиссія поставила себѣ за правило: а) выбирать и издавать всѣ привилегіи Польскихъ королей и великихъ князей Литовскихъ, данныя Православнымъ церквамъ и вообще Православному Духовенству; б) всѣ, такъ называемыя, фундушовыя записи, которыми надѣляли Православныя церкви, монастыри и Православное Духовенство не одни только короли и князья, но и частныя лица, и вообще

всѣ акты, которые свидѣтельствуютъ о бывшихъ въ Сѣверо-Западномъ краѣ Православныхъ церквахъ, хотя бы онѣ и не существовали теперь; в) когда Унія вторглась въ Сѣверо-Западный край и когда всѣ Православныя церкви, за исключеніемъ весьма немногихъ, обращены были въ Унитскія, послѣднія пользовались также привилегіями королей; ихъ надѣляли также дарственными записями частныя лица. И какъ онѣ опять, по волѣ Провидѣнія, сдѣлались Православными, то судьба ихъ и положеніе въ разное время тѣсно связаны съ исторіею Православія въ Сѣверо-Западномъ краѣ; а потому Коммиссія считаетъ необходимымъ издавать всѣ привилегіи и фундушовыя записи, данныя бывшимъ Греко-Унитскимъ церквамъ и Греко-Унитскому Духовенству, вмѣстѣ съ привилегіями и фундушовыми записями, данными Православнымъ церквамъ.

Въ первомъ томѣ актовъ, изданныхъ Коммиссіею 1865 году, помѣщено 40 документовъ, относящихся къ Православнымъ и Греко-Унитскимъ церквамъ; въ издаваемомъ нынѣ второмъ томѣ — 55; а въ приготовленномъ къ изданію третьемъ томѣ ихъ будетъ помѣщено до 200. Собраніе актовъ этого рода составитъ современемъ богатый матеріалъ для Церковной исторіи Сѣверо-Западнаго края. — Кромѣ привилегій и фундушовыхъ записей на церкви, во второмъ томѣ помѣщено 10 актовъ, въ которыхъ явлены права на приходы, выданныя помѣщиками Римско-Католическаго исповѣданія Греко-Унитскимъ священникамъ; права эти назывались *презентами*. Акты этого рода, свидѣтельствуя о существованіи Греко-Унитскихъ и древле-Православныхъ церквей, обнаруживаютъ вмѣстѣ одно изъ сильныхъ средствъ, которымъ католицизмъ порабощалъ бывшее Греко-Унитское Духовенство и заставлялъ его не только забывать свое древнее Православное происхожденіе, но болѣе и болѣе уклоняться отъ него и принимать всѣ внѣшнія формы и обряды католицизма.

2. Вторая задача Коммисіи, при выборѣ и изданіи актовъ, есть проясненіе самыхъ, можно сказать, первыхъ источниковъ администраціи въ Сѣверо-западномъ краѣ. Съ этою цѣлію Коммисія считаетъ необходимымъ выбирать и издавать: а) всѣ постановленія дворянства Сѣверо-Западнаго края. Какъ ни мелки бываютъ иногда эти постановленія, однакожъ въ нихъ выражаются общественная и частная жизнь всѣхъ сословій края въ разныхъ частяхъ его; б) преимущественно издавать инструкціи, которыми снабжало дворянство своихъ депутатовъ, называвшихся послами, отправляемыхъ на главные сеймы. Въ этихъ инструкціяхъ вполне видны политическій бытъ, положеніе края относительно другихъ народовъ, потребности края, недостатки администраціи, улучшенія разнаго рода, также экономическій бытъ края и всѣ первоначальныя средства къ политическому его существованію. Если документы этого рода не могутъ называться чисто историческими, то они служатъ основою для исторической ткани, и многое могутъ прояснить въ жизни и цивилизаціи Сѣверо-Западнаго края; в) Коммисія также считаетъ необходимымъ выбирать и издавать привилегіи, которыя давали Польскіе короли и великіе князья Литовскіе разнымъ обществамъ и сословіямъ, мѣстечкамъ и городамъ, равно какъ и акты и опредѣленія королевскихъ комиссаровъ, которыми обозначаются недвижимая собственность разныхъ обществъ и сословій, ихъ права на жительство, торговлю, входы въ казенные лѣса, и т. под. Акты эти, проясняя бытъ королевскихъ крестьянъ, мѣщанъ, жидовъ и другихъ сословій, могутъ служить для историка указаніемъ на нѣкоторыя событія края, а равно подтвержденіемъ нѣкоторыхъ отдѣльныхъ историческихъ фактовъ.

Въ настоящее время, когда начинается жизнь Русскаго народа въ краѣ, вопросъ о жидяхъ сдѣлался вопросомъ почти все-

общимъ. Что такое жида здѣсь въ настоящее время? Чѣмъ они были въ прежнее время, при Польскомъ владычествѣ? Какое имѣли они отношеніе къ администраціи края и какое на нихъ имѣло вліяніе самая эта администрація? Какимъ образомъ жида захватили въ свои руки всю торговлю, всѣ лучшіе промыслы и, можно сказать, все богатство края? Все это должна намъ объяснить исторія ихъ прежняго быта. Потому Коммиссія полагаетъ, при изданіи третьяго тома актовъ, обратить особенное вниманіе на все, что можно найти въ нихъ объ этомъ предметѣ, именно: собрать всѣ привилегіи Польскихъ королей и великихъ князей Литовскихъ, относящіяся къ жидамъ, собрать всѣ сеймовыя постановленія, относящіяся къ ихъ быту, всѣ болѣе характеристическія судебныя опредѣленія, состоявшіяся по дѣламъ между жидами и христіянами. Акты эти, хотя и могутъ быть подведены подъ вторую вышеозначенную ихъ категорію; однакожь весьма значительное ихъ количество, ихъ специальность, ихъ современный интересъ стоятъ того, чтобы они изданы были отдѣльно. И потому, не помѣщая ихъ во второмъ томѣ, Коммиссія предполагаетъ издать ихъ особымъ выпускомъ, вслѣдѣ за третьимъ томомъ. По этой же самой причинѣ, именно, по специальности предмета, Коммиссія, изготовивъ для печати вмѣстѣ съ переводомъ съ Польскаго на Русскій языкъ такъ называемую Ординацію королевскихъ лѣсничествъ въ б. Великомъ Княжествѣ Литовскомъ, полагаетъ издать ее также отдѣльно отъ актовъ. Изданіе это, какъ проясняющее вообще экономическій бытъ края, безъ всякаго сомнѣнія, принесетъ также весьма значительную пользу наукѣ.

Можно было бы издавать отдѣльно акты, относящіяся къ быту крестьянъ и отношеніямъ ихъ къ помѣщикамъ въ разное время; но какъ акты эти болѣе юридическаго свойства и заключаются въ судебныхъ опредѣленіяхъ, состоявшихся по дѣламъ помѣщиковъ,

такъ что крестьяне играютъ въ нихъ роль слишкомъ незначительную и мало замѣтную; то опредѣленія эти необходимо должны войти въ третій отдѣлъ актовъ юридическихъ, составляющихъ третью задачу Коммиссiи.

3. Задача эта имѣетъ цѣлю прояснить внутреннiй бытъ Сѣверо-Западнаго края. Жизнь народа выражается въ его законодательствѣ, которое въ свою очередь проявляется въ практическомъ его примѣненiи, или въ юридическихъ его формахъ. По этому Коммиссiя поставила себѣ въ обязанность обратить особенное вниманiе на разнаго рода судебныя опредѣленiя, характеризующiя этотъ бытъ народа въ разные періоды его существованiя по разнымъ его классамъ и сословіямъ. Такъ называемые акты крѣпостные, заключающіе въ себѣ частныя сдѣлки между разными лицами, хотя могутъ прояснить многое въ быту народа; но большею частію содержаніе ихъ слишкомъ мелко и обыденно; напротивъ судебныя опредѣленiя по разнымъ дѣламъ между лицами разныхъ сословiй даютъ ясное понятiе о степени образованiя народа, о нравственномъ его состоянiи, о вліяніи одного класса, одного сословія на другіе. Сначала судебныя опредѣленiя не были отдѣляемы отъ крѣпостныхъ актовъ, какъ доказываютъ состоящiе на лицѣ въ Центральномъ Архивѣ акты книги; но въ послѣдствіи, когда юридическія формы получали гораздо большее развитіе, судебныя опредѣленiя начали вносить въ особыя книги, извѣстныя подъ именемъ декретовыхъ. Въ этихъ-то книгахъ заключается огромный запасъ матеріаловъ не только для историческихъ изслѣдованiй, но вообще для исторiи. Само собою разумѣется, что нѣсколько этого рода актовъ мало могутъ способствовать къ проясненiю жизни народа, но болѣе значительное ихъ количество составитъ важный матеріалъ, который послужитъ мѣриломъ политическаго и нравственнаго разви-

тія народа. Въ первомъ томѣ помѣщено этого рода актовъ 32, во второмъ 21. Количество это весьма еще незначительно, чтобы можно было по нему судить о важности этихъ актовъ въ историческомъ отношеніи, хотя въ нихъ заключается много характеристическихъ указаний полезныхъ для историка. Коммиссія не приступила еще къ отдѣльнымъ декретовымъ книгамъ. Одинъ архивъ Главнаго Литовскаго Трибунала заключаетъ въ себѣ 280 декретовыхъ книгъ, изъ которыхъ каждая содержитъ въ себѣ среднимъ числомъ 2000 листовъ. Разборъ этихъ книгъ, безъ сомнѣнія, доставитъ богатый запасъ археографическихъ матеріаловъ.

Нѣкоторые изъ помѣщенныхъ въ этомъ томѣ актовъ, кромѣ общихъ вышеизложенныхъ свойствъ, имѣютъ еще другія особыя характеристическія черты, которыя придаютъ имъ бѣльшій интересъ и значеніе, такъ напримѣръ:

а) Въ первомъ отдѣлѣ актовъ особенно замѣчательна въ этомъ отношеніи привилегія Сигизмунда III, данная Православному Духовенству въ 1589 году (актъ 5-й, стр. 10). Прежде, какъ видно изъ самой этой привилегіи, существовалъ обычай, по которому по смерти архіепископа или митрополита, все имущество ихъ и вообще имущество церковное поступало въ вѣдѣніе воеводъ, подскарбіевъ земскихъ и старостъ; отъ чего имѣнія, какъ то: замки, мѣстечки, дворы, села и земли переходили въ руки свѣтскихъ людей. Чтобы пресѣчь это злоупотребленіе, разпространившееся по всему б. Великому Княжеству Литовскому, и обезпечить имущества духовныя и вообще церковныя, Сигизмундъ III постановилъ, чтобы старшія духовныя лица при каждой церкви, по смерти епископа или митрополита, всѣ имѣнія, всѣ *наданья*, и всѣ церковныя сокровища принимали сами и передавали по-

вому епископу, митрополиту или архимандриту. Другой неменѣе важный документъ, относящійся къ этому отдѣлу,—это опредѣленіе королевскихъ комиссаровъ по поводу жалобы Православныхъ Червачицкихъ священниковъ (актъ 17-й, стр. 48) на дѣлаемые имъ притѣсненія Кобринскимъ подстаростою. По силѣ этого опредѣленія Православное Духовенство наравнѣ съ Католическимъ освобождается отъ свѣтской юрисдикціи.

б) Во второмъ отдѣлѣ актовъ, въ актѣ 70, на стр. 152, въ инструкціи посламъ Брестскаго воеводства говорится: «Что касается до просьбы короля его милости, чтобы мы позволили королю его милости, «только на время дать епископство Виленское поляку; то, такъ какъ «небезопасно и даже страшно позволять то, что противно давнимъ правамъ и привилегіямъ и обычаямъ, которые предки короля его милости, святой и вѣчной памяти короли Польскіе и Великіе Князья «Литовскіе, не только неоднократно давали предкамъ нашимъ, но и «вѣчно и ненарушимо хранили и поддерживали ихъ,— въ этомъ отношеніи мы лучше поручаемъ посламъ нашимъ, дабы они нижайше и «покорно представили просьбы наши его королевской милости, чтобы «его королевская милость, по примѣру благочестивыхъ предковъ своихъ, ничего не дѣлалъ такого, что противно правамъ и привилегіямъ, «ими пожалованнымъ.» Этою же самою характеристическою чертою отличается (актъ 73, стр. 157) протестъ сенаторовъ, чиновниковъ градскихъ и земскихъ и землянъ Брестскаго воеводства на комиссаровъ царства Польскаго, присоединившихъ незаконно къ Польшѣ имѣнія и земли, принадлежавшія Великому Княжеству Литовскому.

в) Въ третьемъ отдѣлѣ отличаются особыми характеристическими чертами по своему предмету и по юридическимъ формамъ слѣ-

дующіе акты: 1) Опреѣленіе короля Стефана по дѣлу Стефана Баговитиновича Шумскаго съ княземъ Янушомъ Збаражскимъ, старостою Кременецкимъ съ присовокупленіемъ определенія Брестскаго земскаго суда о духовномъ завѣщаніи Шумскаго (акт. 97, лист. 228). 2) Такого же свойства и характера определеніе по дѣлу дворянина Николая съ воеводою Витебскимъ Николаемъ Салѣгою; 3) Въ определеніи по дѣлу Коптей съ княземъ Романомъ Сангушкою объ ограбленіи крестьянъ Коптевыхъ видны — бытъ, положеніе и состояніе крестьянъ тогдашняго времени, цѣна разнымъ вещамъ и продуктамъ; 4) Опреѣленіе по дѣлу между помѣщиками Брестскаго уѣзда и Базиліянами о захватѣ имѣнія первыхъ генераломъ послѣднихъ Геракліемъ Лисанскимъ, кромѣ полного развитія тогдашняго времени юридическихъ формъ, показываетъ, чѣмъ были Базиліяне въ это время. Акты подъ номерами 91, 93 и 110 помѣщены въ этомъ отдѣлѣ потому только, что Коммиссія не сочла нужнымъ дѣлать особаго отдѣла для трехъ актовъ.

I.

**АКТЫ, ПРОЯСНЯЮЩЕ ЭЛЕМЕНТЪ ПРАВОСЛАВІЯ
ВЪ СЪВЕРО-ЗАПАДНОМЪ КРАѢ.**

1.—Фундушевая запись на Семятичскую церковь во имя Святой Троицы, съ предѣлами Св. Апостоловъ Петра и Павла и Преподобной Параскеви.

Изъ актовъ книги за 1786 годъ, стр. 1519.

Roku tysiącznego siedemsetnego osemdziesiąt szóstego, miesiąca Sierpnia dwudziestego drugiego dnia.

Przed urzędem IKMsci i aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stawając obecnie I. X. Tomasz Kulżycki, pleban Troscianicki, fundusz, cerkwi Siemiatyckiey służący, do akt podał, po rusku w te słowa pisany: Лѣта Божого тисеча четьриста тридесять первого, индикта девятого, мѣсеца Апрѣля двадцать пятого дня, на Святого Апостола и Евангелиста Марка. Во славу и честь Всесвятыхъ и Нераздѣльныхъ Троицы. А се я Алексѣй Кмыта Судымонтовичъ зъ Хожова, подскарбій Литовскій, и зъ женою моею Теодорою умыслили себѣ на чолобитве землянъ и подданныхъ моихъ въ селѣ Семятыхахъ, въ повѣтѣ Дорогичкомъ лежачомъ, велѣли есмо постановити церковь въ Семятыхахъ,

на горѣ, надъ рѣкою Мухавцемъ, между дорогами Четыговскою и Цехановецкою, храма Святой и Живоначальной Троицы, съ предѣлами Святыхъ Апостолъ Петра и Павла и Преподобной Параскеви, нарицаемой Пятокъ. А на выживленье священнику Елисеви Ефремовичу и будущимъ по немъ священникомъ при той церкви надали есмо земле на триехъ мѣстныхъ: перва волока помѣру королевского въ Ситочномъ, отъ дороги Роговецкой и Машкова до Розсоши; втора волока на Ложкахъ, отъ дороги Высоцкой до границы Батыковской; третья волока отъ рѣчки Каменки, зъ лугами черезъ дорогу Чартыевску и Цехановецку до границы Роговецкой, обмеженны зъ подданными чотырема въ селѣ Боратынцу и землею волокою. Перва волока садыбая полъ

села; вторая за греблю; третья на Лиживахъ одъ границы Пироговской до границы шляхецкого Боротынца и зъ сѣножатю на Лысинахъ отъ дороги Мельницкой зъ зарослями, до Буга надлежащими до той волоки, а зъ сѣножатю на Слохахъ и Соснахъ и зъ загородниками слуховскими на волокъ чотыри. Садиба священника надъ тою жъ рѣчкою Мухавцемъ до дороги Цехановецкой и за садибами двома, и моргами шестома на городѣ и за будованье на тыхъ же моргахъ церковныхъ мають быти со служители до церкви належачи зъ забудованьемъ належачи, которыи мають належащу службу чинити день единъ въ седмицу, а десетину священнику давати будутъ живущи въ томъ имѣнью моемъ Семятычкомъ земляне зъ волокъ двадцати и осминъ двоухъ въ селѣ Клекотовѣ и Слохахъ, по копѣ жита зъ каждой волоки, въ селѣ Боратынцу зъ пяти волокъ и трехъ осминъ по копѣ одной, въ селѣ Пироговичахъ, въ Волыховичахъ, Рѣшотникахъ и въ Каянцы зъ каждого городу по сноповъ пятнадцать, млыво въ млынахъ нашихъ на рѣцѣ Каянцы и Мошчонци на властну потребу безъ

черки и мѣрки священнику позволяемо жита бочку и пшеницы, дьяку на проскуры давать зъ двора нашего будемъ мы и по насъ будучи. Къ сему же озеро подъ Волкою, которое зачинаеть ся одъ Буга а конецъ подъ Дурною городниками и дрыва зъ боровъ нашихъ на опаль и всяку потребу; той же священникъ жити маеть по божию и пристойне и повинень будетъ за насъ и родичей нашихъ каждого мѣсеца въ субботу литургию одправляти съ панахидою. Которое то писмо даемы до церкви вышереченой и въ книги земскіе Дорогицкіи писати казали и абы вѣчными часы заставало и не отъ кого не порушено было, и кто бы тое писмо наше смѣлъ ломити, таковъ маеть зъ нами розсудитися въ Страшное Второе Пришествіе Господне. Которое то писмо подписую властною рукою моею и печатью ствержаю. Данъ въ Семятычахъ году и дня вышъ вызреченныхъ. U tego funduszu przy pieczęci wy-cisioney podpis takowy: Алексѣй Кмыта Судымонтовичъ зъ Хожова, подскарбій Литовскій. Który to fundusz za podaniem przez wyrazoną osobę jest do xiąg ziemskich wojewodstwa Brzeskiego przyjęty i wpisany.

1508 г.

2.—Фундушевая запись на церковь Божіей Матери во Владимирѣ-на-Мухавцѣ.

Изъ актовъ книги за 1595 годъ, листъ 27—29.

Лѣта Божого Нароженья 1595, мѣсеца Генвара 10 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о трехъ кроляхъ святѣ римскомъ припалыхъ и судовне отправованыхъ, передъ нами, врадниками земскими воеводства Берестейского, Оедоромъ Патеемъ судьбою, Богданомъ Туминскимъ подсудкомъ и Иваномъ Патеемъ писаромъ, ставши очевисто у суду, велебный у Бозѣ отецъ Адамъ Ипатій, Епископъ Володимирскій и Берестейскій, покладалъ и очевисто призналъ привилей его королевское милости Жикгимонта, за печатью майстатовою на парггаминѣ писанный, которымъ его королевская милость надать рачилъ ку церкви Божой Светой Пречистой у Володимери на Мухавцы, имѣнья Тришина а Шпановича, въ повѣтѣ Берестейскомъ лежачихъ, яко о томъ шырей адостаточней привилей помененый въ собѣ обмовляетъ, просячы, абы, для згубы оногъ и вшелякого припадку, до книгъ врадовыхъ земскихъ былъ уписанъ, въ чомъ мы, врадъ, бачачы рѣчь быти водле права слушную, приняли есмо его ку запису до книгъ врадовыхъ,

который привилей, въ книги вписуючы въ слово до слово, такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ, Божою милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, кнежа Прусское, Жомоитскій и иныхъ. Чинимъ знаменито симъ нашимъ листомъ, хто на него посмотришь, альбо чтучи его слышитъ, нинѣшнимъ и напотомъ будучимъ, кому будетъ потреба того вѣдати. Билъ намъ чоломъ Владыка Володимирскій и Берестескій Вассіанъ о томъ, штожъ маршалокъ нашъ староста Володимирскій панъ Оедоръ Янушевичъ, описалъ по своему животѣ на церкви Божой Пречистой Богоматере въ Володимери имѣнье свое въ Берестейскомъ повѣтѣ на рѣцѣ на Мухавцы на имѣнья Тришинъ а Шпановичи а жеребей въ Косичахъ, на имя Милашовскій, выслугу свою, што выслужилъ на братеничомъ Александрѣ королі его милости и тежъ куплю свою, што купилъ въ намѣстника Мельницкого Немеры Гримайловича форварки жидовскіе, на имя Райковскій и Ясковскій а Пашковскій у Берестейскомъ повѣтѣ, и на то на все

онъ тестаментъ пана Федоровъ Янушевича и тожь и тые привилея, которыми тые имѣнья и фольварки братъ нашъ Александеръ король его милость и мы сами пану Федору потвердили, передъ нами вказываль, а и сама пани Федорова Янушевича о томъ до насъ писала, повѣдаючи, ижъ мужъ ее то записаль на церкви Божое и билъ намъ чоломъ Владыка, абыхмо тое все потвердили церкви Божое нашимъ листомъ навѣчнось. Иномы зъ ласкинашое на его чолобитье то учинили тые всѣ вышеписаные имѣнья и фольварки потвержаемъ симъ. нашимъ листомъ ко церкви Божое вѣчно и непорушно и ему самому и напотомъ будучимъ Володимирскимъ Епископомъ со всѣми слугами пугными и людьми служебными и тяглыми и со всеми землями пашными и бортными, и зъ сѣножатями, и зъ бобровыми гоны, и зъ ловы звѣриными и пташими, и зъ дубровами, и зъ лѣсы, и зъ гаи, и зъ хворостами, и зъ озерами, и зъ рѣками и зъ рѣчками, и зъ болоты, и зъ ставами и зъ млынами, и зъ ихъ вымелками, и зъ даньми грошевыми и медовыми и куничными, и зъ дяклы, и зъ ихъ службами, и зъ всѣми входы ихъ и при-

ходы, и зъ всимъ правомъ и паствомъ, который колвекъ именовъ могутъ названы а выменены быти, и зъ всемъ съ тымъ, какъ ся тые имѣнья и тые фольварки въ своихъ границахъ здавна ея мають, ничего на насъ и на наши наслѣдки не оставляючи. Воленъ онъ и по немъ будущые Епископы то ко церкви Божое розширити, прибавити и ко церковному пожиточному и лѣпшому обернути, какъ сами налѣпей розумѣючи. А на твердость того и печать нашу казали есмо привѣсити къ сему нашому листу. Писанъ въ Краковѣ. Лѣта Божого тисеча петьсотъ осмого, мѣсеца Апрѣля двадцатого дня, индыкта одиннадцатого. У того привилею печать его королевской милости есть завѣшона маестатовая, при которой и подписи есть тые словы: при томъ былъ маршалокъ и секретаръ панъ Иванъ Сопѣга, подкоморій Нимейшишкій, панъ Андрей Якубъ Довойновича подскарбій Нимугенскій панъ Иванъ Андреевичъ, который же тотъ привилей за прозьбою его милости Владыки Володимерского и Берестейского ку записанью для згубы до книгъ врадovýchъ земскихъ Берестейскихъ поданъ есть и записанъ.

1555 г.

3.—Привилегія короля Сигизмунда Августа о передачѣ Озятской церкви въ обезпеченіе конюшему Гайкѣ.

Изъ актовъ книги за 1790 г., лисг. 2031

Przed aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego stawając obecnie wielebny w Bogu I. X. Adam Budzilowicz, paroch cerkwi Oziatskiej, kopia listu Najjasniejszego Króla Jego Mosci Zygmunta Augusta do jasnieoswieconego Xięcia Imci Mikołaja Radziwiłła, wojewody Wilenskiego, pisanego, teyże cerkwi Oziatskiej służącego i w aktach biskupich Włodzimierskich oblatowanego do akt podał, po rusku w te słowa pisana: Жыггимонтъ Августъ, Божою милостію, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жмоитскій, Мазовецкій и иныхъ. Воеводѣ Виленскому, маршалку земскому, канцлеру великого княства Литовского, старостѣ Берестейскому, державцы Борисовскому и Шавленскому Николаю Радивилу и инымъ старостомъ Берестейскимъ, хто и напотомъ тотъ замокъ нашъ Берестейскій держати будетъ. Повѣдилъ передъ нами писаръ нашъ, конюшій Городенскій, державца Опшмянскій, панъ Янъ Николаевичъ Гайко о томъ, што которая церковь заложенья Светого Миколая у волости староства Берестейского, въ селѣ Озяцкомъ подаванья нашего господарского есть, ино ижъ онъ тамъ же у въ

Озяти фольварокъ свой маеть, до которое дей церкви перво сего одъ его накладъ некоторыми церковными потребами далъ, для того билъ намъ чоломъ, абыхмо его при томъ зоставили и тую церковь въ подаванье ему дали. Ино кгда тая церковь у Озяти наше подаванье господарское, мы тую церковь заложенья Святое Микола въ селѣ Озяцкомъ для обороны отъ крывдъ и въ подаванье ему есмо дали вѣчне. Маеть онъ самъ, его жона, дѣти и потомки ихъ тую церковь въ подаваньи своемъ мѣти и отъ крывдъ боронити, священниковъ годныхъ и научныхъ при ней установляти владности владичней надъ священникомъ тоее церкви въ справахъ духовныхъ ничимъ невоимуючы и пыльне стерегчи, жебы и хвала Божая въ той церкви не уменьшала и справована была ведле обычаю закону Греческого. А што ся дотычетъ земли зъ постановленья вѣчного отъ насъ къ той церкви наданья, того крывдыне чинити, дѣти и потомки отъ тое церкви ничѣмъ отдаляти и уймовати не мають, але священникъ тепершній и по немъ будущіе священники, которые слу-

жбу Божую въ той церкви служи-ти будутъ ведле наданья нашего держачи уживати, а за насъ господара Бога просити. Твоя бы милость, пане воеводо, о томъ вѣдаючи, подаванья тое церкви ему поступилъ и священнику тамошному послушному во всемъ его быть велѣлъ, и водле сего листу нашего въ томъ се къ нему заховалъ и тотъ листъ нащъ у книги замковые, твоя милость, уписать бы казалъ. А если бы коли священника отца або жона и дѣти его потомки ихъ въ той церкви не мѣли, а у оной бы церкви черезъ дванадцеть недѣлъ служба Божая не была, або панъ если бы кгрунтъ одъ насъ къ той церкви наданый уменьшилъ и якое жъ бы кольвекъ укривженьетой церкви отъ него самого, жоны и дѣтей его и

потомковъ ихъ дѣяло, тогды врадъ нашъ того стерегчи и боронити и засъ тую церковь въ поданье и справу нашу взяти маеть. Писанъ въ Петровѣ, подъ лѣто Божого Нароженья тисеча пятьсотъ пятьдесятъ пятого, мѣсеца Юня шеснадцатого дня. У того листу подпись руки его королевское милости тыми словами: Sigismundus Augustus Rex, mp. Остафій маршалокъ и писаръ. A na brzegu tej kopii listu suscepta takowa: Extraditum per extractum venerabili reverendo Mikolao Zdanowicz, parcho ritus Graeci Oziatensi—Wladimiriae, die Martis prima, mensis Decembris, anno Domini millesimo septingentesimo vigesimo secundo. Kizikowski kapituli Wladimiriensis notarius. Która to kopia listu iest do xiąg ziemskich woiewodstwa Brzeskiego przyjeta i wpisana.

1584 г.

О нападеніи князя Льва Масальскаго на имѣнье церковное Тришинъ.

Изъ актовъ книги за 1584 годъ, листъ 550—553.

Лѣта Божого Нароженья 1584, мѣсеца Октебра осмого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, водле порадку статутового о Светомъ Михалѣ святѣ Римскомъ припалыхъ, передъ нами вранники судовыми земскими воеводства Берестейского, Адамомъ Патеемъ судею, и Богданомъ Туминскимъ под-

судкомъ, постановившыся очевидно у суду велебный въ Бозѣ отецъ Феодосей, владыка Володымерскій и Берестейскій, сторона поводовая, злецилъ и далъ моцъ отъ себе у суду въ справѣ своей, нижеписаной, моцованому прятелеву своему пану Андрею Романовскому, который за тымъ порученьемъ жаловалъ съ

позву на земенина господарского, воеводства Берестейского, князя Льва Ивановича Масальского, штожь дей въ року прошломъ тисеча пятьсотъ осмдесятъ второмъ мѣсеца Апрѣля двадцать пятого дня, зъ волторка на середу, въ нocy, въ небытности..... его милости самого у Берестьи и врадника его тутошнего ма.....пана Осекровского, тотъ помененый князь Левъ Масальскій самъ особю своею зробившы собѣ немало слугъ и помочниковъ зъ розмаитою бронью вчинилъ мощно, квалтомъ на имѣнѣ церковное въ повѣтѣ Берестейскомъ лежащее, прозываемое Трышинъ, тамъ дей у дворцу владыки его милости Трышинскомъ, заставшы дворника, на име Сенка Каленка, поймалъ и казалъ, руки завезавшы, подвору водити и мордерство, якое сами хотѣли, надъ нимъ чынили, а потомъ дей дверы до сѣней, до коморы и до избы выбили и вырубали и быдло дворное, што колве въ томъ дворцу было, также статковъ домовыхъ и гвалтовне побралъ, а то есть меновите: коровъ дойныхъ съ теляты четыре, воловъ два, быка одного, озимковъ лѣтошнихъ трое, кожуховъ новыхъ два, за которые дей дано по осмидесятъ грошей, сукмановъ одѣванныхъ два, топоръ одень, биндасовъ два, молотовъ дванадцать, сокеръ двѣ, гусей на яйцахъ сѣдячихъ семеро, куръ што

одно было, то дей все побили, къ тому полотень поставовъ чотыри толстого, чотыри платья бѣлого, кошуль мужскихъ, жоноцкихъ платовъ, скатертей, ручниковъ въ бодни побравшы до имѣнья своего отпровадилъ и отвезъ, што дей на врадѣ оповѣдано и вознымъ освѣтчно, которого оповѣданья и освѣтченья вознымъ выписъ съ книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подъ датою року тисеча пятьсотъ осмдесятъ второго, мѣсеца Апрѣля двадцать пятого дня во всимъ въ жалобѣ съ позвомъ сгодливы покладалъ, въ которомъ выписъ ниже оповѣданья и сознанье возного повѣтового Матея Лачынского врадъ признаваетъ, ижъ тотъ возный бачнымъ въ дворцу Трышинскомъ въ сѣняхъ, въ коморѣ и въ избѣ выбитьемъ и рубаньемъ дверей знаки квалту почыненые, о которое жъ дей наѣханье квалтовное на дворець, о збитье дворника и шкоды, въ томъ дворцы учиненые, первой сего уже по трыкротъ на роки до суду земского Берестейского ку праву князя Масальского владыка его милость позывалъ и за двоими позвы занестаньемъ у двою вину статутовую здалъ, а трети дей позвы большою речью до трибуналу великого князства Литовского князь Масальскій одрочилъ, што теперь за четвертыми позвы, яко на року остатнемъ завитомъ показати и во всемѣ наков-

нець усправедливитисе естъ пови-
ненъ , якожь оповѣдаючыся зъ
сторонѣ владыки его милости съ
пильностію черезъ тры дни, иле
праву належало, князя Льва Ма-
сальскаго до суду приволывать
давалъ, нижли позванный, яко самъ
ку праву не сталъ такъ жадное
вѣдомости о собѣ судови и сторонѣ
не вчинилъ, за чымъ домовлять се
панъ Романовскій, абы позванный
за нестаньемъ своимъ на четвер-
томъ року, яко упорный а праву
непослушный, въ року завитомъ
на впадѣ во всей речы, о што естъ
позванъ, зданъ, а владыка его ми-
лость ку дальшому покладанью по-
воду права своего припушонъ былъ.
А того дня нинѣшнего, остатнего,
третего, въ датѣ вышешписаного,
кгда вже было передъ нешпоромъ,
мы врадѣ поступаючы моцъ права
посполитого, здавши князя Льва Ма-
сальскаго за нестанного, въ року за-
витымъ зъ стороны поводовой по-
водъ права покладати наказали. За-
тымъ панъ Романовскій доведечы
позву къ року теперешнего, покла-
далъ выписъ съ книгъ кгородскихъ
Берестейскихъ познанья возного
повѣтового..... ровича Остро-
мечовского, ижь въ часъ передъ
роки позевъ земскій въ жалобѣ...
.....ки его милости очевисте до
рукъ князю Льву Масальскому въ
замку Берестейскомъ подаль, при
томъ показуючы першое позыванье

а нестанье князя Льва Масальскаго
на двоихъ рокахъ покладаль позвы:
оденъ на роки о Светомъ Михаѣль,
святѣ Рымскомъ въ року прошломъ
осмдесять третемъ сужонные вы-
данный, а другій на роки Трикроль-
скіе, въ року нинѣшнемъ осмде-
сятъ четвертомъ минулые покла-
далъ, тежь доводъ сознаньемъ воз-
ныхъ, ижь тые обое позвы въ часъ
передъ роки кладены на имѣнью
и въ дворѣ князя Масальскаго Не-
пельскомъ; потомъ довелъ неста-
нья князя Масальскаго и зданья
у двою вину статutowую за тыми
обоими позвы, ктому положылъ тре-
тій позевъ земскій, которымъ на
роки, о Светой Троицы святѣ Рым-
скомъ справованые князь Масаль-
скій позыванъ былъ и довелъ вла-
стнымъ листомъ князя Льва Ма-
сальскаго, подъ печатью и съ под-
писомъ руки его и написомъ у раду
земского на листѣ отрочономъ, ижь
тые третіе позвы большою справою
до трибунала князь Масальскій
отрочылъ, менуючи у большой ре-
чы себе бытъ позваннымъ, а вывед-
шы и показавши троихъ роковъ по-
зыванье, подавалъ артыкулы въ ста-
тутѣ въ роздѣлѣ четвертомъ описа-
ные, вторый идванадцатый ку тому
третійнадцать, четвертыйнадцать
и семьинадцать, а за тыми артыку-
лы домовлять се всказанья кгвал-
ту и шкодѣ на князю Масальскомъ,
а на доводъ збитья дворникова двор-

ника ку присязѣ становилъ. Мы судьи, прислухавшисе жалобы и всего поводу права владыки его милости, а бачечи, ижѣ князь Левъ Масальскій, вже неоднокротѣ будучи позыванъ ку праву, за двоими позвы не становилъ се и въ двое не станое зданъ, а третье роки большою справою до трибуналу сторонѣ отрочивъ, теперь, за четвертыми позвы, самъ не сталъ и того, што за большую справу у трибуналу мѣлъ, не показалъ. А въ статутѣ права посполитого ясная наука, судови яко противно нестаннымъ и права непослушнымъ заховатисе маеть, описана есть. Напервѣй, въ роздѣлѣ четвертомъ, артыкулъ вторый учить: хтобы за позвы становитисе не хотѣлъ, або и ставши, а до конца розсудку и сказанья не слушаючи, прочь отъ суду одышолъ, не хотячи права быти послушонъ, на таковыхъ судъ маеть поступокъ всказанье и отправу чинить противо каждого, яко хто въ што впадетъ, ажъ до остатнего стопня права и артыкуловъ нижейписанныхъ поступаючи, а въ артыкулѣ дванадцатомъ, въ томъ же роздѣлѣ четвертомъ, пишеть: естли бы хто на першіе, другіе и третіе роки не сталъ безъ причины слушное, таковый вже въ речи тоей упадываетъ и тую речъ, о которую былъ позванъ, вѣчне трагитъ и судъ на таковомъ

упорномъ тое, о што позванъ будеть, шкоды и наклады правне сказати маеть, въ третимъ надцать тежъ артыкулѣ на остатку мовить: хто бы черезъ трое роки, будучи позваннымъ, хоробою заслонялъ се, а за четвертыми позвы на томъ присегнути не хотѣлъ, ижѣ правдиве для хоробы ку праву не становилъ се, тотъ также въ речи, о которую позванъ, упадываетъ, четвертынадцать артыкулъ то въ собѣ маеть: естли бы сторона позванная, стоечи права, браласе наположенье правалистовъ, або заводцы до другихъ роковъ, судъ маеть ей того допустити, а гдѣ бы се на другихъ роцѣхъ показало тоже неслушне рокъ былъ собѣ одержалъ, — повиненъ сторонѣ шкоды платитъ за доводомъ, артыкулъ тежъ семыйнадцать, въ томъ же роздѣлѣ, описуетъ: хто бы маючи имѣнья свои въ розныхъ повѣтѣхъ, а доколько судовъ розныхъ на одни роки заразомъ былъ позванъ, тогда позванный повиненъ въ томъ повѣтѣ стати, гдѣ о большую речъ позванъ, вѣдже о томъ сутяжимъ своимъ маеть дати знати, а на другихъ роцѣхъ маеть показати передъ тымъ судомъ, гдѣ се не становилъ, же правдиве большою справою вымовялъ се, а на третихъ рокахъ не маеть ся надъ то большую справою вымовять, але ся повиненъ становити и въ отказѣ быти,

а если не самъ черезъ себе, тогда черезъ мочованого своего, подъ утра-тою речи, о которую позванъ. Прото зане станьемъ князя Масальского, и мы, врадъ, прихилиячисе до артыкуловъ вышеописанныхъ, сказали есмо князя Масальского во всей речи, о штобыль позванъ на врадъ, и присудили на немъ владыцѣ его милости к гвалту дванадцать рублей грошей, а шкоды, въ позвѣ описанные, зѣ навезкою, быдло шапункомъ статутовымъ и речи иные водлѣ важности меновите: воловъ два по грошей осмьдесятъ, коровъ чотыре по грошей пятидесятъ, за быка грошей сорокъ, трое лончатъ по грошей двадцати, телятъ чотыре по грошей дванадцати, кожуховъ два по грошей осмьдесятъ, сукмановъ два по грошей тридцати,

за топоръ грошей дванадцать, биндасовъ два по грошей шести. Адворника Тришинского Сенька Колѣнка на бою и на шкодахъ съ присекою ку доводу припустили, которую присегу дворникъ у суду на бою кгда учинилъ, всказали есмо навезки ему, яко тивунови, на князѣ Масальскомъ три рубли грошей. Што все зложивши на одно мѣстцо за квалтъ, шкоды совито и навезку тивунову чинить сумою копъ сорокъ девять, к грошей сорокъ личбы Литовское. Которой сумѣ сказаной рокъ заплатѣ положили отъ дня нинѣшного въ датѣ вышеписаного мѣсяца Октебра осмого за шесть недѣль. Што все, для памяти, до книгъ судовыхъ земскихъ записано. Писанъ у Берестыи.

1589 г.

5.—Привилегія короля Сигизмунда III, данная Православному духовенству и обезпечивающая, какъ церковныя имущества, такъ и самое духовенство.

Изъ актовъ книги за 1590 годъ, листы 485—488.

Лѣта Божого Нароженья 1590, мѣсеца Юня 28 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, отъ дня Светое Троицы Римского свята припалыхъ и судовне отправо-ванныхъ, передъ нами врадники зем-

скими воеводства Берестейского Оедоромъ Патеемъ, судьєю, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, постановившысе очевисте у суду веленные въ Бозѣ ихъ милость

архієпископъ митрополитъ Кіевскій и Галицкій и всея Руси, Михайло Рагоза, а владыка Володимирскій и Берестейскій Мелентей Хребтовичъ, Луцкій и Острозскій, Кирило Терлецкій, Пинскій и Туровскій, Леонтей Пельчицкій, Львовскій и Галицкій, Гедеонъ Болобанъ, Хелмскій, и Бѣльскій Деонисій, покладали привилей короля его милости, теперешнего пана нашего Жикгимонта третего, съ подписомъ руки его королевской милости, на паркгаменѣ писанный, съ печатью привѣсистую, sprawy его милости пана Теодора Скумина, писара господарского, на сесь часъ воеводы Новгородского. Которымъ привилеємъ его королевская милость вси наданья церковныя старожитне въ цѣлости заховываючи достоинства въ лѣпшомъ порядку, ни въ чомъ оныхъ не нарушаючи, вцале, при зуполной mocy, владности, задности, яко и духовенству закону Римского, потвердити рачиль, зъ выписаньемъ личбы зъ доходовъ церковныхъ каждому настушцы одному по другому зъ становъ духовныхъ, зъ сего свѣта сходчыхъ, яко шырей привилей короля его милости о томъ докладаеть, жедаючи, абы до книгъ врядовыхъ вписанъ и выписы каждому зъ ихъ милости зособна подъ печатями нашими выданы были. Мы,

врядъ, бачечи въ томъ речъ быти слушную, приняли есмо ку запису до книгъ, который привилей его королевское милости въ слову до слова такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ третій, Божею милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прусскій, Жомотскій, Мазовецкій, Инфлянтскій и королевства Швецкого наиблизшій дѣдичъ и пришлый король. Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ, всимъ вобець и каждому зособна, кому бы то вѣдати належало, ижъ, будучы намъ господару у Варшавѣ, на соймѣ вальномъ, доносили до насъ прозбы свои архієпископъ митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всея Руси, въ Бозѣ велебный Онисифоръ Петровичъ и тежъ вси епископи, архимандриты, игумены и все духовенство закону Греческого, въ панствахъ нашихъ будучіе, и зъ великимъ обтеженьемъ, прекладали то намъ господару, ижъ што отъ давныхъ часовъ продки нашы, славное памети короли ихъ милость Польскіе и великіе князи Литовскіе, также благочестивые князи, панове шляхта, и побожныхъ живототвъ люде, надали и уфундовали на церкви Божіе въ панствахъ нашихъ не мало замковъ, мѣстечокъ, имѣней, дворовъ, сель, кгрунтовъ и людей, то дей теперъ имъ далѣй отъ часу

тымъ се большое спустошенъе, знищенъе, и изменъенъе тымъ наданьямъ и добрамъ церковнымъ черезъ розные особы дѣять. А то съ тыхъ причинъ . ижъ кгда дей архіепископъ, митрополитъ, альбо который владыка, архимандритъ и игуменъ съ того свѣта сходятъ, ино по ихъ животѣ воеводове и подскарбіи земскіи, старосты, державцы наши и ихъ намѣстники, имѣнья, наданья и добра церковные, также монастыри, церкви, и вси scarбы церковные, въ которого што воеводство, альбо староствѣ будеть, то все заразомъ въ мощь, справу и въ завѣданъе свое берутъ и на себе уживають до того часу, поколь тое архіепископство митрополія, або епископія, архимандритство и игуменство кому иншому зъ ласки наше бываеть отдана; а въ томъ часѣ, маючи то въ рукахъ своихъ, не только имѣнья, фольварки нищать и подданныхъ, вradники и слуги ихъ бранемъ и вытеганьемъ на нихъ незвыклыхъ цыншовъ и податковъ пустошать и розганяють; але и привилья, листы, фундушы продковъ нашихъ и тежъ княжскіе, панскіе, землянскіе и иншые розного стану людей наданья, давные и теперешніе, scarбы церковные, за справою ихъ не вѣдати гдѣ се подѣвають и гинуть; за чимъ и добрамъ церковнымъ зменьшенъе

и розобранъе кгрунтовъ отъ розныхъ особъ звыкло се дѣяти. Чому они забѣгаючи, абы се то впередъ не дѣяло, и вси наданья церковные въ цѣлости захованы были, просили насъ, господаря, абыхмо зъ звирхности наше, того постерегаючи, листомъ—привильемъ нашимъ то имъ варовали и утвердили, якобы тые достоинства въ лѣпшомъ порядку на вси пришлые часы зоставали и добра церковные по зейштю его архіепископа митрополита, епископовъ, теперешнихъ и напотомъ будучихъ, не воеводове, або подскарбіе земскіе, и старосты наши, але прикладомъ правъ вольностей и достоинства духовенства, капитулы костела Римского, крылошане и духовенство старшее при каждой церкви головной будучіе, вси имѣнья, наданья и scarбы церковные, до рукъ своихъ брали, и то все въ цѣлости другому архіепископу митрополиту, альбо архимандриту доховали и отдали, ничего не утрачаючи. Въ чомъ насъ и ихъ милость панове рады и вси станы сойму, належачіе Короны Польское и великого князства Литовского, у причинѣ за ними ждали. А такъ мы, видечи въ томъ прозбу архіепископа митрополита Киевского, епископовъ и всего духовенства закону Греческого слушную и потребную ку доброму порядку и по-

житку церковному, а будучи фундаторомъ и найвысшимъ оборонцоу церковей Божіихъ и наданья ихъ, тые дастоинства духовные, архі-епископью митрополью, епископства, архимандритства, игуменства, и увесь станъ духовный закону Греческого, ни въ чомъ ненарушаючи вцале и при зуполной мощи и владности, въ зацности и дастоенствѣ, яко и духовенсково закону Римского заставуемъ, и зъ ласки наше господарское, мощью сейму теперешнего, за прозьбою всихъ становъ, сойму належачыхъ, то имъ надаемъ и симъ листомъ-привилеемъ нашимъ на вси потомные часы вѣчне варуемъ и такъ мѣти хочемъ, и жъ по животѣ каждого архіепископа митрополита, епископовъ, также архимандритовъ и игуменовъ, и всихъ становъ духовныхъ закону Греческого, не мы, господарь, и подскарбіе наши, ани воеводове, старосты и ихъ намѣстники, и ни хто иный зъ свѣтскихъ особъ, але только сами крылошане каждое церкви соборное, то есть, протопопа и старшыя зъ нимъ презвитеры, яко дѣдичи добръ и имѣней церковныхъ, церковь соборную зъ скарбами церковными и вси иншыя церкви мѣстскіе и волостные, также и имѣнья, мѣщаны, фольварки, села, кгрунты и вси наданья церковные, подъ которою што влад-

ностью было, въ мощь, справу и въ завѣданье свое правомъ дѣдичнымъ брати, и все по достатку на инвентарь списавши, въ цѣлости то все въ рукахъ своихъ мѣти и ничего неутрачаючи другому архіепископу митрополиту, также и всимъ епископомъ и архимандритомъ, которому то зъ нихъ зъ ласки наше будетъ дано, доховати, и личбу при отданью имъ зо всихъ доходовъ церковныхъ чинити мають, и повинни будутъ съ пильностью того постерегаючи, якобы се задержанья ихъ ни якая шкода церкви Божой и добрамъ церковнымъ не дѣяла. А мы господарь и по насъ будущыя короли ихъ милость и великіе князи и тежъ воеводове, подскарбіе земскіе, старосты, державцы и вси врядники наши, и намѣстники ихъ никоторымъ обычаемъ въ тые вси церкви скарбы, имѣнья и наданья церковные ничимъ се вступовати и ни якихъ пожитковъ оттуль собѣ привлащати не мають и не будутъ мочи. Але водле сего варунку и привилью нашего тотъ порядокъ вѣчне и на вѣки непорушне отъ каждого держанъ и при зуполной мощи захованъ быти маеть. А на утверженье тое речи, въ семъ листѣ нашомъ описаное, дали есмо архіепископу митрополиту Кіевскому и всимъ епископомъ, архимандритомъ и всему духовенству

закону Греческого, въ панствахъ нашихъ будучимъ, сесь нашъ привилей съ подписомъ руки наше и зъ нашу печатью привѣсистою. Писанъ у Варшавѣ на соймѣ вальномъ. Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тисеча пятьсотъ осемьдесятъ девятого, мѣсяца Апрѣля двадцать третего дня. У того привилею подпись ру-

ки короля его милости тыми словами: Sigismundus Rex, а писарская: Теодоръ Скуминъ, подскарбій земскій и писарь, староста Городенскій и Олицкій. Которого жъ привилею короля его милости выпишы ихъ милости отцемъ митрополиту и владыкамъ съ книгъ подъ печатями нашими выданы суть. Писанъ у Берестьи.

1589 г.

6.—Привилегія короля Сигизмунда III на церковь Св. Михаила въ Половцахъ, данная священнику Перфиновичу.

Изъ автовой книги за 1784 г., листъ 987.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt czwartego, miesiąca Augusta szóstego dnia.

Przed urzędem IKMcі i aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, przedemną Placydem Trzaskowskim, regentem przysięgłym ziemskim tegoż wojewodstwa, stawając obecnie pobożny xiądz Bazylі Budziłowicz, proboszcz coadiutor Polewicki, przywilej Zygmunta króla, w roku tysiąc pięćset osmdziesiąt dziewiątym, Junii jedynastego dnia, na cerkiew Połowicką, y gruntu lanow dwa, służącego Janowi Perfinowiczowi, а w roku tysiąc szescset pięćdziesiąt dziewiątym, Februару dwudziestego dnia przed dworzanimem JKMcі, to jest, WIP. Jerzym Niewiarowskim w czasie po-

dania klucza Maleyeczyckiego, WJP. Pawłowi Teterze za prawem przywileiem dożywotnim, przed tymże dworzanimem prezentowany i w roku tysiąc siedmset dziewiętnastym, Marca dziesiątego dnia w xiągach Wisytatorskich oblatowany, do akt podał, którego następujące są wyгазы: Жигимонтъ Третій, Божою милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Мазовецкій, Инфлянскій и королевства Шведзкого найближшій дѣдичъ и пришлый король. Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ. Билъ намъ чоломъ богомолецъ нашъ священникъ церкви заложеня Светого Михаила въ староствѣ Берестейскомъ, въ селѣ Полов-

цахъ, Иванъ Перфиновичъ, и повѣдиль передъ нами, и жъ дей вжо отъ немалого часу, отъ кольконадцати лѣтъ маеть онъ тую церковь, заложенья Светого Михаила зъ землями и зо всеми пожитками, къ ней належачими, въ держанью и ужыванью своемъ, за поступеньемъ и записаньемъ собѣ отъ священника тое церкви, передъ нимъ будущого, небожика Ѳедора Семеновича, который то зъ наданья давного правемъ дѣдичнымъ мѣлъ, также и за декретомъ пана Виленского, яко старосты Берестейского небожика пана Остаѳя Воловича и то ему зъ потомки оного Ѳедора чиненымъ; который листъ запись Ѳедора Семеновича также и листъ судовый небожика пана Виленского передъ нами покладаль, кдѣ то все ширей по достатку описано есть, и просиль насъ, абыхмо его при той Церкви и земляхъ, до нее належачихъ, до живота его заховали и листомъ нашимъ то ему утвердили. А такъ мы, зъ ласки наше господарское, на чоломбитье его чинечи а заховуючи его во всемъ водлѣ тыхъ листовъ, передъ нами покладаныхъ, тую церковь и двѣ волоки земли зо всемъ на все, яко то и до сего часу мѣлъ, при немъ есмо оставили, и то ему симъ листомъ нашимъ до живота его утвержаемъ. Маеть помененый Иванъ Перфиновичъ оную церковь Све-

того Михаила въ селѣ Половцахъ зъ двѣма волоками, застинками и огородами, до ней належачими, держати, всякихъ пожитковъ, оттоль приходячихъ, на себѣ уживати до живота своего, не будучи повиненъ зъ того намъ господару, ани на урадѣ Берестейскій ничего давати и ниякой повинности полнити, только службу Божую въ оной церкви служити а за насъ господаря пана Бога просити; а того пильне постерегати, якобы се въ той церкви хвала Божая завжды пристойне, ведле закону Руского, одправовала и наука добрая чинена была, звлашча для людей простыхъ. И на то дали есмо ему сесь нашъ листъ съ подпишемъ руки нашей господарской, до которого и печать нашу притиснути есмо велѣли. Писанъ у Нарвы. Лѣта Божого отъ Нароженья Божого тысяча пятсотъ осмьдесятъ девятого, мѣсяца Юня одинадцатого дня. U tego przywileju przy wycisnionej na massie czerwonej pieczęci W. X. Litt. podpisu króla Imci y pisarza w następnie słowa: Sigismundus Rex (L. S.), Jarosz Wołowicz, pisar, a na złożeniu tego przywileju przety, przed dworzaninem IKmci czynionej, następujące są wyrazy: ten list przywilej IKmci przede mną dworzaninem Skarbowym, przy podaniu klucza Miełeuczycznego IP. Pawłowi Teterze prawem dożywotnim za przy-

wileiem króla IKmci, iemu konferowanym, pokładany, podług którego oyciec swieszczennik Połowicki ma nieporuszenie zostawać. Datt wPieszczacu, dwudziestego Februaryi, ty sięc szesćset piędziesiąt dziewiątego. Jerzy Niewiarowski, dworzanin Skarbowy JKmci. Suscepta w xięgach Wizytatorskich czyniona w te słowa: Est in actis Generaliis Visita-

tionis. Anno millesimo septingentesimo decimo nono et die decima Martii. Padrianus Fabryciy C. D. B. M. officialis visitator generalis totiusque episcopatus Brestensis ritus Graeci mp. Który to przywilej, przez wyż wyrażoną osobę do akt podany, iest do xiąg ziemskich w. Brzeskiego przyięty y wpisany.

1590 г.

7.—Жалоба Игумена Кобринскаго Гоголя о захватѣ монастырской земли.

Изъ актовой книги за 1584—1595 г. листъ 87.

Лѣта Божого Нароженья 1590, мѣсяца Юля 11 дня.

Передо мною Миколаемъ Пацемъ, подкоморимъ земскимъ воеводства Берестейскаго, кгда се дѣль ровный и вѣчистый скончилъ земляномъ воеводства Берестейскаго, всимъ вчастникомъ имѣнья Именинскаго, теды панъ Иванъ Богушевичъ Гоголь, наречонный игумень Кобринскій, оповѣдалъ се на землянь повѣту Берестейскаго, на пана Каспора Чановицкаго и на пана Олехна Ждановича и на Петра Якубовича и сыновъ его, такжо и на Зорну Плоховну Павловую Якубовича и на сыновъ ее, о зебранье дей квалтовное не мало кгрунту его монастырскаго, уволокы теперь новопомѣронны во

имѣнью Именинѣ, за што дей слушное нагороды и таковымъ жо кгрунтомъ отмѣны ему пану Ивану Гоголю тые панове Именинскіе не вчинили, а тые дей кгрунты его монастырскіе помѣривши, уволокы новыы до дворовъ своихъ квалтомъ розобрали, а панъ Каспоръ Чановицкій и иншіе учасники его панове Именинскіе пану Ивану Гоголю на то повѣдили, же дей они пану Ивану Гоголю, яко особѣ свѣтской, ни которого кгрунту церковного въ томъ имѣнью своемъ Именинѣ межи собою быть не признавають и ему не поступають, только дей они до часу зъ ласки для подданныхъ своихъ Именинскихъ кгрунту были придали. А панъ Иванъ Гоголь повѣ-

диль, якъ дей продки его зъ давнихъ часовъ тотъ кгрунтъ монастырскій во Именинѣ держали покойне, такъ и онъ дей самъ въ

держанью былъ спокойномъ, и просилъ панъ Иванъ Гоголь, абы то е оповѣданье его до книгъ подкоморскихъ было записано.

8.—Подтвердительная привилегія Сигизмунда Августа на право владѣнія Пещатскому священнику двумя уволокками земли, огородомъ и плацомъ.

Изъ актовой книги за 1597 г. листъ 432.

Лѣта Божого Нароженья 1597, мѣсеца Юня первого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о Святой Троицы святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне отправова-ныхъ, передъ нами, врадники земскими воеводства Берестейского, Ѳедоромъ Патеемъ, судьею, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, ставши очевисто у суду, поповичъ Пещатскій, Иванъ Кунцевичъ, оповѣдалъ и намъ, урадови, до рукъ подалъ листъ короля его милости славное памети Жикгимонта Августа, подъ датою року тисеча пятьсотъ осмдесятого, мѣсеца Августа четвертого дня, подъ печатью и съ подписомъ руки его королевское милости также съ подписомъ руки подскарбего дворного и писара его королевское милости, пана Лаврина Войны, которымъ его королевская милость ствердити рачилъ двѣ во-локи земли съ пляцомъ, зъ огоро-

домъ и съ торговымъ въ мѣстѣ Пещатскомъ, при церкви Святой Пятницы, попови тамошнему Ивану Кунцевичу, дѣтемъ и потомкомъ его вѣчными часы, которого оповѣдаючи просилъ, абы, для згубы и вшелякого припадку, яко речъ вѣчистая, тотъ листъ короля его милости до книгъ нинѣшнихъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ былъ. Мы, врадъ, бачачи въ томъ речъ быти водле права слушную, казали есмо его до книгъ уписати, который же въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ Августъ, Божью милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прусскій, Жомойтскій, Мазовецкій, Лифляндскій и иныхъ. Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ. Билъ намъ чоломъ богомолецъ нашъ попъ Пещатскій, церкви zaloженья Светое Пятницы, Иванъ Кунцевичъ, и повѣдилъ передъ нами, ижъ панъ

Троцкій, подданцлерый великого князства Литовского, староста Берестейскій и Кобринскій, панъ Остафей Воловичъ, по смерти першого попа Пещадского, за прозьбою войта, бурмистровъ, радець и всихъ мѣщанъ мѣста Пещатского, при той церкви Пещатской святой Пятницы зъ двѣма волоками, съ пляцомъ и зъ огородомъ, здавна ку той церкви надаными, его оставилъ и листъ свой на то ему далъ, который листъ передъ нами покладалъ, біючи намъ чоломъ, абыхмо ему то листомъ нашимъ потвердили. А такъ мы, зъ ласки наше господарское, на чоломбитье его то чинечи, его есмо при той церкви и при тыхъ двоухъ волокахъ съ плацомъ и зъ огородомъ оставили, и симъ листомъ нашимъ ему самому и потомкомъ его потвержаемъ; маеть онъ самъ и потомки его тую церковь зъ двѣма волока-

ми, съ пляцомъ и зъ огородомъ, торговымъ о праздникохъ и иными всякими доходы и пожитки, ку той церкви приходячими, держати и въ ней во всемъ слушне, предне, водлугъ закону своего Греческого справовати, а за насъ, господара, Бога просити. И на то ему даемъ сесь нашъ листъ зъ нашою печатью. Писанъ у Варшавѣ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ девятдесятого, мѣсеца Августа четвертого дня. У того листу печать его королевской милости маестатовая а подписъ руки его королевской милости тыми словы: Sigismundus Augustus rex. Также подписъ писара руки его королевской милости тыми словы: Лавринъ Война, подскарбій дворный и писарь. Которого жъ листу короля его милости, до книгъ земскихъ уписаного, сесь выписъ подъ нашими печатями Ивану Кунцевичу есть выданъ. Писанъ у Берестьи.

1592 г.

9.—Выдѣлъ на Токаревскую Православную церковь одной уволови и пяти морговъ земли.

Изъ актовъ книги за 1584—1595 годы, листъ 127.

Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ девяносто второго, мѣсеца Апрѣля двадцать четвертого дня.

Передо мною Миколаемъ Пацомъ, подкоморимъ земскимъ воеводства Берестейского, кгда былъ вѣчи-

стый дѣлъ и певное постановенъе межи всеми вчастниками паны Токаровскими во всемъ тежъ имѣнью ихъ Токаровскомъ, въ повѣтѣ Берестейскомъ лежачомъ, теды вси одностайне панове Токаровскіе и хтожъ колвекъ кгрунты свои куплею вѣчистою, альбо заставою въ Токарѣхъ мѣли, везволивши се надали вѣчными часы кгрунту своего сполного зо всихъ частей своихъ на церковь Рускую, стародавнюю, Токаровскую, всего волоку одну, моркговъ пять, то есть: на тыхъ мѣстцахъ и вровичахъ, першая рѣза моркговъ десеть, гдѣ церковь и попь сѣдить; въ другомъ мѣстцу въ садибѣ, съ краю при стѣнѣ отъ Киваки рѣза одна, моркговъ десеть, пратовъ шесть; въ третьемъ мѣстцу рѣза на Ловыничахъ, съ краю отъ Борзое Воли, въ которой моркговъ петнацать. Которого кгрунту вышеименоваго церковного, хотя бы попь съ Токаровъ отышоль, бо змерь, теды они панове Токаровскіе до

себе его отбирати и роздѣляти не мають, але то при церкви Токаровской на пожитокъ поповскій вѣчне заставаеть. И такъ то межи собою вѣчными часы вмоцнили. Еслибы хто жъ колвекъ съ пановъ Токаровскихъ, альбо и потомковъ ихъ тотъ увесь кгрунтъ церковный, альбо которую жъ колвекъ часть его колижъ колвекъ ку пожитку своему взялъ, тотъ, будучи о то позванъ до права, отъ которого жъ колвекъ участника Токаровского, одного альбо двоихъ, виненъ будеть заплатити тому, хто накладъ правный о то прийметъ, закладу въ мѣсто квалту двадцать копъ грошей Литовскихъ; а по заплаченю того закладу предъ се тотъ кгрунтъ церковный, яко сполное наданье ихъ, при церкви Токаревской вѣчне заставаеть. Што все за сполнымъ везволенемъ и прозьбою всихъ пановъ Токаревскихъ до книгъ моихъ подкоморскихъ есть записано.

10.—Отказная или изрекательная запись Ярослава Солтана сыну своему Иерониму Солтану на имѣніе Клейники съ монастыремъ Св. Симеона.

Изъ актовъ книги за 1566—1642 годы, лист. 720—722.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ четвертого, мѣсеца Генваря деветнадцатого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о трехъ Кролехъ святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне отправова-ныхъ, передъ нами, врадники земскими воеводства Берестейского, Ѳедоромъ Патеемъ, судьею, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, постановивши се очевисто у суду панъ Ярославъ Солтанъ, при устномъ сознанью своемъ, оповѣдалъ и намъ, урадови, до рукъ подалъ листъ свой вызнанный, водле права посполитого справленный, который далъ на себе сынови своему пану Ерониму Солтану, на речъ меновите въ немъ описаную, о которого просилъ, абы до книгъ врадовыхъ уписанъ былъ. Которого тотъ врадъ принели и вписать до книгъ велѣли, который въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: я Ярославъ Ивановичъ Солтанъ, земенинъ господарскій воеводства Берестейского, чиню явно и сознаваю то симъ моимъ добровольнымъ вѣчистымъ выречонымъ листомъ кождому, кому бы о томъ вѣдати належало, нынѣшнимъ и на-

потомъ будущого вѣку людемъ, ижъ што сынъ мой, панъ Еронимъ Солтанъ, первѣй сего отъ мене Ярослава Солтана имѣнье мое отчистое Клейники, вѣчистымъ правомъ набывши, потомъ у брата моего, его милости пана Давида Солтана вѣчностью купилъ монастырь церкви Светого Семіона и село Муравецъ, то есть мѣщане и подданные, добра, у воеводствѣ Берестейскомъ лежаціе, яко то шырей въ листѣ напомъ, также и въ листѣ его милости пана Давида Солтана ему, сынови моему, пану Ерониму, на тые вышейпоменены добра даныхъ, описано и доложено есть; тогда я, впередъ помененый Ярославъ Солтанъ, подтверждаючи тое право сына моего, отъ мене на имѣнье Клейники набытое еще зъ стороны того вышейпоменованого монастыра и села Муравца, признаючи слушное вѣчное право его, отъ его милости пана Давида Солтана брата моего набытое, зъ оныхъ и всихъ маетностей и пожитковъ, яко имѣнья Клейниковъ, также монастыра и села Муравца, добръ, у повѣтѣ Берестейскомъ лежачихъ, вѣчными часы вырека-

емъ. И маеть онъ, сынъ мой, панъ Еронимъ Солтанъ, то все спокойне держати и уживати, воленъ будучи отдати, продати, заставити, замѣнити и такъ, яко хотечи, водлугъ найлѣпшого уподобанья своего шафовати. А я вжо самъ, малжонка и иные вси дѣти, потомки мои, до тыхъ вышейпомененыхъ добръ маетности приступу съ позыскованья ихъ ни которымъ способомъ мѣти не мають и мочи не будутъ вѣчными часы, подъ заплаченьемъ отъ мене ему, сынови моему, пану Ерониму и кождому, сесть листъ мой и тую менованую маетность держачому, заруки тисеча копъ грошей Литовскихъ; ведже и то заплативши предъ се до тыхъ всихъ вышейпомененыхъ добръ маетностей я самъ, дѣти и потомки ничего мѣти не мають вѣчны-

ми часы. И на то далъ есми ему сынови моему, пану Ерониму Солтану, сесть мой добровольный вѣчистый листъ, подъ печатью и съ подписомъ руки моее, до которого за устною и очевистою прозьбою моею люди задные, ихъ милость панъ Павелъ Верещака, подстолій Берестейскій, панъ Янъ Верещака жъ и панъ Самуель Старовольскій печати притиснули и руки свои подписать рачили. Писанъ у Берестью. Року тысеца шестьсотъ четвертого, мѣсеца Генваря двѣнадцатого дня. У того листу при печатѣхъ подписы рукъ тыми словы: Jarosław Sołtan ręką swą. Paweł Wereszaka, podstoli Brzescki ręką swą. Jan Wereszaka ręką swą własną. Samuel Starowolski ręką swą. Писанъ у Берестью.

1609 г.

11.—Фундушевая запись князя Ивана Шуйскаго на Короцинскую церковь.

Изъ актовой книги за 1609—1611-й годы, лист. 267—271.

Року тисеча шестьсотъ десятого, мѣсеца Февраля третьяго дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о Светой Троицы святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне отправа-

скими воеводства Берестейского, Ѳедоромъ Патеемъ, судьбою, а Богданомъ Туминскимъ, подсудромъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, поставившимсе очевисто у суду, земнинъ воеводства Берестейского,

панъ Миколай Букраба, именемъ ее милости пани подкомориное Берестейское кнегини Яновое Шуйское, оповѣдалъ и намъ, урадови, до рукъ подалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ, подъ печатями владовыми и подписомъ руки писарское, уписанья въ немъ листу очевистого признанья небожчика князя Яна Шуйского, данаго на церковь Короцинскую и на десетину до тое церкви на речь меновите въ томъ листѣ описаную, при которомъ выписѣ и самый оригиналъ передъ нами суду покладалъ, о который просилъ, абы тымъ перенесеньемъ его тотъ выписъ кгородскій до книгъ нинѣшнихъ владовыхъ земскихъ былъ уписанъ. Въ чомъ мы, врадъ, видечи речь быти слушную, принели есмо его и до книгъ уписать велѣли, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Выписъ съ книгъ кгородскихъ староства Берестейского. Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ десятого, мѣсеца Февраля третьего дня. На рочкохъ судовыхъ кгородскихъ, передъ нами, врадники кгородскими Берестейскими, Прецлавомъ Горбовскимъ, стольникомъ и подстаростимъ, Адамомъ Свидерскимъ, судьео, и Лавриномъ Оедюшкомъ, писаромъ, постановивши се очевиство у суду его милость князь Янъ Шуйскій, подкоморый Берестейскій, при устномъ сознанью своемъ, опо-

вѣдалъ и намъ, владови, до рукъ подалъ листъ свой фундацыи вѣчистое на церковь свою Короцинскую въ повѣтѣ Берестейскомъ лежачую и на десетину до тое церкви попови теперешнему и по немъ другимъ наступцомъ попомъ належачую, яко о томъ всемъ ширей тотъ листъ его милости фундушу въ собѣ обмовляетъ; которымъ жето очевистымъ признаньемъ его милости, просилъ его милость князь, панъ подкоморый, абы есмо, тотъ листъ фундушу принявши, до книгъ кгородскихъ уписать казали, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: я, Янъ Шуйскій, подкоморый Берестейскій, чиню явно и визнавамъ тымъ вѣчистое фундацыи моеей листомъ всемъ посполите и каждому зособна, теперь и напотомъ будучимъ, кому бы того потреба належала вѣдати, ижъ бачечи прикладъ людей хрестіанскихъ здавна вѣчистый, побожный, добрый, который ку помноженью хвалы Божое, а позыскуючи души своей одни церкви вѣры Светое Греческое, а другіе костелы фундовали, надавали, собѣ и потомкомъ своимъ память несмертельную оставовали, чога и теперь межѣ выбраными Божиими досыть есть. А такъ и я, помененый Янъ Шуйскій, при наедостойнѣйшихъ молитвахъ моихъ наподлѣйшее передъ маестатомъ милого Бога створенье, на-

слѣдующи предковъ своихъ и людей хрестіянскихъ прикладовъ, ко послужѣ пану Богу, Створителови моему, збудовалемъ церковь заложенья Рожества Пречистыя Богородицы во имѣнью моемъ Корощинѣ, увоеводствѣ Берестейскомъ лежакомъ; а ижъ бы хвала Божая вѣчне а никгды не отмѣненной церкви порадкомъ вѣры и закону Греческого, а не иного набоженства, шла, надаю на тую церковь мою Корощинскую, попу тое церкви Бенедикту и всимъ по немъ попомъ наступцомъ селищю въ селѣ тамошнемъ Корощинскомъ, зъ огородомъ при домѣ и на пашню волоку земли, а десетину збожа озимого жита зъ каждое волоки подданные тамошніе укождый годъ, часу жнива, по копѣ жита, а зъ Сомовичъ села зъ каждое волоки по копѣ овса давать повинни. И беру чи то и уживаючи, священники водле сего фундушу моего мають вѣчне, на вѣки службу Божую въ той церкви служить и пана Бога за души предковъ моихъ и мою грѣшную и всихъ потомъ наслѣдниковъ просити. А дѣтей, потомковъ моихъ и всихъ щадковъ сумнѣняемъ, подъ клятвою Божю, которая есть помстою на спротивника хвалы Божое, и родичовъ своихъ обовезую, абы тая воля моя вѣчне, на вѣки, водлугъ сего фундушу, ни въ чомъ не нарушона, и церковь зо всимъ

тымъ, яко се вышей варовало, вцале, въ покою заховывано и въ дѣль ровный межи ними, потомками моими, не займована была; въ чомъ всемъ дѣти, потомки мои, и по нихъ на вси прошлые часы на счадки и на наступцы обоого, мужского и женского стану, никгды жадное одмѣны сего фундушу моего чинити и тыхъ кгрунтовъ церковныхъ въ дѣль межи себе утручати, брати и въ отдаванью десетины съ тыхъ селъ вышейречоныхъ нарушати не мають и не будутъ мочи. А церковь Корощинская абы до иного набоженства, мимо вѣру Греческую, не была привожона, сумнѣняемъ и судомъ Божимъ потомковъ моихъ и наступцовъ обовезую; ижъ если бы отъ кого зъ нихъ въ чомъ отмѣна учинена, даю моцъ владыцѣ Берестейскому, яко пастерови и сторожови домовъ Божихъ и хвалы его светое, чинити съ каждымъ противникомъ правомъ, на мѣстцу належачомъ, ажъ до остатнего пункту права и сегожь фундушу моего. А на утверженье и на умоцненье ку хвалѣ Божой сего фундушу моего, печать свою до него приложилъ и рукою подписалъ, до которого за очевистою и устною просьбою моею и панове пріятели мои ихъ милость: панъ Янъ Халецкій съ Халча, мечный великого князства Литовского, панъ Прецлавъ Горбовскій, стольникъ и

подстаростій Берестейскій, а панъ Лукашъ Солтанъ печати свои приложить и руки подписать рачили. Писанъ въ Теребуню. Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ девятого, мѣсеца Ноября четвертого дня. У того листу фундацыи печати приложоны суть вси цѣлыи, а подписъ руки тыми словы: Jan Szuiski, podkomorzij Brzeski ręką swą. Jan Chalecki, miecznik wielkiego księstwa Litewskiego ręką własną. Przeclaw Horbowski, stolnik i podstarostci Brzeski ręką własną. Łukasz Sołtan ręką swą. Который же сесь фундушъ за очеви-

стымъ признаньемъ его милости пана подкоморого до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ есть, съ которыхъ и сесь выписъ подъ печатъми нашими церкви Короцинское есть выданъ. Писанъ у Берестью. У того выпису при печатѣхъ владовыхъ подписъ руки писарское тыми словы: Аврамъ Оедюшко, кгродскій Берестейскій писаръ. Который же то выписъ, зъ кгроду до земства перенесеный, есть до книгъ нынѣшнихъ владовыхъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ. Писанъ у Берестью.

1609 г.

12.—Фундушевая запись жены подкоморія Паца на Збирожскую церковь.

Изъ актовой книги за 1609—1611 годы, лист. 339—346.

Лѣта Божого Нароженья 1610, мѣсеца Юня 17 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о Светой Троицы святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами, владники земскими воеводства Берестейского, Оедоромъ Патеемъ, судьемо, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, ставши очевисто у суду, землянка господарская воеводства Берестейского

ей милость пани подкомориная Берестейская, пани Миколаева Пацова оповѣдала и намъ, владови, до рукъ подала выписъ съ книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подъ печатъми владовыми и съ подписомъ руки писарское уписанья въ немъ листу фундацыи, даного на церковь Збирожскую, на речъ меновите въ томъ выписѣ описаную, о который просила, абы тымъ перенесеньемъ ее тотъ выписъ кгродскій до книгъ

нинѣшнихъ вѣдѣныхъ земскихъ Берестейскихъ былъ уписанъ; которого мы, вѣдѣ, приняли и до книгъ уписать велѣли, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Выписъ съ книгъ крѣдскихъ староства Берестейского. Лѣта Божого Нароженъя тисеча шестьсотъ десятого, мѣсеца Февраля четвертого дня. На рокохъ судовыхъ крѣдскихъ передъ нами вѣдѣниками судовыми крѣдскими Берестейскими, Прецлавомъ Горбовскимъ, стольникомъ и подстаростимъ Берестейскимъ, Адамомъ Свицерскимъ, судью, и Лавриномъ Оедюшкомъ, писаромъ, постановившысе очевисто у суду, ей милость пани Агафья Зофія Богдановна Сапѣжанка, Миколаева Пацова, подкоморина Берестейская, покладала и очевисте признала фундушъ на церковь Збирозскую, за печатью и съ подписомъ руки своее и за печатьми и съ подписы рукъ людей добрыхъ, на речъ въ томъ фундушѣ меновите описаную, о которой ей милость пани подкоморина просила, абы до книгъ судовыхъ крѣдскихъ Берестейскихъ былъ уписанъ, въ чомъ мы, вѣдѣчи речъ быти слышную, принели есмо его ку запису до книгъ, который письмомъ польскимъ писаный и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: W imie Panskie stań się na wieczną tey rzeczy pamięć ninieyszum y napotym

będącym, komu by to wiedzieć należało. Ja Ohafeja Zopheia Bohdanowna Sapieżanka, woiewodzianka Mieniska, Mikołajowa Pacowa, podkomorzina Brzeska, zeznam tym moim listem, komu by o tem wiedzieć należało, teraznieyszum y napotym będącym wieku ludziom, iż co pierwey tego przodkowie y fundatorowie cerkwi Zbirozkiey, założenie świętey Paraskowiey, fundowali i nadali ku óci a chwale Panu Bogu Wszzechmogącemu w Trócy S. Jedynemu, niektóre pewne grunty na tę cerkiew w imieniu Zbirozkim dobra w powiecie Brzeskim leżące na wychowanie popom Zbirozkim y tych wszystkich gruntow do tey cerkwi popowie przed tym będący y teraznieyszy pop Olsiey Stephanowicz w dzierzeniu byli, tedy teraz przy tych grunciech fundaciej dawney ta cerkiew z gruntami wszystkimi do niey należąciami wiecznie y nienarusznie zostawać ma. A za dzierżania moiego tego tho imienia Zbirozkiego między gruntami memi dwornemi, w części syna mego Haika wieczystymi y między poddanemi w teyże iego części znalazło się gruntow cerkiewnych nie mało zaszłych, to iest, naprzod pod Suziżonym Wiersztem morgow siedm, prętow trzy, u Linicy Wody morg ieden y prętow cztery y puł piąta, na Wolosowszczyźnie morgow trzy, prętow dwa, Popowskiego pola morgow czternascie y puł morga, tego wszyst-

kiego nadania starego, com ia nala-
 zła gruntu cerkiewnego pod dworną
 pasznią swą, y pod poddanemi, com
 popowi przywróciła, uczyniło to
 wszystkiego, złożywszy wszystko
 wiedno, uczyni to morgow dwadzie-
 scia y szesć bez pułtora pręta; lecz
 Swieszczennik Ołisiej Stephanowicz
 Pop Zbirozki domem swym też pod
 samym dworem oyczystym syna mego
 Haika siedział, przeto upatruiąc ia
 bezpieczeństwo dworowi y cerkwi Zbi-
 roskiej, czego Boże uchoway, ognia,
 zniosłam tego Popa Olesieia Step-
 hanowicza z tego iego gruntu zdawna
 na cerkiew nadanego, którego grun-
 tu miał pod sobą morgow cztery,
 prętow piętnasćie, który ten grunt
 przywróciłam do dworu syna mego
 Jana Haika, a w nagrodę tego, że
 s tego miesca y siedliska starego ru-
 szyła, sady porombała y pożytki od-
 iela, y na insze miejsce przeniosła,
 dałam mu na przeciwko na przysie-
 dlenie, na ogródy owoszczowe, na
 nawozy y na pastewnik w obrębu
 morgow dziesięć, y prętow dziesięć,
 y kopcami zasypac kazałam, co chcę
 miec po tym synu moim Janu Haiku,
 aby on tey zamiany gruntow pod
 błogosławieństwem moim macierzyń-
 skim popowi przez mię puszczonech
 tych dziesięci morgow y prętow dzie-
 sięci od tey cerkwi nieodeymował,
 ani s tego miejsca popa y po nim
 drugich będących następcow popow
 z tego gruntu wiecznymi czasy nie-

ruszał, gdy żem ia temu popu w na-
 grodę iego siedliska więcey niż so-
 wito, iako gruntu przepodłego z nie-
 go lepszy dała, ku temu włoka iedna
 y morg pomiary królewskiej we wsi
 Wiłtoszkach wysługi własney pana
 Jana Haika casztelana Brzeskiego,
 którą Jegomsć na tę cerkiew nadał,
 y list mu swóy dał, czego ia też bę-
 dąc wiadoma, tym listem moim do
 tey cerkwi tę włokę utwierdzam,
 która wiecznie ma przy niey zosta-
 wać; tedy się ia, boiąc Pana Boga,
 wszystko to co było od tey cerkwi
 odeszło, to zaś teraz do tey cerkwie,
 iako iey własność należąca, przywró-
 ciłam, y tym listem moim przywra-
 cam czasy wiecznymi, ku tego na też
 cerkiew nadałam, y tym listem fun-
 dacyey moiey nadaię, krzyżyk srebr-
 ny pozłocisty, w nim drzewo świę-
 te na którym Pan nasz Jezus Chry-
 stus wisiał, tedy iesli mi Pan Bog
 użyczy zdrowia, tego w większy krzyż
 oprawię, wedle przemożenia mego, a
 ieslibym też do tego nieprzyszła, te-
 dy dzieci moie, co po smierci mey
 sreberka zostanie, aby wedle uwa-
 żenia w grzywien dwie oprawili, y
 wiecznie ten krzyżyk przy cerkwi
 Świętey Paraskowiey zostawać ma.
 Do tego nadałam teyże cerkwi kie-
 lich srebrny, miseczkę, gwiazdę y
 łyżkę pod moim herbem, do tego
 Ewangelią srebrem oprawną, axami-
 tem czarnym pokrytą, y z drugimi
 apparaty do cerkwi potrzebnymi y

należącymi, co wiecznie przy tej cerkwi zostawać ma. A co się tycze cerkiewki, którą dla niesposobnego zdrowia mego przy swietlicy zbudowała, y do niej ryznice y obraży y więge nadała y sprawiła, ta cerkiewka skoro po śmierci mey ma bydz s tego miejsca zniesiona, a to dla iakiego nieostróżnego sprofonowania, gdyż się tam zawsze chwała Boża odprawowała, Sakramenta najswiętsze używano, y te tam obraży do tej że cerkwi Zbiroskiej Świętej Paraskowey maia być oddane, wczym obowiązuję syna moiego Jana Hayka y błogosławieństwem moim macierzyńskim, aby on tego dosyć czynił, ku tego w parafią popa Olisieja Stephanowicza, wedle starego nadania, drudzy popowie, to iest, nowo iesliby byli fundowani, ni którego wstępu mieć nie maia, ani syn mój przeciw tej woli mey niema inaczey czynić, y nikogo tej parafiey nad tego popa, który na tym gruncie dawno iest fundowany, niedawać, tak iako było za przodków iego y za nim; także też dziesięcina, która była dawana temu popowi z wieczności syna mego Jana Haika, to iest, żyta kop dwie, a iarzyńy kop dwie, pszenicy kopa, a ięczmienia kopa, a z drugiego dwora mego kupnego, iako przodkowie moie nadali, także dziesięciny kop dwie żyta, a jarzyny kop dwie, pszenice kopa, a ięczmieniu kopa, to y to wiecznie zostawać ma y oddawano

być ma przez syna mego y każdego, który te maiętność po mnie trzymać będzie, a nie w dział, ale wedle starego nadania iednemu popowi ma być oddawano, a osobliwie ja zaś sama, a z własney kupney części swey Zbiroskiej temusz popowi y diakonu y diaku y panamarowi ze wszelakiego zboża dziesięcinę im w rowny dział zapisuję, y który syn mój te grunty trzymać będzie y pachać, aby tę dziesięcinę oddawał w rowny dział y tak żyto, iako y iarzyńę, co wiecznymi czasy być ma w tym. Też obowiązuję syna mego Jana Haika, aby on poddanych Zbiroskich do religij rzymskiej nie przyniewalał, pod błogosławieństwem moim macierzyńskim, gdyż cerkiew Zbiroska iest dobrze fundowana y opatrzona sługami Bożymi, skąd naukę przystoyną mieć mogą. Do teyże cerkwi wszystko targowe czasu jarmarku, ktore bywaią dwa kroć do roku przy tej cerkwi na Swiątki i na Świętą Paraskowię, tedy to ma zostawać wiecznie popowi staremu dawnego nadania, które targowe ten pop y drudzy po nim będące wybierać y na swą potrzebę y cerkiewną obracać maia, do czego drudzy popowie y diakon niema mieć nic, tylko przy iednym starym popie zostawać. A ten pop Zbiroski powinien będzie na każdy dzień za to nadanie moie w cerkwi Zbiroskiej moiey we dworze przy mnie samey co dzień iutrznią, czasy odprawować, a osobli-

wie wedle dawnego zwyczaju w cerkwi Świętej Paraskowicy, na każde święto y niedzielę obiednią spiewać y nabożestwo wszystko wedle porządku Religiej Greckiej ku czci a ku chwale Panu Bogu wszechmogącemu w Trócy Świętej Jedynemu odprawować maia, i za duszę przodków y nadawców Zbiroskich, tak też za duszę rodziców moich, dziadów, babek, oycy y matki moiej Pana Boga prosić powinien będzie, ten pop terazniejszy Zbiroski, y po nim będące, na każdych panachidach, pamięciach, obiedniach rok od roku na wieczne czasy. Ku temu gdy mię Pan Bóg z tego świata zbierze, z diakonem y z dziakiem koleją nad ciałem moim do pogrzebu moiego psalterz czytać we dnie i w nocy maia, do tego ten że pop w cerkwi swej ma odprawować wszystkie pamięci z obiedniami z panachidami, może li być s pokarmem ubogich, według przemożenia y nadania mego, a według porządku Greckiego ma odprawować, trzećiny y dziewięćiny, puł soroczyny, soroczyny, puł godziny y godziny, ku temu sorokoust, to iest czterdzieści obiedni powinien będzie odprawować po śmierci moiej zarazem nie czekając pogrzebu mego, ale skoro po śmierci moiej, czego wszystkiego ma doirzec syn mój Jan Haiko, y ten że syn mój Haiko z imienia mego Zbiroskiego, które mam sobie zapisane od oycy iego na oyczyźnie

Zbirohach, skoro po śmierci moiej popowi Zbiroskiemu ma dać na pamięci, poczowszy od śmierci moiej aż do roku, tak też za psalterz, który czytać będą nad ciałem moim y za przewod y za sorokoust, to iest, powinien będzie pop Zbiroski odprawić czterdzieści obiedni, według porządku Cerkwi naszej Wostoczney kaftolickieskiej, cały sorokoust y świecą taką, iaka się godzi do tych liturgiej zadusznych sorokoustnych y s kucyą, na które to obiedni y służby Boże powinien będzie syn mój Jan Hayko dać garniec wina, pułbeczki pszenicy cudney na proskury y na kucyą, miodu przasnego rączkę na sytę do tej kucyi y czwierć kamieniu wosku, na świecę do sorokousta należąca, ku temu pięć kop groszy Litewskich temuż popowi Zbiroskiemu za wszystkie pracy y nakłady iego, które będzie podeymował, prosząc Pana Boga za duszę moię, ku temu za wszystkie obiady s pokarmem ubogich, według przemożenia y według nadania mego, ma syn mój z gumna mego Zbiroskiego pięć beczek żyta, pięć beczek słodu, iałowicę z obory z Zbiroskiej, która na część iego przyidzie, co wszystko powinien będzie swieszczennik Zbiroski po śmierci moiej wypełnić, iakom wyżej napisala; a iesliby to swieszczennik Zbiroski od syna mego to wszystko odebrawszy, co ode mnie iemu tym listem iest zapisano,

a tego wszystkiego niewypełnił, na-
bożęstwa za duszę moję, iakom wy-
żey pomieniła, tedy się ze mną roz-
sądzi przed miłosciwym Panem Bo-
giem na sprawiedliwym sądzie Jego.
To tesz upewniam syna swego Jana
Haika, aby, wedle dawnego nadania
dziada oycy swego y mnie samey,
swieczę postawną w cerkwi Świętey
Paraskowiey na każdy rok na Wiel-
kanoc stawić ma, taką, któraby do
roku gorzała przy każdej chwale Bo-
żey, y tak ma byź rok od roku na
wieczne czasy z dworu Zbiroskiego
oyczystego iego; ku temu tesz y żem
nadała dzwon wielki do cerkwi mo-
iey Zbiroskiey, tedy wiecznymi cza-
sy ten dzwon żeby przy cerkwi mo-
iey Świętey Paraskowiey wiecznie
był, od którego wszystkie dzieci mo-
ie oddalam, ku temu tesz iest tam
dzwonek starych nadawcow tey cer-
kwi y klepadło y dwa młotki y dzwo-
neczek maluski, co na Sacrament
dzwonią, który to fundusz mój chcę,
aby był przez syna mego Jana Haika
y potomki iego, tak że przez syny
moie Pace wiecznie trzymany, iakoż
ich upominam y proszę błogosławien-
stwem moim macierzynskim, ia wię-
szuię, aby to wszystko, co się tey
cerkwi nadało, wcale a nienarusznie
zostawało, a podawcami tey cerkwi
y popa nikt inszy być niema, iedno
syn mój Jan Hayko y potomkowie
jego wiecznymi czasy. I na tom da-
ła ten list fundaciey moiey wieczy-

stey cerkwi y popom Zbiroskim pod
pieczęcią y podpisem ręki mey wła-
sney; do którego to listu fundaciey
moiey wieczystey, na utwierdzenie
tego wszystkiego, iako się wyżej po-
mieniło, prosiłam o przyłożenie pie-
częci y podpis rąk ichmości panow
przyaciół moich do tego listu mego,
co ichmość na proźbę moją uczynic
a pieczęci swe przyłożyc y ręce swe
podpisac raczyli na usne prozby mo-
ie, to iest pana Bohdana y pana Ale-
xandra Haykow, iemsci pana Phiło-
na Buchowieckiego. Pisan we Zbi-
rohach, roku tysiąc szesćsetnego dzie-
wiątego, miesiąca Decembra dnia dwu-
dziestego siodmego na dzień Święte-
go Szczepana Rzymskiego Święta.
У того фондушу при печатѣхъ под-
писъ рукъ тыми словы: Ia Ahafeia
Zophia Sapieżanka Pacowa, podko-
morzyna Brzescka, ten fundusz mój
własną ręką swoią podpisuię na wie-
czne utwierdzenie nadania mego y
nadania przodkow moich do tey cer-
kwi Zbiroskiey Świętey Paraskowiey.
Богданъ Гайко рукою властною под-
писалъ. Alexander Hayko ręką swą,
Fiłon Buchowiecki ręką własną. Ко-
торый же тотъ фондушъ, очевидно
на врадѣ признаный, помененый, до
книгъ судовыхъ кгродскихъ есть
уписанъ, и сесь выписъ подѣ пе-
чатями нашими есть выданъ. Пи-
санъ у Берестыи. У того выпису
при печатѣхъ врадowychъ подписъ
руки писарское тыми словы: Ла-

вринъ Ѳедюшко, кгородскій Берестейскій писарь. Который же то выписъ, зъ кгороду до земства пе-

ренесенный, есть до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ. Писанъ у Берестыи.

1609 г.

13.—Фундушева записъ жены подкоморія Агафіи Пацъ на землю и проч., данная діакону, дьячѣу и пономарю Збирожской Церевы.

Изъ актовой книги Брестскаго Земскаго Суда за 1609—1611 годы, лист. 351—358.

Лѣта Божого Нароженья 1610, мѣсеца Іюня 10 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ о Светой Троицы, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отправова-ныхъ, передъ нами, врадники земскими воеводства Берестейского, Ѳедоромъ Патеемъ, судьєю, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, ставши очевисто у суду, ее милость, пани Огафія Зофія Богдановна Сапѣжанка, воеводянка Минская, пани Миколаевая Пацовая, подкоморыная Берестейская, оповѣдала и намъ, урадови, до рукъ подала выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ съ печатями врадовыми и съ подписомъ руки писарское, уписанья въ немъ листу фундацыйного на дьякона волоку земли до церкви Збирозское, на речъ меновите въ томъ выписѣ описаную, при которомъ выписѣ и самый оригиналь передъ нами у суду ее милость поклала

и просила, абы тымъ перенесеньемъ ее тотъ выписъ до книгъ нинѣшнихъ врадовыхъ земскихъ Берестейскихъ былъ уписаный, въ чомъ мы, врадѣ, бачечы речъ быти слушную, принели есмо его и до книгъ уписать велѣли и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Выписъ съ книгъ кгородскихъ староства Берестейского. Лѣта Божого Нароженья тысеча шестьсотъ девятого, мѣсеца Февраля четвертого дня. На рочкахъ судовыхъ кгородскихъ, передъ нами, врадниками судовыми кгородскими Берестейскими, Прецлавомъ Горбовскимъ, стольникомъ и подстаростимъ, Адамомъ Свидерскимъ, судьєю, и Лаврыномъ Ѳедюшкомъ, писаромъ, постановившы се очевисто урожоная ее милость пани Зофія Богдановна Сапѣжанка, воеводянка Минская, Миколаевая Пацовая, подкоморыная Берестейская, при устномъ сознанью своемъ, оповѣдала и поклала фун-

душъ, за печатью и съ подписомъ руки своее и за печатьми и съ подписы рукъ людей добрыхъ, належачій дьяконови и панамарови церкви Збирозское и по нихъ другимъ дьякономъ и дьякомъ и панамаромъ, на речъ меновите въ томъ фундушю описаную, о которыхъ просила ее милость, абы до книгъ судовыхъ кгородскихъ былъ уписанъ, въ чомъ мы, видечы, врадъ, речъ быти слышную, принели есмо его къ запису до книгъ, который, писмомъ польскимъ писаный, въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Ja Ogaffia Zoffia Bohdanowna Sapieżanka, wojewodzianka Minska, Mikołajowa Pacowa, podkomorzyna Brzeska. Oznajmuję i czynię jawno tym moim listem dobrowolnym zapisem wieczystym, komuby o tym wiedziec należało, terazniejszym i napotém będącym, iż cо którą majątność Zbirozską, w powiecie Brzeskim leżącą, niebozczyk sławnej pamięci pan Mikołaj, pan podkomorzy Brzeskij, małżonek мой, kupił był na imie swoje за własne pieniądze мое у Pana Mikołaja Podarzewskiego, chorążыца Nowogrodzkiego, а potem to zas wszystko z dobrej woli swej, oddaliwszy wszystkie dzieci i potomki swoje od tej majątnosci, на мне z wolnym szafunkiem wszystko право свое wieczyste wlał i zapsał wiecznymi czasy. А так ja Ogaffia Zoffia Sapieżanka Pacowa, mając ia tę wszytką majątność Zbirozką

w spokojnym dzierzeniu swoim а заżywаяс wolności prawa pospolitego, które każdemu majątnosciami swymi jako chcąc каже szafować, przeto, nasliadując ia we wszystkim ludzi bogobojnych, sama po dobrej woli swej, aby ustawicznie Panu Bogu Wszchemogącemu w Trójcy Świętej Jedynemu cześć chwała porządkiem religii Greckiej szła w cerkwi Świętej Paraskowiej, w imieniu naszym Zbirozskim, nadała i tem listem zapisem moim nadając na diakona terazniejszego Zbirozskiego i drugim po nim będącym następcom diakonom teraz zaraz за żywота swego w siele Zalesni gruntu mego włокę zupełną ze wszytkim, jako sie zdawna miała i teraz ma z gruntami, z nawozami, sianożęcми, z ogrody owocowemi, według starych miedz, między gruntami Zbirozskimi tamtejszymi nazwaną Kuniszowską i do tego на przysiedlenie temuż diakonowi два morgi tego gruntu, cośmy z panem małżонkiem swoim, panem Pacem, prawem u pana Tyszkiewicza odyskali i z panow Hajkow kupili, jakoż zaraz w moc i dzierzenie tę zwysz pomienioną włокę Kuncowską kupno od pana Mikołaja Podarzewskiego i moie, od pana małżонка mego zapisaną, i te два morgi, terazniejszemu diakonowi i po nim będącym wiecznymi czasy podałam, drugą włокę ziemię gruntu nazwaną Koiłowską, w siele Nołowom kupio-

na od pana Mikołaja Podarzewskiego i mnie wiecznością zapisaną od pana małżonka mego, na której teraz pół włoki Jasko i Iwan, Klimowicza zięć, mieszka, z jego powinnością, z daniną i służbą, a pół włoki na czynszu chodzi, to jest włokę skoro po śmierci mojej terazniejszy diakon, albo po nim będącym drugie diakonowie do siebie i w posesyją swoje jako własność wziąć mają i dzierżeć, jako te, która jest zapisana ku chwale Bożej wiecznemi czasy. Do tego tym że listem zapisem moim nadaję i zapisuję do tejże cerkwi Zbirozskiej na palamara włokę ziemie, nazwaną Kudrowską, w siele wyżej rzeczonym Zalesiu, tym że prawem od pana Mikołaja Podarzewskiego kupioną i mnie od małżonka mego zapisaną, wszystka ta włoka, jako się sama w sobie zdawna miała i teraz ma, z nawozami, ogrodami i sianozęciami między gruntami imienia mego Zbirozkiego. A osobliwie dla blizkości zwonienia przy cerkwi na przysiedlenie starego popowskiego gruntu zapisuję morgow dwa też czasy wiecznemi, co trzymam o synu moim Janu Hajku z tego gruntu przysiedlonego morgow dwa od tego pola na nas odeymować niebędzie pod błogosławienstwem moim macierzyńskim, którego proszę na pola nasza nadanych, s tego miejsca ich ruszać nie będzie, ku temu jeszcze dla większego i porządniejszego nabożenstwa, aby chwała Pa-

nu Bogu tak jak i w inszych cerkwiach soborowych szła, tedy jeszcze nadaję ku tejże cerkwie włokę ziemie i morgow dwa, którą włokę i dwa morgi z niebożczykiem małżonkiem moim prawem u pana Tyszkiewicza przezyskalismy i u panow Hajkow kupili, ku tejże cerkwi Zbirozskiej daie i wiecznie zapisuje teraz zaraz za żywota swego. A przy tym jeszcze po żywocie moim w siele Wolowom włokę wszytkę a Repfinską, kupioną u tegoż pana Mikołaja Podarzewskiego i mnie od nieboszczyka pana Mikołaja Paca zapisaną, na której teraz pół włoki poddany moj Michno Wakulenia siedzi społ włoka drugiego czynsz płacą, tedy ze wszytką powinnością tego poddanego z czynszem i służbą diakonowi cerkwi Zbirozskiej daie i zapisuję i także po śmierci mojej, ten diakon, albo który inszy po nim będzie, te włokę na siebie w posesyją swoją mają wziąć. Czegoż mu żaden z dzieci i potomkow moich zabraniać nie mają i mocy mieć nie będą nad tę wolą i zapis moj terazniejszy pod błogosławienstwem moim macierzyńskim, od którego gruntu wszytkiego pomienionego, jako się wyszej rzekło, synow moich wszytkich, ze dwu małżonkow spółdzonych, i wszytkie dzieci i potomki moje obojej płci męzskiej i żeńskiej wiecznemi czasy oddalam i one dzieci i potomki ich żadnego przystępu do tych gruntow moich, do cer-

kwi Zbirońskiej na sługi Boże nadanych, tym moim listem wiecznie zapisanych, ni którego przystępu mieć nie mogą. Ale zawsze przy cerkwi Zbirońskiej i przy sługach Bożych, zstępując jeden na drugiego, wiecznie trwać ma. Czemu aby się nikt s potomkow moich nie sprzeciwiał tej woli mej. A jesliby się który s potomkow moich tego ważył a w te grunty, ode mnie cerkwi Zbirozskiej dane i zapisane, wstępował, tedy daję moc zupełną Władycy Włodzimirskiemu Brzekiemu, jako obroncy i pasterzowi cerkwi Bożych, z takim przeciwnikiem każdym, jako o swą własną krzywdę, prawnie do ostatniego punktu prawa czynić i postępować. Tylko tym zapisem moim waruję: iż nie Władyka podawcą tej cerkwi i majątności ich byc ma, ale syn mój Jan Hajko sam i małżonka jego i dziatki i potomki jego i szczadkowie jego wiecznemi czasy tym sługom Bożym obroncą ich samych i ich gruntow i majątności wszelakiej i poddanych ich i majątności, im nadanych odemnie, wszystkich podawcą i obroncą ich ma być. Ale pomienione sługi cerkiewne diakon, diak i pałamar, terazniejsze i po nich będące, poki mi Pan Bóg zdrowia użyczy, przy popie Zbirozskiem, w cerkiewce mej dwornej co dzień przy bytności mej jutrznią i obiednią, czasy i wieczernią spiewać mają; także, gdy mie Pan Bóg s tego świata zbierze, nad ciałem mo-

im do pogrzebu mego psalterzy czytać we dnie i w nocy kolejają mają i powinni będą; tenże diakon, diak i pałamar po duszy mej pamięć odprawować mają z popem Zbirozskim, wedle porządku naszego Greckiego, przy jutrzniach, obiedniach i panachidach i przy odprawowaniu wszeljakim spiewaniem sorokousta i odprawowaniem chwały Bożej. A iż też obowiązał się swieszczennik Zbirozski zapisami swemi, że ma na każdą sobotę za duszę przodkow moich, tak też i rodzicow moich, panachidę, wedle ustawy cerkwi wostocznej katolickieskiej, odprawować rok od roku, na każdy tydzień w sobotę, i tak wiecznemi czasy ma być; przeto aby też sługi Boże, wyszej pomienione, diakon, diak i pałamar ustawicznie przy swieszczenniku na każdy tydzień, w sobotę też panachidę odprawowali rok od roku, aż na wieczne czasy, to po nich chcę miec i tym ich listem zapisem moim obowiązuję. Temuż diakonowi u syna, który kolwiek będzie dzierzał ten dwor moj wieczysty, od pana Podarzewskiego kupiony i od pana małżonka mego mnie zapisanego, z tego dworu mego wieczystego Zbirozskiego daję, daruję i zapisuję tym listem moim po śmierci mojej, zapisała teraz, za przewod, za sorokoust, za wszystkie pamięci z obiedniami dwie kopie Litewskich, co tylko przy popie Zbirozskim wedle porządku powinności diakonowi przy każdej chwale Bożej,

gdy za dusze moję Pana Boga prosić będą wszelaką powinność w nabożenstwie odprawować ma; ku temu za obiady albo stoły doroczne mają mu dać dzieci moje z gumna mego wieczystego, s zczęści Pacom należącej, temuż diakonowi dwie beczki żyta, słodcu dwie beczki. Tak tesz diak wszystkie powinności diackie przy popie Zbirozkim, jako się wyszej pomieniło, w nabożenstwie za duszę moję przy każdych pamięciach sorokost odprawować ma, wszelakim spiewaniem, czytaniem. A za to mu mają dać tenże syn moj, co mojdwor będzie wieczysty Zbirozki trzymac, półtory kopy groszy Litewskich, półtory beczki żyta, półtory beczki słodcu. Tak też pałamar za pozwonne na każdą chwałę Bożą, wielki dzwon kiedy dzwonić będzie za duszę moję i spulnie s popem, z diakonem, z diakiem jako psalterz czytać, tak też czasu przewodu, czasu pamięci z tymi zwyż mianowanemi sługami Bożymi w tej cerkwi świętej Paraskowej Pana Boga za dusze moję prosić będzie, także zapisuję temuż u syna mojego ze Zbirohów, co mój dwor wieczysty trzymać będzie, ma mu dac za jego prace półtory kopy groszy Litewskich, półtory beczki żyta, półtory beczki słodcu. Których modł za duszę moję, jesli oni tego wszystkiego wykonać nie będą chcieli, rozsądzo się ze mną przed sądem Bożym. A iż też z dawna dziesięcinę

daję z tej majątnosci wieczystej, od pana Mikołaja Podarzewskiego kupionej, i mnie od małżonka mego zapisanej, Zbirozskiej, ze zboża wszelakiego żyta i jarzyn popowi Zbirozskiemu z diakonem, diakiem i pałamarem w rowny dział ze wszystkij paszni dwora mego wieczystego, tak i teraz tym listem, zapisem moim zapisuję wiecznymi czasy tę dziesięcinę żytną i jarzynną w rowny dział z popem Zbirozskim diakonowi, diakowi i pałamarowi. Co synowie moie po smierci mej i koždy, któryby te Zbirohi trzymał, na każdy rok zawsze i na czasy wieczne oddawać mają i powinni będą, iako własny dług ich tym to zwyż mianowanym sługom Bożym, w cerkwi Zbirozskiej chwałę Bożą odprawującym. I na to ja, Ogafia Zoffia Sapieżanka Pacowa, chcąc aby ten zapis moj wiecznie trwał, dałam ten moj list wieczysty do cerkwi Bożej Zbirozskiej diakonowi, diakowi i pałamarowi pod moją pieczęcią i z podpisem ręki mej własnej. Do którego listu, zapisu mego wieczystego, na utwierdzenie tego wszystkiego, jako się wyszej pomieniło, prosiłam o przyłożenie rąk ichmość panów przyjacioł moich do tego listu mego, a ichmość na proźbę moję uczynili i pieczęci swe przyłożyli i ręce swe podpisać raczyli, to jest: jegomość pan Bohdan i jegomość pan Alexander Hajkowie, jegomość pan Gabryjel Popławski. Pisan we Zbirohach ro-

ku tysiąc sześćsetnego dziewiątego miesiąca Decembra dnia dwudziestego, w dzień świętego Szczepana, Rzymskiego święta. У того фундушу при печатехъ подписы рукъ тыми словами: Ja Agafia Zofija Sapieżanka Mikołajowa Pasowa, podkomorzyna Brzeska, ten fundusz i zapis swój, swoją własną ręką podpisała. Богданъ Гайко рукою власною. Aleksander Hajko ręką swą. Gabryel Popławski ręką swą własną. Который тежъ тотъ фундушъ помененый,

очевисте на врадѣ признаный, до книгъ судовыхъ кгородскихъ есть уписанъ и сесь выписъ подъ печатями нашими есть выданъ. Писанъ у Берестью. У того выпису при печатехъ подпись руки писарское тыми словами: Лаврынъ Оедюшко, кгородскій Берестейскій писарь. Который то выписъ, зъ кгороду до земства перенесеный, и до книгъ нижнѣшнихъ врадовыхъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ. Писанъ у Берестью.

14.—Фундушова запись на Подбѣльскую церковь, выданная женою подкоморія Паца Агафіею Паць.

Изъ актовой книги за 1609—1611 г., листы 346—350.

Лѣта Божого Нароженья 1610, мѣсеца Іюня 17 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ о Светой Троицѣ, святѣ римскомъ, припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами врадники земскими воеводства Берестейского Оедоромъ Патеемъ, судьею, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, ставши очевисто у суду, землянка господарская воеводства Берестейского, ее милость пани Подкоморина Берестейская, пани Миколаевая Пацовая, оповѣдала и намъ,

врадови до рукъ подала выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подъ печатями врадовыми и съ подписомъ руки писарское, уписанья въ немъ листу фундацыи, наданья на церковь Подбѣльскую, лежачого у воеводства Берестейскомъ, на речъ меновите въ томъ листѣ описаную, при которомъ выписѣ и самый оригиналъ у суду передъ нами подкладала и просила, абы тымъ ее перенесеньемъ тотъ выписъ кгородскій до книгъ нижнѣшнихъ врадовыхъ земскихъ Берестейскихъ былъ уписанъ,—

которого мы врадъ принели и до книгъ уписать велѣли, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Выписъ съ книгъ кгородскихъ староства Берестейского. Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ девятого, мѣсяца Февраля четвертого дня. На рокохъ судовыхъ кгородскихъ, передъ нами врадники судовыми кгородскими, Прецлавомъ Горбовскимъ, стольникомъ и подстаростимъ, Адамомъ Свидерскимъ, судьей, и Лавриномъ Оедюшкомъ, писаромъ, постановившисе очевисте у суду ее милость пани Агафія Зофеія Богдановна Сапѣжанка Николаева Пацовая, покомориная Берестейская, покладала и очевисте признала фундушъ на церковь Подбѣльскую, за печатью и подписомъ руки своее и за печатьми и подписами рукъ людей добрыхъ, на речъ въ томъ фундушѣ меновите описаную, о которой ее милость пани подкомориная просила, абы до книгъ судовыхъ кгородскихъ Берестейскихъ былъ уписанъ. Въ чомъ мы, видечи речъ быти слушную, приняли есмо его ку запису до книгъ, который писъмомъ польскимъ писаный, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: W imie Panskie stan się na wieczną tey rzeczy pamięć ninieyszum y na potem będącym, komu by to wiedziec należało. Ja Ohafia Zophia Bohdanowna Sapieżanka, Mi-

kołajowaia Pacowa, podkomorzina Brzeska, oznaymuie tym listem fundaciey moiey wieczystey, komu by to wiedziec należało, teraznieyszum y napotem będącym ludziom, iż ja sama z niebozczykiem sławnej pamięci z panem Mikołajem Pacem, podkomorżim Brzesckim, małżonkiem moim, za żywota iego, umysliliśmy byli w maietnosci naszey Podbialej, dla nabożenstwa poddanych, przez odległości kosciółow y cerkwi, zbudowac cerkiew, tedy ia, po smierci pomienionego małżonka swego, zbudowawszy dwor, zbudowałam y cerkiew też tam założenie Świętey Przeczystey, to iest matki Bożey, ku czci y ku chwale Panu Bogu wszechmogącemu w Troicy Świętey iedinemu, ku której cerkwi nadałam iuz, wedla przemożenia moiego ubogiego, aparaty cerkiewne, wiegi, zwon i obrazy. A chcąc ia, aby w tej cerkwi pomienioney, w iednosci y w zgodzie z kosciółem rzymskim, wedle porządku greckiego, Panu Bogu chwała rosła y była, przeto nadałam tym listem fundacyi moiey wiecznymi czasy nadaię na te cerkiew Podbielską, w siele Passukach, popowi tameczniemu teraznieyszemu Podbielskiemu, na imie Michajłowi Michajłowiczu z dziaczkiem y innym popom drugim będącym, przez podłość gruntow, na wychowanie włok cztery pu- stych własnego oiczystego gruntu synow moich, to iest Stephana, Sa-

muela, Teophila y Theodata Pacow, to iest: na paszniu popowi włok dwie, a na osadę poddanych drugą włok dwie, a to w nagrode dziesięciny, którą była obiecała dawac s paszni dworney. Ku tej tesz tamże w tym sielie Passukach, w maiętnosci Podbielskiej, nadałam y tym listem fundacyynym nadaie wiecznymi czasy włok dwie diaknowi z dziaczkim teraznieyszemu y potem będącym, aby y on ustawicznie pewnych pomienionych czasow s popem w tej cerkwi nabożenstwo odprawował, temuż popowi y diakowi we młynie Podbielskim przez miarki wolne mliwo y w foluszu bez płaczenia sukna bic wiecznie pozwalam miec. Także aby sobie ten pop y diak w puszczy Białowezkiej drzewa bortnego wyrobił, y to przy nich wiecznie iako pracach ma zostawac. Ku temu z tegoż dwora Podbielskiego, którym ia ku pożytku dzietek mych zbudowała, do cerkwi Podbielskiej na ładan, wino na każdy rok po dwie kopie litewskich, a osobliwie swiecę wielką postawną przed obrazmy na każdy rok, na święto świętego Błahowieszczenia, do cerkwi Podbielskiej mam dawac, ia sama za żywota swego, a po śmierci moiey syn moy, ktoremu się z dzieła ta Podbiała dostanie, dawac powinien będzie, a ten pop z diakem na każdą niedziela y święta uroczyste zawsze nabożenstwo, wedle powinności Greckiey religii, ku czci

a chwale Pana Boga odprawować maią y za dusze niebożczyka pana Mikołaiia Paca, małżonka mego, zawsze przy odprawowaniu nabożenstwa Pana Boga prosic winni, także i za dusze moie po śmierci moiey, a teraz za zdrowia mego, za zdrowie moie y synow moich Pacow, a osobliwie za dusze rodzicow moich w sobote, to iest dziadow; babek moich y ojca matki moiey, powinni będą Pana Boga prosić. A po śmierci moiey nad ciałem mym ten pop Podbielski z dziaczkim y Zbirozkim y z diakami koleią psalterz czytać w nocy y we dnie, aż do pogrzebu ciała mego, a ten tesz pop w cerkwi swey Podbielskiej ma odspiewać wszystkie pamięci z obiedniami, s pannaclidami, może li być s pokarmieniem ubogich, według przemożenia a według porządku naszego Greckiego ma odprawować trzeciny, dziesięciny, pułsoroczyny, soroczyny, pułgodziny y godziny, ku temu sorokoust, to jest czterdzieście obiedzień powinien będzie odprawić. Czego wszystkiego w tey cerkwi synowie moi, panowie Pacowie, który to Podbiała trzymać będzie, ma doirzeć, a ten że syn tego popowi y iego diakowi powinien będzie dać pięć kop groszy litewskich, pięć beczek żyta y pięć beczek słodu, summy mey, którą mam na Kiwaczyczach y na Podbiałej, który to fundusz mój chce, aby, ia-

ko się wyżej rzekło, był przez dzięci moje Pace wiecznie trzymany, których proszę y błogosławieństwem moim macierzyńskim zawięzię, aby od tej cerkwie tych gruntow, przez mnie zapisanych, nieruszali y nieodeymowali, y wdział między siebie onych niedzielili. A ta cerkiew zawsze y wiecznie ma być pod posłuszeństwem pasterza swego, to iest władyki Włodzimierskiego y Brzeskiego. Którey to cerkwi Podbielskiej Władyka Włodzimierski Brzeski, iako obrońca y pasterz, ieśliby w czym y długo krzywdzona była, ma oney prawem bronić. I na to wszystko, iako się wyżej rzekło, dała cerkwi Podbielskiej ten list fundacyi, pod pieczęcią moią y podpisem ręki mey własney. Do którego na utwierdzenie prosiłam o przyłożenie pieczęci y o podpis rąk, to jest Jegom. pana Krzysztopha Przewłockiego y pana Bohdana a pana Alexandra Haykow, który za oczewista y ustną proźbą moią pieczęci swe przyłożyc y ręce swe podpisowac raczyli do tego listu fundacyey moiey wieczystey. Pisan we Zbirohach, ro-

ku Pańskiego tysiąc szescsett dziewiętego, miesiąca Decembra dwudziestego szostego dnia, w dzień świętego Szczepana Rzymskiego święta. У того фундушу печати вси суть цѣлы, а подпись рукъ тыми словы: Ja Ahafia Zophia Bohdanowna Sapieżanka, Woiewodzianka Minska Mikołaiewa Pacowa, podkomorzyna Brzeska ręką swą własną ten fundusz podpisałam; Krzysztof Przewłocki do tego funduszu ręką własną podpisał; печатарь, устне прошоный, печать приложилъ и руку подписаль Богданъ Гайко рукою властною, Alexander Hayko ręką swą; который же то тотъ фундушъ помененый, очевисто на вrade признанный, до книгъ судовыхъ кгородскихъ есть уписанъ, и сесь выпись подъ печатями нашими есть выданъ. Писанъ у Берестью. У того выпису при печатехъ вradовыхъ подпись руки писарское тыми словы: Лавринъ Федюшко Кгородскій Берестейскій писарь. Который же то выпись, зъ кгороду до земства перенесеный, до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ. Писанъ у Берестьи.

15.—Фундушова запись на церковь Калечицкую.

Изъ актовъ книги за 1615 г. листъ 223—225.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестсотъ петнадцатого, мѣсеца Юня двадцать второго дня.

На рогахъ судовыхъ земскихъ, о светой Троицы, святѣ римскомъ припалыхъ и судовне отправова-ныхъ, передъ нами врадники су-довыми земскими воеводства Бе-рестейского, Прецлавомъ Горбов-скимъ, судьбою, а Богданомъ Ту-минскимъ, подсудкомъ, и Яномъ Патеемъ, писаромъ, ставши оче-висто у суду, урожонный панъ Ва-силей Сасинъ Калечицкій, самъ отъ себе и именемъ другихъ участ-никовъ своихъ, пана Яна, пана Григора Цверовичовъ, пана Саму-еля Ѳедоровича Калейчицкого, па-на Матея Калецкого, пана Стани-слава Кендзеравского и сына его Бартоша, оповѣдалъ и листъ свой, водле права посполитого спра-вивши, призналъ, которымъ ли-стомъ они, особы менены, зезво-ливши се, записуютъ на церковь во имѣнью Калечицкомъ фундушъ, о чомъ въ томъ листѣ ширей опи-суетъ, и просилъ панъ Василей Калечицкій именемъ своимъ и оныхъ участниковъ своихъ, абы

тотъ листъ до книгъ врадовыхъ земскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ былъ. Въ чомъ мы, ви-дечы речъ и прозбу быти слуш-ную, къ запису оный листъ при-нявши и въ книги вписати велѣ-ли и уписуючи слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть: Ja Wasiley Siemionowicz Sasin Kaleczyckij i ja Jan y Hrehorey Zwierowicz Sa-siny Kaleczyckie i ja Samuel Fedo-rowicz Sasin Kaleczycky y ia Ma-ciey Michałowicz Kalecky, i ia Sta-nisław y s synem swym Bartoszem Kędzierzawscy na Kaleczycach wszy-scy uczesnicy imienia naszego w Sa-sinach, w powiecie Brzeskim leżą-cym w Kaleczycach, czynim iawno y wyznawamy wszyscy uczęsnicy spólnie, żesmy wszyscy zgodnie przy-iąwszy do cerkwie naszej Kalieczyc-kiej popa imieniem Fiodora Iwano-wicza z Bielska y przyiąwszy go do cerkwie naszej na czesć i na chwa-łę Panu Bogu, y dalismy mu y po-stąpili według pierszych przodkow naszych nadania to wszystko, со было до cerkwi y ieszcze y z przyda-niem naszym, to iest, naprzod włok a ziemie we wszystkich trzech po-

liach y na miejscach pewnych za miedzami leżące, od pierwszego wszystkich nas działu wieczystego nadania do tego dziesięciny według dawnych rozdziałkow naszych, od pięciu części, s każdej części po pięciu kop żyta, co uczyni ze wszystkich pięciu części jmienią naszego kop dwadzieścia pięć, a s poddanych, którzy by kolwiek miał pan poddane, s każdego poddanego, na włoce siedzącego, z włoki po snopow trzydziestu żyta, s pół włoczka po snopow piętnastu, a z czwierzcy po snopow pół osma żytom powinni dawać w koźdych iako my sami panowie z szczęści, tak y poddany każdy osiadły. Do tego drwa mają być popu wolno na ogrzewanie domowe, s każdej części naszej Kalieczyc, jako s ktorey części wielkiej więcej, a z małej mniej, wozić; do tego suknia, abo na suknią dać złotych pięć, a na koźdach dwie zimie skur baranich dziesięć, abo groszy pięćdziesiąt, s każdej części po parze skur baranich na koźdach, abo po groszy dziesięciu s części na koźdach. Ktorego to popa my wszyscy, przyimując do cerkwie naszej Kalieczyckiej, dażemy y postępujemy y tym listem naszym wszyscy obowiązujemy y cerkiew y popa fundujemy, y po tym popie, który by iedno był, każdemu to nadanie nasze y fundusz należeć będzie. To te zwarujemy tym listem naszym: jeslibysmy sami w czym popu krzywde i-

ka uczynili, abo y w każdy rok wczynić popu nieuczili y nie wypełnili, tedy każdy z nas za rękę na się kładziemy kop dwadzieścia groszy litewskich j dajemy moc za tym listem upornego y krzywde czyniącego przypozwać do ktoregożkolwiek prawa lub ziemskiego, lub duchownego. A urząd każdy za pierwszym przypozwaniem ma na upornym y krzywde czyniącym popu wskazać iako na roku zawitym. A obwiniony stanąwszy naprzod zapłacić kop dwadzieścia zaręki, a potym y to, o co pozywan będzie od popa. A pozywać ma o krzywde popowską lub to sam pop, abo pan który za popa, abo umocowany od popa okazką krzywde y szkode popowską. A po zapłaceniu zaręki y zadosycuczynie szkody y za to samo, co pozwano będzie przedsie ten list nasz przy mocy zupełnej ma zostawać y niuczym nienaruszać, wiecznymi czasy na wieki ma być. Co my ten list utwierdzamy y mocnym czynimy, my sami y potomki nasze, y któryby kolwiek te majątnosci y części nasze Sosinowskie, Kalieczyckie w wojewodstwie Brzeskim trzymać będą, tedy mają tę nadanie y fundusz przodkow naszych y nas samych za mocny trzymać wiecznymi czasy, na wieki. I natoś my ten list dali i naszymi pieczęćmi y s podpisem rąk naszych y ten list do xiąg ziemskich Brzesckich y duchownych

wpisac iesmy dali y drugi taki słowo do słowa przy ewanelij w teyże cerkwi Kalieczyckiej upisali i aby to było nadanie y fundowanie nasze na czesc y na fałę Panu Bogu y na odpuszczenie grzechow naszych przodkow y potomkow naszych; Amen. Pisan w Kalieczycach. Roku tysiąc szescset trzynastego, Kwietnia pierwszego. У того листу при печатехъ подписъ руки тыми словы:

Wasiley Kalieczyckij, woyt Miliey-
czycki. Jan Sasin Kalieczycky pi-
sarz grodzki Krasnicky, własną rę-
ką. Hrehorey Sasin Kalieczycky rę-
ką własną. Samuel Fiedorowicz Sa-
sin Kalieczycky ręką własną. Ma-
ciey Kaliecky ręką własną. Bartosz
Kędzierżawsky ręką własną. Кото-
рый листъ, наврадѣ признанный, до
книгъ земскихъ Берестейскихъ
есть уписанный.

1617 г.

16.—Духовное завѣщаніе Ѳедора Ивановича Масальскаго, въ которомъ онъ, отписывая все движимое и недвижимое свое имущество дѣтямъ своимъ, завѣщаетъ похоронить себя въ православной Церкви въ Олексичахъ и упоминаетъ о сдѣланной отцемъ его и имъ самимъ фундашовой записи на эту церковь.

Изъ актовъ книги за 1618 годъ, листъ 71.

Лѣта Божого Нароженья 1618, мѣсяца Генваря 16 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отправова-
ныхъ, передъ нами врадниками су-
довыми земскими воеводства Бере-
стейского, Прецславомъ Горбов-
скимъ, судьбою, Яномъ Патеемъ, под-
судкомъ, а на мѣсцу его милости па-
на Андрея Пекарского, писара зем-
ского Берестейского, въ той спра-
вѣ, нижеписаной, засажонымъ Ста-

ниславомъ Витановскимъ, ставши
очевисто у суду его милость панъ
Андрей Пекарскій, писаръ земскій
Берестейскій, яко печатаръ того
тестаменту, ниже писаного, покла-
далъ и ку актикованью до книгъ
подалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ
Городенскихъ, за печатями и под-
писами врадовыми уписанья вънемъ
тестаменту остатнее воли небож-
чика его милости князя Ѳедора Ива-
новича Масальскаго, маршалка его
королевской милости Городенско-

го, при которомъ выписѣ и самый тестаментъ передъ нами у суду покладалъ, на речь меновите въ томъ выписѣ описаную и доложоную, о которого просилъ его милость панъ писарь, абы тымъ перенесеньемъ его милости тотъ выписъ до книгъ нинѣшнихъ земскихъ Берестейскихъ былъ уписанъ. Въ чемъ мы, врадъ, видечи речь и просьбу его милости быти слушную, оный выписъ приняли и въ книги вписать велѣли, который уписуючи слово до слова и такъ се въ собѣ маеть: Выписъ съ книгъ справъ кгородскихъ повѣту Городенского. Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тисача шестьсотъ осмнадцатого, мѣсяца Генваря осмого дня. На рокахъ судовыхъ кгородскихъ, во дѣлѣ порядку статutowого сего мѣсяца Генваря припалыхъ, и судовне отпрованыхъ, передъ нами Яномъ Кампо, подстаростимъ, Криштофомъ Толочкомъ, судьею, а Филономъ Козловицкимъ, писаромъ, врадниками судовыми кгородскими повѣту Городенского отъ вельможного пана его милости пана Павла Воловича, старосты Городенского и Плотельского на справы судовые высажоними, постановившисе очевисто земенинъ господарскій повѣту Городенского панъ Павелъ Плясковицкій, именемъ ее милости кнежны Зофіи Масальское, маршалковное повѣту Городенского, пани

Якубовое Скиндеровое, покладалъ тестаментъ годной памяти небожчика его милости князя Оедора Масальского, маршалка его королевское милости повѣту Городенского и оповѣдалъ, ижъ недавнихъ часовъ, въ року теперъ прошломъ тисача шестьсотъ семнадцатомъ, мѣсяца Декабря деветнадцатого дня зъ сего свѣта смертью зошлого, съ печатью и съ подписомъ руки его милости и съ печатями и съ подписами рукъ людей зацныхъ на речи меновите въ томъ тестаментѣ описаные, особомъ въ немъ помеченымъ служацій. Который тестаментъ, за потребваньемъ того пана Плясковицкого, до книгъ кгородскихъ Городенскихъ уписуючи, слово до слова такъ се въ собѣ маеть: Во имя Пана Бога Всемогущого, во Троицы Единого. Нехай се воля его светая дѣеть. Я Оедоръ Ивановичъ князь Масальскій, маршалокъ его королевское милости, ачъ будучи на сей часъ, зъ ласки Божое, зуполное памяти моей и здоровый на разумѣ и на тѣлѣ моемъ, а вѣдаючи и то добре уваживши, яко остатняя година и доконанье живота на семъ свѣтѣ людского каждому челоуѣку есть закрыто, а поневажъ тежъ на свѣтѣ вшелякіе речи суть одмѣнныи и зепсованью споддани, зачимъ конецъ свой замѣронный прыймуютъ, также воля и умыслъ и вси справы людскіе, если

бы писмомъ объявлены не были, ино таковыя sprawy съ часомъ сплывають и въ запаментанье людское приходятъ а на потомныя часы грунтовне захованы быти не могутъ для смерти, которая каждому человекѣу конецъ живота приносить, зачимъ и маентности позосталыя, посполите розрухи, вархолы и ростырки межи повинными, кровными множаться. Чому забѣгаючи я и хотечи порадокъ учинити, абы по животѣ моемъ около маентности моихъ, помнѣ зосталыхъ, такъ лежачихъ, яко и рухомыхъ, межи дѣтми моими некоторые зайстя и ростырки недѣяли,—одно абы всякая речь, власности моее належачая, значне объявлена и, водлугъ сее воли моеи, расправлена была. Тогда вжо сей тестаментъ мой теперь, заразы, по доброй воли, зъ добрымъ умысломъ и уваженьемъ моимъ справуючи, такъ въ немъ остатнюю волю мою ку вѣдомости всимъ посполите, кому бы потреба того вѣдати оказала, доношу, ознаймую и утвержаю: напервѣй, кгда Панъ Богъ, часомъ воли своее, мене зъ сего свѣта до хвалы свое светое поволать будетъ рачиль, душу мою Пану Богу Всемогучому, во Троицы Единому, въ опатрность Его светую поручаю; а тѣло мое грѣшное, абы по смерти моеи поховано было въ церкви моеи Олексичахъ, въ Старомъ Дворѣ, заложене

ня Светого Спаса, въ склепѣ, гдѣ и тѣло першое малжонки моее лежитъ. Который погребъ сынове мои, князь Григорей и князь Андрей Оедоровичи Масальскіе, отправити мають такъ, яко научтивѣй быть можетъ. На который погребъ мой медовъ и солодовъ и пива и быдла до кухни, коренья и обцихъ трунковъ есть, зъ ласки Божое, въ потребу наготовано. И кгда мнѣ Панъ Богъ зъ часомъ до хвалы свое светое поволать будетъ рачиль, абы тѣло мое, не держачи его долго, поховано было, яко набардзѣй быть може, за недѣль килька. А ижъ тотъ домъ Божій, церковь Олексичкая, еще черезъ мене писмомъ не уфундована, тогда при семъ тестаментѣ моемъ листъ мой, фундушъ справленный, зоставую. На которомъ все наданье мое и все охендожество и потребы церковныя, также и кгрунтъ, черезъ небожчика пана отца моего и черезъ мене наданые, все достачне въ томъ листѣ, фундушѣ моемъ, поменено есть. А имѣнья мои, черезъ мене набытыя: имѣнье мое Олексичи, Старый Дворъ, у брата моего рожного купныя, также Весей и Беростивица и пуца Наревка, набытыя купли мое, тые водлугъ першого розроженья моего листовного и на врадѣ вызнаного, сыномъ моимъ милымъ, князю Грегорью и князю Андрею Масальскимъ вѣчне даю и имъ записую.

И вже мають они, сынове мои, в-
дле першого листу моего, сами съ
потомками на себе вѣчне держати
и ихъ уживати; вольни будутъ ты-
ми маетностями, яко власностью
своею шафовати. А ижемъ внучцѣ
моей, моей милой цурцѣ небожчи-
ка князя Александра, сына моего,
кнежнѣ Галшцѣ Масальской, кото-
рая, яко доходить мене вѣдомость,
ижъ съ причины матки своее на
ноги теперъ есть уломна, и не упа-
труючи я зъ лѣпшимъ пожиткомъ
ее имѣти части, на нее приходя-
чое, въ имѣнью моемъ отчизномъ,
названомъ Новомъ Дворѣ, Олексичахъ,
лежакомъ у повѣтѣ Городен-
скомъ, которое сынове мои, князь
Григорей и князь Андрей Масаль-
скіе, отложивши немалую суму,
своими власными пенезми матцѣ
ее, кнежнѣ Евѣ Курчевичовнѣ Бу-
лыжанцѣ, черезъ небожчика князя
Александра, сына моего, внесеную,
въ держанью своемъ мають, назна-
чилкомъ ей въ томъ першомъ ли-
стѣ моемъ, вмѣсто маетности мо-
ихъ, лежачихъ и рукомыхъ, гото-
вую суму пенезей десеть тисечей
золотыхъ польскихъ, а въ выпра-
ве десять тысячей золотыхъ поль-
скихъ. Естли за дороженьемъ лѣтъ
ее а дасть ли Панъ Богъ будетъ
здорова на ноги и въ станъ мал-
женскій черезъ тыхъ сыновъ мо-
ихъ выдана будетъ, ино тымъ те-
стаментомъ моимъ такъ объясняю:

если тая внука моя будетъ вдя-
чна тое ласки и милости мое и на
томъ перестане, то сынове мои,
князь Григорей и князь Андрей,
водлугъ того першого листу моего,
ей, внучцѣ моей, тую суму дати
будутъ повинни; а если погордить
тою ласкою и милостью моею, бу-
детъ хотѣти части отчизны моее,
Нового Двора Олексичъ, приходитъ
ино вжо сынове мои, князь Григо-
рей и князь Андрей Масальскіе, тое
сумы, ани выправы ей, внучцѣ
моей, не будутъ повинни дать, и она
не большъ, только до отчизны въ
Новомъ Дворѣ Олексичахъ, будетъ
ли што отъ сумы матцѣ ей отъ
отца ее записаное, которую сыно-
ве мои, князь Григорій и князь Ан-
дрей, матцѣ ее отложили, збывать,
приходити можетъ. Кудыжъ вжо я
всѣ иншіе маетности мои, за ласкою
Божою, черезъ мене набытые, имъ,
сыномъ двомъ—князю Григорью и
князю Андрею Масальскимъ запи-
салъ есми и въ ровный дѣлъ имъ
и потомкомъ ихъ записую. А ма-
етность моя рухомая: сребро мое,
то есть: роструханы два золотые
зъ накрывками, котелки два среб-
ряные немалые, кгарнецъ серебря-
ный до питья, на кштатъ турецкого
кгарца, коневка серебряная, большъ
кварты, мѣстцами злотистая, куб-
ковъ серебряныхъ пять, зверху
злотистыхъ, лыжокъ серебряныхъ
тузиновъ три, безъ одное, кгарну-

шокъ серебряный зъ накрывкою одинъ, чарокъ серебряныхъ двѣ, ковшигъ серебряный одинъ, солничка серебряная, лихтаровъ серебрянныхъ два, виделець серебрянныхъ двое до конфетовъ, печать серебряная, сабля оправная серебромъ одна, злотистая; ку тому, серебро мое, которое у мене позычилъ его милость панъ Миколай Кишка, дворянинъ его королевской милости, на листъ, опись свой, то есть: мѣдница зъ наливкою серебряная, мѣстцами злотистая, лихтаровъ серебряныхъ два, чара великая серебряная, коновъ серебряная у полтора кгарца, мѣстцами злотистая;—ино такъ тое серебро, которое теперь при мнѣ есть, яко и тое у пана Кишки, за описомъ его, кгда спавши сыномъ моимъ, кровнымъ моимъ—кнежнѣ Зофїи Якубовой Скиндеровой и кнежнѣ Маринѣ Юндзиловой, имъ всимъ чотыромъ даю, дарую—и межи себе по животѣ моемъ роздѣлити мають. Штомъ тежъ, первѣй сего, записаломъ тымъ дочкомъ моимъ—кнежнѣ Зофїи и кнежнѣ Маринѣ по шестисотъ копъ грошей Литовскихъ на имѣнью моемъ Старомъ Дворѣ Олексичахъ, тогды, если бы за живота моего, тое сыны не заплатили, по животѣ моемъ, тое сынове мои, водлугъ тыхъ листовъ моихъ, имъ—дочкамъ моимъ на то даныхъ, заплатити и досыть учинити повин-

ни будутъ. Надъ то еще показуючи, я тымъ дочкамъ моимъ—кнежнѣ Зофїи, пани Скиндеровое, кнежнѣ Маринѣ, пани Юндиловой и дальшую милость мою родительскую на имѣнью моемъ, черезъ мене въ сихъ частѣхъ набытомъ, вѣчностью купномъ, названомъ Черневъ, лежакомъ въ повѣтѣ Берестейскомъ, записую имъ—дочкамъ моимъ—кнежнѣ Зофїи и кнежнѣ Маринѣ другую суму пенезей, также по шестисотъ копахъ грошей Литовскихъ; которую суму пенезей по животѣ моемъ тымъ дочкамъ моимъ милымъ сынове мои—князь Григорій и князь Андрей Масальскіе съ того имѣнья моего Черневъ, никакое трудности не задаючи, отдать и заплатить повинни будутъ. А самое тое имѣнье мое Черневъ, куплю мою, и вси принадлежности его тымъ сыномъ моимъ, князю Григорью и князю Андрею Масальскимъ, также и дворъ мой въ мѣстѣ Городнѣ, пляцы и мѣщане мои даю, дарую и вѣчне имъ и потомкомъ ихъ въ вольный шафунокъ ихъ симъ тымъ тестаментомъ моимъ записую и всякіе маестности мои рухомыя, гроши готовые и на долгахъ мнѣ винные, шаты, цынь, мѣдь, коберцы, обитья, рынштунки военные и все охендство, кромъ того, што кому зъ слугъ моихъ и челеди моей отъ мене на реестрѣ моемъ назначено будетъ, а все хто колвекъ

по мнѣ останеть и маетностью рухомою меновано быть можетъ, кони, стада быдла тымъ сыномъ моимъ, такъ яко и въ першомъ листѣ моемъ описано есть, и симъ testamentомъ моимъ даю, дарую и вѣчне записую. Къ тому, збожя всякіе въ тыхъ маетностяхъ моихъ Олексичахъ, Старомъ Дворѣ, Берестовицы и Черняхъ, въ гумнахъ, въ стыртахъ зложное, такъ же омолоченное, тымъ сыномъ моимъ двомъ по животѣ моемъ въ ровные части записую. А товары мои лѣсные: цамры, клепки и смола, которые ижъ для малое воды въ року прошломъ тисеча шестьсотъ шеснадцатомъ до Кгданска не дошли и въ дорозѣ на рѣчцѣ Нарви еще застали, на которые то коштъ великій поднялъ и вжемъ взялъ на тые товары въ купца Кгданского задатку двѣстѣ золотыхъ червонныхъ, также и тые товары въ пуци моей Наравцѣ, которые и теперь до берегу для спусканья вывоживають, если передтомъ, нимъ тые товары мои до Кгданска спроважоны будутъ, на мене Панъ Богъ смерть допустить рачиль, ино сынове мои съ полнымъ коштомъ своимъ, до Кгданска спровадивши, межи себе роздѣлить мають. А слуга мой Петръ Булевскій, который тые товары до Кгданска провадить съ тыхъ грошей, на то до него даныхъ, и

зъ леггуминъ вшелякихъ шафарства своего личбу тымъ сыномъ моимъ учинити, и съ першихъ рещтъ, при немъ zostалыхъ, тымъ сыномъ моимъ усправедливити и выплатити будетъ повиненъ. Также и слуга мой, врадникъ Черневскій, Федоръ Бурецъ, ижъ при немъ zostало за соль, въ Балновѣ проданую, копъ сто и шестьдесятъ и пять, сыномъ моимъ по животѣ моемъ выплатити будетъ повиненъ. А што се дотычетъ слуги моего Павла Пляковицкого, который мнѣ зъ молодыхъ лѣтъ своихъ отъ тридцати годъ служить, которому зъ ласки моее даломъ до живота его и жонѣ его фольварокъ отъ имѣнья моего Берестовицы, Званковщизне названный, Ярославовскій, на которомъ и суму грошей ему записаломъ и право съ признаньемъ урадовымъ даломъ; ему тотъ фольварокъ и тое право и до живота ихъ и симъ testamentомъ моимъ змоцняю и во всемъ при моцы заховую. Надъ тои особно, маючивзглядъ на службы тогожъ Павла Пляковицкого и нагорожаючи ему службы его зъ ласки моее записую суму пенезей сто золотыхъ польскихъ, которую по животѣ моемъ сынове мои— князь Григорый и князь Андрей Масальскіе заплатитъ повинни будутъ. А ижъ и слугъ и челядь мою, тымъ всимъ водлугъ регестру моего, при семъ testamentѣ

моемъ оставленомъ, по погребѣ тѣла моего, сынове мои расправити и поплатити повинни будутъ. А челядь мою дворную, которые уставичне у дворѣ моемъ мнѣ служить, тыхъ всихъ симъ тестаментомъ моимъ вызволяю и вольныхъ чиню, гдыжъ вси тые за платы мнѣ служить, и сынове мои въ неволю ихъ примушати не мають, и вольно имъ кому хотя служить. Который сесь тестаментъ мой добровольный, зъ добрымъ уваженьемъ моимъ справленный, оставую при дочцѣ моей княжнѣ Зофи, пани Скиндеровой, печатью моею запечатовавши и рукою моею власною подписавши. До которого сего тестаменту моего, будучи того добрѣ вѣдоми и за устною прозьбою моею, печати свое приложить и руки подписать рачили ихъ милость панове приятели мои: его милость панъ Андрей Пекарскій, панъ Иванъ Брозовскій и панъ Янъ Жукъ Здитовецкій. Писанъ у Черняхъ. Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семнадцатого, мѣсяца Генвара двадцать сегого дня. У

того тестаменту печати притисненныхъ чотыры, а подписи рукъ суть подписаны тыми словы: Теодоръ Масальскій, маршалокъ его королевской милости, рукою власною; Andrzej Piekarskij, o czewiscie prozszony pieczętarz, podpisał y zapieczętował; Iwan Brzozowski ręka swą; o czewiscie prozszony pieczętarz, Jan Żuk Zdzietowieckij ręka własną. Который то тестаментъ зо всею речью, въ немъ помененою, за потребованьемъ его пана Павла Плясковицкого до книгъ кгородскихъ Городенскихъ есть уписанъ; а по уписанью и сесь выписъ подъ нашими печатьми ей милости княжнѣ Зофи Масальское пани Скиндеровой есть выданъ. Писанъ у Городнѣ. У того выпису кгородского Городенского печати притиснены двѣ и подпись рукъ тыми словы: Янъ Кампо, подстаростій; Криштофъ Толочко, судья; Филонъ Козловицкій, писарь. Который же то выписъ кгородскій Городенскій черезъ его милость пана Питра перенесенный и до книгъ нинѣшнихъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

17.—Опредѣленіе королевскихъ комиссаровъ по жалобамъ православныхъ Черевачицкихъ священниковъ на притѣсненія, дѣлаемыя имъ Кобринскимъ подстаростимъ, съ освобожденіемъ ихъ отъ свѣтскаго суда.

Изъ актовъ книги за 1619 годъ, листъ 53.

Лѣта Божого Нароженья тисеца шестьсотъ девятнадцатого, мѣсеца Мая двадцать девятого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о Светой Троицы, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, Прецлавомъ Горбовскимъ, судьею, Иваномъ Патеемъ, подсудкомъ, и Андреемъ Пекарскимъ, писаромъ, постановившисе очевисто у суду отецъ Θεодосей, игумень и протопопа Берестейскій, посполу съ священниками Черевачицкими: отцемъ Мартиномъ Семеновичемъ а отцемъ Леонтиемъ Есифовичомъ, покладали и ку активованью до книгъ подали листъ ихъ милости пановъ ревизоровъ, отъ ее королевое милости до староства Кобринского zesланныхъ, за печатьми и съ подписами рукъ ихъ милости власныхъ, даный имъ же священникомъ Черевачицкимъ, на речь меновите въ немъ описаную, о который просилъ, абы принять и до книгъ судовыхъ земскихъ Берестейскихъ былъ уписанъ. Въ

чомъ, мы, врадъ, видечи рѣчь быти слушную, оное есмо принели и до книгъ уписать велѣли, который уписуючи письмомъ польскимъ и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Jan Isakowski Dolmat na Wołkołacie, podkomorzy Oszmianskij, pisarz skarbowy wielkiego księstwa Litewskiego, Oniskij i Wirszupskij dzierzawca, Jakób Sosnowsky, sługa króla Jegomosci, rewizorowie wszyscy krolowej mosci, paniej naszej miłosciwej, dla zastępowania wszelakich. prowentow, także perkwizicyj i skarg poddanych i osądzenia ich do starostwa Kobryńskiego zesłani, oznajmujemy: iż będąc nam w folwarku krolowej jejmość Kobryńskim w Czerewaczyczach, uskarżali się przed nami popi, przy cerkwi Czerewaczyckiej mieszkajacy, na jegomość pana Wojciecha Umiastowskiego, podstarosciego Kobryńskiego, że im niemałe krzywdy i uciążenia czyni, żadnej zwierzchności nad nimi nie mając, onych niewinnie grabi, także grabieże swoje u niego drogo okupować muszą, do turmy, gdzie złoczyńce sadzani by-

wają, onych sadza, liste przyżyzne na nich, aby do niego oddawali nad powinność, wyciąga; piwa i gorzałki na ich własną potrzebę, a nie na szynk, w domach ich mieszać zabrania; płoty przeciwko dwora Czerewaczyckiego, od stodoły ku Muchawcowi, którego oni nigdy nie grodzali, grodzie przymusza, pod władzą i do sądu swego ich poniewala, do puszcze po drwa leżące, choć oni także chcą dac za wjazd do lasa, jako i poddane onych, puszczać nie każe, i o inne krzywdy nie mało, które się im dzieją, przed nami skarżony. Na co pan podstarości powiedział: dla tego, że pobor z nich wybiera się przy pobore Kobrynskim, do poborce oddaje; do turmy abym ich rozkazał kazać sadzać, niepa miętam i do sądow aby ich sadzać i grabić miał, negował; piwa w domach na ich potrzebe, byle nie szynkowa no, mieć nie bronie. Jedno, aby gorzałki nie palili dla przeszkody arendarzowi Czerewaczyckiemu, to postzegam. Że s przyczyny grodzienia płotu, i stąd iest wypust spólny karczmarżowi s popami; tedy słusznie, aby się i popi do tego przykładali, żeby sobie wygon grodzili. My tedy, bacząc to, iz ci popi Czerewaczowscy mają swoich starszych, będąc pod władzą Władyki Włodzimirskiego, będąc z nami w unij, onemu posłuszenstwo czynią i do sądow jego i przełożonych na to od niego,

jako osoby duchowne, a nie do sądu pana podstarosciego należą, s przysąd i posłuszenstwa pana podstarosciego onych wyjmujemy, a pod władzę i przysąd ojca Władyki Włodzimierskiego, jako starszego ich, onych przyłączamy i zostawujemy. Z strony wybierania i wyciągania sie-repszczyzn, iż sie to z kwitu poborowego okazało, że pan podstaroscij s tych popow Czerewaczyckich żadnego poboru do poborce nie oddaje, ale, z nich ten pobor wybierając, sobie przywłaszcza; s tych miar tych popow od dawanych poborow do pana podstarosciego wyzwalamy, i to, co teraz niesłusznie na nich wziął, oddać i wrócić im nakazujemy. A w przyszły czas, aby na nich poborow pan podstaroscij nie wyciągał, onych wyzwalamy. Piwo na ich własną potrzebę, a nie na szynk, w domach ich robić i dla domowej swej potrzeby chować wolność im dajemy. Do puszcze, po drwa suche leżące, zarowno s poddanemi jezdzić i od tego także na rok dochod, jaki poddani dają, aby i oni do skarbu krolowej jej mości za wjazd do lasa płacili, tym popom pozwalami. Stroiny grodzby wypustu, jako chłopci przed nami przyznali, że ci popi nie tylko od kołowrota do rzeki Muchawca zdawna grodzowali, aby nie więcej, jedno tak wiele i teraz grodzili, uznawamy. I na to im dajemy to nasze pismo pod naszymi pieczęciami i

s podpisami rąk naszych. Data w Czerewaczyczach, roku tysiąc szescset osmnastego, miesiąca Jula szesnastego dnia. У того листу ревизорского при печатехъ подпись рукъ тыми словами: Jan Szwykowski, pod-

komorzy Oszmianski, Jakub Sosnowski. Который же то листъ, очевидно на врадѣ покладанный, и до книгъ судовыхъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1619 г.

18.—Жалоба православнаго священника Захаріи Лаврентьевича на Раину Кореневскую съ сыновьями о непризнаніи выданной ими дарственной записи на церковь Св. Архангела Михаила.

Изъ актовъ книги за 1619 годъ. Листъ 751.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ девятнадцатого, мѣсяца Іюня 27 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Светой Троицы, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отправовавшихся, передъ нами врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, Предцлавомъ Горбовскимъ, судьей, а Яномъ Патеемъ, подсудкомъ, и Андреемъ Пекарскимъ, писаромъ, ставши очевидно у суду въ Бозѣ велебный отецъ Захарей Лаврентьевичъ, священникъ Степанковскій и Гриневскій церкви соборъ Светого Михаила Архангела, оповѣданье свое на писмѣ ку записанью до книгъ вrado-

выхъ земскихъ Берестейскихъ подалъ въ тые слова: милостивые панове, судовые земскіе Берестейскіе! Я убогій чоловікъ а слуга и богомолецъ, въ лѣтѣхъ, Захарей Лаврентьевичъ, священникъ Степанковскій и Гриневскій церкви соборъ Светого Михаила Архангела, оповѣдаюсе вашей милости, моимъ милостивымъ паномъ, наей милость пани Раину Карпевну Миколаевую Кореневскую и на сыновъ ее милости, пана Юрья а пана Андрея и пана Яна Миколаевичовъ Кореневскихъ о томъ, ижъ въ року теперешнемъ тисеча шестьсотъ девятнадцатомъ, давши мнѣ ихъ милость листъ, добровольный запись свой,

на признанье листу, фундушу своего на церковь Степанковскую въ имѣнью ихъ милости Кореневѣ, лежачомъ у воеводствѣ Берестейскомъ, который листъ, добровольный, фундушъ свой, мѣли ми ихъ милость дати, справивши водле права посполитого, подъ певными вартунками и подъ печатями и съ подписами рукъ ихъ милости, также подъ печатями стороны шляхты и съ подписами рукъ ихъ на пултори волоки земли кгрунту на тотъ домъ Божій наданую, то есть, меновите въ томъ же селѣ Степанкахъ пулволоки, а на волоку земли въ селѣ Волцѣ, до тоежъ маетности Кореневское належащее. Который тотъ листъ добровольный, запись свой, мѣли ми ихъ милость вси згодне признати, ставшій на врадѣ кгородскомъ его королевское милости, передъ судомъ земскимъ

воеводства Берестейского, у Берестью, о Светой Троицы, святѣ Римскомъ, въ року теперешнемъ тисеча шестьсотъ деветнадцатомъ. Уступивши въ роки четвертого дня, чого я черезъ тотъ увесь день, въ листѣ ихъ милостей помененый, будучи пиленъ того признанья, жадное особы зъ ихъ милости не моглемъ дождати до того признанья. Не маючи жадное вѣдомости одъ ихъ милости, въ чомъ я, поносечи одъ ихъ милости кривду и шкоду немалую, прошу, абы тое оповѣданье мое до книгъ врадовыхъ было принято и записано. Писанъ у Берестьи. Року тисеча шестьсотъ деведнадцатого, мѣсеца Іюня пятого дня. Котороежъ то оповѣданье помененое до книгъ врадовыхъ земскихъ Берестейскихъ естъ записано. Писанъ у Берестью.

1624 г.

19.—Фундушова запись полуволоки земли на церковь св. Іоанна Богослова въ Рѣчицахъ.

Изъ актовъ книги за 1624 годъ, лист. 125.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ двадцать четвертого, мѣсеца Іюня осмого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ Берестейскихъ, о Святой Троицы, святѣ Римскомъ, припалыхъ и су-

довне у Берестьи отправоваыхъ, передъ нами врадниками судовыми земскими, воеводства Берестейского, Прецлавомъ Горбовскимъ, судьей, и Яномъ Патеемъ, подсудкомъ, Андреемъ Пекарскимъ, писаромъ, постановившисе очевисто у суду, урожоный панъ Стефанъ Науцевичъ покладалъ и ку активованью подалъ выписъ съ книгъ кгродскихъ Берестейскихъ за печатями врядовыми и съ подписаниемъ руки писарское уписанья въ немъ фундушю, даного отъ ихъ милости пана Дмитра и Даниеля Балабановъ отцу Василию Никоничу, священнику Рѣчицкому, на речъ меновите въ немъ описаную и доложоную, и жедалъ, абы тымъ перенесеньемъ его тотъ выписъ принять и до книгъ нинѣшнихъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ былъ. Который выписъ, мы врьдъ приневши и до книгъ уписать велѣли, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Выписъ съ книгъ кгродскихъ староства Берестейского. Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ двадцать четвертого, мѣсеца Мая четвертого дня. Въ рочки судовые кгродскіе Берестейскіе передъ нами Теодоромъ Букрабою, подстаростимъ, Лавриномъ Оедюшкомъ, судьей, и Миколаемъ Пришихотскимъ, писаромъ, врадниками судовыми кгродскими Берестейски-

ми, постановившисе очевисто у суду, ихъ милость панъ Дмитръ и панъ Даниель Балабанове покладали и очевисто признали фундушъ за печатями и съ подписаниемъ рукъ своихъ, такъ тежъ за печатями и съ подписаниемъ рукъ ихъ милостей пановъ пріятель своихъ, особъ нижеименованныхъ, даный и належачій отъ ихъ милости отцу Василию Никоничу, священнику Рѣчицкому, на речъ, меновите въ немъ описаную и доложоную, и жедали ихъ милость, абы былъ принять и до книгъ уписанъ. Мы врьдъ, чинечи прозьбѣ ихъ милости досытъ, оный листъ, фундушъ, принявши, до книгъ уписать велѣли, которого уписуючи въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: На честь и на хвалу Господу Богу Всемогущому, въ Светой Троицы Единому на вѣки вѣчные. Аминь. Я Дмитръ и я Даниель Балабанове, земляне господарскіе воеводства Берестейского и повѣту Луцкого, згодне и одностайно чинимъ явно и визнаваемъ сами на себѣ то симъ нашимъ вѣчистое фундаціи добровольнымъ листомъ записомъ, ижъ мы, маючи во имѣнью нашомъ Рѣчицкомъ, у воедствѣ Берестейскомъ лежачомъ, которую есмо на вѣчность продали его милости пану Петру Потееви и паней малжонцѣ его милости за певную сум-

му пенезей, яко то все на листѣ нашомъ продажномъ ширей есть описано и доложено, тогда мы Балабанове съ тое маетности наше Рѣчицкое вынявши и вылучивши и съ тое продажи наше до мощы влады шафунку и посесы своей оставили есмо полволоки земли пустое, въ сѣлѣ Седружу лежачое, названую Савостиковскую, тогда тую то полволоки земле всю огуломъ вѣдомомъ фундуемъ, даемъ и одписуемъ, и симъ вѣчистое фундаціи наше добровольнымъ листомъ записомъ нашимъ записуемъ и надаемъ на домъ Божій до церкви Рѣчицкое, заложенья Светого Іоана Богослова, въ которой есмо частѣхъ нашу дѣдичную мѣли, такъ въ кгрунтахъ садибныхъ церковныхъ, яко и въ бранью на часть нашу торговую на ярмаркахъ, при той церквѣ Божой будучихъ, тогда то все огуломъ и зъ вѣдомомъ оставляемъ при томъ дому Божимъ вѣчными часы; чо-го всего мы ся сами вѣчне зрекаемъ и то все, яко се вышей поменило, одъ себе самыхъ и потомковъ, близкихъ крвныхъ и повинныхъ нашихъ отдаляемъ, же вже по датѣ сего листу запису вѣчистое фундаціи наше тое полволоки земли, такъ тежъ и до зъ вѣчное части фундованое церковное садибы и до торгового, который на часть нашу приходило,

тогда нихто жадного права мощы, влады и посесы мѣти не маеть и мочи не будетъ; але того всего слуги Божіе тамошныи, теперенній священникъ Речицкій и каждый наступца по немъ, того всего заживати, владати и тымъ, яко добрами церковными, особы духовные шафовати, а за насъ и за всехъ продковъ, а за насъ и за потомковъ нашихъ, стоечи у престола Божого Господа Бога, просити мають и повинни будутъ. А хтобы то хотѣлъ отъ тое церкви Божое оддалити и въ то ся якимъ кольвекъ правомъ вступовати а тымъ духовнымъ особамъ, слугамъ Божимъ, церкви Рѣчицкое якуюжъ кольвекъ кривду въ уживанью того кгрунту, яко и въ выбиранью торгового ярмаркового, перешкоду чинити и то все отъ того дому Божого отнимати и отдаляти, таковой каждый абы былъ правомъ духовнымъ одъ старшихъ релиіи наше Кгрецкое, благочестія Греческого проклятый, абы былъ вѣчными часы. Аделяціи тымъ особамъ духовнымъ, священникомъ Рѣчицкимъ, въ то все и каждымъ таковымъ въ особѣ нашой правомъ чинитъ у каждого суду и права, зверхности и вряду земского и кгородского Берестейскихъ и суду головного трибунального великого князства Литовского зъ вольнымъ позваньемъ на рокъ за-

витый подъ зарукою тисечи золотыхъ польскихъ и подъ нагороженьемъ шкодъ, накладовъ на голое реченье слова за симъ листомъ фундушомъ акторовъ священниковъ Рѣчицкихъ, кромъ всякого доводу и присеги тѣлесное; а и по заплаченью зарукъ, шкодъ, предъ се то все, што на тотъ домъ Божій фундовано и надано, при томъ домѣ Богомъ и прислугахъ Божіихъ, священникахъ Речицкихъ, зоставовати маеть вѣчными часы. И на то есми дали теперешнему священникови Рѣчицкому отцу Василію Никоновичу сесь нашъ вѣчистое фундаціи добровольный листъ, запись подъ печатями и съ подписы рукъ нашихъ властныхъ, до которого за очевистою а устною прозьбою нашою ихъ милость панове а пріятели наши, его милость панъ Лавринъ Федюшко, судья кгородскій Берестейскій, а его милость панъ Петръ Потей и его милость панъ Янъ Черневскій, печати свои приложивши и руками се своими подписати рачили. Писанъ у Берестью. Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ двад-

цать четвертого, мѣсеца Апрѣля шостого дня. У того фундушу при печатехъ подпись рукъ тыми словами: *Dmitr Bałaban ręką swą. Daniel Bałaban ręką swą. Ławryn Fediuszko, sędzia grodzki Brzeski, ręką swą. Piotr Pocięy, mр. Jakub Zdzitowiecki ręką swą. Jan Czernowski ręką swą.* Который же то фундушъ, очевисто у суду признанный, и до книгъ судовыхъ кгородскихъ Берестейскихъ есть принятъ и уписанъ, съ которыхъ и сесь выписъ подъ печатями нашими врядовыми и съ подписомъ руки писарское священнику Рѣчицкому отцу Василію Никоновичу есть выданъ. Писанъ у Берестью. У того выпису кгородского печатей притисненыхъ двѣ а подпись рукъ тыми словами: *Teodor Bukraba, podstarosci Brzeski, ręką swą. Лаврынъ Федюшко, судья кгородскій Берестейскій, рукою власною. Миколай Пришихотскій, писарь.* Который же то выписъ, зъ кгороду до земства перенесеный, и до книгъ нинѣшнихъ земскихъ Берестейскихъ есть принятъ и уписанъ. Писанъ у Берестью.

20.—Фундушовая запись Василя Пришихотскаго на церковь Рождества Пресвятой Богородицы въ Пришихостяхъ, которою онъ пожертвовалъ 3 уволоки земли и всѣ необходимыя церковныя и богослужебныя принадлежности.

Изъ актовой книги за 1628—1629 годы, листъ 87.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ двадцать осмого, мѣсеца Юня двадцать шостого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ Берестейскихъ о Светой Троицы, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отправованыхъ, передъ нами зъ Ельна Еленскимъ, судьбою, зъ Марциномъ Брозовскимъ, подсудкомъ, згодне на сіи роки обратнымъ, и Андреемъ Пекарскимъ, писаромъ, врадниками земскими Берестейскими, постановившише очевисто у суду его милость панъ Василей Пришихотскій призналъ листъ, добровольный запись свой, водлугъ права справлений, фундушъ на церковь Пришихотскую, о который жедалъ насъ суду, абы былъ принять и до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ. Мы судъ, оного принявши, до книгъ уписать велѣли, которого уписуючи въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Я Василей Пришихотскій, земенинъ господарскій, воеводства Берестейского, сознаваю то тымъ моимъ добровольнымъ листомъ запи-

сомъ фундушомъ, ижъ за волею и прейзреньемъ Пана Бога Всемогущого збудовалемъ церковь новую во имѣнью моему отчизномъ, у Пришихостѣхъ, у воеводствѣ Берестейскомъ лежачомъ, заложенья Рождества Пресветое Пречистое Богородицы, давши до тое церкви впелякіе книги, до церкви належачіе, и Евангеліе и зо всеми апаратами двоима, съ келихами двема, што все на особливомъ реестрѣ моему при той церкви моей помененой естъ. До того надаю и вѣчными часы дарую и фундую на тую жъ церковь вышпоменную на выхованье священникови и дякови, при той церкви новой моей будучомъ, кгрунту волокъ три, то естъ, на попа и дяка волокъ полторы, а на подданныхъ трехъ полторы, съ подданными тремя. А то естъ кгрунтъ на врочищахъ певныхъ, помененыхъ: на першимъ мѣстцу на приселенью на Майковщизнѣ моргговъ шесть, на врочищу у Ходлинѣ моргговъ петнацать, на которомъ кгрунтѣ и под-

данный сѣдять, на име Иванъ; на третьемъ мѣстцу полволоки земли, на которомъ полволоку два подданныхъ сѣдять въ селѣ Пришихостѣхъ, Степанъ Левутихъ зъ мельникомъ; на четвертомъ мѣстцу и врочищу, на двухъ мѣстцахъ у Воронева рѣзы два, у каждомъ рѣзу поля съ проробками лѣсу, бору по моргговъ петнацать; на пятомъ мѣстцу рѣзъ поля на врочищу, Великомъ Лѣсѣ, въ которомъ рѣзѣ моргговъ петнацать, всего кгрунту волокъ три, отдаляючи я самъ одъ себе, малжонки моее, сыновъ моихъ и одъ иншихъ всихъ кривныхъ и повинныхъ моихъ вѣчными часы, ни въ чемъ и вънаменное речи перешкоды не чинечи. А гдѣбы сынове мои, который кольвекъ зъ нихъ, Миколай, Янъ и Северинъ, въ томъ наданью моемъ якую кольвекъ перешкоду чинили, тогда, еслибы при животѣ моемъ якую перешкоду чинити мѣли, теды я то повиненъ самъ свободно и вольно чинити своимъ власнымъ накладомъ; а естли бы тежъ и по животѣ моемъ въ тое наданье мое,

водлугъ того фундушу, уступовать-ся мѣли, тогда о таковое укрывженье, позываю ихъ на страшный судъ, передъ Пана Бога Всемогущого, Збавителя моего, и тамъ се о таковое укрывженье на страшномъ Судѣ зъ нимъ росправовать буду. А церковь и фундушъ менованнымъ съ тымъ наданьемъ моимъ поддаю подъ моцъ и владзу, которая выходитъ не маеть съ послушенства вѣры старожитное хрестіянское патріарховъ Ерозолимскихъ и Константинопольскихъ. Писавъ у Пришихостѣхъ. Року тисеча шестьсотъ двадцать осмого, мѣсеца Іюня, дня дванадцатого. У того фундушу при печатехъ подписы рукъ тыми словы: Василей Пришихотскій рукою власною подписалъ. Proszony pieczętarz Jan Buchowiecki. Pieczętarz Nikołaj Przyszychocki, pisarz grodzki Brzeński, ręką swą. Pieczętarz Fedor Worotyński ręką swą. Который же то фундушъ, очевисто у суду признанный, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть принятъ и уписанъ.

21.—Фундушова запись Іосифа Веніаміна Рудкаго, Митрополита Кіевскаго и Галицкаго и Брестскаго, и земскаго судьи Гаврііла Еленскаго на основаніе монастыря Св. Троицы въ г. Брестѣ.

Изъ актовой книги за 1631—1632 годы, стр. 873—876.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шесть сотъ тридцать первого, мѣсеца Октебря шестнадцатого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, о Светомъ Михаѣль, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами, Криштофомъ Кричевскимъ, на мѣспу его милости пана Кгабріеля Еленскаго, судьи земскаго Берестейскаго, на тотъ часъ будучи засажонымъ, а Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, и Константымъ Шуйскимъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейскаго, постановившисе очевидно у суду ихъ милость въ Бозѣ велебный его милость отецъ Юзефъ Веляминъ Рущкій, митрополитъ Кіевскій и Галицкій и всея Руси, и его милость панъ Кгабріель зъ Ельна Еленскій, судья земскій Берестейскій, покладали и намъ урадови ку активованью до книгъ подали фундушъ, на паркгаминѣ писанный, съ печатми и съ подписами рукъ своихъ властныхъ, также печатми и подписами рукъ ихъ милостей пановъ, пріятель своихъ,

данный и належачій отъ ихъ милости на вѣчистую фундацію монастыря въ мѣстѣ Берестейскомъ законниковъ Светого Василя згромаженья Виленскаго Светое Троицы, яко нижей въ томъ фундушѣ сама речь есть описана и доложена, — о который насъ суду жадать ихъ милость рачили, абы принять и до книгъ уписанъ былъ. Мы судъ, оного фундушѣ печати и подписъ рукъ огледавши и читаного добре выслухавши, а видечи речь бытъ слушную, принявши его, до книгъ уписать велѣли; который уписуючи и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Во имя Отца и Сына и Светого Духа, Светое Живоначальное и Нераздѣлимое Троицы. Я, Іосифъ Веляминъ Рущкій, митрополита Кіевскій, Галицкій и всея Руси, а я Кгабріель зъ Ельна Еленскій, судья земскій Берестейскій, видечи мы, же для помноженья хвалы Божое въ релии Греческой, съ светымъ костеломъ Римскимъ зъедночное, потребный есть монастырь иноковъ, въ законѣ Светого Василя порадне живущій згромаженья

Виленского Светое и Живоначалное Троицы, для того же инокове того згромаженья въ побожности и въ житію законномъ, также и въ наукахъ вызволеныхъ начинъ обирають и другихъ, межи которыми мешкають, до тогожь вправують,— нарядилисьмо се зъ собою и оферовалисьмо то Господу Богу, жебысьмо монастырь, водлугъ худого приможенья нашего, въ мѣстѣ Берестейскомъ сооружили. Што приводечи до skutку, воззвалисьмо до тое справы въ Бозѣ велебного его милости отца Сафаила Коптя, епископа Галицкого и сослужителя митрополии Кіевское, яко протоархимандрита закону Светого Василія, и, зложивши сумму три тисечи золотыхъ, дали есмо до рукъ его милости съ тымъ обовязкомъ, жебы за тые гроши заразы, усмотривши гдѣ способное мѣсце въ мѣстѣ Берестейскомъ, пляць купилъ и потомъ на немъ церковь и монастырокъ, якій едно можетъ быть, на тотъ часъ збудовалъ; ажебы заразы, принажней, иноковъ два тамъ мѣшкало, которые бы се способности на матерію, цеглу, вапно и дерево до выставенья порадного церкви и монастыря,—хотечи и напотомъ въ томъ светобливомъ дѣлѣ инокомъ, тамъ мѣшкающимъ, помоглыми быти и другихъ до тогожь, кого бысьмо могли приводить. Чого се его милость, помененый епи-

скопъ Галицкій, поднялъ и тую сумму грошей отъ насъ до рукъ своихъ взялъ. То еднакъ варуемъ на тыхъ, которые въ томъ монастырю жити будутъ инокове, абы за насъ, яко за ктиторовъ того мѣсца, во ектеніяхъ звыклыхъ, Пана Бога просили и за наступниковъ нашихъ, то есть, митрополитовъ Кіевскихъ, въ едности съ светымъ костеломъ Римскимъ будучихъ; также за малжонку мою и потомковъ моихъ, мене Къабріеля Еленского, а меновите, жебы за души продковъ моихъ каждую субботу службу Божую отправовали, а въ недѣлю за доброе здоровье насъ, живыхъ, малжонку мою и по насъ будучихъ потомковъ моихъ. Што выполнити вѣчными часы именемъ всего закону Светого Великого Василія згромаженья Виленского Светое и Живоначалное Троицы его милость отецъ епископъ, яко протоархимандрита, приобѣцати и всихъ въ томъ монастырѣ Берестейскомъ напотомъ будучихъ обовязати рачилъ. И на то дали есмо сесь нашъ вѣкуистый фундушъ подъ печатьми нашими и подписомъ рукъ нашихъ. До которого просили есмо о приложеньѣ печатей и подписъ рукъ ихъ милостей пановъ, пріятелей нашихъ: его милости пана Яна Шуйского, хоружого Берестейского, а его милости пана Теодора Станислава Букрабы, подсудка

Берестейского и его милости пана Константого Шуйского, писара земского Берестейского. Што их милость, на просьбу нашу учинивши, при печатехъ своихъ руки свое подписати рачили. Писанъ у Берестью. Мѣсеца Октебра шостого дня, року тисеча шестьсотъ тридцать первого. У того фундушу вѣчистого, при печатехъ, подписъ рукъ тыми словами: Иосифъ Веля-

минъ Руцкій, митрополита, рукою власною; Gabriel Elensky, sędzia zemsky Brzesky, ręką swą; Jan Szuy-sky, chorąży woiewodstwa Brzeskiego, m. pr. Teodor Stanisław Bukraba, podsędek Brzesky, ręką swą. Который же тотъ фундушъ, ку актированью поданый, и до книгъ нижнѣшнихъ земскихъ воеводства Берестейского есть уписанъ.

1632 г.

22.—Позывъ въ суду разныхъ православныхъ лицъ по дѣлу униатскаго протопопа Рогозницкаго и всей Брестской униатской капитулы.

Изъ актовой книги за 1632—1633 года, № 25, листъ 163.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать второго, мѣсеца Октября двадцать четвертого дня.

Передъ нами депутатами ку отправованью судовъ каптуровыхъ, по зойстю съ сего свѣта светобливое памяти короля его милости Жикгимонта третего, пана напшого, на соймику конвокаціи Варшавской реляційнымъ въ року теперешнемъ тисеча шестьсотъ тридцать второмъ згодне обраными, постановившисе енераль вое-

водства Берестейского Вавринецъ Корневскій очевисто созналъ реляцію свою и ку записанью до книгъ каптуровыхъ съ печатью и подписомъ руки своее и подъ печатями стороны шляхты подалъ въ тые слова: я Вавринецъ Корневскій, енераль воеводства Берестейского, признаваю сею реляцією моею року теперешнего тисеча шестьсотъ тридцать второго, мѣсеца Октября двадцать третего дня, по новому, маючи при собѣ двохъ шляхтичовъ, пана Миколая Бер-

надского а пана Каспра Вербовско-го, съ тоєю стороною шляхтоу позвы, судови каптуровому належаче, тутъ въ мѣстѣ Берестейскомъ, за Мухавцомъ, въ дому и дворѣ пану Жиггимонтови Пальневскому, землянину воеводства Берестейского, очевидно въ руки подаль; а потомъ, тогожь дня въ року мѣсеца вышъ менованого, въ томъ же мѣстѣ подъ юрисдиціею розною мѣшкающихъ, очевидно въ руки тамже позвы каптуровые подавалъ, а меновите: подданымъ вельможного его милости пана воеводы Бѣльского Андрею Даниловичу, войтови, Артему Пашковичу, Богданови Закипи, Матеею Хадраевичу, Василью Клицевичу, подъ пробствомъ костела Фарского мѣшкающему, и Остапкови Троцевичу, Петрови и Иванови и Григорию Филиповичомъ, подданымъ велебного въ Бозѣ его милости ксендза Ахацнуша зъ Кгрохова Кгроховского, бискупа Луцкого и Берестейского, Ивану и Демьяну Букревичомъ, мѣщаномъ Берестейскимъ, въ довоженю справедливости собѣ въ отцѣ превелебномъ его милости отца Юсифа Велямина Рутского, архіепископа метрополиты Кіевского и Галицкого и

всѣя Россіи, администратора епископіей Володимерской и Берестейской, также въ жалобѣ его милости отца Петра Рокгозницкого, протононы Берестейского, а при немъ и всихъ священниковъ капитулы Берестейское и отца Даниеля черца, монастыра новозаложного отъ Светого Петра и Павла закону Светого Василія Великого, о речъ меновите въ позвахъ тыхъ описаную и доложоную, въ жалобѣ ихъ милостей менованыхъ особъ, за которыми то позвы всимъ менованымъ особамъ—пану Жиггимонту Пальневскому, а при нимъ и всимъ мѣщаномъ Берестейскимъ, складаю рокъ черезъ сію реляцію мою ку праву становити рокомъ завитымъ передъ ихъ милостями судомъ каптуровымъ въ замку Берестейскомъ въ року нинѣшнемъ тисеча шестьсотъ тридцать второмъ, мѣсеца Ноября первого дня. И на то даю сію реляцію мою ку записаню до книгъ каптуровыхъ съ печатью и подписомъ руки моя власное и подъ печатями стороны шляхты на тотъ часъ при мнѣ будучой. Писанъ року, мѣсеца и дня вышъ менованого. Которая жъ то реляція его до книгъ есть записана.

23.—Жалоба униатскаго протопопа Рогозницкаго и священниковъ Брестской капитулы о забраніи православными церезви Св. Симеона въ Брестѣ, за рѣкою Мухавцомъ.

Изъ актовой книги за 1632—1633 годы, лист. 151—154.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать второго, мѣсеца Октября шестнадцатого дня.

Передъ нами депутатами ку отправованью судовъ каптуровыхъ, по зойстю съ сего свѣта светоблиное памети короля его милости Жикгимонта третьего, пана нашего, на сеймику по конвокаціи Варшавской реляційномъ въ року теперешнемъ тисеча шестьсотъ тридцать второмъ згодне обраными, постановившисе очевидно въ Бозѣ велебный отецъ Петръ Рогозницкій, протопопа Берестейскій, а вси священники капитулы Берестейское оцовѣданье свое на письмѣ ку записанью до книгъ нинѣшнихъ каптуровыхъ подали въ тые слова: милостивые панове, депутатове каптуровые воеводства Берестейского, згодне обраные! Я Петръ Рогозницкій, протопопа Берестейскій и мы вси священники капитулы Берестейское, а при насъ отецъ Даніель чернецъ отъ Светого Петра монастыра Берестейского, закону Светого Василия, опзвѣдаемо и жалосне протестуемо на

его милости пана Жикгимонта Пильнеского, землянина воеводства Берестейского, также и на подданныхъ державы ясневельможного его милости пана Рафала на Лешнѣ Лешнинского, воеводы Бѣльского, Андрея Даниловича, войта его милости, и на Артема Пашковича, также и на мѣщанъ Берестейскихъ: Василья Клишевича и на Остапка Троцевича и Богдана Закипу, Матея Хамрая, при томъ и на подданныхъ въ Бозѣ превелебного его милости ксендза, архидискупа зъ Кюроховска Кюроховского, бискупа Луцкого, на Петра, Ивана, Григорія Филиповичовъ, Иваѣа, Дамьяна Букравичовъ и на иншихъ бунтовниковъ и помочниковъ ихъ, ижъ они, зъ давного часу стараючисе зъ великимъ и пильнымъ стараньемъ, абы тутъ въ Берестѣ, за Мухавцомъ, церковь Светого Семіона, на кгрунтѣ шляхетскомъ збудованую, могли собѣ мѣти на свое набоженство, не подъ послушенствомъ въ Бозѣ превелебного его милости отца епископа, пана пастыра нашего, —своволь-

ную,—и не могути того доказать, ажь оного датного дня, съ четверга на пятницу, то есть, дня четвертого Октебра, по старому, маючи часъ, потому межи собою схатску крадь потаемную учинили, списавшисе и подъ присекою одинъ при одномъ до горла стояти и не отступовати и иншихъ крвалтомъ на тое примушати, и битьемъ имъ грозили, а другихъ и били, которымъ навезки платили, посылаючи по домахъ и выбираючи на тую складку; гдѣ, заразь зложивши сумму немалую пенязей, купили домъ, зо всимъ споражоный, на мѣшканье снатъ, и кгрунты и огороды до него. Поѣхавши до Милецъ, до владыки схизматика, тамъ упростили, за подарками, черцовъ трехъ до Берестя, въ рыхломъ часъ, на зневагу его милости пана пастыра нашего и насъ священниковъ тутешнихъ, ночью тутъ примкнули, подавши имъ мѣшканье и церковь Светого Симеона зъ слугою яеневельможного его милости пана воеводы Бѣльского пана Яна Балцеровича. Куды на завтрее отправовали въ церкви своей набоженство при многу людей, мы капитула, ни о чомъ не вѣдаючи, слышавши дзвонъ въ той церкви, и заразь послалисъми на довѣдки, и повѣдятъ намъ, же обы черцы схизматичкѣе у Светого Симеона отправають набоженство. Мы то видѣ-

чи, же се то не на добро заносить: до того обѣнтя церковь Божая завше была въ послушенствѣ епископа Володимерского и Берестейского и тамъ есмо завше ажь до тыхъ часовъ отъ килька десяти лѣтъ отправовали фалу Божую; и кгдыжъ заразь обслалъ священниковъ, абы се зешли, хотечи се радити, што съ тымъ чинити; гдѣ есмо се нарадивши, пошлисьмо вси, узявши съ собою ихъ милости пановъ, пана Теодора Станислава Букрабу, подсудка, и его милости пана Миколая Табенского, писара кгородского Берестейского, яко судьевъ каптуровыхъ, и при ихъ милости енерала и возного, такъ тежъ и зъ рады мѣское пана Вацлава Барщевского, бурмистра и аптекара Берестейского, пана Яроша Сороку, лавника присяглого и пана Василья Раповича, писара мѣстского, съ которыми ихъ милостями, пришедши до церкви, засталисьмо тыхъ менованныхъ черцовъ и люду посполитого, мужского и женского полу, немало вкупѣ стоячихъ и намову якуюсь на бунтъ чинечи; гдѣй мы, учтиве Богу Семогущему поклонъ отдавши, безъ жадное сворки и кромады великое, пыталисьмо: за якимъ позволеньемъ отцове тутъ, ночью добою, на тое мѣстце приѣхалисте? Чили тежъ пѣхотомъ пришли, або тежъ въ чолнахъ водою приплынули, и смѣли-

сте важитися въ той церкви набоженство свое отпраовати, кгда тая церковь завше была ажы до тыхъ часовъ подъ пастыремъ нашимъ? Зачимъ панъ Янъ Бальцеровичъ, до церкви пришедши, при енерали и вознымъ, повѣдалъ: же зъ розказанья его милости пана моего въ ономъ монастырѣ тыхъ черцовъ осажая и набоженство имъ именемъ его милости отпраовати кажу и самъ есть того монастыря подавцою, гдѣ и листъ автентичный съ печатью и подписомъ руки ясновельможного его милости пана воеводы Бѣльскаго показывалъ. Видечи такового пана Бальцеровича людѣ посполитый зухвальство, теды бунтъ у той же церкви чинили, не вшановавши мѣ-

ща светого и насъ слугъ Божихъ, и лжити и сромотити почали, отповѣдаючи намъ здоровье наше и на здоровье отца Даниѣля черца закону Светого Василия утопениемъ, а меновите, Артемъ Пашковичъ, купшнеръ, и Андрей войтъ тое парафіи по килька кротъ тую отповѣдь подтвердили, а при нихъ и жоны ихъ, которое обелженье церкви Божой такъ зневагу превелебного его милости пана и пастыра нашего и насъ самыхъ, енераломъ и вознымъ при насъ стороною шляхтою будучою, освѣтчилисьмо, а теперъ просимо, абы тая протестація и оповѣданье наше до книгъ вашъ милостей принято и записано было,— что есть и записано.

 1632 г.

24.—Донесеніе возного Ивана Залютинскаго о томъ, что униаты воспрещаютъ совершать богослуженіе православнымъ монахамъ въ церкви Святого Симеона за Муховцомъ.

Изъ актовъ книги за 1632—1633 годы, лист. 155—158.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать второго, мѣсеца Октября шестнадцатого дня.

Передо мною Теодоромъ Стани-

славомъ Букрабою, подсудкомъ земскимъ и судьео каптуровымъ Берестейскимъ, ставши очевисто возный воеводства Берестейского

Иванъ Залютинскій квити свой реляційный призналъ и ку записанью до книгъ теперешнихъ каптуровыхъ подалъ въ тые слова: Я Иванъ Залютинскій, возный воеводства Берестейского, сознаваю тымъ моимъ квитомъ реляційнымъ, ижъ въ року теразнѣйшимъ тисеча шестьсотъ тридцать второмъ, мѣсеца Октября петнадцатого дня, будучи мнѣ возному при ихъ милости, то есть: при его милости пану Теодору Станиславѣ Букрабѣ, подсудку земскому, а при его милости пану Миколаѣ Табенскомъ, писару Гродскомъ Берестейскомъ, судьяхъ на сей часъ суду каптурового и при капитулѣ Берестейской реліи Греческой-унитское, то есть: при отцу Петру Рокгозницкомъ, протопопѣ Берестейскомъ, а при отцу Даниелю черцу у церкви заложное Светого Петра и Павла и при иныхъ священникахъ Берестейскихъ, посполъ се зъ обою зобранныхъ, которые то особы вышречоны, судьи каптуровые и съ тыми особами духовными, верхуменованными, того дня и року вышписаного зошли до церкви Светого Семіона за Мухавцомъ, на кгрунтъ ясневельможного его милости пана Рафала на Лешнѣ Лешнинского, воеводы Бѣльскаго, стоячое—называемое монастыромъ, подъ юрисдикую его милости пана воеводы Бѣльскаго, на

сей часъ будущее, и кгдасьмо до того монастыра, до церкви Светого Семіона ушли, тамъ же въ той церквѣ zostалисьмо не малый крминъ людей, особъ мужескихъ и бѣлоголовскихъ и при нихъ черцовъ троухъ середъ церкве, передъ царскими дверми стоячи, гдѣ тамъ же въ той церкви былъ панъ Ванцлавъ Барщевскій, аптекаръ, мѣщанинъ, бурмистръ рады старое Берестейское, который то панъ Барщевскій, яко впередъ до тое церкви пришли розмову зъ тыми черцами мѣлъ; теды тые священники, отецъ протопопа и отецъ Даниель чернецъ и зъ другими священниками, при нихъ будучими, и при ихъ милости панахъ судовыхъ каптуровыхъ пытали тыхъ черцовъ: якимъ способомъ и чимъ благословенствомъ въ той монастырь церкви Светого Семіона—чи въ ночи, аболи въ день вошли, або водою ѣхали и службу Божую отправовать и фалу Пану Богу отдавать, безъ консенсу и благословенства звирхного пастыра своего, отца митрополиты, аболи владыки Берестейского хотѣли? Которые тые черцы, передъ царскими дверьми стоечи, повѣдили ихъ милостямъ паномъ судьямъ каптуровымъ и тымъ священникомъ Берестейскимъ: если есмо въ той монастырь и церковь Светого Семіона увойшли, тогда не своею волею, але естесь-

мо послани зъ Яблѣчь на монастырь Светого Онофрія отъ его милости пана воеводы Бѣльскаго, державцы тое церкви Светого Семіона зъ слугою его паномъ Яномъ Балцеровичомъ и зъ фундушомъ на тую церковь наданымъ, присланы отъ его милости пана воеводы Бѣльскаго черезъ того слугу его милости пана воеводы Бѣльскаго, пана Балцеровича, абы былъ поданный. А потомъ ихъ милость панове судовые и священники Берестейскіе, верхуменованные, пытали се о фундушъ отъ его милости пана воеводы Бѣльскаго, же бы его видѣли. А въ томъ часѣ пришелъ панъ Янъ Балцеровичъ, слуга его милости пана воеводы Бѣльскаго, и при немъ панъ Жикгмонтъ Пальневскій, который се вишь меноваль быти умоцованный его милости пана воеводы Бѣльскаго и войтъ тамошній его милости пана воеводы Бѣльскаго, который владаеть мѣщанами, ку тому монастыру прислухающими, на имя Андрей Даниловичъ и Артемъ Пашковичъ, мѣщане тоежъ юрисдики до ихъ милости пановъ судовыхъ, вишь речонныхъ, въ туюжъ церковь и подали до рукъ ихъ милости пановъ судовыхъ фундушъ зъ подписомъ руки власное и зъ печатью его милости пана воеводы Бѣльскаго, абы ихъ милость оного видѣли и прочитали, што въ немъ написано.

И кгды ихъ милость прочитали, а обачивши подпись руки и печать его милости пана воеводы Бѣльскаго и ничего не пречечи тому фундушови, только священники Берестейскіе вишь речонные, забороняючи тымъ черцомъ Яблочнымъ, абы зъ тое церкви прочъ вышли и жадного набоженства не отправовали, мовечи имъ: отколь есте пріѣхали або прышли, абы есте тамъ же отъѣхали або одышли. А панъ Балцеровичъ, слуга его милости пана воеводы Бѣльскаго, тымъ священникомъ повѣдилъ тыми словы мовечи: же я самъ за фундушомъ пана моего тыхъ черцовъ до того монастыря приповѣдалъ, абы тымъ черцомъ тую церковь и монастырь подалъ, але ижъ вашъ мосць, панове отцове Берестейскіе, забороняете и не кажете въ той церквѣ тымъ черцомъ службы Божое отпраковать и пану Богу фалу отдавать, я ихъ назадъ зъ собою беру и ключи отъ тое церкви при войту zostавую, поты ажъ ихъ милость зъ елекціи Варшавское вернуть. А въ тѣхъ мовахъ зъ обухъ сторонъ тотъ панъ Вацлавъ Барцевскій, ходечи по церкви и передъ царскими дверьми почалъ плевати и пофалку—насъ схизматики топенемъ съ каменемъ у воду и выгнанемъ съ торгу мѣстскаго мѣщанъ его милости пана воеводы Бѣльскаго почалъ чини-

ти. Гдысьмо вжо съ тое церкви
вышли, тогда поткавши насъ
усихъ на цвинтару монастырскомъ
ксендзъ Станиславъ костела све-
тое фары, рутившисе также зъ злы-
ми словы, яко панъ Барщевскій,
Андрея Войта, Артема Пашковича
и на тыхъ черцовъ, называючи
ихъ схизматиками и отщепенцами
вѣры унитское католицкое, грозечи
и похваляючи се, также мовечи,
же не задолго будутъ васъ съ ка-
менемъ у воду топити и съ мѣста
съ торгу выгонять. Идучи улицею
отъ того монастыря тое церкви
тоежь мовилъ и похвалялъ се, што
панъ Янъ Балцеровичъ и тые осо-
бы— Андрей Войтъ и Артемъ Па-
шковичъ, мѣщане его милости па-
на воеводы Бѣльскаго, якъ съ по-
чатку, такъ и до остатку мною

вознымъ и стороною шляхтою па-
номъ Яномъ Ресмыцкимъ и па-
номъ Ѳедоромъ Залютинскимъ свѣт-
чилисе о пофалку на пана Вацла-
ва Барщевского и ксендза Стани-
слава фарского и на священники
Берестейскіе, же такуюжь отпо-
вѣдь и пофалку на тыхъ особъ
верхуменованныхъ чинили. А такъ
я возный въ той всей справѣ, што
видѣлъ и слышелъ, далемъ пись-
момъ квить ку записанью до книгъ
каптуровыхъ Берестейскихъ, съ
печатью и съ подписомъ руки
своее, также съ печатями стороны
шляхты на тотъ часъ при мнѣ бу-
дучое. Писанъ у Берестью, року,
мѣсеца и дня звышъ писаного.
Которое жъ то сознанье возного
помененого до книгъ нинѣшнихъ
каптуровыхъ есть записано.

1635 г.

25.—Фундушова запись Василя Пришихотскаго, выданная монахамъ
Купетичскаго монастыря на устройство церкви, монастыря въ имѣ-
ніи его Лепесахъ, съ подчиненіемъ его Виленскому мо-
настырю Св. Духа.

Изъ актовъ книги за 1634—1635 годы, листъ 1855.

Лѣта Божого Нароженья тисеча
шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца
Октября двадцать четвертого дня.

На рокахъ судовыхъ, о святомъ
Михаилѣ, святѣ Римскомъ, припа-
лыхъ и судовне у Берестью от-

правованныхъ, передъ нами Клябрі-елемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьбою, Θεодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, постановившисе очевисто у суду, земенинъ господарскій воеводства Берестейского, его милость панъ Василей Юрьевичъ Пришихотскій покладаль и призналь листь свой, вѣчистое фундаціи запись, отъ его милости данный и надлежацій инокомъ чернецкого закону и ихъ наставникомъ монастыра Купетического, въ повѣтъ Пинскомъ лежачого, на речь меновите въ томъ запись фундашу описаную и выражоную, о которого жедалъ насъ суду, абы былъ принять и до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ. Мы, врьдъ, видечи быть речь слущную, оного принявши, и до книгъ уписать дали, и уписуючи въ книги, въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Я Василей Юрьевичъ Пришихотскій, землянинъ господарскій воеводства Берестейского, сознаваю и чиню явно симъ моимъ листомъ добровольнымъ вѣчистымъ и неотмѣннымъ фундаментовымъ записомъ кому бы о томъ на сесь часъ и потомный вѣкъ людямъ будущимъ вѣдать належа-ло, ижъ я, милуючи пана Бога, Створителя моего, одъ которого все, што кольвекъ есть и будетъ,

маю, а хотечи его пресветой милости зъ удѣльности моей, для збавенья своего, хотъ неровную частку добръ своихъ на церковь оферовати, тогда, розмыслившисе и нарадившисе добре о томъ зъ малжонкою моею, милою пани Райною Андреевою Пекарскою, писаровною земскою Берестейскою, Василевою Пришихотскою, которой на имѣнью моемъ купномъ Лепесахъ, у воеводства Берестейскомъ лежачомъ, до животъ и суму пенезей записаломъ, одъ тогожъ имѣнья моего менованого Лепесовъ назначаю и тымъ листомъ моимъ надаю и упеваю штуку кгрунту моего дворного погнойного зъ садомъ, одъ пана Яна Радоминовича маючимъ, почавши одъ половицы саду моего зъ кгрунтомъ оромымъ по гостинець съ Кюбрыня до Буховичъ идучій, концами а бокомъ одъ кгрунту моего стѣною заложною и копцами засыпаными, а зъ другого боку до стрыменя рѣчки Полонокъ названое дворище Навратинское, то все, яко се меновало, надаю и фундаю на церковь Божую, которого кольвекъ заложенья брати инокомъ чернецкого сожитія и ихъ наставникомъ монастыра Купетического, въ повѣтъ Пинскомъ лежачого, въ завѣдованью брацтва Виленского Сшества Светого Духа релии старое Греческое, подъ послушен-

ствомъ светыхъ патріархъ Константинопольскаго и Ерозолимскаго и прочая будучихъ, вѣчными, неодзовными и непорушными часы надаю и поступую, якожь черезъ возногу сторону шляхту въ посесію ихъ вѣчную подаломъ; а самъ себе, жону, дѣтей, близкихъ крвныхъ, повинныхъ и щадковъ моихъ отдалиломъ и отдаляю вѣчными часы. Вольни и мощи есть и будутъ речоные братья чернцы на томъ кгрунтѣ и дворицу Навратейскомъ, отъ мене фундованомъ, позволеньемъ, вѣдомостью и благославенствомъ старшихъ своихъ церковь ку службѣ Божой, которо кольвекъ схочуть заложенья, и монастырь для братьи чернцовъ и помѣшканья ихъ, яко наоздобней фундовать, а Господу Богу оферу отдаючи, они сами и наступцы ихъ чернецкаго житья заживать и, въ мощи своей заставаючи, въ послушенствѣ вышѣ выражоныхъ светыхъ патріархъ мѣти и вшелякіе пожитки вынайдовать вѣчными часы. Въ которомъ держанью одъ чернцовъ я самъ за живота своего одъ каждое кривды оборонцоу быти маю и повиненъ буду; а поживотѣ своемъ тую церковь и монастырь, который за ласкою и помощью Божою уфундуеться одъ всякаго пренагабанья подъ оборону и опеку монастыря Виленскаго брацтва Светаго Духа реліи старое руское поддаю. О што симъ же ли-

стомъ моимъ такихъ мѣти особъ преложоныхъ духовныхъ, яко одъ свѣцкаго стану брацтва того, абы тымъ малымъ наданьемъ моимъ не погоржаючи, але милуючи фалу Божую, милостивыми панами дзорцами и оборонцами, за што ихъ милостямъ Панъ Богъ заплаата, быть рачили, покорне прошу. То тежь онымъ же братьи чернцомъ варую и надаю, въ млынку моемъ Лепесовскомъ Вешняку, кгда мливо будетъ, безъ мѣрки молотье; а въ рѣцѣ Мухавцу въ тоняхъ неводовыхъ и въ затекахъ, до тоежъ маетности моее Лепесовъ належачихъ, также въ ставку Лепесовскомъ, вольное завжды ловенье рыбъ. А до послуги земское, военное и поборовъ, уфаленныхъ на соймахъ, братьи чернцовъ я самъ и наступцы по мнѣ на тую маетность кгрунту притечати не маю и не мають вѣчными часы. И на томъ далъ сесь мой листъ фундушовый подъ печатью и съ подписомъ руки моее; а за устною и очевистою прозьбою моею ихъ милость панове, приятеле мое, Крпштофъ Пекарскій, панъ Павелъ Босяцкій, а панъ Базилей Прилуцкій печати свое приложивши и руки подписать рачили. Писанъ у Лепесахъ. Року тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Октябра двадцать второга дня. У того листу добровольнаго фундацыйнаго запису при печатехъ

подпись рукъ тыми словы: Васи-
лей Припихотскій рукою влас-
ною. Krzysztof Piekarski ręka swą.
Павель Босяцкій рукою, и Vazyli
Przyłucki ręka. Который же то

листъ, вѣчистое фундаціи запись,
черезъ особу верху въ листѣ по-
мененую, очевидно у суду призна-
ный, и до книгъ земскихъ Бере-
стейскихъ есть уписанъ.

 1638 г.

26.—Дарственная запись Ивана и Раины Припихотскихъ на землю
Православному монастырю въ Лепесахъ.

Изъ актовой книги за 1639 годъ, лист. 349—351.

Лѣта Божого Нароженья тисеча
шестьсотъ тридцать девятого, мѣ-
сеца Генваря двадцать первого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ
о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ,
припалыхъ и судовне у Бересты
отправованныхъ, передъ нами Пе-
тромъ Кохлевскимъ, судьєю, Теодо-
ромъ Станиславомъ Букрабою, под-
судкомъ, а Петромъ Потеемъ, пи-
саромъ, врадниками судовыми зем-
скими воеводства Берестейского,
постановившисе очевидно у суду
земяне господарскіе воеводства Бе-
рестейского, его милость панъ Янъ
Александръ Васильевичъ Припи-
хотскій и малжонна его милости
пани Раина Марьяновна Локницка
Припихотская, при устномъ со-
знанью своемъ покладали и при-

знали листъ свой добровольный, да-
ровизный вѣчистой запись, одъ
ихъ милости даный и належачій
отцомъ реліи Греческое, послушен-
ства всходнего, регулы Светого Ва-
силія законникомъ монастыра Ле-
песовского теперь и напотомъ бу-
дучимъ на речъ меновите въ немъ
описаную и выражоную; которого
его милость панъ Припихотскій,
устнымъ признаньемъ своимъ съ
пани малжонкою своею ствердивши
и змоцнивши, жедали, абы былъ
принять и до книгъ уписанъ. Въ
чомъ мы, врадъ, видечи речъ бытъ
слушную, оного принявши и до
книгъ земскихъ Берестейскихъ
уписати дали и, уписуючи въ книги,
въ словѣ до слова такъ се въ со-
бѣ маеть: Я Янъ Александръ Ва-

сильевичъ Пришихотскій, яко дѣдичъ имѣнья Лепесовъ, добръ въ воеводствѣ Берестейскомъ лежащихъ, а я Раина Маріановна Локницкая Пришихотская, яко пани вѣновная, земляне господарскіе воеводства Берестейского, чинимъ явно и сознаваемъ симъ нашимъ добровольнымъ листомъ, даровизнымъ вѣчистымъ записомъ, кому бы о томъ, теперешнихъ и потомныхъ вѣковъ людямъ, вѣдати належаю, ижъ мы, зъ доброе воли наше и зъ упреимости, ку чести и хвалѣ вѣчной имене въ Троицы славимого Бога, частку кгрунту отъ имѣнья нашего Лепесовъ. Которая частка въ певныхъ границахъ лежитъ межѣ кгрунтами его милости пана отца нашего, меновите, отъ стѣны новозаложенной, отъ конца, который граничить насъ зъ его милостью паномъ отцемъ, край полволокъ села Лепесовъ до стѣны Именинское однимъ концемъ; а бокомъ однимъ стѣною Именинскою до конца стародавнего, отъ Именина засыпаного, а другимъ бокомъ отъ тогожъ конца надъ потокомъ Забодоцкимъ до конца новозасыпаного отъ штуки и части его милости пана отца. Которая частка кгрунту чинить волоку одну и моркговъ тринадцатъ и пратовъ семь и полпрута. А при томъ, што намъ се достало на часть нашу зъ роздѣлку

застѣнку Лепесовского на Колбаскихъ межѣ границами Именинскою и Босеяцкою моркговъ двадцать и шесть: то имъ на проробокъ сѣножати до тойжъ штуки прилучаемъ и надаемъ при рѣцѣ Смокушцѣ; якъ ново границу въ томъ застѣнку зъ его милостью паномъ отцемъ заложили есмо тотъ весь помененый кгрунтъ отъ имѣнья нашего поле оромое и неоромое зъ зарослями, сѣножатыми и всѣми его пожитками и належностями даемъ, даруемъ, на вѣчны и непопушны часы фундуемъ и тымъ листомъ нашимъ записуемъ отцомъ реліи Греческое, послушенства всходнего, патриарха Константинопольского, регулы Светого Василія законникомъ монастыря Лепесовского, неунитомъ, теперь и напотомъ будучимъ наставникомъ и послушникомъ. Которыи то помененного монастыря и послушенства законникове вольни и мощни суть и будутъ (за насъ пана Бога просечи) тотъ помененый, а имъ вѣчне записанный кгрунтъ пахати, сѣяти и якъ хотечи и розумѣючи, ку своему законному пожитью заживати и впелякихъ пожитковъ съ той помененой частки кгрунту нашего, имъ вѣчне записаного и поданого, привлачати и постерегати, якъ церковныхъ и монастырскихъ а своихъ власныхъ добрахъ вѣчными часы. Мы зась, вышъ по-

мененные особы себѣ самыхъ, близкихъ покровныхъ и всѣхъ повинныхъ и обчихъ отъ того всего помененого кгрунту и вшелякого ихъ пожитку отъ сего часу отдаляемъ и отдалили есмо, также уже жадного вступу и перешкоды въ томъ кгрунту помененомъ и въ пожиткохъ ихъ чинити не маемъ и не мають вѣчными часы, якожь для лѣпшее речи твердости заразъ черезъ возного урадового и сторону шляхту подали есмо отцу Мелетіеви Маргиновичу, того жъ монастыря строителеви, и въ посессию ихъ вѣчную. А тотъ кгрунтъ давши, даровавши и вѣчными часы помененымъ законникомъ фундававши, вшелякую зась послугу и повинность речи посполитое зуполне зъ участными належачими сами себе и сукцессоровъ нашихъ оставуемъ на томъ всемъ, псмененымъ законникомъ дали есмо сесъ нашъ листъ добровольный вѣчи-

стый, даровизный запись, съ печатными и подписами власныхъ рукъ нашихъ; а за устною и очевистою просьбою нашою ихъ милости панове, пріятели наши, панъ Янъ Быковский, панъ Александеръ Здитовецкій, панъ Александеръ Остромецкій, печати свои приложивши, и руки свои подписати рачили. Писанъ у Лепесохъ. Року тисеча шестьсотъ тридцать осьмого, Ноября тридцатого дня. У того листу вѣчистого фундушowego запису при печатехъ подпись рукъ тыми словами: Jan Alexander Przyszychoski ręką swą; Reina Łoknicka Przyszychoska ręką swą. Jan Bykowski ręką swą; Alexander Zdzitowiecki ręką swą; Александеръ Остромецкій рукою власною. Который же тотъ листъ, вѣчистый запись, черезъ особъ, верху въ немъ помененныхъ, и до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

**27.—Возобновление фундаментальной записи на Тросцянскую церковь во
имя Св. Спаса.**

Изъ актовой книги за 1786 годъ, листъ 1517.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt szóstego, miesiąca Sierpnia dwudziestego drugiego dnia.

Przed urzędem JKmci y aktami ziemskimi W. B. przedemną Placydem Trzaskowskim, regentem przysięgłym ziemskim tegoż wojewódstwa, stawszy osobiscie jegomość xiądz Tomasz Kulczycki, pleban órkwi Troszcielickiej, fundusz oryginalny cerkwi Troszcielickiej do akt podał, w te słowa pisany: Wiadomo czynie, komu wiedziec będzie należało niniejszego y napotym będącego wieku ludziom duchownego y świeckiego stanu, iż, do samey skłoniwszy się słusznosci, upatrując jakoby w majątności moiej Troszcielicy dobrach, w wojewódstwie Brzestkim leżących, chwała Boża pomnożenie brała z pobożnego aktu mego, ponieważ po zeysciu z tego świata wielbnego oycy Andrzeja Smolenskigo, presbitera cerkwi Troszcielickiej założenia ś. Spasa, w majątnosci moiej Troszcielicy stojącej, fundusz starodawny niewiedziec quo fato zniknął; tedy niniejszą pobożną wolą y dyspozycją moją nie tylko za niewzruszony potwierdzam fundusz, ale

też y nadania tey cerkwi od IPP. fundatorow, pobożnych antecessorow moich ponawiam y approbuje. A że ten jedyny a osobliwy intencyi mojej niżej wyrażony cel wystawując, argument służby Bożej, przedsiewziółem, aby dwóch prezbiterow przy tey cerkwi Troszcielickiej zostawać mogło. Przetoż do trzech włók zdawna do tey cerkwi przysłuchających, czwartą włokę nazwaną Tyszkowską w teyże majątnosci moiej Troszcielickiej we wsi Ratayczycach ze wszystkimi przynależnościami, jako się sama w sobie ma w miedzach, granicach y obychodziech naznaczam, wydzielic rozkazuie, przyłączam y nadaję, chcąc miec po JP. Mikołaju Bielockim, dozorczy moim Troszcielenskim y po jegomosci następujących, aby nie tylko tego nie bronili, ale też wszelką pomoc dawali, wielbnych zaś oycow Fedora Kochańskiego y Alexandra Smolenskigo sumnienie obowiazując, abym przy tym Domie Bożym zostając, chwałę Bożą promowowali ustawiczną pilnością pobożnością służbę Panską w tey cerkwi odprawowali, świętobliwemi postępkami ludzi do

nabożeństwa zachęcał y wo wszystkim za pobożne dusze w Bogu zmarłych Pana Zastępow, żywych dobrodziejów swych y tey cerkwie Bożey nie przepominając y błagając w powynnych obrzędach, spiewakach y tym podobnych należytościach nieuposledzając dosyć swey pasterskiey duchowney czynił powinności. Co iżby przy swey zupełney mocy zоставаło do tey woli y dysposycyi moiey przy pieczęci rękę moją podpisa-

łem. Pisan w Troscienicy, dnia szesnastego miesiąca Augusta, roku tysiąc szescset siedmdziesiąt pierwszego. U tego funduszu przy wyciśnionej rodowitey herbowney domu Sapiehow pieczęci na opłatku czerwonym następuje podpis takowy: Franciszek Sapieha, koniuszy W. X. L. Który to fundusz jest do xiąg ziemskich W. B. przyjęty y wpisany.

1675 г.

28.—Дарственная запись Вильковскихъ на церковь въ имѣніи ихъ Вагановѣ.

Изъ актовой книги за 1670—1676 года, лис. 1767—1770.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тисеча шестьсотъ семьдесятъ пятого, мѣсеца Февраля одиннадцатого дня.

Передъ нами судьми каптуровыми воеводства Берестейского, ставши personaliter у суду нашего каптурового, его милость панъ Томашъ зъ Вильковичъ Вильковскій, хоружій Мельницкій, колега также судовъ каптуровыхъ, и ей милость пани Зофія съ Конопата Вильковска, хоружина Мельницкая, мал-

жонкове, покладали и очевисто признали листъ запись вѣчистое фундаціи церкви ихъ милостей Вагановское, даный на потомные часы, а належачій священникови тоежь церкви Выгоновское, такъ теперь будущому, на имя, Миколаеви Дрекевичови, яко и по нимъ наступующимъ сукцессоромъ, на речь самую, въ томъ же листѣ запись те разъ спецификованую, которого просечи, абы былъ принятъ и до книгъ уписанъ; въ чемъ мы, баче-

чи быть речь слушную, принявши, до книгъ судовыхъ каптуровыхъ вписать рассказали есмо, которо го уписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маеть: Яа Томашъ з Wilkowicz Wilkowsky, chorąży ziemie Mielnickiey, у ia Zofia z Konopatu Wilkowska, chorążyna ziemie Mielnickiey, małżąkowie, ziemianie wojewodstwa Brzeskiego, czyniemy wiadomo tym naszym pismem każdemu zosobna, komuby o tem wiedzieć przynależało, każdego stanu preminencii ludziom, iż w roku terazniejszym tysiąc sześćset siedemdziesiąt piątym, miesiąca Januaryi osmego dnia, przybywszy do mnie terazniejszy swieszczennik nasz Wahanowski, wielebny oyciec Mikołay Dziezkowicz, upraszaiąc nas o wydanie kop pięciu żyta, należytego onemu z paszni majątności naszych Wahanowa swietyieź dziesięciny, według antecessorow naszych funduszu nadaney i ufundowaney. Tedy ia Wilkowski z małżąką moią terazniejszą Zofią z Konopatu, chcąc od nayiasnieyszego Pana otrzymać zapłatę, te kop pięć, według funduszu sławney pamięci antecessorow naszych, oddać kazałem, a na dalsze pomnożenie chwały Bożey w cerkwi naszej Wahanowskiey, de nówo s paszni naszej dworney Wahanowa i Swibicz z miłą małżąką moią ieszcze kop dwie żyta przydaemy i na wieczne czasy leguiemy i daruiemy. Chcąc to mieć

na wieczne czasy po successorach naszych, aby co rok swieszczennikom naszym Wahanowskim dochodziło, za coby swieszczennicy nasi Wahanowscy, ieden po drugim następując, tak za nas samych, iako potomstwo i successorow naszych w koźdy tydzień we szrodę mszy święte odprawowali i przy tych Pana Boga proszono; а оycowie swieszczennicy так terazniejsи, iako i на potomny czas następujące w cerkiewnych obrzędach zachować powinni. Czego, według dawnego zwyczaju, panowie, dzierżące majątność Wahanowo, doglądać i postrzegać mają; waruiąc to, ktoby temu nowo wyrażonemu funduszowi naszemu contradikował, tedy ото nikomu inszemu, tylko Jmci xiędzu episkopowi Włodzimierskiemu i Brzeskiemu, iako i kapitule Brzeskiey zupełną moc dochodzenia tego wszystkiego daiemy. Chcąc to po ichmościach mieć, aby ichmość iako protektorowie tego dochodzili. Do którego to listu fundacyi naszej wieczystey przy pieczęci ręce nasze z miłą małżąką moią podpisaliśmy. Także ichmość panow pieczętarzów ludzi zacnych о podpis do tego funduszu naszego uprosiliśmy, którzy то ichmościowie на прозьbę naszą при pieczęciach ręce swe подписać рачыли. Działo się w Brzesciu, roku tysiąc sześćset siedemdziesiąt piątego, miesiąca Februaryi iedynastego dnia. У того листу вѣчистое фундація за-

пису при печатехъ ихъ милостей и подпись рукъ тыми словы: Thomasz Wilkowsky, chorąży ziemie Mielnickey, sędzia kapturowy; Zofia Wilkowska, chorążyna Mielnicka. Jako proszony pieczętarz podpisuie się Konstanty Przeddziecky, podsędek Brzesky, ustne proszony pieczętarz do tego listu od osob wysz mienowanych Żygmund Hornowsky, podczaszy Smoliensky, ustne proszony

pieczętarz do tego zapisu od ichmociow wysz pomienionych Piotr Stanisław Grek, maior Króla Jego mosci, sędzia kapturowy woiewodstwa Brzeskiego. Который же то листъ, вѣчистое фундаціи запись, очевидно признаный, и до книгъ судовыхъ справъ вѣчистыхъ кaptуровыхъ воеводства Берестейского есть приять и уписанъ.

1679 г.

29.—Ревизионная запись Кобылянской церкви.

Изъ актовъ книги за 1786 годъ, листъ 2103.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt szostego, miesiąca Listopada czwartego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich W. B. po Świętym Michale, święcie Rzymskim, przypadłych y w mieście Brzesciu Litewskim odprawujących się, przed nami Xawerym Hornowskim, Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, Tomaszem Kojszewskim, sędziami, Janem Włodkiem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi W. B., stawając obecnie patron JP. Ignacy Laskowski wizytę cerkwi Kobyляnskiej do

akt podał, ktorey treść takowa: Wszem wobec oznaymuie my każdemu, komu wiedziec by potrzeba było, iż w roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt dziewiętym de praevio consensu regio JPP. kommissarze JKmsci do włок двух cerkiewnych ab aevo nadanych, iterum trzecią włokę na też samą cerkiew Kobyляnską ze wszystkiemi do tey włoki przynależytościami, jako to: sianożęciami, zaroslami et caet. w Kobyлянach nadali y woytowi Mataszewskiemu, Iwanowi Filatykowskiemu, Iwanowi Filatykowskiemu, Iwanowi Filatykowskiemu, Iwanowi Filatykowskiemu, Iwanowi Filatykowskiemu y jego successorom w possessyą po-

ruczili, pod też kondycyę, ażeby dla pomnożenia chwały Pana Boga wszelka pieczołowitość około reparacyi cerkwi Kobylanskiey co do dachu, gontami pokrycia, scian, okien, cmentarza ogrodzenia, reperowania mieli y dbali, ktoren to opis, czyli list, z podpisem rąk y trzema pieczęciami roborowany ad praesens mieszkające na tey włóce successores onego woyta pomienionego podczas wizyty nam prezentowali y o konfirmacyą upraszali; na których proźby łaskawie my skłoniwszy się ow skrypt ad akta visitatoriaia nayprzed ingrossowalismy, y nam zwierchnością poleconą wizytatorską konfirmowalismy, wszelke pożytki z oney włóki terazniejszym ludziom, tam meszkającym, jako to: Iwanowi Biłousykowi, Jaskowi Biłousykowi, Michalowi Biłousykowi, Stepanowi Biłousykowi szukac pozwalamy; z tym jednak warunkiem, ażeby pomienioni possessores ad mentem skryptu danego co do naymniejszego punktu zadosyc czynili, jako to dach cerkiewny wrok, jesliby tego potrzeba kazała, reparacyą opatrywali, dzwonnicyę, ad praesens ze złym wcale będącą pokryciem, reparowali, węgły cerkiewne oszutowali, y gdyby się sciany niewysuwały, w lisice wziąć przez szworicie żelazne starali się, cmentarz należytym oparkaniem y przymknięciem opatrywali, włókę oną cerkiewną wygnajali, nikomu, pod kara

sto grzywien y pod kłatwą, zastawowac, z miedz swoich psuę nie ważyli się, ani też dworowi ustąpić jakiemu y samych siebie poddac lub czysz w ney włóki płacic non praesument. A casu quo do tego kto compelleret, maia wraz manifestowac się y do urzędu biskupiego donieść. Który urząd, jako dobro Chrystusowe, przy całosci manutenebit. Respektem zas zaniedbaney reparacyi cerkiewney ma x. paroch upomniec y zadosyc nieczyniących onych pomienionych y ich successorow, wczym by widział krzywde, zapozwac do konsystorza y prawem nagrzewac. Tym tedy tennorom w wyrabianiu oney włóki niema przeszkadzac, pożytkow szukania nie bronić ani się wtracac pod sto grzywien na katedrą Brzeską W. x. parochowi terazniejszemu i jego successorom przykazalismy. Pisan w plebanij Kobylanskiey, roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt dziewiętego, die piątego Kwietnia ut nov. in quorum fide manu propria subscripsimus et sigillo communiri jussimus. U tey wizyty przy pieczęci na laku czerwonym wycisnionej podpisy takowe: Alexander Jodko O. D. B. M. Aud. Car. et jud^x Generalis nominatus, Abbas Czerjenę, Visitator ab illustrissimo loci Ord. Deputatus (L. S.). Pater Ant. Gradnieski actorum visitatorialium notarius mp. Ad acta visitatoriaia millesimo septingentesimo quinquagesimo nono ingrossata prae-

sens confirmatio. Która wizyta za | skich wojewodstwa Brzestkiego przy-
podaniem do akt, jest do xiąg ziem- | ięta y wpisana.

1679 г.

30.—Явка права на приходъ Верховицкой церкви, съ означеніемъ церковнаго фундуша.

Изъ актовой книги за 1685 годъ, листъ 61.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тисеча шестьсотъ осмдесятъ пятого, мѣсеца Октября девятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Святомъ Михалѣ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Берестью отправованныхъ, передъ нами Леонардомъ Потеемъ, судьею, Казимеромъ Луцинскимъ, подсудкомъ, и Жикгмонтомъ Казимеромъ Горновскимъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, постановившисе очевисто у суду его милость панъ Павелъ Тонковичъ екстрактъ съ книгъ судовныхъ епископскихъ Володимерскихъ и Берестейскихъ перъ облятамъ до книгъ земскихъ справъ вѣчистыхъ воеводства Берестейского ку активованью подалъ, въ тые слова писанный: Выписъ съ книгъ духовныхъ епископскихъ Володи-

мерскихъ и Берестейскихъ. Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тисеча шестьсотъ осмдесятъ третего, мѣсеца Мая двадцатого дня. Передо мною ксендзомъ Леономъ Заленскимъ, прототронимъ метрополи Кіевское, Галицкое и всея Руси, епископомъ Володимерскимъ и Берестейскимъ, архимандритою Чернеговскимъ и Кобринскимъ, Томашомъ Коротынскимъ, намѣстникомъ енеральнымъ а протопопою Кобринскимъ, Александромъ Сопцкомъ, протопопою Берестейскимъ Димяномъ Воцяновскимъ, протопопою Бѣльскимъ Самуелемъ Смоленскимъ, протопопою Дрогицкимъ Ефстафимъ Самовичомъ, протопопою Пружанскимъ Михаеломъ Кондратовичомъ, писаромъ, и зѣ инными особами духовными, при насъ на тотъ часъ будучими, подчасъ вального Синоду, въ року ти-

сеча шестьсотъ осмдесятъ третемъ, мѣсеца Януарія двадцать шостого дня у Берестью отправуючогося, stanowszy oczewisto wielebny ociec Florian Kamiński, prezbiter cerkwie Wierzchowickiej, prezetę swoją producował i do akt episkopskich Włodzimierskich y Brzeskich ku zapisaniu подаł, wte słowa pisany: Perillustris et Reverendissime Dne Dne colendissime! Usque ad hoc tempus, post decessum sui pastoris, vacat Ecclesia Verchowiensis, cuius, cum pertineat ad me de iure collatio, puto et spero idoneum fore Dnum Florianum Kamiński, fratrem antecessoris; eum igitur praesento perillustri et rndissimae dominationi vestrae ob iure rogando, ut illum confirmare et investire dignetur, quod obtenturum me non dubitans maneo. Datum in Aula Verchoviensi, die tertia Septembris, anno millesimo sexcentesimo septuagesimo nono. У тоей презенты подпись тыми словы: Perillustris et reverendissimae dominationis vestrae obsequissimus servus Joannes Carolus Копецъ, castelanus Trocensis, Presb. Brestensis. При той презенты ассекюрація тогожь его милости въ тые слова: Oznaymuję tym pismem moim assekuracynnym, iż со wielebni presbiterowie cerkwie Wierzchowickiej zażywali gruntow y poddanych we wsi Podbo-

go, pana Floryana Kamińskiego, tedy tym listem moim assekuruie onego, że gdy pasterzem zostanie y kapłanem, przy tych wszystkich gruntach y poddanych Podborskich ma zostawać z powinnościami temi, które z dawnych czasow za rodzica mego y mnie były aż do żywota swego; czemu żaden przeczyć nie może y, strzeż Boże, y smierci na mnie, żaden successor moy impedire nie może, owszem od wszelkiej impeteciey bronie ma, declaruie. Przytym zwyczajna coroczna quota zborza, to iest: osmdziesiąt kop żyta, a przenice dziesięć kop, do czego swoją ręką napisawszy y podpisuję się. Datt w Brzesciu tysiąc sześćset siedmdziesiąt dziewiętego roku, dnia trzeciego Septembra. (Wikarego iednak zawsze chować powinien). Jan Karol Копецъ kasztelan Trocki, starosta Brzeski. У тое ассекюраціи подпись и конфирмація ясневельможного его милости пана каштеляна Подляского и вельможного его милости пана старосты Берестейского тыми словы: Na tę ассекюрацію święтеу рamięці J. pana оуца добродзиеја нашего podpisuję się Stanisław Łużeczki, Podlaski kasztelan; Kazimierz Sapięha, starosta Brzeski. Которая жь то презента и ассекюрація до книгъ духовныхъ епископскихъ Володимерскихъ и Берестейскихъ есть принята и записана, съ которыхъ и сесь выписъ съ подписомъ руки

епископское и при печати велебному отцу Флоріану Каменскому, презбитерови Верховицкому, есть выданъ. Писанъ у Берестью. У того экстракту, при печати притисненной, подпись руки теми словы: Леонъ Заленскій, прототроній епи-

скопъ Володимерскій и Берестейскій рукою. Который же то экстрактъ, черезъ особу верху менованую перъ облятамъ поданный, есть до книгъ земскихъ справъ вѣчистыхъ воеводства Берестейского уписанный.

 1682 г.

31.—Привилегія короля Польскаго Іоанна III, данная Воинской церкви, подтверждающая такую же короля Михаила (1670).

Изъ актовой книги за 1769—1771 годы, лис. 1640—1645.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt pierwszego, miesiąca Julii dwudziestego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi woiewodztwa Brzeskiego comparendo personaliter w-bny w Bogu Jmc xiądz Jan Mieliński, paroch Rezwolski, przywiley confirmationis nayiaśnieyszego króla Jego mcia Jana trzeciego, cerkwi Wohińskiej służący, ad acta podał, rekwirując, aby pomieniony przywiley, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, był do xiąg ziem. W. B. przyjęty i wpisany; który w xięgi wpisując słowo do słowa, tak się w sobie ma: Jan Trzeci, z Bożey łaski, król Polski, w. xiąże Litt., Ruski, Pruski, Żmudzki, Ma-

zowiecki, Lwowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smoleński i Czernichowski. Oznaymuemy tym listem, przywilejem naszym, wszem wobec i każdemu zosobna, komu by o tym wiedzieć należało, iż pokładany był przed nami list przywiley ś. p. króla Michała pod datą w Warszawie, dnia trzeciego mca Augusta R. P. tysiąc sześćset siedemdziesiątego, przy którym suplikowano nam iest przez panow rad i urzędnikow przy boku naszym rezydujących, abyśmy ten list przywiley powagą naszą królewską in omnibus punctis et clausulis stwardzili, zmocnili i aprobowali, który de verbo ad verbum tak się w sobie ma

Michał z Bożej łaski król Polski, Wielki książę Litewski, Ruski, Pruski, Żmudzki, Mazowiecki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smoleński, Siewierski i Czernichowski. Oznaymuiemy tym listem, przywilejem naszym, komu to wiedzieć należy, iż pokładany był przed nami list wielmożnego niegdy Leona Sapiehy wojewody Wileńskiego, hetmana Wielkiego W. X. L. oycowi Pankratemu Jarosowiczowi Sopockiemu służący, ekstraktem z ksiąg Brzeskich wyięty, i suplikowano nam iest, abyśmy pomieniony list mocą i powagą naszą królewską Mikołajowi Sopockiemu zmocnili i stwierdzili, który od słowa do słowa z potwierdzeniem kommissarza nayiasniejszego antecessora naszego na rewizią ekonomii Brzeskiej, na on czas zesłanego, tak się w sobie ma: Leo Sapieha wojewoda Wileński, hetman Wielki W. X. L. Brzeski, Mohilewski etc. starosta. Oznaymuię, iż we włości króla Jego Mcia Wojskiej we wsi Woiniu, na przedmieściu, z dawnych czasów, za przywilejem JKmci, oyciec bywszy, na imie Jarosz Sopocki, trzymał rodzic niżey mianowanego oycy Pankratego Jarosowicza Sopockiego, który otrzymawszy oyczynę swą po rodzicu swoim, suplikował do mnie, aby listem moim spokojne dzierżenie utwierdził i te grunta z dawna należące do cerkwi Wojskiej, włok dwie

we trzech polach, ze wszystkimi przynależnościami, łąkami, gajami naddatkami; którekolwiek do tych gruntów należec maia. Tedy ia, widząc słuszną prozbę onego swieszczennika, służącego przy cerkwi Bożej Wojskiej i początek iego z władzy dzierżawy moiej maiać, zostawuję onego i potomków iego, który by zgodny był na stan duchowny, wiecznie przy tychże gruntach i cerkwi Bożej założenia świętego Mikity, daimy miejsce na mieszkanie przy cerkwi i ogrodów dwa z pastownikami o miedzę dworu króla. Jego Mcia porzekę Wojską; i ktoby z obcych onemu samemu i potomkom iego miał przeszkodę i przénagabanie czynić na tey oyczynie ich, zakładam winę na dwór JKmci, na takowych ludzi kop dwadzieścia pięć Litewskich, pod taką winę od zwierzchności duchowney popadać ma takowy człowiek. Pisan w Woiniu, dnia dwudziestego szóstego Junii in anno domini millesimo sexcentesimo vigesimo tertio. U tego listu takowe podpisy: Leo Sapieha, hetman Wielki W. X. L., Ekonomii brzeskiej administrator Alexander Krosnowski, podstarości Wojski. Przy tych podpisach takowa kommissarzów potwierdzenia series: Roku tysiąc szesćset trzydziestego osmego, meca Oktobra dnia szesnastego. Ten list approbuujemy i utwierdzamy oycy swieszczennika Wojskiego Pankratego we

wszystkim iako słuszny. Pokładany był przed nami rewizorami zesłanemi od JKmci do ekonomii Brzeskiej na rewiziją. Jerzy Niewiarowski, sekretarz i rewizor JKmci. My tedy król do zwyż mianowańey supliki, iako słuszney łaskawie się skłoniwszy, przerzeczony list we wszystkich punktach, klauzulach i paragrafach, mocą i powagą naszą królewską ztwierdzamy i zmacniamy i przy wszystkich wyż mianowanych gruntach, budynkach i innych należytościach, cale i nienaruszenie Mikołaja Sopockiego zachowuiemy. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisaawszy, pieczęć W. X. L. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia trzeciego miesiąca Augusta R. P. tyśiąć sześćset siedemdziesiątego, panowania naszego drugiego roku. Michał król. *mpp.* My tedy Jan król, skłoniwszy się do wyż pomienioney supliki inainstancją panow rad i urzędników naszym, przerzeczony list we wszystkich punktach, klauzulach, i paragraphach mocą i powagą naszą królewską ztwierdzamy, zmacniamy i approbuiemy i przy wszystkich wyż mianowanych gruntach, ogrodach i budynkach i innych przyległościach i należytościach cale i nienaruszenie Mikołaja Sopockiego, iako successora zachowuiemy. Naco dla lepszey wia-

ry, ręką się naszą podpisaawszy, pieczęć Wielkiego Xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Pielaszkiewiczach, dnia szesnastego miesiąca Junij, roku Pańskiego tyśiąć sześćset siedemdziesiąt dziewiątego, panowania naszego szóstego roku. U tego przywileju przy pieczęci W. X. L. podpis i expressia dalsza w te słowa: Jan król. Confirmatio Confirmationis praw przywilejow urodzonemu Mikołajowi Sopockiemu na pewne łąki i ogrody od antecessorow nadanych do cerkwi Woińskiej Świętego Mikity, a poniżey pieczęci dalsza konfirmacya JWW. kommissarzow temi słowy: anno domini millesimo sexcentesimo octuagesimo secundo die vigesima Augusti. Przywilej ten był pokładany Jego Królewskiej Mości, przy którym securus powinien zostawać, który my konfirmuiemy, anno ut supra. X. Urban Bechonic X. L., sekretarz i kommissarz jego królewskiej mości *mp.* Zwyczroński W. B. K. D. P. C. Jego K. Mości. Michał Florian Rzewuski podskarbi nadworny koronny. Który to takowy przywilej przez wyż wyrażoną osobę ad acta podany ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg ziemskich woiewodztwa Brzeskiego, spraw wieczystych przyięty i wpisany.

32.—Фундушова запись на церковь Преображения Господня
въ Горбовѣ.

Изъ актовъ книги за 1773—1774 годы, лист. 917—919.

Roky тисяч siedymsetnego siedymdziesiąt trzeciego, miesiąca Februarij siedymnastego dnia.

Przed urzędem jego królewskey mości i aktami ziemskimi, wojewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter Imci xiądz Jan Tarlikowicz, Paroch Horbowski, fundusz cerkwi Horbowskiej wielmożnego Imci P. Tomasza Kazimierza z Łużek Łużeckiego P. W. ad acta podał, rekwirując, aby pomieniony fundusz ze wszelką wyrażoną rzeczą był do xiąg zemskich wojewodztwa brzeskiego spraw wieczystych przyjęty i wpisany, który w xięgi wpisując de verbo ad verbum, tak się w sobie ma: Tomasz Kazimierz z Łużek Łużecki, podkomorzy Wenędenski. Wszem wobec i każdemu z osobna, komu by o tym wiedzieć należało, iż ja, będąc na ten czas dziedzicznym panem w majątności mej, Horbow nazwanej, tudzież i kolatorem cerkwi tameyszej Przemienienia Chrystusa Pana, powtarzając pobożne wota świętej pamięci antecessorow moich i stosując się do ich fundacyi na pomieniony dom

Boży ferowanej, chcę mieć i konfirmuję wiecznemi czasy wielebnemu oycu Markowi Samułowiczowi i successorowi, albo potomkowi jego, oddając mu we własną jego dyspozycją i używanie pola z dawnych czasow wymierzonego na tę cerkiew kątow dziewięć z częścią zarosli, alias borem wydzielonym, tak też i zwyczajnym targowym w dzień Przemienienia Pańskiego, z wolnym mleciem we młynach moich bez dawania żadnych wymysłnych groszowych i bez miarek, bez przeszkody żadney ni od kogo i własnego dworu moiego, to mu wszystko według dawniejszego funduszu tym moim wiecznym konferuję prawem, wolnym onego czyniąc od wszelkich czynszowych, pieniężnych pszczelnych i bydłecznych dziesięcin; tylko za to wszystko powinien iest wielebny oyciec i successor jego Pana Boga za duszę zmarłych przodków fundatorow, antecessorow naszych i zdrowie nasze przy tym ołtarzu świętym prosząc, służby Bożej i porządku cerkiewnego pilnować, a dosyć czynić duszom chrześciańskim

parochian swoich, których w swojej oriece duchowney ma. A ci parochianie jego a poddani moi od tego czasu powinni będą na restauracyą potrzeby cerkiewne co rok z puł włoki oddać dziesięciny po groszy piętnaście. Wiecznemi to czasy z pobożności mey teraz nadaię, a poddanym moim przykazuię, chcąc po nich, aby nie tylko z dzierżawy moiej, ale i po mnie iakimkolwiek prawem tę majątność trzymających sukcesorow i possesorów, ta suma cerkwi oddana dochodziła i zahamowana nie była. Który to fundusz mój, z pobożności mey ku chwale bożey dany, aby walor swój mieć mógł, tedy to podpisem ręki mey ztwierdzaiąc pieczęcią własną approbiuję. Pisan w Horbowie, anno Domini milesimo sexcentesimo octuagesimo septimo die decima octava Iulii. U tego funduszu przy pieczęci, na laku czerzonym wyciśnionej, podpisy his exprimuntur verbis: te po pułżłotemu z włoki Horbowek

i Zalesie ma dawać co rok na reperacyą aparatu cerkiewnego, co powinien pomieniony swiaszczennik i successorowie, co rok kródką ręką wpisać w registr rzeczy cerkiewnych. Tomasz Kazimierz Łużecki, podkomorzy Wędeński. Zofia Anna Brzeńska Łużecka P. W. Ja iako sukcesor i kollator to wszystko stwierdzam S. W. Łużecki *mp.* Na drugiej stronie tego funduszu suscepta visitatorska w te słowa. Ten fundusz cerkwi Horbowskiiej, pod czas wizyty ieneralnej, do xiąg wizytatorskich brzeskich w roku tysiąc siedymset pięndziesiąt dziewiętym dnia siedymnastego Maia ut novum widziałem i ingrossowałem. Xiądz Antoni Grudziński coadiutor; Malecki, aktow wizyty ieneralnej pisarz, *mp.* Który to takowy fundusz, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, jest do xiąg zemskich wojewodztwa Brzeckiego spraw wieczystych przyięty i zapisany.

33.—Подтверждение фундаша Докудовской церкви.

Изъ актовъ книги за 1791 г., листъ 1243.

Roky tysiąc sedmsetnego dziewięćdziesiąt pierwszego miesiąca Wrzesnia dwudziestego pierwszego dnia.

Przed aktami ziem. wojewodstwa Brzeskiego, stawiając osobiscie wielbny w Bogu Jmc xiądz Mikołaj Charłampowicz, paroch cerkwi Dokudowskiey, fundusz od jo. xcia imci Karola Stanisława Radziwiłła, podkanclerzego W. X. L. wydany, teyże cerkwi służący, do akt подаł, w te słowa pisany: Karol Stanisław Radziwiłł, xiąże na Ołyce, Nieswieżu, Słucku, Kopysiu y Klecku, Hrabia na Micze, Szydłowcu, Krożach y Bialley, podkanclerzu W. X. L. Przemyski, Człuhowski, Choynicki, Kamieniecki, Krzyczewski, Owłuczycycki, Niżynski, Ostrski starosta. In nomine Sanctissimae ac Individuae Trinitatis Patris et Filii et Spiritus Sancti ad perpetuam rei memoriam, Amen. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu by o tym wiedzieć należało, oznajmuemy tym listem, funduszem naszym, iż dowiedziawszy się przez suplikującego wielbnego oycy Jana Wierzbickiego, przesbytera cerkwie naczey Dokudowskiey, że prawa y fundusza od S. P. xiążąt ichmc. po antecesso-

rach naszych tey cerkwi nadane injuria temporum, hostilitate, ogniem, czili przez nedozor plebanow tamecznych zaginęły, z kąd mogłoby jakie periculum tam pio operi za czasem imminere, a per concequens y chwała Boża na tamtym mieyscu ustać: umyslilismi nowym funduszem grunta, z dawnych czasow tey cerkwi nadane, konfirmorać. Jakoż tym przywileiem funduszem naszym włok półtory pola y z przymiarzkami, leżących między gruntami mieszczan naszych Dokudowskich, także sześć placow w miescie samym, na których cerkiew y plebania stoi, jako zdawna do tey cerkwi należących, wiecznemi a nieodżownemi czasy do pomienioney cerkwi dajemy y daruiemy. Vigore którego funduszu naczego ma zwysz pomienioney prezbiter terazniejszy et successores iego tych gruntow cum omnibus, jako zdawna były attinentiis spokojnie zażywac, sine ullo censu do skarbu naszego, jako y w inszych cerkwiach fundacyey naszej; salvis jednak iuribus Reipublicae et nostris haereditariis. To jednak praecavemus, aby tameczni prezbiterowie in unione sanctae Romanae Ecclesiae zostawali

zawsze; *secundo, aby każdy prezbi-
ter od nas prezentowany ustawiczny
na tym mieyscu był invigilando zba-
wienia dusz ludzkich. Do którego
to funduszu, dla lepszey wiary, ręką
się własną podpisawszy, pieczęć na-
szą przycisnąc rozkazalismy. Dan
w zamku Bialskim. Dnia siódmego
Lipca, roku tysięcznego sześćsetne-
go dziewięćdziesiąt szóstego. U te-
go funduszu, przy pieczęci herbowney,
na massie czerwoney wycisnio-
ney, podpis ręki IO. Xcia IMci te-
mi słowy: Karol Stanisław, książę
Radziwiłł, podkanclerzy W. X. L.
(L. S.). A poniżey konnotacya wi-
zytatorska w te słowa: roku tysięc
siedmsetnego piecdziesiąt dziewięte-
go wpisany jest do aktow wizyta-
torskich generalnych Brzeskich mie-
siąca Maia dnia szóstego. Inscripti
sub tempus visitationis generalis
P. Antonius Grudzinski, actorum no-
tarius mp. Na drugiey zaś karcie
tego przywileju, czyli funduszu, na-
pis IWW. kommissarzow temi wy-

rażony słowy: Imc książę Mikołaj
Pirocki, paroch cerkwi Dokudow-
skiey, z parafij Bialskiey, nie mający
w funduszu ani poddanych, ani wy-
derkafu y dziesięciny, y że nic mu
z tych gatunkow do funduszu nie
przybyło wykonał jurament; więc
prawem uwolniony od opłaty dzie-
siątego grosza. Datt dwudziestego
siedmego Iulii tysiąc siedmsetnego
osmdziesiąt dziewiętego roku, w Brze-
sciu. Zenon Wysłouch, podkomorzy
województwa Brzeskiego, Tomasz
Kojuszewski, sędzia ziem. wojewod-
stwa Brzeskiego kommissarz; książę
Adam Popławski, kanonik katedral-
ny Łucki, kommissarz; Jacek Pasz-
kowski, stolnik y vice-starosta wo-
jewództwa Brzeskiego; Wincenty Ma-
tuszewicz; Jan Józef Kłokocki, woy-
ski Minski, kommissarz; Tadeusz
Ruszczyc, szambelan, kommissarz.
Który to fundusz, przez wyż wyrażo-
ną osobę podany, jest do kxąg ziem.
województwa Brzeskiego przyjęty
y wpisany.

34—Фундушова запись на Докудовскую церковь князя Карла Радзивила.

Изъ актовой книги за 1791 годъ, листъ 1243.

Roku tysiąc siedemsetnego dziewiędziesiąt pierwszego, miesiąca Września dwudziestego pierwszego dnia.

Przed aktami ziemskimi województwa Brzeskiego stawiając osobicie wielebny w Bogu Jmc xiądz Mikołaj Charłampowicz, paroch cerkwi Dokudowskiej, fundusz od JO. xięcia Jmei Karola Stanisława Radziwiłła, podkanclerzego W. X. L., wydany, teyże cerkwi służący, doakt podał, w te słowa pisany: Karol Stanisław Radziwiłł, xiąże na Ołyce, Nieswiżu, Słucku, Kopylu y Klecku, hrabia na Mirze, Szydłowcu, Krożach y Białey, podkanclerzy W. X. L., Przemyski, Człuchowski, Chojnicki, Kamieniecki, Krzyczewski, Owłuczycycki, Niżynski, Ostrski starosta. In nomine Sanctissimae et Individuae Trinitatis, Patris et Filij et Spiritus Sancti, ad perpetuam rei memoriam. Amen. Wszem wobec y każdemu zosobna, komuby o tym wiedzieć należało, oznaymuujemy tym listem, funduszem naszym, iż dowiedziawszy się przez suplikującego wielebnego oycy Jana Wierzbickiego,

prezbitera cerkwi naszey Dokudowskiej, ze prawa y fundusze od s. p. xiążąt Ichmościow, antecessorow naszych, tey cerkwi nadane injuria temporum, hostilitate, ogniem, czyli przez niedozor plebanow tamecznych zaginęły, z kąd mogłoby iakie periculum tam pio operi za czasem imminere, a per consequens y chwała Boża na tamtym mieyscu ustać; umyslilismy nowym funduszem grunta, zdawnych czasow tey cerkwi nadane, konfirmować. Jakoż tym przywileiem, funduszem naszym, włok pułtory pola y z przymiarkami, leżących między gruntami mieszczan naszych Dokudowskich, także sześć placow w mieście samym, na których cerkiew y plebania stoi, iako zdawna do tey cerkwi należących, wiecznemi a nieodzownemi czasy do pomienioney cerkwi daiemy y daruujemy. Vigore którego funduszu naszego ma zwyż pomieniony prezbiter terazniejszy et successores jego tych gruntow cum omnibus, iakie zdawna były, attinentiis, spokojnie zażywać, sine ullo censu do skarbu naszego, iako i w innych cerkwiach fundacyey naszey;

salvis iednak juribus Reipublicae et nostris haereditariis. To iednak praecavemus, aby tameczni prezbiterowie in unione Sanctae Romanae Ecclesiae zostawali zawsze; secundo, aby koždy prezbiter, od nas prezentowany, ustawiczny na tym mieyscu był, invigilando, zbawienia dusz ludzkich. Do którego to funduszu, dla lepszey wiary, ręką się własną podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąć rozkazalismy. Dan w zamku Bialskim. Dnia siodmego Lipca, roku tysiącznego sześćsetnego dziewiędziesiąt szóstego. U tego funduszu przy pieczęci herbowney, na massie czerwoney wycisnioney, podpis ręki JO. xięcia jegomosci temi słowy: Karol Stanisław xiąże Radziwiłł, podkanclerzy W. X. L. (L.S.). Aponiżey; konnotacya wizytatorska w te słowa: Roku tysiąc siedmsetnego piędziesiąt dziewiętego wpisany iest do aktow wizytatorskich generalnych Brzeskich, miesiąca Maia dnia szóstego. Inscripti sub tempus visitationis generalis. P. Antonius Grudzinski, actorum notarius *mp.* Na drugiey zaś karćie te-

go przywileiu, czyli funduszu napis JWW. kommisarzow temi wyrażony słowy: J. xiądz Mikołay Pirocki, paroch cerkwi Dokudowskiej, z parafii Bialskiej, nie mający funduszu, ani poddanych, ani wyderkafu y dziecięćiny, y że nic mu z tych gatunkow do funduszu nie przybyło wykonał jurament; więc prawem uwolniony od opłaty dziesiątego grosza. Datt dwudziestego siodmego Julii, tysiąc siedmsetnego osmdziesiąt dziewiętego roku. W Brzesciu. Zenon Wyśłouch, podkomorzy woiewodztwa Brzesckiego; Tomasz Koiszewski, sędzia ziem. wttwa Brzesckiego kommisarz; xiądz Adam Popławski, kanonik katedralny Łucki, kommisarz, Jacek Paszkowski, stolnik y vice-sta-rostta wttwa Brzgo; Wincenty Matuszewicz; Jan Józef Kłokocki, woyski Minski, kommisarz; Tadeusz Ruszczyk szambelan; kommisarz. Który to fundusz, przez wyż wyrażoną osobę podany, iest do ksiąg ziemskich woiewodztwa Brzesckiego przyięty y wpisany.

35.—Подтверждение фундушовой записи на церковь Сухопольскую.

Изъ актовой книги за 1764—1773 годы, лист. 997—998.

Roku tysiąc siedymset siedymdziesiąt trzeciego, miesiąca Aprila dzień wietnastego dnia.

Przed urzędem jego królewskiej mości i aktami ziemskimi województwa Brzeskiego comparendo personaliter imci pan Franciszek Laskowski tę approbatę funduszu, od najjaśniejszego króla jegomości Augusta Wtórego cerkwi Suchopolskiej nadaną ad acta podał, którey thenor sequitur talis: August Wtóry z Bóży łaski król Polski, Wielki Xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmuydzki, Kiiowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smoleński, Siewierski i Czernichowski, a dziedziczny xiąże Saski i elektor. Oznajmujemy tym listem, przywilejem naszym, komu o tym wiedzieć należy, iż ponieważ wielmożni najiasniejszego antecessora naszego kommissarze, w roku tysiąc sześćsetnym osiemdziesiątym, miesiąca Sierpnia cztertnastego dnia do lesnictwa Białowieskiego zesłani, za rzecz słuszną uważywszy, we wsi Suchopolu, do lesnictwa naszego Białowieskiego należącey, przy pewnych na tamtym mieyscu łask Boskich dowodach, de nova radice cerkiew na pewney wło-

ce erigere pozwolili cum plenaria oneyże incorporatione, która erekcyą, nescitur quo casu, lubo od najiasniejszego antecessora naszego nie iest approbowana; iednak doniesiono nam iest; że różnym tam się uciekaiącym osobom immensus gratiam otwiera się accessus; nihil tedy salubrius pozcytując, iako maiorem do pomnożenia chwały Boskiej praestare commoditatem, umysliliśmy pomienioną we wszystkim approbować fundacyą, iako też terazniejszym approbujemy przywileiem, i drugą włokę nazwaną pułwłoki Kozakowska, a drugie pułwłoki Radziwinowska; puł zaś włoki Kowalowska nazwaną, dziakowi, przy teyże cerkwi mieszkaiącemu, co wielmożni kommissarze nasi generalni w roku tysiąc siedymsetnym miesiąca Augusta trzydziestego dnia swieszczennikowi Suchopolskiemu przydali, dla lepszey wygody, do teyże cerkwi przyłączamy et perpetuis inkorporujemy temporibus. Te obie włoki łąk, od nas pomienioney cerkwi dane i inkorporowane i puł włoki dziakowskie od wszelakich ciężarów, podatków et quocunquae titulo nazwanych exakcyj dwornych, żołnierskich stacyj uwalniając, oraz ex

vi collationis nostrae zostaiącemu na ten czas przy cerkwi kapłanowi ritus Graeci Józefowi Wasilewskiemu beneficium daiemy i konferuiemy ad extrema eius vitae tempora, post decessum onego ius collationis nostrae regiae et parochum praestandi temuż dworowi naszemu Białowieskiemu tribuendò, chcąc mieć po terazniejszym swieszczenniku i następcach iego, et eorum conscientiam onerando, aby ex munere officii sui curam gerant animarum. Na co, dla lepszej wiary, podpisawszy się, pieczęć Wielkiego Xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan pod Sandomierzem, dnia piętnastego miesiąca Lipca, roku Pańskiego tysiąc siedymset czwartego, panowania naszego ósmego roku. U tey approbaty funduszu przy pieczęci Wielkiego Xięstwa Litewskiego podpisy rąk z dalszym napisem his exprimuntur verbis: Augustus Rex (L. S.). Dokładając, iż, ieśliby pomieniony oyciec miał grunt na czynsz, który oddawszy do dworu; żadnych podatków dawnych

i żołnierskich dawać nie powinien. Przytym sianożęć do tych włók cerkiewnych przydaiemy we wsi Radec kim jedną, wolną od wszystkiego. Włók dwie i puł włoki do cerkwi Suchopolskiej, w wojewodztwie Brzeskim a lesnictwie Białowieskim leżącej. W. Kiciński, pisarz nadworny skarbu jego królewskiej mości sekretarz pokojowy *mpa.*; z drugiej zaś strony suscepta Magdeburyi Prużańskiej w te słowa: roku tysiąc siedymset piątego, dnia czternastego Octobris. Ten fundusz był pokładany przedemną Karolem Antonowiczem, na ten czas lantwoytem miasta jego królewskiej mości Prużany. Który do xiąg Magdeburgskich przyiąć rozkazałem i ekstraktem wydać wielebnemu oycu Suchopolskiemu rozkazałem, na co się podpisuię. Karol Antonowicz. Która to takowa approbata funduszu, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podana, iest do xiąg ziemskich wojewodztwa Brzeskiego spraw wieczystych przyięta i wpisana.

36.—Надѣль Рѣчицвой церкви землею.

Изъ актовой книги за 1769—1771 годы, лист. 523—525.

Roku tysiąc siedmset siedymdziesiątego, miesiąca Januaryi trzydziestego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi W. B. comparendo personaliter Jmć xiądz Jakub Michalewicz, paroch Rzeczycki, nadanie gruntu cerkwi Rzeczyckiej od wjx. Jana Antoniego Woiewodzkiego ad acta podał, którego thenor sequitur talis: Ad maiorem Omnipotentis Dei gloriam Beatissimae Virginis Mariae et omnium Sanctorum venerationem. Chcąc, aby Bogu Wszzechmogącemu w Trócy Świętej Jedynemu większa a większa każdego czasu, iako Stwórcy całego świata, od stworzenia iego pomnażała się chwała, przez co by podwyższenie kościoła świętego katolickiego Rzymskiego krzewiło się, umyśliłem, na cześć i na chwałę Boską, na wysławienie S. Michała Archanioła, pod którego imieniem z dawnych czasów od najjaśniejszych królów ichmościow we wsi Rzeczycy, do plebanii Dywińskiej należącej, iest cerkiew parochialna wystawiona; a ia z łaski najjasniejszego króla jmci Augusta Wtórego, szczęśliwie nam panującego, też plebanią Dywińską za prezętą obiwszy, zważywszy, iż cer-

kiew pomieniona dla piaszczystych i płonnych gruntów Rzeczyckich iest bardzo słaba, na iedney włóce zdawna ufundowana, suplikowałem do Jw. Jmci księdza Joachima z Prebendów Przebendowskiego, z Bożey i Stolicy Apostolskiej łaski biskupa Łuckiego i Brzeskiego, abym mógł iako possesor legitime institutus dóbr Rzeczycy, więcej gruntow przydać. Zaczynm mając ia sobie daną, wyrażoną zupełną moc od jwjx. biskupa augendi, mutandi, tradendi et ad meliorem statum bona reducendi z inwentowawszy wszystkie grunta i włoki Rzeczyckie, z których znalazło się włok dwadzieścia i cztery a morgów nadto nad włokę więcej, zaczynm oddawszy gromadzie w possessyą włoki i morgi wszystkie, półwłoki Melachowe nazwaną, cerkwi ś. nadaię i przyłączam. Które to półwłoki wiecznemi czasy i nieodmiennemi nieporuszenie ma zostawać przy cerkwi Rzeczyckiej, i wolno bendzie każdemu z prezbiterów, należycie instytucowanemu, do tej cerkwi, począwszy od terazniejszego w. oycy prezbitera Hrehorego Milczykowskiego, i wszystkim sukcesorom jego tej pół włoki pomienoney zażywać, zarabiać, za-

siewać, wyrabiać, łąki trzebić na swój użytek, według upodobania swego, a tak, ani żeby dwór Rzeczycki, ani gromada więcej do tej półwłoki nie interessowała się, ani do podatków iakichkolwiek pociągała, ale zawsze wolna sobie zostawała wiecznymi czasy. A jeżeliby zaś za opacnym udaniem miała gromada do dworu oskarżyć i koniecznie napierała się z tej półwłoki pomienionej iakiegokolwiek podatku, tak do Rzeczypospolitej, iako też do składek, chowaj Boże, żołnierskich i stanowisk; tedy dwór wejrzawszy w terazniejsze prawo, imieniem JwJx. biskupa pomienionego przezemnie cerkwi Rzeczyckiej nadaną, taką zuchwałość gromadzie zganić powinien i winę na wosk do cerkwi naznaczyć, według upodobania, a że zawsze nadania cerkwiom dla tego stanowią się, aby błagany był Maiestat Boski ustawicznoscją. Zaczynam iako terazniejszego w. oycza prezbitera cerkwi Rzeczyckiej, tak i sukcesorów jego obowiązuję, aby w każdy tydzień w dzień sóbotni była msza s-ta, czego może parafia Rzeczycka doglądać i w niedosyć uczynieniu tej obligacyi dwo-

rowi donieść, albo też zwierzchności duchowieństwa Ruskiego do Włodzimirza, albo officjała tameczney katedry, suplikuiąc, aby ta obligacya zachowana była w potomne czasy za dusze zmarłe wszystkich parafianow, niezapominając i mnie niegodnego grzesznika, co wszystko aby tym gruntowniej było, przy pieczęci moiej, ręką się własną podpisuję. Datt w plebanii Dywińskiej, roku Pańskiego tysięcznego siedmsetnego dwudziestego pierwszego, miesiąca Marca osmnastego. U tego nadania, cerkwi Rzeczyckiej służącego, podpisy: Suscepta wizytatorska Włodzimirska, przy pieczęci temi wyraża się słowy: X. Antoni, Woiewodzki P. Dywiński. *mp.* Praesens documentum est ad acta visitatoria generalia Vlodimir. anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo, die decima Januar. introductum, ingrossatum. Które takowe podanie, przez wyż wyrażonego Jx. Jakuba Michalewicza ad acta podane, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg ziem. W. B. spraw wieczystych przyjęte i wpisane.

37.—Консенсъ Архієпископа и Митрополита Кіевскаго Фелиціана Филипа Володковича на постройку Верстоцкой церкви.

Изъ актовъ книги за 1769—1771 годы, листъ 469.

Roku tysiącznego siedmsetnego sześćdziesiąt dziewiątego, miesiąca Oktobra czwartego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi W. B. comparendo personaliter WIP. Józef z Wilczewa Wilczewski, podkom. ziemi Wiskiey, konsens od Jw. mci xiędza Feliciana Filipa Wołodkowicza arcybiskupa i metropolity całej Rusij, biskupa Włodzimirskiego i Brzeskiego Graeco-uniti na erekcyą cerkwi Werstockiey służący, ad acta podał, cujus tenor sequitur talis: Felicianus Philippus Wołodkowicz, Dei et Apostolicae Sedis gratia archiepiscopus metropolitanus Kijowiensis, Haliciensis et totius Russiae proto-thronius, episcopus Vlodimirien. et Brestensis, abbas Kijowo-Pieczarensis. Universis et Singulis, quorum interest et in futurum interesse poterit, significamus et ad notitiam indubitata deducimus: expositum nobis fuisse pro parte illustris ac magnifici Josephi in Wilczewo, Czernie, Wentok Wilczewski, Succamerarii terrae Viscensis Rothmistri Cohortis Loricatae exercituum M. D. Litt. qualiter ipse, ductus pio

promovendae Religionis Orthodoxae zelo, in bonis suis haereditariis, Werstock vocatis, intra Dioecessin nostram Brestensem sitis, Ecclesiam principali parochiali Dubiscensi pro filiali applicandam de nova radice extruere, fundare, candemque edotare intendat; sed quia id sine speciali consensu nostro, tanquam loci ordinarii, facere non valet; proinde supplicatum nobis fuit, quatenus ad id consensum auctoritatis nostrae ordinariae praebere dignemur. Nos, zelum hujus modi appetiantes, hoc pietatis opus concedendum esse duximus, uti quidem auctoritate nostra ordinaria per praesentes concedimus et facultatem impertimur. In quorum fidei ect. Datum Vlodimiriae, ad Cathedralam nostram, die secunda mensis Augusti. Anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo sexto. Utego konsensu przy pieczęci katedralney podpis temi wyraża się słowy: Felicianus Wołodkowicz, archiepiscopus metropolita totius Russiae. Który to takowy konsens, na erekcyą cerkwi Werstockiey służący, przez wyż wyrażoną osobę ad acta

podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą iest do xiąg ziemskich | W. B. spraw wieczystych przyięty i wpisany.

1766 г.

Консенсъ Архієпископа и Митрополита Кіевскаго Фелиціана Филиппа Володкевича на постройку Верстоцкой церкви.

Изъ актовъ книги за 1769—1771 годы, листъ 469. Переводъ предъидущаго акта.

Тысяча семьсотъ шестьдесятъ девятого года, мѣсяца Октября четвертаго дня.

Благородный господинъ Осипъ, изъ Вильчева, Вильчевскій, подкоморій земли Виской, явившись лично предъ судебнымъ учрежденіемъ его королевскаго величества и предъ актами земскими Брестскаго воеводства, предъявилъ консенсъ высокоблагороднаго Греко-Унитскаго ксендза Фелиціана Филиппа Володкевича, архієпископа и митрополита всей Руси, епископа Владимирскаго и Брестскаго на постройку Верстоцкой церкви. Содержаніе этого консенса слѣдующее: Фелиціанъ Филиппъ Володкевичъ, милостію Божією и Апостольской столицы, архієпископъ митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всей Руси прототроній, епископъ Владимирскій и Брестскій, Кієво-печерскій

архимандритъ. Всѣмъ и каждому, кому надобно, или понадобится на будущее время, это знать, объявляемъ и доводимъ до ихъ несомнѣннаго свѣденія: Высокоблагородный Іосифъ, на Вильчевѣ, Чернѣ, Вентоку, Вильчевскій, подкоморій земли Виской, ротмистръ латной когорты войска Великаго Княжества Литовскаго, заявилъ предъ нами, что онъ, руководимый благочестивою ревностію къ распространенію Православной вѣры, желаетъ въ наслѣдственномъ имѣніи своемъ, называемомъ Верстокъ, находящемся въ нашей Брестской епархіи, вновь построить и надѣлать фундашемъ филиальную церковь, которая принадлежала бы къ главной приходской Дубиской церкви; но какъ онъ не въ правѣ этого сдѣлать безъ особаго нашего консенса, какъ правительственнаго и по-

тому онъ просилъ насъ, чтобы мы удостоили этотъ консенсъ нашего правительственнаго авторитета. Мы, уважая эту ревность, сочли нужнымъ соизволить на это дѣло благочестія, какъ, по власти нашей правительственной, симъ соизволяемъ и даемъ право. Въ удостоеніе сего, и проч. Дано во Владимірѣ, въ каедрѣ нашей, во второй день мѣсяца Августа, въ лѣто Господне тысяча семьсотъ шестьдесятъ шестое. На этомъ консенсѣ при каедральной печати под-

пись слѣдующими словами: Фелиціанъ Володковичъ, архіепископъ митрополитъ всей Руси. Каковъ консенсъ на постройку Верстоцкой церкви, поданный вышеупомянутымъ лицомъ въ акты, со всѣмъ, что въ немъ выражено, принять и вписанъ въ земскія актовыя крѣпостныя книги Брестскаго воеводства.

Переводилъ архивариусъ Центрального Архива, коллежскій совѣтникъ
Н. Горбачевскій.

1769 г.

**38.—Фундушова записъ на Верстоцкую церковь подкоморія
Вилчевскаго.**

Изъ актовой книги за 1769—1771 годы, лист. 463—468.

Roku tysiącznego siedmset szedziesiąt dziewiętego, miesiąca Oktobra czwartego dnia.

Przed urzędem JKmci y aktami ziem. W. B. comparendo personaliter W. J. pan Józef z Wilczewa Wilczewski, podkomor. ziemi Wiskiey, zapis fundacyiny, cerkwi Werstockiey służący, przyznał, rekwirując, ażeby pomieniony zapis ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą

był do ksiąg ziemskich W. B. spraw wieczystych przyjęty y wpisany; który, w księgi wpisując de verbo ad verbum, tak się w sobie ma: W imie Oyca y Syna y Ducha Świętego. Amen. Ku naywiększey chwale Boga w Trócy Świętey Jedynego Jezusa Chrystusa ukrzyżowanego, Matki Nayswiętszey Maryi Panny y wszystkich Świętych. Ja Józef Wilczewski, podkomorzy ziemi Wis-

kiey, rothmistrz Peteorski y generał-major woysk W. X. Lit., mając dobra moie, Wersztok cum attinentiis nazwane, w wojewodstwie Brzeskim W. X. Lit. a diecezji Brzeskiej ritus Graeci—Uniti leżące, w którym to Wersztoku, iak świadczą iasne dowody, była cerkiew ritus Uniti parochialna, ale z niedostateczną dla sustentacyi kapłanów sufficiencyą y exdotacyą; przeto w czasie upadła. Żądając ia tedy na tym mieyscu chwałę Boską restaurować, y aby wiecznemi czasy trwała, ufundować, nayprzód de novaradice cerkiew arcy potrzebna w tym horyzoncie, pod tytułem Świętego Krzyża, erygowałem y wystawiłem, w ołtarze aparaty, srebra, księgi, bieliznę i inne wszystkie należące rekwizyta, które osobliwym specificantur inwentarzem, opatrzyłem y fundamentalnie uprowidowałem; chcąc zaś mieć sposob ustawicznego w tej cerkwi nabożństwa, chcę ia mieć y oddać pro filia pryncypalney cerkwi Dubickiey, z tym obowiązkiem, ażeby Imć xiądz Marcin Michnakiewicz, pleban Dubicki terazniejszy y następcy jego, trzymając iey rząd y dyspozycyą ku należytey tej cerkwi y parafianów in administrandis sacramentis usłudze wiecznemi czasy konserwowali wikarego y działow dwóch, z których by ieden pod reiestrem zakrystyą trzymał, o wszystkich ruchomościach y mobiliach cer-

kiewnych wiedział, w całości, ochen-dóstwie y dobrym porządku chował. A iako na to wszystko sam xiądz pleban Dubicki y następcy iego, pod odpowiedzeniem konsystorzowi swoiemu, za doniesieniem kollatorskim, albo też parafianów szczególniejszą attencyą mieć powinni, tak, aby te osoby kózdy do urzędu swego byli zdolne, stateczne, piłne, nie kłótlive, mając moc każdego z nich, nawet samego wikaryusza podług potrzeby zmienić y innego na to mieysce nastawić, starać się usilnie będą. Na które te osoby, to iest, wikariusza y dwóchdziałów, proporcjonalną y przyzwoitą dla kózdego pro victu et amictu sustentacyą tudzież na Hostyę, wino, wosk, łoy dałem y zapisałem y ninejszym erekcyinym y fundacyinym listem moim wiecznemi czasy daię y zapisuię summy złotych polskich czternaście tysięcy № 14000 iako to: summę trzy tysiące trzysta piędziesiąt złotych polskich, złotem ważnym obronczkowym, rachuiąc każdy czerwony złoty po złotych polskich szesnaście y groszy miedzianych dwadziescia dwa y puł, na dobrach dziedzicznych wielmożnego Michała Wielowieyskiego, czesnika Żydaczewskiego, Dubiczach Murowanych, Tofiłowka y Sobotka nazwanych, w wojewodztwie Podlaskim, a ziemi Bielskiey sytuowanych, lokowano a aktami Grodzkimi Brańskiemu feria quarta post festum exal-

tationis Sanctae Crucis, anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo sexto, cum penda provisione, po pięć od sta, przez tegoż wielmożnego Wielóweyskiego zapisano. Drugą summę, dwa tysiące złotych polskich, także złotem ważnym obrączkowym, rachując ieden po złotych polskich szesnaście y groszy miedzianych dwadziescia dwa y puł, natych że samych dobrach Dubicze Murowane Tofiłowce y Sobotka lokowaną, a przez wyżey wyrażonego W. Michała Wielóweyskiego pomienionych dobr dziedzica sub actu in curia Regia Bransensi, feria sexta post festum Sancti Antonij de Padua confessoris, anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo octavo, cum penda provisione po pięć od sta, zapisano; iako te zapisy fusi-
 us in se obloquuntur, których obloquentiae walor wieczyscie trwać ma, co do zapisów summ y prowizyi onych, nie zaś co do obligów y dyspozycyi, ku usłudze tey cerkwi poczynionych, gdyż tę podług terazniejszego moiego uregulowania y rozporządzenia odmienione nazawsze pełnić się mają. Trzecią summę, złotych polskich cztery tysiące monetą nową srebrną, zanayiasniejszego króla Imci, pana naszego miłościwego, Stanisława Augusta, szczęśliwie nam panującego, bitą, na kahale Orlenskim lokowaną, a przez tenże kahal Orlenski cum omnibus solenni-

tatibus valore ac robore w Grodzie Brańskim, sub aktu feria quarta in vigilia festi Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae, scilicet die septima mensis Septembris, anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo octavo, z wypłaceniem prowizyi po pięć od sta, zapisano. Residuitatem summy ad complementum czter-nastacie tysięcy złotych Polskich cztery tysiące szeset piędziesiąt, aby zupełnie wynosiło czternaście tysięcy zapicać y lokować na miejscu pewnym powinieniem. Od których to summ, wyżey wyrażonych, to iest całego kapitału, czternaštu tysięcy, xiądz pleban Dubicki terazneyszy y następcy iego za kwitami swoiemi prowizyją odbierać mają y z tych prowizyj wikarego y dwóch dziaków Warsztoczych perpetuis temporibus victu et amictu providewać powinni, póki zaś tey reszty summy nie ulokuie, y xiądz proboszcz Dubicki prowizyi od niey odbierać niebędzie, dziaków dwóch, swiatło, wino y inny ornament cerkiewny sam opatrywać powinieniem; a gdy ta reszta summy, cztery tysiące szeset piędziesiąt złotych Polskich, już będzie ulokowaną y xiądz pleban Dubicki y następcy iego od niey prowizyją odbierać będą,—już to opatrowanie nie do mnie kollatora, lub suksessorów moich, ale do xiędza plebana Dubickiego y następców iego należeć będzie. A ponieważ fundusz tey cer-

kwi na gotowej summie ustanowio-
ny, przez to gruntu do tej cerkwi
nie zapisuie ani leguie żadnego, tyl-
ko ten, na którym cerkiew ze cmen-
tarzem oparkanionym stoi, którego
to placu wzdłuż prętów № iedyna-
ście y łokci № cztery, dico, prętów
iedynaście y łokci cztery, wszecz
zaś prętów № siedm y łokci №
sześć,—dico, prętów siedm y łokci
sześć.—Jakże plac z ogrodem na wa-
rzywo, na którym plebania, stajnia,
studnia y spichlerz w swoim opar-
kanieniu y ogrodzeniu wybudowane,
którego to placu z ogrodem warzy-
wnym, zaczowszy od siedliska chłop-
skiego, na którym dzisiaj Maxim
mieszka, ku wschodowi słońca wszecz
prętów № iedynaście y łokci № pięć,
dico, prętów iedynaście i łokci pięć
wzdłuż od ulicy ku połnocy prętów
№ dziewięć, dico, prętów dziewięć,
ogrod warzywny poddani wsiów
Wersztoku i Kuraszewa uprawiać,
x. pleban Dubicki i następcy iego,
lub wikaryuszowie sami zasiewać a
kobiety z wyrażonych wsi ugrabiać
i dwa razy w rok opielać powinni
perpetuis temporibus, in casu reniten-
tiaę, za konpulem dworu Wersztoc-
kiego. Przy tym dla pomnożenia
w cerkwi swiatła do łamp wieczne-
mi czasy zapisuie łoiu topionego
funtów № czterdziećcie, dico, czter-
dzieście, a ten arendarz dóbr Wer-
sztockich oddawać powinni zawsze
tygodniem przed Wielkonocą to iest,

arendarz Werstocki funtów dwadzie-
ścia, Kuraszewski funtów dwanaście,
Wołgosławski funtów ośm x. pro-
boszcz Dubicki i następcy iego za
kwitami swoiemi odbierać powinni;
iednak tego łoiu do niczego innego,
ani do cerkwi Dubickiej używać nie
maia, tylko presse do lamp cerkwi
Werstockiej. Jeżeliby zaś successo-
ribus po wyrażonych karczmach zda-
ło się dworskie szyńki dawać, albo
gdyby arendy nie było, tedy ten łoy
dwór Werstocki za arendarzow do cer-
kwi Werstockiej dawać powinien.
Obligacija na wikarego ta tylko
wkłada się, ażeby za dusze fundato-
rów, Jozefa Maryanny familii, w każ-
dy tydzień dwie msze święte, to iest
we srode i piątek, wiecznemi czasy
applicował. Przy tym exekwie czte-
ry razy do roku cum officio defun-
ktorum z mszą świętą spiewaną za
dusze wyrażonych fundatorów od-
prawiał tym sposobem: pierwsze exe-
quie dnia szóstego Maia, kalendarza
Ruskiego, za dusze Maryanny i fun-
datorów; drugie, gdy sam fundator
Józef z tego swiata zeydzie, w ten
dzień na zawsze, którego umrze, za
dusze Józefa i Maryanny fundato-
rów i familii; lecz póki żyć będzie
za dusze Maryanny i fundatorów,
iako się wyżey wyraziło. Inne dwie
co cwierć roku, póki fundator żyć
będzie, za Maryanne i fundatorów, a
gdy fundator żyć przestanie, iuż za
oboie Józefa i Maryanne i familiją,

na wieczne czasy wszystkie czworo exequii co rok odprawiać powinien, a to pod obowiązkiem sumnieniu i odpowiedzeniem na strasznym sądzie Boskim, na który, in casu opuszczenia, powoływam. Także w każde generalne święto zgromadzonych ludzi o zdrowaś Marya za fundatorów upraszać powinien, inne zaś msze s. i wszelkie nabożeństwa ad intentionem sui, albo iak mu się podoba, odprawiać mu wolno. To się iednak waruie naysolenniej, aby we wszystkie generalne niedziele i święta uroczyste tak Łacińskiego, iako i Greckiego obrządku, dla pomnożenia chwały Boskiej i dla nabożeństwa parafianów koniecznie miewał, a to sub poenis contra negligentis parochos i responsione zwierzchności swojej duchowney, a że J. W. Imc xiądz biskup do tej cerkwi Werstockiej parafią wyznaczy, przeto curam animarum i wszystkie obrządki i usługi beneficiis curatis zwykło wypełniać powinien. Jeżeli by mi zaś opatrność Boska tę cerkiew w czym prócz wyrażonej summy abdotare pozwoliła; rezerwuie sobie dalsze dyspozycye i rozporządzenie; co wszystko wieczyscie i nieodmienne trwać powinno. Dan w Werstocku, dnia dziewiętnastego Septembra K. R. roku Pańskiego tysiącznego siedmsetnego sześćdziesiątego dziewiętego. U tego zapisu fundacyjnego przy wyrżniętej kustodyi podpis rę-

ki tak samego aktora, iako też ww. Ichm. pp. pieczętarzów w te słowa: Józef z Wilczewa Wilczewski podkomorzy ziemi Wiskiej. Ustnie i oczewisto proszony od oycy dobrodzieja do tego zapisu fundacyjnego cerkwi Werstockiej z zapisem czternastu tysięcy złotych Polskich, na różnych dobrach lokowanych, iako obszerniej w srzedzinie tego zapisu iest wyrażono, od których x. prezbiter Dubicki i następcy iego na zawsze prowiziją po pięć od sta za kwitami swoiemi odbierać mają, a z tej prowizyi ustawicznego wikarego i dwóch dziaków, przy teyże cerkwi konserwować powinni i onych victu et amictu prowidować, wino, Hostyę, świece, łoy prokurować z tą obligacyą, ażeby wikaryusz co tydzień dwie msze święte, to iest we srodę i piątek aplikował i exequie cztery razy do roku za duszę Józefa i Maryanny fundatorów familii odprawiał i inne powinności w tej erekcyi opisane wypełniał, iako pieczętarz podług prawa podpisuję Franciszek Wilczewski, podkom. Wiski mp. Ustnie i oczewisto proszony pieczętarz od oycy dobrodzieja do tego funduszu erekcyjnego cerkwi Werstockiej z zapisem do niey wieczystym na sufficientyą wikaryusza dziaków dwóch, wino, Hostyę, воск, łoy, czternastu tysięcy, których powinność obszernie w srzedzinie tego funduszu opisane, podług prawa podpisuję się Sta-

niśław Wilczewski, podkom. ziemi Wiskiej, mp. Ustnie i oczewisto proszony pieczętarz od osoby wyż wyrażoney do tego zapisu fundacyinego cerkwi Wersztockiej na rzecz intus wyrażone danego, disponente lege, podpisuję się Ignacy Hruszew-

ski, regent ziemski i grodzki woiewodztwa Brzeskiego Litt. Który takowy fundacyiny zapis przez wyż wyrażoną osobę przyznany jest do xiąg ziemskich W. B. spraw wieczystych przyięty i zapisany.

 1782 r.

40—Право на приходъ Ходиславской церкви, данное Станиславомъ Августомъ священнику Харламповичу.

Изъ актовой книги 1783 года, листъ 103.

Roku tysiąc siedemset osiemdziesiąt trzeciego, miesiąca Januaryi dwudziestego drugiego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich woiewodztwa Brzeskiego po SS. Trzech Królach, święcie Rzymskim, przypadłych et in loco solito w mieście jego królowskiej mości Brześciu agituujących się, przed nami, Xawerym Hornowskim, Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, Adamem Antonim Ancutą, sędziami, Janem Wereszczaką, pisarzem, urzędnikami sądowemi ziemskimi woiewodztwa Brzeskiego, stawiając obecnie JP. Antoni Grodzki, komornik woiewodztwa Brzeskiego, preżętę na cerkiew Chocisławską od nayiaśniejszego króla jegomości Sta-

niśława Augusta, szczęśliwie nam panującego, po postąpieniu na inne beneficium JX. Jana Chociewiczza w ekonomii Brzeskiej sytuowane ad praesens JX. Bazylemu Charłampowiczowi konferowane ad acta podał, a podaiąc prosił nas, sądu, aby pomieniona prezenta, ze wszelką w niey wyrażoną rzeczą, była do xiąg ziemskich woiewodztwa Brzeskiego przyięta i wpisana. Jakoż my, sędziowie ziemscy woiewodztwa Brzeskiego, oną przyiąwszy, w xięgi wpisać zleciliśmy; którą w xięgi wpisując następującemi wyraża się słowy: Stanisław August z Bożey łaski król Polski, Wielki Xiążę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki,

Kiiowski, Wołyński, Podoński, Podlaski, Inflantski, Smoleński, Siewierski i Czernichowski. Wielebnemu w Bogu Symeonowi Młockiemu, biskupowi Włodzimirskiemu i Brzeskiemu, albo iego in spiritualibus namiesnikowi, lub komu kolwiek na to moc i władzę mającemu uprzeymie nam miłemu, wielebnemu w Bogu. Uprzeymie nam miły! Wakuie teraz cerkiew parochialna Chocisławska, w ekonomii naszej Brzeskiej sytuowana, w dycezyi uprzeymości waszey, po postąpieniu na inne beneficium pobożnego Jana Chociewiczza prezbitera ostatniego teyże cerkwi parocha i possessora. Do której to cerkwi, tym sposobem wakującey, My, według prawa, nam w podawaniu, do niey należącego, pobożnego Bazylego Charłampowicza, aktualnego prezbitera, z pilności, pobożności i dobrych obyczaiów nam zaleconego, podaiemy, żadaiać po uprzeymości waszey, ażebyś pomienionego pobożnego Bazylego Charłampowicza od nas podanego, a nie żadnego innego na tęż cerkiew Chocisławską postanowił i wprowadził, rząd i zawiadowanie o duszach, w tey

parafii będących, tudzież dochody wszelkie i przynależytości onemu powierzył, podał i zlecił, iako to do urzędu uprzeymości waszey przyzwoito i należy. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia szesnastego, miesiąca Listopada, roku tysiąc siedmset osiemdziesiąt wtórego, panowania naszego dziewiętnastego roku. U tey prezenty, przy wyściśnionej na massie czerwoney pokojowey pieczęci, podpis nayiaśniejszego pana i dalsza expressyia z podpisem regenta kancelaryi pokojowey, temi wyraża się słowy: Stanisław August król. (L. S.). Prezenta na cerkiew parochialną Chocisławską w dobrach jego królewskiej mości ekonomii Brzeskiej, po postąpieniu na inne beneficium pobożnego Jana Chociewiczza, pobożnemu Bazylemu Charłampowiczowi dana. Adam Cieciszowski, pisarz wielki koronny, regent kancelaryi pokojowey jego królewskiej mości. Która to takowa prezenta iest do xiąg ziemskich woiewodztwa Brzeskiego przyięta i wpisana.

41.—Право на приходъ Теребунской церкви, данное княземъ Войтѣхомъ Шуйскимъ священнику Доминику Дежековскому.

Изъ актовой книги за 1769—1771 годы, лист. 1769—1770.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt pierwszego, miesiąca Augusta dwudziestego siódmego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi W. B. comparendo personaliter P. Dominik Dzieżkowski, syn zmarłego ś. p. Jx. Jana Dzieżkowskiego, prezbitera Terebuńskiego, prezentę do cerkwi Terebuńskiej od WJP. Woyciecha, kniazia Szuyskiego, starosty Niżyńskiego sobie daną, ad acta podał, którey thenor sequitur talis: Woyciech, kniaz Szuyski, starosta Niżyński, wszem wobec i każdemu zosobna, komu by o tym terazniejszego i na potym będącego wieku ludziom wiedzieć należało podaię do wiadomości tę moią niniejszą prezentę, P. Dominikowi Dzieżkowskiemu, synowi zmarłego niegdy s. p. Jana Dzieżkowskiego, prezbitera Terebuńskiego, daną, iż ia, supra wyrażony, mając w possessyi moiey dobra Terebuń ze wsiami do nich przynależącemi w woiewodstwie Brzeskim sytuowane, w których widząc, iż blisko roku w cerkwi Terebuńskiej po zmarłym prezbitrze chwala Boża i nabożeństwo dla ludzi regularne ustało, a mając zaletę od

zwierzchności duchowney ritus Graeci o P. Dominiku Dzieżkowskim, iż jest zdolnym do utrzymania chwały Bożey i kapłańskiego charakteru, chcąc, iak nayrychley regularne wprowadzić nabożeństwo, po zeszyłym wyrażonym oycu onego, tegoż pomienionego Dominika Dzieżkowskiego do tej Terebuńskiej cerkwi prezentuię, i aby nikto inny, tylko pomieniony Dominik Dzieżkowski, odmnie prezentowany, przez Jwjx. metropolitę poświęcony był obliguię, chcąc po multoties wspomnionym panu Dzieżkowskim, żeby się tak o pomnożenie chwały Bożey starał, iako też w przystoynych duchownemu stanowi zachował się obyczaiach. Do którey to plebanij Terebuńskiej, grunt zdawna należący, według erekcyi należeć ma, i onego pomieniony, prezentowany zażywać wolen będzie, nic iednak nad to appropriować nie ma. Chrostu na opał pozwala się, z tą iednak kaucią, aby pomieniony pan Dominik Dzieżkowski, etiam prosto swoich włok, chrostu ludziom postronnym mimo wiadomość dworną, wycinać i niszczyć nie pozwalał; tudzież aby od szlubow, krzcin, pogrze-

bow, biorąc proporcjonalnie, żadnego zdzierstwa nie czynił. Poddany, ieżeliby się w czym obowiązkom cerkiewnym sprzeciwiał, przez co by na ukaranie zasłużył, tedy onego pomienionego pan Dominik Dzieżkowski sam karać nie ma, lecz za dołożeniem się dworu chłop ukarany być powinien. I na to dawszy tę moją prezentę, dla lepszej wiary i wagi, ręką moją własną, przy zwykłej pieczęci, podpisałem. Datt w Terebuniu,

roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt pierwszego, miesiąca Junii dwudziestego czwartego dnia. U tey prezenty podpis przy pieczęci, na laku czerwonym wyciśnioney, temi wyraża się słowy: Woyciech kniaź Szuyski, starosta Niżyński, *mp.* Która to takowa prezenta, przez wyż wyrażoną osobę, ad acta podana, ze wszelką w niey wyrażoną rzeczą, iest do xiąg ziemskich wojewodztwa Brześkiego spraw wieczystych przyjęta i wpisana.

1789 r.

42.—Право на приходъ Ортельской церкви, данное Карломъ Радзивиломъ священнику Сосновскому.

Изъ актовой книги за 1790 годъ, листъ 23.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiątego, miesiąca Stycznia dziewiątego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich W. B. w czasie prawem Konst. 1786 r. przepisany, w mieście JKmsci Brzesciu Litewskim odbywających się, przed nami, Xawerym Hornowskim, Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, Adamem Antonim Ancutą, sędziami, y Janem Włodkiem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi tegoż wojewodstwa stanąwszy osobiscie J. xiądz Alexander Sosnowski, paroch Ortelski, prezentę od JO. JXmci Ka-

rola Radziwiłła, wojewody Wilenskiego, na probostwo cerkwi Ortelskiej, sobie wydaną, do akt podał, de serie verborum sequenti: Karol Stanisław Radziwiłł, xiąże na Ołyce, Nieswieżu, Bierzach, Dubinkach, Słucku, Kopyłu, Czartorysku, Klecku y świętego państwa Rzymskiego hrabia na Mirze, Szydłowcu, Krożach, Kopylu, Kaydanowie y Keydanach, Bielicy, Białym-Kamieniu, Zabłudowiu y Białey, a na Żółkwi, Złoczowie, Pomorzanach, Newlu, Siebieszu et cet. Pan y dziedzic, wojewoda Wilenski, orderu Orła Białego, Orła

Czarnego, Świętego Andrzeja y Świętego Huberta kawaler, JWW. xiędzu Stefanowi Symeonowi na Młocku Młockiemu, prototroniemu całej Rusysi, biskupowi Włodzimierskiemu y Brzeskiemu, Litewskiemu, orderu Świętego Stanisława kawalerowi. Wakuie ad praesens cerkiew we wsi moiey dziedzicznej, Orteł zwaney, w hrabstwie Bialskim leżacey, pod tytułem Narodzenia Nayswiętszey Panny Maryi post fata wielebnego oycy Pawła Hryniewicza, bywszego immediatey tey cerkwi parocha; pragnąc zatym, aby cześć Bogu powinna nieustawała, a dusze wiernych w potrzebach swoich jakowego nie ponosiły uszczerbku, owszem należytą mieli wygodę, wielebnego xiędza Jmci Alexandra Sosnowskiego, wikarego cerkwi Łosickiey, w pobożności y pięknych obyczajach ab officio mnie żaleconego ninieyszym listem moim do niey prezentuję, żądaiąc usilnie,

iżby ten, a nie inny, dopomienionego beneficium tak circa temporalia, iako y spiritualia przypuszczony y installowany został. Który to prezentujący się teraz przezemnie wielebny Jx. Alexander Sosnowski, zostawszy w pomienioney cerkwi parochem, podług nadania y erekcii, do niey służących, sprawować się ma; oraz obowiązany tak za żywych, jako y zmarłych, o nas kollatorow modły czynić powinien będzie. Datum w Warszawie, tysiąc siedmset osmdziesiąt dziewiątego roku, miesiąca Augusta osme-go dnia. U tey prezenty, przy wyciśnionej na massie czerwoney herbowney XX. Radziwiłłow pieczęci, podpis takowy: z wyraźnego rozkazu JO. pana mego podpisuię— Karol Mikuc, sekretarz mp. (L. S.). Takowa prezenta do akt podana jest, do xiąg ziemskich wojewodstwa Brzeskiego przyjeta y wpisana.

1789 г.

**43.—Привилегія на приходъ Малоритской церкви, данная ея королемъ
Станиславомъ Августомъ священнику Харламповичу.**

Изъ актовой книги за 1790 годъ, листъ 205.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiątego, miesiąca Lutego piątego dnia.

Przed aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stanowszy osobi-

scie pobożny jego mość xiądz Stefan Charłampowicz, prezente na cerkiew Małorytską, od najjasniejszego króla jego mosci Stanisława Augusta, pana n. milosciwego, sobie wydana, do akt podał w te słowa pisana: Stanisław August z Bożey łaski król Polski, Wielki Xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowecki, Żmudcki, Kijewski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewierski y Czerniechowski. Wielebnemu w Bogu Symeonowi Młockiemu, biskupowi Włodzimierskiemu y Brzuskiemu, Litewskiemu, albo jego in spiritualibus namiesnikowi, lub komu kołwiek na to moc y władze mającemu uprzeymie nam miłemu. Wielebny w Bogu, uprzeymie nam miły! Wakuie teraz cerkiew parochialna Małorytska, w dobrach naszych ekonomicznych, po dobrowolney rezygnacyi pobożnego Józefa Charłampowicza, ostatniego teyże cerkwi parocha y possessora. Do ktorey to cerkwi, tym sposobem wakującey, my, wedłng prawa nam w podawaniu do niey należącego, pobożnego Stefana Charłampowicza, z sposobności, pobożności y dobrych obyczaiow nam zalecanego, podaiemy, żądając po uprzeymosci waszey, ażebyś pomienionego pobożnego Stefana Charłampowicza, od nas

podanego, wprzód onego na stopień kapłański podług obrządku Kościoła Greckiego wyświęciwszy, a nie żadnego innego, na też cerkiew Małorytską postanowił y wprowadził, rząd y zawiadowanie o duszach, w tey parafii będących, tudzież dochody wszelkie y przynależności onemu powierzyl, podał y zlecił, jako to do urzędu uprzeymosci waszey przyzwoito iest y należy. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia piątego miesiąca Grudnia, roku Panskiego tysiąc siedmset osimdziesiąt dziewiątego, panowania naszego dwudziestego szóstego roku. U tey presenty, przy pieczęnci Wielkiego Xięstwa Litewskiego, na massie czerwoney wyciśnionej, podpis ręki nayiasniejszego króla Jmci y dalsza expressya w te słowa: Stanisław August, król (L. S.). Presenta na cerkiew parochialną Małorytska w dobrach jego krolewskiej mości ekonomicznych, po dobrowolney rezygnacyi pobożnego Józefa Charłampowicza, pobożnemu Stefanowi Charłampowiczowi dana. Pius Kicinski, szeff kabinetu jego krolewskiej mosci, mp. Która to presenta jest do xiąg ziemskich wojewodstwa Brzeskiego wpisana.

**44.—Привилегія на приходъ Зиоловской церкви, данная королемъ
Станиславомъ Августомъ священнику Чирановичу.**

Изъ актовъ книги за 1890 годъ, листъ 701.

Roku tysiąc siedmsetnego dzie-
wiedziesiątego, miesiąca Czerwca
czwartego dnia.

Przed aktami ziemskimi W. Brze-
skiego, stawając obecnie I. X. An-
toni Czyranowicz, prezentę na cer-
kiew parochialną Ziółowską, w do-
brach ekonomicznych JKmci, po
I. X. Janie Dobiszewskim wakującą,
od najjasniejszego krola Imci pana
naszego miłosciwego sobie daną,
do akt podał, w te słowa pisaną:
Stanisław August z Bożey łaski
król Polski, Wielki książę Litewski,
Ruski, Pruski Mazowiecki, Żmudzki,
Kijowski, Wołyński, Podolski, Pod-
laski, Inflantski, Smolenski, Siewer-
ski ż Czerniegowski. Wielebnemu
w Bogu Ioachimowi Horbackiemu,
biskupowi Pinskiemu y Turowskie-
mu, Litewskiemu, albo jego in spiri-
tualibus namiestnikowi, lub komu
kolwiek na to moc y władzę mają-
cemu, uprzejmie nam miłiemu. Wiele-
bny w Bogu, uprzejmie nam miły!
Wakuie teraz cerkiew parochialna
w dobrach naszych stołowych eko-
nomij Brzeskiej Litewskiej, Zióło-
wa zwanej, sytuowana w dyecezyi
uprzejmosci waszey po pobożnym

księdzu panie Dobiszewskim, ostatnim
teyże cerkwi parochu y possessorze.
Do ktorey to cerkwi, tym sposobem
wakującej, my, według prawa nam
w podaniu do niey należącego, po-
bożnego Antoniego aktualnego pres-
bitera, z sposobności, pobożności y
dobrych obyczajow nam zalezonego,
podajemy, żądając po uprzejmosci
waszej, abys pomienionego pobożne-
go Antoniego Czyranowicza, od nas
podanego, a nie żadnego innego, na
też cerkiew Ziółowską postanowił y
wprowadził, rząd y zawiadowanie
o duszach, w tey parafij będących,
tudzież dochody wszelkie y przyna-
leżytosci onemu powierzył, podał y
zlecił, iako to do urzędu uprzejmo-
sci waszey przyzwoite iest y nale-
ży. Na co, dla lepszey wiary, ręką
się naszą podpisawszy, pieczęć po-
kojową przycisnąc kazalismy. Dan
w Warszawie, dnia dwudziestego
piątego miesiąca Maja, roku Pan-
skiego tysiąc siedmsetnego dziewięc-
dziesiątego, panowania naszego dwu-
dziesiątego szóstego roku. U tey pre-
zenty przy pieczęci pokojowej, na
massie czerwonej wycisnionej, pod-
pis ręki najiasniejszego krola jego

mosci y dalsza expressya w te słowa: Stanisław August król. (L. S.). Prezenta na cerkiew parochialną Ziołowską w dobrach ekonomicznych JKmci. po pobożnym Janie Dobi-

szewskim wakująca, na osobę pobożnego Antoniego Cyranowicza dana. Pius Kicinski, szef gabinetu JKmci mp. Która to prezenta jest do ciąg ziemskich w Brzesciu wpisana.

1790 г.

45.—Право на приходъ Мшанской церкви, данное подворморіемъ Оссолинскимъ священнику Леону Косцюевичу.

Изъ актовой книги за 1790 годъ, листъ 981.

Roku tysiąc siedmsetnego dzie-więcdziesiątego, miesiąca Lipca dwu-nastego dnia.

Przed aktami ziemskimi W. B., stawając obiecie JP. Leon Kosciukiewicz, prezente na cerkiew we wsi, Mszonyzowiącey się, w W. Podlaskim, w ziemi Mielnickiej leżącej, od JW. Kazimierza Osolinskiego, podkomorze-go ziemi Mielnickiej, teyże cerkwi kol-latora, sobie wydana, do akt podał, w te słowa pisana: JWJX. Stefanowi Symeonowi na Młocku Młockiemu, z Bożey y S. Stolicy Apostolskiej łaski prototroniemu metropolij Ki-jowskiej, Halickiej y całej Rusi, Włodzimierskiemu y Brzeskiemu—Litewskiemu biskubowi, orderu s. Sta-nisława kawalerowi przy złożeniu

podaje. A ponieważ w dobrach mo-ich, wo wsi Mszany, w W. Pod-laskim, w ziemi Mieln. leżącej, cer-kiew pod tytułem s. Jana Ewange-listy, przez śmierć wielebnego w Bo-gu JX. Leona Wysiekierskiego, za-wakowała; więc ja, ex jure patrona-tus, zarekomendowanego mnie wprzod od zacnych osob y wiary godnych o statku tegoż y nadziei wydosko-nalenia się y stania się dobrym ka-płanem y pasterzem powierzoney trzodki sobie, jako też do pomnoże-nia y utrzymania chwały Boskiej sposobnym urodz. P. Leona Kosciukiewiczza prezentowac umysliłem, jako y niniejszym listem moim pre-zentuję, upraszając uniżenie, aby ten, a nie innszy do rzeczoney cerkwi sposobiony, ordynowany y za formal-

nego parocha instytuowany był. Waruiąc sobie y ostrzegaiąc, a żeby ten-że P. Leon Kosciukiewicz, nim się wyswięci y wydoskonali we wszystkich powinnościach, dobremu plebanowi przyzwoitych, bezustannie zawsze trzymał na swoim miejscu kapłana takiego, który by regularnie administrował sacramenta święte parafianom z nauką y z przykładem duchownym, przez ten czas ażeby y chwala Pana Boga, jako naylepiej promowował; a to ten obowiązek wkłada się na niego pod nieważnością prezenty. A gdy się wyswięci przyszły paroch Mszanski, xiędz Leon Kosciukiewicz, sam osobą swoią, nie przez wikarego, lub przez koadjutora, aby był zawsze przytomnym przy cerkwi Mszan-

skiey, tudzież ażeby miał czułość y staranność, pilność około dusz ludzkich zbawienia, bez depaktacyi poddanstwa moiego. Ja zaś przyrzekam, iż onego, jako kapłana, przy gruntach, sianożęciach, ogrodach, zdawna do tey cerkwi należących, konserwować będę. Co dla lepszej wagi, wiary y waloru przy przycisnieniu herbowney pieczęci własną podpisuję się ręką. Dan w Toporowie, die trigesima Iunii, anno millesimo septingentesimo nonagesimo. U tey prezenty, wycisnionej na laku czerwonym pieczęci, podpis JW. kolatora takowa: Kazimierz Ossolinski, podkomorzy ziemi Mieln., mp. Ktora to prezenta jest do xiąg ziemskich W. Brzeskiego wpisana.

 1790 г.

46.—Привилегія на приходъ Кобылянской церкви, данная Станиславомъ Августомъ священнику Остапшевскому.

Изъ актовой книги за 1790 годъ, листъ 961.

Roku tysiąc siedmset dziewiędzie-
siątego, miesiąca Lipca piątego dnia.

Przed aktami ziemskimi wojewod-
stwa Brzeskiego, stawając osobiscie
JX. Jan Ostaszewski, prezentę na

cerkiew Kobyłanską, w dobrach eko-
nomicznych JKmci będącą, od nay-
iasnieyszego króla Imci Stanisława
Augusta, pana naszego miłosciwego,
sobie wydaną do akt podał, w te

słowa pisaną: Stanisław August z Bożiej łaski król Polski, Wielki książę Litewski, Ruski, Pruski, Mozowiecki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Inflantski, Smolenski, Siewierski y Czerniechowski. Wielebnemu w Bogu Symeonowi Młockiemu, biskupowi Włodzimierskiemu y Brzeskiemu—Litewskiemu, uprzejmie nam miłemu, albo jego in spiritualibus namiestnikowi, na to moc y władzę mającemu. Oznajmujemy, iż zawakowała cerkiew parochialna Kobylanska, w dobrach naszych ekonomicznych sytuowana, po odsądzeniu xiędza Jakuba Miżewskiego. Którą to cerkiew wakującą my, według prawa nam wpodawaniu do niey należącego, pobożnego pana Ostaszewskiego, z sposobności, pobożności y dobrych obycajów nam zaleconego, podajemy, żądając po uprzejmności waszey, ażebyś pomienionego pana Ostaszewskiego od nas podanego, a nie żadnego innego, wprzod onegoż, podług obrządku y ceremonij obrządku Greckiego kościoła, na kapłana poświęciwszy, na też cerkiew Kobylanską

postanowił y wprowadził, rząd, zaświadowanie o duszach w tey parafii będących, tudzież dochody wszelkie y przynależytosci onemu powierzył, podał y zlecił, jako to do urzędu uprzejmności waszey przyzwoito jest y należy. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąc rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego piątego, miesiąca Maja, roku Panskiego tysiąc siedmset dziewięćdziesiątego, panowania naszego dwudziestego roku. U tey przety, przy pieczęci, na massie czerwoney wycisnionej, podpis najjasneyszego pana y dalsze wyrazy w te słowa: Stanisław August król. (L. S.). Prezenta na cerwień parochialną Kobylanską w dobrach ekonomicznych JKmci, po odsądzeniu xiędza Jakuba Miżewskiego, na osobę pobożnego Jana Ostaszewskiego dana. Pius Kicinski, szef gabinetu JKmci, mpp. Która to prezenta, ze wszelką w niey wyrażoną rzeczą, jest do xiąg ziemskich W. Brzeskiego wpisana.

**Право на приходъ Гербанской церкви, данное коллаторами
священнику Счабалановичу.**

Изъ актовой книги за 1790 годъ листь. 923.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiątego, miesiąca Czerwca trzydziestego dnia.

Przed aktami ziemskimi W. B., stawając obecnie W. JX. Bazyli Skabałanowicz przętę na cerkiew Herbanską, od WW. kollatorow swoich sobie wydaną y w konsystorzu Brzeskim aktykowaną, do akt podał, w te słowa pisaną: JW. JX. Symeonowi na Młocku Młockiemu, z Bożiey y Apostolskiey łaski biskupowi Włodzimierskiemu y Brzeskiemu, kawalerowi orderu S. Stanisława. JWMX. biskupie! Wakuie ad praesens w kollacyi naszej cerkiew Horbanska, po wolnym ustąpieniu wielobnego xiędza Szymona Dombrażowskiego, bywszego parocha cerkwi Horbanskiej, która w dozorze koadjutorskim przez lat siedm застаie W. xiędza Bazylego Skabałanowicza; przeto my, ex vi et munere juris patronatus et collationis nostrae, zapobiegając, aby uymu chwały Bożkiey nie było a wierni chrzescianie, do cerkwi Horbanskiej należący, czasow zwyczajnych y przypadkowych święte sakramenta administrowane miec mogli, ninieyszym prezentacyinym li-

stem naszym W. xiędza Bazylego Skabałanowicza, dobrze nam zaleconego, prezentujemy y jego w rzeczoney cerkwi za aktualnego parochamiec chcemy, za którym upraszamy JWVMP. Dobrodzieia, abystego, a nieinnego, sacris ordinibus insignitum, do teyże cerkwi Horbanskiej instytuować raczył. Którego my przy wszelkich wolnosciach, kapłanom przyzwoitych, przy gruntach, do tey cerkwi z dawnosci należących, podług dawnego funduszu nadanych, zachowamy. Którą przętę, dana przy wycisnieniu pieczęci naszych, podpisujemy. Dat w Chodosach, miesiąca Maja dwudziestego osmiego dnia, tysiąc siedemset osmdziesiąt siedmego roku. U tey prezenty przy czterech pieczęciach, na laku czerwonym wycisnionych, podpisy WW. kollatorow takowe: Faustyn Suzin, kapit. JKmci W. X. L. Antoni Pachniewski, major W. X. Litewskiego, Jan Telszewski, Felix Orda, Ignacy Snieżko, Błocki rotmistrz W. B. Józef Ratold Zadarnowski, chorąży JKmci. Na teyże przezęcie susceпта konsystorza Brz. w te słowa: Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt sied-

meo, dnia jedynastego Czerwca, W. S. K. ta prezenta do akt konsystorza generalnego Brzeskiego podana, przyjęta y wpisana jest. F. Chocianowski, kom. general. B. pi-

sarz. Która to prezenta, ze wszystką wniewy wyrażoną rzeczą, iest do xiąg ziemskich W. B. przyjęta y wpisana.

1791 г.

47.—Привилегія Станислава Августа, данная священнику Левашкевичу на коадьюторію Семеновско-Каменецкой церкви.

Изъ актовой книги за 1792 годъ, листъ 1.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt drugiego, miesiąca Stycznia drugiego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich W. B. L., w czasie, konst. 1786 roku oznaczonym, przypadłych i na zwykłym sądom mieyscu w miescie JKmci Brześciu Litewskim odprawujących się, przed nami Xawerym Hornowskim, prezesem, Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem i Adamem Antonim Ancutą, sędziami, Janem Włodkiem, pisarzem, urzędnikami sądowemi ziemskimi tegoż W. X. L., stanowiący osobiście wielbny w Bogu JX. Jan Zeliszkiewicz, administrator cerkwi Kamienieckiej, konsens na coadjutorią z przyszłym następstwem wielbnemu w Bogu JX. Teodorowi Mołmotowiczowi, parochowi Seme-

nowsko-Kamienieckiemu na osobę wielbnego JX. Michała Lewaszkiewicza, w roku przeszłym tysiącnym siedmsetnym dziewiędziesiątym pierwszym, miesiąca Pazdernika pierwszego dnia, od najjasniejszego pana ũany, ad acta podał, ktorego treść iest w następujących wyrazach pisana temi słowy: Stanisław August, z Bożej łaski król Polski, Wielki Xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewierski i Czernihowski, oznaymujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, iż gdy pobożny Teodor Mołmotowicz, paroch cerkwi pod tytułem Sw. Symeona Słupnika, Siemienowsko-Kamieniec-

kiey w dobrach naszych ekonomicznych, dla podeszłego bardzo wieku swego, pobożnego Michała Lewaszkiewicza za koadjutora z przyszłym następstwem przybrać sobie umyślił, suplikował nam, ażebyśmy na też koadjutorią z przyszłym następstwem konsens nasz królewski wydać raczyli. My więc łaskawie przychylając się do takowey iego proźby, a mając nam dobrze zaleconego z zdolności i dobrych obyczaiow pomienionego pobożnego Michała Lewaszkiewicza, chętnie na przerzeczoną, coadjutorią z przyszłym następstwem zezwolić postanowiliśmy, iakoż zezwalamy ninieyszym listem, przywilejem naszym. Co do wiadomości wszystkich, a mianowicie wielebnego w Bogu Simeona Młockiego, biskupa Włodzimirskiego i Brzeskiego-Litewskiego przywodząc, mieć chcemy, aby pomienionego pobożnego Michała Lewaszkiewicza wprzód na stopień kapłaństwa podług obrządku Greckiego wyświęciwszy, stosownie do prawa i zwyczaju, tego a nieinnego instytutu-

wał i też cerkiew Siemienowsko-Kamieniecką ze wszystkiemi przynależnościami onemu podał. Na co, dla lepszey wiary, przy podpisie ręki naszej, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia pierwszego miesiąca Października, roku Pańskiego tysięcznego siedmsetnego dziewiędziesiąt pierwszego, panowania naszego dwudziestego ośmego roku. U tego konsensu podpis naysniejszego pana, przy pieczęci, na na massie czerwoney wyciśnionej, temi wyraża się słowy: Stanisław August król. (L. S.). Konsens na coadjutorią z przyszłym następstwem pobożnemu Teodorowi Mołmotowiczowi, parochowi Siemienowsko-Kamienieckiemu na osobę pobożnego Michała Lewaszkiewicza dany. Pius Kicinski, szef gabinetu jego królewskiej mości, mp. Który to konsens, przez wysz wyrażoną osobę do akt sądowych podany, iest do xiąg ziemskich spraw wieczystych W. B. przyięty i wpisany.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt pierwszego, miesiąca Kwietnia dziewiętnastego dnia.

Przed aktami ziemskimi W. Brzeskiego, stanowszy ośobiście WJX. Filip Chociewicz, kustosz katedry Brzeskiej, pleban Suchopolski, dokument pomiaru, zamiany y nadania gruntow cerkwi Suchopolskiej od JP. Karola Łuniewskiego, komornika granicznego ziemi Wiskiej, geometry JKmci sobie wydany, do akt podał, w te słowa pisany: Ja Karol Łuniewski, komornik graniczny ziem. geometra JKmci przysięgły, zjehawszy na rekwizycyą JWJP. Tyzenhauza, podskarbiego nadworn. W. X. Lit. do Suchopola na wymiar gruntow y uregulowania obszarow dwornych, które bez zamiany gruntow cerkiewnych y chłopskich nie mogło się obyć, zamian gruntów cerkiewnych u chłopow uczyniłem, y za odebrany

grunt pod Chwałowem, pod Halenami in ea qualitate et quantitate nadałem, a lubo JX. Filip Chociewicz, pleban Suchopolski był temu przeciwny, iednakoważ ja mniej uważając na to, mając na to dyspozycyą JWJP. podskarbiego, zamian uczyniłem nie czyniąc w tym najmniejszej krzywdy cerkwi, y owszem kilka morgami insuper nad fundusz, iako się z wymiaru pokazowało, którego według funduszu włok pięć miary Chełmskiej, a teraz iest włok pięć y morgow kilka. Na co daię ten dokument dnia szóstego Augusta, roku tysiąc siedmsetdziewiędziesiąt pierwszego, w Suchopolu. U tego dokumentu podpis takowy: Karol Łuniewski, komornik graniczny ziemi Wiskiej, geometr. JKmci. Który to dokument iest do xiąg ziemskich woiewodztwa Brzeskiego wpisany.

49.—Привилегія короля Станислава Августа священнику Павловичу на коадьюторію Олтушской церкви Преображенія Господня, съ правомъ преемника.

Изъ актовъ книги за 1792 годъ, лист. 327.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt wtorego, miesiąca Marca dwudziestego dnia.

Przed aktami ziemanskimi wojewodstwa i powiatu Brzeskiego, stawszy osobiście JX. Symon Pawłowicz konsens na koadiutoryą z przyszłym następstwem we wsi Ołtuszu, do stołu JKmci należący, od najiasniejszego Stanisława Augusta, króla Polskiego, pana naszego miłościwego, sobie wydany, do akt podał, w następnych wyrazach pisaný: Stanisław August, z Bożiej łaski król Polski, Wielki Xiążę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewerski y Czerniechowski. Oznaymiemy tym listem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż gdy pobożny Piotr Pawłowicz, paroch cerkwi we wsi Ołtusz dobr naszych stolowych, ekonomij Brzeskiej Lit. należący, pod tytułem Przemienienia Panskiego, dla podeszłego bardzo wieku swego y słabosci zdrowia, pobożnego Szymona Pawłowicza, aktualnego prez-

bitera za koadiutora z następstwem przysłył sobie przybrać umyślił,—suplikował nam, żebysmy na tęż koadiutoryą z przyszłym następstwem konsens nasz krolewski wydac raczyli. My więc, laskawie przychylając się do takowey jego prozby, a znając nam dobrze zaleconego z donosci y dobrych obyczajew pomienionego pobożnego Szymona Pawłowicza, chętnie na przerzeczoną koadiutoryą z przyszłym następstwem zezwolic postanowilismy, jakoż pozwalamy nienieyszym listem naszym. Co do wiadomosci wszystkich, a mianowicie wielebneho w Bogu Symeona Młockiego, biskupa Włodzimierskiego y Brzeskiego przywódcząc, mić chcemy y rozkazujemy, aby pomienionego pobożnego Szymona Pawłowicza, podług prawa y zwyczajui instytuował y introdukował y tęż cerkiew Ołtuszką ze wszystkim, do niey zdawna y teraz należącym, funduszem w dzierżenie onemuż podał. Na co, dla lepszey wiary, przy podpisie ręki naszej, pieczęć W. X. Lit. przycisnąc roskazalismy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego osmego

miesiąca Lutego, roku Panskiego tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt pierwszego, panowania naszego dwudziestego siódmego roku. U tego konsensu na koadiutoryą z przyszłym następstwem przy pieczęci mniejszej W. X. Litt., na massie czerwonej wycisnionej, podpis ręki najjaśniejszego króla Jmsci, pana naszego miłosciwego, y dalsze wyrazy z podpisem W. sekretarza pieczęci mniejszej W. X. Lit. takowe: Stanisław August król. (L. S.). Konsens na koadiutoryą z przyszłym następstwem pobożnemu Piotrowi Pawłowiczowi we wsi do stołu naszego Ołtuszu

parochowi na osobę pobożnego Symeona Pawłowicza aktualnego presbitera dany. Wincenty Białopiotrowicz, łowczy powiatu Lidskiego, JKmci pieczęci W. X. Lit. sekretarz; a na złożeniu tego konsensu sigillata w te słowa: pro cancelariatu illustrissimi et excelentissimi Domini Joachimi in Szczorse, Ziembin et Wiszniew comitis, Littawor Chrebtowicz, procancellarii Magni Ducatus Litvaniae Orsensis, Żoslensis et cet. Capitanei Sigillatum. Est in actis. Który to konsens na koadiutoryą jest do xiąg ziemskich W. y Ptu Brzeskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1793 г.

50.—Право на коадьюторію при Корчовской церкви, данное графомъ Оссолинскимъ священнику Харламповичу.

Изъ актовой книги за 1795 годъ, листъ 45.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt piątego, miesiąca Lutego dwudziestego piątego dnia.

Na sądach ziemskich województwa Brzeskiego, w imieniu y powadze najiasniejszej Imperatorowej Jeymosci wszech Rossyi ufundowanych, przedemną Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem prezydującym, Stani-

sławem Rayskim y Wincentym Wygonowskim, mieysce pisarza zastępującym, sędziami ziemskimi tegoż województwa, stanowszy obecnie patron JPan Władysław Zacwilichowski prezentę, niżej wyrażającą się, do akt podał, ktorey wyrazy następujące: Bonifacy Stanisław, hrabia Ossolinski, na miescie Rososzu, Kor-

czowey cum attinentiis dziedzic, choraży Podlaski. Jasnie Wielmożnemu Jmci xiędzu Stefanowi Symeonowi na Młocku Młockiemu Włodzimirskiemu y Brzeskiemu Littmu biskupowi, orderow orła Białego i Świętego Stanisława kawalerowi powinne poważenie. Gdy w dobrach moich dziedzicznych we wsi Korczowey, zdawnych czasow przy cerkwi pod tytułem protekcyi Matki Boskiej sytuowaney, aktualny paroch J. xiądz Jan Charłampowicz prezentowany y installowany, będąc latami ściśniony, y czując się bydź na siłach słabym, chce sobie ur. Piotra Charłampowicza, syna sredniego mieć przy teyże cerkwi y miescu za koadiutora, y tym końcem temuż w aktach konsystorskich koadiutury z następstwem zapisał. Przeto zycząc, aby w tey świętnicy chwała Bogu y Matce Jego w naypotomniejsze wieki nieustannie pomnażała się, przychylając się do prozb y myśli wyż wspomnionego parocha, oraz zważywszy aspirujące

go Piotra Charłampowicza naukę, dobre postęпки y obyczaje, tegoż narzeczoną koadiuturą z następstwem JWWPanu prezętuię, żądaiąc, aby ten, a nie kto inny, do rzeczoney cerkwi był wyświęcony, y temu, a nie komu innemu, po zeysciu z tego świata iegoż koadjuta, administrowanie w duchownych y rząd w zawiadowaniu doczesnych teyże cerkwi y plebanij rzeczy zupełnie był powierzony y podany. Na co, w mocy prawa kollatorskiego, mi służącego, tę prezętę ręką własną podpisuię, pieczęć zwykłą przycisnąc rozkazuię. Dan w Korczowey, dnia dziewiętego Maja, tysiąc siedmset dziewiędziesiąt trzeciego roku. U takowey prezęty przy wycisnionej na łaku czerwonym herbowney pieczęci podpis w następnym wyrazach: Stanisław Bonifacy, hrabia Ossolinski, choronży Podlaski. (L. S.). Która to prezęta sądownie do akt podana, iest do xiąg ziemskich wojewodztwa Brzeskiego wpisana.

51.—Право на приходъ Пожезинской церкви, данное священнику Павловичу Римско-Католическими всендзами.

Изъ актовъ книги за 1792 годъ, листъ 307.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt wtorego, miesiąca Marca piętnastego dnia.

Przed aktami ziemskimi województwa y powiatu Brzeskiego, stawając osobiscie JX. Andrzej Pawłowicz, koadjutor cerkwi Pożeżyńskiej, prezentę na tęż cerkiew od WWIchno XX. Jana Rogowskiego, kanon. y podproboszczego Brzeskiego, y Adama Popławskiego, administratora kościoła farnego Brzeskiego, sobie wydana, do akt podał w te słowa pisaną: Nayprzewielebniejszemu Stefanowi Symonowi na Młocku Młockiemu, prototroniemu metropolij całej Rusi, Włodzimierskiemu y Brzeskiemu-Litewskiemu biskupowi, orderow Orła Białego y Ś. Stanisława kawalerowi, lub przewielebnemu JX. oficjyałowi Brzeskiemu, do instancyi niżej wyrażoney moc wykonawczą mającemu oświadczenie usług moich. Nayprzewielebniejszy mosci xiężę pasterzu! Wakuie cerkiew parafialna, pod tytułem Ś. Michała Archanioła, w dobrach Pożeżynie, po śmierci JX. Jerzego Pawłowicza, która ażeby bez własnego nie zostawała rządcy y pasterza, a parafianie prawem duchow-

wnym do niey należący w odbieraniu Sakramentow Śś. wygodę mieli, umyśliłem do teyż cerkwi Pożeżyńskiej, wyż rzeczonym sposobem wakującej, z prawa kollacyi moiej, W. X. Andrzeja Pawłowicza, już w stopniu kapłańskim zostającego, przez czas pewny przy teyż cerkwi prace łożącego, w nauce, trzeźwości, pobożności y przystoynych obyczajach dobrze mi wiadomego JW. Wmc P. przętować, jakoż y prezentuję tym listem moim, upraszając, abyś JW Wmc P. tego odemnie prezentowanego do wspomnioney cerkwi Pożeżyńskiej instytuować, onemu rząd cerkwi y parochij z wszelkiemi jey należytościami, jak się w sobie podług dawnych funduszów aż dotąd ma, oddać y poruczyć raczył, iako to do władzy y zwierzchności JW. WMc P. należy. Co, dla lepszey wiary, przy zwykłej pieczęci, ręką własną podpisuję. Datt w Brześciu Litewskim, dnia dwudziestego trzeciego miesiąca Februa-ry, roku Pańskiego tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt wtorego. U tey prezenty przy dwóch pieczęciach, na laku czerwonym przyciśnionych, podpisy takowe: Xiądz Jan Rogowski, ka-

nonik y podproboszczy Brzeski (L. S.) mp. X. Adam Popławski, kanonik katedralny Łucki, sędzia surrogator Brzki y Podlaski, administrator kościoła farnego Brzeskiego, regens seminarium dyecezalnego, mp. (L. S.). Na teyże prezencie suscepta konsystorza Brzeskiego takowa: roku ty-

siąc siedmset dziewięćdziesiąt wtorego, dnia czwartego miesiąca Marca W. S. K. Ta prezenta do akt konsystorza Brzeskiego podana, przyjęta y wpisana jest. Ig. Szklennik na miejscu pisarza. Ktora to prezenta jest do xiąg ziemianskich wojewodstwa y powiatu Brzeskiego wpisana.

1793 г.

22.—Право на приходъ Павловской церкви, данное епископомъ Луцкимъ Нарушевичемъ священнику Александру Будзиловичу.

Изъ автовоы книги за 1793 годъ, листъ 221.

Roku tyśiąc siedmset dziewięćdziesiąt trzeciego, miesiąca Stycznia dwudziestego trzeciego dnia.

Przed aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stanąwszy osobiście JX. Alexander Budziłowicz presentę na cerkiew w Pawłowie, sobie wydaną, ad acta podał, którey treść temi wyraża się słowy: Adam Stanisław Naruszewicz z Bożey y Sw. Stolicy Apostolskiej łaski biskup Łucki i Brzeski, orderow Orła Białego, S. Stanisławakawaler. JWJX. Stefanowi Simeonowi na Młocku Młockiemu, prototroniemu metropolii Kijowskiej i Halickiej i całej Rusi, Włodzimirskiemu i Brzeskiemu biskupowi, or-

derow Orła Białego i S. Stanisława kawalerowi należyte uszanowanie i służenia gotowność. Wakuie od nie-małego czasu cerkiew parochialna, pod tytułem S. Mikołaja, biskupa Mirlikijskiego, w dobrach stołowych moich biskupskich, Pawłow zwanych, dyecezyi JWWMcP. Brzeskiej sytuowana, po zeyściu wielebnego Mikołaja Szumowskiego, ostatniego tej cerkwi parocha i possessora; do ktorey cerkwi rzezonym sposobem wakującey, aby chwała Boża nie ustawała i lud parochialny miał się do kogo w potrzebach duchownych uciekać, s prawa kollacyi moiey, wielmożnego xiędza Alexandra Budziłowicza, aktu-

alnego presbitera, z nauk, dobrych obyczajow, statku, zdolności, do urzędu parocha przy teyże cerkwi pod imieniem koadjutora Pawłowskiego dobrze mi znanego i doświadczonego JWWM. panu ninieyszym pisaniem moim prezentuję, upraszając z nim i za nim, aby tego, ani kogo innego, do pomienionego beneficium Pawłowskiego institutować, staranie o duchownych i rząd rzeczy doczesnych onemu zlecić raczył, jako to do paster-

skiego urzędu JWWM. pana rzece-
wiście przynależy. Którą presentę dla większey wagi i pewności podpisem ręki moiey stwierdzam. Dan w Janowie, dnia pietnastego Stycznia 1793 roku. Utey presenty, przy wy-cisnioney pasterskiey, na massie czerwoney pieczęci, podpis takowy: Adam biskup, mp. Ktora to takowa prezenta, za podaniem oney do akt, iest do xiąg ziemskich W. B. przyięta i wpisana.

1794 г.

53.—Право на приходъ Лыщицкой церквеи, данное помѣщиками священнику Хацкевичу.

Изъ актовой книги за 1795 годъ, листъ 761.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt piątego, miesiąca Czerwca szesnastego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich woiewodztwa Brzeskiego kadency Święto-Troieckiey, w imieniu y powadze Najiaśnieyszey Imperatorowey wszech Rossyi, w czasie prawem przepisany, na zwykłym sądomieyscu w Brzesciu Littm otprawiających się, — przed nami Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, prezydującym, Stanisławem Rayskim, sędziami, y

Woyciechem Pusłowskim, pisarzem, urzędnikami ziemskimi W. Brzeskiego; stanowszy osobiscie WJX. Mikołay Duchnowski, kanclerz katedry Russkiey Brzeskiey, preżetę od WPP. Maryanny Lyszczynskiey, poruczn. woysk Litt. y Stanisława Korczaka Łyszczynskiego, łowczego Nowogrudzkiego Siewierskiego, na parochią cerkwi Łyszczyckiey, JX. Onufremu Chaćkiewiczowi daną y służącą, w aktach konsystorza Ruskiego Brzeskiego aktykowaną, do oblaty podał, kto-

rey wyrazy takowe: Jasnie wielmożny mości xięże Andrzeiu, Arseni Główniewski, z Bożey y Stolicy Apostolskiej Łaski biskupie Brzeński Litt. y koadiutorze biskupstwa Włodzimirskiego. My, Maryanna Łyszczynska porucz. kawaler. nad. woiewodztwa Brzeskiego wdowa, z synem moim Wincentym małoletnim y z JP. Stanisławem Łyszczynskim, łowczym Siewier. dziedzicę, zwykłe uszanowanie y powolność naszych usług winnych oświadczamy. Jasnie wielmożny w Bogu mości xięże biskupie Brzeński y koadiutorze biskupstwa Włodzimierskiego! Wakuję ad praesens cerkiew w dobrach naszych dziedzicznych, Łyszczyce nazwanych, po dobrowolney WX. Bazylego Sołtanowicza, bywszego parocha teyże cerkwi Łyszczyckiey rezygnacyi wprzeswietnym konsystorzu Brzeskim, w której cerkwi, aby chwała Pana Boga nieustawała, owszem pomnażała się, y aby święte Sakramenta były administrowane ludziom, w teyże parafij zostaiącym, przeto dobrze nam znanego w dobrych cnotach y obyczaiach wyuczzonego WX. Onufrego Chackiewicza, koadiutora teyże cerkwi Łyszczyckiey, umysliliśmy za aktualnego parocha JWP. dobrodzieja przętować, któremu pozwalając wszelkich praw przyzwoitych iego stanowi, iako to: uzywanie gruntow

y łąk, iakie tylko być mogą y awulsow odzyskiwanie, a mianowicie plebanią z siedliskim, ogrodami włoką y czwarcziznami we wszystkich w zmianach, iak tylko zdawna antecessorowie jego używali, y on dożywotnie ma używać, y aby temu wszystkiemu nic iakiey zbronności nie cierpiał, wolnego we wszystkim mieć chemy. Za którym by był instytuowany, naypokorniey upraszamy. Co gdyby w zawieszeniu większym y pewności zostało, przy wycisnieniu rodowitych naszych pieczęci podpisujemy się. Dan w Łyszczycach, dnia czternastego miesiąca Sierpnia, roku tysiąc siedmsetnego dziewiędziesiątego czwartego. U takowey przety podpisy, przy wycisnionych herbownych na laku czerwonym pieczęciach, następującemi wyrażaią się słowy: Maryanna Łyszczynska. (L. S.). Stanisław Korczak, Łyszczynski łow. Nowograd. Siewier. (L. S.). Na boku zaś tey przety suscepta konsystorza Brzeskiego w tych wyrazach: roku 1794 d. 5 Augusta u J. K. ta prezenta do akt konsystorskich grodz. Brzeskich podana, przyięta y wpi-sana iest. Ignacy Szklenik na miejscu pisarza. Która to prezenta do akt sądownie podana, iest do xiąg ziemskich woiewodztwa Brzeskiego wpi-sana.

54.—Право на приходъ церкви Воскресенія Христова, въ Каменцѣ Литовскомъ, данное священнику Николаю Яцевичу.

Изъ актовой книги за 1796 годъ, листъ 335.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt szóstego, miesiąca Marca dwudziestego trzeciego dnia.

Przed urzędem y aktami ziemskimi Pttu Brzgo, w imieniu y powadze najjasniejszey Imperatorowey wszech Rossyi otwartemi, stanowşy osobiscie Imc xiądz Mikołay Jacewicz, prezentę od JW. Pawła Jagmina, marszałka ziemi Kobryn. orderu S. Stanisława kawalera, ekonomioŵ Brzeskiej y Kobryńskiej W. administratora do cerkwi Zmartwych wstania Pańskiego, w mieście Kamiencu Litt. leżącey, sobie daną y służącą, do akt podał, którey wyrazy następane: Paweł Jagmin, marszałek ziemi Kobryńskiej, orderu Świętego Stanisława kawaler, ekonomioŵ Brzeskiej y Kobryńskiej Vice-administrator jasnie wielmożnemu nayprzewielebnieyszemu jego mość xiędzu Andrzejowi Arseniuszowi Główniewskiemu, Biskupowi Brzeskiemu Litewskiemu y koadjutorowi Biskupstwa Włodzimierskiego ritus Graeco-únití, albo tegoż JW. pasterza officyałowi, czyli komu innemu do niżej wyrażonej okolicznosci władzę mającemu przy

oswiadczeniu uszanowania wiadomo czynię: iż gdy wielebny xiądz Heronim Aleksandrowicz do cerkwi, pod tytułem Zmartwych Wstania Pańskiego, w mieście Kamiencu, w wojewodztwie Brzeskim Litewskim leżącey, w dobrach ekonomicznych do prawa podania, czyli ad jus collationis, do mnie należącym, z prawa y władzy jaką mam na to, pod dniem dwudziestym czwartym miesiąca Marca, roku teraz idącego za prezentowanym został; a gdy tenże wielebny, odemie zaprezentowany, wydaną odemnie prezentę u mnie złożył, zaczym, aby chwała Boska w cerkwi rzeczoney neustawała y lud w potrzebach duchownych miał wygodę, wielebnego xiędza Mikołaja Jacewicza do cerkwi Zmartwych Wstania Pańskiego, w mieście Kamiencu leżącey, z dobrych życia obyczajów y dostateczney nauki dobrze mi zaleconego, jasnie wielmożnemu nayprzewielebnieyszemu pasterzowi tuteyszey dyecezyi Brzeskiej, lub jego urzędowi, rekomendować y prezentować umysliłem, jakoż mnieyszym listem rekomenduję y prezentuie, uprzemie zadając y upra-

szając, ażeby tego, a nie innego z władzy swej parochem cerkwi rzeczony ustanowić raczyli, staranie dusz parafialnych y administrowanie świętych Sakramentow powierzyli, oraz dochody do teyże cerkwi, podług dawney erekcyi należne, w spokojne dzierżenie podali, na co rzetelne, tego listu wydając, podpisem własnoręcznym y przyłożeniem pieczęci utwierdzam.

Pisan w Rzeczycy, dnia pietnastego Kwietnia, tysiąc siedmset dzieziędziesiąt piątego roku. U takowey prezenty przy wycisnioney na laku czerwonym herbowney pieczęci podpis w te słowa: Paweł Jagmin, marszałek Z. Kobr. (M. P.). Która to prezenta, po podaniu do akt, jest do xiąg ziemskich pttu Brzeskiego wpisana.

1796 г.

55.—Право на приходъ Степанковской церкви, данное Адамомъ Чарторискимъ священнику Иоакиму Александровичу.

Изъ актовой книги за 1796 годъ, листъ 419.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt szostego, miesiąca Kwietnia dwudziestego szostego dnia.

Przed urzędem y aktami ziemskimi Pttu Brzgo Litt., w imieniu y powadze nayiasniejszey Imperatorowey wszech Rossii otwartemi, stanąwszy osobiscie JX. Joachim Alexandrowicz, prezentę od JOXcia Jmci Adama Czartoryskiego, generała ziem Podolskich, różnych orderow kawalera, po ustąpieniu W. J. xdzia Heronima Alexandrowicza z beneficium cerkwi Stepankowskiey, na też beneficium sobie daną, bez daty, do

akt podał, którey wyrazy następane: Adam na Klewaniu y Żukowie xiąże Czartoryski, generał ziem Podolskich, generał-lieutenant woysk koronnych, kommandant korpusu kadetow, chef gwardyi pieszey W. X. Litt., Wieliżski, Latowicki, Szerezewski etc. starosta, orderow Białego Orła, S. Andrzeja y S. Stanisława kawaler. Jasnie wielmożnemu jmci xiędzu Andrzejowi Arseniuszowi Główniewskiemu, biskupowi Brzeskiemu Litt. y koadjutorowi biskupstwa Włodzimierskiego, sive ejus vicario in spiritualibus. Jasnie wiel-

możny mści xięże biskupie! Po ustąpieniu dobrowolnym y przeniesieniu się na inne beneficium wielebnego xiędza Heronima Alexandrowicza, wakuie teraz w dobrach moich ziemskich dziedzicznych cerkiew Stepankowska, do dyecezyi JW. WMWMć. pana należąca, do której cerkwi, rzeczonym sposobem wakującej, z władzy y prawa jakie mam na to, wielebnego xiędza Joachima Alexandrowicza, z dobrych życia obyczajow y dostateczney nauki dobrze mi zaleconego, jasnie wielmożnemu pasterzowi tuteyszey dyecezyi Brzeskiej, lub urzędowi jego rekomendować y prezentować umyśliłem, iakoż niniejszym listem rekomenduję y prezentuję, uprzejmie żądając y upraszając, ażeby tego, a nie innego, z władzy swey, Parochem cerkwi Stepan-

kowskiej ustanowić raczyli, staranie dusz parafialnych i administrowanie Świętych Sakramentow powierzyli, oraz dochody do teyże cerkwi, podług dawney erekcyi należne, w spokojne dzierżenie podali. Na co dla lepszey wiary y wagi podpisem własney ręki y przyłożeniem pieczęci moiey stwierdzam. U takowey prezenty wycisnionej na laku czarnym herbowney pieczęci podpis w te słowa: Adam X. Czartoryski m. p. Przy teyże pieczęci wyrazy następujące: prezenta na cerkiew Stepankowską, post liberam resignationem wielebnego xiędza Heronima Alexandrowicza, wielebnemu xiędzu Joachimowi Alexandrowiczowi dana y służąca. Która to prezenta, przez wyż wyrażoną osobę do akt podana, jest do xiąg ziem. Pttu Brzeskiego wpisana.

II.

АКТЫ, ОТНОСЯЩЕСЯ КЪ АДМИНИСТРАЦИИ ЗАПАДНАГО КРАЯ.

76.—Листъ короля Сигизмунда I къ Тышкевичамъ, чтобы они совмѣстно защищали границы наслѣдственныхъ имѣній своихъ.

Изъ актовъ книги за 1787 годъ, листъ 1481.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt siódmego, miesiąca Decembra dwudziestego czwartego dnia.

Przed urzędem J. K. Mei i aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stanawszy osobiście WJP: Mikołaj Krasowski, komornik Smolenski, regent archiwów i plenipotent J.O.O. XX. ichmośców Adama i Izabelli z Flemingów Czartoryjskich, generalstwa ziem Podolskich, małżonków, list upominalny od n. króla Jego mości Zygmunta Pierwszego do panów Jana i Możeyka Tyszkiewiczów wydany, aby wespół z bratem swoim i panem Pociem Tyszkiewiczem, leśniczym Kamienieckim, dobr swoich ojczystych od wielmożnego JP. Piniacza i innych sąsiad bronili, do akt podał, Ruskim pismem w te słowa pisanu: Жигимонтъ, Божою милостью, король Польскій, Великій Князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жмоитскій, Мазовецкій и иныхъ. Дворяномъ нашимъ Ивану а Можейку Тышкевичомъ. Жаловалъ намъ лѣсничій Каменецкій, дворецникъ королевое наше и великое кнегини ея милости, Боны, Патей

Тышкевичъ, братъ вашъ, о томъ, штожь дей вамъ и отчизнѣ вашей кривды и втиски великіе дѣются отъ пана Илинича и отъ иныхъ сосѣдовъ вашихъ въ земляхъ и въ показенью границахъ и въ квалтѣхъ и наѣздахъ и въ иныхъ многихъ речахъ, а вы дей зъ нимъ о томъ стояти и на то накладами права доводити и того боронити не хотите и одного дей есте его въ томъ выдали; гдѣ жъ дей онъ не мало на то наложилъ и, розѣзды водечи, статку своего утратилъ, а нѣкоторые дей земли ваши побравши, въ томъ ему безъ васъ братьей его и въ отказѣ быти не хотятъ и право завжды тымъ отволокають, ивъ томъ ся ему отъ васъ кривда и шкода великая дѣеть. Прото приказуемъ вамъ, абы есте о отчизну свою зъ нимъ посполъ стояли и право доводили и накладали и боронили отъ всякого вашого сусѣда, хто бы земли вашихъ отчизны безъ права забралъ и впередь мѣлъ забирати и квалты и шкоды дѣлати и границы казити; нехай бы не одинъ онъ, братъ

вашъ, въ томъ правоваль и на то накладалъ и тымъ, што вы на правѣ не бываете, нехайбы права не взрывали и въ накладъ его не приводили конечно, бо онъ не повиненъ за васъ и за ваши части отчизны самъ працювати и накладыти и въ отказъ быти. Писанъ въ Вильни. Подъ лѣто Божого Нароженья тисеча пятьсотъ двадцать де-

вятого, мѣсеца Марта семьй день. Индиктъ второй. U tego listu upominalnego przy pieczęci W. X. L., na massie czerwonej wycisnionej, podpis takowy: Горностаѣ, писарь. Który to takowy list upominalny przez wysz wyrażoną osobę do akt podany iest, do xiąg ziemskich wojewodstwa Brzeskiego spraw wieczystych przyięty i wpisany.

1530 г.

57.— Листъ короля Сигизмунда I къ воеводѣ Полоцкому Кишеѣ, чтобы онъ не дѣлалъ насилій и грабежей въ имѣнїяхъ Тышкевичей.

Изъ актовъ книги за 1787 годъ, листъ 1483.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt siodmego, miesiąca Decembra dwudziestego czwartego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stanawszy osobiście WJP. Mikołaj Krasowski, komornik Smolenski, regent archiwów i plenipotent JOO. xiąząt ichmosciov Adama i Izabelli z Flemingow Czartoryskich generałów ziem Podolskich-Litewskich, list zaręczny od n. króla Jmci Zygmunta Pierwszego w sprawie WP. Pocięcia, leśniczego Podlaskiego, a Jana i Możeyka, dworzanow JKmci Tyszkie-

wiczow, braci rodzonych do WP. Piotra Stanisławowicza Kiszki, woiewody Połockiego wydany, aby gruntow ich do imienia swego nie przywłaszczwał, do akt podał, Ruskim pismem wte słowa pisany: Жиггимонтъ, Божою милостію, король Польскій, Великій Князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій и иныхъ. Воеводѣ Полоцкому, старостѣ Дрогицкому, державцы Ожскому и Переломскому, пану Петру Станиславовичу, а не будетъ его самого на тотъ часъ въ имѣнїи его въ Герневѣ, ино его на-

мѣстнику Герневскому. Присылали къ намъ лѣсничій Подляшскій Потей и братія его, дворяне наши, Иванъ а Можейко Тышкевичи, жалуючи о томъ, што жъ дей твоя милость хочешъ насылати вранниковъ и слугъ и людей своихъ на имѣнье ихъ, безвинне грабежи имъ дѣлати и земли ихъ отчизныи власныи, чого дей они здавна въ держаньи и впокои были, хочешъ подь ними забирати а къ своему имѣнью привлацати безъ кожного права; штожь есть рѣчь неслушная, ажбы мѣлъ хто безвинне на имѣнъя чужии наѣжджати и грабити и земли безправне забирати. А про то, естли будетъ такъ, приказуемъ тебѣ, подь зарукою нашою, подь тысячу копами грошей, ажбы твоя милость на имѣнъяхъ ихъ вранниковъ и слугъ и людей своихъ не насылалъ и грабежовъ имъ и людемъ ихъ дѣлати не велѣлъ и земли ихъ отчизныхъ звѣчистыхъ, чого будутъ они въ держаньи были, заби-

рати и ко имѣнью своему привлацати и въ нихъ ся ничимъ уступати не казалъ, и далъ имъ въ томъ впокой и вранниковъ своихъ абы еси отъ того повстрималъ и тымъ дворяномъ нашимъ и имѣньюмъ ихъ кривдъ и шкодъ и грабежовъ которыхъ дѣлати не велѣлъ конечно. А если бы было твоей милости, альбо вранникомъ и слугамъ и людемъ твоимъ которое до нихъ дѣло, ты бы ся въ томъ зъ ними правомъ обходилъ. Писанъ въ Краковѣ. Подь лѣто Божого Нароженья тисеча пятьсотъ тридцатого, мѣсѣца Мая осьмый день, индикта третего. U tego listu zaręcznego, przy pieczęci W. X. L., na massie czerwonej wyciśnionej, podpis takowa: Горностаѣ, маршалокъ и писарь. Ktory to takowy list zaręczny, przez wysz wyrażoną osobę do akt podany, iest do xiąg woiewodstwa Brzeskiego spraw wieczystych przyięty i wpisany.

58.—Наказный листъ короля Польскаго Сигизмунда Августа подеоморію, и ловчему Миколаю Юревичу Пацевичу, чтобы онъ не вмѣшивался во владѣніе землями, которыя достались отъ отца его Тышкевичамъ, какъ головщизна.

Изъ актовъ книги за 1767—1768 годы, листъ 455.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmego, miesiąca Marca dwudziestego szóstego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziem. Wtwa Brzeskiego, comparendo personaliter JP. Wawrzyniec Suchodolski ten list upominalny ad acta podał, żądając ażeby ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg ziem. W. Brzeskiego spraw wieczystych przyjęty i zapisany. Którego to upominalnego listu dzwięk iest takowy: Жикгимонтъ Божою милостью король Польскій, Великій Князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомоитскій, Мазовецкій и иныхъ. Подкоморему и ловчому нашему, державцы Каменецкому, пану Миколаю Юревичу Пацевичу. Жаловали намъ лѣсничій Подляскій, Потей Тышкевичъ зъ маткою и братьею своею Тышкевичи о томъ, што первой сего искали они на отца твоемъ, небожчику пану Юрью Пацевичу, головщизны отца своего небожчика Тышка Ходкевича Короневского передъ братомъ нашимъ Александромъ, королемъ его милостью, и его милость тую головщизну на отца

твоемъ имъ присудилъ, и тыхъ слугъ, которые въ той часъ при немъ побиты, головщизны также сказалъ и вси шкоды ихъ отецъ твой мѣлъ имъ платити. А потомъ онъ о то зъ ними и у згуду уступилъ, и за то ихъ переедналъ двѣма сты копами гроши; а къ тому тежъ, о которую землю отецъ твой зъ отцомъ ихъ мѣлъ споръ, на имя, на Глубокой Долинѣ, онъ обачивши то, ижъ оная земля есть отчизна ихъ звѣчистая и тыхъ земель имъ ся добровольне по границамъ вочистымъ отступилъ, почалъ отъ рѣки Полехви граньми рубаными до Городка; а отъ Городка граньми рубаными до Роскопанки; а отъ Роскопанки на Дымнику граньми рубаными до Лѣсницы рѣчки; а Лѣсною Малою у Великую Ильснѣ. Якожъ отецъ твой тыхъ же земель имъ поступивши и листъ свой на то имъ далъ и тыи вси границы вышей писаныи въ листѣ своемъ описалъ. И не мѣлъ ужо онъ самъ, ани его пани, ани ты, его сынъ, по тыи границы въ земли ихъ ничимъ ся уступовати. И въ томъ же листѣ

своемъ то описалъ, визнаваючи, ижъ то есть земля ихъ отчизная звѣчистая. А если бы хто зъ васъ мѣлъ черезъ тьи границы переходити и въ земли ихъ уступатися и тое еднанье рушати, тотъ мѣлъ намъ, господарю, закладъ платити тысячу копъ гроши, а имъ предся головщизну отца и слугъ ихъ такожь заплатити и вси шкоды оправити. И тотъ листъ еднальный отца твоего Потей передъ нами покладалъ, то панъ дей ты черезъ тое еднанье и записъ отца своего и черезъ тотъ закладъ нашъ тысячу копъ гроши, наславши мощно и кгвалтомъ урадника и людей своихъ Кивачицкихъ, тьи границы ихъ казалъ порубати и показити и дубровы ихъ велѣлъ роскопати, а въ томъ имъ кривда и шкода великая ся дѣеть. А такъ мы росказали тамъ выѣхати войскому Берестейскому, пану Андрею Боровичу Ложцѣ, и тьи вси границы ихъ объѣхати, а тотъ листъ отца твоего велѣли есмо передъ Ложксю положити и водле описанья границъ отца твоего почонши отъ рѣки Полѣхви граньми рубаными до Городка; а отъ Городка граньми рубаными до Роскопанки; а отъ Роскопанки до Дымника лѣса; а лѣсомъ граньми до рѣчки Ильсницы; а Льсницою у Великую Ильсу. По тымъ мѣстцамъ и вровичамъ, гдѣ ты будешь черезъ

записъ отца своего границы ихъ показилъ, велѣли есмо Ложцѣ копцы засыпати и то имъ подати. И приказуемъ тобѣ подъ зарукою нашею тремя тысячьми копами грошей, ижъ бы еси черезъ тые границы большей того не походилъ и въ тую землю ихъ ничимъ ся не вступовалъ и жадныхъ кривды и втисковъ черезъ то имъ не дѣлалъ и далъ имъ въ томъ покой. Бо гды небожчикъ отецъ твой то въ листѣ своемъ визнаваеть, ижъ то есть земля ихъ звѣчистая, и того ся имъ добровольне поступилъ; ты вжо къ тому ничего не маешь. Естлижъ бы еси и о сее росказанье въ заруку нашу ничего недбаючи, предся хотѣлъ черезъ тьи границы въ тыхъ земляхъ кривды имъ дѣлати, вѣдай певно, ижъ тое заруки, которую отецъ твой на насъ описалъ, тобѣ опустити не хотимъ и тьи головчизны отца и слугъ ихъ и вси шкоды ихъ будешь имъ платити. Писанъ въ Краковѣ. Подъ лѣто Божего Нароженья тысяча пятьсотъ тридцать второго, мѣсеца Юня тридцатого дня. Индикта третьего. U tego listu upominalnego od najiaśnieyszego króla Imci Zygmunta do JWJP. Mikołaja Pasa, podkomorzego u łowczego W. X. L. pisanego przy pieczęci W. X. L. in cera rubra wycisnionej, podpis ręki in eum the-norem: Michał, pisarz. Który to takowy upominalny list przez wyż

wyrażoną osobę idque WJP. Wawrzynca Suchodolskiego ad acta terrestria Brestensia podany, iest do

xiąg ziem. W. B. przyięty u wpisany.

1542 г.

59.—Листъ королевы Боны къ лѣсничему Патею Тышквичу о непослушаніи и невыѣздѣ на охоту державцы Каменецкаго Паца.

Изъ актовой книги за 1787 годъ, листъ 1491.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt siódmego, miesiąca Decembra dwudziestego czwartego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi woiewodstwa Brzeskiego, stanawszy osobiście WP. Mikołaj Krasowski, komornik Smolenski, regent archiwow i plenipotent JOO. xiążąt ichmościow Adama i Izabelli z Flemingow Czartoryskich generalstwa ziem Podolskich, list nayiaśniejszej królowy Iey mci Bony do WJP. Pocieia Tyszkowicza, leśniczego Podlaszskiego, pisany o nieposłuszenstwo i nie wyiechanie na łowy zwerzynne dzierzawcy Kamienieckiego WJP. Paca, do akt podał, Ruskim pismem wte słowa pisany: Бона, Божю милостью, королева Польская, великая кнегини Литовская, Руская, Пруская, Жомоитская, Мазовецкая и иныхъ. Лѣсничому Подляшско-

му пану Потѣю Тышквичу. Што еси писалъ до насъ, оповѣдаючи намъ, которымъ еси обычаемъ обсылалъ урядника пана Пацова Каменецкого, жебы онъ, водлугъ розказанья и листовъ нашихъ, въ ловы зъ вами самъ ѣхалъ и людей послалъ, бочокъ и соли на звѣрину зъ собою взялъ и што онъ на то до тебѣ отказалъ и ижъ тежъ самъ зъ вами въ ловѣхъ не былъ и людей нашихъ не послалъ; и еще осочниковъ, што налѣпшихъ посажалъ и которымъ обычаемъ. А гдѣ есте звѣрь побили, и яко еси его самъ алижъ мусилъ стеречи и хто его теперь шлетъ; то еси широко до насъ въ листѣ своемъ выписалъ, съ которого есмо всему тому добре вырозумѣли и зъ королемъ его милостыю паномъ а малжонкомъ нашимъ мовили, гдѣ

его милость на томъ есть, не хотячи того такъ дармо таковымъ непослушнымъ пропустиши, взялъ то его милость на волю свою господарскую, жебъ о томъ вѣдалъ. При томъ, што еси тежъ писалъ до насъ, ижъ староста Дрогицкій и Мельницкій, которымъ король его милость черезъ листы свои розказомъ, тамъ до пуци для очевистое передъ ними sprawy твоее зъ паномъ Пацомъ выѣхати, и всего ся довѣдавши и межи вами прослухавши его милости справу дати, пишешь, штожъ они и до сего часу еще тамъ не выѣхали, и на далекій то часть отложили, гдѣ ты обавяешься, абы тые знаки, которыми ты на пана Паца маешь доводити, снѣгомъ не запали; и пишешь тежъ, жедаючи насъ если бы хотѣлъ панъ Паць, абы тые старостове за его намовою тебѣ на ласце нашой казити, тогда абыхмо тебѣ за такового не мѣли и на послуги твои, которые еси въ томъ листѣ своемъ выписалъ, паметаютъ въ ласцѣ нашой господарской тебѣ ховали; ино што ся дотычетъ того, ижъ оны старостове судьи ваши такъ долго тамъ не выѣхали, намъ то есть дивно; а вѣдже гды они вжо тому часть певны положили и вамъ его ознаймили, на который тамъ быти и розказанью нашому досыть вчинити, а васъ

послухати мають, ты бы того року пиленъ былъ и передъ ними ся постановивши, то бы еси на око имъ оказалъ и слушнымъ обычаемъ довелъ, што еси до насъ писалъ; и гды то вчинишь, а мы того одъ нихъ справу мѣти будемъ, тогда вчинимъ зъ тымъ то, што будетъ слушного. Затымъ, што тежъ писалъ еси до насъ о мѣщанъ Камецецкихъ, ижъ они недбаючи о указъ твой и заруку короля его милости, въ лови зъ вами, на што суть повинни, итти не хотѣли; ино мы о томъ зъ королемъ его милостью мовили, гдѣ его милость такъ тежъ то взять рачилъ на волю свою. Писанъ у Краковѣ. Подъ лѣто Божого Нароженья тисеча пятсотъ сорокъ второго, мѣсеца Декабря двадцать девятый день, индиктъ первый. U tego listu na drugim rękarkuszu przy pieczęci pokojowej najyasnieyszej królowey iey mosci Bonu, na massie czerwoney herby wyraźnie wycisnionej, podpis sekretarza takowy: Иванъ Шимковичъ, а на złożeniu tegoż listu intitulacya takowa: Лѣсничому Подляшскому пану Потѣю Тышковичу одписъ. Który to takowy list przez wysz wyrażoną osobę do akt podany, jest do xiąg ziemskich wojewodstwa Brzeskiego spraw wieczystych przyienty i wpisany.

60.—Листъ ревизорскій Дмитрія Салтъги на отмѣну земли землянамъ Волковисскимъ.

Изъ актовъ книги за 1634—1635 годы, листъ 617.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовнѣ у Берестьи отправованныхъ, передъ нами Кгабриелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, вридниками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу росправы правное межи паны Волковицкими, панъ Ерій Волковицкій тотъ листъ водлугъ наказу нашего поклададъ и ку актигованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подаль, который уписуючи въ книги и въ словѣ до слова также въ собѣ маеть: Зъ росказаня короля его милости и великого князя Жигимонта Августа Дмитрей Сопѣга, ревизоръ его королевское милости на Подляшу, ознаймую, ижъ помѣряючи кгрунты волости Каменецкое войтовства Рапенского въ селѣ Берестоку, зането концами волокъ того села земль землянъ господарскихъ пана Оедора а Грицка Ивановича Волко-

вицкихъ, на первомъ мѣсцу подле земль Стеца Лецевича Волковицко-го поля пруть пять среднихъ, на другомъ мѣсцу на Соболевщинѣ селищъ зъ навозы поль и сѣножатями моргговъ тридцать два среднихъ, которыхъ всихъ земль ихъ уволови занятыхъ сума моргговъ тридцать два, пруть пять кгрунту среднего, за которые тые земли дана имъ отъ мене землями подданныхъ господарскихъ на одномъ мѣсцу съ одного селищъ Берестокскихъ одное стороны отъ боку волокъ села Чепелево и концовъ волокъ тогожъ села и села Берестоквъ, зъ другое отъ границы всихъ землянъ Волковицкихъ стародавное, съ третее отъ земель въ отмѣнѣ данныхъ Оонасу Мутыкальскому моргговъ тридцать чотыре, пруть десеть кгрунту среднего, што есть отъ волокъ короля его милости ограничено и кошцами осыпано и имъ подано и заведено. А ижъ наддано моргги два, пруть пять, то для того, ижъ въ нихъ взято лѣшшимъ кгрунтомъ а отмѣна горшимъ дана и для того, ижъ ся люди ихъ зъ земль уволови занятыхъ зъ домами зносить

мають, на што еси имъ даль тотъ мой листъ отмѣнный за моею печатью. Писанъ въ Каменцу. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ шестьдесятъ третего, мѣсеца Мая тридцать первого дня. У того листу ревизорского печать одна

и подпись руки тыми словы: Дмитрей Сопѣга, самъ. Который же тотъ листъ ревизорскій, ку активанью зъ наказу нашего поданый, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1568 г.

61.—Явва двухъ открытыхъ королевскихъ листовъ, относящихся во взысканію платы съ тѣхъ землянь, которые не являлись въ войско.

Изъ автографической книги за 1568—1580 годы, лист. 657—659.

Лѣта Божого Нароженья 1568, мѣсеца Октебра 4 дня, въ понедѣлокъ.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Светомъ Михалѣ, святѣ Римскомъ, мѣсеца Сентября двадцать девятого дня, въ среду, въ року нинѣшнемъ, шестьдесятъ осмомъ припалыхъ, передо мною Кирдеемъ Кричовскимъ, хоружимъ, а Василемъ Оедюшкомъ, хоружимъ Пинскимъ, будучи на тотъ часъ засажонимъ на мѣстцу пана Якова Гричины, подсудка, а Адамомъ Патеемъ, писаромъ, вранники земскими повѣту Берестейского, пришедши оповѣдалъ на вранѣ господарскомъ въ суду земского дворянинъ и побор-

ца господарскій земскій повѣту Берестейского, панъ Богданъ Богушовичъ Туминскій, штожь дей дня недавно минулого тогожь мѣсеца Октебра второго поданы ему два листы его королевской милости отъ пана Миколая Суходольского, подстаростего Берестейского, писаные одень до ихъ, яко до поборцовъ земскихъ першого податку, до пана Григоря Вагановского, а до его Богдана Туминского, а другій листъ до землянь шляхты повѣту Берестейского и Кюбринского, которыхъ всихъ имена въ томъ листѣ господарскомъ есть описаные, въ которыхъ листѣхъ его королевской милости писати

рoсказати рачилъ, абы таковыя всѣ, которые прошлаго року, шестьдесятого сегого при его милости пану Григорю Ходкевичу, пану Виленскому, гетману найвышшому великого князства Литовского, у войску не были и никого отъ себе не высылали, або и выславши сами особами своими у войску не были, таковыя абы вжо, водле статуту уфалы сойму великого вального Городенского, въ року шестьдесятъ семомъ минулого, имѣней своихъ вѣчностью не тратили; але ижъ бы одно, водле постановенья съ призволеньемъ всихъ становъ сойму належачихъ и уфаленя на соймѣ теперь недавно прошломъ Городенскомъ, въ року шестьдесятъ осмомъ минуломъ, до поборцовъ першихъ повѣтовыхъ съ коня такимъ обычаемъ давали: которые люди свои мають и коня зъ нихъ ставити повинни, таковыя съ коня по осми копъ грошей, а которые людей не мають, а коня ставятъ, повинни таковыи отъ коня по пети копъ грошей, а дымники по копъ грошей абы платили, яко о томъ есть ширей и достаточней на листѣхъ его милости господарскихъ до поборцовъ первыхъ и до шляхты описано и доложено есть. А такъ онъ панъ Богданъ Туминскій тотъ листъ господарскій паномъ земляномъ шляхтѣ, тымъ, которыхъ имена въ томъ листѣ господарскомъ есть описаны,

тутъ будучи имъ нѣкоторымъ на рокахъ судовыхъ земскихъ о Светомъ Михалѣ и которыхъ онъ собѣ имени на реистръ списалъ, передъ нами у суду земского оказывалъ, волю и рoсказанье господарское имъ водле того листу его королевской милости ознаймалъ; ино верху помененыя панове земляне шляхта, нѣкоторые зъ нихъ, не хотечи того податку уфаленого до поборцовъ першихъ водле рoсказанья господарского отдавати, повѣдили имъ: дей есмо у войску при его милости пану гетману въ року шестьдесятъ семомъ были и войну служили, на што дей и квиты его милости пана гетмановы въ себе быти повѣдили, а того податку, въ листѣ господарскомъ и водле уфалы описаного, до ихъ поборцовъ першихъ отдавати и платити не хотѣли, то пакъ панъ Богданъ Туминскій, заховываючися водле листу и рoсказанья господарского, тымъ всимъ, которые на тотъ часъ въ роки судовые земскіе были и которыхъ онъ собѣ на реистръ имени списалъ, передъ возными повѣтовыми Лазаромъ Мокрецимъ а Юремъ Яновичемъ Остромечовскимъ зложилъ имъ рогъ на дворѣ господарскомъ, гдѣ его королевская милость на тотъ часъ дворомъ своимъ господарскимъ быти рачить, ку той справѣ становитися отъ оказанья того листу

господарского, мѣсеца Октебра четвертого дня въ року шестьдесятъ осмомъ за чотыри недѣли, и просилъ панъ Богданъ Туминскій,

абы то было до книгъ владовыхъ судовыхъ земскихъ записано. Писанъ у Берестыи.

 1568 г.

62.—Листъ короля Стефана комиссарамъ, чтобы они разсмотрѣли претензїи Патеевъ и Райскаго касательно входовъ въ Бѣловѣжскую пуцу.

Изъ актовой книги за 1767—1768 годы, листъ 457.

Roku tysiąc siedmset szesćdziesiąt siódmego, miesiąca Marca dwudziestego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi W. B., comparendo personaliter JP. Wawrzyniec Suchodolski ten mandat króla Imci Stefana do kommisarzow do ograniczenia puszczy, Białowieskich nazwanych, wydany, ad acta podał, żądaiąc, ażeby takowy mandat ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg ziemskich przyięty i wpisany; którego to mandatu, alias listu, dzwiekъ słowo do słowa następuje i jest takowy: Стефанъ, Божою милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Русскій, Прускій, Жомоитскій, Мазовецкій, Инфлянтскій, княже Седмиградское и иныхъ. Каштеляну

Берестейскому, старостѣ Гомойскому, пану Богдану Сопезѣ а секретарю нашему пану Станиславу Локницкому, комиссаромъ на ограниченье пуцъ нашихъ Бѣловѣжскихъ и иныхъ отъ насъ господаря высланнымъ. Жаловали намъ судья земскій Берестейскій Адамъ Потей веспологъ и зъ братьею своею Оедоромъ а Львомъ Потейми, а подстаростій Берестейскій Малхьеръ Райскій именемъ малжонки своей и пасербовъ своихъ, дѣтей небожика Григорія Можейка Кореневского, также и отъ всехъ участниковъ своихъ имѣнья Рѣчицкого, Марка Яцыничча а Оедора Рудецкого, чешника земли Волыньское, яко опекуна дочки небожика Михаила Сербина, подко-

морого Лидского о томъ, штожь дей они маючи входы свои дерево бортное въ пуци нашой Бѣловѣжской, меновитежь у Выброда и за Броднею, ку имѣнью ихъ Речицкому и Кореневскому належачіе, зъ давныхъ часовъ покойнѣ ихъ уживали. То пакъ теперъ недавно уже послѣ того, гды Каштелану Подляскому пану Матею Савицкому имѣнне Черные Лозы отдано, при которомъ онъ и пуцу нашу Бѣловѣжскую ку тому имѣнью своему Чернымъ Лозамъ забралъ, тыхъ же уходовъ ихъ старовѣчныхъ имъ заборонилъ и уживати не допустилъ; и били намъ чоломъ, абыхмо они большей того кривды такое терпѣти не допустили; ино вгдыжь они первой сего въ той пуци нашой уходы свои старовѣчные быти менять. Приказуемъ вамъ, жебы есте, будучи теперъ отъ насъ высланныи ку застановенью и ограниченью пуци наше Бѣловѣжское, и тое кривды ихъ, которою они отъ пана Подляского въ забранью

тыхъ уходовъ своихъ старовѣчныхъ собѣ быти повѣдають, досмотрили и о томъ пыльное вывѣданье вдѣлали и все подостатку, яко они и чимъ тыхъ входовъ своихъ старовѣчныхъ доводити будутъ; также и панъ Подляскій што съ стороны своей противко того мовити будетъ, абысте достаточне списали и намъ то ознакомили, а мы порозумѣвши, съ того дадимъ имъ науку, яко се въ томъ заховати мають, о чемъ и до пана Подляского листъ нашъ писати есмо велѣли. Писанъ у Варшавѣ. Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ осемьдесятъ первого, мѣсеца Февраля осмого дня. U tego mandatu, alias listu, przy pieczęci W. X. L., in cera rubra wycisnioneu, podpis ręki najyasniejszego króla Imci tymi słowy: Stefanus rex. Który to takowy mandat, alias list, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podany, jest do ksiąg ziem. W. B. spraw wieczystych przyięty i wpi-sany.

63.—Листъ короля Стефана Баторія къ лѣсническому Махвицу о замѣнѣ входовъ земаѣ Волковицкихъ въ Бѣловѣжскую пуццу землями въ другихъ мѣстахъ.

Изъ актовъ книги за 1634—1635 годъ, листъ 625.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Берестьи отпрованыхъ, передъ нами Кгабрылемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу правное росправы межѣ паны Волковицкими зъ наказу нашего врадового панъ Ерый Волковицкій листъ короля его милости святое памети Стефана, писаный до пана Махвица, лѣсничого на онъ часъ Бѣловѣжского, въ справѣ пановъ Волковицкихъ, передъ нами у суду положилъ и къ актыкованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ; который листъ принявши до вѣдомости свое уписать дали и, вписуючи въ книги письмомъ польскимъ, въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Stephan, z łaski Bożey król Polsky, Wielkie Xiążę Litewskie, Ruskie, Pru-

skie, Żmoyckie, Mazowieckie, Inflantkie y Siedmigrodzkie, urodzonemu Filipowi Machwicowi, lesniczemu naszemu Kamienieckiemu y Białowieskiemu wiernie nam miłemu łaskę naszą krolewską. Urodzony wierne nam miły! Donosili do nas prosby swe ziemianie naszymu wojewodstwu Brzeskiego Fedor y Hrihorey Iwanowicz y Ilia Stephanowicz Wołkowicz y z bracią swą, quasi wstępy swe zwieczyste w puszczy naszej Białowieskiej mając, ku odyskaniu y przywroceniu puszczy naszej z rozsądku comissarskiego od krayczego naszego W. X. L. xiążęcia Konstantyna Ostroskiego y małżonki iego do ymienia Brzestowickiego Narewki zabranej wywodzeniem granic wchodami swemi pomocni byli, abysmy im za te wstępy ich odmianę słuszną gruntami naszymi, im zręcznymi, uczynic roskazali. Co y my radzibyśmy widzeli, aby puszcza наша uspokoiона była, y aby nikt wstępów swych w puszczy naszej nie miał; iednak nie wiedząc gdziebysmy im odmianę mieli dac, chcemy y roskazujemy, aby wiernosć twa w lesnictwie

swym Białowieskim, gdzie na ustro-
niu opodal puszczy naszej gruntu pu-
stego, im zrzecznego, z iednego włok
trzy ustąpił y zawiodł a nam do-
stateczną wiadomosc przez list swoy
o tym wczynił, co my tym ziemia-
nom naszym, gdy się też oni wcho-
dow swych w puszczy naszej miec
wyrżeką, listem naszym potwierdzi-
my. Dan w Grodnie. Trzeciego dnia
Marca, roku Panskiego tysiąc pięc-
set osmdziesiąt szostego. У того ли-

сту печать его королевское мило-
сти великого князства Литовско-
го меньшая, а подпись руки его
королевское милости тыми словами:
Stephanus rex. Который же то листъ
его королевское милости, зъ нака-
зу нашего у суду черезъ пана Еро-
го Волковицкого положоный и ку
актикованью поданый, до книгъ
земскихъ Берестейскихъ есть упи-
санъ.

1589 г.

64. — Листъ короля Сигизмунда III лѣсническому Махвицу, чтобы онъ
явился вмѣстѣ съ членами Брестскаго земскаго суда въ Бѣловѣжскую
пуцу для замѣны права входовъ въ эту пуцу земянъ Волковыскихъ
другими королевскими землями.

Изъ актовъ книги за 1634—1635 годы, листъ 629.

Лѣта Божого Нароженья тисеча
шестьсотъ тридцать пятого, мѣ-
сеца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о
Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ,
припалыхъ и судовне у Бересты
отправованныхъ, передъ нами Кга-
брыелемъ зъ Ельна Еленскимъ, су-
дью, Теодоромъ Станиславомъ Бу-
крабою, подсудкомъ, а Петромъ
Потеемъ, писаромъ, врадниками су-
довыми земскими воеводства Бере-

стейского, часу правное росправы
межи паны Волковицкими, панъ
Ерый Волковицкій, водлугъ нака-
зу нашего, листъ его королевское
милости светое памяти Жьигимун-
та Третего, зошлого пана нашего
милостивого, писаный до пана Мах-
вица, лѣсничого на онъ часть Бѣ-
ловѣжского, въ справѣ пановъ Вол-
ковицкихъ покладаль и ку актико-
ванью до книгъ земскихъ Берестей-
скихъ подаль; который, уписуючи

въ книги, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Жигимонтъ Третій, Божью милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прусскій, Жомоитскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, тою жъ Божью милостью назначонный король Швецкій, Кготскій, Вандальскій и великое кнеже Финляндское. Лѣсническому пуццѣ нашихъ Бѣловѣжское и Каменецкое Филипу Махвицу. Дали намъ того справу земляне наши повѣту Берестейского Григорей, Геліашъ и Матеей Волковицкіе о томъ, ижъ дей они, маючи входы свои зъ вѣковъ въ пуццѣ нашей Бѣловѣжской, немалые кривды отъ лѣсничихъ нашихъ бывшихъ и отъ тебе въ недопущанью уживанья имъ тыхъ входовъ терпятъ, и били намъ, господару, чоломъ, абыхмо имъ отмѣну слышную за тые входы ихъ, которые они въ пуццѣ нашей мають, на иномъ мѣсцу вчинити рассказали. Про то писали есмо листъ нашъ до вранниковъ земскихъ судовыхъ повѣту Берестейского Ѳедора Патя, судьи, а Богдана Туминского, подсудка, абы они, часъ певный собѣ обравши, комисарми зъ рамни нашего до тое пуци зѣхали, давши тобѣ вѣдомость о часѣ выхъанья ихъ, вывѣданье слышное отъ осочниковъ нашихъ и людей око-

личныхъ взявши, естли они тамъ входы якіе свои имѣли, отмѣну имъ кгрунтами нашими, отъ тое пуци нашими отлеглими, за тые входы ихъ, уваживши пожитки ихъ, которые они съ тыхъ уходовъ своихъ мѣли, назначили, и намъ, господару, о томъ всемъ по достатку ознакомили. Про то, кгда тобѣ отъ тыхъ комисаровъ нашихъ черезъ листъ ихъ ознакомиено будетъ, хочемъ мѣти, абы еси самъ зъ ними выхъалъ и осочникомъ нашимъ выйти казалъ. Постерегаючи во всемъ шкоды тые пуци наше; вѣдъже што ся справедливого уходу ихъ покажетъ, абы того передъ тыми комисарми, осочники пуци наше не утаивали. Писанъ въ Городнѣ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ осмьдесятъ девятого, мѣсеца Генваря тридцатого дня. У того листу печать его королевское милости великого князства Литовского меншая, а подпись руки его королевское милости тыми словы: Sigismundus rex. Писарское подпись тыми словы: Кгабрыель Война, писарь. Который же то листъ его королевское милости, за положеньемъ черезъ пана Ерого Волковицкого у суду и поданьемъ до активанья, до книгъ земскихъ Берестейскихъ естъ уписанъ.

65. — Листъ короля Сигизмунда III судьямъ Брестскаго земскаго суда объ отводѣ при лѣсничемъ Махвицѣ землянамъ Волковицкимъ земель за входы ихъ въ Бѣловѣжскую пуцу.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годы, листъ 627.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Бересты отправанныхъ, передъ нами Клябрыелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу правное росправы межи паны Волковицкими, панъ Ерый Волковицкій, водлугъ наказу нашего, листъ короля его милости светое памяти Жикгимунта Третего, писаный до пановъ комисаровъ въ справѣ пановъ Волковицкихъ, передъ нами у суду покладаль и ку актикованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ, которого мы до вѣдомости своее принявши и до книгъ уписать дали и уписуючи въ книги въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ Третій, Божю милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомоит-

скій, Мазовецкій, Ифлянтскій, тоужъ Божю милостью назначоный король Швецкій, Кготскій, Вандальскій, кнеже Финляндское, врадникомъ земскимъ воеводства Берестейского, Теодору Патею, судьи, а Богдану Туминскому, подсудку, дали намъ того справу земляне наши повѣту Берестейского Григорей, Иліяшъ и Матеей Волковицкіе, а въ томъ ижъ дей они, маючи входы свои зъ вѣковъ въ пуци нашей Бѣловѣжской, немалые седѣли кривды имъ отъ лѣсничихъ нашихъ въ недопущанью уживанья ихъ дѣють, и били намъ, господару, чоломъ, а быхмо имъ отмѣну слушную за тые входы ихъ, которые они въ пуци нашей мають на иномъ мѣстцу вчинити рассказали, про то хочемъ мѣти, ижъ бы есте часть певный собѣ обравши лѣсничому нашему тамошнему Филипу Махвичу ознакомили а до тое пуци зѣбхавши и вывѣданье слушное отъ осочниковъ нашихъ и людей околичныхъ взявши, естли они тамъ входы якіе свои мѣди отмѣну имъ за нихъ кгрунтами нашими, а тое пуци от-

леглыми, уваживши пожытки ихъ, которые они съ тыхъ уходовъ своихъ мѣли, назначили и намъ, господарю, о томъ, всемъ по достатку на письмѣхъ ознакомили. А мы съ тымъ учинимъ, што се намъ, господарю, слушного вѣдати будетъ. Писанъ въ Городнѣхъ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ осмьдесятъ девятого, мѣсеца Генвара тридцатого дня. У того листу печать его королевское милости ве-

ликого князства Литовского меншая, а подпись руки его королевское милости тыми словами: Sigismundus Rex, и писарское руки подпись тыми словами: Кгабрыель Война, писаръ. Который же тотъ листъ его королевское милости за положеньемъ оного у суду перезъ пана Ерого Волковицкого и поданьемъ до актикованья, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1590 г.

66.—Привилегія Сигизмунда III, подтверждающая права землянъ Кобринскаго округа и уравнивающая ихъ съ правами землянъ Брестскаго повѣта.

Изъ актовъ книги за 1590 годъ, листъ 429.

Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ девяностого, мѣсеца Юня двадцать седмого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ отъ дня Светое Троицы, Римского свята, припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами вранники земскими воеводства Берестейского Фодоромъ Патеемъ, судьею, и Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, а Львомъ Патеемъ, писаромъ, постановившисе очевисто у

суду земенинъ господарскій воеводства Берестейского панъ Романъ Щасновичъ Верещака, самъ отъ себе и именемъ всихъ обывателей, шляхты, рыцерства, округу Кобринского, повѣту и воеводства Берестейского, оповѣдалъ и покладаль привилей короля его милости, зъ ласки Божое теперъ щастливие пануючого, пана нашего Жигимонта Третего, объясненье и потверженье имъ паномъ шляхтѣ

правъ вольностей присуду границь и округу воеводства Берестейского, водлугъ наданья и привилею годное и светобливое памети въ Бозѣ зешлого пана нашего короля его милости Жикгимонта Августа, яко ширей въ томъ подтверженью короля его милости докладаеть, просечи абы до книгъ врядовыхъ уписанъ и выписъ ихъ имъ, паномъ шляхтѣ, подъ печатми нашими данъ былъ. Мы, урядъ, бачечи въ томъ речъ быти слушную, приняли есмо ку записи до книгъ; который привилей слово до слова такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ Третій, Божою милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифляндскій, тоюжь его милостью назначоный король Швецкій, Кротскій, Вандальскій, и великое княжа Финляндское и иныхъ. Ознаймуемъ тымъ листомъ нашимъ всимъ, кому бы то вѣдати належало, нинѣшнимъ и напотомъ будущимъ. Били намъ чоломъ земяне наши воеводства Берестейского, округу Кобринского, и повѣдили передъ нами, ижъ продокъ нашъ славное памети король его милость Жикгимонтъ Аугустъ дати рачилъ княжатоу, панятоу шляхтѣ, рыцерству и всимъ обывателемъ воеводства Берестейско-

го привилей свой господарскій зъ стороны описанья границь и поколь ся владза и присудъ того воеводства стегати маеть, также околорядку судовъ новыхъ и врядовъ судовыхъ земскихъ, вгородскихъ и подкоморскихъ оноу, водлугъ статуту великого князства Литовского, и о иныхъ речахъ, въ томъже окрузѣ воеводства Берестейского, описуючи повѣтъ Кобринскій, шляхту, рыцерство, зъ ихъ оселостями и имѣньямы въ едноть подъ хороговъ и присудъ воеводства Берестейского, што все ширей въ томъ листѣ его милости Жикгимонта Августа есть описано и доложено, водле которого дейно и завжды, здавна посполъ зо всеми станы шляхтоу воеводства Берестейского яко службу военную, земскую подъ одноу хоругвь служивали, также правъ и вольностей шляхетскихъ однако и заровно зъ ними уживали и справы свое судовне у суду земского, вгородского и подкоморского воеводства Берестейского отправовали, и теперъ нигдѣ индѣй одно также отправають. Вѣдъже для всякихъ припалыхъ потребъ, потребуучи себе на то на все особливого листу и подтверженья нашего господарского, помененые земяне наши, шляхта обыватели воеводства Берестейского округу Ко-

брынского, просили насъ, абыхмо, водлѣ того привилею короля его милости Жикгимонта Августа, всимъ станомъ воеводства Берестейского напотверженье вольностей правъ и на порядку отпраованья судовъ даного, которые тежъ мѣли, до воеводства Берестейского суть злучоны зъедночны, и до тыхъ всихъ вольностей, яко и станы воеводства Берестейского припуцоны, потвержаючи имъ тые вси вольности въ томъ привилею описаные, листъ нашъ особливый на то имъ дали. Мы, господарь, ижъ не звыкли есмо никому вольностей ихъ умнейшати, але и овшемъ ихъ примножати, априсмотрѣвшисе добре привилею короля его милости Жикгимонта Августа въ книгахъ нашихъ канцлерейскихъ вписаному, у которомъ ясне описуеть, же вся шляхта, обыватели округу Кюбринского до воеводства Берестейского суть злучоны, и до всякихъ вольностей и правъ, тому воеводству наданыхъ припуцоны, которыхъ яко здавна, такъ и теперь уживають, въ томъ тежъ и водле конституциі сойму вального Любельского, въ року прошломъ тисеча пятьсотъ шестьдесятъ девятомъ учиненое, заховуючисе, и прозбы ихъ до насъ донесеные, видечи быти слушные, ласкаве есмо позволили. А тотъ привилей короля

его милости объясняючи симъ листомъ нашимъ, шляхтѣ воеводства Берестейского округу Кюбринского варуемъ, ижъ яко перво сего, такъ вжо на вси потомки ихъ зъ оселостями ихъ мають быти подъ присудомъ, хоруговью и владою воеводства Берестейского, уживаючи всякихъ правъ и вольностей шляхетскихъ за ровнозо всеми станы того воеводства, водлѣ привилею короля его милости Жикгимонта Августа, имъ даного, а яко врадъ Кюбринскій теперешній, такъ и напотомъ будущій вжо до нихъ и оселостей ихъ ничего мѣти и до суду замку Кюбринского оныхъ примушати и трудности ни которое имъ въ томъ чинити и тежаровъ жадныхъ имъ задавати не маеть и не будетъ мочь. И на то дали есмо имъ сесь нашъ листъ съ подписомъ руки наше господарское, до которого на твердость и печать нашу привѣсити есмо розказали. Писанъ у Берестью. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ осмьдесятъ осмого, мѣсеца Ноябра двадцать первого дня. А у того привилею подпись королевская тыми словы: Sigismundus Rex. У того подпись писарская: Кюабрыель Война, писарь. Которогожъ того привилею его королевское милости, до книгъ земскихъ уписаного, выданъ

есть выписъ съ книгъ пану Роману Щасновичу Верещаѣ, и всимъ обывателямъ округу Кюбынського,

подъ печатями нашими. Писанъ у Берестьи.

1591 г.

67.—Листъ подскарбія Халецеаго по дѣлу о замѣнѣ входовъ землянь Волковицкихъ въ пуцу Бѣловѣжскую другою землею.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годы, листъ 631.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсяца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Берестьи отправовавшихся, передъ нами Клябрыелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судью, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу правное росправы межи паны Волковицкими, водлугъ наказу нашего врадового, панъ Ерый Волковицкій листъ годное памети его милости пана Дмитра Халецеаго, подскарбія, писанный до его милости пана подскарбія надворного и до иншихъ, яко шырей въ томъ листѣ есть меновано, передъ нами у суду положивши и ку

актигованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ, которого мы принявши и до книгъ уписать дали, и уписуючи письмомъ польскимъ въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Wielmożnemu panu Piotrowi Wieselowskiemu, podskarbiemu nadwornemu W. X. L. lesniczemu Nowodworskiemu i Perstunskiemu i ichmosciom panom Janu Chaleckiemu miecznikowi W. X. L., Malcherowi Kaminskiemu, instigatorowi W. X. L., panom a przyaciolom mym łaskawym. Oznaymuie WM. iż ukazywał przedemną pan Matfey Wołkowicky list iego królewskiej mocy, abyście za wstępy, ktore w puszczy króla iegomości Białowezskiej miał odmiana słuszna i niemniej zęczna, chociaż na syrum korzeniu włok trzy wymierziwszy, дано і заведзано было; прето зрозуміавшы

się WM. z tych listow króla iego mosci y uważszy to pilnie, iesli z prawem pospolitem ta danina zgadzac będzie, krom szkody króla iego mości i puszcze było, naznaczywszy, mnie o tym perwiey oznaymić raczyli, a ia o tym iego krolewskiey mości oznaymić nie zaniecham; będzie się li to za słuszno iego krolewskiey mości widziało, iedno proszę, abyście wasz mosc te sprawę dobrze opatrzyli, iakoby z prawem się zgadzało i krom szkody skarbu iego krolewskiey mosci było, tedy konfirmacją od króla iego mości pan Wołkowicky

odzierżec na to będzie powinien. S tym służby moje łasce W. M. pilnie zalecam. Dat w Wilnie. Szostego Aprylis, anno tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt pierwszego. У того листу печать одна и подпись руки теми словы: Waszmoszciov powolny sługa i życzliwy przyziaciel Demetry Chalecky z Chalcza, ręką własną. Который же тотъ листъ, презъ пана Ерего Волковицкого зъ наказа нашего у суду положонный и до актикованья поданный, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

 1591 г.

68. — Листъ короля Сигизмунда III Федору Патею и князю Шуйскому, чтобы они отвели Волковицеимъ пользуволоки земли взамятъ входовъ ихъ въ Бѣловѣжскую пуцу.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годы, листъ 633.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Генвара двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, о Трехъ Кюроляхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Берестѣи отправованныхъ, передъ нами Кгабрыелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ По-

теемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу правное росправы межи паны Волковицкими, панъ Ерый Волковицкій, водлугъ наказу нашего, листъ его королевское милости светое памяти Жикгимунта Третего, зошлого пана нашего милостивого, писанный до пановъ комисаровъ въ справѣ пановъ Вол-

ковицкихъ въ речи, въ томъ листѣ менованой, передъ нами у суду положивши и ку актикованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ; которого мы, до вѣдомости своее принявши и до книгъ уписать дали, и уписуючи въ книги въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ Третій, Божою милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомоитскій, Мазовецкій, Ифлянтскій и королевства Шведского наблизшій дѣдичъ и пришлый король. Ревизоромъ нашимъ, урожоннымъ, Федору Патею, судьи земскому Берестейскому, а князю Яну Шуйскому. Ознаймуемъ вамъ, ижъ мы, господарь, за чоломбитьемъ землянъ нашихъ воеводства Берестейского Григорья а Матея Волковицкихъ и брата ихъ, за входы звѣчистые, которые они въ пуци нашей Бѣловѣжской у Наревки мѣли, дали есмо имъ отмѣною въ лѣсництвѣ Бѣловѣжскомъ на устроению кгрунтъ, гдѣ имъ зручно, земли волокъ три, якожь есмо о томъ и до лѣсничого нашего Бѣловѣжского Филипа Махвича листъ нашъ писать велѣли, абы онъ тую три

волоки онымъ Волковицкимъ поступилъ, водлугъ листу продка нашего славное памяти короля его милости Стефана. Про то бы вы вѣдаючи о томъ, тамъ до тое пуци наше Бѣловѣжское зѣхали и тые три волоки, гдѣ лѣсничій заведеть, имъ вымѣривши и ограничивши, въ держанье ихъ подали. А ижъ они менять уходовъ своихъ большъ быти, нижъ тые волоки, вы бы о томъ вывѣданье певное учинивши, будетъ ли такъ, яко они справу дають, намъ, господарю, черезъ листъ свой о томъ ознаймили. Писанъ въ Варшавѣ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ деветьдесять первого, мѣсеца Января двадцать второго дня. У того листу печать его королевское милости великого князства Литовского маестатовая, а подпись руки его королевское милости: Sigismundus Rex; и писарское—Ярошъ Волловичъ, писарь. Который же то листъ его королевское милости, за положеньемъ у суду зѣ наказу нашего черезъ пана Ерего Волковицкого о поданье до актикованья, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

69.—Привилегія короля Сигизмунда III мѣщанамъ Каменца Литовскаго, освобождающая ихъ отъ платежа подводной повинности.

Изъ актовой книги за 1788 годъ, листъ 971.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt osmego, miesiąca Augusta szóstego dnia.

Przed urzędem JKmci y aktami ziem. W. B. Littgo, stawając osobiscie JP. Waleryan Franciszek Budny przywilej od najiasniejszego króla Polskiego Zygmunta Trzeciego na rzecz w nim wyrażoną mieszczanom miasta JKmci Kamienca Littgo wydany, Ruskim charakterem pisany, do oblaty подаѣ, rékwirując aby pomienionu przywilej był do xiąg ziem. tegoż W. Littgo przyjęty i wpisany, który wpisując słowo do słowa, tak się w sobie ma: Сигизмонтъ Третій, Божью милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомоицкій, Мазовецкій, Инфляндскій и королевства Шведского najbliżшій дѣдичъ и пришлый король. Ознаймуемъ тымъ нашимъ листомъ всемъ воецѣ и каждому зособна, кому то вѣдати будетъ належало, нынѣшнымъ и напотымъ и напотомъ будучимъ. Били намъ чоломъ подданные наши мѣщане Каменецкіе Трофимъ Ильашевичъ а Кондратъ Ивановичъ, сами отъ себѣ и отъ всихъ мѣ-

щанъ Каменецкихъ и повѣдали передъ нами, штожъ дей перво сего за панованья продка нашего, славное памяти короля его милости Сигизмунда Першого, они, мѣщане наши Каменецкіе, подводы давали подъ послы, гонцы и посланцы наши посполъ зъ волостию нашею Каменецкою, чергою по три недѣли, на что и декретъ короля его милости Сигизмунта Старого, писанный въ Берестью, на паркгаминѣ, року тысяча пятьсотъ сорокъ четвертого, мѣсяца Іюля четвертогонадцать дня, индикта второго, передъ нами покладали, нижли дей потомъ, коли тая держава Каменецкая воеводѣ Берестейскому небоцику пану Гаврилу Горностаю въ сумѣ пенязей была заведена, а иншіе села отъ тоежъ державы певнымъ особамъ за выслугу суть отданы; отъ того часу все тые подданные наши волости Каменецкое отъ даванья подводъ выламоватися почали и заровно съ ними подводъ давати не хочуть; а они дей, мѣщане Каменецкіе, не только подводы подъ послы и гонцы наши, такъ тежъ для рожныхъ потребъ нашихъ дворныхъ,

гды для лововъ въ Бѣловѣжахъ мѣшкаемъ, сами зъ мѣста даютъ, але дей и пенязи подводные до скарбу нашего платять, въ чемъ се дей имъ великое обтяженъе надъ давнюю повинность дѣють, и вжо нѣкоторые изъ нихъ частокротнымъ даваньемъ подводъ подъ послы и гонцы и губеньемъ въ подводахъ коней ихъ до убоства пришли, и били намъ чоломъ, абыхмо имъ въ тымъ ласку нашу господарскую показали. А тые пенязи подводные, которые до скарбу нашего плотять, зъ нихъ знести велѣли. Мы, господарь, чинечи то на чолombитъе ихъ ку подпоможенью того мѣста нашего Каменецкого и взглядомъ того, ижъ вжо подданные наши волости Каменецкое заровно зъ ними подводъ подъ послы и гонцы наши не даютъ и съ того ся выламуютъ, только мѣщане наши сами трудности и обтяженъя въ томъ немалога заживаютъ: тогда есмо ихъ мѣщанъ Каменецкихъ отъ половины даванья пенязей до скарбу нашего вызволили и симъ листомъ нашимъ вызволяемъ, до воли наше господарское; только повинни будутъ пла-

тити въ кождый рокъ до скарбу нашего не меншь ани больше одно по десеть копъ грошей Литовскихъ, до выданья лѣпшого, еслибы то не было съ обтяженьемъ ихъ, а подводы ведлугъ уставы наше такъ, яко и инши мѣста наши мають давати. И на то дали есмо имъ сесь нашъ листъ съ подписомъ руки наше господарское и съ нашою печатью. Писанъ въ Варшавѣ, на сеймѣ вальномъ. Roku по Нароженью Сына Божого тисеча пятсотъ деветьдесятъ второго, мѣсяца Октябрия четвертогонадцать дня. U tego przywileju przy pieczęci wielkiej W. X. Littgo, na massie czerwo-nej wycisnionej, podpisy rąk najjaśniejszego króla Jmci Polskiego y pisarza następującemi wyrażają się słowy: Sigismundus Rex (L. S.). Матѣй Война, писаръ. Który to przywilej od najjasn. króla Jmci Zygmunta III, mias tu JKmc Kamiencowi Littmu Ruskim charakterem pisany, konferowany, przez wyżey wyrażonego JP. Waleriana Franciszka Budnego ku aktykowaniu podany, iest do xiąg ziem. W. B. Litt. spraw wieczystych ze wszelką, co do słowa wyrażoną, rzeczą, przyjęty y zapisany.

70.—Инструкція посламъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ на сеймъ въ Варшаву.

Изъ актовой книги за 1566—1642 годы, лист. 319—326.

Лѣта Божого Нароженья 1596, мѣсеца Генваря 10 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами врадники земскими воеводства Берестейского, Ѳедоромъ Патеемъ, судьєю, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, постановившисе очевисто у суду урожонные ихъ милость панъ Василей Букраба, хорунжий воеводства Берестейского, панъ Остафій, Янъ Тишкевичъ, воеводичъ Берестейскій, секретарь его королевское милости, будучи депутованый на одданью ку уписанью до книгъ инструкціи, на соймаку въ року прошломъ девятьдесятъ шостомъ у Берестью, мѣсяца Декабра тридцать первого дня учиненое отъ ихъ милости пановъ радъ и урядниковъ земскихъ, кгродскихъ, рыцерства и шляхты, всихъ обывателей воеводства Берестейского, паномъ посломъ, зъ воеводства Берестейского обранымъ, даное, то есть, пану Янови Боговитинови Шумбарскому и пану Яну Теля-

тицкому на соймъ вальный теперешній Варшавскій въ року девятьдесятъ семомъ до Варшавы, покладали и оповѣдали намъ тую инструкцію, ку отправованью тымъ посламъ посельства на томъ соймѣ вальномъ отправуючого, за печатми и подписомъ рукъ вельможныхъ ихъ милости пановъ радъ, также за печатми и подписами рукъ урядниковъ земскихъ и кгродскихъ и иныхъ, много рыцерства, шляхты, обывателей воеводства Берестейского, просечи, абы тая инструкція для вѣдомости всихъ до книгъ земскихъ уписана была; которую мы, врадъ, бачачи речъ быть водле права слушную, принели и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: *My, rady, urzedniczy ziemscy, ryczerstwo, sliachta y wszyscy obywatele wojewodztwa Brzeskiego, ktorszysmy się tu do Brzescia na seimik powiatowy, od króla JMci na dzien dzisiejszy trzydziesty miesiaca Grudnia zložony, zia-chali, wysłuchawszy poselstwa do nas króla Jego Msci przez posła JKmci, wyrozumelismy wielkie obmysliawanie a prawie oycowskie sta-*

ranie J. król. mosci, pana naszego miłosciwego o nas y o oyczysnie naszej y Rzeczy Pospolitey wszystkim, żaco królu Jegomsci, panu naszemu miłosciwemu uniezenie dziekuiemy y Pana Boga prosimy, aby Pan Bóg Wszehmogący sprawy króla J. msci szczęsezić y błogosławić raczył, chowaiąc iego sacram majestatem w dobrem zdrowiu y szesliwem nad nami panowaniu na czasy długie, a wszystkie nieprzyiacioły iego królewskiej mosci y nasze podnoskiem pod nogi majestatu iego królewskiej mosci podłózić raczył. A iż król iegomosć przekładać nam raczy niebezpieczeństwo wielkie, które wszystkie R. P. zachodzi za podemknienie się s woiskiem wielkim cesarza Tureckiego pod państwa króla jegomosci, który iusz od Węgier ostatnią twierdzą od granic koronnych mocą wielką wziawszy y tamże y namieiszczach inszych presidowac postawiwszy, położył się z woiskiem u granic corony Węgierskiej y przysiad się prawie tuż pod bok państwa iego król. mosci; za czym nie tylko ziemie Węgierskiej ostatek blisko upadku, ale y wsitka R. P. nasza w wielkiej trwodze i niebezpieczeństwie być musi, abysmy o tem radzili, jako by temu niebezpieczeństwu zabieżeć, a Corona y R. P. wsitka cale ugruntowana y opatrzona była, aby za temże pożarem także ogien scian naszych,

(czego Boże uchoway) nas samych co y sąsiad naszych niedoszedł, jesli przeciw tak wielkiemu a głównemu nieprzyiacielowi ligę z pany chrześcianskimi wsiąc y z niemi spolnemi siłami przeciw nieprzyiacielowi, temu przestawac, czyli mu, tesz pokoy niepewny z niem mając, pacta trzymac a przemierza y dawnego pokoiu z nim ponowic..... My tedy dobrze to uważywszy y upatrując, iż pokoy s cesarzem Tureckim nie jest pewny, którego on każdemu póty trzyma, poki sam chce, albo poki mu się occasia do posiągnienia państwa którego niepada; za tem y my pokoiu y prziasn stateczną po niem trudno sobie obiecować mamy; rozumiemy tedy być rzeczą słusznieyszą y przystoinieyszą y pożyteczniejszą z pany chrześcianskimi ligę wsiąc y spólnie się tego otrząsnąc a za cudzą ieszcze scianą bronie się y odpor czynic, y zwłaszcza, jesli panowie chrześciansci condicie słuszne y warowne, na których by król iego mosc y R. P. nasza bezpiecznie przestać mogła, podali y one zawsze, poki by woyna trwała, bez wszeliakich chitroszczi y wymówek dosic czynic chcieli. A gdzie by więc niepewnosć jaka ligi być miała y bezpiecznego warunku y conditij nie było, tedy raczey o pokoy s cesarzem Tureckim, jako naywarownieyszy byc może, a to iako nayrychley z seymu starac się przydzie,

oczem Pp. posłem naszym radzić się z głównym Słonimskim, z ich miłosciami radami posły wojewodstw y powiatów W. X. L., bracią naszą, znościć się y na seymie walnym w Warszawie z stany coronnemi, namawiać y stanowić poruczamy y onym zupełną y niezamieczaną moc w tem dajemy, aby naprzód y przed wszystkimi ynszemi sprawami bespeczeństwo R. P. od pogan y od wszystkich postronnych nieprziaciół, jako nalepiey być może, obmyslili y opatrzyli. Tosz potem do inszych spraw domowych przystępowali. Raczy też nam jego królewska moc, nasz miłosciwy pan, przekładać niebespeczeństwo od Tatarżyna, który mając lud gotowy sna..... Białogrodzkich z wojskiem koczując y posłów do jego królewskiej mocy przysłał, żądając upominkow i zniesienie kozakow nizowych z Zadnieprza. A gdzie by się tym dwiema condiciam dosc nie stało, zaraz pokoy przemierzają wypowiada. Co się tycze upominkow, tedy, ile pod ten czas liepiey jest, aby mu zwykle upominki pozwolić a pokoi z nim zatrzymać dotąd, poki się obrona przeciw niemu stateczna obmysli y postanowi; a kozakow Nizowych zniesienie, iako trudno jest y niebespeczne, próżne mu tego pozwalac i obiecować; liepiey inszą jaką wymowkę w tem uczynić, a kozacki aby zachowani byli jedno w iakiem dobrem porząd-

ku y w posłuszenstwie; gdysz tam będą pożyteczni y potrzebni R. P., kiedy im officio sub disciplina trzymane będą. Przypominać tesz jego królewska moc raczy, isz sprawy y stanowienia seymowe uważności, która im s prawa należy, nie mają; tedy, iż na tem jego królewskiej mocy y Rzeczy Pospolitaey wszystkiej należy, aby sprawy seymowe, które za zezwoleniem wszystkich stanow na seimie się stanowią, nie byli potem od osob priwatnych wzruszane, zlecamy panom posłom naszym sposoby i warunek iaki wynaleść, postanowić, aby się tego priwatni ludzie wzruszać nie wazili, co na seimie wszyszczy zgodnie ufaiają y postanowiają. Żąda też król jegomosc, abyśmy to poruczyli posłom naszym, zeby wysłuchali na seimie poselstwa posłów y seimu przeszłego, do Szwecczii posłanych, którzy się iusz zwrócili; poruczamy tedy to posłom naszym, aby poselstwa ich na seimie przysłałym przysłuchali y spólnie stany coronnemi o zatrzymaniu królewstwa tam tego radzili y obmysliwali, bez zatrwożenia a zatrudnienia jednak jakiego Rzeczy Pospolitey naszej, y owszem bespeczeństwo jej pierwiey pilnie opatrziwszy, pobor, któryśmy królu jegomosci zgodnie pozwolili, jusz mało niewszyszczy wydałi, napominamy poborce powiatu naszego ziemi Brzeskiej, aby od tych, którzy by jeszcze

poboratakowego nie wydali, wyciągac, a wybrawszy, do skarbu króla jego-mosci W. X. L., dorąk podskarbiego ziemskiego, wielmożnego Demetra Chalickiego oddał, jako najprzedzey byc może. A iż tesz comissia granic xięstwa Litewskiego wojewodstwa Brzeskiego s Koroną Polską niedoszła, za niewyjechaniem comisarzow coronnych, iusz..... samisz dwakroc comissią złączą z wielką... ubliżeniem naszym, y bracią naszą, obywatele wojewodstwa Brzeskiego z własnego ich wojewodstwa y powiatu do inszych powiatow y jurisdikciji, zwłaszcza do Mielnika y na trybunał coronny wyzywają y sądzą sliachcicow, prawu y jurisdikcii swojej niepodległych, skąd ich zas y na seim wyciągają; mają tedy tego poprzeć panowie posłowie, aby sie temu koniec stał, a wojewodstwo nasze Brzeskie w swych granicach dawnych było zachowane y bracia nasze ad alienos districtus nie byli wyzywani y sądzeni od sędziow nienależnych, y decreta te, jako non competentibus iudicibus, byli annihilowane, iż braci naszej zniesiona na tem seimie. Co się prozby iego krolewskiej mosci dotycze, abysmy pozwolili królu jegomosci biskupstwo Wilenskie, na czas jedno, dać polakowi; iż to jest tesz niebezpieczne y bardzo strzasiwe pozwalac, co przeciwko dawnym prawom, przywilejom y zwyczajom, które

przodkowie króla jego mosci, pana naszego, świętey y wieczney pamięci królowie Polsczi y Wielkiego Xięstwa Litewskiego nie jedno przodkom naszym szcudrobliwie nadali, ale ie też zawsze wiecznie y nienarusznie chowali y trzymali; tedy raczey poruczamy to posłom naszym iżby uniżenie y pokornie prozby naszi doniesli do jego królewskiej mosci, aby jego królewska mosć, przykładem świętobliwych przodkow swoich, nie przeciwko prawom y przywilejom, od nich nadanym, nie czynił, y owszem nas przy nich, jakośmy ich do tego czasu w spokoinem używaniu zawsze byli, spokoinie zachować raczył, abysmy tak zwiększą chęcią za jego król. mosć, pana naszego miłosciwego, Pana Boga prosic nie przedstawali. Wszakosz, iesliby się to ich miłosciam panom radam y panom posłom wojewodstw y powiatow W. X. L., braciey naszej zdało co, odkładamy to na ziazd główny Słonimski, gdzie to nie jedno nas samych, ale y wszystko Xięstwo Litewskie zachodzi, którym jesli się to będzie zdało pozwolić tego królu jegomosci na czas, za jakim dobrem y pewnem warunkiem, naszy posłowie przeciwieć temu nie mają. Ale gdzie by... to ich mosciam panom radam y panom posłom drugim niezdało, tedy panowie posłowie naszi mają się w tem z ich miłosciami wszystkimi zgadzać, nie różniąc się

od starszych, które.... sprawy poruczamy w wierze, cznecie y sumnieniu posłów naszych ich mosciom panom Janowi Szumbarskiemu Begowitinowi a panu Janowi Teliatyckiemu, których esmy sposzrodku siebie na ten seim wszyści zgodnie y jednostajnie obrali y posyłamy ich, dając im moc zupełną y niezamierzoną o tych rzeczach wyszei pomienionych pierwey na ziezdzie głównym w Słonimie z ich mosciami pany radami y s pany posły wszystkiemi W. X. L. bracią naszą, znosic się, a potem na seimie walnem coronnem w Warszawie namawiac y stanowic, eoby jedno było z nawiększym biespieczenstwem Rzeczy Pospolitey wszystkie a z zatrzymaniem praw y wolności y tesz swobod naszych szlacheckich w czem wiarę y sumnienie ichmosci obowięzuiemy. Petyta 1, A iż też tu pan Bohowityn Szumbarski, poseł nasz, przełożył nam żalną sprawę o zamordowaniu niebożczika pana Bohowityna Kozeratkiego, stryja swego, od własnych synow jego, mają cisz panowie posłowie prosic króla jegomosci y postrzecz tego, aby król jego mosc pilnie w tę sprawę weirzec raczył, a złość tak wielką srogoscią pokaracz y pohamowac raczył, aby się druzi tym ukarali, a Pan Bóg był ubłagany, a nie karał nas za takowe grzechi y złości występkow; 2, Także o żalose y okrótnie pra-

wie pomordowanie niewinnych ludzi szlacheicow uczciwych, nieboszczika kniazia Alexandra Żyżemskiego, Jana Szuszka Liepiesowickiego a Jana Olizarowskiego y przy nich sług dwu Zalieskiego y Sieniawskiego, których to sług dwoch ciała y do tego czasu niewiedzą gdzie podziano, a to od pana Stanisława Warszickiego, starosty Czerskiego y Kobrynskiego, prosic tedy mają państwo posłowie, aby król jegomosc niezwłoczac tey sprawy na tem seimie sádzic iá raczył, bez wszelakiej zwłoki, tak żeby z lena Warszickiego starostwa Kobrynskiego według praw y wolności naszych zniesione było, króla jego mosci państwo posłowie prosic mają; 3, za panem wojewodą Witebskim państwo posłowie króla jego mosci prosic mają, aby jego królewska mosc comissarze naznaczc raczył... graniczi dobriego od dobr króla jegomosci, włosci W.....kiey y Winnickiey y Rzezcickiey. 4, Za panem Janem Grekiem z uczesnikami jego prosic mają o comissią, aby państwo komissarze wyjechawszy oglądali, jako wiele gruntow odeszło od ymienia ich Dobrzinskiego do dobr króla jego mosci, sioła Małaszewicz, do starostwa Brzeskiego należącego; za tem że panem Grekiem prosic mają, aby za częsc jego ymienia Pożezinskiego była odmiana dana od króla jego mosci w siele Dobrynie, abo w Małasze-

wiczach, gdysz y list króla jego mosci ma na to; 5, Za panem Janem Tiszkieviczem, wojewodziczem Brzeskiem prosic, że za żywota nieboszczika jego mosci pana wojewody Brzeskiego, oycza jego, rewizorowie starostwa Brzeskiego zabrali gruntow niemało od ymienia Wislickiego do gruntow włosci dworu Rzecickiego, a odmieny za to nie dano; w tem czasie ociecz jego mosci zmarł, a oni potomkowie w młodości lat byli zostali; a tak prosic króla jego mosci o comizarze y o odmiane. 6, prosic mają króla jego mosci panowie posłowie, aby trybunał W. X. L. był wszystko odprawowany w miescie stołecznem w Wilnie; 7, jarmarki w Brzesciu, aby król jego mosce pozwolicz raczył, pilnie jego królewskiej mosci prosic mają 8., Mają się tesz panowie posłowie naszym pilnie domagac na zieżdzie głównym Słonimskim, aby dla lepszej poteźności y wszyscy ich mosce panowie senatorowie Wielkiego Xęstwa Litewskiego jechali na seim, nie wymawiając się priwatami żadnemi.

Pisan w Brzesciu. Dnia trzydziestego, miesiąca Grudnia, roku tysiąc pięć set dziewiędziesiąt szostego. Na którą instrukcją naszą, od nas ich mosci panom posłom, braciey naszej, rękami swemi własnemi podpisalismy się y pieczęci swe przycisneli. У тоє инструкціи при печатехъ подписъ рукъ тыми словы: Hipatius, Episcopus Władimiriensis; Mikolai Sapieha, wojewoda Witepski, ręką; Leo Sapieha, canclerz Wielkiego Xęstwa Litewskiego, Piotr Litwinowski, marszałek króla jego mosci; Василій Букраба, хоружій Берестейскій, Fiodor Pociey, ziemski Brzeski, sędzia; Bohdan Tuminski, podsedek; Liew Pociey ręką swą; Jan Mielieszko własną ręką; Ostafi Jan Tyszkiewicz, ręką swą; Bieniaż Buchowiecki, ręką swą; Jan Kamiencki, ręką swą; Bohdan Czerniewski, Iwan Brzozowski ręką własną; Олехно Робчычъ, Jan Turzubacki, ręką swą; Wasili Lwowicz Hornowski, ręką; Krzysztoph Zwierz, Jozeph Kotelnicki.

71.— Листъ короля Польскаго Сигизмунда III въ подскарбію земскому и писарю Великаго Княжества Литовскаго Димитрію съ Халча Халецкому, ограждающій королевскихъ крестьянъ отъ неправильныхъ вымогательствъ, дѣлаемыхъ подскарбіемъ Халецкимъ.

Изъ актовъ книги за 1597 годъ, листъ 281.

Лѣта Божого Нароженя 1597, мѣсеца Іюня 17 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Светой Троицы, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отправовавшихся, передъ нами врадники земскими воеводства Берестейскаго Ѳедоромъ Патеемъ, судьеоу, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, ставши очевисто у суду лѣсничій его королевской милости Каменецкій и Бѣловѣжскій, его милость панъ Филиппъ Махвиць оповѣдалъ и намъ, врадови, до рукъ подалъ листъ его королевское милости, пана нашего милостивого, за печатью канцлерскою великою и съ подписомъ руки его королевской милости, также и съ подписомъ руки писарское, въ которомъ листѣ его королевская милость писать рачить до его милости пана Деметра Халецкаго съ Халча, подскарбего земскаго и писара великаго князства Литовскаго, старосты Берестейскаго и Могилевскаго, дабы подданымъ лѣсництва Бѣловѣжскаго фолкгу во

всемъ чинилъ, яко о томъ ширей листъ его королевское милости въ собѣ обмовляетъ, просечи, абы ему тотъ листъ до книгъ земскихъ Берестейскихъ былъ уписанъ. Учемъ мы, врадъ, бачечи речъ бытъ водде права слушную, принели есмо его ку записанью до книгъ, который въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Жиггимонтъ Третій, Божью милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомоитскій, Мазовецкій, Ифляндскій а Шведскій, Клотскій, Вандальскій дѣдичный король. Подскарбему земскому и писару нашому великаго князства Литовскаго Берестейскому, Могилевскому, Юрборскому старостѣ, вельможному Деметру Халецкому съ Халча. Приходили до пана подданные наши лѣсництва Бѣловѣжскаго зъ села Меленца, зъ села Виное, Крожковъ, Воли а зъ села Хвояновки, отъ села Галось, на име Иванъ Лукашевичъ, Гаврило Веремеевичъ, Матей Бартошевичъ, даючи того справу и жалуючи сами отъ себе и име-

немъ всихъ подданныхъ нашихъ, сель помененыхъ, ижъ што дей упреймость ваша взглядомъ роботы ихъ около ставу нашего Бѣловѣжского и иншихъ разныхъ роботъ, до которыхъ были вже черезъ чотыры годы примушани умнейшилъ и застановилъ былъ имъ по сороку грошей съ каждое волоки въ каждый годъ зъ цыншу до скарбу нашего приходячого вытрутити; а теперь упреймость ваша ничего имъ не упуцаючи сполна всего цыншу потребуешъ и отъ лѣсничого нашего Бѣловѣжского и Каменецкого урожноного Филипа Махвичи въ личбѣ и въ рахунку тыхъ сороку грошей съ каждое волоки пріймовати не хочешъ, а до того дякла житное и овсяное въ такомъ знищенью ихъ для неурожаевъ и утисненью роботами тамошними не грошми, але збожемъ самымъ вытегати кажешъ, надъ звычай ихъ давный, описанье уставы ревизорское и зъ того всего отъ менованого лѣсничого нашего личбы потребуешъ; про то постерегаючи, абы они, за утисками своими въ работахъ и неурожаяхъ збожа, до убоства и знищенья не приходили, если бы такъ было, яко нимъ спра-

ву дали, хочемъ мѣти и приказуемъ, абы упреймость ваша то, што имъ былъ взглядомъ роботъ ихъ тамошнихъ цыншу до скарбу нашего приходячого зъ кождое волоки на рокъ по сороку грошей упреймость ваша упустити позволилъ, отъ лѣсничого нашего менованого въ рахунку и личбѣ его того не правилъ и овшемъ водлугъ прибавлянья имъ работъ и тежаровъ тамошнихъ пристойную фолкгу чинити велѣлъ; также въ отбранью отъ нихъ дякла житного и овсяного, уважаячи тежары ихъ, водлугъ давного звычайу и уставы ревизорское, пѣнезми выбирати велѣлъ, постерегаючи, абы они до знищенья и зубоженья не приходили, а намъ, господару, зъ жалобами своими доуки большъ того не чинили конечно. Писанъ у Варшавѣ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятсотъ деведсятъ семого, мѣсеца Апрѣля двадцать шостого дня. У того листу его королевское милости печать великая канцлерская и подписъ руки его королевское милости тыми словы: Sigismundus Rex; также и подписъ руки писарское въ тые слова: Матей Война, писаръ.

72.—Протестъ сенаторовъ, чиновниковъ гродскихъ и земскихъ и землянъ Брестскаго воеводства на комиссаровъ царства Польскаго, присоединяющихъ незаконно имѣнія и земли, принадлежащія Княжеству Литовскому, въ Польшѣ.

Изъ актовой книги за 1617 годъ, лист. 593—596.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ семнадцатого, мѣсеца Февраля третего дня.

На рокахъ земскихъ судовыхъ, на завтрее посвятѣ Трехъ Кроби, свята Римского, у Берестыи судовне отпрованыхъ, передъ нами Прецлавомъ Горновскимъ, судьбою, Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, а Яномъ Патеемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими Берестейскими, постановившисе очевисто панъ Миколай Сколдыцкій, именемъ ихъ милости пановъ сенаторовъ, врадниковъ земскихъ, кгродскихъ и шляхты, обывавелевъ воеводства Берестейскаго, на день Громницъ до Берестыя згромажонныхъ, подалъ оповѣданье и листъ на писмѣ въ тые слова: Му, senatorowie, urzędnicy ziemscy y grodcy y schlachta, obywatele wojewodztwa Brzeskiego; którzyśmy się na dzień Gromniczny w roku tysiąc sześćset siedmñastym na elekcyą deputacką ziachali, czynimy solennem protestationem na ichmosciow panow, iaśnie wielmożnego pana Stanisława War-

szyckiego, wojewodę Podlaskiego, na wielmożnego pana Wojciecha Niemierę, casztelana Podlaskiego, starostę Mielnickiego, na jegomość pana Kaspra Dębinskiego, podkomorzego Mielnickiego, a na jegomość pana Wojciecha Mleczka, podkomorzego Drohicckiego, commissarzow z strony Corony Polskiej, z seymu na rozgraniczenie wojewodztwa Podlaskiego z wojewodztwem Brzeskim wysłanych, o tym, iż dochodzi wiadomość nas takowa, jakoby ichmość panowie, komisarze coronni, roziachawszy się z mieysca y czasu, constytucyą commissyi naznaczonego, po niedoszłej commissyi, która dla późnego przyniesienia constytucyi, dla niedania w czas innotescentii obywatelom, do granic przyległym, dla przyjachania niektórych, armata manu dla contradictii posłow wojewodztwa Lubelskiego, niedoszła, iako iedni powiadaia w Mielniku, a jako drudzy powiadaia, w domu pana Dębinskiego, mieli dokumentow pogranicznych coronnych przesłuchować, spisować cognicie granic z odgraniczeniem wie-

la tysięcy włok własności xięstwa Litewskiego czynic y sami siebie z Roszoszem, z Koziradami, Międzyrzeczem, z któremi majątnościami z wiekow do xięstwa Litew. należą, do Corony odgraniczac y na aproba-cyą tych granic na seym odsyłać mieli. Co jesliby tak było, wielce bysmy na taki postępek ichmość panow comisarzow coronnych utyskować, y takowy ichmosćiow o niesłuszny nie tylko między bracią, ale by sie stało y między obcemi narody z takim niedotrzymaniem wzaiem powinney wiary postępek, aby się y drudzy s tego przykłądu kaiali znacznie ganić byśmy musieli; bo jurzydycji na czasie i mieyscu constytucią naznaczonym nie fundowawszy, owszem z przyczyn zwysz mianowanych za niedoszłą publikowawszy y spólnym z mieysca, konstytucyą naznaczonego, do domow swych rozia-chaniem commisarzow Wielkiego Xięstwa Litewskiego ubezpieczywszy, potym na prywatnych mieyscach, w niewiadomosci commisarzow Wielkiego Xięstwa Litewskiego, słuchanie productow odprawować granice narodow, w izbie siedząc, iednym odeymować, a drugim dawać y siebie samych z tak znacznemi majątnościami do Corony odgraniczac, iesliby tak było, nie mogłoby być bez znacznego naruszenia powinności człowieka dobrego; jakoż iuż podobno; w nadzie-

ię tego odgraniczenia, samiż panowie commisarze, jako jegomość pan woiewoda Podlaski z Kozirad, jegomość Pan woiewoda Lubelski z Międzyrzecza, jegomość pan Dębinsky z Rososza, z majątnościcy, z wiekow w woiewodztwie Brzeskim leżących, poborow z seymu przeszłego ufalonych do poborcę Brzeskiego oddawać y, będąc pozwanemi z tych majątności, w Brzesciu odpowiadać nie chcą. Czego chcąc dowodnie dóżyć, iesliby taki postępek od ichmość panow commisarzow coronnych wczyniony być miał, posyłali ichmość panowie commisarze Wielkiego Xięstwa Litewskiego do pana podkomorzego Dro-gickiego, iako kommisarza, iesliby co około tego w więgach swych podkomorskich miał, lecz, mieniać że się mają ieszcze panowie commisarze coronni znosić, extractow wydać nie chciał, pro constutione. Jesliby by sie takie progressy, z przystoynością y miłością bratarską niezgadzaiaće się, od ichmosćiow panow kommisarzow coronnych uczynione pokazały; przeciwko nim, iako niesłusznym, ufność i miłość braterską obrażaiącym, sollenniter protestuiemy się y, o nich wiedzieć nie chcąc, prawa dawnego w granicach starożytnych woiewodztwa Brzeskiego dotąd, poki dobrowolne y zgodne rozgraniczenie doydzie urzędow podkomorskim ziemskim y grodzkim zażywać y iurisdic-

tie urzędow ich rozciągać rozkali- | до книгъ земскихъ Берестейскихъ
 śny. Которое тое оповѣданье есть | записано.

1624 г.

**73.—Фундушова записъ на госпиталь Божія Милосердія
 въ Брестѣ.**

Изъ актовой книги за 1624 годъ, листъ 1165.

Лѣта Божого Нароженья тисеча
 шестьсотъ двадцать четвертого,
 мѣсяца Юля пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ
 о Светой Троицы, святѣ Римскомѣ,
 припалыхъ и судовнѣ отправова-
 ныхъ, передъ нами врадниками су-
 довыми земскими воеводства Бе-
 рестейского, на мѣстцу его мило-
 сти пана Прецлава Горбовского,
 судьи земского Берестейского, бу-
 дучи засажонымъ Ягубомъ Зди-
 товецкимъ, а передъ нами врадни-
 ками земскими Берестейскими,
 Яномъ Патѣемъ, подсудкомъ, и
 Андреемъ Пекарскимъ, писаромъ,
 ставши очевисто у суду его ми-
 лость панъ Прецлавъ Горбовскій,
 судья земскій Берестейскій, по-
 владалъ и ку актикованью до книгъ
 земскихъ Берестейскихъ подаль,
 выписъ съ книгъ мѣстскихъ Бер-
 стейскихъ уписанья въ немъ фунду-

шу шпиталя, у Берестью будучо-
 го, Брацтва Милосердія Божого,
 о который жедать его милость ра-
 чиль, абы въ способъ переносу
 тотъ выписъ съ книгъ мѣстскихъ
 Берестейскихъ до книгъ земскихъ
 Берестейскихъ былъ принять и
 уписанъ. Въ чомъ мы, врадъ,
 видечи рѣчь и жеданье его мило-
 сти быти слушное, оный выписъ
 принявши и въ книги его вписать
 велѣли есмо, которого вписуючи
 письмомъ польскимъ и въ словѣ
 до слова такъ се въ собѣ маеть:
 Actum in civitate Brestensi Magni
 Ducatus Lituaniae, die dziewiętnaste-
 go mensis Aprilis, anno Domini ty-
 siąc sześćset dwudziestego czwarte-
 go. Przednami urzędem burmistrzow-
 skim i radziedzkim, w mieście króla
 jegomosci Brzesckim będąc oczewi-
 scie urodzony J. pan Przecław Hor-
 bowski, sędzia ziemski, wojewodst-

wa Brzeskiego, przy oczewistym przyznaniu swym podał na piśmie list, zapis, albo fundusz szpitala Bractwa Miłosierdzia Bożego s podpisem ręki swej i s podpisy rąk panow y fundatorów tego szpitala ziemian wojewodztwa Brzeskiego, żądaiąc nas urzędu, aby był do xiąg mieskich radzieckich aktykowany. My, urząd, widząc rzecz być słuszną, onego przeczytawszy i dobrze zrozumiewszy, do xiąg mieskich Brzeskich wpisac rozkazali, który słowo do słowa tak się w sobie ma: My niżej mianowane osoby, którzyśmy się tu podpisali wszyscy wtym liscie naszym spólnie, obywatele wojewodztwa Brzeskiego, zeznawamy tym naszym listem y zapisem, iż uczyniliśmy to naprzód za powodem Ducha Świętego, z miłości ku Panu Bogu naszemu, zażywaiąc też hojnych szczodrobliwych i świętych Jego łask Boskich, a maiąc politowanie nad utrapioną i niedołączną, chorą bracią naszą, którzy, z woli Pana Boga Wszzechmogącego, ułomnosciami i chorobami są nawiedzeni, a wiele ich dla niedostatku głodem po ulicach umierają, iż opatrzenia zdrowia i wyżywienia swego nie maią; przetoż postanawiamy wszyscy iednostaynie na ratunek ubogich braci naszej, aby był szpital Miłosierdzia Bożego zbudowany, a wychowanie i opatrzenie zdrowia ubogich za te pieniądze nasze wszystkim chorym i ułomnym postana-

wiamy, aby zawsze im wychowanie wedle przychodu dawano było; do którego szpitala ktoby się iedno kolwiek chciał się udać, ma być do niego każdy przyięty, tak z narodu szlacheckiego, iako i wszelakiego stanu płci męskiej i białołęwskiej rodzaju; i ma być im dobry cerulik naięty, któryby chore leczył; a skoro się który wyleczy, zwłaszcza ci, który ieszcze będą mogli sobie i służyć, skoro który ozdrowieie, ma iść precz dobrowolnie, a chorzy y starzy maią tam wszyscy zawsze mieszkać, aż do śmierci, mając tam swoje wychowanie. O co prosim pilnie i zlecami to kapłanowi starszemu, którykolwiek na probustwie u fary starszym przedłożony będzie, a przy nim także i urzędowi mieskiemu, mianowicie, panu burmistrzowi przysięgiemu catolikowi, którykolwiek którego roky nastompi w mieście Brześciu, tedy i ten rok swój szpitalem y prowetami zawiadywać ma, dla miłości tylko Bożej na własną tylko potrzebę y wychowanie ubogich, w tym szpitalu mieszkających, wszystko obracaiąc, pod przysięgą, na urząd swój uczynioną, nie sobie nie przywłaszczając, y bogich nie krzywdząc. W czym y kapłani, aby się Pana Boga bali y nie krzywdzili, prosim ichmosciow, ale iałmużnę porządnie, aby spolnie rozmnażali, pomniąc na karanie Pana Boga Wszzechmogącego; a przy tym jegomosci xiędza biskupa prosim na-

szego miłosciwego pana, aby jego-
mość z łaski swej pasterskiej na ten
szpital bractwa S. Miłosierdzia w ła-
sce swey mieć raczył y o krzywdę
ich, w czym się ucieką kiedy, aby
się zastawiał, a onych i sam wspo-
magać raczył y nie dał nigdy temu
szpitalowi ubogiemu upaść; a ich-
mosciowie, wyżey mianowani, PP.
dozórscy, aby to, co który z nas po-
zwalamy wiecznemi czasy y doczes-
nyie, my y potomkowie nasi, we-
dług tego listu y podpisu naszego,
to co kto z nas naznaczył, do skrzynki
szpitalney odbierali y kładli, od której
skrzynki ma być klucz jeden u xiędza
starszego farskiego, a drugi u p. bur-
mistrza catolika, a trzeci u starszego
szpitalnego; a ci ichmość, jako xiądz
starszy tak i pan burmistrz, wyjąw-
szy z skrzynki, za iałmużnę mają
dawać pieniądze do szafarza porząd-
nie, jako możność wynosić może,
opatruiąc każdego wedle osoby y cho-
roby, upatrując też każdego stanu
lata, aby stąd tam Panu Bogu cześć
y chwała oddawana była, a za nas
się modlili. A y napotym co by kto
z miłosci ku Panu Bogu do tego szpi-
tala chciał co pożytecznego uczy-
nić, iałmużną świętą opatrzeć y
przyłożyć, iakiegoż by był kolwiek
stanu, choćby nie był w tym teraz
regestrze; tedy mu to wolno będzie,
y potym się każdemu wpisać, po-
prawić y iałmużnę dawać wolno,
gdyż Pan Bóg każdego uczynku ła-

skawie zawsze przyjmować raczy
y do winnicy swoiey po ranu y wie-
czor wzywa y przymuie, a iednak
każdemu szczodrobliwie płaci; to też
waruiem, iż iesliby kto nie wiecznie,
ale tylko do czasu którego, kolwiek,
lub by tylko do żywota swego co
kto zapisał na ten szpital dawać,
tedy to wolno każdemu dawać bę-
dzie y po ten czas tylko mają się
spominać u tego każdego, jako się
tu oto podpisze na iak długi czas,
bądź na jak wiele lat, bądź też kto
wiecznoscia, bądź to tylko do żywo-
ta swego, nieobowiązuąc potomstwa
swego do tego listu y do dawania,
to przy woli każdego zostawuiem.
A że jegom. pan Przecław Horbow-
ski, sędzia ziemski Brzeski, iest po-
wodem fundowania tego szpitala; te-
dy, dla utwierdzenia gruntownego
dalszego, tymi wszystkimi rzeczami
ma rządzić y starszym u nich być,
aż do żywota swego, albo poki sam
jegom. zechce. A po żywocie pana
sędziego ci wszyscy wyżey miano-
wani rządzić mają, a ci ubodzy za
swoie dobrodzieie powinni Pana Bo-
ga prosić za zdrowie y szczęśliwe po-
wodzenie dobrodzieiow wszelkich, tak
za żywe, jako zmarłe dobrodzieie y
za tych zmarłych braci y za każde-
go obecnie przy mszach świętych
y pod obrazem wielkim w izbie
wielkiej, tak w nocy, iako y we
dniu mówiąc korąkę o mece Pań-
skiej y drugą korąkę do Najswięt-

szey Panny Maryey, a kto czytać umie, powinien odprawować psalmy pokutne za żywe y zmarłe dobrodzieie, wedle nabożęstwa każdy swego, pilno y gorąco ucząc iej y drugich z nimi, czytając rozmaite nabożęstwa, a kto też robić co może, niech tam robi, odprawiwszy nabożęstwa. A iesliby też co ubodzy wiedzieli coby im krzywdę przełożeni tego szpitala czynili, tedy z pośrzedku siebie mają obrać sobie starszego, y wolno ym będzie to, który mocen będzie przełożonych pozwać w krzywdzie ubogich do urzędu mieskiego-Brzeskiego o uczynienie liczby s każdego roku, a liczba niema się dalej zwłoczyc, tylko do roku, a o roschoinach y starszy w szpitalu maią się pytać y wiedzieć, aby y oni czym szkody nie ponosili, a szpitalne osoby, sami ubodzy, corok obierać maią z pośrzedku siebie starszego, za wiadomością przełożonych, który ma żywność, za wiadomością starszych, chować y kupować, a co by od wychowania którego roku nad ordynacyą zbyło, to dla przygody mają mocno y pilno chować. A do tego y to ja, Przechław Horbowski, sędzia ziemski Brzeski, waruję y obliguię, iż za pomocą y spomożeniem Pana Boga Wszechmogącego, gdy mię ieszcze Pan Bóg wspomóże, tedy chcę ieszcze y daley obmyślać o wychowanie tych ubogich, tego, aż do smierci moiey, y proszę o to dziatek

moich miłych y potomstwa ych, żeby na ten szpital baczenie mieli y, gdy ich Pan Bóg pobłogosławi, aby też y oni z miłości ku Panu Bogu y z miłości dla pzożby moiey rodzicielckiey y swey matki, temu szpitalowi wyżywienia y żywnosci dodawaiąc, o ubogich pilne staranie mieli, bądź iesliby którzy z synow moich duchownym został, bądź z woli Bożey na oyczystym chlebie ostał, iako którego Pan Bóg przeyrzy, aby tego szpitala doglądał y pomocny był, pilnie proszę dziatek moich miłych, a to com z domu moiego Brzeskiego zapisał, aby koniecznie oddawali, a gdzieby Pan Bóg dopuscił co przeciwnego, zwłaszcza przez ogień w Brzesciu, aby z swego to wszyscy płacili; iesliby nie chcieli, tedy od tego do tego domu y placu wiecznie odpadają y ten szpital ma tego wszystkiego s tego domu y placu patrzyć, u nich prawnie, o czym szyrzey w liście moim iest, w xięgach moich, na tym domu moim y na placach, u pana Zaykowskiego kupionych, zapisano. I na tośmy dali ten nasz list, my wszyscy spółnie y zgodnie, którzyśmy się tu tylko podpisali, do którego bądź kto pieczęć przyłożył, bądź kto nieprzyłożył, a rękę tylko podpisał, wyraziwszy imie swoje, tedy to ma być bezpiecznie ważno. A wolno to będzie y potym podpisować się każdemu, nie tylko mieszczaninowi, z narodu szlacheckiego,

ale y białym głowom, także z obóyga narodu, abowiem wsycysmy iednacy u Pana Boga. A co też kto tu obiecał pewniśmy y zijssel, z miłości ku Panu Bogu, będzie, a iesliby nie zijssel, mają się tego y powinni będą, wedle tego zapisu, panowie star si upomnieć y sami ubodzy, by też y do prawa przyiść miało. Pisan w Brześciu, roku od Narodzenia Syna Bożego tysiąc szesćsett dwudziestego, miesiąca Lutego osmnastego dnia. U tego funduszu pieczęci trzy przycisnionych i podpis ręki tymi słowy: Przeclaw Horbowski, sędzia ziemski Brzeski imieniem wszystkich tych osob y od siebie sam podaję do xiąg y ziemskich y mieskich ten nasz fundusz na szpital bractwa Miłosierdzia Bożego z domem y z inszemi gruntami, teraz y napotym będącymi, kto by co zapisał, albo wyznał, albo doczesnie przyczynił, mają tego dochodzić y wyciągać y na tym żyć wiecznie. Przeclaw Waclaw Horbowski, sędzia ziemski Brzeski. Łukasz Kopeć, kasztelan Brzeski, mając obowiazanie dawne có dobrego na szpital Brzeski bractwa Miłosierdzia uczynić, nie uczyniłem; aż teraz gdy widzę, iż Pan Bóg wzbudził serca niektórych, którzy a fundamentis pewnie to ich bractwo erigere conebuntur, niechciałem deesse, y ten dawny umysł swój do effectu przywodząc, dałem do rąk jego mosci panu Przeclawowi Hor-

bowskiemu, sędziemu ziemskiemu Brzeskiemu, gotowego grosza pronunc złotych dwiescie na potrzebę tego szpitala, a potym co rok postępię od siebie, od małżonki y dziatek swych, do żywota mego, po złotych dwudziestu; przytym, co będzie mogło być, starać się będę, jakoby bym mógł, służyć temu bractwu zmiłości samey chrzescianskiej; te dwadziescia złotych rocznie na S. Jan co rok powinien będę oddawać, Łukasz Kopeć. C. B. mppa. Ja, Stanisław Niemiera na Niemierowie kasztelan Podlaski, oznaymię tym moim pismem, żem obiecał dać na ten szpital złotych piędziesiąt na nowe lato przyszłe, a potem namysłiwszy się fundować co znacznego na każdy rok wiecznie obiecuję y słuźbię za pomocą Bożą zijssel. Stanisław Niemiera, kasztelan Podlaski, mppa. Ja, Przeclaw Waclaw Horbowski, sędzia ziemski Brzeski, oznaymię tym moim podpisem y zapisuię się sam od siebie, jako też y na potomstwa moje wiecznemi czasy wkładam, iż mamy na ten szpital dawać w każdy rok na każdy S. Marcin kop sześć Litt., którą sześć kop wszyscy synowie moi mają po smierci moiey także na każdy S. Marcin wiecznie płacić do brackiey skrzynki szpitalney, do S. Łazarza, do rąk y przez ręce starszych, którzy to trzymać y wybierać będą, to obrać ma na wychowanie ubogich, aby za nas Pana Boga za wszystkich, tak

żywych, iako umarłych, prosić wie-
cznie, nie wstawając nigdy w modli-
twach swych. Przecław Wacław
Horbowski, sędzia ziemski Brzeski,
ręką własną. A do tego pokim żyw
y poki będę odprawował sądy ziem-
skie, tedy daruję pamiętne swoje te-
mu szpitalowi Miłosierdzia Bożego,
którego mają sami pilnować y mieć
skrzynkę u sądu. Ci ubodzy ich star-
si mają to pamiętne wybierać u są-
du y kłaść w skrzynkę wszyscy co
od kogo należeć będzie po groszy
cztery.—Ja, Jerzy Szuyski, zeznam
tym pismem moim ręką własną mo-
ją, iż czyniąc powinności moiej chre-
scijanskiej dosyć, na pamiątkę po-
trzeby ubogich ludzi już obiecuję,
poki żywota mego stawać będzie, na
ten nasz szpital w Brzesciu na każ-
dy święty Jan mam dawać złotych
pięć polskich. Isdem qui supra, ufa-
my to dawać na szpital. Ja, Stani-
sław Andrzejewicz Horbowski ze-
znam tym pismem moim, ręką
moją własną pisanym y pieczęcią
moją zapieczętowanym sam na sie-
bie y na majątność moją, w woie-
wodztwie Brzeskim leżąca, y na
dzieci, potomki moie, które by na
majątności moiej po mie zostali, żyli,
iż mam y powinien będę za żywota
mego, a po żywocie moim potomko-
wie moie, z majątności moiej, po
mnie pozostałej, mają y powinni bę-
dą w każdy rok płacić temu szpita-
lowi Miłosierdzia Bożego zwysz mia-

nowanemu ośm złotych polskich
w każdy rok; a roki mają się po-
czynać y kończyć od S. Jana Krzci-
ciela w roku terazniejszym tysiąc
szescset dwudziestym do drugich
swiąt takowychże S. Jana Krzcie-
la. A gdzieby ja, Stanisław Horbow-
ski, za żywota mego, lub po mnie
potomkowie moi, chcieli osobno co
na to imienie majątność w tem że
województwie, lub w mieście Brzes-
kim kupić y dać na tenże szpital
Miłosierdzia Bożego, co by także
wiele, złotych ośm uczyniło, eliberu-
jąc od tey ośmi złotych wszystkie
majątności, w tym wolność sobie y
potomkom moim zostawię.—Poki
żywota stanie na tem mizernym swie-
cie, mam dawać z małżanką moją na
ten szpital beczkę żyta, szanek gro-
chu, szanek krup, groszy dwana-
ście Littewskich. Jan Żuk Zdzitowicki
ręką mą własną. Ja, Stanisław Bro-
stowski zeznam tym moim pismem
komu by to wiedzieć należało, iż
ia sam powinien będę dawać na szpi-
tal spółnie z małżanką mą beczek ży-
ta dwie, ięczmienia beczka, gryki
beczkę y po kopie Litt. do żywota
naszego. Stanisław Brostowski ręką
swą. A to się ma sciągać w każdy
rok od S. Jana do świętego Jana.
Dmitr Bukraba obiecuję dawać na
szpital w Brzesciu, na każdy rok,
żyta beczek dwie, ięczmienia beczkę,
gryki beczkę, słodu beczkę, pienię-
dzy kopę. Dmitr Bukraba ręką. Ste-

phan Parulski powinien dawać na szpital w Brześciu na każdy rok żyta dwie beczki, słodu dwie beczki, przez sześć lat. Stephan Parulski. Jan Skinder obieciuję dawać do szpitala, do Brześcia, w każdy rok po złotych polskich dwa na S. Jana. Jan Skinder ręką swą. Jarosz Wahanowski obieciuję dożywotnie dawać do szpitala Brzeskiego w każdy rok po dwa złote poll. na każdy S. Jan Krzsciciel. Ręką swą. Ja Alexander Koryczewski co rok mam dać na ten szpital beczkę żyta, beczkę słodu, syrow trzydzieście, gotowych groszy trzydzieście pols. połów miensa wieprzowego. Ręką swą. Na każdy S. Jan Krzsciciel. Ja Czechowski Mikołaj zeznam tym moim pisaniem, iż na szpital Miłosierdzia Bożego w każdy rok powinien będę dawać z majątności moiej, a po mnie dzieci moie, na każde Święto S. Jana Krzciela złotych sześć poll., a ieslibym co chciał kupić, plac, albo dom iaki na ten szpital Miłosierdzia Bożego, z którego by pożytek był doroczny na mianowany szpital, tedy ten datek mój dobrowolny ma być zniesiony; ale iuż na tey kupli przedstawać ma, a żyta beczek trzy dawać zawsze co rok winien iestem. Czechowski Mikołaj ręką swą. Ja Zdzitowiecki Fiedor zeznam tym moim pisaniem, iż na szpital Miłosierdzia Bożego na lat trzy powinien będę dawać z majątności mo-

iej po beczce żyta na kózde S. Jana Krzciela. Zdzitowski Fiedor ręką. Ja Piotr Pocię czynię wiadomo, iż do żywota mego powinien będę na każdy rok dawać po złotych pięciu na szpital Bożego Miłosierdzia, w Brześciu u Fary założonego, na kózdy Święty Jan Krzsciel, żyta dwie beczki. Piotr Pocię mp. Ja Anna Irzykowiczowna, Pocięowa, powinna będę dawać do szpitala dwie beczki żyta y połów miensa na kózdy na S. Jan. Ręką. Ja Jan Szuyski czynię wiadomo, iż do żywota mego powinien będę na kózdy rok dawać po złotych pięciu na szpital Bożego Miłosierdzia, w Brześciu u Fary założonego, na każdy S. Jan Krzsciel, y żyta beczek dwie. Ja Samuel Piotr Kamiński czynię wiadomo, iż do żywota mego powinien będę dawać po złotych dwa na szpital Bożego Miłosierdzia, w Brześciu u Fary założonego, na każdy S. Jan Krzsciel, y żyta beczkę jedną y połów słoniny. Stanisław Bobrownicki na szpital w każdy rok beczkę żyta dawać obieciuję do żywota swego y słodu. Paweł Czerniewski na szpital powinienem dać w każdy rok pieniędzmi złotych dwa polskich. Paweł Czerniewski. Ja Stanisław Wolski do żywota mego będę powinien dawać po złotych polskich pięć do szpitala ubogich Farskiego Brzeskiego Miłosierdzia Bożego, na dzień Bożego Narodzenia, rok od roku y

żyta beczek dwie, jagieł albo krup, półbeczki. Stanisław Wolski. Stanisław Skiroski, pisarz Mielnicki, obiecuję na rok koždy dawać beczkę mąki żytniej, słodcu beczkę do szpitala tego y na budowanie sześć złotych, wszystkiego ieden ten raz tego roku, a potym do żywota zawsze dawać. Teodor Bukraba do żywota mego będę powinien dawać po złotych dwa y żyta beczkę do szpitala na ubogich Farskiego Brzeskiego Miłosierdzia Bożego na dzień S. Michała, rok po roku aż do żywota mego. Ręką swą. Piotr Zaliwski do żywota naszego równie z małżanką swą, Katerzyną z Miłoszewca Żaliwską, do szpitala na ubogich Farskiego Brzeskiego Miłosierdzia Bożego na dzień S. Jana na każdy rok do lat czterech po złotych dwa. Alexander Szuyski do żywota mego będę powinien dawać po złotych pięciu do szpitala na ubogich Farskiego Brzeskiego Miłosierdzia Bożego na dzień S. Michała, rok po roku aż do żywota. Ręką swą. Jakub Zdzitowiecki obiecuję y zezwalam do żywota mego y powinien iestem dawać po pięć złotych polskich do szpitala na ubogich Miłosierdzia Bożego w dzień S. Michała, do czego ręką mą własną podpisuję. Pisan w Brzesciu. Ja Anna Bielawska, Jakubowa, Zdzi-

towiecka zeznawam to na siebie y obiecuję na chwałą Bożą, na wychowanie ubogich Szpitala Miłosierdzia Bożego, Świętego Łazarza, złotych piędziesiąt na dzień S. Trójcy w roku tysiąc szesćset dwudziestym wtórym, a potym w każdy rok po złotych dwudziestu, póki sama żywa będę, a po śmierci moiej potomstwo moie wiecznymi czasy. Anna Bielawska Jakubowa Zdzitowiecka, tem podpisem swoim szlubnię do żywota mego, y potomkowie moy po śmierci moiej, na każdy Święty Jan Krzsciciel po dwudziestu złotych. Ręką swą. Który takowy fundusz bractwa Miłosierdzia Bożego, za żądaniem jegomosci pana Przecława Horbowskiego, sędziego ziemskiego, woiewodztwa Brzeskiego, iest do xiąg urzędowych miesckich Radzieckich wpisany. У того выпису мѣстского Берестейского при печати вradoвой мѣстской подпись руки тыми словы: ex actis proconsulum consulumque civitatis Brestensis extraditum. Georgius Omelluiewicz Notarius mpra. Который же выпись, съ книгъ мѣстскихъ перенесеный, и до книгъ нинѣшнихъ земскихъ Берестейскихъ есть принять и уписанъ. Писанъ у Берестью.

74.—Инструція посламъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ на конвокацію въ Вильну.

Изъ актовой книги за 1633—1634 годы, лист. 1773.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать четвертого, мѣсеца Февраля четвертого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Берестѣи отпраованныхъ, передъ нами Клябріелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Константинномъ Шуйскимъ, писаромъ, вадниками судовыми земскими воеводства Берестейскаго, постановивши се очевисто у суду земляне господарскіе воеводства Берестейскаго, ихъ милость панъ Ярошъ Скиндеръ и панъ Янъ Решетарскій, покладали инструкцію одъ ихъ милости пановъ сенаторовъ, дигнитаровъ и всего рыцарства, обывателевъ воеводства Берестейскаго, зъ соймику Громничнаго, въ семь року одправованого, ихъ милостямъ паномъ посломъ, на конвокацію Виленскую выправенымъ, даную, въ чомъ въ той инструкціи меновите есть описано, и ждали ихъ милость, абы до вѣдомости нашео врадвое была принята и до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписана,

которую инструкцію уписуючи до книгъ и въ словѣ до слова такъ се въ собѣмаеъ: Instructia ichmosciom panom posłom od nas obywatelow wojewodztwa Brzeskiego. Dana iego mosci kniaziu Hrehoremu Massalskiemu, podkomorzemu Grodzienskiemu i iego mosci panu Heronimowi Jellenskiemu na convocatią w Wilnie, w roku tysiąc szescset trzydziestym czwartym, miesiaca Marca wtorego dnia przypadającą. Iż te podatki, które Rzecz Pospolita na poparcie wojny z nieprzyjacielem Moskwinem na przesłym swiętobliwej iego krolewskiej mosci, pana naszego miłosciwego, coronatiej sejmik namowiła była; mimo praeconceptam spem in se są s skarbu Wielkiego Xięstwa Litewskiego, tak na zapłatę żołnierzowi jako tesz i ad apparatus bellicum wydane, zaczem tak od iego krolewskiej mosci, pana naszego miłosciwego, jako tesz i od jaśniewielmożnego jgo mosci pana podskarbiego, tu na ten czas w tym naszym zgromadzeniu będącego, dostateczną wziąwszy informatią, i do tego, iż jescze wojsku Litewskiemu jednemu za dwie cwierci, a drugiemu za trzy winno

zostaie: tedy my, niehcąc in hoc discrimine deesse patriae, według woli iego krolewskiej mosci, którą nam przez pana Piotra Kochlewskiego, posła swego deklarować raczył, wyprawujemy s poszrodka siebie dwóch pomienionych panow posłów naszych, którym ichmosciom, fidei et dexteritati confidentes, plenariam et absolutam daiemy potestatem, aby z drugimi ichmosciami, na tesz convocatią przybyłemi posłami, dostatecznie o skutecznej przeciwko temu nieprzyjacielowi obronie radzili. A iż ojczyzna nasza inszych obrony niema sposobow, jedno przez stipendiarium militem, na którego podatkow nowych, poniewasz dawne, jakośmy z relaty iegomosci pana podskarbiego zrozumieli, non sufeerunt, potrzeba. Tedy lubosmy przy tym zgromadzeniu naszym trzy pobory wydać ex nunc pozwolili, i do wybierania onych poborcę, pana Teodora Stanisława Bukrabę, podsędka Brzeskiego, obrali, który, sub poenis in volumine legum expressis, do skarbu Wielkiego Xięstwa Litewskiego pro die octawa Martii oddać powinien; jednak ichmosciom panom posłom zlecamy, aby i drugie trzy, a będzie li na to wszystkich zgoda wojewodztw, by tesz i więcej pozwolili i czas oddania onych namowili. Ostatek dexteritati ich mosciow panow posłów naszych poruczywszy, żądamy ich mosci, aby się z drugimi

województwy gorąco o to starali, aby Respublica in tantis periculis doskonale wsparta była. Dan w Brzesciu na sejmiku Gromnicznym roku tysiąc szescset trzydziestego czwartego. У тое инструкции при печатѣхъ подпись рукъ тыми словы: Albrycht Władysław Radziwił, kasztelan Wilenski, ręką własną. Jarosz Wołłowicz, starosta Żomojcki, Bazyl Kopec, casztellan Nowogrodzki, własną ręką. Director Andrzej Massalski, casztellan Brzeski, mp. Stephan Pac, podskarbi W. X. L. mp. Sapięha Chrzysztoph, podczaszy W. X. L., Gedeon Michael Tryzna, stolnik W. X. L., starosta Brzeski, Jan Szujski, chorąży wojewodstwa Brzeskiego, mp. Mikołaj Łoknicki, chorąży ziemi Bielskiej, Teodor Stanisław Bukraba, podsędek Brzeski, ręką swą. Konstanty Szujski, pisarz ziemski, Alexander Kopec—własną ręką. Jan Kossakowski, starosta Gulbinski, Piotr Piekarski, sekretarz króla iegomosci, mp. Jan Kazimierz Umiastowski, sekretarz iego krolewskiej mosci, Wojciech Kochanski, podstarosci Mielnicki, mp. Jan Wereszczaka, sędzia grodzki Brzeski, ręką swą. Piotr Kochlewski, Jan Pac—ręką swą. Alexander Hornowski, Jan Reszetarski, Piotr Hornowski—ręką. Jarosław Pocię, Krzysztoph Piekarski, Kosciuszko Mikołaj Siechnowicki, Kasper Sadowski, Baltazar Bobrownicki, mp. Osta-

phiał Nieokojszuskij гека. Которая жь то инструкция за поданьемъ особъ, вышменованыхъ, до книгъ

земскихъ Берестейскихъ есть записана.

1634 г.

75.—Сеймиговое постановленіе дворянъ Брестскаго уѣзда.

Изъ актовой книги за 1633—1634 годъ, листъ 1793.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать четвертого, мѣсеца Февраля четвертого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Бересты отправованыхъ, передъ нами Кгабриелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьей, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Константымъ Шуйскимъ, писаромъ, вранниками судовыми земскими воеводства Берестейского, постановившисе очевисто у суду земляне господарскіе воеводства Берестейского ихъ милость панъ Ярошъ Скиндеръ, а панъ Янъ Рѣшетарскій, покладали листъ згодного постановенья отъ ихъ милостей пановъ сенаторовъ, дигнитаровъ, урядниковъ и всего рицерства обывателей воеводства Берестейского, на соймику теперешнемъ Громничномъ

сталый, о которого жедали, абысмо до вѣдомости наше принели и до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписать дали. Въ чомъ мы, чинечи жеданью ихъ милостей досить, тотъ листъ сгодного постановенья принявши и до книгъ уписать дали, и такъ се въ собѣ маеть: *Mu rady, dignitarze Wielkiego Xięstwa Litewskiego, urzędnicy ziemscy, grodzcy i wszystkie rycerstwo wojewodztwa Brzeskiego, którzyśmy się tu w roku teraznieyszym tysiąc sześćset trzydziestym czwartym, miesiąca Februaryi wtórego dnia, do Brześcia na seymik Gromniczny, na obranie panow sędziów głównych ziechali, gdzie i poseł od iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, w poszrodek nas z instrukcją sobie daną przybywszy, negotia Reipublicae, sobie od iego królewskiej mości commissa, dość luculenter re-*

tulit et omnes Reipublicae necessitates enumeravit. Zaczém my, poczuwając się bydź prawdziwemi oiczyzny naszej synami, którey in tanta necessitate deesse niechcąc, tudzież też do woli Jego królewskiej mości przychilając się, którą, nas ad cape-scenda consilia do Wilna na convocatią w roku terazniejszym pro die secunda Marca wokując, potrzebować tego po nas raczy, abyśmy, posły na pomioniony act i mieysce wyprawiwszy, we wszystkich Reipublicae potrzebach panom posłom naszym z drugimi woiewodztwy i powiatami radzić zlecili, w czem się optime intentioni iego królewskiej mości, pana naszego miłosciwego, accomodując, zaraz s tego zgromadzenia naszego na ten czas i act determinowany JO. kniazia Hregorego Masalskiego, podkomorzego Grodzieńskiego, i jegomości pana Heronima Jeleńskiego wysyłamy, którym plenariam et absolutam potestatem we wszystkim daiemy, i lubośmy tu na tym seymiku naszym trzy pobory ex nunc pozwolili wydać i poborce do wybierania onych jegomość pana Teodora Stanisława Bukrabe, podśodka naszego Brzeskiego, obrali i czas z nimi do skarbu Wielkiego Xięstwa Litewskiego pro die octava Martii, sub poenis in volumine legum expressis, stawić się osobnie naznaczyli; iednak ichmościom panom posłom naszym zlecamy, aby i drugie

trzy, a będzieli na to zgoda wszystkich woiewodztw, by też i więcey pozwolili, hoc tamen praecavendo, aby poborców nie tam mianowali, ale żeby do nas na seymik relacyiny zachowali. Zatem te zgodne i iednostayne postanowienie nasze zamykając, użyliśmy s koła naszego jegomość pana Jarosza Skindera i jegomość pana Jana Roszetarskiego, aby ichmościowie naśi tak tę zgodę naszą, iako też i to, żeśmy na sądy główne trybunalne iego królewskiej mości kniazia Jana Szuyskiego, chorążego Brzeskiego, i iegomość pana Maxymiliiana Kaleczyckiego na rok terazniejszy tysiąc sześćset trzydziesty czwarty obrali, do xiąg ziemskich Brzeskich donieść raczyli. Dat w Brześciu. Dnia czwartego Februaryi, roku tysiąc sześćset trzydziestego czwartego. У того листу постановенья соймаковаго, припечатѣхъ, подпись рукъ тыми словы: Albrycht Władysław Radziwił, kasztelan Wileński, ręką własną; Jarosz Wołowicz, starosta Żmudzki, Bazyli Kopec, kasztelan Nowogrodzki, ręką własną; Director Andrzej Masalski, casztelan Brzeski, mp.; Stefan Pac, podskarbi Wielkiego Xięstwa Litewskiego, mp.; Sapieha Krzysztof, podczaszy W. X. L., Gedeon Michael Tryzna, stolnik W. X. L., starosta Brzeski, Jan Szuyski, chorąży woiewodztwa Brzeskiego, mp.; Mikołay Lehnicki, chorąży ziemi Brzeskiej, Teo-

dor Stanisław Bukraba, podsedek Brzeski, ręką swą; Constanty Szuy-ski, pisarz ziemski, Aleksander Kopec, własną ręką; Jan Kosakowski, starosta Gulbiński, Piotr Piekarski, sekretarz jego królewskiej mosci, mp.; Jan Kazimierz Umiasztowski, sekretarz J. K. Mei, Woyciech Kochański, podstarości Mielnicki, Jan Wereszczaka, sędzia grodzki Brzeski, ręką swą; Piotr Koklewski, Jan Pac, ręką swą; Aleksander Hornowski,

Jan Roszetarski, Piotr Hornowski ręką; Jarosław Pociey, Krzysztof Piekarski; Kościuszko, Mikołaj Siechnowski, Kasper Sadowski, Baltazar Bobrownicki, mp.; Ostaphi Niepokoyszucki ręką. Который же то листъ соймаиковое згоды, черезъ ихъ милостей пана Скиндера и пана Решетарского до актированья поданный, есть до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1635 г.

76.—Листъ короля Стефана Баторія канцлеру В. К. Литовскаго Остафію Воловичу о назначеніи способнаго человѣка для оцѣнки стоимости входовъ въ Вѣловѣжскую пуцу, за отмѣну которыхъ нѣкоторые земяне просили вознагражденія.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годы, листъ 623.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Берестьи отправованыхъ, передъ нами Клябріелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судью, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Бере-

стейского, часу правное росправы межи паны Волковицкими, панъ Ерій Волковицкій, зъ наказу нашого, листъ светое памети короля его милости Стефана передъ нами у суду положилъ и ку актированью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ, который уписуючи въ книги въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Стефанъ, Божою милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій,

Жомоитскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, кнеже Семигородское и иныхъ. Пану Виленскому, канцлеру великого князства Литовского, старостѣ Берестейскому и Кюбринскому, пану Остафью Воловичу. Били намъ чоломъ подданные наши, земляне повѣту Берестейского, именемъ, Борисъ Ворсоба, Тимошей Кругельскій, Иліяшъ Волковицкій а Стецко Волковицкій, абы имъ за тые вступы и входы, которые здавна до пуци Бѣловѣжское мають, отмѣну якую слушную дати велѣли, што жъ есмо имъ еще у тотъ часъ, коли комисаре наши на ограниченье пуци тое отъ имѣнья кнежати Острозского, выѣждчали, обѣщали, маемо добре при памяти; але ижъ вѣдомости скуточное немаемъ о томъ, што то за уходы были и што за пожитокъ съ тыхъ уходовъ приходилъ, яко мы устне съ ващою милостью о томъ мовили, такъ

и теперь черезъ листъ твоей мѣрности жадаемъ, абы еси твоя милость человекѣа якого доброго и бачного на вывѣданье тое sprawy ихъ зослалъ, зачимъ бысь мы на потомъ отъ твое милости вѣдомость певную и достаточную въ той речѣ маючи, могли слушную нагороду велѣти учинити. Писанъ въ Бяловѣжахъ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ осемьдесятъ четвертого, мѣсеца Сентября. У которого листу печать и подпись руки его королевское милости, знать пре неопатрности стороны, одшарпнено было; одно на сподѣ подпись руки тыми словами: Павелъ Нарушевичъ, секретарь. Который же то листъ, зъ наказу нашего, презъ пана Ерого Волковицкого покладанный и ку актикованью поданный, и до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

77.—Листъ короля Стефана Баторія, данныйъ землянамъ Волковицкимъ касательно отмѣны входовъ ихъ въ Бѣловѣжскую пуцу.

Изъ актовъ книги за 1634—1635 годы, листъ 619.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Бересты отправованныхъ, передъ нами Клабриелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу росправы правное межи паны Волковицкими, водлугъ наказу нашего, панъ Ерій Волковицкій листъ короля его милости, светое памяти Стефана, писанный до пановъ Волковицкихъ, въ справѣ ниже мененой, покладаль и ку активованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ, который уписуючи въ книги въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Стефанъ, Божою милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, кнежа Семигродское и иныхъ. Земьяномъ нашимъ воеводства Берестейского, Оедору, братьи и участникомъ его

всимвъ имѣнья Волковыцкогго. Што есте писали до насъ перво сего о забраньи пуци наше Бѣловѣжское до имѣнья Берестовицкогго, которое на тотъ часъ держить крайчій нашъ великого князства Литовскогго князь Константинъ Константиновичъ Островскій зъ малжонкою своею, а въ той же пуци менилисте, ижъ ваши уходы до дерева бортного и до сѣножатея забраны, и просилисте насъ, абыхмо въ томъ вамъ оборону учынить казали, и власности ваше забирать не допускали. Ино мы на то комисаровъ нашихъ перво сего вжо высылали, нижли тая справа передъ комисарами не скончилася; про то и теперь зложили есмо часть комисаромъ на тую справу, выѣхати на день першій мѣсеца Декабря, для чого абысте на тотъ рокъ тые справы пыльни были и што власность наша и чого есте правдивѣ вѣдоми, то оказовали и доводили свѣдѣтствомъ своимъ подпираючи. А кгда тая пуца до рукъ нашихъ господарскихъ придетъ, каждому до того, хто чого передъ тымъ уживалъ, заборонено не будетъ, а хо-

чете ли мѣти отмѣну слушную и то вамъ отмовлено не будетъ. Писанъ у Сендемиру. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ осемьдесятъ третего, мѣсеца Сентября тридцатого дня. У того листу его королевское милости печать меньшая, а подпись руки его королевское милости тыми словами: Stepha-

nus Rex; а подпись руки писарское тыми словами: Левъ Сапѣга, писарь. Который же тотъ листъ его королевское милости Стефана, черезъ пана Ерего Волковицкого покладанный и ку актикованью поданный, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1635 г.

78.—Листъ короля Стефана Баторія о назначеніи комиссаровъ для окончанія дѣла о Бѣловѣжской пушчѣ.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годы, листъ 621.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Берестьи отправованныхъ, передъ нами Кгабриелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу росправы правное межи паны Волковицкими, панъ Ерій Волковицкій листъ короля его

милости светое памяти Стефана, покладаль передъ нами у суду зъ наказу нашего и ку актикованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ, которого уписуючи въ книги въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Стефанъ, Божою милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомоитскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, княжа Семигородское и иныхъ. Земяномъ нашимъ воеводства Берестейского Стефану а Иляшу Волковицкимъ. Што которая справа, за высланьемъ комисаровъ нашихъ и

выѣхавшемъ зъ стороны князя Константина Константиновича Острозского, крайчого нашего великого князства Литовского, старосты Володимерского, комисаровъ его милости о забранѣ немалое части пущи наше Бѣловѣжское до имѣнья его Берестовицкого, зъ розсудку тыхъ комисаровъ зобопольныхъ до суду нашего господарского за апелациєю приточила се; ино въ той справѣ вырокомъ нашимъ господарскимъ съ паны радами нашими узнали есмо судъ комисаровъ нашихъ быти слушный и для сконченья тое справы, выслуханья присеги и ограниченья тое пущи наше высылаемъ тамъ зъ стороны наше комисаромъ вечного нашего великого князства Литовского пана Дмитра Халецкого, аза просьбою князя Острозского зъ стороны его и малжонки его милости маршалокъ нашъ князь Федоръ Масальскій комисаромъ зѣхати маеть. Которые на рокъ певный, то есть на двадцать шостый день мѣсеца Генваря въ року теперешнемъ осемьдесятъ четвертомъ до тое пущи Бѣловѣжское выѣхавши, тую справу кончити будутъ. А ижъ вы, будучи добре вѣдоми пущи наше Бѣловѣжское, при комисарахъ нашихъ на онъ часъ въ той справѣ высланныхъ зъ стороны наше были доводомъ, про то

хочемъ мѣти, абы есте и теперъ на часъ вышей въ семь листѣ назначонный кусконченью тое справы присею до теперешнихъ комисаровъ прибыти не замѣшкали. Также и бортниковъ своихъ Павла Ониськовича а Ивана Андрушковича зъ собою взяли, абы тая шесть особъ свѣтковъ, которые за осемнадцати до присеги обраны будутъ, присегу на томъ учинили, же уходы свои старовѣчные въ пущи нашей господарской, а не въ Берестовицкой, мѣли. А мы въ томъ васъ симъ листомъ нашимъ увеняемъ, ижъ которые зъ васъ уходы свои зъ давныхъ часовъ въ пуцѣ нашей Бѣловѣжской маете, по старому оныхъ уживати будете, и што кольвекъ еще въ той пущи нашей позысканой уходовъ вашихъ покажетъ, тыхъ вамъ уживати вольно будетъ. А если бы есте на иномъ мѣстцу за тые уходы отмѣны слушное отъ насъ потребовали, мы въ томъ вамъ не будемъ боронити. Писанъ у Городнѣ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ осемьдесятъ четвертого, мѣсеца Генваря тринадцатого дня. У того листу печать великого князства Литовского меньшая, а подпись руки его королевское милости тыми словы: Stephanus Rex; а подпись руки писарское: Венцлавъ Ангрипа, писаръ. Который же то листъ его

королевское милости через пана Ерего Волковицкого ку антикованью поданный, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1641 г.

79.—Привилегія короля Владислава IV на взиманіе мостовой пошліны.

Изъ актовой книги за 1784 годъ, листъ 325.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt czwartego, miesiąca Februarii trzynastego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich wojewodstwa Brzeskiego, nazajutrz po śś. Trzech Krolach, święcie Rzymskim, przypadłych y на miejscu zwyклым в месіе JKmci Brzesciu агитujących się, przed nami Xawerym Hornowskim, Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, Adamom Antonim Antuta, Tomaszem Koiszewskim, sędziami, Janem Włodkiem, pisarzem, urzędnikami sądowymi ziemskimi W. B., stawając obecnie patron Jpan Ignacy Hład Laskowski przywiley на myto mostowe в маієтності Патрыках на рече Demiance од найяснеышого Władysława Czwartego Polskiego y Szweckiego krola, WJP. Czyżowi czeszникowi Lidzkiemu в року tysiąc szescset cztrydestym pierwszym, Septembra trzeciego dnia wy-

dany, а teraz WJ. xiędzu Ignacemu Laskowskiemu, kanonikowi Łuckiemu, jako pomienionych dobr Patryku dziedzicowi służący, до акт подаł, ktoreго treść takowa: Władysław Czwarty, z Bożey łaski, król Polski, Welki Xędze Litewskie, Ruskie, Pruskie, Żmudzkie, Mazoweckie, Inflanckie, Smolenskie, Czernikowskie а Szwedzki, Gottski, Wandalski dziedziczny król. Oznaymuiemy tym listem naszym, кому то wiedziec należy, iż gdy kommissarze nasi до маієтності уродzoneго Hillaryusza Czyża, Патрыков названей, в wojewodstwie Brzeskim лежачы, на гоscincu wielkim z Brzescia до Pinska идącym przeiazdowi trudnemu y niebezpiecznemu на рече Demiance przypatrzyли się y koszt ktory на usypanie тamy y grobli, także в побудованиу mostu podięты być musi uważыwszy, myto mostowe postano-

wili y nam o tym przez list swoy oznaymili. My tedy chcąc, aby poddani nasi, ludzie podroźni, wczesny y bezpieczny przejazd mieli, a zabiegając temu, aby za zagęszczeniem myt y wielkim braniem onego uciążenia poddanym naszym nie było, tak postawiamy y urodzenemu Czyżowi, czesznikowi Lidzkiemu, y sukceszorom jego, w pomienianey majątnosci myto nadajemy: aby od ludzi kupieckich y furmanow, od wozu, dobrze towarem nałożonego, po cztery pieniądze; od koni, na sprzedaż wiodących, y od bydła rogatego, po dwa pieniądze,— od mnieyszego po pieniądze. A wierzchowi y piesi ludzie, także stan duchowny, szlachecki y podwody ich od placienia tego myta wolni być mają. Zaczym urodzony Czyż y sukceszorowie iego w wybieraniu myta mostowego, według tego nadania y postanowienia naszego, zachowac się mają, postrzegając tego, aby przejazd bezpieczny y warowny ludziom podroźnym na pomienioney

rzece był zawsze. Co do wiadomości wszem wobec, a mianowicie, ludziom kupieckim przywodząc chcemy mieć y rozkazujemy, abyscie w przerzeczoney majątnosci Patrykowie, przez most jadąc, myto mostowe, krom żadney trudności, płacili y oddawali. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć W. X. L. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie. Dnia trzeciego miesiąca Septembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset czterdziestego pierwszego. U tego przywileju przy pieczęci W. X. L., na massie czerwoney wyciesnionej, podpis nayiasneyszego króla jmści y po drugiey stronie dalsza expressya z podpisem pisarza w te słowa: Władyslaus Rex. Mostowe urodzenemu Czyżowi w majątnosci jego, na rzece Domiance. Stanisław Niemszewicz, pisarz. Który to przywilej, za podaniem onego do akt przez wyż wyrażoną osobę, jest do xiąg ziemskich wojewodztwa Brzeskiego przyięty y wpisany.

80.—Сеймишовое постановленіе дворянъ Брестскаго уѣзда о постройкѣ зданія для архива и другихъ предметахъ.

Изъ актовой книги за 1763 годъ, листъ 221.

Roku tysiąc siedemset osiemdziesiąt trzeciego, miesiąca Februarii szóstego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich wojewodstwa Brzeskiego, po Trzech Krolach, święcie Rzymskim, przypadłych et in loco solito w mieście JKmci Brzesciu agitujących się, przed nami Xawerym Hornowskim, Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, Adamem Antonim Ancutą, Tomaszem Koiszewskim, deputatem na trybunał główny Wielkiego Xięstwa Litewskiego, Protunc miejsce W. pisarza zastępującym, sędziami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stawając osobiscie WJP. Ignacy Szczepanowski, rotmistrz i regent grodzki wojewodstwa Brzeskiego, laudum, przez przeswiętne wojewodztwo podpisane, ad acta podał, tenore sequenti pisane: My, senatorowie, urzędnicy ziemscy i grodzczy, rycerstwo, szlachta, obywatele wojewodstwa Brzeskiego, do przepisu praw narodowych o sejmikach Pogromniczych, determinacją dających, mając się stosownie na dzień trzeci Februarii w roku terazniejszym tysiąc siedemset osmdziesiątym trzecim do miasta JKmci Brzescia, do kościoła JX. Bernardy-

now zgromadzeni, po zagajeniu sejmikow przez JWJP. Jozefa na Bystzech Bystrego, kasztelana Brzeskiego, exsenatora, komisarza skarbowego W. X. L., kawalera orderu S. Stanisława jednostajnymi zjednoczonej myśli głosami, sine pretensa pluralitate sufragiorum et sine ulla obiectiōne sędziow, na trybunał główny W. X. L., to jest JWJP. Tomasza Koiszewskiego sędziego ziemskiego tegoż wojewodstwa naszego na kadencję Grodzienską, a JWJP. Stanisława Laskowskiego chorążego Petyhorskiego w W. X. L. na kadencją Wilenską obralismy; na dniu zaś dzisiejszym, to jest czwartym miesiąca Februarii, po uczynionej przez WJP. Xawerego Hornowskiego, sędziego ziemskiego, prezęcie i Stanisława Niemcewicza, starosty Rewiatyckiego, na przeszłym sejmie ordynaryjnym z wojewodztwa naszego posłów, wedle przepisow prawa relacyi ad resolutionem we wwnetrznych potrzeb wojewodztwa naszego przystąpiliśmy. A najprzód skuteczniając in laudo przeszłego immediate w roku tysiącnym siedymsetnym osmdziesiątym wtórym zamknięte wyrazy, obrachunek z WJP. Ignacym

Szczepanowskim, rotmistr. i regentem grodzkim wojewodztwa naszego, względem expensow na fabrykę i kupno dworku z placem od WJPP. Oziembłowskich, sędziny i sędzica ziemi wojewodztwa naszego, urzędowi ziemskiemu wojewodztwa naszego zlecamy, i gdyby WJP. Szczepanowski regent kontynuując fabrykę do tegoż urzędu ziemskiego, w legalnym komplecie będącego, referował się, osobliwie mieysce, czas zaczęcia na archiwę murow umowstw żądamy, a ponieważ tenże JP. Szczepanowski, że nie odebrał dotąd należącego procentu wojewodztwu naszemu od summy osmiu tysięcy dziewięciuset szesciu złotych polskich, oswiadczył; przeto obowiazujemy tegoż JP. regeťa, gdyby o takowy procent, licząc po pięć od sta wedle determinacyi naszej w uchwale przeszło sejmikowey ustanowionej, dopomniał się, a odebrawszy takowej summy, za wiadomością urzędu ziemskiego Brzeskiego na kontynuację rozpoczętej fabryki użył, podobnie, gdy teraz ze wszystkich jeneralnie dymow, jako na potrzebe obywatelow interesującą, tojest, na mrowanie do schowania xiąg, majątki nasze w spokojności i bezpieczeństwie zachowujących, po groszy miedzianych dwa z każdego uchwalamy dymu, z której uchwały dla JP. Antoniego Matuszkiewicza za zregiestrowania xiąg złotych polskich pięćset

determinujemy, i gdyby takowa summa nie inaczey tylko od urzędu ziemskiego Brzeskiego asygnacyą z kancelaryi Grodzkiej temuż jegomosci opłacona została, ostrzegamy resztę zaś co od pięciuset złotych z tej uchwały zostanie, ma być oddano do rąk JP. Szczepanowskiego regeťa, a tenże jegomość za wiadomością urzędu ziemskiego takowe pieniądze ku skutecznieniu fabryki wojewodzkiej obrócić obligowanym będzie. Osobliwie dla JX. Bernardynow podobnie z dymu po puł grosza miedzianego i dla WJP. Marcina Snieszki Błockiego rotmistrza W. Brzeskiego naszego, przez wzgląd na przypadek i szkodę jego z ognia poniesioną, takoz po puł grosza z dymu jednego uchwalamy. A że jnteres całego przeswietnego wojewodztwa naszego względem furazu czasu konsystencyi w mieście Brzesciu JWJP. Braniciego, ad praesens hetmana wielkiego koronnego na wojsko nadworne JKM. wziętego i osobliwą asekurację przez zeszedłego WJP. Macieja Laskowskiego, komornika Wisleckiego, na ten czas ekonomow JKM. Brzcskiej i Kobrynskiej vice-administradora, na zapłaćenie wydaną zaręczonego dotąd nie jest zaskutecznonym; przeto WJP. Marcina Klimskiego podkomorzego Grodzienkiego o doniesienie kamerce JKM., iż nam dotąd satysfakcyja nie uczyniona i o rezolucję dopraszamy się.

Podobnie WJP. Ignacego Lanckorońskiego Paszkowskiego pułkownika, azeby uregulowanie miar, wag i lokciow wespoł z WWJPP. rotmistrzami wojewodztwa naszego urządzili i najdokładniej do tej fatygi przyłożyli się upraszamy. Tudziesz ktoby z nas obywatelów i pozostałych w domach uskutecznienie takowe trudnił, zapozwać do rejestrow fisci przed sąd grodzki Brzeski moc dajemy i takowe laudum rękoma naszymi podpisujemy. Dat w Brzesciu na sejmikach Pogromniczych tysiąc siedemset osimdziesiąt trzeciego roku, miesiąca Februaryi czwartego dnia. U tego laudum podpis rąk tak JW. kasztelana jako też WWJPP. urzędników ziemskich i grodzkich, obywatelów przeswietnego wojewodstw w te słowa: Józef na Bystrzach Bystry, kasztelan Brzeski Litewski mp. Xawery Hornowski, sędzia ziemski wojewodztwa Brzeskiego; Franciszek Ursyn Niemcewicz, sędzia ziemski W.B.; Adam Antoni Ancuta, sędzia

ziemski W. B. i deputat trybunału głównego W. X. L.; Ludwik Stanisław Suzin, stolnik W. B. Horagwi Petyhorskiej w woysku W. X. L.; Stanisław Laskowski chor., Petyhorski w wojsku W. X. Litewskiego na trybunał głów. W. X. L. deputat; Jan Witaniewski, rotmistrz W. Brzeskiego; Antoni Jelski mp.; Serwacy Gorski, Ignacy Maliszewski, podczasz W. B.; Józef Bęklewski, rotmistrz W. B. mpr.; Stanisław Żardecki, towarzysz brygady i P. W. X. L.; Antoni Grodzki, komor. W. B.; Tomasz Trembicki mp. Mateusz Szersztet, Dominik Rezka, regęt ziemski W. B.; Xawery Monkiewicz, chor. polny; Kazimierz Tarnawiecki, lantwojt miasta Brzescia; Samuel na Łyszczycach Bielikowicz, czesnik Nowogródzki, Jan kniaź Szujski Strażnikowicz W. B. Które takowe laudum Pogromniczne W. B. przez wyż wyrażoną osobę ad akta podane, iest do xiąg ziemskich W. B. spraw wieczystych przyjęte i wpisane.

81.—Сеймиковое постановление дворянства Брестскаго воеводства, подтверждающее дворянское происхождение нѣкоторыхъ лицъ.

Изъ актовой книги за 1765—1766 годъ, листъ 1855—1857.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego, miesiąca Februarij piątego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich wojewodstwa Brzeskiego po Świętych Trzech Królach, święcie Rzymskim, przypadłych et in loco solito w mieście JKmci Brześciu agitujących się, przed nami Marcinem Matuszewiczem Xawerym Hornowskim, Romualdem Januszem Leparskim, sędziami, Pawłem Buchowieckim, pisarzem, urzędnikami sądowemi ziemskimi wdtwa Brzeskiego, stawiając o sobiście patron Imć P. Łukowski Ignacy laudum wdtwa Brzeskiego sejmików Pogromniczych, przez obywatelów wdtwa Brzeskiego podpisane, ad acta podał, którego treść takowa: My, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy rycerstwo, szlachta i obywatele wojewodztwa Brześciańskiego, na sejmik Pogromniczy gospodarski do miasta JKmci Brześcia ad solitum consiliorum locum, do kościoła Jchmość xięży bernardynów na dniu dzisiejszym czwartym miesiąca Februaryi, w roku terazniejszym tysiąc siedemset sześćdziesiąt szóstym zgromadzeni, consulendo bono ordini, pod zagaieniem Wielm. Jmć pana Alexan-

dra Buchowieckiego, podkomorzego wojewodztwa Brzeskiego, jchmościow panów rotmistrzów trakto- wych wojewodztwa naszego in laudo seimiku przeszłorocznego, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątym odprawionego wyrażonych, jako legaliter unanimiti assensu obranych, do przyszłego sejmiku w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmym; przed następującym popisem wojewodztwa naszego przypadającego, zgodnemi głosy konfirmowaliśmy; desiderium zaś JW. Jmć pana Pawła Dąbrowskiego, deputata wojewodztwa naszego, na trybunał główny Wielkiego Xstwa Litewskiego, względem uchwały na konflagratę Imci, niżeli tenże Jmć przez starania swoje JOO. JWW. senatorow i ministrów status et belli, w wojewodztwie Brzeskim pryncypalne possessye mających, gratiosum assensum na uchwale wojewodztwa naszego in subsidium konflagraty swojej otrzyma, tedy tym czasem w recess do przyszłego następującego, czy to poselskiego, czyli też boni ordinis seymiku wojewodztwa naszego odłożyliśmy; denique wywod paritatis status Jchmość panow Kazi-

mierza i Antoniego Telatyckich, synów niegdyś Jmć pana Piotra Jaroszewicza Lewszczewicza Bykowskiego Telatyckiego, jako zupełnemi i autentycznemi dokumentami et insuper agnitione brata stryiecznego rodzzonego Jmć pana Adama Telatyckiego i innych jchmśw, ex linea paterna proximorum, de juramento super eandem proximitatem zabierających się, iest zupełnie etsuffitientissime in facie całego woiewodztwa naszego wyprobowany; tak instrument tegoż wywodu wyż rzezonym JPP. Telatyckim wydaliśmy, do którego laudum sejmiku boni ordinis woiewodztwa Brzesciańskiego ręko- ma naszemi podpisujemy się. Działo się w Brześciu Litewskim, roku

tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego, miesiąca Februarij czwartego dnia. U tego laudum, JWW. WW. JPP. urzędników i obywatelów woiewodztwa Brzeskiego podpisy takowe: Alexander Buchowiecki, podkomorzy woiewodztwa Brzeskiego; Marcin Matuszewicz, sędzia ziem. W. B.; Ludwik Suzin, stolnik W. B.; Romuald Sanusza Leparski, sędzia ziem. W. B., Xawery Hornowski, sędzia ziem. W. B.; Paweł Buchowiecki, pisarz ziem. Brzeski.; Ludwik Stt. Suzin, sędzia Grodzki W. B. Pop. Patyhor. w Woysku W. X. Litt.; Ignacy Wygonowski, pisarz Grodzki Wtt. Brzego. Które to takowe laudum jest do xiąg Ziem. wdtwa Brzeskiego przyjęte i wpisane.

1767 r.

82.—Постановленіе сеймика, бывшаго послѣ Срътенія Господня, на счетъ вознагражденія убытковъ отъ пожара одного заслуженнаго лица и проч.

Изъ актовой книги за 1767—1768 годъ, лист. 1851—1854.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmego, miesiąca Februarij iednastego dnia.

Przed urzędem JKmci y aktami ziem. W. B., stawiając obecnie Jmć P. Ignacy Wołczewski laudum sey-

mików Pogromniczych wdtwa Brzeskiego ad acta podał, którego treść takowa: My, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta y obywatele woiewodztwa Brzesciańskiego, na seymik Gromni-

eczny gospodarski do miasta JKmci Brześcia ad solitum consiliorum locum, do kościoła JXX. Bernardynów na dniu dzisiejszym dziesiątym, trzeciego Februarij, w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmym zgromadzeni, consulendo bono ordini pod zagaianiem wielmożnego jegomości pana Marcina Małyshewicza, sędziego ziemskiego województwa Brześcińskiego, naprzód WW. JPP. rotmistrzów traktowych województwa naszego in laudo sejmiku, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątym odprawionego, wyrażonych, jako legaliter unanimitate obranych, do przyszłego sejmiku w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt osmym po Gromnicach przypadającego, zgodnymi głosy konfirmowaliśmy z tą praekustodycją: iż iako po odprawionym w roku terazniejszym drugim następującym popisie, iż WW. JPP. Rotmistrzowie ad liberam electionem innych konkurentów takowego urzędu ustąpić deklarują, tak ażeby odtąd po odprawionych dwóch popisach nowi zawsze byli obierani WW. JPP. rotmistrzowie traktowi, za powszechną zgodą wszystkich obywatelów W. naszego, ten porządek stanowimy. Considerando zaś W JP. Pawła Dąbrowskiego, pisarzowicza grodzkiego Brzeskiego, czasu funkcyi deputackiej in obsequio publico będącego, ex permissione Divina nie poiednokrotną cum

evidenti dispendio substancyi in spatio iednego roku konflagratę, tedy unanimitate assensu z dymów w województwa Brzeskim zaprzysiężonych ziemskich z każdego po groszy dziesięć praesenti laudo uchwalamy, y ażeby takowa summa circa importationem podymnego od wszystkich do grodu wdtwa B. na terazniejszą ratę marcową bez żadnego przeciągu do drugiej raty infallibiliter była wniesiona, y z kancelaryi grodzkiej Brzeskiej pretia quietatione wypłacona declaramus, a in casu przez kogo z obywatelów W. B. nie wypłacenia wolność delaty z grodu wdtwa B. exequentibus wydania permittimus. Za którą wydaną delatą omnino satisfakcją uczynić w wypłaceniu uchwały naszej niniejszym postanowieniem przyrzekamy, y takowej delaty y ekucyi za żadną wiołencją poczytywać niebędziemy, lecz teyże uchwale sejmiku boni ordinis zadosyć in omni uczynić fide publica spondemus, et in casu renitencyi liberam ad citationem każdego, tey uchwale naszej sprzeciwiającego się, do grodu wdtwa B. ad regestrum fisci temuż W. JP. Pawłowi Dąbrowskiemu Pisszewiczowi grodzkiemu W. B. pozwalamy. Jakoż Jchmém xięży Augustynianom Brzeskim za konserwacją aktów grodzkich Wta naszego w klasztorze, in archivo Jmcw deponowanych, za iednomysłnym wszystkich zezwoleniem po groszu iednym z każ-

dego dymu ziemskiego pro hac sola vice uchwalamy; która pensya wespół z importacją podymnego raty terazniejszey marcowey do kancelaryi grodzkiej Wta B. od wszystkich niezawodnie ma być wniesiona. Denique testimonium Imci panu Michałowi Żardeckiemu, patryocie naszemu, ad praesens w ziemi Sochaczewskiej mieszkającemu, z dowodem paritatis status y oswiadczeniem dawney zacney y zasłużoney w naszym wojewodztwie tegoż jmści familii circa agnitionem WJPP. Stanisława y Marcina Żardeckich, skarbnikowiczow Drogickich, braci Ichmści stryiecznych personaliter stawających, wydaliśmy. Do którego laudum seymiku boni ordinis rękoma naszymi podpisuiemy się. Działo się w Brześciu Litewskim roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmego miesiąca Februarii dziesiątego dnia. U tego laudum przy adscriptii podpisy rąk JW. urzędników, tak ziem., grodzkich, iakoteż obywatelow wojewodztwa B. na seymik zgromadzonych temi wyrażają się słowy: Interes pretensyi jegomość pana Józefa Lesieckiego do przyszłego seymiku boni ordinis w reces odkładamy. Dat ut supra, Marcin Matuszewicz, sędzia ziem. W. B. iako zagajający seymik boni ordinis tegoż Wta mp. Michał Nietyxa sędzia ziem. W. B. mp. Romuald Leparski, sędzia

ziem. W. B. Xawery Hornowski sędzia ziem. W. B. Paweł Buchowiecki, pisarz ziem., Brzeski mp. Floryan kniaź Szuyski, strażnik W. B. mp. Józef Matuszewicz pułkownik Petyhorski woysk W. X. Lto. mp. J. X. Kostka Junosza Zawadzki, Stanisław Bielski, rotmistrz W. B., Józef Niepokoyczycki, Michał Orzeszko mp. Tadeusz Chlewiński mp. Józef Laskowski, Rafał Załęski mp. Kazimierz Korycki, Daniel Laskowski mp. Jerzy Wonkowicz starościa Ruszewski, Antoni Życzynski, Wincenty Horain Dominik ziem. porucznik P. S. W. X. L. z Jańholków Kisłych, Franciszek Alexander, z Konopnice Grabowski, sędzia grodzki y obozny W. B. Piotr Paszkowski, pułkownik JKmci, Józef Paszkowski PP. Brz. Jacek Paszkowski, Franciszek Buchowiecki, Rafał Brzozowski mp. Stanisław Żardecki mp. Marcin Snieżko Błocki mp. Jgnacy Osuchowski, Kazimierz Krzywobłocki, Kazimierz Buchowiecki, Andrzej Kościa, chor. B. Antoni Buchowiecki Łow. W. B. Kaietan Szczepanowski, regent Grodzki W. B. Jan Włodek, regent Grodzki W. B. Ignacy Adam Szczepanowski, Hilary Reszka, regent ziem. W. B. Ignacy Hruszewski, regent ziem. W. B. Które to laudum iest do xiąg ziemskich wojewodztwa Brzeskiego przyjęte y wpisane.

83.—Универсалъ короля Станислава Августа, опредѣляющій случаи, въ которыхъ слѣдуетъ прибѣгать къ военной помощи при исполненіи декретовъ судовъ земскихъ и городскихъ.

Изъ актовой книги за 1783 годъ, листъ 529.

Roku tysiąc siedemsetnego osiemdziesiąt trzeciego, miesiąca Apryla szesnastego dnia.

Przed urzędem jego królewskiej mości i aktami ziemskimi woiewodztwa Brzeskiego, stawając osobście JP. Kasper Jundził uniwersał nayiasnieyszego pana, za zdaniem rady przy boku jego nieustającej, względem exekucyi dekretow i processow w prowincyi Wielkiego Xięztwa Litewskiego, wydany, do akt podał w te słowa pisany: My, Stanisław August, z Bożej łaski król Polski, Wielki Xiążę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smoleński, Siewierski i Czernihowski. Za zdaniem rady nieustającej, wszem wobec i każdemu z osobna, przy ofiarowaniu łaski naszej królewskiej, wiadomo czyniemy: gdy prawo tysiąc siedemset siedemdziesiąt szóstego roku, kładąc szczególniejszy na radę nieustającą obowiązek, ażeby między seymem a seymem wraz z nami exekucyi praw pilnowała; tym poleconym dozorem mieć chcemy w wigorze

samychże praw sprawiedliwość wewnętrzną i bezpieczeństwo majątków obywatelskich porządnie utrzymane, do tego chwalebne go celu równie kierując usilności nasze, uniwersał ostatni względem exekucyi dekretow i processow, do prowincyj koronnych szczególniej stosując się, dnia dziesiątego miesiąca Grudnia, roku przeszłego 1782 za zdaniem rady wydałiśmy, w którym dla prowincyi W. X. L. konstytucye 1764 i 1768 do exekucyi dekretow i do szukania za niemi pomocy woyskowej urzędowi ziemskiemu i grodzkiemu teyże prowincyi za regułę zostawiwszy, mieliśmy słuszne zaufanie w osobach urzędowych, do zadosyć czynienia tym prawom powołanych, że samo ich przypomnienie w ściślejszych przepisach obzędach utrzymywać będzie. Gdy iednak z departamentu wojskowego nam i radzie in pleno iest doniesionym, że niektórzy urodzeni urzędnicy ziemscy i grodzcy prowincyi W. X. L. niedosyć ściśle wspomniane prawo 1764, pod tytułem exekucya za dekretami kontumacyinemi, w jego ustanowieniu dopełniając, po wy-

padłych ultimarnych captati temporis kondemnatach, za dwoiakim zaiazdu dóbr tentowaniem, niedosyła-
jąc podług reguły tegoż prawa stro-
ny skonwinkowanej do sądu po ka-
ry w nim opisane, lecz prosto po
dodanie pomocy woyskowej do de-
partamentu woyskowego z listami
rekwizycyjalnemi udawać się zwy-
kli; tym samym zaś przechodząc
stopień konwikcyi prawney, i co
większa, rygor kary cywilney za nie-
dopuszczenie tradycyi ustanowionej
sprawując nieskutecznym, tym spo-
sobem przez wczesne i nieprzyzwoi-
te ramienia wojskowego zażycie od-
stępną od reguł tegoż prawa i ar-
bitralną dekretów czyniąc exekucyą.
Zarządzając zatym tey ważney oko-
licznosci i chcąc, ażeby prawa kra-
iowe, ściśle w exekucyi zachowane,
same sobie dostarczały, przez rygor
kar cywilnych na przymus obywa-
tela do winnego im posłuszeństwa,
i ażeby w rzadkim tylko przypadku
pomoc wojskowa contra rebelles
prawom oyczystym (iак konstytu-
cya mieć chce) zażywaną była;
tychże urodzonych urzędników ziem-
skich i grodzkich W. X. L. scisley-
szego w tym punkcie zachowania
prawa 1764 roku obowiązujemy. A
ponieważ, według iego wyrazow, za
kondemnatami na stronach za nie-
dopuszczenie tradycyi wprzód do są-
du zapozwanych, et iterum konde-
nować się dopuszczających, tan-

quam contra rebelles prawom oyczy-
stym wypadłemi, dobra onych przez
urząd, ad libitum użyty, quovis cap-
tato tempore, non attenta ulteriori
resistentia, neque attenta defensione
per partem convincentem fortiter
obeymować wolno będzie; przeto iż
w takim tylko zdarzeniu urzędy W.
X. L., do exekucyi dekretow kontu-
macyinych użyte o dodanie pomocy
woyskowej do departamentu woys-
kowego z listami rekwizycyjal-
nemi udawać się mają, ostrzegamy.
Względem zaś dekretow oczewistych
konstytucyą 1764 de valore onych
zaszła i przepisy samychże dekre-
tow, iakim sposobem exekucya ich
następować powinna, za regułę tym-
że urzędom zostawujemy. A co się
tycze dekretow, w sprawach natury
wexlowey wypadających, tych exe-
kucyą podług osobnego prawa tysiąc
siedemset siedemdziesiąt piątego ro-
ku zalecając, ku dopeźnieniu tego
wszystkiego, iako się wyżej wyra-
ziło, rygor praw W. X. L. na złe
zażywanie urzędow, mianowiciez kon-
stytucyi 1726, 1766 i 1776, ustano-
wiony, przypominamy. Dla czego
list ten nasz, uniwersał, podpisaliśmy
i on wydrukowany per copias pod
pieczęcią rady, przy boku naszym
nieustającej, z podpisem wielebnego
sekretarza teyże rady do kancelaryi
ziemskiej i Grodzkiej W. X. L.
rozesłać rozkazaliśmy. Dan w War-
szawie. Dnia czwartego miesiąca

kwietnia, roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego osiemdziesiąt trzeciego panowania naszego dziewiętnastego roku. U tego uniwersału przy pieczęci, na masie czerwoney wyciśnionej, podpis najyasniejszego króla ięgomosci drukowany, a podpis ręki własney JW. sekretarza temi wy-

rażają się słowy: Stanisław August Król; Adam Naruszewicz B. K. S. pisarz wielki W. K. L. sekretarz rady nieustającej mp. Który to uniwersał iest do xiąg ziemskich wojewodztwa Brzeskiego przyięty i wpi-sany.

1788 г.

84.—Королевская ассигновка объ отпусеѣ 10 т. злотыхъ на очистку р Нѣмана и 10 т. злотыхъ на постройку ратуши въ Брестѣ.

Изъ актовой книги за 1788 годъ, листъ 1655.

Roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt osmego, miesiąca Października trzydziestego dnia.

Na rokach sądowych ziem. W. B. Litt. porządkiem prawa pospolitego, wedle konst. tysiąc siedmset ośmdziesiąt szóstego roku przepisany, przypadłych y na mieyscu sądow zwykłych, w mieście JKm. Brześciu Litt. odprawowanych, przed nami, Xawerym Hornowskim, Franciszkim Ursynem Niemcewiczem y Tomaszem Koiszewskim, mieysce pisarza zastępującym. Sędziami, urzędnikami ziem. W. B. Litt., stanowszy osobicie patron WJP. Tadeusz Razicki skar. inflan. ekstrakt assygnacyi NP.,

za zdaniem rady przy boku jego nieustającej, do komissyi skarbu WXL. na dwadzieście tysięcy złł., pozostałe po opłaceniu konsyliarzom, to jest dziesięć tysięcy złot. na czyszczenie rzeki Niemen, a drugie dziesięć tysięcy złł. na wystawienie ratusza w mieście JKm. Brześciu Litt. wydany z protokołu expedyeyi in publicum wyszłych do akt podał, którego treść w następných słowach takowa: Ekstrakt assygnacyi NP., za zdaniem rady przy boku Jego nieustającej, do komissyi skarbu WXL. na dwadzieście tysięcy zło. pozostałe po opłaceniu konsyliarzom, to iest dziesięć tysięcy zło. pols. na czyszcze-

nie rzeki Niemen, a drugie dziesięć tysięcy zło. na wystawienie ratusza w mieście Brześciu Lit., wydany z protokołu ekspedycyji in publicum wyszłych w te słowa: My, Stanisław August, z Bożey łaski, król Polski, W. X. Lit., Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kiiowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewierski y Czernihowski. Za zdaniem rady nieustaiącej, z powodu uczynionego nam królowi i radzie przy boku naszym nieustaiącej przełożenia, aby na dalsze czyszczenie rzeki Niemna, tudziesz na wystawienie ratusza w mieście naszym Brześciu Litt. summa dwadzieścia tysięcy zło., która zostaje się w skarbie W. X. Lit. po opłaceniu tegorocznym pensyi, z prawa wyznaczoney, tak WW. y UW. konsyliarzom tej prowincyi, jako też subalternom rady, obrucona była. My król za zdaniem rady przy boku naszym nieustaiącej, przychylając się do tak pożytecznego przełożenia, mającego za cel dobro kraiove, aby rzeczzone pozostające z tego drugiego roku rady terazniejszey w skarbie WXL. dwadzieścia tysięcy zło. od wypłacenia summy zwykłej WW. y UU. konsyliarzom tej prowincyi, tudziesz y subalternom rady na te dwie publiczne potrzeby, to iest dziesięć tysię-

cy złł. pol. na wyczyszczenie rzeki Niemna, drugie zaś dziesięć tysięcy zło. na wystawienie ratusza w mieście naszym Brześciu Litewskim. Kommissya rzeczypospolitey skarbu W. XL. wypłacić rozkazała, zalecamy assygnacyą tą za zdaniem rady przy boku naszym nieustaiącej, ręką naszą podpisaną pieczęcią teyże rady stwierdzić rozkazalismy. Dan w Warszawie. Dnia trzydziestego miesiąca Września, roku Panskiego tysiącnego siedmsetnego ośmdziesiątego osme- go, panowania naszego dwudziestego piątego roku. Krzysztof Hilary Szembek, biskup Płocki pod niebytność JKmci prezyduiącej, Franciszek Przebendowski, marszałek rady nieustaiącej. U tego ekstraktu przy pieczęci rady przy boku JKmci nieustaiącej na massie czerwoney wyciśnionej, podpis teyże rady sekretarza następującemi wyraża się słowy (L. S.). Woyciech Leszczyć Skarszewski, pisarz wielki kor. Sekretarz rady nieust., mp, Który to ekstrakt assygnacyi N. P. za zdaniem rady, przy boku Jego nieustaiącej, do kommissyi skarbu WXL. wydany, przez wyż wyrażonego WJ. Tadeusza Razickiego, skar. inflan. ku aktykowaniu podany iest do xiąg ziem. W. B. Litt., ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, przyjęty y wpisany.

85.— Инструкція посламъ Брестскаго воеводста, отправляемымъ на
ординарийный сеймъ.

Изъ актовой книги за 1788 годъ, листъ 1045.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt osmego, miesiąca Augusta dwudziestego dnia.

Przed aktami ziemskimi W. B. Littgo, stawając obecnie JP. Piotr Grądzki instrukcyą JOX. Jmc Nestorowi Kazimierzowi Sapiezie, jenerał. art. WX. Litt., staroście sądowemu Brzeskiemu Littmu, kawalerowi orderow Polskich y JWJP. Tadeuszowi Matuszewiczowi, kasztelanowi WB. Littgo, posłom na seym następujący ordynaryiny, w roku terazn., 1788, podług uniwersałów Jkmc., przypadający, z W. B. Litttgo wybranym, przy osobnym kredensie wydana, do akt podał w następane słowa pisaną: Instrukcyą JOX. Jmc Nestorowi Kazimierzowi Sapiezie gener. art. WX. Littgo, staroście sądowemu naszemu Russkiemu, kawalerowi orderów polskich y JWJP. Tadeuszowi Matuszewiczowi, kasztelanowi Brzmu, posłom Wtta naszego Brzgo Littgo, na seym następujący ordynaryiny, w r. 1788, podług uniwersałów JKmc., przypadający, wybranym przy osobnym kredensie wydana. 1mo. Gdy JKmc pan nasz miłosciwy na okazanie tym większey oycowskiej o szczęśliwość

narodu troskliwości uniwersałem swoim, na seymiki teraznieysze wydanym, do czułości o dobro powszechne łaskawie nas zachęcać raczy; więc JO. y JW. posłowie nasi nayouczystsze u tronu JKmci za tę do brotliwą staranność złożą podziękowania. 2do. Zapatruiąc się na stan y okoliczności teraznieysze Rzpttey naszej, zostaiącey bez sił, aliansow użytecznych y handlu, przynoszącego bogactwo krajowe, znajduiemy potrzebę poprawy rządu publicznego względem skuteczniejszego stanowienia na seymach prawa we wszystkich materyach i potrzebach teyże Rzpttey; przeto JO. y JW. posłowie nasi z całą seymującą Rzpttą skuteczniejszy we wszystkich materyach sposob stanowienia praw obmyslić zechcą, y razem usilnie starać się będą, aby seymy odtąd nie sześć tygodni agitowały się, ale poty, poki interesa Rzpttey y dezyderya wojewodstw, ziem y powiatow zakonzone zupełnie nie będą, bez żadnych reiekt y limet, trwały. 3^{tio}. Gdy doświadczenie nasze naucza, iż, nie maiąc woyska, nie mamy razem u postronnych mocarstw powagi, a

w kraiu bezpieczenstwa granic i szczęśliwości naszej, i owszem widzimy coraz zbliżającą się do nas przepaść wszystkich niesmaków, przykrości y nieszczęść; przeto dla obrony tej Rzpttey i dla przyprowadzenia oney do poważniejszego i pomyslniejszego stanu chętnie zgadzamy się na aukcyą aż nadto potrzebną woyska, która że być nie może bez obmyślenia funduszu; zaczym JOJW. posłowie nasi starać się będą, aby wszystkie stany przyłożyli się do nowego na woysko podatkowania, y aby prześwietny stan duchowny omnis tituli, bez żadney excepcyi, nie ekskludując y panien zakonnych, dając część intrat swoich z dobr leżących, summ obligowych y zastawnych, z summ, przez Rzpttą na expensa cywilne seymem tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego roku wyznaczonych z starostw y królewczyn, z dochodów kommissyi edukacyney co od potrzeb koniecznych zostać może, z powiększenia pogłównego żydowskiego y innych przydatnych zrzudeł, bez ucisku iednak stanu rycerskiego. 4to. Jeżeliby seymiający Rzpttey zdało się mieć na czas dalszy przy boku JKmci pana naszego miłosciwego radę nieustającą; tedy obowiązujemy JOJW. posłów naszych, iżby chcieli przedłożyć teyże prześwietney radzie niemożność kraiową płacenia pensyi y

razem żądali, aby osoby, do wspomnioney rady wyznaczone, iedynie z miłości oyczyzny i dobra powszechnego tę publiczną odbywały posługę. 5to. Domówią się JO. y JW. posłowie nasi, żeby dla przyspieszenia sprawiedliwości i dla załatwienia spraw, od lat kilkudziesiąt w trybunałach bez sądu zostających, dwa odtąd w prowincyi naszej Littty były trybły, pod osóbnemi marszałkami, to jest jeden w Wilnie a drugi w Grodnie, y żeby obydwu po miesiący dziesięć sądzone były, nie wdając się w sprawy żadne extra repartitionem przez żaden wynalazek y pretext, iako to z regiestrów obligowego, remissyinego y taktowego, lecz te wszystkie sprawy w swoich repartycyach sądzone być mają. A ponieważ niektórzy obywatele prowincyi naszej Littty, mając sprawy w trybunałach koronnych, dla zagęszczonych tamże wpisów wołania onych doczekać się nie mogą; przeto y w tym punkcie JO. y JW. posłowie nasi instabunt do stanow Rzptty o poprawę przyspieszenia sprawiedliwości. 6to. Ponieważ kadencye sądow grodzkich a prima Februaryi zaczynają się, ultima Aprylis kończą się, a przez miesiący dziewięć przerwy tych sądów czasem wydarzone kryminały usprawiedliwienia mieć nie mogą; instabunt JO. y JW. posłowie nasi, iżby extracidentia tych

że sądów grodzkich na dniu pierwszym mca Septembra w każdym roku ustanowiona była, y gdyby same tylko recentis criminis sprawy kryminalne, iuż w kadencyi rozpoczęte oczewiscie, a wydarzyć się tegoż gatunku mogące na tej kadencyi, dopóki ich stanie, przez akcessoryjne wyroki odsądzała, a w dawnych, prawem przepisanych, kadencyach regiestr incarcerationum w każdym dniu, in tractu etiam każdej sprawy, natychmiast za wpisaniem przez stronę aktoratem, ma być wołanym i sprawą sądzona, nie inwolwuiąc żadnych ex causa juris spraw. 7^{imo}. Domówią się ciż JO. y JW. posłowie nasi, gdyby od konsystuiących po miastach sądowych żołnierzy assistencya sądom, dla powagi jurydykcjom, dodawana była, oraz ażeby też komędy za dekretami do lokacyi więźniów przyjmowali y onych sub rygore disciplinae millitaris pilnie, do nastąpić mającego wyroku oczewistego, strzegli. 8°. Ponieważ konstytucya tysiąc siedmset osmdziesiąt czwartego roku, nakazuiąc urzędnikom sądowym expediowanie aktów inkwizycyi, kalkulacyi i weryfikacyi decisivae circa fundum w punktach, etiam nie appellowanych y przez strony akceptowanych względem terminu summ przysądzonych, ad plenum odsyłać kazała; przeto JO. y JW. posłowie nasi najmocniej instabunt

o poprawę tego prawa, to jest, aby w punktach nieapellowanych tenże sąd ziazdowy termin exekucyi nakazywał. 9no. WJP. Tadeusz Siechnowicki Kościuszko, obywatel woiewodstwa naszego, kosztem JKmci i Rzpttey edukowany, w woysku amerykańskim zdolnością y odwagą w służbie żołnierskiej zaszczycony w randze generała, gdy dokraiu powróciwszy, w zakonczie domowym zostaje w czasie terazniejszey potrzeby aukcyy woyska; ażeby był, iako iuż in arte militari peritus, JKmci panu naszemu miłosciwemu y stanom Rzpttey przez JO. y JW. posłów naszych zarekomendowanym, usilnie żądamy. 10mo. Gdy woiewodztwo nasze Brzeskie, z uchwał swoich, kupiwszy dworek z placem od WJPP. Oziembłowskich, w mieście Brzesciu sytuowany, na sądenie jurydykcjiow tegoż woiewodztwa y lokacyą archiwów nie iest wolny od płacenia podatków mieyskich; zaczym JO. y JW. posłowie nasi domówić się zechcą o libertacyą tego placu, a razem o podanie sub jus terrestre placu WJP. Ignacego Laskowskiego, podczaszego WB. za rzeką Bugiem, za Słęczą w mieście Brzesciu położonego, oraz o wolność przedarzy placu przez WW. Wygonowskich, podkom. y podkomorzyców Brzeskich, WW. pannom Bernardynkom Brzeskim. 11mo Rezolucya rady nieustaiącej pod dniem

trzynastym Listopada, r. tysiąc siedmset osmdziesiąt siódmego zapadła do dania silniejszey pomocy woyskowej odmawiaiąca, aby podniesioną była JO. y JW., posłowie nasi nayusilniejszego dołożą starania. 12mo. Kopanica, łącząca rzekę Pinę z Muchawcem, do Gdanska y do Czarnego morza komunikacya czyniąca, już po części w skutku swoim praktykowana, aby zupełnie była dokonczoną, oraz gdyby młyny na rzece Bugu, defluitacyą tamujące, podług zaszyłych na to konstytucyj koniecznie zniesione były JO. y JW., posłowie domówić się zechcą. 13^{tio}. A że częstokroć zdarza się, iż prywatni obywatele wyrabiaią na seymach konstytucyi swoje ułatwiające interesa, a te nieraz bywają z pokrzywdzeniem innych obywatelów; przeto JO. y JW. posłowie nasi starać się będą, aby takowe konstytucye nie mieli swego skutku i waloru. 14to. Gdy edukacya młodzieży krajowey dla powszechności iest wielie potrzebną; przeto JO. y JW. posłowie nasi starać się będą, iżby dla powiększenia oney zakony, mając fundusze, mieli nakaz uczenia szkół y dostarczenia zdatnych professorow. 15to. JO. y JW. posłowie nasi domowią się, aby sędziowie niniejszych subselliow za sentencye swoje, podług dawnych praw, do odpowiedzi obowiazanemi byli et caetera activitati tychże JO.

y JW. posłów naszych, iako zaufani in reali onych fide ex dexteritate, polecamy. Działo się w Brzesciu roku tysiąc siedmset osmdziesiąt osmego, mca Sierpnia dziewiętnastego dnia. U tey instrukcyi podpisy obywatelskie takowe: Zenon Wysłouch, podkom. WB.; Bernard Buchowiecki, chorąży WB.; Xawery Hornowski, sędzia ziem. WB.; Tomasz Koiszewski, sędzia ziemski WB.; Xawery xiąże Sapieha, Jan Potocki rott. kawaleryi narodowey, Jan Nepomucen Horain kom. skar. WXLitgo. Ignacy Maleszewski podst. WB. Ign. Laszkowski, podczaszy WB. Jacek Paszkowski stolnik y vice-starosta WB., Bogusław Wereszczaka S. GWB., Ignacy Szczepanowski SGWB., Felix Chrzanowski pisarz grodzki WB., Stanisław na Bielsku Bielski, czesznik WB. mp. Stanisław Niepokoyczycki mieczny WB., Józef Bieniecki kracyczy WB., Tomasz Zanistowski, Jozef Buchowiecki mostowniczy WB., Kajetan Lachowicz rott. WB. Antoni Suzin stolnikowicz WB. Ignacy Paszkowski pułkow. WB. Stanisław Łyszczynski mp. Felician Konopnice Grabowski sędzie ziem. W. B. mp.; Jan Wereszczaka rott. WB.; Zygmunt Chrzanowski, chorąży W. X. Litewskiego; Franciszek Załowski, mp.; Antoni Gaiewski por. GPWW. X. Littgo; Jerzy Bogusławski woyski Wendenski; Marcin Gaiewski, ko-

nieszcy Łęczycycki; Jan Gaiewski, mp.; Jan Bogusławski, łow. Rzeczycki; Joachim Julian Bogusławski, iustr. WB.; Felix Bogusławski; Bazyl Prus Bogusławski; Heronim Bogusławski; Bruno Prus Bogusławski; Ignacy Łenczewski Lachowicz KWB.; Tadeusz Razicki; Jozef Puchalski CWW.; Jan Ostromecki; Jan Witanowski; Piotr Wincenty Bogusławski; Piotr Karasiewicz Tokanowski; Jan Witanowski, rott. WB.; Stefan Walter mp.; Jan Worotyński mp.; Heronim Myszynski; Józef Myszynski; Piotr Worotyński; Andrzej Worotyński WC.; Józef Walenty Osuchowski; Tomasz Stachowski; Walerjan Ex-Budny; Teodor Kubalski; Marcin Paszkiewicz rott. WW.; Piotr Petyst; Michał Łyszczynski, pod. Połocki; Ign. Budny; Mikołaj Budny; Dominik Reszka, reg. grod. WB.; Hipolit Matuszewicz, PWWX. Litt.; Zygmunt Buchowiecki, sek. JKmci; Wiktor Wysłouch, PWB.; Franciszek Chocianowski; Józef Bogusławski mieczny; Tadeusz Laskowski; Joachim Laskowski, podpor. WW. Litt.; Mateusz Grodzki mp.; Piotr Bogusławski; Paweł Bogusławski; Kasper Wosiewski; Franciszek Sawicki; Marcin Paszkowski; Ign. Zadarnowski; Antoni Belina, grodzki kom. WB.; Ignacy Zadarnowski; Jan Osuchowski; Gabryel Wawrzyniec; Leszczyc Sistrzewitowski; Antoni Ratold Zadarnowski, skar. W. B.;

Piotr Jurkowski; Franciszek Ratold Zadarnowski; Ignacy Linkiewicz; Kotwicz; Andrzej Godlewski; Ign. Hornowski M. JKmci.; Michał Zadarnowski; Michał Kotowicz C. Z. B.; Ign. Snieszko Błocki, rott. WB.; Rafał Brzozowski rott. WB.; Stefan Boczkowski, regent koła duchownego trybł W. X. L.; Dominik Żemski rott.; Adam Baykowski; Piotr Grądzki mp.; Józef Książ Szuyski, instygator JWB.; Szymon Olszewski; Aloyzy Kościeszka z Miłoszewa Miłoszewski, komor. WB.; Ign. Grabowski mp.; Józef z Janusza na Bogdanach Bogdanski mp.; Maciej Kościeszka z Miłoszewa Miłoszewski mp.; Adam Korzeniewski S. O.; Kajetan Zadarnowski; Heronim Korzeniewski S. O.; Antoni Kościeszka z Miłoszewa Michowrzecki mp.; Jan Buchowiecki; Ign. Jerzewicz Buchowiecki; Alexander Tomaszewicz Buchowiecki; Jan Ilkowski mp.; Stanisław Ostromecki; Marcin Przyłucki; Ludwik Chodyncki; Adam Jahołkowski; Jan Zdzitowiecki; Piotr Nowicki; Jan Nowicki; Andrzej Jezierski; Ludwik Łazowski; Wawrzyniec Sypało; Felician Połonski; Józef Nieciecki; Szymon Rutkowski; Tomasz Jelec; Marcin Jelec; Jan Izbicki; Józef Izbicki; Leon Izbicki; Jan Mioduszewski; Michał Poniatowski; Teodor Kurkliński; Tomasz Białobłocki; Kasper Bohuszewicz; Roch Kiersnowski; Fabian Skażercinski; Marcin Cywinski.

Która to instrukcyja przez wyżey wyrażonego JP. Piotra Grądzkiego ku aktykowaniu podana, jest do xiąg

WB., ze wszelką w niey wyrażoną rzeczą, przyjęta y zapisana.

1792 r.

86.—Сеймиковое постановление дворянъ Брестскаго уѣзда о разныхъ предметахъ.

Изъ актовой книги за 1792 годъ, листъ 189.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt wtórego, miesiąca Lutego szesnastego dnia.

Przed aktami ziemn. W. y Pttu. Brzeskiego stawając osobiście WJP. Marcin Paszkowski, regent kommissarz ciwilno-woysk. W. B., laudum sejmiku gospodarskiego W. y Pttu. Brzeskiego do akt podał, w te słowa pisane: My, urzędnicy, szlachta y obywatele wojewodstwa u Pttu Brzeskiego-Litewskiego, po odbyciu na dniu wczorayszym urzędzenia koła porządkowego po elekcyi assessorow, oraz po wykonaniu na konstytucyi trzeciego y piątego Maia przysięgi, tudzież po elekcyi do JKmci delegata, niemniey po wyborze deputata na trybunał główny W. X. Lit. na dniu dzisieyszym, to jest pientnastym meca y roku teraznieyszego w miescie JKmci Brzesciu, do kosciola pojezuickiego zgroma-

dzeni, czynności gospodarskiemu seymikowi przyzwoite w tym sposobie załatwiliśmy. 1mo Ponieważ wojewodztwo nasze doswiadcza niewygody, z przyczyny, iż poczta Warszawska dwa razy w tydzień do Brześcia nie przychodzi, przeto JO. xięcia Imci Kazimierza Sapiechę marszałka konfederacyi W. X. Litt., y JWW. Zenona Wysłoucha, podkomorzego, Tadeusza Matusewicza, rotmistrza kawaleryi Litt., y Stanisława Niemcewicza, starostę Rewiatyckiego y sędziego Grodzkiego, na seym teraz agitujący się posłów wojewodstwa y powiatu Brzeskiego obliguemy, ażeby u najjasniejszego pana, lub do kogo załatwienie tey okoliczności należy, starali się, iżby poczta z Warszawy prosto na Sielce, Łosice, Janów do Brześcia dwa razy w tydzień, nietak jak dotąd na Grodno (oprócz Litt. na Grodno y Bielsk

do Brześcia idącej), a z Brześcia do Pńska chodzić mogła, obywatele stacye wedle urzędzenia, jakie nastąpi utrzymywać przyrzekają. 2do Tychże JO. y JWW. posłów naszych obligujemy, ażeby starali się o konstytucją, iżby w skargach niesłusznie branych od grobelnego wyderkaffow rozsądzić się każdemu wolno było, praecisa appellatione w sądach kommissyi civilno-wojskowej respective swego wojewodstwa lub powiatu dla wzyskania prędszej sprawiedliwości. 3^{tio} Biedna szlachta imion starych, w W. y powiecie Brzeskim na gruntach czynszowych mieszkająca, a dla niemienia dziedzicznej possessioni prawem seymu terazniejszego ab activitate usunięci, iżby do swych prerogatyw wedle głosu JW. JX. Kollątaja, podkanclerza koron., przez wydzielenie na części starostwa jednego w W. Brzeskim, powrócić mogli; JO. y JWW. posłowie nasi najjasniejszego pana y najjasniejszych stanów seymujących zaniosą prozbe. 4to Dla szczupłości w mieście JKmci Kobryniu JO. y JWW. posłowie nasi prosic będą najjasniejszego pana, ażeby dla zabudowania dworkow obywatelom y urzędnikom, w mieście sądowym potrzebnych, gruntu na place dozwolić raczył. 5to Likwidacją należności długu successorow JP. Lesieckiego, ażeby nasz sąd ziemianski ułatwił, y ten interes cały na przyszłym sey-

miku gospodarskim objasnił obligujemy, 6to Obrachowanie się z kommissją wojewodzka o przychody z dworku wojewodzkiego, od czasu zarządzenia onym WWJPP., Rafał Nietyxa, koniuszy W. B., y Marcelli Niemcewicz podczaszy ziemi Mielnickiej, jako od nas do tego dzieła delegowani, wczynią 7mo Kommissya civilno-wojskowa y porządkowa W. B. uczynić zechce rekwizycją do kommissii skarbowey oboygą narodow, iżby lustracye wszystkich grobel, z oznaczeniem opłaty onych, dla wiadomości wojewodstwa całego, przez kommunikacyą ekstraktami do komm. wojewodskiej przysłała. 8vo Gdy xięgi, do dobr w W. B. sytuowane siciągające się, w cudzych cancellaryach, to iest, Lidskiej y Trockiej znajdujące się, a dla nastąpić mającego normalnego rozgraniczenia nieodbitcie obywatelom są potrzebne, przeto komm. wojewodzka obligujemy, ażeby uczyniła rekwizycją do tamecznych cancellaryow o wydanie takowych xiąg, iesli się iakie znajdują, zaręczając, iż oszczędny expens na sprowadzenie tych xiąg wyłożony na przyszłym seymiku gospodarskim pro persoluto przyięty będzie a in casu nieoddania takowych xiąg, taż komm. woiewodska takowe cancellarye do sądu właściwego ku odpowiedzi zapozwie. 9no O wydanie xiąg ze wszystkich miast, gdzie były Magdeburye y ode-

słanie onych do kancelaryi ziemian wojewodzkiej taż komm. wojewodzka uczynić zechce rekwizycyą z wolnym za pozwaniem zwierzchnościow mioyscowych, gdy temu posłuszni niebędą. 10-mo. Względem takowego pod tytułem Foralia Rynkowe taż komm. wojewodzka uczyni rekwizycyą do przeswietney komm. policyi Oboygą narodow, ażeby takowe Foralia, iako żadnym prawem niewsparte, zniesione zostały. 11-mo. Dla rejestrujących xięgi Grodzkie W. naszego przeswietne wojewodztwo po groszy trzy miedziane na racie marcowey przy pedymnym przeznaczą z obowiązkiem, iżby to dzieło do następującego seymiku ukonczyli, praevio calculo, który WJP. Felix Cluzanowski pisarz Grodzki, od czasu uchwały na zregistrowanie xiąg Grod., przez obywatelów dawany, przed delegowanymi w punkcie szóstym wyrażonemi uczynić ma, dla doyscia, czyli ciż rejestrujący przyzwoitą za swą pracę odbierają nadgrode, a WW. delegowani, tak niniejszy, iako y w punkcie szóstym wyrażony, obrachunek na seymiku gospodarskim, w roku przyszłym tyśiąc siedemset dziewiędziesiąt trzecim, okazac mają. 12-mo. Taż kommissia wojewodzka zanieść rekwizycyą do JW. biskupa ritus Graeci, ażeby w dyecezyi swoiey wydał uniwersały do plebanow, iżby ciż pro iuribus Ecclesiarum depaktacyi nie

czynili; in casu zaś nie odebrania skuteczney rezolucyi od JW. Biskupa JO. y JWW. posłowie nasi w tey mierze do JW. Metropolity zanoszą proźby. 13-mo. Ponieważ expens, przez kommissią civilno-wojskową dla upocządkowania mieysc seymikowych w W. B. y powiecie Kobryńskim, złotych polskich pięcsett szesnaście z szelężnego dość zapasnego erogowany został, przeto zwrótu do kassy wojewoyzkiej nie czyniąc, takowe quantum w reces zostawuję. 14-mo. Dla uskutecznienia rychlejszego zabudowania na kancelarye wojewodz. zrobioney przez komm. płaty taż komm. do JO. X. Jmc Stanisława Poniatowskiego, ekspodskarbiego W. W. X. Litt. wojewodstwa rekwizycyą ponowić zechce, na mocy oswiadczonego przyrzeczenia, a tey fabryki dozór komm. porządkowey poleca. Po ugodzonym iednomyslnie takowym gospodarskim urządzeniu sessya seymikowa in ordine dalszey kontynuacyi seymiku, za iednosmyslnym zezwoleniem, do dnia iutrzeyszego solwpwaną została. Działo się w Brześciu, w kościele po Jezuickim, dnia pietnastego Lutego tyśiąc siedmsett dziewięcdziesiąt wtórego roku. U tego laudum podpisy takowe: Zenon Wysłouch, podkomorzy W. B. marszałek seymikowy, Tomasz Loiszewski, sędzia ziem. W. B. y seymikowy assessor, Jan Włodek sędzia ziem.

W. B. assessor. Do tego laudum podpisuję się Ignacy Laskowski, podczaszy wdztwa Brzgo, assessor seymikowy, Rafał Nietyxa, koniuszy W. B. assessor; Marcelli Ursyn Niemcewicz, podczaszy Mielnicki assessor.

Jan Józef Kłokocki, woyski Minski assessor seymikowy. Które to laudum seymiku gospodarskiego jest do xiąg ziemskich wojewodztwa Brzgo przyjęte y wpisane.

 1792 г.

88.—Сеймиговое постановление объ избраніи гражданско-военныхъ комиссаровъ Брестскаго воеводства.

Изъ актовой книги за 1792 годъ, листъ 193.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt drugiego, miesiąca Lutego dwudziestego trzeciego.

Przed aktami ziem., stawszy osobicie JO. Antoni Bartodzieyski laudum seymikowe obioru kommissarzow ciwilno-woyskowych W. B. ad akta podał w następującym brzmieniu: My, urzędnicy, szlachta y obywatele wojewodztwa y pttu Brzgo, po odbyciu na dniu czternastym Februarii urzędzenia koła porządkowego, po wyborze assesorow, wykonaniu na konstytucyi rządowej trzeciego y piątego Maia przysięgi, tudzież po elekcyi do JKmci delegata, oraz po wybraniu deputata na trybunał główny W. X. Littgo, a na dniu piętastym msca y roku terazniejszego, po załatwieniu czyn-

nosci gospodarskich, na dniu zaś sześćnastym, po elekcyi pięciu sędziow ziemianskich, a na dniu siedemnastym po wyborze pisarza aktowego, a w dniach ósmnastym, dziewiętnastym, dwudziestym y dwudziestym pierwszym praesentium, po obraniu jedynastu kommissarzow granicznych, a w dniu dwudziestym drugim po obraniu kommissarza granicznego dwunastego y lustratora do starostw, na dniu dzisiejszym dwudziestym trzecim Lutego do kościoła pojezuickiego zgromadzeni, z przepisem prawa porządek elekcyi zachowując, ponieważ kommissarze cywilno-woyskowi jedni przez postąpienie na inne urzędy, drudzy dla przyczyn ważnych urzędu kommissarskiego zrzekli się, jeden tylko JW. Mar-

cin Chociszewski, z dawnego wyboru kommisarz, przy urzędowaniu swoim pozostał, przeto na mieyscu ubyłych niemając więcey kandydatow y niemogąc uprosic, iednomyślnością za kommissarzow cywilno-wojskowych wybraliśmy, to jest: JWW. Karola Ossolinskiego, chor. brygady drugiey W. X. Litt., Jana Piekarskiego, kapitana JKmci, Antoniego Woroszylo, skarb. Pins., Stefana Moczulskiego, rottm. W. B., Ignacego Tyszkowskiego, chor. husar., Jana Dulembe, szambelana JKmci, Józefa Nacelewicza, rottm. W. B., Felixa Bogusławskiego, woyskowicza Wenden, y Stanisława Łyszczynskiego, łowczego Nowogr. Siewrer., którzy

rotą prawem sobie przepisaną jurament wykonali; po ukonczeniu prawem przepisanych elekcyj, seymiki przez JW. prezyduiącego zalimitowane zostały. U tego laudum podpisy takowe: Zenon Wisłouch P. W. B. marszał. seymikowy, Tomasz Koiszewski, sęd. ziem. W. B. y seymikowy assesor, Ignacy Laskowski, podcz. W. B. assesor, Rafał Nie-tyxa, koniuszy W. B. assesor., Jan Juzef Kłokocki, woyski Mins. assesor seymiku Marcelli, Ursyn Niemcewicz, podcz. Mielln. W. P. assessor. Które to laudum seymikowe, za podaniem onego do akt, iest do xiąg ziemskich W. Brzgo przyjęte y wpisane.

1794 r.

87.—Сеймиковое постановление дворянъ Брестскаго воеводства.

Изъ актовой книги за 1794 годъ, листъ 709.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt czwartego, miesiąca Lutego osme-go dnia.

Przed aktami ziem. wdztwa y ziemi Brzkiey, stanąwszy osobiscie WJP. Ludwik Łyszczynski laudum seymiku gospodarskiego wdztwa y ziemi Brzkiey do akt podał, w te słowa pi-

sany: My, urzędnicy, szlachta y obywatel WB. po odbyciu na dniu trzecim mca Febr., roku terazniejszego tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt czwartego urzędzenia koła porządkowego wyborze assessorow y wykonaney przez nich wraz z prezydującym przysiędze, a na dniu czwar-

tym tegoż mca, po elekcyi marszałka y wyborze sędziego ziem. jednego, na dniu zaś piątym tegoż mca po wyborze osob na komissarzow porządkowych do powstałych dwóch nowych siedmiu, na dniu szóstym, po uczynioney relacyi przez JWW. posłów zeszłego seymu Grodzien., na dniu nakoniec dzisiejszym siódmym, do kościoła jezuitickiego zgromadzeni, po zagajeniu przez JW. Zenona Wysłoucha, podkom. prezyd., in ordine materyj gospodarskich radząc, następane laudum ułożyliśmy: 1mo. Mając sobie doniesiono od sądu ziem. wttwa naszego, że dwie assygnacyi, jedna na rubli siedmnaście tysięcy dwiescie dziewięćdziesiąt trzy, kopijek szeszedziesiąt cztery y pół, druga na rubli dwiescie sześćdziesiąt pięć, kopijek jedynastie, za dostarczane furaze y prowianta z wdzstwa Brzgo woyskom najjasniejszey imperatorowey Jmsci całej Rosyi, dostarczane przez JW. Ilgielstroma generał ancheff. woysk Rossyjskich y roznych orderów kawalera, podpisane przez WWch IPP. Samuela Eynarowicza, terazniejszego pisarza aktowego y Marcina Paszkowskiego, ad presens regenta ziem. wttwa naszego, w delegacyi do obrachunku przez sąd ziem. posyłanych, uzyskane, dotąd nie są opłacone y one in natura znajdujają się, gdy w górze wzmienieni Ichmości dawniey delegacyi obowiaskami zajęci, po ode-

branie pieniędzy za pomienionemi assygnacyami, nie są w stanie jechać. Przeto zobligowaliśmy WJP. Wincentego Wygonowskiego, podkomor. wttwa naszego, ażeby dla odebrania pomienionych, pieniędzy za assygnacyami, od JW. Ilgielstroma wydaneimi, należnych jechał do Warszawy. Któremu udzielną dając do odebrania plenipotencyą sąd ziem. wttwa naszego wzmienione assygnacye obydwie oddać za rewersem obligowany. Gdy zaś WJP. Wincenty Wygonowski wzmienione summę odbierze, winien oną złożyć w sądzie ziem. wttwa naszego, dla rozrządzenia przez tenże sąd prawem opisanego praevia seu quietatione. Za którą to podjętą pracę wdzięczność dla tegoż WJP. Wygonowskiego, podkom. zapisujemy. 2do. Znając bydź słusznym y sprawiedliwym do nadgrozdzenia dług, do całego wttwa przez WWch Lisieckich stosowany, a nie chcąc bez restytucyi powinney ofiarę antecessora Imsciow w krytycznych czasach w zastępstwie obywatelów uczynioną, a przez lauda powyższe do nadgrozdzenia uznaną zostawić polecamy sądowi ziem. wttwa naszego, ażeby oblikwidowawszy summę za sprzedane remanentowe magazyny u WJP. Marcina Tołłoczki, przeszłego sędziego ziem., zostającą stosownie do summy kapitałney, onym przez laudum in quantitate jedynastu tysięcy złotych udeterminowanej

zrobiwszy proporcya, jaką do satysfakcyi dla onych z ziemi Brzkiej wypada, z tegoż remanentu praevia quietatione zaspokoił, a coby do zupełney satysfakcyi z ziemi Bskiej należney nie wystarczało, na następujący gospodarski seymik do wiadomości nam podał. Względem zaś zaspokojenia reszty z ziemi Kobryn. y Bereskiej, z obywatelów wttwa naszego składającej się, JPP. Lisieccy w tamtych obywatelów dopomnieć się mają. 3^{tio}. Ponieważ całość y bezpieczeństwo majątków obywatelskich od porządnego utrzymywania arhiwum zawisły, a w arhiwach, tak ziem. jako y w grodz., WJP. Samuelowi Eynarowiczowi pisar. aktów ziem., w roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt drugim, mca Febr. pierwszego dnia na pisarza aktowego wybranemu, a prawem seymu zeszłego grodzien. między innemi urzędnikami w tamtym czasie wybranemi utwierdzonemu, teraz na mocy tegoż prawa zwróconych xiąg wiele, bo od lat kilkadziesiąt nieułożonych, nieoprawnych y niezregestrowanych znajduję się w tych arhiwach; przeto znając, iż tenże nie jest obligowany kosztu podnosić na takową potrzebę onemu na ułożenie y zregestrowanie y oprawę tychże xiąg złotych dwa tysiące przeznaczamy z obowiązkiem, ażeby in spatio roku też xięgi ułożone zregestrowane y oprawne były, pod odpowiedzialnością w sądzie

ziem. za niedopełnienie, bez dalszey za to bonifikacyi. Na które to złotych dwa tysiące, nieodbicie dla użytku wszystkich obywatelów potrzebne, niemając innego fundusu, determinujemy; ażeby przy rozpląceniu pieniędzy za furáže y prowianta obywatelom od każdego złotego z wszelkiej natury dobr po groszu jednym miedzianym odbierał. Skąd taka summa wypadnie z teyże w górze wzmienioney WJP. Eynarowicz złotych dwa tysiące odebrawszy, a osobno dwa tysiące złotych prześwietney kommissyi porządkowey ziemi naszej oddawszy (które na expensa oney są przeznaczone), reszta przy sobie zatrzyma do dalszego urządzenia wdttwa naszego, pod dozorem sądu ziem., z której percepty y expensy sądowi ziem. winien będzie zdać kalkulacyę. 4to. Prawo pod artykułem o kommissiach porządkowych szelężne na pensyę pisarza y innych officialistów przeznaczyło, a czegoby do potrzeby nie wystarczało, uchwałe zrobić pozwoliło; przeto szelężne terazniejsze od podatków ziemi Bskiej, znając byź niedostarczającym funduszem na expensa utrzymania potrzebnych officialistów y innych wydatków; (o które to szelężne z mocy prawa kommissya porządkowa u przes. kommissyi skarbowey dopomnieć się będzie mocno), quantum w punkcie trzecim dla teyże kommissyi przeznaczamy. 5to. Ponieważ na note

urzędu ziem. na piśmie do JW. Hruszczowa generał-majora woysk Rosyjskich y roznych orderów kawalera względem regularnego urzędzenia kon-systencyi woyska Rossyjskiego w wojewodztwie naszym, pod komendą tegoż zostającego, tenże urząd odebrał na piśmie zapewnienie, iż do uregulowania naysprawiedliwszego y nikogo z obywateli libertacyami nieochraniającego kwaterunku miał stabs-officera wykomenderować; a za tym obligujemy p. kommissyą porządkową ziemi naszej, aby nieodwłocznie, z jak największą usilnością starała się przełożyć do skutecznienia tego dzieła dla powszechnego dobra y ulgi poddaństwa. 6to. Ponieważ dotąd nie jest uczyniona oblikwidacya z WJP. Ignacym Szczepanowskim, sędzią grodz. z perceptowanych wojewodzkich pieniędzy, czerwonych złtch pięciuset z procentami; przeto raczy P. kommissyą porządkową takową oblikwidacyą z tymże uczynić, który ieśliby dobrowolnie przystąpić nie chciał, taż kommissyą ad instantiam instygatoris tegoż W. Szczepanowskiego do sądu ziem. B. zapoznać będzie obowiązana; a iakie quantum od niego należące pokaże się, te na reperacyą domu wojewodzkiego przeznaczymy y pod zarządzenie komissyi porządkowej oddajemy. Taż kommissyą zapyta W. Szczepanowskiego, za jakim prawem na placu woiedzkim pobudował się. 7mo. Po-

nieważ za furazę na pułki JKmci, za komendy JW. Branickiego, z wojewodztwa naszego wybrana summa, podług laudum dawnego, zttch polleh dwadzieścia pięć tysięcy należy; za którą to summę JO. Jmsci Stanisław Poniatowski expodskarbi dobr stołowych JKmę, dzierżawca generalny, na mocy przyrzeczenia listownego, też należność upewniającego, które waktach znajduję się, dom na kancelaryą y skład archivi podług plany zbudować obowiązwał się, co dotąd skutku nie wzięło; przeto zalecamy kancelaryi ziem. wttwa naszego, ażeby z opłatą na prowianty y furazę, dobrom stołowym JKmsci należne, wstrzymała się dopóty, dopóki, p. kommissyą porządkową ziemi naszej (którey przez ninieysze laudum traktowanie z kamerą dobr stołowych JKmc. polecamy) ułożenia się o kompensacyą wttwu naszemu należne, nieukaczy. 8vo. Gdy wielu obywatelów podatek potroiny dziesiątego grosza wracie juniowey tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt drugiego roku składało, którym zwrot ogólny nakazany; przeto kommissyą porządkową ma się dopomnieć u p. kommissyi skarb. o wydanie ogólnego zalecenia exaktorowi, ażeby tym wszystkim obywatelom, którym za sancytami p. kommissyi skarb. tenże podatek nie jest zwruczony, w następných ratach bonifikowanym został. 9no. Ponieważ składane przez

obywatelów, wedle prawa seymu zesłego Warszawskiego, po złotym jednym z dymu z wttwa naszego są wzięte przez kommissyą skarbową, których zwrót zapewniony podobnież y dobrowolne naszych współobywatelów offiary za kwitami teyże kommissyi przez oną odebrane; przeto polecamy kommissyi porządkowej dopomnienie się tak o pomienioną z dymu jednego po złtu składkę jako y dobrowolne ofiary. Które to obydwie summy, gdy p. kommissya porządkowa odbierze, do dalszego rozsądzania naszego w całości zatrzymać obligowana. 10mo. Mając doniesienie od osób przesłałą kommissyą porządkową składających, iż JW. Jmć X. Leon Konstanty Sosnowski, biskup Artuzianski, suffragan inflantski, proboszcz katedralny Łucki, przez uczynioną dobrowolną na piśmie ofiarę, w roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt drugim, mca Junij dwudziestego czwartego dnia datowaną y przez siebie podpisaną na wymurowanie archiwum w mieście Brzesciu summę dziesięć tysięcy zttch pollech determinował y oną w każdym czasie wypłacić oświadczył się; przeto dla tak szanownego z imienia, cnotą y obywatelstwem y dostojenstwem duchownym zaszczyconego biskupa za taką użyteczną wttwu naszemu ofiarę podziękowanie z wdzięcznością oświadczywszy, odebranie

pomienioney summy dziesięciu tysięcy zttch pollech p. kommissyi porządkowej polocamy. Którą odebrawszy do dalszego urzędzenia wttwa naszego przy sobie zatrzymać obligowana. Obowiązujemy nakoniec też p. kommissyą porządkową wttwa naszego, ażeby tak stosownie do prawa seymu zesłego grodzien., titulo rozkład wojewodztw, ziem y pttow, jako też do doniesienia przez JWW. posłów naszych nam uczynionego remonstracyą do rady nieustającej, a to dla upewnienia obywatelów w części parafii Zbierochowskiej, s tey strony rzeki Muchawca osiadłych, czyli ciż obywatele do ziemi Kobryn. lub podług pierwszego rozkładu do ziemi Bskiey należeć mają. Działo się w Brześciu Litt., na sessyi dnia siódmego mca Februarii, tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt czwartego roku po jednomyślnym zgodzeniu się na punkta wyszey opisane, obrady seymikowe ukończyliśmy. U tego laudum podpisy takowe: Zenon Wysłouch, P. WB. pre.; Jan Oziębłowski, WB. assessor; Felix Chrachnowski, pisarz grod. WB. assessor; Samuel Eynarowicz, aktowy ziem. WB. pisarz y assessor seym.; Michał Włodek, kracyczy y pisarz sądow ziem. WB. y assessor seym.; Stefan Moczulski, exkom. .... WB. y assessor seym.; Felix Bogusławski, assessor. Które to laudum jest do xiąg ziem. WB. przyjęte y wpisane.

89.—Распоряженіе генераль-маіора Дивова, данное Брестскому земскому суду.

Изъ актовъ книги за 1795 годъ, листъ 17.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt piątego, miesiąca Februaryi pierwszego dnia.

Na sądach ziemskich województwa Brzeskiego imieniu y powódzie nayiasnieyszey Imperatorowey Jmci wszzech Rossyi ufundowanych, przed nami Franciszkiem Trszynem Niemcewiczem prezydującym Tomaszem Koyszewskim y Stanisławem Rayskim, miejsce pisarza zastępującym, sędziami ziemskimi tegoż województwa, stawiając obecnie Jpan Augustyn Smolenski zalecenie od JW. Dywowa generał-maiora woysk Rosyiskich względem nieprzyimowania spraw tych obywateli do sądu którego nie ukarzą zaswiadczeń wykonanej przysięgi na wierność nayiasnieyszey Imperatorowey Jmci wszzech Rossyi do sądu przysłane, do akt подаѣ, którego po rusku pisanego wyrazу następujące: Отъ генераль-маіора и кавалера Дивова Брестского повѣту въ земскій судъ. Извѣстился я, что многіе шляхты возвращаются изъ другихъ кар-

доновъ и здѣсь живущіе, кои на вѣрность Ея Императорскому Величеству присягу не приняли, въ ономъ судѣ будутъ имѣть дѣла по имѣньямъ, отъ коихъ должно быть взято въ секвестръ, по судужь можетъ быть дѣло кончится, отдать имъ, а какъ дѣло сіе есть казусное и потому представилъ я о семъ господину генераль-маіору и кавалеру князю Циціанову, а покуда послѣдуетъ отъ его сіятельства на то разрѣшеніе, отъ такихъ прозьбъ еще не принимать, да и отъ всѣхъ, кто по дѣламъ будетъ въ ономъ судѣ являться спрашивать о принятіи присяги свидѣтельства. А безъ оныхъ ни отъ кого, какъ вышѣ упомянуто, прозьбъ никакихъ не принимать. U takowego zalecenia podpis: Генераль-маіоръ Николай Дивовъ. Февраля 9 дня, 1795 года. Брестъ. Которе то зalecenie do akt podano iest do xiąg ziemskich województwa Brzeskiego wpisane.

III.

А К Т Ы Ю Р И Д И Ч Е С К И Е.

90.—Листъ короля Сигизмунда по дѣлу мѣщанъ Каменца Литовскаго съ старостою Каменецкимъ.

Изъ актовъ книги за 1782 годъ, листъ 1019.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt drugiego, miesiąca Nowembra siódmego dnia.

Na rokach ziemskich wojewodstwa Brzeskiego, podług przepisu prawa, po Świętym Michale przypadłych y w mieście jego królewskiej mości Brzesciu Litewskim sądownie odprawowanych, przed nami Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, Adamem, Antonim Ancuta, Tomaszem Koiszewskim, sędziami, Janem Wereszczaką, pro tunc pisarzem, urzędnikami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stawając obecnie szlachetny pan Ignacy Kalinowski reskrypt najjasniejszego Żygimonta, króla jęgomosci Polskiego, w sprawie miasta Kamiencia Litewskiego, do jego dzierżawcy Kamieneckiego, w roku tysiąc pięćset dwudziestym szóstym, Iulij piątego dnia, indikta czternastego pisany, podał ad akta, który tak się w sobie ma: Жигимонтъ Божою милостію король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій Прускій, Жомойтскій и иныхъ. Подскарбему земскому, маршалку

и писару нашему, державцы Слонимскому и Каменецкому, пану Богущу Боговитиновичу, а не будетъ его самого, ино его намѣстнику Каменецкому. Жаловали намъ бурмистръ мѣста нашего Каменецкого Волошинъ а мѣщане мѣста Каменецкого—Осташко Поляковичъ а Мишко Семеновичъ о томъ, штожь дей они для великихъ своихъ кривдъ и втисковъ, которые ся имъ дѣють отъ вранниковъ твоихъ, какъ они ѣхали до насъ, и ты дей, потравши ихъ на дорожѣ, того бурмистра нашего казалъ еси збити, а у мѣщанъ нашихъ пятеро коней еси взялъ и возъ со всеми речми того бурмистра нашего, и одного дей еси мѣщанина нашего взялъ и зъ собою повезъ. Ино мы ся тому велико дивуемъ, ижь вы таковы кривды допускаете подданнымъ нашимъ вранникомъ своимъ чинити и въ ихъ кривдахъ зъ жалобами до насъ ихъ не допускаете. А про то приказуемъ тобѣ, ажбы еси одъ того вранниковъ своихъ повстягнулъ и кривдъ

и тяжкостей подданнымъ нашимъ дѣлати имъ не казалъ, и тые кони и возъ со всеми речми того бургомистра нашего казалъ ему вернуть, и того мѣщанина нашего, естли будешь поймалъ, ажбы еси казалъ его зъ нельства выпустити, и заховалъ бы еси ихъ во всемъ, безъ обтяжности, и подле ихъ права и привилеевъ, которые они на то въ себѣ мають, конечно. Абы то инакъ небыло. Ажебы они къ намъ о томъ большей того зъ жа-

лобами не приходили. Писанъ во Гданску, подъ лѣто Божего Нароженья тисеча пятьсотъ двадцать шестого, мѣсеца Іюля пятый день, индиктъ чотырнадцатый. U tego reskryptu przy pieczęci na massie czerwoney podpis takowy: Kopоть писаръ. Który to reskrypt, za podaniem przez wysz wyrażoną osobę, jest do xiąg ziemskich woiewodstwa Brzeskiego spraw wieczystych przyięty i zapisany.

1580 г.

91.—Духовное завѣщаніе Михаила Ивановича Боговитиновича Козерадского, которымъ, отправляясь за границу для дѣченія, онъ отписалъ женѣ своей и дѣтямъ все движимое и недвижимое свое имущество.

Изъ актовой книги за 1580 годъ, лист. 377—387.

Лѣта Божого Нароженья тисеча пятсотъ восемьдесятого, мѣсеца Іюня четвертого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, водле порадку статutowого, по Святой Троицы, святѣ Римскомъ, передъ нами вранниками судовыми земскими повѣту Берестейского Адамомъ Патеемъ, судьбою, Богданомъ Богушевичомъ Туминскимъ, подсудкомъ, а Ѳедоромъ Патеемъ,

писаромъ, постановившиися очеви-сто у суду врожонный панъ Михайло Боговитинъ Козерадскій оповѣдалъ, ижъ онъ, маючи волю для поратованья здоровья своего до чужое земли, до Нѣмецъ, ѣхать, а по-стерегаючи того, естли бы въ той дорозѣ Панъ Богъ на него часть смертельный допустити рачиль, абы малжонка его съ дѣтками въ покою на певныхъ добрахъ его, ле-

жачихъ и рухомыхъ зостала тестаментъ собѣ теперь за живота своего учинилъ, которого оказавши и намъ, судови, до рукъ подавши, просилъ, абы тотъ тестаментъ его, для лѣпшого твердости, до книгъ судовыхъ земскихъ уписанъ былъ. Мы, огледавши того тестаменту, а бачечи прозъбу пана Михайла Боговита быти слушную, велѣли есмо его до книгъ уписать, который въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Во имя Отца и Сына и Духа Светого. Аминь. Къдыжъ на свѣтѣ межи народомъ людскимъ надъ смерти не есть ничего певнѣйшого, а надъ часъ и годину смерти, водлѣ науки словъ Сына Божого, Пана Крыстуса Однорожного, ничего не певнѣйшого; вѣдже впелягихъ речей становенья межи рожаемъ людскимъ ку вѣчной памяти писмомъ бывають привожоны; тогда я, Михайло Ивановичъ Боговитиновича Козерадскій, ѣдучи мнѣ на тотъ часъ до чужое земли, до теплицъ, до земли Нѣмецкое, для опатрности недоброго здорovia своего, чиню тотъ тестаментъ свой, будучи при добромъ баченю и памяти. Имѣнье мое ойчизное, въ повѣтѣ Берестейскомъ лежачое, у великомъ князствѣ Литовскомъ, напередъ, дворъ Вортоль головный, которого на тотъ часъ уживаеть ее милость пани Ивановая Боговитаиновая, пани Анна Коптевна,

Маршалковая его королевское милости, пани матка моя до живота своего, зо всимъ тымъ будованьемъ, яко се само въ собѣ маеть, то есть, зо всеми огородами овощовыми, и зъ навозы, зъ садами дворными, зъ огородами яринными, селищемъ гуменнымъ, съ пашнею, дворною, во всѣхъ трехъ поляхъ, зъ ставы, съ сажавками, плацъ великй и малый межи водами, гдѣ монастырь старый бывалъ, съ третю горою, гдѣ отецъ мой почаль былъ замокъ будовать; такъ тежъ зо всѣми съ приселки, кутому дворцу Вортольскому належачими, то есть, меновите: весь Перковичи, весь Замосточе, весь Закачинъ, и часть мѣстечка Левкова, а на тотъ часъ прозываючое Докудово, на часть мою приходячую; къ тому: весь Красная Воля, весь Бурвинъ, весь Корчовтка и дворецъ мой старожитный Яворовка и дворецъ Станково, село Уткая, село Долгая Воля, и съ дворемъ Должанскимъ, село Чавика, съ бояры путными, панцерными, съ людьми тяглыми, отчизными, оселыми, роботными, приходными, и зъ огородниками, съ цыншами грошовыми, и съ дяклы житными и всякими и впелягими повинностями ихъ, зъ данями медовыми, зъ млыны, ихъ вымелками, съ фолюшы, зъ водами, зъ рѣками, зъ гоны бобровыми, зъ ловеньемъ рыбъ, зъ се-

сѣнъемъ, зъ боры, лѣсы, зъ дубровами, зъ деревомъ бортымъ и неделтымъ, также и зъ пчолами, съ пасаками домовыми и лѣсными, съ сѣножатями береговыми, съ луками, и зъ болоты вшеляжими, годными и не годными къ уживанью, зъ охожями дерева готоваго, и зо всеми къ нимъ пожитки и ужитки, якимъ же кольвекъ именемъ теперь суть и напотомъ выналежены розумомъ людскимъ прибавены, направены и менованы быти могутъ; што все тую волю тестаментомъ моимъ нинѣшнимъ, менованое неменованому, а неменованое менованому, хотяжъ бы тутъ въ тымъ моимъ тестаментѣ, которые выписаны не были, шкодити и жадное властности, ани владати не будутъ и не могутъ мѣтъ, тые вси менованые добра мое, почавши отъ головного двора моего Вортольского, ажъ до остаточного села моего, въ томъ тестаментѣ моемъ менованого, то на вѣчность и въ дѣдичство записую по животе моемъ сыномъ моимъ—Ивану, Ярошови, Гаврилу. А естли бы который съ тыхъ сыновъ моихъ, зъ Божое воли, съ того свѣта зшоль, тогда спадогъ на тые сыны мои, которые живы зостануть, которые суть спложоны съ малжонкою моею милою, съ панею Барбарою Еронимовною Русецкою, хоружанкою Сендомирскою. А другое имѣ-

нье мое, въ томъ же повѣтѣ Берестейскомъ лежачое, въ Козерадахъ отчизное, двѣ части мои селища дворного зо всимъ будованьемъ, яко се самъ въ собѣ тотъ дворъ маеть зъ давныхъ часовъ, съ фольваркомъ Козерадскимъ, зъ садами, зъ огородами овощовыми и яринными, зъ навозыдворными, съ полями оремыми, съ пашнею дворною во всѣхъ трохъ поляхъ, зъ гаями ольшовыми, брезовыми и зъ иными зарослями, зъ бояры путными, панцерными, зъ людьми тяглыми, роботными, отчизными, съ приходными, съ' огородниками въ селѣ Козерадахъ, въ селѣ Закалинкахъ, въ селѣ Передѣлѣ, въ Яновкахъ, въ Ольцѣ, у Клешной, въ Комирнѣ зъ осадниками, съ цыншами грошовыми, зъ дяклы житными, овсяными, зъ данями медовыми, зъ ставы, зъ млыны и ихъ вымелками, зъ сажавками, зъ рѣками, зъ ловеньемъ рыбъ, зъ сѣножатями, зъ луками, зъ болоты, и зо всеми иными пожитки и ужитки, якимъ же кольвекъ именемъ теперь суть и на потомъ вынайнены розумомъ людскимъ прибавены и направены, и менованы быти могутъ. Што все тымъ тестаментомъ моимъ нинѣшнимъ дочкамъ своимъ двѣма, Катаринѣ и Аннѣ, спложонимъ сътоужъ панею малжонкою моею, вышей мененою. На которыхъ тыхъ частяхъ помененыхъ имѣнья моего

отчизного Козерадь посагъ ровный, такъ одной, яко и другой, заровно объма по тисечи копъ грошей личбы и монеты Литовское, въ каждый грошъ личачи по десяти бѣлыхъ. А кды тые дѣвки мои поменованы, за помощю Божю, лѣтъ своихъ доростутъ и въ светый станъ малженскій за почтивые люди стану шляхетского будутъ выданы, теды въ томъ посагу помененомъ будутъ держати обѣдвѣ наполю тое имѣнье мое Козерадское, до того часу, ажъ сынове мои вышей поменены, Иванъ, Ярошъ, Гаврило, тую суму пенезей, двѣ тисечи копъ грошей монеты Литовское, всю сполна отдадутъ и заплатятъ. Теды на тотъ часъ до рукъ своихъ сынове мои, вышей менены, тое имѣнье мое Козерадское мають взяти до рукъ влады своее ку уживанью своему, яко властную отчизну свою. А до того часу, нишли суму пенезей сполна отдадутъ, сынове моине мають се въ жадную речъ вступовати и ниякое переказы чинить. Въ которомъ имѣнью моемъ Козерадскомъ, естли бы въ томъ отѣханью моемъ для опатренья здоровья своего, яко се вышей поменило, зъ доущенья Божого смерть не зашла, теды малжонка моя пани Барбара повинна будетъ, водле угоды наше Берестейское съ паномъ Стефаномъ Боговитиномъ Шум-

скимъ, съ братомъ моимъ, о чомъ ширѣй и достаточнѣй писмомъ обваровало за печатями и съ подписы рукъ пановъ едначовъ, часть имѣнья моего отчизного Козерадского, то есть, третью часть пану Шумскому выдѣлити, а двѣ части до рукъ своихъ взяти; третее мое въ Прочалинахъ, части купеное, а не отчизное, ани дарованое, то есть, съ приѣзду отъ села короля его милости Королева Броду первый дворъ надъ ставемъ, зо всимъ будованьемъ, яко се самъ въ собѣ маеть, зъ огородами овощовыми, зъ садомъ, зъ сажавками, сѣножатями, зъ навозы дворными и зъ озимиными, на каждый рокъ въ трехъ поляхъ, зъ людьми тяглыми и огородниками въ селѣ Прогалинахъ, въ селѣ Комаровцѣ, въ селѣ Завадовцѣ, которую тую мою часть купеную имѣнья Прогалинского записую тымъ тестаментомъ моимъ никому иному, одно тымъ же сыномъ моимъ вышей мененымъ. А што се дотычетъ двора моего въ Берестью, на передмѣстью, врочищемъ на Пескахъ, якъ се самъ въ собѣ маеть и зо всимъ будованьемъ моимъ, и ку тому двору двѣ сѣножати за Бугомъ до Люблина, зъ мѣста Берестья ѣдучи, по лѣвой сторонѣ за Болотковомъ, тымъ же сыномъ моимъ вышей помененымъ записую вѣчными часы. Ку тому тежъ

имѣнье мое отчизное на Волыню, двѣ части въ Шумску, въ повѣтѣ Кремянецкомъ, то есть, въ преречономъ мѣстечку Шумску, двѣ части въ селѣ Круголцу, двѣ части въ селѣ Васковцахъ, двѣ части въ селѣ Летовищахъ, двѣ части въ селѣ Теремномъ, двѣ части въ селѣ Токарахъ, двѣ части въ селѣ Боложовцѣ, двѣ части въ селѣ Степановцѣ, двѣ части въ Ставѣ Великомъ, Шумску двѣ части, млынъ зъ двѣма колами и съ третимъ фолюшемъ и зъ ставками у села Васковичъ, и двѣ части въ дворцу Комаровцѣ, зъ дворищами, зъ бояры путными, зъ людьми тяглыми, роботными, отчизными, съ приходными, зъ огородниками, зъ осатниками, цыншами грошовыми, зъ дяклы житными, овсяными, зъ даями медовыми, зъ водами, зъ рѣками, зъ ловеньемъ рыбъ, яко въ ставѣхъ и въ рѣкахъ преречоныхъ, зъ боры, лѣсы, зъ дубровами, съ деревомъ бортнымъ въ борахъ, съ паеками домовыми и лѣсными, зъ сѣножатями, зъ луками, зъ болоты и зо всеми иными пожитки и вжитки, якимъже кольвекъ именовъ теперь суть и напотомъ вынайлены розумомъ людскимъ прибавены, направлены, менованы быти могутъ; а въ Кремянцу, воеводство Волынскомъ, за замкомъ Кремянецкомъ, въ монастыру двѣ части зо всеми пожитки и ужитки, до него при-

надлежащими, такъ имѣнье Шумскы тые двѣ части мое, яко се сами въ собѣ мають, записую тымъ же сыномъ моимъ въ дѣдитство въчными часы, Ивану, Ярошу, Гаврилу, а никому иному. А опеку тыхъ дѣтокъ своихъ, такъ трехъ сыновъ моихъ, яко и двоухъ дѣвокъ моихъ, вышей мененыхъ, такъ тежъ и тые поменены имѣнья мои, отъ мала и велика, яко се вышей и нижей поменило, никому иному съ близкихъ крвныхъ моихъ, такъ мужского, яко и женского народу, а ни пану Стефану Боговигину Туминскому, брату своему. Листы, церографы на вшелякіе долги, хто ми виненъ, и привилея на имѣнья мои Вортольскіе, купли и даровизны, и яко се жъ кольвекъ набытъя, на тые вси имѣнья мои вышей-менены, тои далъ въ захованье малжонцѣ моей милой, паней Барбарѣ Русецкой, хоружанцѣ Сендомирской до лѣтъ сыновъ моихъ помененыхъ. Которые она тые листы вси и привилея, на тые вси имѣнья мои никому иному зъ рукъ своихъ крвныхъ близкихъ моихъ не давати, одно она сама въ моцы своей и въ захованью мѣти долѣтъ сыновъ моихъ. А што се дотычетъ дѣвокъ моихъ, вышей помененыхъ, посагу, яко се вышей описало и тымъ тестаментомъ моимъ назначило, на части моей Козерадской, кожда зъ нихъ тую су-

му взявши, достаточне варованую и назначоную отъ братьи своихъ рожонныхъ, а сыновъ моихъ помененныхъ, далѣй въ имѣнья отчизные, купенные, якимъ же колвекъ обычаемъ и правомъ набытые за живота моего, часы вѣчными они сами и потомкове ихъ вступовати се не мають. Также четвертое части, водле статуту, упоминати и трудности задавати жадное правное не будутъ; але вжо на той сумѣ, зъ ласки моее отцовское назначонное, будутъ повинни преставати. А што се тежъ дотыче золота, серебра въ ланцугахъ, въ клейнотахъ, въ кубкахъ и въ лыжкахъ; то никому иному, одно тымъже дѣвкамъ моимъ на охендожство ихъ, водле стану ихъ, запишю. То все при малжонцѣ моей милой, а матцѣ ихъ, до лѣтъ оныхъ ма быть въ захованью. А иное серебро, такъ въ рыштункахъ военныхъ, такъ и на шабляхъ, на кордахъ, на кончерахъ, на мултаныхъ, на мечяхъ, и шаты мое вшелякіе, едвабные и суконные, кунницами подшитые и неподшитые, запоны, обитья домового стѣнъ, такъ коберце Индерлянское и Турецкое, такъ и домовое роботы, стадо сверепье и быдло рогатое и не рогатое во всихъ фольваркахъ моихъ преречонныхъ, то все запишю сыномъ моимъ милымъ, выше преречоннымъ, въ ровный дѣлъ

всимъ тремъ. А кони почтовые и возники, подѣздки, иле ихъ есть, запишю малжонцѣ моей милой, паней Барбарѣ Русецкое для послугъ земскихъ, военныхъ съ тыхъ имѣней и для потребъ домовыхъ; а зброе складаные, бляховые панцыри, шишаки, дуницы дѣлокъ полныхъ три, гаковницъ двадцать, то запишю сыномъ моимъ. Которую тую всю стрѣльбу и збрую маеть малжонка моя въ захованью своемъ мѣти до лѣтъ дѣтинныхъ. Также тежъ той малжонцѣ моей милой даю моцъ зуполную у его милости пана воеводы Подляшского, енерала пана Миколая Кишки, кграбина Техоновцу, стрѣльбу выкупити у двухъ сотъ золотыхъ польскихъ, водле реестру небожчика пана Бенедикта Боговигина, брата моего рожоного, которую былъ небожчикъ братъ пану Иванови Боговигиновичи Войничови Козерадскому, брату своему стрыечному заставлялъ, и сходечи съ того свѣта, въ тестаментѣ своемъ того доложилъ, же я тую стрѣльбу, всю пану воеводѣ пенезей суму помененую вернувши, мѣлъ есми до рукъ своихъ взяти вцалѣ и зуполнѣ. А выкупивши тую стрѣльбу, вышей мененую, тымъже обычаемъ маеть въ моцы своей мѣти до лѣтъ сыновскихъ. А речи столовые, кухенные, то есть: цыну котлы, мѣдъ и вси иншіе речи, до того при-

належаціе, то маеть мѣти малжонка моя милая ку охендожно-сти столу своего. А што се дотычеть двора моего Минкова, зо всимъ будованьемъ, то есть, зъ огородами овощовыми, зъ огороды ярынными, зъ навозы и съ пашнею дворною во всихъ трехъ поляхъ и вси ку тому двору належачихъ, меновите: село Виторожъ, село Квасовка, село Стрыжовка, село Дановка, село Лещанка, ку тому бору лѣсы зъ луками зъ деревомъ бортымъ неденымъ, такъ и здетымъ, зо пчолами, — на томъ всемъ учинилемъ оправу помененой малжонцѣ моей милой, яко ширѣй а достачнѣй обмовяеть запись мой, оной презъ мене учиненый въ року тисеча пятьсотъ семдесятъ третемъ. Въ которое помененое имѣнье сынове мои, лѣтъ своихъ доросши, водлугъ того запису и оправы, матцѣ ихъ отъ мене учиненое, ни въ чомъ вступовати и жадное переказы чинити не мають, ажъ бы первой матцѣ своей а малжонцѣ моей милой вѣно, внесенья ея, опрочъ привенку, который, водле права посполитого, при сынахъ на имѣнью остается, то есть, пять тисечей золотыхъ польскихъ отдавши и заплативши, будетъ вольно сыномъ моимъ помененымъ тое преречное имѣнье до рукъ своихъ взяти. Або если бы замужь не шла, тогда будетъ ей вольно до

живота ея на томъ имѣнью мешкати. А по животѣ своемъ, кому бы тую суму записала, тымъ же обычаемъ заплатити всю сполна. А граница того имѣнья Минкова, оправы малжонки моее милое, зъ имѣньемъ Вортольскимъ дѣлится певными мѣстцы и знаки, то есть: почавши отъ болота Набѣльска, рѣкою подъ Пещу, подъ пашню дворную Минковскую; а одъ Пещи рѣкою подъ другую пашню Минковскую, урочищемъ Мыслятина; а одъ тое пашни Мыслятина внизъ ажъ ку млынкови Буринскому; а одъ того помененого млынка Бурвинского внизъ ажъ до болота Данова; а тымъ болотомъ Дановымъ, займующи поль застѣнковъ Волькидановское; а одъ поль Волькидановское краемъ поля Стрыжовского зашли се съ концами поль села Узское, имѣнья Вортольского; потомъ, одъ поль Стрыжовскихъ и Узское унизъ, серединою поль тыхъ, такъ тежъ Кубинскихъ, Квасовскихъ ажъ до тогожъ Кабѣльскаго болота; черезъ которое болото идетъ дорога отъ села Квасовки малжонки моее милое, во правѣ ей одной одъ мене записаномъ, черезъ гать идетъ до села Желѣзное. А то се маеть розумѣти: по левой сторонѣ пуца и лѣсы належатъ ку имѣнью Минкову, оправы малжонки моее; а на правой сторонѣ также пуца и лѣсы належатъ до двора имѣнья

моего Воротольского и Долженского и ку селамъ, ку тымъ дворамъ належачимъ. Которую помененую малжонку мою милую, пани Барбару Русецкую и потомство свое, которое съ нею маю спложное, опатрности Божой и опецъ Его святой поручаю и ясневельможнымъ паномъ, ихъ милостямъ: пану Янови Станиславовичови Кишцѣ, старостѣ Жмоитскому, и княжати Александрови Пронскому, воеводичови Кіевскому, стольникови великого князства Литовского, паномъ моимъ милостивымъ, а никому зъ близкихъ крвныхъ моихъ, для обороны вшелякихъ кривдъ малжонки мое милое и дѣтокъ моихъ, маетности имъ належачое, въ томъ тестаментѣ моемъ достаточне описаныхъ. Нижели дѣтки мои вси мають быти при малжонцѣ моей милой до лѣтъ ихъ, на науку давать зъ добръ всихъ, сыномъ моимъ належачихъ, Подляшскихъ и Волынскихъ, накладати зъ Вортеля и Шумска. А естли бы въ томъ часѣ Панъ Богъ на малжонку мою смерти допустити рачилъ, тогда ихъ милость, вельможные панове, опекунове поменени, тые дѣтки мои вси и маетность всю, яко нерухомую, такъ и рухомую, одъ мала до велика, въ моцъ и въ шафование свое взяти мають, до лѣтъ дѣтей моихъ; а жаденъ съ крвныхъ близкихъ, вшелякого стану,

въ то се втеляти жадными причинами правными и неправными не мають, кгдажъ на то была добрая воля моя. А што се дотычетъ правъ вшелякихъ, черезъ мене зачатыхъ, о забранье кгрунтовъ имѣнья моего Воротольского и Минкова, такъ роздѣлку имѣнья моего Козерадского и Шумского зъ братомъ моимъ, паномъ Стефаномъ Боговитиномъ Шумскимъ, такъ и зъ иншими сусѣды околичными о границы, такъ тежъ и о ровный дѣлъ въ имѣнью моемъ купчомъ Пречалинахъ съ паны Заранки въ кгрунтѣхъ, въ борахъ, въ лѣсахъ, въ сѣножатѣхъ, и о наѣздѣ квалтовный на дворъ и о забранье въ немъ маетности, то малжонцѣ моей милой, не чекаючи лѣтъ дѣтинныхъ, съ пріятели дому своего, а зъ волею и вѣдомостью ихъ милости пановъ опекуновъ, кончити будетъ вольно. Который тотъ тестаментъ мой самъ есмо рукою своею властною подписалъ, печатью своею запечатовалъ. А для лѣпшого вѣры и твердости просилемъ пріятели своихъ ку справованью того моего тестаменту ихъ милость пановъ, то есть: его милости уроженого пана Мелхера Райского, подстаростего Берестейского, а пана Еря Жикгимонтовича, подстаростего Кобрынского, а пана Павла Секлицкого, городничого Берестейского, а Станислава Пресмыцкого, возно-

го воеводства Берестейского, якожь ихъ милость за очевистою и устною прозьбою моею печати свои приложить рачили и властными руками и писмомъ своимъ подписали. Писанъ у Берести. Року Божого На-

роженья тисеча пятьсотъ осемьдесятого, мѣсеца Іюня шостого дня. У того тестаменту печати приложонные вси цѣлы и подписы рукъ тыми словы: Михайло Боговитинъ властною рукою своею подписалъ.

1580 г.

92.—Судебное опредѣленіе по дѣлу дворянина Григорія Вагановскаго съ епископомъ Луцкимъ княземъ Викториномъ Вѣрбицкимъ о предрезательствѣ имъ бѣглыхъ крестьянъ Вагановскаго.

Изъ актовой книги за 1580 годъ, лист. 110—112.

Лѣта Божого Нароженья 1580, мѣсяца Іюня 4 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ водле порадку статутowego, о Светой Троицы, святѣ Римскомъ, припалыхъ, передъ нами владники судовыми земскими повѣту Берестейского, Адамомъ Патеемъ, судьею, Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, постановившисе обоя сторона у суду, войскій Берестейскій панъ Григорей Вагановскій, сторона поводовая, съ позву очевисто жаловаль у права на велебно-го въ Бозѣ его милость князя Викторина Вѣрбицкого, бискупа Луцкого и Берестейского, о невиненъе справедливости на року, одъ его милости князя бискупа за листомъ

впоминальнымъ, ему зложонномъ въ року семьдесятъ осомъ, мѣсяца Октебря сегогоднадцать дня, съ подданными збѣгами его пана Вагановскаго, которые зъ имѣнья его Ваганова въ року семьдесятъ четвертомъ, семидесятъ пятомъ и семде-сятъ семомъ зъ жонами, зъ дѣтьми и зо всими маетностями ихъ отъ него до державы Яновское утекли, то есть: зъ Сидоромъ Дашковичомъ Дудкою, Панасомъ а Федькомъ Зубковичами, Исвомъ Олтуховичомъ, Конахомъ Петушкомъ, Сидоромъ Сушковичомъ зъ сыномъ его Якимомъ, Иваномъ Сушковичомъ, Олиферомъ Земевичомъ, яко ширѣй жалобы своее позывъ подносилъ. Панъ Малхеръ Каменскій именемъ

и за моцою его милости князя бискупа Луцкаго сторона одпорова на жалобу отказуючи, зналъ се до зложеня року, же былъ положонъ пану Вагановскому на день семънадцати мѣсяца Октября, въ року семьдесятъ осмомъ, на вчиненье справедливости, которую дей его милость князь бискупъ Луцкій былъ готовъ учинити и, способивши добрыхъ людей на тую справу, пана Вагановского ожидалъ; нижли его милость панъ Вагановскій самъ ку праву не сталъ и никого зъ моцою отъ себе не присылалъ; чога доведечи свѣдѣцвомъ за печатями людей добрыхъ, которые дей были на тую справу засажоны, на писмѣ покладалъ. Апанъ Вагановскій неприбытя своего до права давалъ причину, ижъ дей его милость князь бискупъ, умыслѣне загорожаючи ему дорогу до справедливости, поромы его на перевозѣ порубати, а свои поховати, казалъ. А гды онъ зъ вознымъ и шляхтою и зо всимъ доводомъ своимъ до рѣки приѣхалъ, не знашолъ на чомъ Бугу у перевозовъ перебыти и, ѣздивши отъ мѣстца до мѣстца, тое неперобытѣ свое вознымъ и шляхтою людьми добрыми, при немъ будучими, освѣтчиль. Што показуючи, положилъ выписъ съ книгъ кградскихъ староства Берестейского сознанья возного повѣтового того освѣтченя своего. А зъ сторо-

ны отпоровое умоцованый тому доводу пана Вагановского у права мѣстца не давалъ тою причиною: если дей порому у Янове, которого тамъ немаєъ, панъ войскій достати не могъ, тогда на Крычово, Горново, або и Лозовицу переѣхати могъ. А его милость князь бискупъ готовъ былъ на року зложономъ справедливость вчинити, до которое ожидалъ; але, ижъ дей панъ Вагановскій, заложивши листомъ упоминальнымъ князя бискупа, самъ до права не сталъ и теперь невинне его милости ку праву поволокаетъ, просилъ, абы отъ позву и року воленъ былъ. О чомъ споръ межи собою мѣли, съ которого мовенья и спору ихъ мы зъ суду сказали есмо знову справедливость съ помѣненными збѣгами сторонѣ жалобливой, водле права и жалобы въ позвѣ описаное, вчинити и рокъ праву, по выволанью роковъ теперешнихъ, за чотыри недѣли положили. А умоцованый его милости князя бискуповъ одъ того апелевалъ на властный декретъ его королевское милости, менуючи тую речъ за нестаньемъ пана Вагановского на року зложонымъ ку праву упалую. Судъ апелациа на розсудахъ его королевское милости допустилъ и рокъ съ тою всею справою обоей стороны, водле артикулу шестьдесятъ третего, въ роздѣлѣ четвертомъ, въ статутѣ описа-

ного передъ его королевскою милостью становитися назначилъ. За тымъ, съ тогожъ позву панъ войскій жаловалъ на его милость князя бискупа, ижъ дей тогожъ року, вышей помененого, семьдесятъ осмого, мѣсяца Октебря сегонадцать дня, его милость князь бискупъ, наславши кгвалтовне подданныхъ своихъ, Якуба Мочульского, Тимоша Тяхая, тивона своего, Фирса Войтовича, Андрея Хищича и зъ иными слугами и подданными своими зъ розными бронями, поромъ его властный пана Войского на перевозѣ, здавна звыкломъ на рѣцѣ Бузѣ, во имѣнью Пониквахъ, на берегу его властномъ, взяти и розрубати и въ нивечь обернути казалъ. При которомъ дей розрубанью порому и мельника его Станислава Косовского збили и зранили, и менилъ, ижъ то его милость князь бискупъ учинити казалъ для того, жебы онъ, панъ войскій, на право, которое былъ за збѣгами и подданными его зложилъ, не прибылъ; на чомъ повѣдилъ собѣ шкоды быти за недопущеньемъ и таковымъ загороженьемъ переѣханья дороги до права сорокъ копъ грошей, окромѣ шкоды збѣговъ помѣненныхъ.—Якожь дей онъ, панъ войскій, первѣй сего о тое кгвалтовное порубанье порому, о битье подданого своего и во всей жалобѣ, ако се вышей поменило, его ми-

лость князя бискупа Луцкого на роки о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, въ року семьдесятъ девятомъ прошлые его позывалъ, нижли дей его милость князь бискупъ часу оныхъ роковъ въ большой речи до суду земского повѣту Луцкого одозвалъ се, што хотечи вѣдати, домовлялъ се по умоцованомъ князя бискуповомъ, абы то показалъ, естли же его милость князь бискупъ большую речь на прошлыхъ роцѣхъ въ суду Луцкомъ мѣлъ, также абы и подданныхъ, водле позву, которымъ вина дана у права, становилъ и на позовъ одповѣдалъ. Каменскій, заразъ доведши большое речи справою суду Луцкого, на жалобу odporъ чинилъ, не признаючи того, абы зъ розказанья его милости поромъ пана Вагановского рубати и мельника бити мѣли; а вѣдъже повѣдилъ, кгда дей будетъ князь бискупъ о справедливости на подданныхъ водле права прошонъ, пану Вагановскому вчинити се готовъ. А такъ въ томъ мовенью правномъ, ижъ панъ Вагановскій не показалъ того, абы, водле статуту, справедливости у князя бискупа на оныхъ подданныхъ его прееити мѣлъ, про то, заховываючи се въ томъ водле права, сказали есмо, за листомъ упоминальнымъ, взявши одъ суду земского пану Вагановскому справедливости у его милости князя биску-

па Луцкого уживати, што есть | земскихъ записано. Писанъ у Бе-
для памяти до книгъ судовыхъ | рести.

1580 г.

93.— Инвентарь двора имѣнія Светичовскаго.

Изъ актовъ книги за 1580 годъ, листъ 349—351.

Лѣта Божого Нароженья 1580, мѣсеца Юня 4 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, водде порадку статутowego о Святой Троицы, святѣ Римскомъ, припалыхъ, передънами, врадники судовыми земскими повѣту Берестейского, Адамомъ Потеемъ, судьбою, Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, постановившиися очевисто у суду маршалокъ господарскій, панъ Александро Выгановскій оповѣдалъ и намъ, судови, до рукъ далъ выписъ съ книгъ кгородскихъ староства Берестейского сознанья возного повѣту Берестейского, Мартина Конашевича Токаревского, уписованья инвентару поданья отъ него пана маршалка братаи его милости, пану Григорью, войскому Берестейскому, а пану Федору, Вагановскимъ въ опеку двора имѣнья Свѣтичовского небожчика пана Ивана Выгановского, и просилъ его ми-

лость панъ маршалокъ, абы тотъ выписъ кгородскій сознанья возного до книгъ земскихъ уписанъ былъ. Мы, бачечи прозбу пана маршалкову быть слѣшную, велѣли есмо до книгъ уписать; который же выписъ въ словѣ до слова такъ ся въ собѣ маеть: Выписъ съ книгъ замку господарского староства Берестейского. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ семьдесятъ девятого, мѣсеца Декабря сегого дня. Передомною, Малхеромъ Райскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ ставши на врадѣ возный повѣту Берестейского Мартинъ Конашевичъ Токаревскій покладалъ инвентаръ за печатями его и людей добрыхъ, поданья отъ пана Александра Вагановского, маршалка его королевское милости, въ опеку двора имѣнья Свѣтичовского небожчика пана Ивана Вагановского, войского Каменецкого, братаи его, пану Гри-

горю, войскому повѣту Берестейского, а пану Ѳедору, Вагановскимъ; который же слово до слова до книгъ кгородскихъ староства Берестейского есть уписанъ, и такъ се въ собѣ маеть: реестръ двора имѣнья Свѣтичовского небожчика пана Ивана Вагановского, войского Каменицного, подаючи у въ опеку отъ мене, Александра Вагановского, маршалка его королевское милости, братъи моеи, пану Григорью, войскому Берестейскому, а пану Ѳедору Вагановскому, ведле угоды, такъ и ведле декретовъ Брянскихъ, то есть, яко дворъ, такъ и люде и иншіе пожитки въ семъ реестрѣ есть, то есть, инвентарь списанный. Напервей, дворъ Свѣтичовскій: домъ низкій, великій, свѣтлицъ вънемъ чотыри, коморъ три съ печми, оболонъ скленныхъ дванадцать. Тотъ домъ буря зломила, вѣдъже кронты и тартицы въ томъ же дому есть, а иншіе кронты буря по полемъ розносила и въ ставу водѣ потопила; домъ старый на подклетѣхъ, свѣтлицъ вънемъ двѣ, а третя въ боку свѣтлочка,—вже вельми небезпечный и вельми се вхилилъ; домъ низкій, двѣ свѣтлочки а изба черная и клетъ, стайня повалилася, пусто стоять; пашни заляно дякломъ, жита пятьдесятъ бочокъ, тое пашни жита ужато шестьдесятъ копъ, а на поли еще нежатога будетъ сто и двадцать

копъ. И ачь бы ми тое жито, яко на опекуна, пристало взяти, але для того не бралъ, ижъ то у гумнѣ было пять стожковъ жита, то есть, въ нихъ было по двадцати копъ, а у въ иншомъ по полтретяцать копъ злого и подгнилого и мышъ рушила, которого жита въ тыхъ стоякахъ было сто копъ, и хотяжъ надъ тую сто копъ звышаетъ, я то все пуцамъ сыновцомъ своимъ, которое тое жито паномъ сыновцомъ моимъ отдати мають; а особливе оставилемъ въ гумнѣ жита въ скиртѣ копъ пятьдесятъ три, которое въ року семьдесятъ осмомъ жатое, и тую скирту непривлащючи собѣ на пожитокъ, до рукъ пановъ опекуновъ пуцамъ, мають тое жито продавши, на оправованье дому, которого буря зломила обернути; а не схотять ли того жита на оправованье дому обернути, тогда и тое жито сыновцомъ моимъ отдати мають. Цыншовъ зъ людей и поборовъ королю его милости, кутежъ и дякла въ теперешнемъ року семдесятъ девятомъ не брадомъ, то панове опекунове, выбравши, тамъ то обернути мають, гдѣ принадлежить; млынъ и ставъ на рѣцѣ Пловѣ у Комарникахъ, двѣ коле, а третій фольошъ, млынъ и ставъ подъ дворомъ и коло коречное; люде, къ тому двору прислухаючіе Свѣтичовцы, Мартинъ Ганичъ волоку, соха и кляча, Карпъ

Марковичъ волоку, соха и кляча, Василь Шеметовичъ—волоку, соха и кляча, Хаць съ Куриломъ—волоку, сохъ двѣ и клячъ двѣ, Пашко зъ Авдеемъ—волоку, сохъ двѣ и клячу, Ильяшъ съ Купомъ Бородавчичъ—волоку, сохъ двѣ и клячу, Матей Искричъ—волоку, соха и кляча, Евтухъ Пироговичъ—волоку, соха и кляча, Гриць Гиричъ—волоку, соха и кляча, Хотимъ зъ Трохимомъ Нестеровичомъ—волоку, сохъ двѣ, клячъ двѣ; люде, которые за мене Александра Вагановского осели и землю приняли: Оедько Безручко полволоки принялъ, Михно Савостевичъ полволоки принялъ, Евхимъ Пироговичъ полволоки принялъ, Пронъ Юрковичъ принялъ полволоки, Оедько Шеметевичъ изъ зятемъ, своимъ Дегтяремъ полволоки принялъ, нижли Мартинъ Ганичъ его съ того полуволока стискаеть, менечи быти своими погноями, якъ онъ утекалъ; Олесей, Хицовъ сынъ, полволоки принялъ, Макаръ Ганичъ полволоки принялъ, Хроликъ Максимовичъ полволоки принялъ, Антонъ, Хицовъ сынъ, огородъ принялъ. Тые вси вжо повинни цыншь

дать, только Макаръ Ганичъ, Оедько Шеметевичъ, Хроликъ Максимовичъ не повинни еще дать; бо на тотъ рокъ пришлый приняли податокъ съ тыхъ всихъ вышей помененыхъ подданныхъ, што повинни давати зъ волоки по двадцать грошей а по чотыри бочки жита, по бочцѣ овса и по возу сѣна. А при томъ инвентару были: возный враводый, Мартинъ Коначевичъ Токаревскій, до которого печать свою приложилъ, а возный земскій Бѣльскій Кгрегоръ Погорѣльскій, а сторона—панъ Стецко Волковицкій, а панъ Ярошъ Черневскій. И тотъ инвентаръ, по достатку все списавши, до рукъ пановъ Вагановскихъ, яко дворъ, такъ и люде Светичовскіе, въ року семьдесять девятомъ, мѣсеца Августа двадцатого дня, подалъ. Которого жъ инвентару, до книгъ кгородскихъ староства Берестейского уписаного, сесь выписъ, подъ печатью моею, его милости пану Вагановскому есть данъ. Писанъ у Берести. Въ томъ выпису при печати враводой подпись руки писарское тыми словы: Юрій Бобровичъ, писаръ кгородскій Берестейскій.

94.—Донесеніе Гавріила Горностаія о неудовлетвореніи въ градскомъ судѣ жалобы его на Василія Коптя, замучившаго урядника его, Станислава Вольскаго.

Изъ актовой книги за 1568—1580 годы, лист. 417—420.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ шестьдесятъ осмого, мѣсеца Августа тридцатого дня, въ понедѣлокъ.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, мощью сойму валного Городенского отъ его королевское милости въ року тисеча пятьсогъ шестьдесятъ осмомъ предложонныхъ, которые, по выволанью того сойму въ шести недѣляхъ, припадали мѣсеца Августа двадцать третего дня, въ понедѣлокъ, пришедши обличне до владу господарского земского повѣту Берестейского, вельможный пань, его милость, пань Гаврило Горностаій, воевода Минскій, староста Каменецкій передо мною Кирдеемъ Кричовскимъ, хорунжимъ, судьею, а Яковомъ Гричиною, подсудкомъ, а Адамомъ Патеемъ, писаромъ, владники земскими повѣту Берестейского, самъ его милость особю своею оповѣдяти рачиль, ижъ што дей его милость позвалъ позвы кгродскими замку Берестейского дворянина господарского, его милость пана Василія Коптя о забитье и замордованье владника свое-

го Копыловского, Станислава Вольского, за которымъ жо дей позваньемъ его милости рокъ праву припаль дня нинѣшнего, даты вышей писаное, въ понедѣлокъ. А такъ дей его милость, будучи въ готовности зо всимъ доводомъ своимъ и хотечи собѣ скутечное справедливости доводить, кгда дей до замку до владу господарского, тутъ въ Берестьи, приполъ и тамъ дей въ замку будучи, а ожидаючи себе справедливости, часъ не малый мѣшкаль, и ачь дей сторону свою позваную, пана Василія Коптя тамъ на врадѣ, въ замку Берестейскомъ видѣлъ, нижли дей подстаростего Берестейского пана Миколоая Суходольского видѣти и справедливости собѣ не мѣлъ передъ ними доводити, якъ жо и возный повѣту тутошнего Берестейского, который отъ насъ судей ку той справѣ его милости былъ приданъ, на имя Павелъ Каменскій, при томъ оповѣданью его милости очевисто будучи, а што тамъ слышалъ и видѣлъ, то до книгъ владовыхъ созналъ передъ нами тыми словы:

ижъ кгды дей его милость, панъ воевода Меньскій, дня нинѣшнего, даты вышей писаное, былъ въ замку Берестейскомъ и припытывался о пану подстаростимъ, гдѣжъ дей городничій замку Берестейского панъ Иванъ Мынцаревичъ обмову вчинилъ, повѣдаючи, ижъ подстаростего нѣтъ, безъ которого судити не могутъ, и повѣдилъ, ижъ отѣхалъ панъ подстаростій по справѣ пана своего, его милости

пана старосты, и за тымъ ся дей его милости пану воеводѣ жадное справедливости на томъ врадѣ кгродскомъ не стало. А такъ его милость панъ воевода Меньскій, менючи въ томъ собѣ быти кривду и шкodu немалую, тое оповѣданье свое и сознание возного вышей мененого просилъ, абы было до книгъ судовыхъ земскихъ записано. Писанъ у Берестыи.

 1568 г.

95.—Жалоба Михаила Заранки на воеводу Троцкаго Стефана Збаразскаго по поводу грабежа.

Изъ актовъ книги за 1568—1580 годы, лист. 276—280.

Лѣта Божого Нароженья 1568, мѣсеца Августа 27 дня, у четвергѣ.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, мощью сойму вального Городенского отъ его королевское милости въ року тисеча пятьсотъ шестьдесятъ осьмомъ преложонныхъ, которые, по выволанью того сойму въ шести недѣляхъ, припадали мѣсеца Августа двадцать третего дня, у понедѣлокъ, передо мною Кирдеемъ

Кричевскимъ, хоружимъ и судьбою земскимъ повѣту Берестейского, а Яковомъ Гречиною, подсудкомъ земскимъ того жъ повѣту Берестейского, стоячи очевисто у права земнинъ господарскій повѣту Берестейского, панъ Михайло Богушевичъ Заранко Горбовскій жаловалъ съ позву своего на воеводу Троцкаго, его вельможную милость князя Стефана Андреевича Збаразского тыми словы: ижъ дей дня минулого

мѣсеца Ноября четвертонадцать, у четвергъ, въ року недавно прошломъ шестьдесятъ шостомъ бояринъ дей его милости, войтъ Островецкій, на имя, Миколай, не вѣдати если за росказаньемъ его милости, альбо тежъ самъ своевольне, зобравшись съ многими подданными его милости Островецкими, и тежъ съ помочниками своими, наѣхавши мочно, кгвалтомъ навластный кгрунтъ имѣнья моего Прогалинъ, которое дей я въ сумѣ пенязей отъ Ждана, брата своего, маю, у въ огородѣ, въ закутью, подъ дворцомъ, межи быдломъ моимъ дворнымъ, безвинне чотыры волы подколскихъ, то есть, шерстью меновите два гнѣдыхъ, третего перестого а четвертого сѣдого взялъ и до того имѣнья его милости до Островка тые чотыри волы отправадилъ; а первой того мѣсеца Ноября первого дня, у пятницу, въ томъ же року прошломъ шестьдесятъ шостомъ, кгда де я, Михайло Заранко, посылалъ до того жъ войта его милости Островецкого подданого своего Онацка Миколаевича, просечи, абы оный войтъ людемъ его милости, которыхъ подъ присудомъ своимъ войтовскимъ маеть, на копу для обыску препыталъ двохъ коней его, которые ему зъ имѣнья Прогалина згинули, подле обычаю конного межи людьми былъ вдѣланъ; то какъ дей тотъ войтъ его милости Остро-

вецкій, вышей мененый, не хочечи людей его милости на тую копу послати и ни которого дей отказу слушного тому подданому моему Онацку не чинечи, безвинне дей его вземши у везенье свое, тамъ жо у селѣ Островкахъ осадилъ и черезъ кольцо дней въ ланцуху и въ путѣхъ желѣзныхъ державши, потомъ его выпустилъ; гдѣ жъ дей я, хочечи вѣдомость мѣти, естли жо заволею и росказаньемъ его милости тотъ войтъ Островецкій тые волы мои собралъ и тежъ того подданого его Онацка безвинне до везенья сажалъ, такъ тежъ просечи тыхъ воловъ на паруку и жедаючи справедливости на того войта, посылали дей есми до его милости князя Збарзского зъ вознымъ служебника своего Федора Заранка. А кгда тотъ служебникъ мой зъ вознымъ до имѣнья его милости Межирецкого пріѣхавши, въ той справѣ моей ку его милости пойти хотѣлъ, тогда дей того слуги моего, ани возного тамъ до его милости князя не допуцно и яко тыхъ воловъ моихъ мнѣ на паруку отъ его милости не дано, такъ тежъ ажъ и до сихъ часовъ жадная дей мнѣ справедливость съ тымъ войтомъ отъ его милости не стала; а въ томъ собѣ кривду и шкodu не малую панъ Михайло быти менилъ. На жалобу его врадникъ Межирецкій, панъ Миколай Дроздовскій, за листомъ умо-

пованымъ его милости князя воеводы Троцкого, на зыскъ и страту ему данымъ, отпоръ чинечи черезъ умоцованого прокуратора своего Якуба Вербицкого, повѣдилъ тыми словы: ижъ што ты, пане Михайло, жалуешь, яко бы панъ мой князь его милость справедливости тобѣ съ тымъ войтомъ своимъ Островскимъ не чинилъ, ино его милость князь панъ мой о томъ ничего не вѣдаетъ и справедливости у его милости князя нигды отъ тебѣ на того войта не прошно; и яко слуга твой помененый, такъ и возный у его милости князя, пана моего, нигды въ той справѣ твоей не былъ. Панъ Михайло Заранко, доводъ чинечи, покладалъ передъ нами въ суду выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подъ печатью пана Дмитрея Сапѣги, подстаростего Берестейского, а съ подписомъ руки писара кгородского, пана Василя Григорьевича, писаный подъ датою року шестьдесятъ шостого, мѣсеца Ноября пятогонадцать дня, въ пятницу. Въ которомъ выписѣ сознание возного повѣтового Собестяна Крولىа тыми словы доложено и описано есть; ижъ гды дей за посланьемъ пана Михайла Горбовского, служебникъ его Федоръ Заранко, прѣбхавши до Межиреча и хотечи о взятю тыхъ чотырохъ воловъ его милости князю жаловати и вѣдомость отъ его милости князя

взяти, для чого тотъ войтъ Островецкый тые волы пограбилъ и подданого его Олацка до везенья сажаль, пойти былъ ку его милости князю хотѣлъ; тогды дей ихъ до его милости князя воеводы не допуцено, нижли дей вышедши отъ его милости врядникъ Межирецкый, панъ Дроздовскый повѣдилъ, ижъ дей князь его милость тыхъ воловъ вернути не казалъ, хотечи мѣти ажъ первѣй отъ пана Михайла грабежи подданымъ князя его милости вернены будутъ. А такъ по вычитаню того выпису панъ Миколай Дроздовскый, повѣдилъ, ижъ што дей въ томъ выписѣ возный сознаниемъ своимъ посвѣтчасть, якобы есть до его милости князя не допуцено и яко быхъ я отъ князя его милости вышедши мѣлъ ему отказати, же князь его милость тыхъ воловъ выдати не велѣлъ; ино я то повѣдамъ, же тотъ возный удворѣ Межирецкомъ небылъ, только дей до господы моее въ Межиречахъ прѣбхавши, повѣдилъ, менечи быти потребу до князя его милости и ачкольвекъ то передо мною вспоминалъ, нижли справедливости на того войта Островецкого въ князя его милости пана моего, ани въ мене... не просивши, оттоль; зъ Межиреча прочъ поѣхаль; а хотя жъ дей я тому служебнику его и возному отказъ якый чинилъ, тогды не отъ князя его милости, але самъ отъ себѣ, а князь его милость о томъ

ничого не вѣдаетъ. А вѣдѣже его милость князь панъ мой готовъ будеть справедливость съ тымъ войтомъ своимъ вчинити, якожь теперь заразомъ въ суду передъ нами тотъ вранникъ Межирецкій панъ Миколай Дроздовскій зложилъ рокъ праву на того Миколая войта Островецкого отъ дня нинѣшняго, даты вышейписаное, четверга, за двѣ недѣли, и обѣцалъ съ тымъ войтомъ зъ стороны князя его милости, пана своего во всемъ подлѣ тое жа-

лобы его, вышей съ позву поменное, на имѣнью его милости князя Збараского, у дворѣ Межирецкомъ справедливость skutочную пану Михайлу Заранку вчинити. А панъ Михайло на тотъ рокъ призволилъ и тамъ на тое мѣстце, назначоное для прислуханья справедливости своее, маеть самъ ѣхати, альбо кого иншого на свое мѣстце послати. И то есть для памяти до книгъ земскихъ записано. Писанъ у Берестьи.

1580 г.

96.—Опредѣленіе по дѣлу земянина Гурина съ земяниномъ Иваномъ Токаревскимъ о нанесеніи симъ послѣднимъ побоевъ и ранъ ему—Гури-ну, женѣ его и гостямъ въ собственномъ его домѣ.

Изъ актовъ книги за 1580 годъ, лист. 714—716.

Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ восемьдесятого, мѣсеца Октебрия шестого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, водле порадку статутowego, о Светомъ Михалѣ, святѣ Римскомъ, припалыхъ, передъ нами, вранники судовыми земскими повѣту Берестейского, Адамомъ Патеємъ, судьею, и Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, постановившиися обоя сто-

рона у суду, земенинь господарскій повѣту Берестейского, Янъ Гуринъ, сторона поводова, съ позву очевисто жаловалъ у права на земенина господарского тогожь повѣту Берестейского Ивана Ивановича Токаревского, штожь дей въ року прошломъ тисеча пятьсотъ семьдесятъ шостомъ, мѣсеца Января четвертого дня, маючи дей онъ, Гуринъ, у себѣ въ дому своемъ

у Токарѣхъ на бесѣдѣ людей добрыхъ, Ѳедора Лычевича, возного, и сына его Ярмолу Токаревскихъ, а земена повѣту Дорогицкога Валентога Военскога, и врядника пана Станислава Крुпицкога, Миколая Сокерку, и, кгда было надъ вечоромъ, помененый Иванъ Токаревскій, не будучи прошоный, зъ слугою своимъ Андреемъ зъ ручницами въ домъ его пришолъ, и тамъ мало посидѣвши, оный дей слуга его, не вѣдомо естли же зъ розказанья Токаревскога, або самъ свовольне, жону его Гуринову Зофею Горновскога шарпати почалъ и о столъ плечима вдарилъ, а потомъ, вышедши на дворъ, самъ Иванъ Токаревскій, и его, Гурина, господаря домовога, также и гостей его, збилъ и зранилъ, и зъ ручницы слузѣ своему на нихъ стрѣляти казалъ; и попираючи жалобы своее выписъ съ книгѣ кгородскихъ староста Берестейскога оповѣданья своего, во всемъ въ жалобѣ съ повомъ зъ годливого, покладалъ. Въ которомъ возный повѣтовый Ѳедоръ Лычевичъ Токаревскій признаваеть, ижъ за освѣтченъемъ Яна Гурина видѣлъ въ жоны его и въ самого, также и въ гостей его раны кровавые и синіе; а у Миколая Сокерки палець середній у правое руки пречъ оттятъ, и иншіе раны кровавые. Иванъ Ивановичъ Токаревскій, сторона одпо-

ровая, на жалобу чинечи одказъ, до збитья и зраненья не зналъ се, и слуги, которому вина о збитье и шарпанье жоны Гуриновы дана, у себе быти не повѣдилъ и звады дей оному слузѣ чинити не казалъ; а Гуринъ тежъ на того слугу у него справедливости не просилъ, ани ему оной припоручалъ. О чомъ споръ межи собою мѣли, у которомъ сторона жалобливая, за непризнаванъемъ позваного до бою, при оповѣданью своемъ на врадѣ и за сознанъемъ возного присегаю на ранахъ своихъ доводъ вчинити бралъ се, указуючи по собѣ артикуль пятьдесятъ вторый, въ роздѣлѣ четвертомъ, въ статутѣ описанный, въ которомъ учить, же на всякую речь доводы и отводы мають быти черезъ письмо и черезъ свѣтки. А кому письма и свѣтковъ недоставаетъ, тогды черезъ присегу. А кгдажъ Иванъ Токаревскій въ обжалованью своемъ жадного отводу, за которымъ бы отъ жалобы отойти могъ, въ себѣ не повѣдилъ, только голою повѣстью обмовялъ се. А сторона поводовая поступокъ правный, водле жалобы своее, противко ему показуючи, еще того и присегаю тѣлесною довести взяла се; заховываючисе есмо водле права посполитого узнавши поводъ права жалобливого, слушный, до присеги его на ранахъ припустили, и рокъ присезѣ день тре-

тій положили. А о шарпанье жоны, ижъ на слугу справедливости не прошно, вольное мовенье Гуринови на каждомъ мѣстцу зъ онымъ слугою мѣти заховали. А Иванъ Токаревскій отъ того сказанья нашего апелевалъ на властный декретъ его королевское милости, чого допущоно, и рокъ о-

бойей сторонѣ, водле артыкулу шестьдесятъ четвертого, въ роздѣлѣ четвертомъ, въ статутѣ описаной, съ тою справою передъ его королевской милостью становитисе назначоно. Што все для памяти есть до книгъ судовыхъ земскихъ записано. Писанъ у Берестьи.

1580 г.

97.—Определѣние короля Польскаго Стефана, по дѣлу Стефана Боговитиновича Шумскаго съ княземъ Янушомъ Збаражскимъ, старостою Кременецкимъ, съ присовокупленіемъ опредѣленія Врестскаго земскаго суда о духовномъ завѣщаніи Шумскаго.

Изъ актовъ книги за 1566—1642 годы, лист. 223—244.

Стефанъ, Божою милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прусскій, Мазовецкій, Жомойтскій, Кіевскій, Волынскій, Инфлянскій и княжа Седмиградское

Ознаймуемы тымъ листомъ нашимъ всимъ вовець и каждому зособна, кому то вѣдать належитъ, ижъ прошоны естесмы, абыхмо декретъ, нижей описаный, съ книгъ нашихъ канцлярейскихъ

коронныхъ выписать и за печатью нашою коронною выдать росказали; который то декретъ, нижей описаный, въ книгахъ нашихъ канцлярейскихъ коронныхъ найденый слово отъ слова такъ ся въ собѣ маеть: Стефанъ, Божою милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прусскій, Жомойтскій. Ознаймуемы тымъ листомъ нашимъ, ижъ позвавши двѣма позвы нашими вельможного

князя Януша Збаражского воеводу Браславского, старосту нашего Кременецкого а урожного Оедора Сенюту Ляховецкого, войскового Кременецкого, землянина земли Волынского, тогожь повѣту Кременецкого, Стефанъ Боговитиновичъ Шумскій самъ отъ себе и именемъ жоны своее, Настасьи Сенютянки, сестры его рожоное, жаловаль о то, ижъ дей позваль его былъ войскій Кременецкій позвомъ неслушнымъ, повѣдаючи быти отъ депутатовъ повѣту Кременецкого, до замку тамошнего Кременецкого на роки, которые якобы припадати мѣли въ року семдесятъ четвертомъ, мѣсеца Декабра двадцать семого дня, менуючи, ижъ якобы онъ, черезъ заруки чотыри тисечи копъ грошей литовскихъ, на добровольной дорозѣ подданого его Хоршевского поймати, и не вѣдати гдѣ подѣти мѣлъ; ино дей онъ, яко послушный праву, хотячи ся того обжалованья справити на року за позвомъ припаломъ, въ замку поставившихся, тамъ на врядъ пришолъ и оповѣдатися почаль; онъ дей способившихся съ писаромъ нашимъ Андреемъ Харитоновичомъ, княземъ Оедоромъ Масальскимъ, Семеномъ Денискомъ, Мартиномъ Лащемъ, Исаемъ Козинскимъ и врядникомъ Янушпольскимъ Пудловскимъ, который дей мѣлъ при собѣ почотъ немалый жолнеровъ татаръ

Петигорскихъ зъ Валентимъ Всиринскимъ и Якубомъ Кресинскимъ, а намовившихся сами съ собою и тежь съ подстаростимъ Кременецкимъ, Станиславомъ Каменецкимъ, судьей Олекшимъ Бѣлецкимъ и писаромъ Андреемъ Жирицкимъ, врядомъ замковымъ Кременецкимъ, препомнявши дей боязни Божое, надъ право и вольность шляхетскую, въ замку нашомъ Кременецкомъ, гдѣ посполите покой ся звыкъ заховати, безъ причины, квалтовне, безъ жадное хрестіанское милости, округне его тамъ же въ замку збили, змордовали, зранили и при немъ слуги его Станислава Предбоевского а Яска Валентовича и тому сына Кутенского Оедора позбивали и зъ суконъ его, которые на онъ часъ на немъ были, облупили, листы, справы, печать его такъ же и клейтъ короля его милости Генрика, продка нашего, которымъ былъ отъ всякого квалту и небезпечностей обварованъ отъ всихъ становъ и особъ въ тыхъ панствахъ нашихъ, и иныхъ речей не мало, которые при немъ были, въ него и слугъ его побрали, и трема ланцухами, такъ округне змордованого, оковавши и пута на ноги его вложивши до ямы вежи, гдѣ злочинцовъ на смерть сажаютъ, въ одной только кошули въ округные морозы осадили, и шибенич-

ника якогось утявши до ей вкинули. А вгды дей тая жона его, о томъ ся довѣдавши, до Кремянца прїѣхала и до замку втиснувшись до окна, гдѣ онъ лежалъ, приступила, хотячися довѣдати, еслибы живъ былъ, ино дей слуги его ее збили и отъ окна одошнули, и мовити зъ нимъ не допустиди. Потомъ дей подстаростій Кременецкій, приподши до ее, повѣдиль, чому ся дей не стараешъ о мужа, певне зъ зимна здохнеть, бо дей въ одной кошули есть осажонъ; она дей его просила, абы ему постель до ямы вкинути могла, онъ на то повѣдиль, ижъ потреба бабѣ боты, на черевики, на пунчошки и надъ повязки; въ томъ приполъ судья до его и писаръ замковый, которые спольне жонѣ его повѣдили, хочешъ ли, абысь до мужа постель дала, дайже намъ двадцать копъ грошей и по жеребцу. Якожь дей иначе ихъ упросити не могла, же одну гуню и перинку до его вкинути дозволили, двадцати копъ грошей заразъ имъ дати мусела; и бачачи дей такое окрутное везенье его, въ которомъ абы держанъ не былъ, ѣздила дей съ прїатели, то есть съ писаромъ земскимъ Луцкимъ Михайломъ и Павломъ Куростенскимъ, Дмитромъ Козинскимъ а Янушомъ Жабокрыцкимъ до старосты Кременецкого, князя Януша Збаражского, до

Збаража, просечи, ижъ бы ему такового окрутного везенья, яко чоловѣку невинному, ульжилъ, гдѣ до избы, до тепла, на рукоемство оныхъ менованыхъ особъ осадити въ замку Кременецкомъ казалъ. За што дей въ ее князь староста пятьдесятъ копъ грошей и ланцухъ золотый великій взявши, то учинити, а на запись и на рукоемство особъ менованыхъ, которые были водле воли князя старостиный за него записами почтливости горла и маетности свое, съ таковымъ докладомъ, если бы онъ зъ везенья замкового втекъ, жебы было вольно старостѣ менованыхъ поручниковъ везати за горла, имати, сажати, маетность зъ жонами, зъ дѣтми побрати,—выпустити до вольного везенья до свѣтлицы обѣцалъ, и листъ свой о томъ до подстаростего своего Кременецкого писалъ, и вижа на то Томка Белецкого придалъ, розказуючи, абы его до вольнѣйшого везенья, до свѣтлицы выпущено, а предъ се въ свѣтлицы въ ланцуху седѣти мѣлъ и еще по два прїатели менованыхъ стеречи его мѣли. То пакъ дей врядъ кгородскій Кременецкій, то есть подстарости, судья и писаръ принесли до его, при тыхъ же преречоныхъ особахъ минуту, мовячи, хочешъ-ли дей, Шумскій, зъ вежи, зъ ямы до вольнѣйшого везенья выйти и живъ быти, дайже

князю старостѣ таковъй на себе запись, датою назадъ за тридцать недѣль, вызываяючи съ права зешлого старосту Кременецкого князя Миколая Збаражского, отца его и врадѣ Кгродскій, къ тому вси sprawy зѣ Андреемъ Харитоновичомъ, такъ же зѣ нимъ самымъ княземъ Ѳедоромъ Масальскимъ, Степаномъ Кюрницкимъ, зѣ Кресинскимъ, и тежъ зѣ долгу небожчика Михайла Боговитина, абы то вызналъ; ино дей ижъ ему съ тыми особами не о леда речъ и суму пенензей килька тисечей копъ грошей и деть, на то зезволити не могъ, и такового дей листу старостѣ дати не хотѣлъ, для того дей на онъ часъ зѣ ямы округного везенья не выпуцонъ, по которомъ дей осаженю его въ пять недѣль за жалобою тое жоны его, воевода и каштелянъ, также вядники и все рыцерство земли Волынское, черезъ листы и братью свою выславши князя старосту напоминали, абы его, яко чоловѣка нѣвинного, подъ правомъ седячого зѣ везенья выпустилъ; а кгдабы его выпустити не хотѣлъ, жебы самъ передъ всею речью посполитою земли Волынское въ Луцку ему на часъ зложонъй сталъ, и его ку справѣ поставилъ; ино дей староста маючи зѣ нимъ порозуменье и тежъ за властною прозьбою его зѣ везенья его выпустити и ку справѣ

въ Луцку поставити не хотѣлъ; одно за тымъ навпоминаньемъ вядчи, же въ томъ везенью живъ больше быти не могъ, зѣ оное ямы выняти и въ курей позѣ, въ мурѣ оковавши, посадити казалъ, и тамъ черезъ дванадцать недѣль держали. А Ѳедоръ дей Сенюта, будучи въ Луцку на зѣвздѣ, за очевистымъ ему зложеньемъ року отъ всего рыцерства ку той справѣ становитися, прочъ зѣ Луцка уѣхалъ; ажъ дей на остатокъ, все рыцерство на сеймикъ до Кременяца зѣѣхавшися, его вольнымъ въ везенья учинили, и за седѣньемъ оногo везенья шкоды собѣ Шумскій на чотыри тисечи копъ грошей быти менилъ. А по вычитаню позву жалобы Степана Боговитина Шумского, вышей описаное, стороны позваное, вельможный князь воевода Браславскій и Ѳедоръ Сенюта, войскій Кременецкій, на тую жалобу Степана Шумского отказъ чинячи, повѣдили, што дей тотъ Степанъ Шумскій позвалъ насъ передъ маестатъ вашео кролевское милости, якобы ему надъ вольность шляхецкую везенье дѣяться мѣло; ино дей ему ни чого надъ право не стало, але и овшемъ зѣ нимъ ся обходилъ водле права посполитого и статуту великого князства Литовского, чого дей у сего не голыми словы, але письмомъ урядовне показуемъ. И положили выписъ кгродскій Кре-

менецкій, въ року тисеча пятьсотъ семьдесятъ четвертомъ, мѣсеца Октебра чотырнадцатого дня писанный, ижъ присылалъ до Станислава Каменецкого, буркграбего и подстаростего Кремянецкого Ѳедоръ Сенюта Маховецкій, жалуючи и оповѣдаючи, ижъ дей Степанъ Боговитиновичъ Шумскій, обезпечивши мя зарукою господарскою, которую по его вынесъ отъ его милости пана воеводы земли Волынское чотыри тысечи копъ грошей, о спокойное захованье, и будучи выволанцомъ зо всего панства господарского, а на тотъ часъ мешкаючи за клейтомъ его королевское милости въ Боложовцѣ, самъ же, черезъ тые заруки вышей помененые, мнѣ великіе а незносныя кривды чынить, якожъ тыхъ часовъ року теперешнего семьдесятъ четвертого, мѣсеца Октября одинадцатого дня, подданный мой Хорошевскій Наумъ Чоботаръ ѣхалъ до Шумского въ потребѣ своей; то пакъ дей тотъ же Степанъ Боговитиновичъ Шумскій, зламавши клейтъ свой, а препомнявши постановенья покою отъ всее речи посполитое вчиненого подъ правомъ каптурнымъ, способившися зъ слугами и зъ многими помочниками своими, зъ Степаномъ Дедеркаломъ и зъ инными, которыхъ онъ лепѣй вѣдаетъ, а перенемши того подданого моего Хорошевско-

го Наума Чоботара на добровольной дорозѣ, мощно, квалтомъ поймалъ и маетность его, которая на тотъ часъ при немъ была, то есть, жупанъ синій муравскій, кожухъ, поясъ, шапку, ботовъ музскихъ три пары, а черевиковъ чотыри пары, коня зъ возомъ, зъ хомутомъ и зъ уздою и то все побравши, самого его не вѣдати, гдѣ подѣлъ, если его втопилъ або-ли замордовалъ. Ку тому покладали листы три оповѣданья околичнымъ сусѣдомъ, такъ яко на выписѣ врядовомъ вышей описано есть, Валеріана Пудловского, старосты Янушпольского, а Андрея Ивановича, писара нашего великого князства Литовского, подкоморего Новгородского и Семена Дедеркала, подъ печатями ихъ писаные въ року тисеча пятьсотъ семьдесятъ четвертомъ, мѣсеца Октября дванадцатого дня, покладди тежъ выписъ другій кгородскій Кремянецкій, писанный въ року тисеча пятьсотъ семьдесятъ четвертомъ, мѣсяца Декабря двадцатьшестого дня, въ котромъ пишеть: пришедши передъ мене, Станислава Каменецкого, буркграбю и подстаростего Кремянецкого, его милость панъ Ѳедоръ Сенюта Ляховецкій, войскій Кремянецкій, оповѣдалъ о томъ, ижъ што перво сего въ году нинѣшнемъ семьдесятъ четвертомъ, мѣсяца Октября четвертогонадцать дня, жа-

ловаль и оповѣдалъ, если на врьдѣ здѣшнемъ Кременецкомъ, што Степанъ Боговитиновичъ Шумскій, запомнявши боязни Божое и срокости правное, звлаца черезъ заклады, черезъ самогожь того Шумского до пана Сенюты одержаные, а мѣшкаючи за клейтомъ, яко выволанецъ, поданого дей моего Хорошевского, именемъ, Наума Чоботара, на добровольной дорозѣ квалтовне взявши, на смерть замордоваль. А ижъ вѣдомости о томъ замордованомъ тѣлѣ подданого своего, гдѣ было сховано, мѣти немогъ; про то взявши теперъ вѣдомость о томъ замордованомъ тѣлѣ подданого моего, гдѣ было сховано черезъ тогожь Шумского, и хотячи тотъ злый и свовольный учинокъ того Степана Шумского показати, взявши зъ уряду возного, тое тѣло замордованого подданого своего нашедши се, здѣ на врьдѣ кгородскій Кременецкій привезъ; а потомъ дей пристигнувши оного Степана Шумского на врьдѣ замку Кременецкого при ономъ замордованомъ тѣлѣ, просилъ врьду, абы зъ онымъ, яко зъ выволанцомъ, тамъ на врьдѣ заразомъ справедливость чинена была, ведле статуту права посполитого земского, роздѣлу первого, артыкулу осмого. И што ся въ той справѣ зъ онымъ Шумскимъ на правѣ точило, положилъ выписъ уряду Кременецкого подѣ

датою року тисеча пятьсотъ семьдесятъ четвертого, мѣсяца Декабря двадцать сѣмого дня, который тыми словы есть написанъ: пришедши на врьдѣ кгородскій до замку Кременецкого, передъ мене Станислава Каменецкого, буркграбего и подстаростего Кременецкого; а въ тотъ часъ въ замку Кременецкомъ были ихъ милость панъ Олекшій Бѣлецкій, судья кгородскій Кременецкій, князь Юрій Андреевичъ Збаражскій, князь Ѳедоръ Масальскій, панъ Андрей, писаръ и секретаръ великого князства Литовского, подкоморій Новгородскій, панъ Якубъ Кресинскій, секретаръ коронный, панъ Михайло Кoryтенскій писаръ земскій Луцкій, панъ Валентый Вкринскій, панъ Семень Дениско Матѣевскій, панъ Янъ Жоравницкій, а панъ Валеріянъ Пудловскій, намѣсникъ Янушпольскій, панъ Павелъ Кoryтенскій, панъ Макаръ Людуховскій, панъ Демидъ и панъ Исай Козицкіе, его милость панъ Ѳедоръ Сенюта Ляховецкій, войскій Кременецкій,— жаловаль и оповѣдалъ о томъ, штожь дей року нынешнего, семьдесятъ четвертого Степанъ Боговитиновичъ Шумскій, часовъ недавно прошлыхъ, мѣсяца Октебря дванадцатого дня, подданого моего власного Хорошевского, именемъ, Наума Чоботара, на добровольной дорозѣ квалтовне поймавши, черезъ за-

руки его королевское милости чотыри тисечи копъ грошей, невинне на смерть замордовалъ, яко вже о томъ первой сего непоодновроть жалоба моя на врьдъ тутошній Кременецкій есть принесена, гдѣ тая справа моя на выписѣхъ врьдовыхъ ширей и достаточней описана и доложена есть. То пакъ въ томъ часѣ при бытности пана войскогосъ пріятельми его милости, зъ некоторыми многими азацными людьми, обывательми повѣту Кременецкого, тотъ Степанъ Шумскій черезъ пана Сенюту, въ томъ учинку замордованья обвиненый и обжалованый, до замку тутешнего господарского самъ добровольне пришоль, которого панъ Сенюта, яко виновайца а мордера, тутъ на врьдѣ пристигнувши, очевисте передо мною, яко врьдомъ, а мѣстцемъ его милости князя старосты Кременецкого пана моего, на него жаловалъ, ижъ дей тотъ человекъ, виновайца мой, Степанъ Шумскій, которого дей я тутъ на врьдѣ очевисто быти вижу, есть человекомъ отъ господаря короля его милости, пана нашего милостивого, зо всехъ панствъ его милости господарскихъ, явне, черезъ листъ его королевское милости, выволаный и отъ всехъ правъ свободъ и вольностей шляхетскихъ есть отнятъ и отлучонъ, который ижъ есть для таковыхъ учинковъ его явныхъ

увольностяхъ шляхетскихъ и всихъ становъ людемъ неровный, а жадные обороны правные ему, яко выволанцови, неслужать. Кгдыжъ онъ для того свовольного учинку и замордованья, подъ часомъ теперешнимъ постановенья каптурового тую уфалу, отъ всихъ становъ обывателей повѣту Кременецкого учиненую, такъ же и кгейтъ свой, который для sprawy первыхъ, также дей свовольныхъ, а нерадныхъ учинковъ его ему служилъ, зламалъ; про то его милость панъ Сенюта приповѣдалъ его мнѣ подстаростему, въ закладѣ въ десетитисечей копъ грошей, абыхъ его зъ уряду господарского замку здѣшнего не спускалъ и справедливость зъ него, яко зъ мордера явного, водле статуту и артикуловъ, въ статутѣ на то описаныхъ, учинилъ, кгдыжъ и того замордованого чоловѣка, подданого своего на замокъ привезши передо мною оказалъ и просилъ, абы тотъ Шумскій, водле вчинковъ своихъ, яко выволанецъ а квалтовникъ кгейту и мордеръ, на каранье осужонъ былъ. А такъ я, въ небытности его милости князя старосты, пана своего, а безъ воли и розказанья его милости того вчинити не смѣлъ, абыхъ его въ при поруцѣ примовати мѣлъ, вѣдъже ижъ панъ Сенюта выволанцомъ его быти меновалъ, и то певными листы его королевское ми-

лости оказоваль. Тогда Шумскій того ся справуючи, и хотечи то оказати, ижъ на тое выволанье поднесене его кролевское милости одержалъ и кглейтъ въ себѣ маеть, самъ добровольне у то се вдаль и кглейтъ королевское милости передомною оказалъ и явне такъ передомною, яко и передъ тыми всими вышешменованными зацными людьми, тотъ кглейтъ его читанъ былъ, который кглейтъ служилъ ему ку оборонѣ его, почонши отъ мѣсяца Мая двадцать второго дня до мѣсяца Октебря двадцать третего дня, который вжо минулъ въ году теперь идучомъ семьдесятъ четвертомъ, и кгда въ читанью того кглейту оказалосе то, же тотъ кглейтъ же вышолъ и ему не служить; панъ Сенюта повторѣ о то просилъ, мовечи, кгдажъ ся то явне и значне оказало, же тотъ чоловікъ Степанъ Шумскій жадное обороны, ани кглейту въ себѣ немаеть и за таковымъ явнымъ учинкомъ каранья есть годень; для того нехай бы былъ на врьдѣ уищонъ до вчиненья мнѣ зъ нимъ skutечное справедливости; ино я тымъ же обычаемъ, не хотечи того безъ воли пана своего на себѣ взяти, пану Сенютѣ мовилъ, ижъ если съ тыхъ причинъ, которые тутъ на врьдѣ зъ стороны своее показуемъ, того виноватцу своего присягнути хочешъ; тогда я казни замковое тво-

ей милости небороною, твоя милость лепѣй въдаешъ, што зъ нимъ чинити маешъ. Ку тому панъ Исай Козинскій, при тойже справѣ будучи, оповѣдалъ, ижъ дей тотъ же Степанъ Шумскій, подъ тымъ же часомъ, въ кглейтѣ будучи, боярина моего, невѣдати, если его забилъ, альбо гдѣ его подѣлъ. Также панъ Валентій Вскринскій оповѣдалъ, ижъ дей тотъ же Степанъ Шумскій, подъ тымъ же часомъ и въ кглейтѣ будучи, возного Кременецкого Василья Рыля, который въ справѣ моей до него съ позвы ѣздилъ, въ дому своемъ збити и зранити казалъ. На тогожъ Степана Шумского жаловаль Войтехъ Котинскій, ижъ дей подъ тымъ же часомъ, будучи онъ въ кглейтѣ, слугу моего Юрка зъ жоною и зо всими статки и маетностью его до себѣ потаемне взявши, невѣдати, гдѣ его подѣлъ. При томъ жаловаль панъ Прокопъ Новицкій, ижъ дей Степанъ Шумскій, подъ часомъ теперешнимъ, будучи въ кглейтѣ, зъ слуги моего, который окрадши мене, до него втекъ, мнѣ зъ нимъ справедливости вчинити и тыхъ речей, въ мене покраденыхъ, поотдавати не хотѣлъ, и самъ съ тымъ злодѣемъ тые речи, въ мене покраденые, покористилъ. И такъ панъ Сенюта тотъ кглейтъ, черезъ него оказанный, яко не слушный и неправный, на врьдѣ въ десети ти-

сечахъ копахъ грошей, черезъ возного Кременецкого, Грицка Гуляницкого и шляхту пана Семена Дениска, а пана Семена Дедеркала, приповѣдилъ и арестовалъ, и взявши отъ мене зъ уряду возного Кременецкого, Грицка Гуляницкого, того Степана Шумского поймалъ и до казни замковое у везенье осадилъ. А по вычитанью тыхъ всихъ выписовъ урядовыхъ, стороны позванные, князь воевода Браславскій и войскій Кременецкій просили, абы отъ позву, отъ року и отъ речи, въ нихъ описаныхъ, вольными были учинены, докладаячи того, ижъ дей съ тымъ Степаномъ Шумскимъ на онъ часть иначе не могли ся зъ нимъ, яко за выволанымъ, обходить; бо ачгольвекъ дей поднесенье того выволаня мѣлъ, але вжо на тотъ часть было вышло, ягось мы то вышей значне а меновите и достаточне выписами урядовыми довели. Кдгыжъ дей по выйстью того клейту, альбо поднесенья выволанья, естли другого мѣти не могъ, мѣлся заховати водле статуту въ роздѣлѣ первомъ артыкулу семого, въ которомъ описуетъ, ижъ естлибы, кому клейтъ былъ данъ, а онъ бы о томъ часѣ ласки господарское не переправилъ, и тому кому завинилъ не справилъ ся; тогда маеть съ панства прочѣхати, а то маеть чинить передъ выйستمъ клейту, яко у томъ ар-

тыкулѣ ширей описуетъ. Якожъ дей не только абысмы за тое сажанье его мѣли быти винными, але дей хотябы его хто у тотъ часть, яко выволанца, забилъ, за то ничего неповиненъ терпѣти, ведле статуту права посполитого, въ роздѣлѣ одиннадцатомъ, артыкулѣ четвертомъ описаного, у которомъ пишеть: естлибы по вывѣданью такогo злочинцу было налезено у панствѣ нашомъ, тогда на томъ урядѣ, гдѣ постигненъ, маеть быть каранъ; а естлибы ся тежъ трафило его забити, за то не виненъ ничего терпѣти. Мы теды зъ радами нашими коронными, на тотъ часть принасъ будучими, выслухавши жалобы отпору сторонъ обудвухъ и вырозумѣвши достаточне выводы и доводы правные и артыкулы статутовые, черезъ воеводу Браславского и войского Кременецкого, яко позванныхъ передъ нами, показанные и привожные, кдгыжъ старостове таковыхъ речей осужоныхъ суть езекуторове, которымъ на лежить и суть повинни езекутью таковыхъ речей осужоныхъ чинити, звлаца ижъ ся то зъ доводовъ зъ сторонъ позванныхъ показало, ижъ сторонѣ поведовой Стефану Боговитину Шумскому поднесенье выволанья, ему даное, было вышло, и за тымъ тогожъ Шумского до везенья осажоно было, чого се и самъ не прель и противъ тому заданью

о выштью поднесенья мовить не могъ; прото прихилившись въ томъ праву посполитому и статуту великого князства Литовского, сторону позваныхъ вельможного князя Януша Збаражского, воеводу Браславского, старосту нашего Кременецкого, а уроженого Федора Сенюту войского Кременецкого отъ позву и отъ року и отъ всехъ речей, о што были позваны отъ Стефана Шумского и жоны его Настаси Сенютянки, вольныхъ есмо учинили и чинимы тымъ нинѣшнимъ декретомъ нашимъ, до которого на твердость того и печать нашу коронную притиснути есмо рассказали. Данъ въ Торуню, дня десятого мѣсеца Декабря, року по Нароженью Сына Божого тисеча пятьсотъ семьдесятъ шостого, а королеванья нашего року первого. А такъ мы прозьбѣ пререченой прихилиючисе декретъ вышей описанный съ книгъ нашихъ канцлярейскихъ коронныхъ выписать и за печатью нашою коронною выдать рассказали. Данъ въ Городнѣ. Дня пятого мѣсяца Декабря, року по Нароженью Сына Божого тисеча пятьсотъ осмьдесятото, а королеванья нашего року пятого. Joaŋ Zamoyski Sancelł SRM. Справа вельможного Яна Замойского канцлера коронного Белзуского, Кнышинского и Замехского старосты. Joachim Wysocki. А ижъ се дей са-

мозначне и явне показало зъ листовъ его королевское милости и выписовъ кгородскихъ Кременецкихъ, который есть вписанъ въ декретъ Торунскій, ижъ былъ отсужонъ и выволянъ отъ всехъ вольностей правъ и свободъ, што се дей то довело статечне доводами правными, просилъ абы дѣти небозчика Шумского его милости, яко стрывеви, были поданы, а при нихъ и имѣнья Козерады, Кюрбовъ и маетности, которые дей были въ тыхъ обѣихъ дворѣхъ взяты за квалтовнымъ, а свовольнымъ въѣханьемъ паней Стефановое Шумское, што дей есть значне и меновите вси маетности лежачіе и рухомые въ позвѣ написаные, при тымъ и квалтъ двоякій за въѣханье до дву имѣней, абы сказано, и то все ему яко стрывеви, водле права и статуту, въ опеку, такъ дѣти, яко вси маетности присужоно было, ведле позву по пани Шумскую выданого. А особливе того домовяльсе, ижъ пани Стефановая Боговитиновая Шумская оного и того Стефана Шумского, яко выволянца, притуляла у себе и нимъ обцованье мѣла и во имѣнью дѣтокъ своихъ оного преховывала и тестаменты собѣ ку воли съ нимъ посполу писала и на врьдѣ съ нимъ теперь показала, чога дей и сама се не прела и не прыть обцованья съ нимъ, съ которого дей

показаного тестаменту значить, же тотъ Шумскій въ Шумску умеръ при жонѣ своей, которому мѣшкать во имѣнью тамъ въ Шумску неналежало, але право наказывало зъ земли его королевское милости прочъ ѣхать, а не на имѣнью мѣшкать. Съ тыхъ причинъ домовялъ се, абы пани Шумская была карана водле конституціи Варшавское, въ року осемдесятомъ уфаленое на сеймѣ вальномъ. А зъ свѣтками дей, которые се въ листѣ написали, або, яко называетъ пани Шумская тестаментомъ, которого онъ панъ маршалокъ не розумѣть быть за такій, и не признаваетъ съ тыми свѣтками, ижъ дей Стефанови Шумскому ку воли такій листъ писали и печати свои прикладать смѣли и роками своими подписовали, о то вольное мовенье у права належного ему пану маршалку зъ ними заховати. А сторона обжалованая, чинечи отказъ на вси тые артыкулы, отъ пана маршалка заданые, и ку речи ихъ повѣдила напервѣй, што панъ маршалокъ мовить, ижъ на мамрамѣ писанъ, тобы мѣлъ показати не голыми словы, не домыслъ, але речью самою, жебы то мѣлъ быть мамрамѣ; але тотъ тестаментъ не на мамрамѣ писанъ, бо само то показуетъ, ижъ письма въ немъ немало, и къ тому не знать, абы мѣло быть формовано, яко посполите бы-

ваетъ, ижъ на мамрамѣ формують письмо, жебы уписать, а къ тому кустодыя съ печатями не есть прилѣпленая, але съ тогожъ паперу вырѣзана, на которомъ тестаментѣ подпись руки небожчиковское, займующи кустодыю, подписанъ есть. И къ тому не была никгды того потреба, абы небожчикъ такъ велькій мамрамѣ, на три аркуши зшитый, мѣлъ кому и для чого давать, альбо его у себѣ ховать. А про то зо всихъ подобенствъ, припатрившисе тому тестаменту, каждый снадне обачить можетъ, же не на мамрамѣ есть писанъ, але до того имъ написаного тестаменту небожчикъ руку свою подписалъ и печать при иншихъ печатѣхъ людей учтивыхъ приложилъ. И покладаячи тестаментъ, здавалъсе на узнаенье нашо врядовое, абыхмо присмотрѣвшисе тому тестаменту вшелякіе подобенства, которые и право посполитое кажетъ урядови на баченю мѣть, узнавали, еслибы тотъ тестаментъ на якомъ мамрамѣ писаный быти мѣлъ. Што мовить ижъ бы се не врядовне въ томъ заховать мѣлъ, не водлугъ артыкулу второго роздѣлу осмого, ижъ ку справованью тестаменту вряду не везвалъ, альбо причины, для которое вряду мѣть не могъ, не положилъ, ино въ томъ тотъ же артикулъ указываетъ, же тестаменты передъ трема свѣтки, вѣры годны-

ми, справованы быти могутъ, которыхъ у одной вазѣ, яко и передъ вриадники, покладаетъ. А ижъ бы мѣлъ поменить причину, для чего врияду не могъ мѣтъ, того статутъ не указываетъ, абы былъ повиненъ причину выписать, але за ровню положилъ такъ тотъ тестаментъ, который передъ трема свѣтки справованъ, яко и тотъ который передъ вриадниками справують, и вольно то ему было везвать до того врияду, яко и не везвать. Другое што тежъ мовить, жебы не порядне мѣлъ быть справленъ, и закрытыми словы, звлаща зъ стороны сумы; то слушне учинилъ, не пописуючисе у томъ передъ людьми, а и о то хотябы и былъ приступъ до права, яко не есть и быти не можетъ, ото не пану маршалку, але дѣтемъ, за часомъ лѣтъ дорослыхъ, мовити бы належало, кгдажъ пану маршалку на сесь часъ ни о што иншого, только о опеку идеть. А такъ значне се то показываетъ, ижъ каждую речъ меновите и досыть порядне написано. Третье, што мовить, указуючи на артыкуль третій роздѣлу осмого, ижъ свѣтки мѣли тотъ тестаментъ передъ его королевскою милостью оказать, а не опекунъ, тотъ артыкуль ясне указываетъ не о таковыхъ тестаментяхъ, который бы передъ трема свѣтки былъ справованъ, и за доброго здоровья, яко тотъ теста-

ментъ пана Шумского, але о таковыхъ, гдѣ бы се пригодило кому чинить тестаментъ на войнѣ, на дорозѣ и въ дому у пригодѣ якой, а не могъ бы мѣтъ трехъ свѣтковъ, тогда колько можетъ мѣти при собѣ людей вѣры годныхъ, кажетъ тестаментъ справовать, и таковой тестаментъ, заразомъ скоро по смерти, передъ господаремъ, албо передъ судомъ земскимъ объявленъ быти маеть, а надто и присягою ствержонъ, а то для того, ижъ не суть иные свѣтки, кгдажъ право учить трема свѣтки, а не меншъ справы своее доводить. А ижъ не свѣтки, але опекунъ тотъ тестаментъ передъ господаремъ объявилъ, и того мало было потреба, кгдажъ и кромъ такового объявленья, досыть былъ самъ въ собѣ тотъ тестаментъ мощный и водле права учиненый, а ижъ къ тому и передъ господаремъ объявленъ, то вжо и надъ право сталосе, не ку завадѣ, але ку большой помочи. А што мовить, же опекунъ судья оказовалъ тотъ тестаментъ и упередилъ, не чекаючи, жебы передъ нимъ оповѣдано; то само показываетъ, поневажъ есть опекуномъ, тогда хотябы передъ нимъ хто инший его оказалъ на вриадѣ, не могъ бы его пріймовать, бо бы самъ же былъ и свѣткомъ и опекуномъ. А што мовить, ижъ не до корунныхъ метрикъ уписанъ, поневажъ на Во-

лыню, который належить до Коруны, есть справованъ; — тотъ же господарь есть паномъ великого князства Литовского, яко и Коруны польское; а Шумскій такъ тежъ мѣлъ осѣлость у Литвѣ яко и въ Корунѣ, гдѣжь въ томъ же тестаментѣ описуетъ добра и маетность свою лежачую въ повѣтѣ Берестейскомъ; прото и тымъ ничого се праву посполитому не ублжило, поневажъ самъ господарь рукою своею подписалъ тотъ видымусъ съ книгъ и подтвердилъ тотъ тестаментъ. Четвертая причина, што менуетъ, ижъ жонѣ своей записалъ суму пенезей на имѣнью, водлугъ листовъ давныхъ вѣновныхъ, и речи рухомые и доживотье, повѣдаючи, ижъ моцы не мѣлъ, бо держалъ опекою и нероздѣльное имѣнье зъ братьею, беручи на помочь, хто чого въ рукахъ немаеть, записовать не можетъ; на то такъ повѣдалъ, ижъ то розумѣетьсе о спадкахъ, же никто никому въ надѣю спадку ничого записовать не можетъ. Также гдѣбы на онъ часъ панъ Шумскій имѣнья того не держалъ и на тотъ часъ, гдѣ тестаментъ справовалъ небожчикъ жаднымъ опекуномъ не былъ, але властнымъ паномъ и дѣдичомъ части своее и не записовалъ на чужое части, только на своей властной, ствержаючи первыше записы жонѣ своей при

ожененью даные. А што вспоминаеть, ижъ на имѣнью нераздѣльномъ описовалъ, гдѣ бы такъ было, жебы не вольно жонѣ вѣно записовать брати недѣленой, takimъ способомъ невольно бы и жоны понять. А тотъ артыкулъ оденадцатый въ роздѣле шостомъ указываетъ, ижъ на вѣчность продать неможетъ, але заставитьъ вольно часть свою для потребы своее, не для родичовъ, бо о потребе родичовъ другій параграфъ въ томъ артыкулѣ описуетъ. А ижъ панъ Шумскій ничого вѣчностью не записалъ, але якобы тежъ заставою дочестне, про то ни въ чемъ права посполитого не ухилбилъ, прото и о спадкахъ неслушне тотъ артыкулъ приводитъ себе ку помочи панъ Козерадскій, бо тамъ ясне указываетъ, ижъ такового спадку записовать неможетъ, хто бы еще живъ былъ, покомъ бы то спадать мѣло. Пятая причина, што вспоминаеть причину отдаленья отъ опеки, указуючи, ижъ тестаментомъ отцовскимъ отдалень, за причиною мачохи своее и брати, отъ имѣней Подляскихъ; то се само показало, бо позывалъ о то мачоху ихъ и братью свою; але ижъ того не дошолъ за причиною мачохи и незычливостью оныхъ брати своее, бо его до того недопущали; про то и тую причину слушную кладеть, гдѣжь ему така-

ижъ отчызна яко и имъ шла другая причина зъ стороны стрѣлянья на него Шумского, также не пріязни великое, которая межи ними была, и то онъ написалъ, што самъ лѣпей вѣдалъ, зъ умерлымъ о то трудно мовити. А зъ стороны непріязни, полны книги того на кождыхъ рокахъ земскихъ Берестейскихъ, же не тылько о малетность зъ собою мѣли завихненье, але и ку почтливости одинъ другому примовлялъ и на добрую славу торгалъ, про то тыхъ причинъ не змышлялъ, але што явне было и книгами се довести можетъ, то на тестаментѣ писалъ. Мовилъ тежъ панъ маршалокъ, же братъ безъ причины отъ опеки отдалять его не могъ, тогда такового права братъ по братѣ ужывать не можетъ, и вси причины панъ маршалокъ голыми словы менуеть, а правне ничого не показуеть, а статуть вольность каждому даеть мимо близкихъ опекуновъ, кого хотечы жонѣ къ дѣтемъ своимъ уставяти, яко о томъ артыкулъ третій въ роздѣлѣ шостомъ описуеть: а то суть напреднѣйшіе опѣкуны передъ прирожоними, которыхъ отецъ на тестаментѣ опишетъ. А гдѣбы не описалъ, тамъ вже спадаеть на прирожоныхъ и на стрывѣвъ опека, а ведже и тые заразомъ до тое опеки брати се мають, але панъ Михайло ажъ въ

шести лѣтѣхъ до тое опеки почалъ се примовлять, занехавши се черезъ такъ часъ долгій, бо самъ созналъ, ижъ повѣда, пани Шумская почела переводить на немъ право у Шумску, протомъ муселъ тежъ ей то отдать, не маючи отъ нее упокою, съ чого се значить, ижъ то не зъ мести ку братанкомъ своимъ чинить, але зъ вазни, што кольвекъ тутъ подаеть до права ку збуренью того тестаменту, все то суть голые слова, а ижъ бы се тымъ значне показало, же тотъ тестаментъ есть властный и правдивый небожчика пана Шумского, которого зъ добрымъ розмысломъ за живота своего, часъ немалый передъ смертью, справовалъ и самъ очевисте, вѣдучи въ дорогу на послугу господарскую военную у Волковыйску, на врадѣ гродскомъ оповѣдалъ и до книгъ кгородскихъ староства Волковыйского далъ тотъ тестаментъ уписать. Чого доведечи, положилъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Волковыйскихъ подъ датою року тысеча пятьсотъ осмдесятого, мѣсяца Августа шестнадцатого дня, и тыхъ словъ своихъ не голою повѣстью, але писмомъ, вядовне довелъ. А надто все што указуеть и беретъ собѣ за головнѣйшую причину, ижъ небожчикъ панъ Шумскій былъ выволанцомъ и не могъ жадныхъ тестаментовъ спра-

вовати, бо былъ осужонъ, указу-
ючи на статутъ права посполито-
го, роздѣлу осмого, артыкулу пер-
вого, доводилъ декретомъ господар-
скимъ, въ Торунѣ учиненымъ, въ
року семдесятъ шостомъ, справки
тое, которая се межы паномъ во-
еводою Браславскимъ и паномъ
Шумскимъ точила, о везене Шум-
ского, тутъ се ясне показываетъ,
якимъ умысломъ панъ маршалокъ
тое опеки доходить, и самъ праве
усты своими ствердилъ тую при-
чину непріязни своее, которую
панъ Шумскій въ тестаментѣ сво-
емъ описалъ, и для чого его отъ
опеки отдаляетъ; бо мало на томъ
маючи, ижъ за живота былъ ему
великимъ непріателемъ, стоечи
на здоровье и на учтивость его;
еще и по смерти, не ушановавши
въ томъ дому и народу своего вла-
стного, смѣлъ се торгнуть на почти-
вость брата своего рожного. И
хотяжъ бы иишихъ причинъ и такъ
ясныхъ доводовъ зъ стороны по-
званное небыло, тогда тымъ самымъ
отъ тое опеки, яко головной не-
пріятель дому пана Шумского, от-
падаетъ и за головного непріате-
ля жоны и дѣтокъ пана Шумско-
го розумянъ быти маеть и пока-
залъсе; кгдажъ се на учтивость
ихъ невинне торгнулъ, съ чого
явне показуется, ижъ не зъ ми-
лости ку дѣткомъ пана Шумского,
але для большого пожитку своего

опеки тое прагнеть. А ижъ бы
се то ясне показало, же то небож-
чикови невинно задаеть и научти-
вости его мажеть, напервей, што
се до тычетъ того выволанья, то-
гда тое выволанье не было о обра-
женье маестату господарского, а ни
о жадную речь такую, которая бы
за собою вину кривавую поноси-
ла, прото того артыкулу первого,
въ роздѣлѣ осмомъ, который се обе-
зецныхъ и что отсужонныхъ розу-
мѣемъ, до того выволанья натега-
ти неможеть; такъ тежъ артыку-
лу семого въ роздѣлѣ первомъ, бо
тотъ указываетъ на таковыхъ, кото-
рые бы зъ земли, съ пригоды уте-
кли, ласки тежъ его королевской
милости переправовать пану Шум-
скому неуказовала потреба, бо не-
былъ виненъ; кгдажъ тылько та-
ковые мають ласку господарскую
переправовать, которые бы што
проступали, и то ажъ сторону по-
еднавши. А што собѣ ку помочи
береть декретъ господарскій То-
рунскій; ино и съ того декрету
значитьсе, ижъ небожчикъ за
клейтомъ будучи припушонъ до
справы, о везенье свое съ паномъ
воеводою Браславскимъ передъ его
королевскою милостью чинилъ, а
ижъ пана воеводу съ того обви-
ненья было вызволено для того,
же кгда Шумского до везеня са-
жалъ, вже ему поднесене съ того
выволанья было вышло, пред-

сежь его королевская милость того выволанья на Шумского не ствердилъ, а Шумскій разумѣючи собѣ отъ тое стороны, которая на него была выволанье вынесла, яко отъ Стефана Корницкого съ кривдою, знову поднесене у его королевской милости въ року семдесять осмомъ, мѣсеца Августа десятого дня одержалъ, и за таковымъ поднесеньемъ передъ трибуналомъ Волынскимъ съ тыми, хто былъ причиною того его выволанья, справу мѣлз изъ декрету трибуналского зо всего вольнымъ zostалъ. Чого доведечи покладали кглейтъ его королевской милости подъ печатью корунною, датою у во Львовѣ, року тисеча пятьсотъ семдесять осмого мѣсеца Августа десятого дня, который такъ се въ себе маеть: Стефанъ, Божью милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прусскій, Мазовецкій, Жомойтскій и Кіевскій, Подляскій, Ифлянскій, княже Седмигродское иныхъ. Ознаймуемъ тымъ нашимъ листомъ всимъ вобецъ и каждому зособна, кому то вѣдать належитъ, ижъ кгда намъ есть дана справа именемъ урожоного Стефана Боговигина Шумского, же на немъ не слушне урожоный Стефанъ Корницкій, земенинъ повѣту Кременецкого, за продка нашего Жиггигмонта Августа славное памети передъ урядомъ нашимъ кгродскимъ

Кременецкимъ право перевелъ и до выволанья его привелъ зъ стороны квалтовного выбитья зъ споккойного держанья имѣнья Юревецъ и побраня всее маетности его съ того имѣнья Юревецъ. Мы на причину певныхъ пановъ радъ нашихъ и съ причины вышей помененое, абы могъ подъ тымъ часомъ зъ Степаномъ Корницкимъ о злый переводъ права и о иншіе другіе кривды свое чинити, альбо се зъ нимъ поровняти, тое выволанье Стефана Боговигина Шумского до полрока цѣлого, отъ даты въ томъ нашомъ листѣ нижей написаное, водлѣ права поднесли есмо и тымъ теперешнимъ листомъ нашимъ подносимы, што всимъ якогожъ кольвекъ достоенства, стану и заволаня людемъ, подданнымъ нашимъ и коруны наше и панствъ, до нее належачихъ, звлаща земли Волынское обывателемъ ку вѣдомости приводимы и розказуемы, абы се те пререченою Стефана Боговигина Шумского при томъ листѣ нашомъ заховуючи, ему допустили на каждомъ мѣстцы быти и вшелякое справы свое до часу вышей назначеного вольне и безпечне справовати, ему ку переказѣ того выволанья собѣ на помощь неберучи. А для лѣпшого певности до того листу нашего печать нашу корунную притиснути розказали есмо. Писанъ ве Льво-

вѣ. Лѣта Божего Нароженья тисе-
ча пятьсотъ семьдесятъ осмого, мѣ-
сеца Августа десятого дня, пано-
ванья нашего року третего. У то-
го листу его королевской милости
подпись тыми словы: Joannes Bo-
rukowski R. P. K....ncll...—Спра-
ва велебного Яна Боруковского
зъ Билина, подканцлерого корун-
ного, пробоща Ланчыцкого, декана
Варшавского. Lawgyn Rgzboszun-
ski R. P. K. При томъ положили
два декреты трибунальскіе, въ томъ
же року семьдесятъ осмомъ, мѣсе-
ца Ноебра двадцать шостого дня
учыненные, а третій листъ трибу-
нальскій подъ тоюжь датою зно-
шенья того выволанья зъ небож-
чика Шумского, писаный до всихъ
вобецъ, зъ обволаньемъ, о томъ
ознаймуючи зъ трибуналу. А што
дей панъ маршалокъ повѣдаетъ,
ижъ бы не въ той справѣ подне-
сенъ мѣло быть дано, але въ ин-
шой, нехай же се самъ добре при-
слушаетъ кглеитови господарскому,
ижъ не въ иншой справѣ, але въ
той противъ Корницкого, о кото-
рую былъ выволанъ. А еслибы
небожчикъ Шумскій, яко панъ мар-
шалокъ менуеть, мѣлъ быть осу-
жоннымъ почтливости, альбо отъ ко-
го иного выволанъ, нехайже то
не голыми словы, але писмомъ
покажетъ; чого довести неможеть,
абы мѣлъ быть отъ кого иного
повторе выволанъ, только разъ

одинъ отъ Стефана Корницкого,
отъ которого выволанья вольнымъ
зосталъ. Надъ то все, вже послѣ то-
го всего, самъ панъ Михайло съ
паномъ Шумскимъ неразъ у суду
земского Берестейского такъ за
позвы своими, яко и за его позвы,
росправы примовалъ, и никгды
ему за живота его того не зада-
валъ, бо если его разумѣлъ быть
чти отсужоннымъ, альбо выволан-
цомъ, для чогожь зъ нимъ у пра-
во вступовалъ и зъ нимъ обцовалъ.
Бу тому, въ року семьдесятъ осмомъ
передъ людьми зацными угоду при-
ятельскую и постановенье около
дѣлу во имѣньяхъ и въ инныхъ
речахъ зъ нимъ Шумскимъ при-
нялъ, чого доведечи, покладалъ
листъ полюбовный пріателей зо-
бопольныхъ. Панъ маршалокъ на
то повѣдилъ, што дей покладаетъ
пани Шумская зъ менованными въ
листѣ опекунами своими поднесе-
нья и декрета суду головного три-
бунальского; тогды непоказуется,
абы подъ тымъ поднесеньемъ Шум-
скій зъ Стефаномъ Корницкимъ
мѣлъ мѣти справу передъ его ко-
релевскою милостью, и то, што ему
задано, справитисе. А трибуналь-
скій судъ судити о почтливость и
выволанца вызволяти не мѣлъ мо-
цы, кгдажь то одно судови госпо-
дарскому судити належить; домо-
влясе абы тые выписы трибуналь-
скіе до росправы дальшее на вря-

де оставены хотечи противко нихъ мовити, пытано зъ суду пана маршалка, еслибы небожчикъ Шумскій о почтивость былъ сужонъ, альбо еслибы мѣлъ иншое выволанье яко, абы показалъ. Панъ маршалокъ, на то большей не мовечы, только декретомъ Торунскимъ подпиралъсе, або мовиль, ижъ дей не показуетъ сторона, абы Шумскій сторону передналъ и короля его милость по той сѣравѣ Торунской перепросити мѣлъ. Панъ судья на то отпиралъ, што мовить панъ маршалокъ, ижъ около выволенья зъ выволанья неналежало то судови трибунальскому, одно самому господарю королю, его милости, и пакъ повѣдилъ ижъ Волинцы жадного трибуналу не мѣли, въ томъ не добре констытуцей трибунальское присмотрѣлсе; бо тамъ его королевская милость только зъгола речи кривовые, которые бы се горла и почтивости дотыкали, тые на судъ свой господарскій оставить рачиль, а иншіе вси посполитые речи, около кривдъ поточныхъ, судови трибунальскому поручиль. А тое выволанье Шумского не было въ речи кривавой, только въ кривдѣ поточной, о которую водлугъ констытуцей панове Волинцы трибуналъ свой отправуючи у Луцку, то слушне судили, чога консты-

туцьею корунною, въ року семьдесятъ осмомъ у Варшавѣ учиненою доводилъ, и знать дей, же панъ маршалокъ все голою повѣстью доводилъ, бовѣмъ, будучи обывателемъ земли Волынское, самъ не вѣдаетъ же панове Волинцы свой трибуналъ мѣли. А кгдажъ дей панъ маршалокъ смѣлъ торгнуть на учтивость брата своего змерлого и малжонки его, а простое выволанье, съ которого панъ Шумскій волень zostалъ, въ речь кривавую обернулъ и ку почтивости брату своему и малжонки его примовиль; просили, абы панъ маршалокъ, яко головный неприятель пана Шумского, который се самъ по зейстью его выдалъ, отъ опеки дей той его былъ отдалень, а тотъ тестаментъ, водле права справлений и на врадѣ черезъ самого Шумского признаный и листомъ короля его милости ствержоный, былъ при моцы захованъ, а съ тое наганенье абы, водлугъ артыкулу сорокъ третего въ роздѣлѣ четвертомъ, до его королевской милости отосланъ былъ. Въ томъ панъ маршалокъ мовить, што дей сторона мѣнить тестаментъ черезъ самого Шумского на врадѣ Волковыскомъ, вѣдучимъ на войну и признаный и до книгъ уписаный, того дей онъ, абы Шумскій былъ на войнѣ, не вѣдаетъ; але дей онъ

панъ маршалокъ того свѣдомъ, же тотъ дей выпишь не давными часы жеребцовъ десеть у во вряду Волковыйского справили. А панъ судья свѣтчилсе у суду, ижъ панъ маршалокъ важилсе уряду его королевской милости примову вчинити, и просилъ абы то до книгъ было записано. Потомъ по немалыхъ спорахъ пытали есмо сторонъ, штобы еще поступковъ правныхъ у себе мѣли, абы у суду покладали; нижли надто ничего большей зъ обусторонъ у себе быть не повѣдили. А такъ мы не чинечы заразъ въ той речы сказанья, взяли то собѣ для намовы и на декретъ

А потомъ дня третего, мы судьи, намовившысе межи собою, таковое сказанье въ той речы учинили. Напервей, што его милость панъ маршалокъ беручисе ку зламанию тестаменту, розумѣючи его быть на мамрамѣ писанный; тогда жадное подобенство на томъ тестаментѣ, абы мѣлъ быть на мамрамѣ писанный, непоказуется, и овшемъ такъ въ писанью литеръ, виршовъ, съ початку до конца, жадного наменшого подобенства до писанья на мамрамѣ а ни до прибитья кустодии съ печатями немашъ, а подписъ руки небожчика Шумского, займучи кустодеи, подписана, и виршь остатній не только абы

мѣлъ быть розумень у формованью ку печатемъ, але прикладаючи печатъ досыть немало литеръ вирша остатнего воскомъ занять и печатями притиснено; отколь значитсе, не на мамрамѣ писанный. А што тежъ бурылъ тестаментъ, же не передъ врядомъ земскимъ, водлѣ науки въ роздѣлѣ осмомъ артыкулу второго, але передъ светками справованъ, а причины для чого вряду не мѣлъ, въ тестаментѣ неположилъ, тогда, то есть на воли кождого, бо въ томъ же артыкулѣ позволяетъ и передъ светками вѣры годными тестаментъ справовати, што идетъ водлугъ права. Мовилъ тежъ, ижъ нѣкоторые слова, звлаща зъ стороны сумы, невыображоны; о томъ не пану маршалку, але дѣтемъ, за часомъ лѣтъ dorosлыхъ, зъ маткою мовити бы належало. Задавалъ тежъ причину, ижъ не светкове, але опекунъ тестаментъ передъ господаремъ его милостью оповѣдалъ; тогда тотъ же артыкулъ вторый позволяетъ кождому передъ господаремъ, альбо передъ судомъ земскимъ, оповѣдать, только бы не омешкиваючы, чому се зъ стороны пани Шумское и дѣтей ее досыть стало, передъ его королевскою милостию, который корунъ Польской и великому князству Литовскому паномъ есть. А не только жебы одно

панъ судья земскій Берестейскій зъ особы своее опекунское мѣлъ тотъ тестаментъ передъ его королевскою милостью объявити, але и самъ небожчикъ панъ Шумскій въ рыхломъ часѣ, у семи недѣляхъ по справованю того тестаменту, будучи въ добромъ здоровью и ѣдучи на послугу господарскую военную, въ дорожѣ, на врьдѣ Волковыйскомъ объявилъ и до книгъ уписалъ, въ чомъ врьдови маеть быть вѣра дана большая. А ижъ панъ маршалокъ втачалъ и тую причину, менуючи, же небожчикъ Шумскій не могъ жонѣ своей жадныхъ записовъ на имѣнью Шумскомъ, яко нероздѣльномъ, чинити; ино бачимы то, же былъ воленъ и слушне записовалъ, бо не на чужой, але на своей части, звлаща суму пенѣзей, а не вѣчность записалъ; а хотяжъбы небожчикъ панъ Шумскій и безъ такоого, водле права справеного тестаменту зъ сего свѣта зышоль, тогды статутъ права посполитого кажетъ близкимъ врьдовне до опеки належачимъ, водлугъ артыкулу четвертого, въ роздѣлѣ шостомъ описаного, уходити; а то мають по змерломъ безъ омѣшканья чинити; а панъ маршалокъ, ажъ въ шести лѣтехъ до опеки озвалсе. Што тежъ менилъ, якобы небожчикъ панъ Шумскій, будучи выволанцомъ, тестаменту

чинити не могъ; и на то показалъ декретъ его королевское милости, въ Торуню учиненый, подъ датою року семдесятъ шостого, мѣсяца Декабра десятого дня, который се сталъ небожчику Шумскому зъ его милостью княземъ воеводуо Браславскимъ, а паномъ Оедоромъ Сенютою Ляховецкимъ о зраненъе и везенъе Шумского: ино на то показала сторона кглейтъ его королевской милости по декретѣ Торунскомъ небожчику Шумскому, на поднесенъе того выволанья даный, подъ датою року семдесятъ осмого, мѣсяца Августа десятого дня, за которымъ поднесенъемъ показалосе, ижъ Шумскій, маючи справу у суду головного трибунальскаго земли Волынское въ Луцку съ княземъ, его милостью, воеводуо Браславскимъ и зъ урядомъ его кгродскимъ Кременецкимъ о злый сказъ, а зъ Степаномъ Корницкимъ о злый преводъ права, того всего справилсе, и судъ трибунальскій, всю справу Корницкаго скасовавши, и отъ переводу права вольнымъ пана Шумского учинили. И маючи въ томъ мощную владзу, водлугъ конституцей Варшавское, же то ихъ судови належало, тое выволанъе съ пана Шумского знесли черезъ листь свой, и презъ возного въ земли Волынской обволать наказали, яко

о томъ ширей на декретахъ трибунальскихъ и на листѣ черезъ возного обволаномъ показуется; бо тое выволанье на Шумского нешло о ображенъе маестату его королевской милости, о речъ кривавую, водлугъ артыкулу сегого въ роздѣлѣ первомъ, который панъ маршалокъ на збуренье тестаменту на помочь собѣ бралъ. А што меновалъ панъ маршалокъ, ижъ панъ Шумскій ласки его королевское милости не переправовалъ, того ему потреба неуказовала; кгдажъ се то зъ декрету трибунальскаго показало, же невинне выволанъ, а ласку господарскую перееднывати указуеть только тымъ, которые бы винни зостали и сторону ображоную перееднали. А въ роздѣлѣ осмомъ артыкулъ первый таковымъ, которые бы, чти отсужонные, тестаменту справовати не позволяеть, и того артыкулу, который се о безецныхъ розумѣть, панъ маршалокъ въ тую справу утачати не можетъ. Съ тыхъ всихъ вышей помененыхъ причинъ узнали есмо тестаментъ небожчика пана Стефана Шумского слушне и ведде права справеный, которому вольно было, яко челоуѣку учтивому, заживаючи вольности шляхетское, тестаментъ справовати и опекуновъ водде воли своее въ немъ жонѣ, дѣтемъ и всей маестно-

сти своей устанавливати, водде которого тестаменту опекуномъ въ немъ описанымъ тую опеку присудили есмо; кгдажъ и статутъ права посполитого въ роздѣлѣ шостомъ, артыкулъ третій, указуеть, ижъ то суть напреднѣйшыя опекуны мимо приржонныхъ, которыхъ отецъ тестаментомъ назначить. А што его милость панъ маршалокъ домовялсе о всказанье на каранье пани Шумскую, водлугъ конституцыи Варшавское уфаленое, менуючи, ижъ дей небожчика малжонка своего подъ часомъ выволанья переховывала, зачимъ дей подъ такоежъ каранье, яко и выволанецъ, поддегла, о то, кгдажъ пани Шумская противко пану маршалку свѣтчиласе, менечи, ижъ дей ее на доброй славѣ и почтivosti нарушилъ, съ тымъ отсылаемъ ихъ обудвухъ сторонъ до его королевское милости, водде артыкулу сорокъ третего, въ роздѣлѣ четвертомъ описаного, и рокъ складаемъ по отворенью лимитацый въ тый день. А такъ маршалокъ не приимуючи сказанья нашего, повѣдилъ, ижъ дей тая справа до розсудку короля его милости не належитъ, и менуючи сказанье наше не водлугъ права, свѣтчилсе на насъ урядъ и мовилъ тыми словы: рущамъ васъ уряде. А мы ему апелляцыи не боронили и допустили,

которое панъ маршалокъ принять не хотѣлъ, только мовиль, же васъ, уряде, рушамъ, въ томъ свѣтчилисе мы судьи вознымъ Кгрекгоромъ Кгребовскимъ, ижъ мы апелаци

пану маршалку допустили, што все для памяти до книгъ судовыхъ земскихъ записано. Писанъ у Берестьи.

1584 г.

98.—Опредѣленіе по дѣлу дворянина Мѣшковскаго съ помѣщикомъ Малаховскимъ, который ограбилъ его на дорогѣ, затащилъ къ себѣ въ домъ и избилъ плетьюми.

Изъ актовъ книги за 1584 годъ, листъ 98.

Лѣта Божого Нароженья 1584, мѣсеца Генваря 14 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, водле порадку статутowego о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ припалыхъ, передъ нами врадники судовыми земскими повѣту Берестейского, Адамомъ Патеемъ, судьбою, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, постановившиися обоя сторона у суду, панъ Янъ Каменскій именемъ и замоцью его милости отца Мелентея Хребтовича, владыки Володимерского и Берестейского, архимандрита Печерского у Кісвѣ, сторона поводовая, съ позву очевисто жаловаль у права на земенина господарского повѣту Берестейского, пана Станислава Мала-

ховского, штожъ дей тотъ панъ Малаховскій самъ собою зъ многими помочниками и слугами своими, року прошлого тысеца пятисотъ осмдесятъ третего, мѣсеца Мая первого дня, угонивши дей врадника Радомского его милость владыки Володимерского и Берестейского, Яна Мѣшковского, добровольною дорогою ѣдучого, во имѣнью земенина повѣту Берестейского пана Василья Чапли, въ селѣ Реватичахъ, не маючи дей жадное причины, оного Яна Мѣшковского самого поймалъ, збилъ и звезавши, съ коньми и зъ возомъ его властнымъ квалтовне взялъ, пограбилъ и до двора своего Сегневицкого привель; а тамъ его у дворѣ своемъ

Сегневицкомъ, черезъ цѣлый день ажь до самого вечера у везенью своемъ связаного державши, самого и хлопца его Мартина Клуцницкого, шляхтича, збивши, а ограбивши, съ того двора и села своего Сегневицкого прочь выгналъ; а то дей меновите взяли и пограбилъ въ него: шкатулу, за которую далъ золотыхъ польскихъ шесть, въ которой дей шкатулѣ было золотыхъ чирвоныхъ триста, которую дей триста золотыхъ чирвоныхъ панъ его отецъ владыка пану Семену Хребтовичу Богуринскому брату своему черезъ него послалъ былъ, а его дей власныхъ двадцать копъ грошей Литовскихъ, и листъ коморника господарского Яна Пенского на сорокъ осмъ золотыхъ польскихъ ему даный, другій листъ вызнанный отъ пахолати его королевское милости Яна Хрестовского, на золотыхъ тридцать пять ему даный, кони три, два кони гнѣдыхъ, возниковъ, за которые дей далъ двадцать копъ грошей, третій подѣздокъ сивый, за который дей далъ шесть копъ грошей, возъ, за двѣ копѣ грошей купленный, реестръ дей его властный, который дей до чиненья личбы наготовалъ пану своему отцу владыцѣ зъ ураду имени Радомского на платы, которые выбиралъ за два годы на копъ триста, коверъ турецкій новый, за который дей далъ

три копы Литовскихъ. То дей все панъ Малаховскій пограбилъ и собѣ побралъ, якожь дей оный Янъ Мѣшковскій ничего не омѣшкиваючи, на наблизшомъ врадѣ въ замку господарскомъ Слонимскомъ тотъ бой свой кграбежь оповѣдалъ, вознымъ раны збитья своего освѣтилъ, до книгъ замковыхъ урадовыхъ записати далъ. О которое збитье врадника своего и о грабежи вышешменованные владыка дей его милость по два кротъ до суду земского Берестейского, одними позвы на роки о Светой Троицы, а другими о Светомъ Михаѣ, свята Римского, въ року прошломъ осмъдесять третемъ ку праву позывалъ, нижли панъ Малаховскій на обое роки большою речью до суду Новгородского заслонилъ се; што абы теперъ показалъ, моцованный владыки его милости по пану Малаховскомъ домовялъ се, еслибы слушне прошлые роки сторонѣ отрочалъ. А такъ кгды панъ Малаховскій выписами съ книгъ врадывыхъ довелъ, же для большихъ справъ на обоихъ прошлыхъ роцѣхъ передъ судомъ земскимъ Берестейскимъ становитисе не могъ: моцованный владыки его милости далѣй водле позву пошираючи жалобы, положилъ выписъ съ книгъ замку господарского Слонимского, подъ датою року тисеча пятьсотъ осмъдесять третего, мѣсеца Мая

третего дня, оповѣданья и жалобы на врадѣ того врадника владыки его милости Радомыского, Яна Мѣшковского, въ жалобѣ во всемъ съ позволю згодливый, въ которомъ ниже оповѣданья и сознание возного повѣту Слонимского Григорья Василевича Мизкгера, врадѣ признаваетъ, ижъ тотъ возный видѣлъ на ономъ Янѣ Мѣшковскомъ на плечахъ раны битые синеые, знать пугою битъ. А притомъ покладалъ другій выписъ съ книгъ замку господарского Берестейского, за датою тогожъ року осмьдесятъ третего, мѣсеца Юня семого дня, оповѣданья оногужъ Яна Мѣшковского передъ его милостью паномъ Виленскимъ, такъже уписанья выпису кродского Слонимского до книгъ Берестейскихъ. За тымъ далѣй выводечи поводъ права стороны жалобливое, покладалъ на письмѣ свѣдѣство шляхты, людей добрыхъ, землянъ повѣту Берестейского, которымъ Янъ Мѣшковскій заравомъ по збитю и по грабенью своемъ, кгда дей былъ выпущонъ отъ пана Малаховского, то, што се ему стало, оповѣдалъ, — оденъ листъ пана Лаврина Ульчицкого, врадника пана Яна Гамшея Здитовского, подъ печатью и съ подписомъ руки его, который признаваетъ, ижъ въ рокѣ прошломъ осмьдесятъ третемъ, мѣсеца Мая первого дня, въ недѣлю, при-

шедши дей до двора пана его Здитовского, пѣшо самъ особою своею зъ слугою, съ хлопцемъ и зъ возницею, служебникъ отца Мелентея Хребтовича, владыки Володимерского, Янъ Мѣшковскій, съ плачемъ оповѣдалъ, ижъ дей того дня помененого, у недѣлю, панъ Станиславъ Малаховскій самъ особою зъ сыномъ своимъ, Дружбичомъ и зъ многими слугами, помочниками своими, поткавши его въ селѣ Василья Чапли Ревятицкого, тамъ его самого збилъ, змордовалъ, а поймавши и выведши зъ села Ревятичъ и ему самому, слузѣ хлопцу и вознице, ноги подъ кони подвезавши, до двора своего Сегневицкого привелъ и тамъ дей, што кольвекъ мѣлъ при собѣ, возъ зъ конями и зо всеми речми его, съ пезми пана его, которыхъ зъ собою мѣлъ [триста золотыхъ чирвоныхъ, и его грошей готовыхъ не мало, зъ шкатулою пограбивши, зъ двора своего выгналъ. Другій листъ пана Войтѣха Венцковского, врадника его милости пана воеводы Подляского Косовского, подъ печатью и съ подписомъ руки его писанный въ Здитовѣ року осмьдесятъ третего, мѣсеца Мая первого дня, и тотъ Войтѣхъ Венцковский признаваетъ, ижъ будучи ему по потребахъ своихъ у пана Яна Гамшея въ дворѣ его Здитовскомъ, тамъ пришедши до двора Янъ Мѣшков-

скій самъ зъ слугою, съ хлопцемъ и зъ возницею съ плачемъ оповѣдалъ тотъ жаль, бой и шкody на пана Малаховского, што се ему отъ него стало такъ во всемъ, яко се выше поменило. Третій листъ свѣдѣства пана Петра Холмовского подъ печатью и съ подписомъ руки его, датою въ Березое, року осьмьдесятъ третего мѣсеца Мая второго дня, который признаваетъ оповѣданье Мѣшковского передъ нимъ Мая второго, въ понедѣлокъ, кгда онъ былъ въ потребѣ своей. Четвертый листъ пана Богдана Ивановича Яцынича, подъ печатью и съ подписомъ руки его, датою въ Кулешахъ, року осьмьдесятъ третего, мѣсеца Мая второго дня. И тотъ панъ Яцыничъ признаваетъ, ижъ того дня помененого, въ понедѣлокъ, ѣдучи ему зъ Берестья до имѣнья тещи своее Гоцева, угонилъ за селцомъ, на пуци, дорогою пѣшо идучи само четвертого зъ слугою, съ хлопцемъ, а зъ возницею пана Яна Мѣшковского, который ему жаль свой спочатку ажъ до конца во всемъ, водле оповѣданья передъ свѣтками вышей поменеными, што се ему стало отъ пана Малаховского, и жаловалъ и оповѣдалъ, ижъ панъ Малаховскій самъ зъ сыномъ, зъ помочниками и слугами своими на добровольной дорозѣ въ селѣ Василья Чапли, въ Ревятичахъ, тамъ его збилъ и, под-

везавши ноги подъ кони, до имѣнья своего водилъ и зграбилъ. Затымъ положилъ листъ отворонный Владыки его милости до Мѣшковского писанный, которымъ владыка его милость Мѣшковскому розказуетъ, абы отыскавши у Матыса будника триста золотыхъ чирвоныхъ и тые пенези отвезъ до пана Семена брата его до Литвы и отдалъ, квитъ ему на то далъ, або письмо на то отъ него до его милости взялъ, который же листъ въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Мелентей Хребтовичъ, владыка Володимерскій, архимандритъ Кіевскій Печерскій, враднику мосму Радомысльскому, Яну Мѣшковскому. Якомъ первѣй до тебе писалъ, абысь отыскалъ пененъзи у Матыса Нѣмца будника, которые, повѣдалъ ми его милость панъ Чаплинь, войскій Луцкій, же тамъ послалъ тому Матысу Буднику, триста золотыхъ чирвоныхъ для заплаты мнѣ за лѣсъ. А такъ еслись се вже съ тымъ Нѣмцомъ пораховалъ, и тые золотые отъ него тебѣ дошли, абысь тогожъ часу; скоро сей листъ мой тобѣ отданъ будетъ, заразы тые триста золотыхъ чирвоныхъ до Литвы пану Семену брату моему отвезъ и отдалъ и квитъ на то, або писанье до мене, абысь взялъ, не занѣхалъ. И повторе тобѣ пильнѣ розказую, абысь иначе нечинилъ, бо того есть пильныя потре-

ба. Писанъ въ Бискупичахъ, мѣсеца Марца четырнадцатаго дня року осмьдесятъ третего. А при томъ у семъ письмѣ и доводѣхъ своихъ Янъ Мѣшковскій, будучи у суду, бралъсе, хотечи самотреть зъ слугами своими на бою и навсихъ шкодахъ присегою остатній доводъ учинити. Панъ Станиславъ Малаховскій черезъ моцованого пріятеля своего пана Станислава Живецкого, сторона отпоровая, на жалобу чинечи отказъ, до пойманья, дозбитья и до грабежу, Мѣшковскому вчиненого, не зналъсе и повѣдилъ, ижъ дей тотъ Мѣшковскій въ року прошломъ, осмьдесятъ третемъ, у двѣ недѣли по святѣ великоденномъ, приѣхалъ до дому пана Кендеравского до Зѣлова; тамъ въ небытности самого пана Кендеравского, упросилъсе у служебника его Миколая и въ тивона тамошнего Гаца Ѳедковича на переночованье. А кгда тамъ ночовалъ, слуги и тивонъ дворный, уставши ѳпорану, Мѣшковского у дворѣ не обачили; пошедши до стайни коня панского зъ сѣдломъ не нашли; а свиренъ нашли отбитый и речи побранные. За которымъ Мѣшковскимъ бѣгли вслѣдъ и догонили во имѣнью пана Елцовомъ и иншихъ участниковъ у Дедковичахъ. Тамъ Мѣшковскій поймати недалъсе имъ и самыхъ збилъ; зачимъ слуги и тивонъ пана Кендеравского, просечи

о ратунокъ, бѣгли до пана Чапли Ревятицкого; а ижъ панъ Чапля вымовилсе имъ съ того, они здобывшисе на помощь, далъи за Мѣшковскимъ бѣгли, и догонивши его у Ревятичахъ, загамовали; а немаючи гдѣ съ нимъ обернутисе, до него пана Малаховского, за прозьбою самого Мѣшковского, ѣхали, тамже въ дому его, Мѣшковскій жадного поневоленства немаючи, коня зъ сѣдломъ и речи зъ воза, которые былъ у свирѣ пана Кендеравского побралъ, слугамъ пана Кендеравского вернулъ: волковъ пять, запонокъ двѣ, желѣза шинъ двадцать три, оцепъ, полоть мяса, сало одно, и ѣдши дей хлѣба, на котчимъ добровольне ѣхалъ зъ двора его прочъ. Вѣдже дей онъ панъ Малаховскій, постерегаючи трудности якое напотомъ, досегнувши, возного повѣтового Григорья Волошенина и шляхты людей добрыхъ, оные речи, черезъ Мѣшковского верненые, въ дому своемъ освѣтчалъ, которые речи слуги пана Кендеравского беручи, оному возному оповѣдали и освѣтчили. И того освѣтченья и оповѣданья передъ вознымъ учиненого, выпись съ книгъ замку господарского Берестейского, подъ датою року осмьдесятъ третего, мѣсеца Сентября тринадцатаго дня положилъ, съ которого значитьсе у признанью возного, ижъ на завтріе, въ понедѣ-

локъ, по одобранью речей отъ Мѣшковского, передъ тымъ вознымъ панъ Малаховскій и врадникъ пана Кендеравского Зеловскій Миколай съ тивономъ Гакемъ оповѣданье на Мѣшковского чинили и речи освѣтчали, которые речи и тотъ возный и шляхта, стороною при немъ будучая, въ врадника и тивона, пана Кендеравского, Зеловского и въ служебника его Амброжого видѣли. А при томъ выписѣ сознанья возного панъ Малаховскій далѣй выведчисе, же не онъ, але слуги пана Кендеравского оного Малаховского гамовали, и черезъ Сегневичи съ нимъ ѣхали, покладаль на писмѣ свѣдцтво шляхты людей добрыхъ. Першій листъ Мартина Валентиновича Краснодубского, земена повѣту Берестейского, а Валентого Матясовича и Новосадовича, бояръ волости Блуденское, подъ печатми и съ подписомъ руки одного Мартина Краснодубского, подъ дагою року осемдесятъ третего, мѣсеца Юня деветнадцатого дня, въ котромъ посвѣдчають, ижъ мѣсеца Мая первого дня, въ недѣлю, року осмдесятъ третего, будучи имъ на одномъ мѣстцу во имѣнью пана Станислава Малаховского и пановъ Вишневскихъ, въ Сегневичахъ, въ дому плебанскомъ, на бесѣдѣ, тамъ обачили, якобы передъ полуднемъ годиною, немало людей

служебныхъ мимо тотъ домъ ѣхали, которыхъ кгда пытали, што бы за люде были, а такъ озвалъсе дей оденъ зъ нихъ, повѣдаючи се быть тивуномъ пана Кендеравского, Зеловскимъ, Гацомъ и указоваль служебника пана своего Амброжого и менили при собѣ быть Яна Мѣшковского, повѣдаючи, же они были за прозьбою его дня вчорашнего, у субботу на ночь, до двора пана своего Зеловского пустили; а кгда дей вночи заснули, Мѣшковскій, наполнившисе злого умыслу своего, взявши коня зъ стайни и немало речей изъ сверна, отворивши, побралъ и съ тыми всеми речми вночи зъ двора пана ихъ поѣхаль, которого во имѣнью пана Василья Чапли въ селѣ Ревятичахъ погонили, и тамъ его ледве загамовали; а ижъ имъ далеко съ нимъ до двора пана своего ѣхать и небудучи отъ него здоровья своего безпечны, повѣдили, же ѣдутъ съ нимъ до пана Малаховского, яко до пріятели пана своего, хотечи, абы имъ тые речи поворочаль; а потомъ дей, могло быть зо двѣ годинѣ, обачили, ижъ оный Мѣшковскій ѣхаль отъ пана Малаховского на коню сивомъ, а котчій за нимъ двѣма коньми гнѣдыми, а на томъ котчомъ два слуги седѣли, и поѣхаль дорогою, до мѣста Березое идучою. При томъ положилъ два листы, свѣдцтва пана

Яна и пана Станислава Августыновичовъ Вишеньскихъ подъ печатями и съ подписомъ рукъ ихъ, которые свѣтчатъ: ижъ року осемдесятъ третего, мѣсеца Мая первого дня, въ недѣлю, панъ Станиславъ Малаховскій зъ служебниками пана Юря Кендеравского, зъ Гацемъ, тивономъ Зеловскимъ и зъ Амброжемъ оповѣдали имъ, ижъ тамтые слуги пана Кендеравского, приѣхавши зъ Яномъ Мѣшковскимъ до Сегневичъ, до двора его Малаховского, оповѣдали дей передъ нимъ, ижъ оный Мѣшковскій дня тридцатого мѣсеца Апріля, приѣхавши самочетверть до двора Зелова а впросившисе тамъ переночовати, шкodu, такъ яко се вышей неразъ поменило, учинилъ, и за спостигненъемъ его въ дворѣ его пана Малаховского, речи поворочалъ. Къ тому покладаль четвертый листъ Конона Ярофеевича Путила, врадника Блуденского, пана Оеденца Веселина, ложничого его королевское милости. Пятый листъ пана Патея Василевича Ельца, подъ печатью и съ подписомъ руки его, шостый листъ пана Яна Павловича Гамшея, которые посвѣчаютъ, ижъ панъ Малаховскій въ дорозѣ оно-го Мѣшковского не гонилъ, не ималъ, у везеню своемъ не мѣлъ, маетности его не бралъ. А при томъ свѣдѣцтвѣ листовномъ оказуючи

далшій отводъ, панъ Малаховскій ставилъ у суду слугъ пана Кендеравского, которые на переночованье Мѣшковского до двора пана своего приѣмвали; напервѣй врадника Зеловского Станислава Островского, который сознавалъ, ижъ дей тыднемъ передъ святомъ великоденнымъ, въ року осемдесятъ третимъ былъ онъ на бенъдюзѣ, а приѣхавши до двора пана своего, до Зелова, нашолъ Яна Мѣшковского, который просилъ его, абы до приѣханья пана Кендеравского могъ перемѣшкати, чого дей ему, кдыжъ зо всего личбы пану своему чинити повиненъ, отмовялъ, а потомъ видечи, же былъ панскимъ повиннымъ, зоставилъ его до часу. Въ томъ, дня третего панъ Кендеравскій приѣхалъ. Мѣшковскій оповѣдалъсе ему въ пильныхъ потребахъ пана своего быть посланнымъ для проданья имѣнья, а по вымѣшканью Мѣшковского презъ тыдень, панъ дей Кендеравскій мовилъ ему, кдыжъ конемъ выопочинулъ, а повѣдаешся быть посланнымъ въ пильныхъ потребахъ пана своего, абы ѣхалъ; Мѣшковскій дей просилъ пана Кендеравского, же бы ему пенезей позычилъ на выкупенъе пети волковъ, заставныхъ у жида въ Кобрыню, которыхъ выкупивши, продалъ пану Кендеравскому, а самъ ѣхалъ прочъ. Панъ тежъ Кендеравскій

на сплавъ шоль у дорогу свою, а потомъ, по отѣханью пана Кендеравского, оный Мѣшковскій приѣхавши знову до двора, збытокъ учинилъ. Ку тому панъ Малаховскій ставилъ тивона Зеловского, Гаца Оедковича. Тотъ тивонъ сознавалъ, ижъ дей по отѣханю пана ихъ зъ двору, Мѣшковскій приѣхавши въ день суботный до двора, впросилъсе на переночованье, и повѣдилъ передъ нимъ, же имѣнне у пана своего пану Кендеравскому куштити зъєдналъ, просилъ коней, хочечи бѣчи за паномъ Кендѣравскимъ, чога ему отмовивши, дали овса на покорменье коней его, абы на своихъ ѣхалъ. Потомъ порану въ Недѣлю уставши, Мѣшковского въ дворѣ не обачили, а свиренъ отбитый и речи побраные нашли: волковъ пять, запонъ двѣ, сѣдло сафьяномъ крытое, ощепъ, желѣза шинъ двадцать три, обрусъ ткацкій, рядъ черкаскій, скуру юхтовую, мяса полоть, сало одно, въ стайни коня панского иноходчика вороного; за которымъ бѣгши въ погоню, за селомъ на трабу догонили. А ижъ се не даль поймати, вернулисье назадъ до двора, а зобравшисе знову вслѣдъ за нимъ бѣгли и въ селѣ Дедковичахъ погонили, тамъ знову Мѣшковскій дей не даючи се поимать, Амброжого и Миколая, слугъ пана Кендеравского, збилъ, и самъ

ѣхалъ; они дей зась у Ревитичахъ зъ большимъ посишкомъ догонивши его, загамовали, который просилъ, абы зъ нимъ до Зелова не ѣхали, але въ домъ до пана Малаховского, хочечи речи вернути; якожъ дей приѣхавши до пана Малаховского въ домъ, речи зъ воза своего вернулъ. Другій подданный пана Кендеравского, Ониско, тыежъ слова, яко и тивонъ, сознавалъ, а при тыхъ свѣткахъ, на отводъ поставеныхъ, панъ Малаховскій ставилъ еще трехъ шляхтичовъ: Матея Подбѣльского, а Бениша Нефеда и Себестяна, которые, Подбѣльскій а Бенишъ повѣдили, ижъ дня Недѣльного, мѣсеца Мая первого дня, въ року осмдесятъ третемъ, будучи имъ при костелѣ въ Сегневичахъ, у плебана, кгда было съ полудня, обачили, ѣхалъ человекъ на возѣ двѣма коньми гнѣдыми, на которомъ возѣ сѣдло слугъ два и хлопецъ, а оденъ верхомъ на коню сивомъ подѣздку, и пытали плебана, хтобы былъ, мнимаючи, жебы сынъ пана Малаховского Дружбичъ ѣхалъ; плебанъ дей Сегневицкій, Окудъ Вишневскій повѣдилъ, же то едитъ Янъ Мѣшковскій, которого недавно люде пана Кендеравского провадили съ тымъ возомъ и коньми до пана Малаховского. Въ томъ же свѣдѣствѣ своемъ розрознилися, одинъ повѣдилъ, кгда всѣ въ свѣ-

тлицы были и по полномъ выпили, то видѣли. А другій повѣдиль, ижъ еще были до свѣтлицы до плебана не увошли, и на дворѣ стоечи, видѣли. А третій свѣтокъ Себестыянъ и свѣдцтва своего не умѣлъ гараздъ выправить, повѣдаючи, ижъ то рано было скоро по мшы, а потомъ дей заразъ прислалъ по всехъ троухъ ихъ до плебана панъ Малаховскій, просечи, абы до него пришли; они пришедши тамъ, нашли въ дворѣ пана Малаховского тивона Зеловского Гаца и Ониська, подданныхъ, а Амброжого и Миколая, слугъ пана Кендеровского, которые повѣдили передъ ними, ижъ Янъ Мѣшковскій, дня вчорашнего, зъ суботы на недѣлю, упросившисе на ночь до двора пана ихъ у Зеловѣ, а вставши въ ночи, взялъ коня вороного панского иноходника, къ тому у свирнѣ волковъ пять и иншіе речи, яко се вышей поменило, которого погонивши они въ Ревятичахъ, за его самого прозбою, привезли до пана Малаховского; а тамъ дей тотъ Мѣшковскій отдавши речи до рукъ слугамъ пана Кендеравского, самъ зъ возомъ и съ коньми ѣхалъ прочь. Надто ставилъ еще подданого татарского Грица Ѳедковича, и тотъ Гриць повѣдиль, ижъ дей Янъ Мѣшковскій по святѣ великоденномъ, передъ недѣлею проводною, приѣхав-

ши до нихъ села Дежовичъ повѣдильсе быть товарищомъ гонца до Москвы и еще за собою, менилъ и другій, о килкадесять конехъ казалъ собѣ станцюю складати, што они учинили и мѣшкалъ тамъ провъ тыдень; они бачачи, же никого за нимъ нѣтъ, казали ему ѣхати прочь; онъ тежъ выѣхавши до Ревятичъ, замѣшкалъ килка дней, потомъ по великодню, на третей недѣли, въ суботу передъ вечеромъ тотъже Мѣшковскій ѣхалъ черезъ село Дядковичы; они не узнали, хто бы былъ и гдѣбы ѣхалъ, а на завтрее рано, на восходѣ сонца, зась тотъже Мѣшковскій ѣхалъ черезъ село ихъ на коню ворономъ, а на другомъ коню слуга былъ, и возъ двѣма коньми гнѣдыми, на возѣ знать были речи наложоны. Въ тымъ по маломъ часѣ, тивонъ Зеловскій Гаць зъ двѣма слугами Амброжимъ а Миколаемъ и подданный Онисько прибѣгли до села, повѣдаючи же Мѣшковскій коня панского взялъ и речи зъ свирна побралъ, просили ихъ, абы съ ними гонити помогли, съ которыми дей онъ Гриць, взявши у Миколая, раннаго слуги пана Кендеравского, коня, ѣхали и въ Ревятичахъ и Мѣшковского догонили. А при томъ свѣдцтвѣ панъ Малаховскій словне повѣдиль: значитьсе дей тутъ съ тыхъ всехъ правныхъ отводовъ ясная невинность его, а жа-

лоба змысленая Мѣшковского; и што дей менилъ у шкатулѣ взя-
тыхъ триста золотыхъ чирвоныхъ;
тогда и техъ пенезей мѣти не
могъ, якосе то зѣ листу Владыки
его милости показуетъ, же еще
казано ему пенези у Нѣмца оты-
скати и листъ отдати, што покла-
даетъ дей тежъ выпишь съ книгъ
освѣтченья ранъ возный и съ то-
го выпису значитьсе, возный огле-
даючи ранъ, стороны при себѣ не
мѣлъ; а такъ дей за таковымъ вонт-
пливымъ поступкомъ жалобливого,
водле артыкуловъ второго и два-
надцатого и семнадцатого, въ роз-
дѣлѣ чотырнадцатомъ описаныхъ,
близшій онъ есть отъ жалобы
отвестисе присегою своею. А
моцовой владыки, его милости,
отширалъ, што дей сторона под-
данныхъ пана Кендеравского ста-
вить, тогда техъ свѣдѣцтво не есть
у права важно; кгдажъ панъ Ма-
лаховскій тимисе выправуетъ и
техъ особъ къ свѣдѣцтву стано-
вить и оными се щитить, которые
съ нимъ имали и были помочниками
ему; а Мѣшковскій никому иншо-
му, одно самому пану Малаховско-
му вину даетъ, а што дей неяко
есть свѣдѣцтво на писмѣ покла-
даетъ, съ того свѣдѣцтва жаденъ
свѣтокъ значне не посвѣтчаеть,
абы Мѣшковского въ особу хто зѣ
двору пана Малаховского на кот-
чомъ и верхомъ ѣдучи видѣти и

у въособу узнати мѣлъ, только свѣт-
чать вътые слова, же ѣхалъ хтость.
А выпишемъ тежъ тымъ, которо-
го панъ Малаховскій покладаетъ,
сознанья возного освѣтченья неа-
кихъсь речей у дворѣ своемъ, тымъ
щитить се не можетъ. Бо гдѣ бы
дей такъ было, яко се тымъ боро-
нить, заразъ не выпускаючи Мѣш-
ковского зѣ дому своего, вознымъ
и шляхтою освѣтчати бы мѣлъ;
але вчинивши дей збытокъ, а
хотечи отъ него быти волентъ, ажъ
назавтрее, въ понедѣлокъ, по вы-
гнанью Мѣшковского зѣ дому свое-
го, не якиесь речи освѣтчалъ. А
потомъ большей, няжли у чоты-
рохъ мѣсяцахъ до книгъ сознанье
возного къ запису послалъ, што
у права мѣстца мѣти не можетъ.
Кгдажъ возный кромъ жадного
мѣшканья повиненъ до книгъ со-
знавати, чого будетъ свѣдомъ, а
если дей панъ Малаховскій не-
былъ виненъ; тогда учинилъ бы
то былъ, кгда Мѣшковского при-
ведено въ домъ его, не пріймо-
валъ бы его, бо не есть жаденъ
урядъ. А ижъ знаеться, же Мѣш-
ковского въ дому своемъ мѣлъ,
значитьсе, же его самъ до дому сво-
его привелъ, и што дей мовить
къ листу владыки его милости, гдѣ
бы Мѣшковскій пенези отъ Нѣмца
узялъ, листъ бы тотъ Нѣмцови
вернулъ; ино дей тотъ листъ ни-
кому иншому, только Мѣшковско-

му належить для личбы, зачимъ пенези бралъ и гдѣ ихъ отдалъ, ему указано. И за тымъ показуючи артыкулъ второй въ роздѣлѣ одинадцатомъ, Мѣшковского, водле оповѣданья, у Слонимѣ учиненого, и выпису Берестейского и сознания возного близшого самотретего ку доводу присегою быть повѣдалъ. Мы врадѣ прислухавшише тое справы, и достаточне намовившише межи собою, таковое сказанье учинили: ижъ што служебникъ его милости отца Владыки Володымерского, панъ Янъ Мѣшковскій, позыскуючи грабежу и збитья своего на панѣ Станиславѣ Малаховскомъ, показовалъ оповѣданье свое на врадѣ Слонимскомъ и Берестейскомъ, такъ тежъ и свѣдѣцтво людей учтивыхъ, которымъ то оногѣ часу, што у дорозѣ ему стало, оповѣдалъ, на писмѣ показовалъ. А при тымъ всемъ на ранахъ своихъ и на шкодахъ само треть до присеги бралъсе. А панъ Малаховскій, уходечи того обжалованья, свѣдѣцтво людей добрыхъ, ачъ на писмѣжъ показовалъ и живымъ свѣдѣцтвомъ, такъ тежъ подданныхъ пана Кендеравского, яко и шляхты также и присегою своею ку отводу бралъсе; то ему пойти не могло, кдѣжъ зъ свѣдѣцтва подданныхъ пана Кендеравского, которые по пану Малаховскомъ свѣчили показуетьсе, ижъ они ме-

начи быть шкодникомъ пану своему того Мѣшковского, за нимъ гонили и, яко сами сознавають, погонивши его, до двора пана Малаховского привели,—тые свѣтками быти не могутъ, поневажъ тую вину, которая есть на пана Малаховского вложена, на себе признавають. А Мѣшковскій никому иншому вину далъ, только самому пану Малаховскому. И естли розумѣли пана Малаховского въ томъ обжалованью быть невинного; тогды мѣли бы его въ томъ заступити, але ижъ не въ обычай заступованья, одно обычаемъ свѣдѣцтва пана Малаховского съ того выймовали и таковую речь на учтивою шляхтича, которая бы на потомъ учтивости его вѣчне шкодити мѣла, складали; то пану Малаховскому ку помочи быти неможеть, звлациа гдѣ бы се отъ оногo Мѣшковского таковая шкода, яко они меновали, пану ихъ, пану Кендеравскому стала, мѣли бы то заразомъ на врадѣ оповѣдать, вознымъ освѣтчити и оногo пойманого зъ оними речми не до шляхетского дому, але до владу вести, и хотяжъ се оповѣданье на врадѣ пана Малаховского показуеть, и то большей нижили у чотырохъ мѣсецахъ по жалобѣ Мѣшковского, што тежъ панъ Малаховскій ставилъ свѣтковъ шляхту на томъ, же оногo Мѣшковского зъ двора

его ѣдучи на конехъ, а не пѣшого видѣли, ино тое свѣдѣцтво ихъ розрознилосе и ку тому ни оденъ съ нихъ того не признавалъ, жебы его мѣли у въ очи видѣти, въ особу, знать только то, же ѣхалъ хтось. А што повѣдали, ижъ ихъ панъ Малаховскій возвавши до дому своего, речи отъ Мѣшковского побраные оказовалъ и на того Мѣшковского передъними оповѣдалъ; для чогожъ того не учинилъ на онъ часъ первѣй, нижли Мѣшковского зъ дому своего выпустилъ? И лѣпѣй было оные речи при той шляхтѣ, которые зъ онымъ часомъ во имѣнью его были, отъ Мѣшковского отбирати и тымижъ людьми добрыми освѣтчити, а нижли потомъ выпустивши его зъ дому своего, людьми и вознымъ обводити, або непріймующи его съ подданными пана Кендеравского въ домъ свой, естли естъ шкодникомъ, приведенного бачилъ зъ дому своего заразъ было выслать, а таковое речи, которая урадови естъ, належало на себе не брать. А такъ кгдыжъ се зъ стороны обжалованное отводы показываютъ таковые, бы на потомъ тому Мѣшковскому, яко шляхтичу учтивому и неподзроному, доброй славъ его вѣчне шкодити мѣли, а зъ стороны поводное показуется простая жалоба только о бои а о грабежи: съ тыхъ всихъ причинъ, при тако-

вомъ листовномъ доводѣ, якій Мѣшковскій показалъ, а ку тому и само треть при ранахъ своихъ до присеги бралъсе, чого и право посполитое ему не забороняетъ, всказали есмо оного Мѣшковского ку доводу близшого на ранахъ и на шкодахъ, анижели пана Малаховского ку отводу. А на то што панъ Малаховскій противко сознанию возного Слонимского мовилъ, же шляхты при огледанью ранъ не было, тогда, водле артыкулу пятого въ роздѣлѣ четвертомъ, возный повиненъ шляхту при огледанью ранъ кривавыхъ мѣти, а менше и не кривавые речи возный самъ оденъ и безъ стороны можетъ огледати и до книгъ сознати; ведьже и тутъ передъ нами подданные пана Кендеравского до того сами зналисе, ижъ за онымъ Мѣшковскимъ гонили и до двора пана Малаховского съ нимъ ѣздили; тогда похочетъ ли панъ Малаховскій зъ онымъ о то чинити, вольное мовенье ему оставуемъ. А панъ Малаховскій розумѣючи себе сказанье наше быть не ведле права, апелевалъ о тымъ до вышшого, головного суду трибунального, чого ему зъ суду доущоно, которою справою обоя сторона, водле порядку на трибуналѣ описаного, передъ судомъ трибунальнымъ на тотчасъ, кгды справы воеводства Берестейского от-

правовати ся будуть, становитися | мети, до книгъ судовыхъ земскихъ
назначили есмо. Што все, для па- | есть записано. Писанъ у Берестьи.

 1584 г.

99.—Заявленіе Гиричей о томъ, что они, получивъ 12 копъ грошей отъ Горновскаго, который убилъ отца ихъ, отказываются отъ иска поэтому дѣлу.

Изъ актовъ книги за 1584 годъ, листы 123—124.

Лѣта Божого Нароженья 1584, мѣсеца Генваря 17 дня.

Постановившисе на врадѣ очевисто передо мною Адамомъ Патемъ, судьей, а передо мною Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, врадники земскими повѣту Берестейского, подданные его милости вельможного пана Гаврила Горностая, воеводы Берестейского, старосты Меньского, зъ села Велювичъ, на имя, Иванъ а Василь, Оедоровичи, Гиричи сознали то, ижъ што дей въ року прошломъ, тисеча пятьсотъ осмьдесять третемъ, мѣсеца Юля тридцать первого дня стало се зраненъе отъ земенина повѣту Берестейского Ивана Львовича Горновскаго на дорожѣ, во имѣнью пановъ Горновскихъ, въ Горновѣ, ойцови ихъ Оедорови Гири, съ которого дей збитья и зраненья тотъ отецъ ихъ съ того

свѣта зшолъ; о што дей его милость панъ Гаврило Горностай, воевода Берестейскій, пана ихъ помеченного, пана Ивана Львовича Горновскаго о голову отца ихъ Оедка Гири позвомъ на роки земскіе, теперь припалые, до владу былъ запозвалъ. А такъ дей панъ Андрей Львовичъ Горновскій, братъ рожонный оного Ивана Львовича, невдаючисе въ жадное право, о то се зъ ними погодиль, и за все за то, о што братъ его Иванъ Львовичъ былъ позванъ, имъ заплатиль и за голову ойца ихъ на всемъ досыть учиниль, то есть, далъ дей имъ сумою дванадцать копъ грошей Литовскихъ; якожъ вже они сами и иншая братья ихъ и ништо съ повинныхъ о тую голову отца ихъ вѣчными часы мовити и пана Ивана Львовича Горновскаго позывати не мають и не будуть мочи. Хо-

тяжъ бы коли и позвали, тогда тое позванье ихъ и ничіе иное ничего Ивану Львовичу шкодити не можетъ. Которое сознанье помене-

ныхъ подданныхъ есть до книгъ земскихъ Берестейскихъ записано. Писанъ у Берестыи.

1590 г.

100.—Опредѣленіе по дѣлу Коптей съ княземъ Романомъ Сангушкою о грабежѣ крестьянъ Коптевыхъ.

Изъ актовой книги за 1590 годъ, листъ 153.

Лѣта Божого Нароженья 1590 года, мѣсяца Юня 22 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ воеводства Берестейского, отъ дня СветеТроицы, Римского свята, припалыхъ и судовне отправованныхъ, передънами врадники земскими воеводства Берестейского Ѳедоромъ Патеемъ, судьбою, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, ставши у суду панъ Ѳедоръ Якимовичъ, за очевистымъ злеценемъ моцы ему отъ его милости пана Лукаша Василевича Коптя, дворянина короля его милости, и именемъ брати его милости рожное младшее, лѣтъ недорослое, пана Филона а пана Василья Василевичовъ Коптевъ, до справы нижей менованое на зыскъ и страту даное, сторона поводовая, очевисто съ позву жаловалъ

у права на его милость вельможного княжати Романа Романовича Санкгушка, воеводица Браславского, о томъ, ижъ дей небожчикъ отецъ его милости воевода Браславскій князь Романъ Сангушко, звазнившись безвинне противку отца его милости, небожчика пана Василья Коптя, недбаючи на заруку короля его милости Жикгимонта Августа подъ трема тысячми копъ грошей Литовскихъ, положоную въ року прошломъ тисеча пятьсотъ семьдесятомъ, мѣсяца Сентебря двадцать четвертого дня, наславши квалтовне врадника своего Володавского Яна Кесинского и войта Володавского Андрея Кгруя и другого войта зъ Воли Королевы Хаца Хомича зъ многими слугами, бояры и подда-

ными своими Володавскими, на власное село тогожь имѣнья Ополя, называемое Фороститую, и въ томъ селѣ подданныхъ его порозганыти, такъже и шкоды немалые въ пограбенью быдла и иного домового статку починити казаль, то есть меновите: у Гриня Лецевича, войта Форостицкого, взято коня шерстью темно-рыжого, лысого, сверицу рижую и зъ жеребятемъ такоежь шерсти, сеголѣтнимъ, корову въ рыже-перестую, другую черную, быка въ червоне-перестого, и другого быка полового, лысого, яловицу чирвоную, другую гнѣдую, телочку озимку чирвону; у Сенка дей Воробевича взято коня сивого, сверицу, счала-плеснивую, жеребицу плеснивую, сверицу половую, жеребца гнѣдого, а жеребца темно рыжого, коровъ черныхъ дойныхъ двѣ, третью половую, яловицъ пятолѣтнихъ чирвонныхъ, телушокъ чотыри, телушку двулѣтку половую, быка четвертака гнѣдого, быка озимка гнѣдого, козъ сивыхъ двѣ; у во Ивана шевца взято дей корову половую, безрогую; у Макара Шнаревича взято корову чирвоную дойную, яловицу половую, быка чирвонного двулѣтка, коня бѣлого и жеребца рыжого, лысого нерѣзаного; у Сенка Михалевича взято сверицу половую, коровъ дойныхъ гнѣдыхъ двѣ, яловицу чирвоную

четвертымъ лѣтомъ, другую въ чирвоно перестую четвертымъ же лѣтомъ; у Волоса Следка взято коня гнѣдого; у Ѳедора Черкаса коня вороного и быка полового, телицу третячку въ гнѣдѣ-перестую; у Грица Онацковича коня полового, сверицу половую и жеребца полового, корову черную и быка перестого, козу черную съ козонатемъ, другую козу рудую съ козонатемъ; у Андрея Тереховича жеребца рыжого, лысого, третяка; у Гапова Михалевича сверицу гнѣдую зъ жеребятемъ сеголѣтнимъ, гнѣдымъ, коня плеснивого, нерѣзаного, яловицу половую, корову дойную половую, яловицу чирвоную, другую гнѣдую, бычка лоншака гнѣдого, телочку половую однорочную; у Тараса Недбайловича жеребца черного и нерѣзаного, третяка, вола полового, другого чирвонного, перестого, четвертого вола съплесниво чирвонного, яловицу бѣлую однорочную, другую чирвонную лысую, яловку третячку пригнѣдую безрогую, корову чирвоную, а другую половую; а уво Ивана Пашковича коня взято гнѣдого, нерѣзаного и радно вазовое; у Волоса Клычкова взято корову чирвоную, приполовую, быка гнѣдого, четвертака, телицу чирвоную третячку, козу съ козонатемъ шерсти бѣлое; у Васка Скибича взято яловицу въчирвонное-перестую, корову дой-

ную перестуюжъ, телочку половую однорочную; у въ Охрема Туронцевича взято вола дугнястого, одного, другого вола счорна-перестого, яловицу половую, другую вчорне-перестую, третью корову дойную дугнястую, яловицу гнѣдую, другую перестую, телочку половую однорочную, свирепу половую, жеребицу рыжую лысуу пятолѣтнюю, и другую зрыжа темную двулѣтку, козъ пятеронадцатеро; у Максима Туренцевича взято дей жеребца полового третяка и жеребя сеголѣтнегожъ половое, вола чирвоного, на бедрѣ бѣлый, лысый, быка чирвоного четвертака, корову дугнястую и яловицу чирвоную, другую зъ гнѣда половую, козъ семеро; у Романа взято яловицу гнѣдую, корову дойную половую, сукманъ сѣрый; въ Дешка Новосада корову бѣлую дойную, другую дугнястуюжъ дойную, третью перевязистую, четвертую гнѣдую, дойнуюжъ корову, яловицу бѣлую, другую чирвоную, третью чирвонуюжъ косматую, пятую половую, шостую гнѣдую, и телочку однорочную, бычка гнѣдого лонщака, скуру вазовую, сокеру великую; у Ѳедка дей Скибича побрано коня вгнѣдѣ плеснивого, жеребицу третячку въ половѣ сивую, и жеребя половое сеголѣтнежъ, корову гнѣдую, подласую, другую рябую, телочку лонскую, гнѣдую под-

ласую, вола чирвоного; у Ѳедка Воробьевича взято корову гнѣдую, другую чирвоную, третью перестую, четвертую сивую, дойные и телицу лонщачку половую, другую чирвоную, свирепу гнѣдую; у Сивца дей взято коровъ перестыхъ дойныхъ двѣ, третью чирвоную бѣлопафую, яловицъ половыхъ лысыхъ двѣ, третью пятолѣтку черленую, телицъ третелѣтнихъ двѣ, полового быка неука, пятолѣтка одного, другого чирвоного, третего быка полового; въ Миша Дашковича взято корову чирвоную бѣлопафую, дойную, одну, яловицу половую пригнѣдую, жеребца рыжого, лысого, нерѣзаного. А потомъ повторе тогожъ року и дня вышъ помененого отецъ его милости, небожчикъ княжъ Романъ, воевода Браславскій, черезъ туюжъ заруку помененую, тогожъ врадника своего Володавского Яна Кгесинского съ тымижъ поменеными войтами Андреемъ Кгруемъ и Хацомъ Хомичомъ и зъ многими слугами, бояры и поддаными своими Володавскими, кгвалтовне наславши на другое село тогожъ имѣнья Опольского, называемое Загайки, и въ томъ селѣ подданныхъ порозгоняти и многіе шходы въ пограбенью быдла и иныхъ домовыхъ статковъ починити казалъ, то есть, меновите: у Олисія Макаровича взято жеребца сивого, нерѣзаного на чет-

вертомъ лѣтѣ, свирепъ рыжихъ двѣ, третью черную зъ жеребятемъ сеголѣтнимъ, гусей двадцать шестеро; у Мартина взято сверицу тисавую, другую рыжую, третью половую зъ жеребятемъ сеголѣтнимъ, гнѣдымъ, жеребца полового лысого, третяка, сошника; у Манка Михалевица взято коня сивого четвертака, сверицу бѣлую и жеребчика сеголѣтного, сивого; у Климка Костровца взято коня бѣлого, зикратого, кобылу половую зъ жеребцомъ рыжимъ двулѣткомъ; у Андрея Дегтера взято сверицу половую; у Тербуна взято сверицу голубую и жеребца плеснивого, третяка; у Супрона взято жеребца тисавого, нерѣзаного и сверицу гнѣдую, у Федора Борисовича взято жеребца рыжого, лысого, другого вороного, корову чирвоную, дойную; въ Петра Зазуленца взято жеребицу гнѣдую на четвертомъ лѣтѣ, козу бѣлую съ козенятемъ; у Янка Кюрелевича побрано— сверицу рыжую, лысую, яловицу половую, другую чирвоную; у Гаврила Васильковича взято дей вола чирвоного; у Ивана Зазуленцы взято яловиць чирвоныхъ три, четвертую въ рыже рябую, корову половую дойную, яловицу гнѣдую, другую лысую, быка перестаго, неука, другого чирвоного лысого, неука, сошника и того самого Ивана збито и зранено; у Янчины, зятя Чеберакова, взя-

то сверицу гнѣдую, жеребицу третячку вороную, корову рябую, яловицу черную, быковъ чирвоныхъ четвертаковъ неуковъ два, телицу четвертачку черную; у Симона Кичинюхи взято кобылу мышатую и зъ жеребятемъ тоголѣтнимъ мышастымъ, жеребицу мышастую четвертачку; у Кузьмы Пасича взято сверицу темно-рыжую; у Максима Витулинца взято сверицу рыжую, лысую, жеребицу рыжую, лысую, жеребца двулѣтка сивого, сошники, сокеру.— Еще потрете отецъ его милости, такъ же черезъ заруку помененую господарскую, тогожь року и дня вышъ помененого тогожь врадника своего Володавского Яна Кгесинского съ тымижь поменеными войтами, Андреемъ Кгруемъ и Хацомъ Хомичомъ и зъ иными многими слугами, бояры и подданными своими Володавскими квалтовне наставши на властное село тогожь имѣнья его Опольского, называемое Липовку, и въ томъ селѣ подданого его войта Липовского, на имя, Андрея Осеевича, его самого и зъ жоною, и зъ сыномъ, на имя Яцкомъ, квалтовне зо всею его маетностью, што одно мѣль статку быдла и коней, отъ мала до велика забрати и до имѣнья своего Володавского отпровадити казалъ, и того дей войта вышъ помененого и зъ жоною, и зъ сыномъ его узенью, у дворѣ своемъ Володав-

скомъ, отъ мѣсеца Сентебря двадцать четвертого дня ажъ до мѣсеца Декабря пятогонадцатого, держаль, которого ажъ дей прїатели зъ везенья окупили, давши тому враднику пять копъ грошей Литовскихъ, а маетность того войта забраная, то есть, меновите: на передъ, готовыхъ грошей копъ десеть, сукню жоноцкую колтрышовую, жупицу лунскую, блажитную, сермягъ чотыри, мяса свинего полтей чотыри, салъ двѣ, бисаль двѣ, скатертей двѣ, сорочокъ мужицкихъ десеть, жоноцкихъ сорочокъ осмъ, полотна кужельного локтей, у валку, тридцать, у другомъ валку згребного полотна локоть двадцать, шапокъ чотыри по грошей пети, убраней суконныхъ трое, простинъ чотыри, платовъ петнадцать, радень чотыри, подушокъ пять, перинку верхнюю, стираadlo, сокеръ чотыри, косъ двѣ, серповъ девять, сошники двои, закрой, тупиць двѣ, мотыка, заступень желѣзный и лну триста, конопель двѣстѣ, основы двѣ, по двадцати локоть, маку полкорца, семени конопленого три корцы, и льяного семени полтора корца, жита корцей десеть, муки корцей чотыри, ячменю корцей чотыри, овса корцей пять, гречки корцы три, гороху корецъ, проса корцей два, пшеницы корцы полтретя, сѣдло, хомутъ зъ набедрами, другїй хомутъ простый, узды

двѣ, путо конское желѣзное, боты мужицкіе трои, жоноцкіе боты одни, коня гнѣдого, вепровъ кормныхъ два, забито надворныхъ свиной пятеро, побито гусей трое, куръ пятеронадцатеро побито, коровъ съ теляты три взято, козъ десятеро, козенятъ пятеро, соли тисечу. Въ тотъ же часъ другого подданого того села Лаврина Охремовича и матку его Марушу, кгвалтовне взявши, не малый часъ увезенью у дворѣ Володавскомъ держаль, ажъ дей чотыри копы грошей тому помененому враднику Володавскому, выкупуючися везенья, далъ, а маетность того подданого, въ тотъ часъ забраная, удворѣ Володавскомъ осталая, то есть, меновите: сукня жоноцкая, купленая за полторы копы грошей, сермягъ три, кожуховъ бараныхъ два, грошей копа одна, шапка жоноцкая гамлитовая, перина и подушокъ три, сорочокъ мужицкихъ осмъ, жоноцкихъ сорочокъ десять, мяса полтей три, салъ полтора, соли тисечу одну, чесноку венковъ тридцать и лну повѣсомъ триста, конопель сто, семени льяного корцей полтора, семеней конопленого корецъ одинъ, жита корцей осмъ, муки ржаное корцей три, ячменю корцей пять, пшеницы корцей три, овса корцей шесть, гороху корецъ одень, сокеръ двѣ, сошники одни, закрой, волонъ два, коровъ съ теляты двѣ, яло-

вокъ подтелковъ трое, овецъ двадцатеро, козъ съ козенята семеро, вепрровъ кормныхъ три, свиней надворныхъ осмеро, поросятъ шестеро, гусей побито двенадцатеро, куръ осмеро,—и тые вси грабежи звышъ поменены, такъ же и вшелякіе домовые статки и збожа до имѣнья своего Володавского отпрывадити казалъ, о чомъ ширей позовъ жалобы пановъ Коптевъ на тотъ першый параграфъ опѣваеть. А по вычитанью тое жалобы отъ стороны позваное, будучи очевисте въ суду панъ Янъ Пилитовскій, служебникъ его милости княжати Романа Романовича Санкгушка, воеводича Браславского, оповѣдался и показалъ моцъ листовную на зыскъ и страту отъ его милости княжати Романа пана его противко ихъ милость паномъ Коптемъ до тое sprawy ему даную, за которою не вступуючи въ право, але первой упросилъ собѣ въ насъ, ураду, возного Себестьяна Стоцкого прислуханью тое sprawy, заховавши его милости княжати пану своему вольное мовенье до року, мовилъ, ижъ княжа его милость о року и о позвѣ ничего не вѣдаеть, и вси иншіе обороны правные варовавши собѣ, повѣдилъ, ижъ дей княжа его милость Романъ на тотъ позовъ отказоватъ неповиненъ, который идетъ въ жалобѣ пана Лукаша Коптя; кгдажъ дей его милость

панъ Копоть до реестру судового писать того позву не даль, и имѣнья его милости пана Коптевого нигдѣ въ реестрѣ судовомъ немашь; а право дей посполитое, артыкулъ шестнадцатый и сорокъ шостый въ роздѣлѣ четвертомъ такъ о томъ мовить, ижъ судъ повиненъ зѣхаться на мѣстце роковъ дня третего передъ роками, и тамъ въ оныхъ трехъ днѣхъ до реестру писаръ повиненъ sprawy вписоватъ и зъ реестру стороны мають се привольвать, зъ реестру судъ повиненъ судити; ижъ дей неписалъ се съ тою справою своею панъ Копоть до реестру, тогда не могло быть привольванье, одно зъ реестру, и судъ не можетъ судить, только зъ реестру и припоминалъ справу на трибуналѣ въ Новагородку его милость княжати Пронского зъ его милостью паномъ воеводою Виленскимъ теперешнимъ и малжонкою его милости, которое для того оный судъ головный трибунальскій не судилъ, же его милость княжа Пронское только противъ самое панее воеводиное даль ся писать до реестру судового, пана воеводу опустивши;—зачимъ просилъ вольности княжати пану своему отъ року и позву. А умоцованый стороны поводное, панъ Оедоръ Якимочъ, недаючи мѣстца тымъ обмовамъ стороны отпорное у права, повѣдилъ, ижъ дей его милость панъ Копоть даль

се уписать до реестру судового, и зъ реестру отъ першого дня зачатъя роковъ черезъ три, или праву належало, привольтывать и пильность свою на позвѣхъ написать давалъ, чого и написомъ писарскимъ доводилъ. А естли дей властного имени его милости пана Коптевого въ реестръ не вписано, то не его вина, кгдажь до реестру писаръ земскій уписуетъ, якожь о то уписаль при иншихъ справахъ ее милости пани матки его, панее Соколовое Войниное, абы тежь и добре дей до реестру не вписаль, тогды тое стороне его шкодить не можетъ; кгдажь часть еще вписанья до реестру черезъ цалый тыйденъ, водле порадку и науки у трибуналѣ описаное, отъ зачатъя роковъ маеть, а тежь сторона не на реестръ, але на позовъ отказовать повинна, яко статуть права посполитого, артыкулъ пятьдесятъ четвертый, роздѣлу четвертого учить. Мы, врадъ, за показаньемъ отъ пана Коптя пильности и писанья року на позвѣхъ, также взглядомъ порадку трибунальсого зъ стороны уписанья до реестру, казали есмо, естли се на початку не уписаль до реестру, тогды теперь, при пильности его милости, уписатисе въ реестръ велѣли; а сторонѣ позваной далѣй на жалобу отповѣдать всказали. А умоцованый княжати его милости свѣтчильсе противко

намъ, урадови, и не позволяючи, абы се панъ Копоть знову до реестру вписовать мѣлъ, домовлялсе, абы сторона року и позву водле права довела, которому кгдаь написомъ руки на позвѣ возного Станислава Поплавского, съ подписомъ руки писарское признанья черезъ возного положенья позву року доведено было; тогды Пилитовскій отъ княжати его милости бурилъ рокъ, даючи причину, ижь дей возный сознаваеть, якобы въ дворѣ Каплиносѣхъ позовъ положить мѣлъ, а кривду сторона поводовая менуетъ собѣ зъ двора Володавского учиненую быть, яко о томъ въ позвѣ на килька мѣстцахъ пишеть, ижь бы ураднигъ Володавскій зъ двора Володавского наѣхать, и грабежи учинивши, до двора Володавского якобы отпрывадити мѣлъ, и далѣй тежь въ томъ же позвѣ, ку концу такъ пишеть, ижь панъ Копоть съ княжатею его милостью, яко зъ дѣдичомъ и держачимъ имѣнья Володавского, съ которого се дей кривда стала, мовити хочеть. А про тожь дей на темъ имѣнью и въ томъ дворѣ, съ которого кривду быть менуетъ позовъ мѣлъ быть покладанъ водлугъ артыкуловъ семнадцатого и осмнадцатого въ роздѣлѣ четвертомъ, кгдажь дей Володава иншое имѣнье, въ которомъ дворъ есть, и замочокъ, Каплиносы иншое зась

имѣнье, въ которомъ дворець только есть; тогда ижъ дей не водле права положоного, сторона позваная за непораднымъ положеньемъ позву року мѣть не можетъ, докладючи того, хотя бы дей и добре было слушное положенье позву, чого не признаваетъ, теды, водлугъ артыкулу семьнадцатого въ роздѣлѣ четвертомъ, возный повинень былъ оповѣдити урядникови, альбо иному которому кольвекъ подданому, а вывѣдавшисе, якъ его именемъ и прозвискомъ зовуть; того дей возный не учинилъ, бо хотяжъ менуетъ, ижъ сторожомъ въ дворѣ будущимъ оповѣдалъ, а имени и прозвиска не воспоминаетъ. Протожъ дей значитя, же того никому не оповѣдалъ, и для того жадные позвы до вѣдомости княжати его милости не пришли; бо и сторожовъ на тотъ часъ въ томъ дворѣ не было, кгдажъ тамъ не мѣшка ани княжа, ани врадникъ; и домовялъсе вольности отъ позву и року. А умоцованый ихъ милости пановъ Коптевъ повѣдилъ на то, ижъ дей слушне и водле права возный позвы по князя его милости на фольварку, имѣнью Володавскомъ, въ дворцы Каплиноскомъ, въ повѣтѣ Берестейскомъ лежакомъ, положилъ, повинности и врядови своему досыть учинилъ; кгдажъ Каплиносы до Володавы належатъ, и одно дей то имѣнье Володавское

съ фольваркомъ Каплиноскимъ, бо дей урядникъ одинъ Володавскій на онъ часъ былъ, и теперь урядникъ тотъ у завѣданью своемъ маеть, и его милость пану Коптю зо всею волостью Володавскою, яко и зъ людьми села Каплиноского, за розказаньемъ княжати пана своего, таковой наѣздъ квалтовный, грабежъ и шкоды, въ позвѣхъ помеченные, учинивши, тые вси грабежи, въ жалобѣ пана Коптевой описанные, до двора Володавского отпровадилъ, а позвы дей тежъ на томъ имѣнью, съ которого се кривда стала положоны и сторожомъ двора Каплиноского оказаны и до вѣдомости княжати его милости пришли. А што менуетъ, ижъ властнымъ именемъ сторожовомъ на реляцыи своей возный не поменилъ, кому тые позвы оказалъ, того статуть права посполитого, артикулъ семьнадцатый въ роздѣлѣ четвертомъ не учить; — домовялся, абы позваный не вымовляючися ниякою речью неправною, на жалобу въ отказѣ былъ. Мы врьдъ бачечи зъ артыкулу семьнадцатого, роздѣлу четвертого о положенью позвовъ, ижъ не пишеть, абы возный поживши позовъ, имени того, кому оповѣдаетъ вывѣдоватисе мѣлъ, але только кажетъ: увоткнувши у ворота обволати тому, кого обачить; узнавши есмо слушное положенье позву, далъи сторонамъ поступи-

вать казали. А умоцованый стороны позваное свѣтчильсе противко намъ урадови. А потомъ въ дальшомъ поступку домовялъ се, абы то панъ Кюпотъ показаль, яко давно вышолъ зъ опеки; бо дей, водлугъ артыкулу четвертого въ роздѣлѣ шостомъ, опекунове съ чимъ въ опеку возмутъ, съ тымъ всимъ здать се мають; если дей здали опеку, абы то показаль. На што я Богданъ Туминскій, подсудокъ земскій Берестейскій повѣдилъ, ижемъ я зъ иншими будучи отъ небожчика пана Кюптя тестаментомъ опекуномъ назначонымъ, вжомъ давно тое опеки зрелся, томъ собѣ теперъ написати далъ. А панъ Кюпотъ тежъ на слова Пилитовского мовиль, же его милость отъ даты позву своего, яко почолъ позывати, зъ опеки вышолъ. Пилитовскій задавалъ то, ижъ дей яко опекунове повинни брать на себѣ опеку урадовне, такъ тежъ и здавати ее зъ себѣ урадовне повинни суть; домовялъ се, жебы его милость панъ Кюпотъ урадовымъ выписомъ съ книгъ то показаль, яко и коли зъ опеки вышолъ. А панъ Федоръ Якимовичъ повѣдилъ, зъ стороны дей опеки, якъ давно его милость панъ Кюпотъ зъ нее вышолъ, никому се того справовать не повиненъ; бо о то въ правѣ не стоять, вѣдже дей самую речъ подобенство дойстья лѣтъ его кождый зрозумѣть мо-

жетъ, ижъ онъ вжо о кривды продка своего и о свои правомъ чинити есть моционъ и чинить, а зъ стороны нихто въ томъ перешкажать не може, яко зъ опеки вышолъ того справоватисе не есть потреба. Опекунове тежъ бы не кому иншому, только ему въ томъ бы се справовать повинни, якъ его въ опеку брали; съ чимъ засъ опеку здали, водле артыкулу четвертого роздѣлу шостого, который учить, ижъ кгда старшій сынъ лѣтъ доростеть, опекунове его повинни будутъ вси маетности дѣтинные лежачіе и рухомые и всякіе доходы ему здать. Мы врядъ не пытаючися о выйстью зъ опеки, кгдажъ справа не о опеку идеть, видечи его пана Кюптя лѣтъ дорослого, казали далѣй позваному поступовать. А умоцованый княжати его милости свѣтчильсе на насъ, врядъ, потомъ повѣдилъ: кгдажъ дей опекунове тестаментомъ суть описаны отъ отца, то гды тые письмо старшого брата близшіе суть, молодшою братьею опекать се, водлѣ артыкулу третего зъ роздѣлу шостого, гдѣ пишеть: если бы отецъ тестаментомъ опекуновъ не описаль, теда брать старшій теперъ маеть се опекать молодшою братьею. А ижъ дей суть опекунове отъ отца описаные, тогды тые мѣли бы посполу съ паномъ Лукашомъ Кюптемъ доходить кривды мниманое, то есть, панъ Лу-

кашъ Копоть собѣ, а опекунове, тестаментомъ назначоны, дѣтемъ, лѣтъ, яко дей то сторона менуеть, немающимъ; чого ижъ дей неучинили, тогда княжа его милость на тотъ позовъ пану Лукашу Коптеви, яко не належному опекунови, отказать неповиненъ. Зачимъ просилъ вольности отъ року и позу. Чого умоцованый стороны поводное боронилъ, кдыжъ дей досыть се звышь правне показало, же братъ старшій, дошедши лѣтъ своихъ, можетъ братею молодшою се опековать и кривды своее и браты своее молодшоe доходити, только утратити ничего не може; бо естли же дей старшій братъ за позовомъ управа становитися повиненъ, невымовляючисе молодшою братею, яко пишеть артыкулъ девятый зъ роздѣлу шостою, по готовю и за позовомъ своимъ можетъ права поспирати и справедливости доводити, тымъ се дей сторона обжалованая зъ року зрывать и справедливости пану Коптю затрудняти и продолживати неможе; домовялъсе, абы позованого тые обмовы княжати его милости, яко неправны, на сторону отложивши, на жалобу укrywжоному отпоѣвдаты казали. А такъ ижъ ся то вже у вышшомъ параграфѣ зъ стороны опеки оттяло и чиненье правомъ его милость пану Лукашу Коптю, яко лѣта зу-

полные маючому, признало, казали есмо далѣй поступовать у права. Пилитовскій свѣтчилъся на насъ, урадъ, а потомъ мовилъ, значитсе дей то съ позу стороны мниманое поводное, ижъ молодшіе братья пана Лукашевы вжо лѣта зуполные мають, бо дей менують кривду учиненую въ року семьдесятюмъ, а потомъ якобы отецъ ихъ небожчикъ панъ Копоть рыхло умереть мѣлъ; если дей рыхло потомъ, тогда тые дѣти за живота его вжо были, а дей той мниманой кривдѣ вжо лѣтъ есть двадцать, тогда певне тые даты мають лѣтъ по осмнадцати, если не больше, про то дей сами о то нехай чинять, бо дей злый бы оттуль прикладъ урослъ, естли бы одинъ братъ и другой братъ, лѣта маючій, справедливости доводитъ, былобы то съ кривдою позованое стороны; бо гдѣ бы пришло ку доводови, штобы вси братья мѣли присегать, то одинъ зъ нихъ учинити маеть, безправье бы то великое было;—домовялъсе, абы мы, судъ, наказали всимъ братьямъ о спольную мниманую кривду правне поступовать, а показуючи то, же братья его молодшая лѣта мають, мовилъ, кды дей пишеть въ позвѣ же и отецъ ихъ рыхло по той мниманой кривдѣ умереть, которой ижъ дей вжо лѣтъ двадцать, тогда дей они вжо мають лѣта. А

умоцованый стороны поводовое на то повѣдилъ, ижъ дей братья его милости молодшая одинъ родился року семдесятъ четвертого, а другій родился семдесятъ пятого року, якожъ и matka его милости пана Лукаша Коптя, пани Соколовая Войниная, Полонія Воловичовна, тутъже въсуду будучи, признаваючи, повѣдила, ижъ такъ есть а неиначей, а малжонкъ дей ее милости, панъ Василей Копоть умеръ въ року семдесятъ пятомъ. Умоцованый стороны позваное домо-влягсе, жебы того тестаментомъ, а не голыми словы довожоно было; а судъ, абы тежъ голое повѣсти неслухаючи, съ позву самого узнавалъ, лѣта братья молодшіе мають, альбо жебы наказали дѣти до ўзнанья лѣтъ у суду становить. На што умоцованый стороны поводовое отпиралъ, же того тестаментомъ доводить непотреба, бо право посполитое не наказуетъ; але то се значне первѣй того показало, ижъ меншіе братья лѣтъ немають. А тестаменту дей тежъ никоторого панъ Лукашъ Копоть отъ отца своего не маеть, але если сторона разумѣть, абы лѣта меншіе братья его милости мѣли, абы самъ доводилъ. Мы судъ тое мовенье стороны позваное, такъ яко и въпершихъ двоухъ параграфѣхъ выпшней, неправное узнавши, на сторону отложивши, на позовъ от-

казовать велѣли. Умоцованый стороны княжати его милости Романа свѣтчилься противко намъ, судови, и засъ повѣдилъ, ижъ дей тая справа вжо давностью упала, водлугъ артыкулу пятьдесятъ второго въроздѣлѣ одиннадцатомъ, зъ нового статуту, и артыкулу тридцать второго въ роздѣлѣ оденнадцатомъ, зъ старого стату, кдыжъ дей се не кончно до троухъ лѣтъ и мниманые грабежи такъ небожчикъ отецъ пановъ Коптевъ за живота своего, яко по смерти его опекунове тыхъ дѣтей, которые дей зъ, яко старого такъ и зънового статуту, водлугъ артыкулу шостого, могли и повинни были кривды таковое дѣтиное, которое не признавалъ, доходити имъ, а звлаца ижъ дей поданымъ на боехъ и грабежахъ доводъ служилъ, бо дей яко повинни дѣти усправедливитисе каждому таковому, который бы зъ отцомъ ихъ право вести зачалъ о якую кольвекъ речъ, невымовляючися незуполностью лѣтъ, такъ справы своее черезъ опекуны свое въмолодости лѣтъ своихъ; кдыжъ дей молодость правомъ посполитымъ варована на то только, ижъ дѣти неповинни отповѣдать, позванными будучи, але абы кривды своее перезъ опекуны доходити не могли, о томъ жадного права немашь, и овшемъ ясное даеть право артыкулъ шо-

стѣй въ роздѣлѣ шостомъ, ижъ опекунъ кривды дѣтиное доходити можетъ, а ижъ не доходили вътомъ не одна, але колько вжо давности зашло; княжа дей его милость Романъ за тымъ отъ речи его милости воленъ быть маеть, а дѣти нехай дей собѣ того на опекунахъ позыскують, естли имъ што недбалостью своею упустили. И домовалясе отъ позву вольности и отъ речи. Чого умоцованый стороны поводовое боронечи, повѣдилъ, ижъ дей жадная давность въ той кривдѣ подданымъ ихъ милости властнымъ шкодити не може, кгдажъ тая кривда се стала въ року семдесятомъ, о которую дей еще самъ небожчикъ панъ Василей Копоть правомъ чинити зачалъ, пана воеводу Браславского, отца его милости княжати Романа позывалъ и въ томъ же року семдесятомъ, на рокохъ Михаловскихъ княжати Романа его милость въ нестанномъ здалъ. Которого зданья позовъ передъ нами покладалъ и надписью руки писарское, его милости пана Адама Потя, на онъ часъ бывшего писара земского, а теперешнего кашталяна Берестейского, довелъ; и ажъ бы дей еще снадней сторона, и мы, судъ, зрозумѣти могли, же давности въ тыхъ речахъ немашь, припоминалъ, ижъ въ року семдесятъ первомъ небожчикъ князь Романъ, воевода Браславскій, умеръ, а въ

року семдесятъ второмъ король его милость Жикгимонтъ Августъ съ того свѣта зшолъ, интеррегни презъ колко лѣтъ было, зачимъ суды вшелякіе устали. Въ которомъ часу интеррегни самъ панъ Василей Копоть умеръ; по немъ дѣти малые се остави, о то про молодость лѣтъ своихъ чинити не могли. А што дей припоминаеть, ижъ опекунове ихъ презъ давность земскую о то не припозывали и, правомъ могучи чинити, не чинили; то се ни зачимъ дѣяло, только за тымъ, же княжа его милость Романъ теперешній по отцу своимъ такъ же въ малыхъ лѣтѣхъ зосталъ, ажъ теперь недавно зъ опеки вышолъ и хотяжъ бы опекунове ихъ милости о то правомъ не чинили, а въ давность земскую упустили; тогда дѣтемъ лѣтъ не маючимъ то ничего шкодити не може; але дѣти, дошедши лѣтъ своихъ, могутъ кривды отца своего, тое, которую бы самъ зачавши, альбо хотя и не зачавши отумеръ, яко свое властное доходити и правомъ поисковать, яко того право посполитое въ роздѣлѣ шостомъ, артыкулъ шостый ясне учить, также зъ роздѣлу одинадцатого, артыкулу сорокъ осмого того подшираеть, и въ роздѣлѣ четвертомъ, артыкулъ деветнадцатый;— домавялъ се, абытые обмовы Пилитовского, яко неправныя, были на сторону отложоны; кгдажъ

дей тотъ артыкулъ учить, же сторона на другомъ року позву збить не може, и просилъ, абы сторона позванная, речми непотребными sprawy не затрудняючи, вину першого нестанного, которое слушне водле права на княжати его милости довелъ, заплатила, а потомъ самую речь оповѣдалъ. Мы, врадъ, и въ тыхъ спорахъ обѣюхъ сторонъ, узнавши зъ выличенья роковъ отъ смерти короля его милости Жикгимонта Августа, въ року тысяча пятсотъ семьдесятъ второмъ до коронаціи короля Генрика, а потомъ недавно въ Бозѣ зешлого пана нашего короля его милости Стефана, въ тыхъ интеррегнахъ, немней тежъ и за зействомъ зъ сего свѣта самыхъ обѣюхъ сторонъ, тые речи въ жадную давность не впа-ли, и овшемъ, про молодость лѣтъ потомковъ небожчика пана Коптя, до сего часу вцалѣ зостали; отложивши обмовы Пилитовского на сторону, вину першого нестанного небожчика княжати, его милости Романа, отца стороны позванное, водлугъ статуту старого, платити и въ речи запозванной да-лей поступовать казали. Пилитовскій, розумѣючи узнанье наше быть не водле права, отзывалъсе съ тымъ до суду головного трибунальскаго, менуючи и выводечи то быть речью головною, кгдажъ дей за давностью идетъ утрата

речи, а гдѣ дей таковую причину позванный пода, который за собою маеть зыскъ альбо страту, теды тамъ апелляція маеть быти допу-щона; што ему, яко не отъ головное речи допуцно быть не могло. За што свѣтчился на насъ урадъ въ томъ часѣ, ижъ се было спозни-ло, отложили есмо тую справу подъ тоюжъ мощью до дня завтре-шнего, Іюня двадцать третего. А потомъ на завтрее, кгда судъ на мѣстцахъ своихъ засѣлъ и обѣсто-ронѣ передъ нами установили, то-гда умоцованый стороны позванное повѣдилъ, ижъ тое вины нестано-го, яко грсть платитъ неповиненъ, съ причинъ: першая, же дей то-го такового взданья панъ Копоть выписомъ съ книгъ не доводитъ, але только якимъсь написомъ руки, якобы писарское, на позвѣ отъ лѣтъ двадцати, которымъ дей написомъ руки ничего слушне доведено быть не може; кгдажъ о томъ есть ясное право, артыкулъ второй въ роздѣ-лѣ четвертомъ зъ старого статуту, артыкулъ третій въ роздѣлѣ че-твергомъ зъ нового статуту, же писаръ вшелякіе sprawy судовые повиненъ до книгъ вписовать; тое дей мниманое взданье, если было коли, тогды дей мѣло быть запи-сано до книгъ; кгдажъ дей взда-не есть декретомъ судовымъ, а ижъ дей не есть записано, тогды мощи жадное не маеть и сторона

позванная вины нестанного платить неповинна. Другая дей причина, ижъ, хотяжъ сторона поводовая тое взданье въ позвѣ своемъ воспоминаеть, але о вину нестанного княжати его милости не позываетъ; прето не будучи дей о нее позванный платить се неповиненъ. Третья причина, ижъ сторона поводовая, вступивши въ речъ и по такъ долгихъ контроверсіяхъ, тое вины упоминаетьсе, а то мѣли учинить на першомъ вступку права, и сторонѣ позванной не допускать было зъ собою контровертовать, звлаца о давности въ головной речи, ажъ бы ей впередъ тая вина нестаного заплачона была; просилъ абы отъ плаченья вины нестанного съ причинъ помененыхъ воленъ былъ. На што панъ Федоръ Якимовичъ, умоцованый стороны поводовое, спиралъ, ижъ дей сторона его обжалованая съ тое вины першого нестанного княжати его милости Романа, воеводы Браславскаго, отца его милости, водле старого статуту, роздѣлу четвертого, артыкулу дванадцатого, выламоватисе не може; бо дей судъ земскій въ ней здавши слушне на томъ же позвѣ, которымъ небожчикъ княжа Романъ позыванъ былъ, писарови написать велѣлъ, яко звычай тому есть не только тутъ въ земствѣ и у двору короля его милости на мандатѣхъ, также и въ суду головно-

го, яко речъ дочасную, которая еще конца своего не взела, писаръ написуетъ и тымъ написомъ, а не жаднымъ выпиномъ, яко не головное речи, слушне доводить, а выпису дей ему судового на то показовать не повиненъ; бо и тые дей артыкулы статутовые, отъ стороны поданные, до тое речи неналежать, кгдажъ въ нихъ описуетъ, абы только выписы и листы судовые подъ печатями судьи и подсудка, а и съ подписомъ руки писарское выдаваны были на речи головные; ажебы на нестанное выписы мѣли быть покладаны, тогда артыкулы того не учать; а што тежъ дей онъ припоминаеть, ижъ первѣй, скоро по поднесенью позву, вины заплаченья не упоминалъ се; тогда дей еще до того было не пришло, кгдажъ сторона о року и позвѣ вѣдать не хотѣла, менечи и буречи его неправнымъ положеньемъ, которое положенье того позву, яко неправное мусель дей онъ ему выводити, якожъ дей показалъ; а те перъ, ижъ дей до того пришло слушне, теды оное на мѣстцу томъ, на которомъ належить о заплату домагается и домавался, абы сторона позванная, такъ яко есмо тую вину платити наказали, заплатила и на самую речъ въ позвѣ описаную отповѣдала. Пилитовскій положивши вину и заплативши сторонѣ и суду свѣтчился противко намъ,

судови, менуючи собѣ быть при-
мушене въ томъ. А по заплаченю
вины, сторона поводова, попираю-
чи жалобы свое и чинечи доводъ,
покладаль выписъ съ книгъ кгрод-
скихъ Берестейскихъ подъдатою ро-
ку тысяча пятьсотъ семьдесятого,
мѣсеца Сентября двадцать шестого
дня, у волтороку, оповѣданья врад-
ника его милости небожчика пана
Василья Коптя, Опольского, Барто-
ша Хибовского о кгвалтовное на-
ѣханье, за властнымъ росказаньемъ
его милости княжати Романа
Санкгушка, воеводы Браславского,
отъ врадника его милости Воло-
давского Яна Кгесинского зъ войта-
ми Андреемъ Кгруемъ, войтомъ Во-
лодавскимъ и другимъ войтомъ зъ
Воли Королевы Хацомъ Хомичомъ
зъ многими слугами, бояры и подда-
ными княжати его милости воло-
сти Володавское въ томъ же року
семьдесятомъ, мѣсеца Сентября
двадцать четвертого дня на власт-
ные дей спокойливые села его ми-
лости пана Василя Коптя, Форос-
титую и на другое село Залай-
ки, и на третее село Липовку, о
забранье и пограбенье немалое
маетности подданныхъ пановъ Ко-
птевыхъ тыхъ селъ, о чомъ ширей
въ томъ выписъ возный сознаваетъ.
Ку тому покладаль листъ отворо-
ный пана Томка а пана Войтеха
Глембовскихъ зъ Хмѣлева и пана
Миколая Сосновского зъ Превло-

ки, землянь повѣту Берестейского,
за датою року тысяча пятьсотъ
семьдесятого, мѣсеца Сентебрядвад-
цать четвертого дня, оповѣданья
сусѣдского, которые въ томъ ли-
стѣ своемъ сознавають, ижъ имъ
урадникъ Опольскій Бартошъ Хи-
бовскій кгвалтовное насланье отъ
княжате Романа Санкгушка, вое-
воды Браславского, врадника Воло-
давского Яна Кгесинского, войтовъ
слугъ, бояръ и подданныхъ его ми-
лости на села имѣнья Опольско-
го Фороститую, Загайки и Лѣнов-
ку въ томъ же року семьдесятомъ,
мѣсеца Сентебря дня двадцать че-
твертого, о починенье немало шкодъ
и пограбенье быдла, коней и забра-
нье войта Липовского, его самого
зъ жоною и зъ сыномъ и иншого
при немъ подданого, того часу зо
всею маетностью, што имъ, яко
сусѣдомъ околичнымъ, поблизу
мѣшкаочимъ оповѣдалъ. При кото-
ромъ таковомъ поступку и доводѣ
листовномъ панъ Лукашъ Копоть,
беручисе до дальшого доводу прав-
ного, ижъ тое кгвалтовное наслан-
ье на села имѣнья Опольского
Фороститую, Загайки и Липовку
за властнымъ росказаньемъ и на-
сланьемъ его милости князя, вое-
воды Браславскаго, стало, самъ на
томъ и на кгвалтѣ, а подданныхъ
своихъ на бояхъ и грабежахъ до
присеги приповѣдалъ. А умоцова-
ный стороны обжалованое повѣ-

диль оповѣданье на врадѣ съ позвомъ быть незгодливое, а то въ томъ же дей на врадника оповѣдано, якобы то онъ самъ зъ себе учинити мѣлъ и онъ иншихъ насылалъ, а позываютъ дей зась, якобы небожчикъ княжа Романъ того врадника своего наслатъ и то учинитъ розказать ему мѣлъ. Водле которого дей оповѣданья не годилосе такъ позывать, але водлугъ артыкулу двадцать девятого, въ роздѣлѣ четвертомъ зъ старого статуту, за которого се то стало, и артыкулъ сорокъ осмый, въ роздѣлѣ четвертомъ зъ нового статуту, за листомъ отъ суду земского упоминальнымъ, справедливости зъ него проситъ мѣлъ черезъ возного и шляхту у пана его; а естли бы не учинено теды доперо пана позывать не опро-скадзанае, яко тежъ чинитъ, але о неучиненъе справедливости; а за тымъ и о вину, чога дей ижъ не учинила сторона, а и оповѣданье не до позву служачое показуеть; тогда дей на доводѣ устала; кгдажъ дей менуеть въ позвѣ якобы о то, о што позываетъ мяно оповѣдать противо княжатию его милости небожчикови, то есть, о насланье и розказанье, а того дей не доводитъ;—просилъ вольности отъречи. Чого умоцованый стороны поводное недопускаючи, спиралъ и на тую обьмову отъ стороны позваное, повѣдиль: што дей менуеть умоцованый княжатию его

милости, якобы оповѣданье съ позвомъ въ жалобѣ згожатися не мѣло, въ тыхъ словѣхъ, же въ позвѣхъ пишеть, ижъ тая кривда звышь мененая сталасе за властнымъ насланьемъ его милости небожчика князя Романа Сангушка, а въ оповѣданью иначе, якобы врадникъ его милости Володовскій мѣлъ наслати, а не княжа самъ. Тогда тое оповѣданье съ позвомъ ничогосе не рознитъ, бо насланье естли отъ врадника се стало, тогда за розказаньемъ самого пана. А тежъ тотъ урадникъ не кого иншого тамъ въ тотъчасъ квалтовне насылалъ, только войтовъ, слугъ, бояръ и подданныхъ зъ имѣнья Володавского, и тые грабежи нигдѣ индѣй, одно тамъ же до Володавы отпровоажоны суть. А тежъ и выписъ тотъ урадовый, на оповѣданье тое кривды покладаный, тоежъ свѣтчитъ и возный сознаваетъ, же врадникъ Володавскій передъ нимъ вознымъ до того се призналъ, же тое насланье квалтовное учинилъ за розказаньемъ пана своего, а не только то удѣлалъ, але еще и на иншіе села имѣнья Опольского передъ тымъ же вознымъ пофалку учинилъ, обещаючисе тожъ чинити, што и тому селу Липовцѣ сталосе. А не мней се дей тежъ значить и явне показуеть таковое насланье его милости князя воеводы оттуль, же на онъ часъ и въ томъ

року, кгда се тая кривда стала, небожчикъ панъ Василей Копоть его милости князя воеводы Браславского о то ку праву позывалъ, нижли княжа его милость за повомъ ку праву не становилсе и жадное вѣдомости о собѣ суду и сторонѣ не далъ. А гдѣбы дей не насылалъ, снать не занехалъ бы самъ ку праву стать и съ того се выправовать, альбо и справедливость зъ урадника, слугъ, бояръ и подданныхъ своихъ учинити. Але то се показываетъ, же за вѣдомостью его милости тое насланье се стало. А што дей большого, ижъ небожчикъ панъ Василей Копоть князя, воеводу Браславского, листомъ короля его милости упоминальнымъ о тую кривду и о иншіе, урадовне, черезъ возного, обсылалъ и о вчиненье справедливости просилъ, который листъ передъ нами у права покладалъ, подъ датою року семьдесятого, мѣсеца Ноября четвертонадцать дня, и доведчи того, ижъ тымъ листомъ его королевское милости упоминальнымъ небожчикъ его милость панъ Василей Копоть князя воеводу черезъ возного обсылалъ, покладалъ выпись съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ, за датою року семьдесятого, Ноября двадцать осмого дня, сознанья очевистого возного Ѳедора Лычевича Токаровского, ижъ онъ въ томъ року семьдеся-

томъ Ноября двадцать шестого дня съ того листу короля его милости упоминального, въ жалобѣ пана Василя Коптя, вънебытности князя воеводы и врадника его милости Володовского въ замку Володовскомъ, копію положилъ, и водле артыкулу двадцать девятого роздѣлу четвертого статуту старого справедливости прошно, которое же дей не вчинено. А естли жебы дей небожчикъ князь воевода его милости пану Коптю о то коли справедливость чинилъ, домавлялсе по сторонѣ позваной, абы то показалъ, чога ижъ не показалъ, мовилъ, ижъ отгулъ ся дей значить, же тая кривда за насланьемъ небожчика княжати Романа есть вчинена;—домавлялся съпильностью, абыхмо его сторону жалобливую до дальшого доводу права припустили. Напротивко чому умоцованый стороны позваное спираль, ижъ дей што сторона поводовая щититъсе реляціею возного, который сознаваетъ, якобы урадникъ Володавскій передъ нимъ признать мѣлъ, же то за властнымъ пана своего розказаньемъ учинилъ; тогда дей такова реляція возного ничого сторонѣ въ томъ спомочи неможе, бо кождый бы такъ радъ учинилъ, же самъ што зброивши на другого бы обалилъ, але то ему водле права ити не можетъ, хйба бы самъ

княжа призналъсе до того, же то ему учинить розказалъ, што се дей не показуеть, а звлаща ясное есть право же слуга за пана, ани тежъ противъ пану свѣтчити не може, никто тежъ ни за кого, але каждый самъ за себе терпѣть повиненъ. А што дей сторона поводовая указуеть якійсь листъ короля его милости, умоцованый, и реляцію на положенье его, ино дей о томъ листѣ въ позвѣ своимъ жадное зменки не чинить; а право дей ясное, артыкуль тридцатый въ роздѣлѣ четвертомъ зъ старого статуту и артыкуль пятьдесятъ четвертый въ роздѣлѣ четвертомъ зъ нового статуту, ижъ позву своего слущными доводами маеть подпирати, а чога въ позвѣ немашь, того тежъ доводить не можетъ, а ни се такимъ доводомъ чинить, и сторона дей тежъ позванная, водлугъ артыкулу двадцать третого, и двадцать осьмого въ роздѣлѣ четвертомъ зъ старого статуту, неповинна дей отповѣдать на то, чога дей хто въ позвѣ не доложи. Другая причина, ижъ листъ тотъ короля его милости упоминальный не въ той, але въ иныхъ якихъ кривдахъ выданный есть. Третья, ижъ листъ короля его милости зъ оповѣданьемъ урядовымъ незгожаетьсе; бо оповѣдано на урядника, якобы дей то онъ самъ безъ розказанья панского учинити мѣлъ, а

король его милость кажеть чинить справедливость зъ урядника въ кривдахъ тыхъ, которые якобы мѣли быти учиненые съ панского розказанья. Четвертая, справедливости чинить неповиненъ тотъ, на кого оповѣдають, ижъ слуга за розказаньемъ его што учинилъ; бо хто розказуе, тотъ вжо въ томъ самъ виненъ зоставаеть; ажъ кгда бы се того справилъ, ижъ нерозказовалъ, теперь справедливость учинить былъ бы повиненъ; прето листъ короля его милости упоминальный въ той мѣрѣ не былъ потребный, кгдажъ пише, якобы то урядникъ зъ розказанья его милости учинити мѣлъ. Але дей въ той мѣрѣ, гдѣ на самого вядника, што оповѣдано, якобы то онъ самъ безъ панского розказанья учинить мѣлъ, тутъ теперь листу упоминального была потреба; которого ижъ дей сторона не указуеть и затымъ дей на доводѣ своемъ устала, тогды и въ речи своей упадаеть, позываючи иначе, а нижли оповѣдала. Пятая причина, ижъ возный, который якобы подать мѣлъ листъ короля его милости упоминальный, ачъ зознаваеть, же листъ тотъ положилъ, нижли сознаваеть естли просилъ о рокъ справедливости и естли жо му складано альбо ни; зачимъ домавлять се, абы сторона поводовая, на доводѣ уставаочая, на упадъ въ речи здана, а позванный

отъ речи воленъ учиненъ былъ. А умоцованый стороны жалобливое, такъ яко и первѣй при доводѣхъ своихъ выводилъ, же кривда, за властнымъ насланьемъ и росказаньемъ его милости княжати, пану Коптю сталасе, о которую дейвшелякій слушный и правный поступокъ есть учиненъ и листомъ упоминальнымъ слушне водле права обношно и до права позывано; и вси дей тые причины, звышь отъ стороны позванное поданые, значный учинокъ тое кривды оказуетъ, што ижъ противъ правды и права посполитого позванный мовить; теды дей тые обмовы его на сторону отложены, а укривжоному справедливость за доводомъ и сказанье въ речи слушное учинено быть маеть, подаючи до того съ права посполитого, статуту старого роздѣлу одиннадцатого артыкулъ двадцать первый, а зъ статуту нового тогожь роздѣлу артыкулъ сорокъ третій и артыкулъ шостый зъ роздѣлу одиннадцатого старого статуту, а въ новомъ статутѣ въ томъ же роздѣлѣ артыкулъ четвертый, домовляючися, абы на его милость княжати Роману тотъ квалтъ и грабежи подданнымъ зъ навезкою и вина статutowая за грабежь учиненый сказано было. Мы врядъ, прислухавшисе той справѣ, а бачечи зо всихъ поступковъ отъ стороны поводовое на подпоръ жало-

бы у права покладаныхъ, во всемъ зъ статутомъ права посполитого и артыкулы зъ старого и нового статуту зъ роздѣлу одиннадцатого второго, по томужь и артыкулу сорокъ третего въ новомъ статутѣ, а у старомъ артикулъ двадцать первый зъ роздѣлу одиннадцатого згодливые, которые учать: хтобы кому на домъ, або на имѣнье, на села людей квалтомъ наѣхалъ, а тамъ бои, раны, шкоды забраньемъ людей, быдла, статковъ, збожья и иныхъ речей учинилъ, таковый квалтъ сусѣдомъ околичнымъ, а потомъ на врядъ оповѣдалъ и вознымъ освѣтчонъ быть маеть; а гдѣ бы се то стало отъ чихъ слугъ и бояръ и подданныхъ, тогды справедливости старый статутъ, водлугъ артыкулу двадцать первого, а зъ нового сорокъ осьмый зъ роздѣлу четвертого у пановъ ихъ кажесть просить. А ижъ зъ стороны небожчика его милости пана Василья Коптя въ речахъ въ повѣѣ описанныхъ во всемъ водлугъ науки статutowое захованосе: скоро по учиненью кривды менованое сусѣдомъ околичнымъ, потомъ на врядъ оповѣдати и вознымъ освѣтчать есть не занехано, яко то шляхта сусѣди околичные на письмѣ у свѣдцтвѣ своемъ, и врядъ у выписѣ съ книгъ кгородскихъ признавають, возны кривду оказованую и шкоды передъ нимъ менованые посвѣтчаетъ,

семьдесятъ, за быка лонцака тридцать грошей, за телочку однорочную грошей двадцать; Тарасу Недбаловичу за жеребца копь двѣ грошей, за воловъ три по грошей копь двѣ, за яловиць двѣ по грошей семьдесятъ, за яловицу третячку грошей сорокъ, за коровъ двѣ по сту грошей; Ивану Палковичу за коня копь двѣ грошей, за редно грошей чотыри; Волосу, Ълычковому зятю, за корову сто грошей, за быка копа грошей, за телочку третячку сорокъ грошей, за козу двадцать грошей, за козеня грошей шесть; Васку Скибичу за корову сто грошей, за яловицу грошей семьдесятъ, за телочку однорочную двадцать грошей; Охрему Торенцевичу за воловъ двоухъ по грошей копь двѣ, за яловиць двѣ по грошей семьдесятъ, за корову сто грошей, за яловицу грошей семьдесятъ, за яловочку однорочную двадцать грошей, за сверепь три по грошей копь двѣ, за козь петере-надцетеро по грошей двадцати; Максиму Туренцевичу за жеребца двѣ копь грошей, за жеребя сорокъ грошей, за вола копь двѣ грошей, за быка копу грошей, за корову грошей сто, за яловиць двѣ по грошей семьдесятъ, за козь семеро по грошей двадцати; Роману за яловицу грошей семьдесятъ, за корову сто грошей, за сукманъ сѣрый тридцать грошей; Дешку Новоси-

ду за коровъ чотыри по сту грошей, за яловиць пять по грошей семьдесятъ, за телочку однорочную грошей двадцать, за быка лонцака тридцать грошей, за скуру возовую грошей дванадцать, за сокиру шесть грошей; Оедку Скибичу за коня копь двѣ грошей, за жеребицу двѣ копь грошей, за жеребя однорочное сорокъ грошей, за коровъ двѣ по сту грошей, за телочку лоньскую тридцать грошей, за вола грошей копь двѣ; Оедку Воробьевичу за коровъ чотыри по сту грошей, за телушокъ двѣ лоньскихъ по грошей тридцати, за сверепу копь двѣ грошей; Сивцу за коровъ три по сту грошей, за яловиць три по грошей семьдесятъ, за телиць двѣ по грошей сороку, за быковъ три по копь грошей; Мишу Дешковичу за корову сто грошей, за яловицу грошей семьдесятъ, за жеребца копь двѣ грошей; Олесею Макаровичу за жеребца грошей копь двѣ, за сверипь три по грошей копь двѣ, за жеребя сорокъ грошей, за гусей двадцать шестеро по грошей три; Мартину за сверипь три по двѣ копь грошей, за жеребца грошей копь двѣ, за сошники грошей чотыри; Манку Михалевичу за коня двѣ копь грошей, за сверепу копь двѣ грошей, за жеребя сорокъ грошей; Климку Костровцу за коня копь двѣ грошей, за сверицу двѣ копь

грошей, за жеребца двулѣтка копу грошей; Андрею Дегтеру за свере-пу грошей копь двѣ; Терebuню за сверепу копь двѣ грошей, за же-ребца двѣ копь грошей; Супруну за жеребца копь двѣ грошей, за сверепу двѣ копь грошей; Хведо-ру Борисовичу за жеребцовъ двоихъ по грошей копь двѣ; за корову сто грошей; Петру Зазуленцу за сверепу двѣ копь грошей, за козу грошей двадцать, за козена шесть грошей; Янку Курелевичу за све-репу двѣ копь грошей, за яловиць двѣ по грошей семьдесятъ; Гаври-лу Васильковичу за вола копь двѣ грошей; Ивану Зазуленцу за яло-виць шесть, по грошей семьдесятъ, за корову сто грошей, за быковъ два по копь грошей; Ячинѣ, зятю Чебераковому, за сверепь двѣ по грошей копь двѣ, за корову сто грошей, за яловицу грошей семь-десятъ, за быковъ два по копь гро-шей, за телицу четвертачку пять-десятъ грошей; Сымону Кчинюсѣ за сверепу копь двѣ грошей, за же-ребца тридцать грошей, за све-репу третячку копь двѣ грошей; Кузьмѣ Пасичу за сверепу двѣ ко-пѣ грошей; Максиму Витулинцу за сверепь двѣ по грошей двѣ ко-пѣ, за жеребца двулѣтка копа гро-шей, за сошники грошей чотыри, за сокиру грошей шесть; Андрею Оскевичу, войту Липовскому, гро-шей готовыхъ копь пятнадцать,

за сукню грошей копь полторы, за жупицу копа грошей, за сѣрмягу чотыри по грошей двадцати, за мяса полти чотыри по грошей двад-цати, за салъ двѣ по грошей петъ-надцати, за бисачь двѣ по грошей ... за сорочокъ жоноцкихъ осмь по грошей десети, за полотна ку-желю локти тридцать по грошей два, за полотна згребного локтей двадцать по пенезей пять, за ша-покъ чотыри по грошей пети, за убрание суконныхъ трое по грошей дванадцати, за протинъ чотыри по дванадцати грошей, за платовъ петънадцать по грошей шести, за радень чотыри по грошей чотыри, за подушокъ, пять иперинку, одно зъ однимъ кладучи водлугъ ува-женья нашого врадового, по грошей шести, за простеру грошей дванад-цать, за сокирь чотыри по грошей шести, за кось двѣ по грошей ше-сти, за серповъ деветь по грошей два, за сошники двои по грошей чотыри, за закрой гроши два, за тупиць двѣ по грошей чотыри, за мотику грошей чотыри, за илну повѣсомъ триста по грошей соро-ку, за конопель двѣстѣ по грошей тридцати, за основъ пряжи двои по локти двадцати, за кождую по грошей десети, за маку полъ кор-ца шесть грошей, за сѣмене коно-пленого бочку грошей тридцать, за сѣмени илняного корцы полто-ра грошей шестьнадцать, за жита

корцы чотыри по грошей шести, за ячменю бочку, грошей двадцать чотыри, за корцы пять овса по грошей чотыри, за корцы гречки три по грошей чотыри, за гороху корецъ грошей пять, за проса корецъ грошей чотыри, за пшеницы корцы два по грошей полосма, за сѣдло грошей шестнадцать, за хомутъ зъ набедриками грошей осьмнадцать, за хомутъ простый грошей осмь, за узды двѣ по грошей три, за путо коньское желѣзное грошей осмь, за боты мужицкіе трои по грошей двадцати, за боты жоноцкіе осмь гроши, за коня копъ двѣ грошей, за вепровъ кормныхъ двохъ по копѣ грошей, за свиней надворныхъ пять по грошей двадцати, за гусѣ три по три гроши, за куръ пятеронадцатеро по грошей три, за коровъ три по сту грошей, за телятъ трое по грошей двадцати, за козъ десеть по грошей двадцати, за козенытъ пятеро по шести грошей, за соли тисечу грошей шесть; Лавришу Охремовичу готовыхъ грошей копъ пять, за сукню шапункомъ статутovýmъ грошей копъ полторы, за сѣрмягъ три по грошей двадцати, за козюховъ баранихъ два по копѣ грошей, за шапку жоноцку, гамлетовую грошей дванадцать, за подушекъ три по грошей шести, за перину грошей дванадцать, за сорочокъ мужицкихъ осмь по грошей

осьми, за жоноцкихъ сорочокъ десеть по грошей десять, за мяса полти три по дванадцати грошей, за сало и полъ по грошей петнадцати, за соли тисечу грошей шесть, за чесноку вѣнковъ тридцать по грошей два, за льну повѣсомъ триста по грошей сорокъ, за конопень повѣсомъ сто грошей пятнадцать, за сѣме илненное полтора корца по грошей десети, за жита корцы осмь по грошей шести, за муки корцы три по грошей осми, за сѣменю корцы пять по грошей шести, за пшеницы корцы три по грошей девяти, за овса корцы шесть по грошей чотыри, за гороху корецъ оденъ шесть гроши, за сокеръ двѣ по грошей шести, за сошники грошей чотыри, за закрой два гроша, за воловъ двохъ по грошей копъ двѣ, за коровъ две по сту грошей, за телятъ двое по двадцати грошей, за яловокъ подтелковъ трое двулѣтнихъ по грошей тридцати, за овецъ двадцатеро по грошей петнадцати, за козъ пять старыхъ по грошей двадцати, за козенытъ двое по грошей шести, за вепровъ кормныхъ трохъ по копѣ грошей, за свиней надворныхъ осмь по грошей двадцати, за простинъ шесть по грошей двадцати, за гусей дванадцатеро по грошей три, за куръ осмеро по грошей три. Того всего сумою истизны выносить грошей

копѣ Литовскихъ триста шестьдесятъ семь грошей пятьдесятъ семь, пенезей пять, а зъ совитостью, приложивши ку тому кгвалтъ и навезки чоловѣкомъ чотыромъ и невѣстамъ двомъ, имени звышъ писанымъ, на одно мѣсто чинить грошей копѣ Литовскихъ семьсотъ осмдесятъ грошей пятьдесятъ пять Литовскихъ. Рокъ за платы кождому сту копамъ грошей положили есмо чотыры недѣли. А умоцованый княжати его милости Романа, менуючи бытъ всказанье наше не водлугъ права, апелевалъ съ тымъ до суду головного трибунальскаго, чога ему доущоно, А потомъ сътогожь позву надругій артыкулъ жаловалъ, ижъ дей повторе того дня семдесятого мѣсеца Октебрия двадцать второго дня, тотъ же врадникъ, за росказанемъ отца его милости, Володавскій, Янъ Кгесинскій сътымизъ поменеными войтами наѣхавши кгвалтовне на село помененое Загайки и въ тотъ часъ подданого ихъ того Оедка Теребуня поймавши, до имѣнья Володавскаго отведши, цѣлый тый-день у везенью держалъ и двѣ копѣ грошей окупу взявши, его зъвезенья выпустилъ, а маестности въ того подданого забраное, то есть, меновите взято: сукманъ мужицкій, ческій, сукню жоноцкую колтришовую, сермягъ три, кожухъ, убранье суконное, трое сорочокъ

мужицкихъ семь, жоноцкихъ сорочокъ девять, платовъ шесть, полотна кужелю локоть тридцать, масла горщокъ два, сокеръ двѣ, серповъ пять, сошники, закрой, жита корцей семь, муки корцей пять, ячменю корцы три, гречци корцы чотыри, пшона сито одно, маку сито одно, сѣмяня илняного полкорца, конопельного семени корцы полтора и лу повѣсомъ сто, конопельного кужелю повѣсомъ сто, къ сому коровъ съ теляти двѣ, волонъ два, кобылу одну, овецъ шестеро, козенягъ пятеро, гусей побито осмеро, куръ побито десетеро. Которые то вышей помененые, грабежемъ забраные, статки до имѣнья своего, до двора Володавскаго забравши, отпровадити казалъ. А по вычитанью тое жалобы, умоцованый княжате его милости Романа, заховавши собе вси обороны правные, звышъ помененые, и противъ тое жалобы до такового росказанья инасланья иучиненья оныхъ кривдъ, въ позвѣ и въ томъ другомъ артыкулѣ описаныхъ, незналъ се. За чимъ умоцованый стороны поводовое, чинечи доводъ на кгвалтовное насланье отъ его милости небожчыка князя воеводы Браславскаго, отца княжати его милости Романа, покладалъ выписъ съ книгъ гродскихъ Берестейскихъ, за датою року тисеча пятьсотъ семдесятого, мѣсеца Декабря осмогонадцать дня

оповѣданье вранника Опольского Бартоша Грабовского, подданныхъ небожчика пана Василя Коптя, войта Липовского, Андрея Осеевича и иныхъ, ижъ тотъ же вранникъ Володавскій Янъ Кгесинскій тогожъ року семьдесятого, мѣсеца Сентября двадцать четвертого дня, за росказаньемъ и насланьемъ его милости княжати Романа Санггущка, воеводы Браславского, пана своего зъ войтами, слугами, бояры и подданными княжати его милости, Володавскими, наѣхавши на села его милости небожчика пана Василя Коптя имѣнья Опольского, прозываемое Фороститую и Загайки, подданныхъ зъмаетностями позабиравши, до Володавы увезенье отослалъ, великіе бои, грабежи и забранье маетности починилъ. И въ томъ же выписѣ нижей пишеть оповѣданье тыхъже подданныхъ пана Коптевыхъ, на тогожъ вранника, войтовъ, слугъ, бояръ и подданныхъ Володавскихъ о квалтовное наѣханье, за росказаньемъ княжати его милости пана ихъ, въ томъ же року сѣмьдесятомъ мѣсеца Октебря двадцать второго дня, о забранье и пограбенье подданныхъ, немало быдла; также тые подданные, которые были увезенью, и, вышедши зъвезенья, тотъ наѣздъ и невинное везенье и маетности забранье оповѣдали, въкоторомъ выписѣ

возного Мартина Хмѣлевского очевистое его на врандѣ признанье описано есть, же ему тые подданные тую кривду свою оповѣдали и освѣтчили; а на доводъ и подпартые кривды, водлѣ оповѣданья тыхъ подданныхъ, покладалъ листъ отворонный свѣдѣства сусѣдвовъ околичныхъ, пана Томка а пана Войтеха Глембовскихъ и пана Павла Щыкгельского зъ Хмѣлева, землянь повѣту Берестейского, за печатми ихъ, въ датѣ року семьдесятого, мѣсеца Октебря двадцать второго дня, которые сознавають, ижъ имъ урядникъ Опольскій Бартошъ Хибовскій пана Василя Коптя, яко сусѣдомъ, по близу мѣшкаочимъ, квалтовное насланье отъ его милости княжати Романа, воеводы Браславского, вранника Володавского, Яна Кгесинского войтовъ, слугъ, бояръ и подданныхъ Володавскихъ, на села имѣнья Опольского Загайки въ томъ же року семьдесятомъ, Октебря двадцать второго дня, пограбенье немалое маетности подданныхъ пана Коптевыхъ того помеченного села—оповѣдано есть. При которомъ томъ доводѣ листовномъ его милость панъ Лукашъ Копоть самъ на квалтѣ и на росказанью княжати его милости воеводы Браславского до присеги бралъсе, а подданныхъ, которые суть живы на шкодахъ, а которые померли,

тыхъ потомство ихъ, або братья, до присеги приповѣдилъ. На што и умоцованый стороны позваное позволилъ, нижли отъ винъ самыхъ апелевалъ. Мы врадъ, прислухавшисе и на тотъ другій артыкулъ речи, а бачечы и на тую жалобу поступки отъ стороны поводовое, водлугъ права и артыкуловъ старого и нового статуту оповѣданьемъ на врадѣ и сусѣдомъ околичнымъ, и возного освѣдченье насланья кгвалтовного на имѣнье, почыненье боевъ, шкодъ, кграбежовъ подданнымъ—на всемъ быть слушные, ижъ сени въ чомъ то, што праву належить, отъ жалобливого не впустило, справедливости такъ, яко есть въ першомъ артыкулѣ доложено, за листомъ короля его милости, на врдника слугъ бояръ и подданныхъ прошно; а ижъ, за зейштѣмъ обоее стороны зъ сего свѣта, тые речи ажъ до сихъ часовъ залегли, о которые на сесь часъ княжа его милости Романъ, яко потомокъ по отцу своему, на добрахъ zostали, и отъ пана Лукаша Коптя есть позванъ: давши есмо мѣстцо поступкомъ жалобливого водле позву, всказали пану Лукашу Коптю самому на росказанью и кгвалтѣ, а подданнымъ его милости на бою и на шкодахъ присегу учинити, и рокъ присезѣ до тогожъ дня третего, вышей менова-

ного, отложили. А кгда рокъ присезѣ, день третій, припалъ; панъ Лукашъ Копоть, водле сказанья нашего, на росказанью и кгвалтѣ, а подданные его милости на шкодахъ, кграбежохъ присегу учинить были готовы, зъстороны позваное княжати Романа ку приведенью и слуханью присеги черезъ возного привольвать давали. Нижли княжа его милость Романъ Санкгушко особю своею не сталъ, только тотже умоцованый его, Янъ Пилитовскій, за листомъ умоцованымъ приповѣдалъсе именемъ пана своего, хотечи сторону до присеги вести; чого умоцованый стороны поводовое непозволяючи, надъ артыкулъ осмдесять первый въроздѣлѣ четвертомъ указовалъ, ижъ сторона сама, а неумоцованый, сторону свою противную до присеги вести повиненъ, а прокураторъ если квитованья вызнанья и записовъ безъ стороны своее чинити не можетъ, поготовю и до присеги, которая на дусе есть большая и на сумнѣнью сторонъ самыхъ належить, вести неможе, водлугъ артыкулу шестдесять первого тогожъ роздѣлу четвертого. Мы врадъ, прихляючисе до артыкулу осмдесять первого, и неузнавши умоцованого и княжати его милости Романа зъ стороны приведенья до присеги быть за властную особу позвано-

го, въ той речи отставили есмо его на сторону. А ижъ княжа его милость Романъ самъ не сталъ и стороны своее до присеги не велъ, всказали есмо на его милости, яко стороной нестанной, и на добрахъ его милости, съ которыхъ се кривда вышъ помененая стала, пану Лукашу Коптю и брати его милости молодой за насланье кгвалтовное кгвалту дванадцать рублей грошей, а подданнымъ за бои, грабежи и вси шкгоды зънавезкою, то есть: Оедку Терebuню за бои навезки двѣ копѣ грошей, томужъ Оедку Терebuню готовыхъ грошей двѣ копѣ, за сукню шапункомъ статutowымъ грошей копѣ полторы, за сукню копу грошей, за сермягъ три по грошей двадцати, за кожухъ копу грошей, за убрание суконныхъ трое по грошей дванадцати, за сорочокъ мужицкихъ семь по грошей десети, за сорочокъ жоноккихъ деветь по грошей десети, за платовъ шестъ по грошей шести, за полотна кужели локтей тридцать по грошей два, за масла горшковъ два копу грошей, за сокеръ двѣ по грошей шести, за серповъ пять по грошей двѣ, за сошники грошей чотыри, за закрой два гроши, за жита корцы семь по грошей шести, за муки корцы пять по грошей осми, за ячменю корцы три по грошей шести, за гречки

корцы пять по грошей пяти, за маку сито шесть грошей, за сѣмени ильняного полкорца грошей пять, за сѣмени конопленого корецъ грошей двадцать, за льну по вѣсомъ сто грошей сорокъ, за конопель повѣсомъ сто грошей дванадцать, за коровъ двѣ по сту грошей, за телятъ двое по двадцати грошей, за воловъ два по двѣ копѣ грошей, за сверецу копѣ грошей двѣ, за овецъ шестеро по грошей петънедцати, за козеньятъ пятеро по шести грошей, за гусей осмеро по грошей три, за куръ десетеро по грошей три. Того всего сумою истизны выносить грошей копѣ Литовскихъ двадцать деветь, грошей петъдесятъ пять. А зъ совитостью, приложивши ку тому кгвалтъ и навезки, одному чоловѣку, на одно мѣсто, чинить копѣ осмъдесятъ одна копа грошей пять; и рокъ заплатѣ кождымъ сту копамъ грошей положили есмо водлѣ статуту чотыри недѣли. А умоцованый княжати Романа менуючи бытъ сказанье наше неводлугъ права, апелевалъ такъ зъ стороны винъ, яко изъ стороны тогоже его не признанья бытъ у вособѣ княжати его милости—вести поводую сторону до присеги. Съ тымъ зо всимъ до суду головного трибунальскаго апелевалъ, чогу ему допуцно, съ которою всею спра-

вою обоя сторона мають се становить у трибуналу на тотъ часъ, кгда справки воеводства Берестейского, водлугъ констытуціи и три-

бунальское отправоватисе будутъ. Што для памяти до книгъ судовыхъ земскихъ записано есть. Писанъ у Берестьи.

1595 г.

101.—Опредѣленіе по дѣлу дворянина Николая Оленского съ воеводою Витебскимъ Николаемъ Павловичомъ Сопѣго, который держалъ его въ цѣпяхъ, въ самомъ строгомъ заключеніи 42 недѣли.

Изъ актовъ книги за 1595 годъ, листы 259—272.

Лѣта Божого Нароженья 1595, мѣсеца Генваря семнадцатого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами врадники земскими воеводства Берестейского, Ѳедоромъ Патеємъ, судьєю, и Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, постановившиися обоя сторона у суду, земенинъ повѣту Дорогицко-го панъ Миколай Оленскій, сторона поводовая, черезъ умоцованого своего пана Яна Мутикальского съ позву очевисто жаловаль у права на вельможного его милость пана Миколая Павловича Сопѣгу, воеду Витебского, менуючи, ижъ дей его милость, не вѣдати для чого, званившисе на него, а пробачивши

правъ и вольности шляхецкихъ, надъ право и вольность его шляхетскую, вольного шляхтича правомъ непоконавши, въ року прошломъ тисеча пятьсотъ осемьдесятъ шостомъ, мѣсяца Декабря десятого дня, невинне его въ ланцухъ всадити казалъ и въ везенью во имѣнью его день держалъ. А потомъ въ томъ же року осемьдесятъ шостомъ въ день Светого Щепана, назавтрѣй свята Божого Нароженья, въ желѣза оковати велѣлъ. А въ день светого Яна, назавтрѣе по светомъ Щепанѣ, еще въ ланцугу и въ желѣзахъ въ склепѣ казалъ его на морозъ укинути и до него не казалъ никого пускати и ѣсти одно презъ крату дозволилъ давати, мало его не зморозилъ и зъ

голоду не уморилъ, держачи у склепѣ двѣ недѣли; а потомъ казавши зѣ склепу ледво живого вынати, держалъ его тамъ же въ Кюдню, у свѣтлицы, въ везенью въ оковахъ и въ ланцугу, по трикротъ, въ ланцугу и въ желѣзахъ, казалъ до Берестья возити на взгарду а зельживость шляхетскую и засе отсылалъ его въ ланцоху и въ оковахъ до имѣнья своего Добратичъ. Потомъ въ Кюдни мѣлъ его у везенью въ свѣтлицы ажъ до дня сегого мѣсеца Мая, въ року осмдесять сегомъ. А назавтрѣ, дня осмого мѣсеца Мая тогожъ року помененого, казалъ его въ оковахъ въ склепѣ укинути, и тамъ въ склепѣ держалъ, поченши отъ мѣсеца Мая осьмого дня року осмдесять сегого ажъ до мѣсеца Сентября тридцатого дня року осмдесять сегого. Иказавши дей укинути его въ склепѣ, росказалъ стеречи, абы никто до него не приходилъ, и власное жоны и дѣтей его пускать до него не велѣлъ, а ледве ѣсти давати презъ крату допустилъ, дверей никгды не отмыкаючи. Такъ же натотъ часъ съ кривдою своею не мѣлъ до кого сяутечи, для того въ онъ часъ было интеррегню. Не будучи тежъ безпечонъ здоровья своего, въ такъ срокромъ везенью, обавялсе, абы его до смерти не приправено, поносячи то все на собѣ въ невинности своей до часу слушного безъ жадное причи-

ны и, правомъ непереконавши его дей милости, надъ нимъ паствилъся, мысли своей досытъ чинилъ, водле воли и уподобанья своего; въ которомъ везенью будучи, поднялъ и утратилъ шкоды двѣ тисечи золотыхъ польскихъ. О которое дей невинное и неправное везенье свое уже не однокротъ его милость пана воеводу до суду земского Берестейского позывалъ; нижли дей его милость панъ воевода Витебскій, не хотечи ся ему усправедливити и зѣ нимъ наконецъ росправу прияти на рокахъ Трикрольскихъ въ року деветдесять третемъ, задавалъ неосѣлость ему въ повѣтѣ Берестейскомъ; домовялъсе поруки осѣлое по немъ, у которой поруцѣ малжонку свою Катерину Ловенецкую давалъ и самъ записовался, не зходечи зѣ суду и не зѣздчаючи зѣ роковъ, усправедливитися. Але дей его милость панъ воевода на томъ не переставаетъ и судъ земскій, неузнавшій за слушную осѣлость и за слушное руюемство, отъ року и позву вольнымъ его милости пана воеводу учинилъ; отъ чого дей панъ Оленскій до суду головного трибунальскаго апелевалъ. А кгды тая справа о везеньи и о шкоды до суду головного въ року прошломъ деветдесять третемъ у Менску приточилася; судъ трибунальскій узналъ быть слушную паруку, которую по собѣ давалъ под-

несши декретъ суду земского, наказали ему Оленскому, ку skutочной росправѣ, его милости пана воеводу рокомъ завитымъ о тое везенье и о шкоды передъ тотъ же судъ земскій Берестейскій позвати. За которымъ декретомъ суду головного готовъ дей былъ на рокахъ Михаловскихъ, въ року прошломъ деветьдесять четвертомъ, яко на року завитомъ, тое кривды своее поперети; и кгда приточиласе до суду, его дей милость панъ воевода легце собѣ поважаючи и противень будучи декретови трибунальскому, задавалъ причину, неналежность судови земскому судити о везенье, одно суду кгородскому; и судъ дей земскій одослалъ его Оленского чинити правомъ зъ его милостью паномъ воеводою у кгородѣ. А о шкоды завесичи, поки быся о везенье росправили; онъ дей Оленскій апелевалъ отъ него до суду головного трибунальского. А кгда ся знову тая справа зъ апеляціею на трибуналъ въ Новгородку въ року прошломъ, тисеча пятьсотъ деветьдесять четвертомъ, приточила; судъ трибунальскій поднеслъ тотъ всказъ суду земского, а декретъ суду головного трибунальского, въ Менску учиненный, ствердили и наказали о везенье и о шкоды его, позвать его милость пана воеводу до того же суду земского Берестейского. Водлугъ которыхъ

декретовъ поступаючи, домовлялся по сторонѣ позваной на жалобу отказу. А его милость панъ воевода Витебскій, прислухавшия позву, очевисте злецилъ моцъ въ той справѣ своей пану Яну Каменскому поступовати у права, который, заховавши всѣ обороны правные, иле бы ему до тое справы належали, прекладалъ зъ немалымъ жалемъ отъ его милости пана воеводы заданые позвомамъ отъ того пана Оленского такъ ущипливыхъ, а особѣ его милости сенаторской прикрыхъ и жалосныхъ речей, якобы его милость, пребачивши бояни Божое и срокости права посполитого, которому дей самъ его милость, яко особа сенаторская, сторожемъ есть, мѣлъ квалтитъ право посполитое, а не поконавши кого правнѣ, везеньемъ безъ жадного милосердыя мордовати и трапити, кромѣ вшелякое лютости,—што дей тотъ Оленскій, будучи рукоданнымъ слугой и самъ шкодникомъ и збѣгомъ его милости, важился тамъ непристойне кинутисе на заднюю славу особы его милости сенаторское, мѣнующи себе быть вольнымъ шляхтичомъ, чога дей его милость панъ воевода, яко тотъ, который будучи особою сенаторскою и милующи завше добрую заднюю славу свою, звыкълъ противно каждому, не только вольному шляхтичу, але и слугѣ учтивому ставитися пристойне,

безправне ни съ кимъ не обходечи. Але дей тотъ Оленскій самъ, будучи его милость виненъ и шкодникомъ зъ личбы переконанымъ, утекши отъ его милости, мѣсто заплаты того, што виненъ зосталъ, уникаючи вины своее, невинне теперь трудность зъ ущербкомъ славы его милости доброе задаетъ, которому неповиненъ его милость справоватися до того часу, ажъ ся онъ его милость справить и уистить, яко виновайца и слуга рукодайннй пану своему, а поты не можетъ дей Оленскій заживати права посполитого, яко вольный шляхтичъ, противко пану своему; кгдыжъ есть слугою рукодайннымъ, служилъ его милости, мѣлъ справы немалые въ повѣренью своемъ. А несправившия зъ шафунку своего, што на надъ першой справѣ зъ стороны личбы показало, же суму немалую виненъ зосталъ, и незаплативши ее и невчинивши досить, ани учтивши пана своего, утеклъ прочъ; съ которымъ обходилъсе дей его милость, яко зъ слугою рукоданымъ, не маючи по немъ приказу, абы и нигдѣ о маетности его не вѣдаючи, муселъ въ него упоминагисе своего, бачечи его быти шкодникомъ, задержалъ его въ везенью, яко слугу безъ приказного и винного, и не задерживалъ его у везенью, яко шляхтича вольного, але держалъ у везенью яко слугу рукоданного, съ

которымъ теперь поступаетъ и оно-го доходити будетъ поты, пока ся его милость не справить. И покладаль листъ суду пріятелей засажонныхъ, людей зацныхъ, урядниковъ земскихъ, чинилъ справу пана Оленского, съ которое зосталъ виненъ всего двѣ тисечи петдесять и пять золотыхъ, грошъ оденъ, пенезей тринадцать и полъ, подъ да-тою року осемьдесять семого, мѣсеца Октебря первого дня. А Оленскій повѣдилъ, ижъ дей его милость панъ воевода менуетъ, же его держалъ у везенью, яко слугу своего, тогда дей осадилъ его до везенья въ року осемьдесять шостомъ, Декабря десятого дня, и держалъ черезъ сорокъ двѣ недѣли; домовялсе по его милости, абы съ права посполитого показаль, если панъ слугу, а звлаща шляхтича, можетъ везити безправнѣ. А ижъ дей его милость показати съ права того не можетъ, абы вольно пану слугу безъ права сажати, яко дей то ему Оленскому сталося, же его милость нищачи и убожачи и на здоровье его повставши, часъ немалый, черезъ недѣль сорокъ двѣ, у везенью держалъ, задаючи причину, якобы бы виновайцу сажати мѣлъ, тогда дей мѣлъ его милость заразомъ право осадити. А естли-бы ся што съ права показало, въ тотъ часъ везити было, а не поконавши правомъ везити его немогль;

а ижъ дей везилъ правомъ непоконавши, только даеть причину и показуе, жебы право зъ нимъ мѣлъ передъ прїатели своими засажоными въ року осемьдесятъ семомъ мѣсеца Октября первого дня; тогда тое право его милости до теперешнее sprawy не належить; бо то справа послѣдняя и по везенью его одержаная до того ничего не маеть, — примовялсе, абы водлугъ констытуци сойму Варшавского, року семдесятъ осмого учиненое захованъ былъ: хтобы кого безправне везилъ, самъ маеть совито сѣдети, а правомъ непоконаный никто немаеть быти каранъ везеньемъ, ани виною пенежною, а хтобы што на кого велъ, а недовелъ, тотъ самъ тымъ каранъ быти маеть, водлугъ роздѣловъ першихъ въ старомъ и въ новомъ статутѣ артыкуловъ вторыхъ, а въ третемъ роздѣлѣ въ старомъ статутѣ артыкулу сегого, у новомъ десятого: шляхтичъ, правомъ непоконаный не маеть быти сажаный, а слуга если бы што пану завинилъ, маеть панъ осадивши людей добрыхъ и возного, маючи при нихъ судити, естлибы ся што съ права показало, въ тотъ часъ винный каранъ быти маеть. А его дей милость панъ воевода, непоконавши его, паствился надъ нимъ, недбаючи ничего на право посполитое; везилъ его недѣль сорокъ двѣ,

чинечи досыть мысли своей и до немалое шкоды его приправуючи, звазнившись невиннѣ, а указуючи то, же и король его милость самъ не маеть никого сажати, везити, непоконавши правомъ, такъ тежъ жаденъ зъ персоны ни роду шляхетского не маеть быти сажонъ. А хтобы ся того важилъ учинити, самъ маеть совито терпѣти;—домовялсе о всказанье тое вины и шкоды и сѣденья противко его милости пану воеводѣ; бо дей хотяжъ вольно пану слугу карать, але яко у статутѣ есть описано и не безъ причины доложено: панъ слуги не можетъ карати безъ права, яко дей то ему его милость панъ воевода учинилъ, въ невинности его недѣль сорокъ двѣ, оковавши въ желѣза и въ ланцугу завѣсивши, мордовалъ, здоровья збавилъ, хромымъ желѣзами учинилъ, начомъ уже до смерти своей хромати мусить, и зъ маетности дей его зницилъ. До того указовалъ въ статутѣ новомъ въ роздѣлѣ оденънадцатомъ артыкулъ двадцать осмый хто шляхтича взялъ до везенья, а показалосе бы, жебы его везенью держалъ, маеть квалту заплатити дванадцать копъ грошей, а самого навезати совито, якобы его кїемъ билъ, и шкоды за доводомъ нагородити, а за свовольное поваженъе права посполитого, четверть году у вежи, на головники учиненой, на днѣ ве-

зенье утерпити;—примовлялся за артикулы поменеными, абы противко его милости пану воеводѣ, водлугъ жалобы его и артыкуловъ показанныхъ зъ наказаньемъ винъ сѣденья, квалту и шкодъ двѣ тисечи золошыхъ польскихъ, у везенью подвятыхъ, за доводомъ захованъ былъ. Чого отъ его милости пана воеводы боронено, мовечи на вси примовы Оленского, панъ Каменскій повѣдилъ: што дей панъ Оленскій мовить, задержанный везенью черезъ нѣкоторый часть, якобы надъ право посполитое и вольность шляхетскую; тогда дей панъ Оленскій не можетъ права ровного, яко иншій вольный шляхтичъ зъ стороны слугъ своихъ, яко слуга рудоуоданный, заживать; бо иншая вольному шляхтичу, то есть обчому зъ обчимъ, а иншая речь пана зъ слугою: каждый слуга, кгда до пана приставаеть, вже вольности своее шляхетское даньемъ руки уступуетъ и подъ росказанье пану своему се поддаетъ, и панъ каждый, слугу въ росказанью своемъ въ послушенствѣ маючи, не только справъ якихъ, але и здоровья своего ему повѣряеть, изъ шафунковъ его личбы слухаетъ, съ которое кгда урядники, слуги, або шафарей шафунку своего што винно зостануть, певнего пану своему платити мусеть; а есть личимъ немаєъ, и на самого особѣ

чинено бываетъ; о чомъ и само право посполитое на мѣстцѣ своемъ описуетъ, водлугъ артыкулу деведьдесятъ осмого съ роздѣлу четвертого. А ижъ дей и панъ Оленскій мовить, же панъ слуги безъ права сажати немаєъ, ино и его милость панъ воевода то Оленскому позволяетъ, же не только вольный шляхтичъ, але и нарвинѣйшій, правомъ неперекоуанный, сажанъ быти не маеть; нижли того въ правѣ посполитомъ не описуетъ, ани се то покажетъ, жебы, бачечи пану слугу быть шкодникомъ своимъ, не мѣлъ его задержати въ везенью до уищенья, и нетолько задержати, але и на горлѣ винного слугу статутъ права посполитого карати позволяетъ, водлугъ артикулу оденнадцатого зъ розделу третего, зъ статуту нового, а зъ старого артикулу осмого тогожъ роздѣлу третего. И злый бы то прикладъ былъ, бачечи панъ слугу своего, або шефара, быть собѣ шкодникомъ, яко дей тотъ Оленскій поджутникомъ отъ его милости пана воеводы былъ, справы не малые въ рукахъ своихъ мѣлъ; бы его, до вчиненья личбы и skutечного уищенья, задержати, а зъ оублности правомъ смотрѣти, каждый бы панъ трудно мѣлъ повѣратися справъ иле важныхъ пожитковъ слугамъ своимъ; и для того право посполитое само черезъ

себе ясно учить пану слугу, во-
длугъ выступного, и на горлѣ ка-
рати. А про то тежъ кождый вин-
ный первѣй маеть быти задержанъ,
потомъ до права приходитъ, а съ пра-
ва, оденъ у дому винномъ, а дру-
гій на горлѣ скаранъ бываетъ.
По томужъ дей и тотъ Оленскій
шафунковъ справъ собѣ повѣро-
ныхъ, зъ розсудку пріятелей за-
сажонныхъ, кгда зосталъ на личбѣ
виненъ, до заплаты и skutечного
уищенья мусель бытъ задержанъ,
яко слуга рукоданный; и посту-
повано зъ нимъ яко зъ слугою
и шафаромъ, не чинено жадного
квалту, не наѣждчано на имѣнье,
на домъ, не брано маетности; толь-
ко зъ шафунку справъ, собѣ по-
вѣронныхъ, выличалсе передъ заса-
жонными, о што зъ маетности его
трудно было смотрѣтъ и овшемъ
повиненъ былъ, яко слуга руко-
данный и яко первѣй дей тотъ
Оленскій слугою его милости былъ,
такъ и теперь есть, и поты, поки
своему не справить и не уистить,
панъ воевода за слугу и шкодника
своего оного доходить и дохо-
дити будетъ. А што дей Оленскій
показуеть констытуцію сойму
Варшавского, въ року семдесятъ
осмомъ учиненою: хтобы кого без-
правне везалъ, самъ маеть сови-
то сѣдѣти; ино тая констытуцея
розумѣтсея о вольныхъ особахъ,
а яко се и выншей меновало, а не

пану зъ слугою. Потомужъ въ ста-
тутѣхъ, роздѣлѣхъ першихъ, ар-
тыкулѣхъ вторихъ, и новомъ ста-
тутѣ, въ роздѣлѣ третемъ, артыкулъ
десятый: а пану дей зъ слугою
иначея право служити, естли
вольный шляхтичъ, кгда бы-
ваетъ въ чемъ съ права скараный,
а не маеть чимъ платити, самого
особы выдають; далеко больше
слуга пану оставши виненъ, пови-
ненъ ся истить. А яко дей то его
милость панъ воевода, обачивши
шкodu по Оленскомъ, мусѣлъ его
задержати въ везенью, потомъ пра-
во осадивши, личбы слухалъ, съ
которое, кгда Оленскій зосталъ
виненъ, задержанъ есть яко слуга
рукодайный и виновайца. А по тыхъ
справахъ ихъ обѣюхъ сторонъ,
пытано зъ суду пана Оленского,
если же служилъ его милости пану
воеводѣ. Оленскій знался, же слу-
жилъ, але дей неповиненъ былъ
терпѣти везенья, съ которого дей
ледве зъ горломъ утекъ, о што
теперь правомъ чинить и позву
своего жалуеть. А его милость панъ
воевода далъ то собѣ записатьъ, же
панъ Оленскій знался ку тому,
ижъ служилъ его милости; зачимъ
просиль; за тымъ властнымъ призна-
ньемъ своимъ, тотъ Оленскій, яко
слуга и шкодникъ былъ выданный.
Пытано обѣехъ, штобы еще до пра-
ва мѣли, абы домовяли, або въ су-
ду показовали стороны. Надто боль-

ше ничего въ себе быть неповѣдили. Судъ на декретъ взялъ собѣ до третего дня; потомъ на дню третемъ, мѣсеца Генваря деветнадцатого дня всказанье таковое въ той справѣ учинено. Мы судъ вътой справѣ межи паномъ Миколаемъ Оленскимъ, поводомъ, а его милостью паномъ воеводою Витебскимъ, позваннымъ о везенье, до которого панъ Оленскій невинне себе черезъ недѣль сорокъ двѣ осажонимъ быть меноваль, такъ узнаваемъ: што панъ Оленскій, менуючи себе безправне до везенья сажоного, бралъсе до всказанья винъ, шкодъ и сѣденыя противко его милости пану воеводѣ, водлугъ артыкулу двадцать осмого зъ роздѣлу оденнадцатого статуту нового, показуючи по собѣ зъ статуту прошлого, артыкулы седмый и осмый, зъ роздѣлу третего, а зъ нового статуту въ томъ же роздѣлѣ третемъ артыкулъ десятый и оденнадцатый и двадцать осмый до того констытуціею сейму Варшавского, же ниhto безправне иматъ и сажать быти немаеть, яко о томъ есть ширей на мѣстцу своемъ, въ контроверсії пана Оленского, при артикулѣхъ отъ него поданныхъ, описано; противко которымъ, ижъ се зналъ его милость панъ воевода до задержанья везенью того Оленского, яко слуги своего властного, рукоданного до усправедливленья и вынесенья

зъ справъ веле важныхъ ему, отъ его милости повѣроныхъ, въ которыхъ вонтпливость и подозрѣнье до него обачилъ: тогда зъ уваженья тое усее справы и артыкуловъ отъ жалобливого поданныхъ не бачимъ въ нихъ загороженья дороги, абы пану каждому, бачечи слугу и шкодника своего, невольнo было до права задержати везеньемъ. И овшемъ тоежъ право посполитое учить зъ роздѣлу третего артыкулъ оденнадцатый статуту нового, а зъ старого роздѣлу третего артыкулу осмого: слугу и на кгарлѣ карати, кгда се виннымъ покажетъ, яко то у его милость панъ воевода, противъ которому Оленскому, яко противко слузѣ своему рукоданному, который себе и самъ Оленскій признаваетъ, же его милость служилъ и еще пристойне не отсталъ, зъ нимъ поступоваль, бачечи его быть шкодникомъ своимъ до учиненья личбы, абы не уѣхаль задержаль, а потомъ поготову, кгда зъ личбы skutечное zostалъ виненъ немалую суму пенезей зъ шафунку своего, а платити чимъ не мѣлъ, его уистити везеньемъ до заплаты. А естли позволяетъ право посполитое водлугъ артыкулу двадцать второго зъ роздѣлу дванадцатого статуту нового, а зъ старого въ томъ же роздѣлѣ артыкулъ четырнадцатый, слугу каждого, который только не

учтивши пана своего утечѣтъ, имати его на каждомъ мѣстцу; поготовю шкодника слугу своего имати не забороняетъ, а позывати до права людей обѣихъ, а не слугу пановъ и право учить; згола нигдѣ у старомъ ани въ новомъ статуте не описуетъ, жебы панъ слугу, абы шафара своего, маючи его у себе на службахъ своихъ, зъ службы его зъ шафунку нерадного позывати и справедливости собе доходити мѣлъ. Съ тыхъ теды причинъ тые уси артыкулы, отъ Оленского поданые, узнаваемъ не слузѣ противко пану, але обчимъ особамъ, въ кривдахъ ихъ служаціе, всказуемъ, слушне его, онъ панъ воевода до чиненья личбы зъ шафунку справъ, Оленского бы тежъ и у везенью задержати моцъ

мѣлъ, а поготовю, кгда зъ личбы передъ засажонными людьми зацными, врдники земскими винентъ зосталъ, слушне до заплаты былъ задержанымъ, чинимъ его пана воеводу отъ жалобы Оленского и всее речи, въ позвѣ описаное, вольнымъ. А Оленскій, розумѣючи сказанье наше бытъ не водлугъ права, апелевалъ съ тымъ до суду головного трибунальскаго, чого ему допуцно. Съ которою справою обоя сторона передъ судомъ трибунальскимъ становитьсѣ маеть на тотъ часъ, кгда и иншіе справы воеводства Берестейскаго у трибуналу въ року теперешнемъ девятьдесять пятомъ отправованы будуть. Што для памети до книгъ вядовыхъ есть записано.

1597 г.

102.—Опредѣленіе по дѣлу объ убійствѣ крестьянина Игната Тишевича земляниномъ Иваномъ Мутыкальскимъ.

Изъ актовой книги за 1597 годъ, листъ 154.

Лѣта Божого Нароженья 1597 года, мѣсеца Іюня 17 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, о Светой Троицы, святѣ Римскомъ,

припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами, врдники земскими воеводства Берестейскаго, Ѳедоромъ Патеемъ, судьею, а Бог-

даномъ Туминскимъ подсудкомъ, постановившисе обья сторона у суду за листомъ умоцованымъ вельможного пана Еронима Ходкевича, пана Виленского, панъ Иванъ Брововскій, земенинъ воеводства Берестейского, сторона поводовая, съ позву очевисте жаловаль у права на земенина воеводства Берестейского пана Яна Гавриловича Бектыша Мутыкальского, ижъ дей въ року нынѣшнемъ деветьдесять семомъ мѣсеца Апрѣля одинадцатого дня, тотъ панъ Янъ Мутыкальскій, пропомневши боязни Божое и срокгости права посполитого, заживаючи окрутенства, людемъ хрестіянскимъ неналежачого, безъ вшелякого данья причины, въ селѣ короля его милости Нехолстахъ, въ дому подданого тамошнего Ѳедка Василевича Татарина, подданого его милости пана Виленского Игната Тишевича, зъ села Мутыкаль забилъ и нелютостивѣ на смерть замордовалъ, зъ живого мартвымъ вчинилъ. Того доводечи, покладалъ листовъ три оповѣданья сусѣдомъ околичнымъ: пана Миколая Букрабы, пана Яна Еленского и пана Ѳедора Скоковского подъ печатми и съ подписомъ рукъ ихъ. При томъ покладалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ оповѣданья на врадѣ отъ врадника Простеницного, пана Яна Решетарского, за датою року нынѣшнего де-

ветьдесять семого, Апрѣля дванадцатаго дня, а другій выписъ съ книгъ кгородскихъ освѣтченья тѣла забитого вознымъ Яномъ Остромечовскимъ, въ селѣ короля его милости Нехолстахъ, въ датѣ писанный Апрѣля чотырнадцатаго дня. Третій выписъ съ тыхъ же книгъ кгородскихъ сознанья тогожъ возного привоженья тѣла до владу замку Берестейского и поволанья того забойства на пана Яна Мутыкальского. А затымъ приповѣдалъ ку остатнему доводу брата забитого присегою, хотечи водле жалобы, присегою остатній доводъ учинить. Панъ Янъ Мутыкальскій сторона отпоровая на жалобу чинечи отказъ, незналъ се до умыслного забитья того подданого. Але дей самъ тотъ подданный его милости пана Виленского, добре передъ тымъ зъ иншими сусѣды, поплечниками своими, безъ жадное причины збунтовавшисе на него, чоловѣка невинного, и хотячи позбавити здорovia его, отповѣдъ и похвалгу на здорovie ему передъ вознымъ учинилъ, которою выполняючи на домъ его шляхетскій, во имѣнью Мутыкалехъ, въ року прошломъ деветьдесять шостомъ, мѣсеца Феврала двадцать пятого дня, съ помочникомъ своимъ наѣхавши, въ небытности его самого у дому, словы доброй славѣ доткливыми соромотилъ, ворота до двора вы-

билъ и вырубалъ и тивуна его зъ жоною збилъ и поранилъ, менуючи все за росказаньемъ его милости пана своего; потомъ того дня помененого Апрѣля оденнадцатого, кгда я Мутыкальскій, бывши для потребъ своихъ въ селѣ Нехолстахъ, тамъ же вступилъ былъ въ домъ до Оедка Татарина для купенья соли, и тамъ дано ему знати, же подданные его милости пана Виленского дорогу ему засѣли, хочечи его забить, меновите тотъ Игнатъ зъ братьею, потомъ заразомъ оный же Игнатій, само треть приѣвши съ кійми, яко зъ избы выходилъ за перси и за горло его уфатилъ и ту его у губу билъ безъ жадное причины, за которого початкомъ слуга его, Мутыкальского, боронечи его пана своего, ранилъ самого того Игната, который потомъ не отъ зраненья, але большей, яка маеть вѣдомость, опившия горѣлки, умеръ. Абы тежъ и и одъ зраненья, чога не признаваетъ, умерети мѣлъ, тогда за початкомъ своимъ въ оборонѣ былъ раненъ. И показавши выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ оповѣданья своего ку отводу до присеги бралъ се, хочечи то сумнѣньемъ своимъ своимъ поправить и отводъ учинити водлугъ артыкулу двадцать первого зъ роздѣлу одинадцатого; а далѣй на доводъ одповѣди ему, пану Мутыкальскому, отъ того небож-

чика Игната Ильяшевича и братьи его покладалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подъ датою року деветьдесять шостого, мѣсеца Февраля двадцать девятого дня, оповѣданья о тую отповѣд на здоровье и о вырубанье воротъ до двора его и о збитье тивуна и жоны его, чога дей онъ панъ Мутыкальскій не терпѣлъ и заразы на врадѣ, варуючи здоровье свое, оповѣдалъ. Зачимъ потомъ, еслисе што стало, тогда за початкомъ и за умыслнымъ прійштемъ онога на домъ, и маючи дей онъ право посполитое по собѣ, близшій есть на томъ ку отводу, а нижли жалобливые ку доводу. Умоцованный его милости пана Виленского, боронечи отводу, повѣдилъ, же дей тотъ артыкулъ двадцать второй роздѣлу одинадцатого тому отводу узычаеть, хтобы неумыслне кого ранилъ, або забилъ, и таковому кажетъ неумыслный учинокъ заразомъ сусѣдомъ и на врадѣ оповѣдать, а потомъся выводить, хтобы то видѣлъ и хто при томъ былъ; тогда за таковымъ свѣдѣцтвомъ отводу само третему присегою право узычаеть; а панъ дей Мутыкальскій, яко не съ пригоды, але зъ умыслу самъ власною рукою своею, а не слуга, забилъ, такъ теперъ и поступку водлугъ артыкулу помененого по собѣ не показуеть; зачимъ братъ забитого близшій есть

при поступку своемъ правномъ присегою доводъ учинити, а зваша самъ дей панъ Мутыкальскій знается до зраненья, едно на слугу вину свою складаеть; а братъ забитого на самого доводитъ, а ку тому стало се дей въ дому, а не на дорозѣ; допиралъ се по Мутыкальскому, если бы тотъ мниманый а неумыслный учинокъ, заразомъ по забитью, сусѣдомъ околичнымъ, яко право учить, оповѣдалъ, абы показалъ за таковымъ поступкомъ позволялъ само третему присегою отводъ учинить. Питано зъ ураду пана Мутыкальского, еслибы поступокъ правный мѣлъ за собою, жебы самотретей ку отводу до присеги бралъсе, кгдажъ тое забитье стало се въ селѣ, а не на обчомъ мѣстцу, а не въ полю. Панъ Мутыкальскій оповѣданья сусѣдомъ околичнымъ непоказуючи, зъ слугою и съ тивуномъ своимъ самотретей бралъсе до присеги, мовечи, же тамъ въ тотъ часъ, кгда зраненье за початкомъ оногъ подданогъ его милости пана Виленского стало, никто зъ обчихъ не былъ только слуга а тивонъ его. А потомъ просилъ часу до дня завтрешнегъ на становень пановъ Скоковскихъ, котрымъ дей заразомъ тое неумыслное зраненье оповѣдалъ и водлугъ оповѣданья своего онъ, яко шляхтичъ, зъ слугою собѣ ровнымъ отводъ присегою учинити готовъ.

Чого ему умоцованый его милости пана Виленского боронилъ и до артыкулу семьдесятъ осмого зъ роздѣлу четвертого указовалъ, же слуги за паномъ, ани противку паномъ свѣтчити и панове слугами своими выводитисе не могутъ. Мы врадъ, прислухавшисе тое справы межи его милости паномъ Виленскимъ, поводомъ, а паномъ Мутыкальскимъ позванымъ, которому дана вина о умыслномъ учинку и забитью подданогъ его милости пана Виленского въ селѣ короля его милости Нехолстахъ, въ домѣ подданогъ тамошнегъ Оедка Василевича, на имя Игната Тишевича въ року нынѣшнемъ девятьдесятъ семомъ, Апрѣля одинадцатогъ дня, до которогъ умыслногъ учинку, ачъ кольвекъ панъ Янъ Мутыкальскій незналъ се, одно до зраненья, и то повѣдилъ, кгда дей ѣхалъ до дому своего оный Игнатъ Тишевичъ, перво того отповѣдъ ему на здорovie учинилъ, на домъ его шляхетскій съ помочниками своими наѣждавши, подданныхъ бивши, потомъ дорогу ему въ томъ селѣ Нехолстахъ былъ засѣлъ, которому онъ, уходечи до дому подданогъ тамошнегъ въ Нехолстахъ, Оедка, былъ уступилъ, а тотъ Оедко пришедши тамъ въ губу ему вдарилъ, за которогъ початкомъ слуга его Мутыкальского въ оборонѣ его пана своего оногъ ранилъ, и на томъ

до присяги бралъсе;—то пану Яну Мутыкальскому пойти не могло, кгдажь зъ стороны его милости пана Виленского дана вина о умыслное забитье, которого оповѣданьемъ сусѣдомъ околичнымъ, потомъ на врадѣ освѣтченья вознымъ тѣла забитого и поволаньемъ, водлугъ права, поступокъ правный показалъсе, панъ Мутыкальскій ку отводу, водлугъ артыкулу двадцать второго зъ роздѣлу одинадцатого, поступку оповѣданья сусѣдомъ околичнымъ не мѣлъ. Съ тыхъ теды причинъ узнали есмо сторону поводовую бытъ близшую ку доводу и всказали присягу брату рононому забитого учинити на томъ, яко братъ его не въ оборонѣ, але зъ умыслного учинку отъ пана Яна Мутыкальского забить есть, и рокъ присягѣ до дня третего от-

ложили, кгда выконаеть, присудили на пану Яну Мутыкальскомъ за голову забитого его милости пана Виленскому и подданому его милости брату забитого двадцать пять копѣ грошей. Панъ Янъ Мутыкальскій розумѣючи сказанье наше быти неводлугъ права, ижъ есмо ему отводу сама третему и зъ слугою учинити не наказали, а обороны его на сторону отложили; апелевалъ съ тымъ до суду головного трибунальского, чого ему допущоно; съ которою справою обоя сторона передъ судомъ трибунальскимъ становитисе мають на тотъ часъ, кгда и иншіе sprawy воеводства Берестейского въ року нынешнимъ деветьдесятъ семомъ на трибуналѣ отправоватисе будутъ. Што для памети до книгъ врадывыхъ есть записано.

1609 г.

103.—Явка опредѣленія епископа Луцкаго по дѣлу объ убійствѣ есендзомъ Иваномъ Мазовецеимъ землянина Ивана Лесковского.

Изъ актовой книги за 1608—1609 годы, листъ 73—76.

Лѣта Божого Нароженья 1609, мѣсеца Генваря чотырнадцатого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, о Трехъ Крояхъ, Римскомъ святѣ, припалыхъ и судовне отправо-

ваныхъ, передъ нами вранники земскими воеводства Берестейскаго Федоромъ Патеемъ, судею, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, ставши очевисто у суду, земенинъ воеводства Берестейскаго, панъ Янъ Лесковскій, оповѣдалъ и намъ, урадови, до рукъ подалъ декретъ отъ его милости князя Мартина Шишковскаго, бискупа Луцкаго, съ печатью его милости и съ подписомъ руки его милости власное, въ справѣ отца его Яна Лесковскаго, пана Миколая Лесковскаго съ княземъ альтаристою Кюбринскимъ Яномъ Мазовецкимъ о забитье сына его, што о томъ ширей тотъ декретъ въ собѣ обмываетъ. И просилъ помененый Янъ Лесковскій, для вшелякихъ припадковъ, абы тотъ декретъ до книгъ нинѣшнихъ земскихъ былъ уписанъ, которого мы вранъ принели и такъ се въ себе маеть: Concludimus in causa, dilationibus, si quae datae sunt alterutri partium, revocatis et appellationibus refutatis, Christi nomine invocato, prae tribunali sedentes et solum Deum et iustitiam prae oculis habentes, matura deliberatione praehabita, adhibito iuris consultorum, protunc nobis assidentium, consilio, ex his, quae in causa homicidii voluntarii a Micolao Laskowski, una cum uxore sua, pro capite

filii sui proprii et naturalis, olim Ioanis Laskowski, assistente ipsoque accusatore instigatorum nostro iudicialiter et legitime Ioanni Mazowiecki, altarista Kobrinensi, intentata et coram nobis vertente et agitata, quod ipse Ioannes altarista suis manibus, ex bonibarda, fraudolenter et dolose supradictum Ioannem occidit, vidimus, audivimus, cognovimus, vidimus, audimus, et cognoscimus, partibus accusante et accusata in presentia nostra citatis et comparentibus in termino ad videndum et audiendum, definitivam sententiam ferri et postulare eandem postulantibus per hanc nostram sententiam definitivam, quam in his scriptis ferimus, sententiando pronunciamus et pronunciansententiando sentenciamus, supradictum accusatorem Nicolaum Laskowski cum sua conjuge plene, efficaciter et conclusively testimoniis nobilium fide dignorum et ab ipso accusato aliquot vicibus approbatorum et receptorum, nec iuste et legitime ab eodem accusato reprobatorum, fama quoque publica vicinorum et credulitate id ipsum nec non iteratis vulnerati, morientis, occisi protestationibus confirmantibus; servatis denique in accusationem huiusmodi debitis solemnitatibus, protestatione, proclamatione et denuntiationibus coram vicinis, factis denique ipso accusato, non penitus et precise occisionem negante,

anno die et loco in protestatione principali expressis: Ideoque praefatum Ioannem Mazowiecki, altaristam Kobrinensem, condemnandum esse ad poenas, contra homicidas injustos, voluntarios, in iure communi contentas, prout praesenti nostra sententia definitiva mediante, condemnamus, in primis eundem supradictum Ioannem ab executione ordinum deponendum et irregularitatis poena notandum et beneficio altaris Kobrinensis privandum perpetuo ipsumque ad alia beneficia ecclesiastica in posterum consequenda inhabilem declarandum et carceris actualis poena per annos quinque, iuxta iura canonica, in arce Janowiensi, in carcere ad hoc destinato, mancipandum et intendendum et ex fructibus altaris Kobrinensis praesentis anni aliisque rebus mobilibus, parentibus occisi Ioannis nobilibus pauperibus, in solamen eorum, florenos quingentos Polonicales dandos esse et debere decernimus, prout quidem per hanc nostram sententiam definitivam ab executione ordinum deponimus, irregularem pronunciamus, beneficio privamus, et ad alia obtinenda in posterum inhabilem declaramus, et fructus in solutionem summae praedictis parentibus in arctum arrestum ponimus et arrestari praecipimus. Condemnantes insuper eundem Ioannem Mazowiecki in expensis litis,

quarum taxationem nobis in posterum reservamus. Reservata etiam nobis facultate poenas supradictas arbitrio nostro moderandi, vel in alias similes commutandi, defensionibus autem a predicto Ioanne altarista productas de quandam asserta inhabilitate accusatoris aliasque exceptiones, ab ipso in processu oppositas, uti frivolas et nullius momenti, in partem rejicimus. Lata, lecta et in scriptis pronuntiata est haec sententia definitiva per nos Martinum Biskowski Dei et Apostolicae sedis gratia episcopi Lucerieni in civitate Brestensi in palatio nostrae solitae residentiae sub anno nativitatis Domini 1600 septimo, indictione quinta, die vero tertia Decembris Pontificatus Summi in Christo Patris et Domini nostri Domini Pauli, divina providentia Papae V, anno tertio, praesentibus admodum reverendis generosis et nobilibus dominis Francisko Zaewski JWD. Luceoriensi et Brestensi praeposito, Ioanne Żalasowski scholastico Luceorensi, Mikolao Żabiski, iudice Nurenensi, Adamo Żabicki, venatore Żabrociniensi, Martino Dombowski et Ioanne Baptista, metricato actorum consistorii nostri notario: cui manum nostrum subscripstimus. Ioannes Mazowiecki ab eadem sententia definitiva verbo appellavit, ut in actis latius et expressius continetur.

Appellationis autem hujusmodi terminus erit dies 3-tia Januarii 1608. Утого декрету печать притиснена

и подпись руки его милости князя бискупа подписано тыми словы: Sziskowski episcopus Luceoriensis.

1615 г.

104.—Осмотръ подсудеа Богдана Туминскаго мѣстечка Милейчиць, разореннаго войскомъ конфедераціи Брестской и градобитьемъ.

Изъ актовъ книги за 1615 годъ, листъ 226—229.

Лѣта Божого Нароженья 1615 года, мѣсеца Юня 22 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о Светой Тройцы святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне отправова-ныхъ, передъ нами, врадники судовыми земскими воеводства Берестейского, Прецлавомъ Горбовскимъ, судьей, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Яномъ Патемъ писаромъ, ставши очевисто у суду, урожонный панъ Василей Сасинъ Калечицкій оповѣдалъ и покладалъ листъ поѣзду моего, мене Богдана Туминского, подсудеа, до добръ его королевское милости, до староства Берестейского належачое, мѣстечка Милечиць, для видѣнья въ нимъ шкодъ розными способы сталыхъ, о которые листъ просилъ насъ панъ Калечицкій, абы для часу пришлого до книгъ

врадовыхъ земскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ былъ; въ чомъ мы слушную речъ виде-чи, оного принявши и въ книги вписать велѣли, а уписуючи такъ се въ собе маеть: Roku tysiąc sześćset czternastego, Nowembra dnia czternastego zapisaniem jaśnie wielmożnego jegom. pana Jarosza Wołowicza, podskarbiego ziemskiego y pisarza wielkiego xięstwa Litewskiego, starosty Upitskiego, ciwuna Powurskiego, dzierżawcy Rudnickiego, mego miłościwego pana, do mnie Bohdana Tyminskiego, podsędka ziemskiego, abym do starostwa Brzeskiego zjechawszy do miasteczka Mileyczyc, doyrzał wielkiego zubożenia zniszczenia tego miasteczka przez żołnerza confederatiew Brzeskiej wojska Sapieżynskiego, tak też pogorzających domow y gradobicia zboża,

tak oziminy iako y iarzyny, y do króla jegomości suplikowali, iakosia Bohdan Tuminski, podsędek Brzescki, w niebytności ichmosciow panow re-wizorow, na tenczas zesłanych od króla jegomości do starostwa Brzeskiego, ziachawszy roku i dnia niżey mianowanego do miasteczka Mileyczyc, starostwa Brzeskiego, które na tenczas dzierży jasne wielmożny jegomość pan Heronim Chodkiewicz, kasztelan Wilenski, starosta Brzescki, zakazawszy ia do siebie burmistrzowi Mileczyckiemu ze wszystką radą pomienionemu Mikołajiu Ihnatowiczu, burmistrzowi Semenowi Jaszkowiczu, Supranu Iwanowiczu, Stasiu Lipce, Waśkowi Paryszkewiczu, raycom, którzy stawszy przedemną pokazali relacją woznego przyznaną i s ksiąg Grodzkich w zamku Brzeskim, w której relacyi pokazali, naco i przysięgali raycy, że w mieście Mileyczycach spustoszało y nie siano włók dla zniszczenia żołnierzow piędziesiąt cztery trzecin dwie, popowskich włók cztery spustoszało za zmarciem popow pogorzalcow, ukazali, ze wszystką majątnością pogorzałych domow sześć, w rynku spustoszałych sześć, na ulicy Barbarynskiej spustoszało domow pięć, na ulicy Mielnickiej spustoszało domow trzy, na ulicy małej spustoszało domów cztery, na przedmieściu spustoszało domow ośm; do tego pokazali w teyże rela-

cyi gradobicie, że gradem Pan Bóg wybił przez wszystkie włoki miesckie, tak oziminy, iako y iarzyny dwie części pol ledwo trzecia część wcale zborza zostało, czemu ja ieszcze do końca wiary niedawszy, po ulicach y polach ieżdżąc, sam rewidowałem y według tey relacyi woznego spustoszenia domow y nie zasiania włók widziałem, a strony gradobicia przy relacyi woznego rozkazałem burmistrzowi z raycami pod przysięgą i pod sumnieniem przedemną prawdę powiedzieć, którzy stawszy przedemną powiedzieli, ze wszystkiem populstwem miasta Mileczyckiego pod przysięgą y sumnieniem, iż tak iest a nie inaczey, że nas Pan Bóg gradobicią nawiedził y zborże nam, iakośmy wyżey pomienili pobił; a ja weyżawszy w ich tak wielkie zniszczenie y zubożenie pomienionego miasteczka, tak przez żołnierza, iako z dopuszczenia Bożego przez grady przez podłość gruntu y ogień, mając w tem zupełną moc do jaśnie wielmożnego jegom. pana Jarosza Wołowicza, podskarbiego ziemskiego, mego miłościwego pana, tych pomienionych mieszczan władzą urzędu mego mnie od jegom. pana podskarbiego danego, przez pisanie jegomości, na ten rok terazniejszy tysiąc sześćsetny czternasty od cynszow wszelakich, który byli powinni do skarbu J. K. M., wolnemi czynić y wielmożnemu memu miłościwemu panu,

miłościwy panie Wilenski, starosta Brzescki o tym oznaymie, abyś wielmożny miłościwy pan, o tym wiedząc, od tych mieszczan Mileyczychich cynszow za ten rok wysz pomienionu wyciągać na nich nie raczył rozkazywać; gdyż to wszystko wielmożnemu memu miłościwemu panu wewerificatią moią w skarbie jego królewskiej mości przyjęto będzie; tak też u wielmożny mój łaskawy panie, wóycie Mileyczycki, oznaymie, aby, według prawa swego, cynszow od tych

mieszczan za ten rok niżej mianowany nie odbierał y do wielmożnego pana Wilenskiego, starosty Brzeskiego..... Data w Mileyczycach, roku y dnia wyż pisanego..... У того листу печать моя..... Туминского, подсудка, и подпись рукъ тыми словами: ..... Тумински, подсѣdek Brześki, рѣка swа. Который то листъ очевисто у суду покладанъ и до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

 1639 г.

105.—**Жалоба священника Мануила на подчапашаго Пекарскаго о нанесенныхъ ему побояхъ и оскорбленіяхъ съ произнесеніемъ угрозъ.**

Изъ актовъ книги за 1639 годъ, листъ 426.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шесть сотъ тридцать девятого, мѣсеца Генваря двадцать четвертого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Бересты отправованыхъ, передъ нами Петромъ Кохлевскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, вradниками судовыми

земскими воеводства Берестейского, постановившисе очевисто у суду, панъ Стефанъ Науцевичъ Губарь, оповѣданье священника Бѣльскаго Мануила Теодоровича на письмѣ на особу и въ справѣ нижеймененой ку записанью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное: Милостивыи панове въ радѣ земскей Берестейскей! Я Мануило Теодоровичъ, священникъ церкви Рожества Пресвя-

той Богородицы, зъ мѣста Бѣлое, маестности яснеосвѣдоного кнежатыго на Олыцѣ и Несвижу, его милости пана Александра Людвика Радивила, маршалка найвышшого великого князства Литовского, старосты Слонимского, якомъ дня оногдайшого, то есть дня двадцать первого, мѣсеца Генваря, у суду, въ року нынѣшнемъ тисеча шестьсотъ тридцать девятомъ, очевисто ставши передъ вашею милостью, великій жалъ свой и деспектъ свой, а эксцесъ черезъ его милость пана Крыштофа съ Теребеля Пекарского, подчасного воеводства Берестейского, подъ часомъ суженья роковъ земскихъ Трикрольскихъ, у Берестью теперь, отправаючихся, пополненный и мнѣ отъ него сталый оповѣдалъ. Тогда и на письмѣ того жъ теперь поновляючи, зъ великимъ жалемъ моимъ вашей милости, яко врадови, на преречоного его милости пана Крыштофа Пекарского, подчасного воеводства Берестейского, оповѣдаю зъ великимъ жалемъ моимъ, протестую, што ижъ въ року теперешнемъ тисеча шестьсотъ тридцать девятомъ, мѣсеца Генваря двадцать первого дня, будучи мнѣ тутъ въ мѣстѣ Берестейскомъ по нѣкоторыхъ пильныхъ справахъ моихъ, а ку тому довѣдуючися у суду духовного на капитулы Берестейское религии нашею Крещеное, о што бы мене пе-

редъ судъ капитульный Берестейскій мѣлъ запозвать тотъ же, его милость панъ Крыштофъ Пекарскій позвомя суду въ Бозѣ велебного его милости отца Юсифа Яковецкого, епископа Володимерского и Берестейского, пана и пастыря моего милостивого, и о всемя сятомъ у того суду капитульного Берестейского певне о томъ позвѣ вывѣдавшися, вжомъ ѣхаль ку домови моему до Бѣлое зъ Берестья, и кгдамъ пріѣхаль въ улицу въ мѣстѣ Берестейскомъ, ку Великому Мосту идучой, пріѣждчаючи ку мытницы, тамъ жемъ надѣхаль его милости пана Пекарского также въ саняхъ сѣдячого, вжо хочачого зъ Берестья ѣхать. За тымъ обачивши мене его милость панъ Крыштофъ Пекарскій, подчасній воеводства Берестейского, и выпавшій зъ воза, зъ саней своихъ, мене оному чоловѣка ни въ чомъ невинного, безъ жадное вины и данья причины моею, первѣй мене словами злыми и доброй славы моей доткливыми мовячи: атусь ми, неучливой матки сыну, псе поповскій, и заразы мя въ губу и по твари моей почаль пястью бити, и такъ мене побилъ, помордовалъ, жемъ ажъ головою земли мало не досягъ; и знову бивши мя пястями до шабли ся на мене порвалъ, хотячи мя шаблею сѣчи, рубати, ажъ ся если ему, пану Пекарскому, до ногъ

поклонилъ, просячи, абы мене безвинне не билъ и шаблею не рубаль. Теды таковой екссесь пополннвши и мене, особу духовную, удеспектовавши и побивши, всѣдаючи въ сани, еще отповѣдь и похвалку, хотячи мене забити, о смерть приправить, на здорovie мое учинилъ, тыми словы мовячи: еще то, псе поповскій, неучливое матки сынъ, ничего, але тя такъ, повѣда, еще буду бити, же ажъ и душу съ тебе выбью. О которое збитье и зраненье свое и тую отповѣдь и пофалку, мнѣ отъ его милости пана подчасного учиненую и екссесь

подъ часъ судовъ вашихъ милостей черезъ него пополненный, запозвавши мене до суду моего капитульного, належного, хотя и въ невинности моей мнѣ отъ его милости выданный, а таковой екссесь пополнити и мене удеспектовати важилься, хотячи я о то у суду вашихъ милости зъ нимъ паномъ Кърыштофомъ Пекарскимъ, подчаснимъ воеводства Берестейского, правне чинить, прошу, абы тое оповѣданье мое было принято и до книгъ записано. Што есть принято и до книгъ земскихъ Берестейскихъ записано.

1642 г.

106.— Судебное опредѣленіе по дѣлу Тура, обвиненнаго въ затравленіи собаками и убійствѣ гайдука Волка.

Изъ актовой книги за 1566—1641 годы, листъ 1183.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ чотырдесять второго, мѣсеца Октебрия десятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Светомъ Михалѣ святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне у Берестью отправованыхъ, передъ нами Андреемъ зъ Горбова Заранкомъ, судьєю, згодне на теперешніе ро-

ки обранымъ, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, и Петромъ Патеємъ, писаромъ, врадниками судовыми земского воеводства Берестейского, кгда съ порядку реестрового ку суженью припала справа яснесвѣцонного княжати его милости пана Януша Радивила, подкоморого великого княз-

тва Литовского, Казимірскаго, Каменецкаго и Шейвенскаго старосты, зъ земляниномъ воеводства Берестейскаго, зъ паномъ Стефаномъ Мартиновичемъ Туромъ, за позволомъ о речъ ниже мененую, за приволашемъ черезъ енерала сторонъ до права, одъ его княжачое милости за моцью умоцованый панъ Ерый Волковыцкій, а панъ Туръ самъ зъ умоцованымъ своимъ паномъ Жикгимонтомъ Юрковскимъ очевисто у суду становилисе. Затымъ умоцованый стороны жалобливое, доведши по него пана Тура черезъ возного тогожъ воеводства Берестейскаго Миколая Немиры Кругельскаго положонныхъ позволовъ, одного въ имѣнью Баранкахъ на приселеню млынарскомъ, а другихъ прибіяныхъ въ замку Берестейскомъ у брамы, у воротахъ, реляцію на врадъ признаную въ датѣ року теперешнего тисеча шестьсотъ чотырдесять второго, мѣсеца Сентебря дванадцатого дня, выписомъ зъ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ и року за ними слушне и правне припалого, — жаловалъ зъ него заданьемъ собѣ справы урожоного Яна Отена о заслуги и подстаростего Каменецкаго о то, ижъ ты, Туре, не огледаючисе ничего на вины, въ правѣхъ посполитомъ описаные и лехце собѣ оные поважаючи, также немаючи въ собѣ боязни Божое, смѣлъ и важиль еси

въ року прошломъ тисеча шестьсотъ чотырдесятомъ, мѣсеца Іюня двадцать третего дня, подданого нашего державы Каменецкое, подкоморого нашего, жалобливого зъ села Шаличъ, на име Василья Волка, избранца нашего скарбового, засадившисе на врочищу Великого, до твоее маестности належачого, съ помочниками своими многими, тобѣ имени и назвиски добре вѣдомыми и знаемыми, того подданого нашего избранца сокѣрою и кіями збилъ, поранилъ, собаками пощвалъ такъ окрутне, ижъ одъ того збитья, зраненья и пощванья зъ сего свѣта смертью зшолъ, яко жалоба на повѣ ширей есть доложона. А по прочитанью жалобы позовное, умоцованый княжати его милости, подкоморого великого князтва Литовского, на доводъ жалобы своее покладалъ протестацію о тое окрутное зраненье того Василья Волка, гайдука скарбового, на пана Стефана Тура учиненую, выписомъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подъ датою року тисеча шестьсотъ чотырдесятого, мѣсеца Іюня двадцать шостого дня, до того покладалъ реляцію такъ се выписомъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ возного вознанья Миколая Немиры Кругельскаго огляданья того окрутного посѣченья того гайдука, въ датѣ того року мѣсеца Іюня двадцать шостого дня, до то-

го покладалъ протестацію на тогожь пана Тура, кгда тотъ гайдукъ посѣченный съ тыхъ ранъ умеръ, о забитье занесеную выписомъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ, въ датѣ тогожь року, мѣсеца Сентября тридцатого дня, и реляцію тогожь возного Немиры Кругельского, въ датѣ тогожь року, мѣсеца Сентября тридцатого дня, оказыванья и обволыванья на врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ тогожь тѣла, черезъ пана Тура забитого и на смерть тыранско замордованого. А оказавши и доведши такого забитья и замордованья того небожчика гайдука, засадки ѣдучого зъ мѣста Каменца на добровольной дорозѣ, чоловѣка ему ни въ чомъ невинного, повинный отъ брата небожчиковскихъ троухъ до присеги приповѣдалъ; а по присезѣ за такое тыранское посѣченье и забитье, на смерть замордованье, подавши конституцію року тисеча шестьсотъ тридцать первого и року тисеча шестьсотъ тридцать осьмого, всказанья совитого головщизны, двоухъ сотъ гривень и шкодъ за тымъ поднятыхъ, за присегою тыхъ же брата и повинныхъ небожчиковскихъ, на пану Туру и маетности его вшелягой лежачой и рухомыхъ суммахъ пѣнежныхъ, гдѣ кольвекъ будучихъ, домавялъ; а зато ижъ подь бокомъ княжата его милости такий ексцесъ пополнилъ и тымъ кня-

жата его милости зневажилъ, сѣдєня на замку Берестейскомъ недѣль дванадцати потребовалъ. А панъ Стефанъ Туръ черезъ умоцованого своего повѣдилъ, ижъ при наѣздѣ на лѣсъ его во имѣнью Великомъ, боронечи кгрунту тому Волкови, въ оборонѣ здоровья его пана Тура тое зраненье статесе мусело, кгда се порвалъ до него, а насъ Тура, и покладалъ выпись съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ протестаціи его пана Тура на того Волка и иншихъ подданныхъ о наѣздѣ на лѣсъ его, въ датѣ року прошлого тисеча шесть чотырдесятого зъ реляцію возного Войтѣха Залуцинского, на которыхъ сама речь ширей есть доложона. А подавши съ права посполитого артыкулы деветнадцатый и двадцатый зъ роздѣлу одинадцатого, онъ панъ Туръ самотреть на томъ, ижъ правдиве, водлугъ обжалованья его, въ лѣсѣ его власномъ, а не на добровольной дорозѣ тому Волкови, подданому его королевское милости села Шаличъ тое збитье и зраненье въ оборонѣ здоровья его пана Тура сталосе, до присеги приповѣдалъ, а затымъ вольности одъ того обжалованья домавялсе. На што умоцованый княжата его милости повѣдилъ: што умоцованый пана Туровъ показуетъ, протестацію и реляцію возного, менуючи якобы того Василья Волка, гайдука,

не на дорожѣ, але въ лѣсѣ своемъ посьчи и забити мѣль, якобы якого квалтовника; теды жадное протестаціи о тую шкоду въ лѣсѣ на подданныхъ княжата его милости и того гайдука забитого, жебы передъ тымъ въ лѣсѣ шкоду чинити мѣли, не показуеть. Але вжо уходячи того мужобойства, протестацію по таковомъ учинку до книгъ заносить и самъ до отприсяженья береть, што его подкати неможеть; альбовемъ и каждый бы такъ кого забивши и окрутне замордовавши, отприсегнутисе хотѣль, але то его подкати не можеть, бо кровь невинная справедливости светое потребуеть и помсту до Пана Бога волаеть: теды я не трохъ, але пети брати и повинныхъ небошчиковскихъ до присеги на томъ всемъ приповѣдаю, по присезѣ всказанья, водлугъ констытуціи, совитое головщизны и сѣденья на немъ пану Туру и повторе домавяль. А такъ мы судъ въ той справѣ ясне освѣцоного княжата его милости пана Януша Радивила, подкоморого великого князтва Литовского, Казимерского, Каменецкого и Шейвенского старосты съ паномъ Стефаномъ Туромъ, за позвомъ въ довоженью справедливости подданнымъ староствамъ его княжачое милости Каменецкого зъ села Шаличь о забитье съ тогожъ села гайдука, выбранца скарбового, Василья Волка

отъ збитья кіевого, секирою посьченья и щаванья псами; въ которой справѣ зъ очевистого обудвухъ сторонъ мовенья, ажъ се панъ Туръ при процесахъ своихъ правныхъ до присеги бралъ, ижъ при наѣздѣ на лѣсъ его тому Волкови, яко квалтовникови, боронечи здоровья своего, одъ оного тое зраненъе стати се мусело; однакъ же мы судъ, уважаючи то, ижъ передъ тымъ панъ Туръ о тые наѣзды жадного процесу не чиниль, а кровь невинная о помсту до Пана Бога волаеть, прото повинный того Волка, водлугъ взятасе и за присегу самопятьый, доводъ присеги ближшій при забитомъ узнаваемъ на томъ, ижъ тотъ небожчикъ Волкъ, гайдукъ, безъ данья его причины, на добровольной дорожѣ, а не въ лѣсѣ въ пана Тура, такъ сродзе есть збитый, зраненый, псами щваный и съ того збитья и зраненья тотъ небожчикъ Волкъ, водлугъ обжалованья съ того свѣта зшолъ, которую присегу передъ нами дня третьего мають оказати. По которого за забитье того гайдука, водлугъ констытуціи, совитое головщизны водлугъ стану его двѣстѣ гривень его княжачое милости пану подкоморому на пану Туру и на всякихъ добрахъ его лежачихъ и рухомыхъ и сумахъ пѣнежныхъ, гдѣ се которые вказують и окажутъ, зъ учиненьемъ одправы порядкомъ прав-

нымъ, заложивши на съ противно-го заруку таковоеожъ сумы, вска-зуемъ. Одъ которого дѣкрету панъ Туръ до суду головного трибуналь-ного апелеваль, которое апелляции допустили есмо въ терминъ належ-ный суженья справъ воеводства Берестейского, въ датѣ въ року

дасть Богъ пришломъ тисеча шесть-сотъ четьрдесять третемъ ку суже-нью припадающихъ. Затымъ зъ обу-двухъ сторонъ о шкоды одна сто-рона противко того протестовали-се. Которая справа, яксе точила, до книгъ нынѣшнихъ земскихъ Бере-стейскихъ есть уписана.

1772 г.

107.—Опредѣленіе по дѣлу между помѣщиками Брестскаго уѣзда и ксен-дзами Базилианами о захватѣ имѣнія генераломъ сихъ послѣднихъ Ге-равдіемъ Лисанскимъ и обращеніи его въ монастырскую собственность.

Изъ актовой книги за 1772—1774 годы, листы 307—343.

Roku tysiąc siedemsetnego siedem- dziesiąt wtórego, miesiąca Iulii, dwu- dziesiątego czwartego dnia.

W sprawie za niżej wyrażonemi aktoratami i żałobami, do nich należącemi, mianowicie za pierwszym J. PP. Mikołaja, Woyciecha, Win- centego i Leona Horainow, braci rodzonych, w B. WW. J. XX. Mar- cinem Giedroyciem, superiorem, Mar- tynowskim kaznodzieją i innemi prze- mieszkivaiącemi we dworze Nowo- sieleckim xiężą Ordinis Sancti Ba- silii magni, za pozwem od aktorow po obżałowanych ichmościow, przed nasz sąd wyniesionym, i za żałobą

w nim wyrażoną, mieniać o to, iż co dobra Nowosiołki, w woiewodz- twie Brzeskim sytuowane, w posses- syi niegdyś wieczystey imienia Gro- dzickich, gradu successionis na czte- rech braci rodzonych Grodzickich spadłe, tandem za zrzeczeniem się trzech braci, in societate zostających xięży Grodzickich, cum hac iednak cautela, ażeby też dobra Nowosioł- ki nigdy od familii swoiey alieno- wane nie były, iednemu s. p. Kazi- mierzowi Grodzickiemu dostałe, zo- stawszy obżałowani WW. XX. Ba- zylianie in prae iudicium sukcessorów imienia Grodzickich, sola impressione

pii zeli, w roku tysiąc siedemsetnym pięćdziesiąt osmym, Iulii dwudziestego trzeciego dnia, singulariter, bywszy generał ordinis S. B. M. książdz Herakli Lisanski, przywiódłszy s. p. Kazimierza Tadeusza Lada Grodzickiego i Katarzynę, z Borysowskich, Grodzicką, małżaków, do punktów funduszowych na cerkiew pod tytułem Tróycy S., w teyże maiętności Nowosiołkach, też punkta, przeciwko wszelkim słusznosciom i prawu, z pokrzywdzeniem żałujących się delatorow, succedentium po s. p. Grodzickich successorow, nie pomniąc, iż iako dobra wieczyste dziedziczne imienia Grodzickich, albo bezpotomnie zeszlých, s. p. Kazimierzu i Katarzynie Grodzickich, małżonkach, od następuiącey familij, intuitu wyrażenia w zrzeczeniu trzech braći Grodzickich, alienowane bydź nie powinny; cztery części maiętności Nowosiołek ad suam violenter praeoccupavit possessionem, a nie tylko same dobra ad velle sui opisałi, ale też varii tituli ruchomość, którą pari modo iako i sama maiętność Nowosiołki, idque, cyna, miedz srebro, złoto, rzędy, karabele, pałasze, pasy, suknie, kleynoty, tudzież bydło rogate i nierogate, konie iezdne i stadne, na żałujących się delatorow succedere powinne, niemniey oraz zboża varij grani pozostałe, pozabierali in suum usum et fructum obracali i obracają, z należytey possessyi ża-

łaujących się delatorow, która probatur in tempore uczynioną intromisiam, anno millesimo septingentesimo sexagesimo tertio post sera fata s. p. Katarzyny z Borysowskich Kazimierzowej Grodzickiey, na dniu dziewiętnastym Februaryi stały, iż obżalowani J. XX. Bazilianie nie tak zelo pietatis, iako bardziey chciwością zdieci, uti enarrat process in eodem anno Februaryi dwudziestego trzeciego dnia uczyniony, tak pozostałe mobilia pozabirali, iako też samych żałujących delatorow legitime in possessionem successivam do maiętności Nowosiołek weszłych, illegitimo ac illicito ausu, z nie małą gromadą ludzi różnych z swych konwentow zebranych, napadłszy przyiaciela żałujących J. P. Antoniego Łukaszewicza, przytym też i koni troie crudeliter przestrelili, expulsią kryminalną ze dworu i fortuny żałujących successjonalney uczynili, ruchomość wszelką, summy pieniężne, zboża varij grani, bydło, konie i inne supellectilia, niemniey oraz dokumenta varij tituli, tak na maiętność Nowosiołki, iako też i dalšie inne violenter pozabierawszy, do konwentu kobryńskiego powyprowadzali, iak obloquuntur processa, wiele nieprzystojnych charekterowi transakcyi poczyniwszy, do szkod, strat i expensow prawnych żałujących przyprowadzają. Oco wszystko żałujący iure persequendo ante omnia,

do komportacyi wszelkich i wszystkich praw, dokumentów, zapisow iuris et possessionis sub nexu iuramenti, tudzież do komportacji omnis tituli ruchomości, kleynotow, summ pieniężnych, tak ex capite Lgockich dziadów żałowujących i obżałowanych ichmościow permanentium, do approbaty dekretów w roku tysiąc siedemsetnym sześćdziesiąt pierwszym, Februaryi siódmego dnia i dalszych in hac causa zaszyłych dokumentów, vigore których do uznania reindukcyi, inkwizycyi, kalkulacyi, werefikacyi, a obżałowanym ichmościom per totum spraw, dokumentow, funduszów na zgubę uprojektowanych skassowania, salva melioratione tey żałoby. Za drugim aktoratem: w Bogu przewielebnego J. X. Marcina Melecijusza Giedroycia, superyora i wszystkich J. XX. Bazylianow, klasztoru Nowosieleckiego z J. PP. Mikołajem, Woyciechem, Wincentym i Leonem Horainami, bracią rodzonemi, Mikołajem Sławką, Józefem Dąbrowskim, cujusvis nominis, Ancutą, Janem Snieżką, Gabrielem Snieżką, Ignacym Ostromeckim, Leonem Dehollim, Jakubem Kulniem, Marcinem Imienińskim, Ambrożym Łukaszewiczem i Iurkiewiczem sługą W. J. P. Pawła Dąbrowskiego pisarzewica grodu Brzeskiego, za pozwem od aktorow po obżałowanych ichmościów, przed nasz sąd wyniesionym, i za żałobą w nim wyrażoną, mieniać i referując się do zaszyłych

in antecelum żałob processow, dekretow i całego generaliter procederu prawa, do approbaty funduszu przyznanego i zaprzysiężonego, tudzież wszelkich iuris et possessionis, pro parte actorea służących, dokumentow, vigore których do obwarowania żałowującym delatorom omnimodam securitatem dóbr Nowosiołek cum attinentiis wieczystey funduszowey possessyi, a quavis obżałowanych ichmościow impetitione, praepeditione, violentia et intrusione do komportacyi przez wszystkich obżałowanych ichmościow Horainów spraw, dokumentów różnych, tudzież do komportacyi wszelkiey ruchomości, mobiliiow, pieniędzy gotowych, złota, srebra, cyny, miedzi, dzwonow, tudzież wszelkiego naczynia gospodarskiego, koni, bydła i wszelkich generaliter sprzętów, czasu niazdu w dobrach Nowosiołkach, przez obżałowanych ichmościow per vim et potentiam violenter zabranych, sub nexu iuramenti, a za niepoiednokrotne inwazye i violencye do pokarania penami, de lege sciągającemi się et sessione turris, do skassowania wszelkich, przez obżałowanych ichmościów założonych, na summy arestów, a do przysądzenia tych summ żałowującym delatorom, na uspokojenie kredytorow s. p. fundatorki, do nadgrodenia wszelkich szkod, strat i expensow prawnych, do uznania inkwizycyi i szkod werefikacyi, do

uznania perkontrawencyjnych dekretowi oczewistemu sądow kapturowych, wojewodztwa Brzeskiego, do skassowania wszelkich i wszystkich in praejudicium żałujących delatorów uformowanych dokumentow, oraz do uznania tego wszystkiego, quod iuris et praetensionis bydź może, a czasu prawa fusius probabitur, salva żałoby melioratione. Za trzecim aktoratem: J. PP. Mikołaja, Woyciecha, Leona i Wincentego Horainow, braci rodzonych, z przewielebnym w Bogu J. X. Marcinem Melecjuszem Giedroyciem, superyorem i wszystkimi J. XX. Bazyljanami we dworze Nowoseleckim przemieszkiwającymi, za pozwem od aktorowpo obżałowanych ichmościami, przed nasz sąd wyniesionym i za żałobą w nim wyrażoną mieniając i referując się do zaszłych żałob, processow, dekretów i oraz całego procederu prawa, oraz oto: iż obżałowani wielebni xięża Bazyljanie, poznawszy, iż constitutiones naywyższej stolicy Apostolskiej et ordinis proprii obżałowanych, ex consideratione augendae gloriae Divinae, modum przyimowania funduszow praescribendo, któreby tylko przeciwko tym statutom stolicy Apostolskiej przyjęte były pro nullis censent i że prawa narodowe praetextuosas z dóbr cudzych, a bardziej pendente lite o też dobra foundationes, znosząc et ipso facto niszcząc nie tylko legiti-

mis successoribus takowe dobra rehabere pozwalają, lecz insuper cuique ex statu nobili ius delationis brać permittunt; a pamiętając na popełnione przez siebie gwałty, wiołencye, boie, zabory, ranienia ludzi i dalsze Bogu, prawu i ludziom przeciwnie facinora (o których manifesta, wizye, obdukcye, dekreta i cały proceder prawa dowodnie świadczy); które bezprawności chcąc clandestino actu pokryć, obżałowanych Bazylego Załuszczyńskiego lucida mente carentem, do approbaty bezprawnego, na cudzey własności et contra leges patrias, przez zeszlých Kazimierza i Katarzynę z Borysowskich Grodzickich, podstolich Smolenskich, iakowychści punktów funduszowych, czyli niby titulo funduszu, a w samey rzeczy wlewku, na pokrzywdzenie nie tylko żałujących delatorów, lecz i wszystkich okolicznie sąsiadujących subtelnemi namowami przywiódłszy, widoczny kondykt z tymże obżałowanym uczynili, i tym sposobem dobra macierzyńskie, ex capite Lgockich po matce żałujących delatorów nie wyposażoney, żałującym należące, Nowosiołki nazwane, zabrali, i dalsze praktyki in konweniencye poczynili miastu chwały P. Boga, pokrzywdzeniem ludzi niewinnych i oppressyą onych bawią się. O co wszystko żałujący delatores z obżałowanymi ichmościami, chcąc iure agere, ante omnia do

approbaty wszelkich i wszystkich pro parte actorea służących dokumentow, dowodow do uznania inkwitacyi ad sortem majątności Nowosiołek ex capite Lgockich iure successivo na żałościących delatorow, qua legitimis successoribus, do skasowania bezprawnie poczynionych punktów funduszow et omnis tituli cura et adinventis modis zfomentowanych dokumentów tak przez zeszyłych w Bogu urodzonych Grodzickich, iako też samych obżałowanych ichmościow et ex eo sądzenia dziedzictwem całej majątności Nowosiołek żałościącym delatorom secundum dispositionem praw W. X. L. de similibus opisanych, iako legitimis sucesoribus et delatoribus, do uznania kalkulacyi werefikacyi ex illegitima pomienoney majątności possessione, oto wszystko, co czasu prawa fusius deducuntur, salva melioratione tey żałoby. Za czwartym aktoratem w Bogu przewielebnego J. X. Marcina Meleciusza Giedroycia Ordinis S. Basilii magni superyora i wszystkich J. XX. Bazyljanow Nowosieleckich z J. P. Felicyaną Maryanską matką, Józefem Toczyńskim synem, tudzież niewiernym Hirszowiczem Zarachowiczem za pozwem od aktorow po obżałowanych ichmościach przed nasz sąd wyniesionym i żałobą w nim wyrażoną, mieniać oto: iż co w Bogu zeszyły cuiusvis nominis J. P.

Maryński a mąż obżałowaney jeymości z swoim pasierzbem Józefem Toczyńskim w iedney zostaiąc radzie i namowie z J. PP. Horainami, o pułnocy, w roku tysiiąc siedemsetnym sześćdziesiąt trzecim, miesiąca Februaryi piętnastego dnia, napadłszy na klasztor xięży Bazyljanow Nowosielecki, funditus zrabowali, różney ruchomości, złota, srebra, cyny, miedzi, sukień różnych, futer, bielizny, poiazdow etc., iako na osobliwym rejestrze pokaże się, one zabrali, tudzież skrzynię z dokumentami, na dobra funduszowe służącemi i innemi violenti modo wzieni i do tych czas one dokumenta u siebie trzymają, wszystkim tych dokumentow do czytania dają i one rozpraszają, wydając dokumenta sąsiadom nieprzyjaznym, szkodę w granicy czyniącym, którzy czytając te dokumenta mogli pozabierać co najlepsze pro parte actorea dokumenta i one pochować lub popalić; zaczym żałościący delatores do pokarania za gwałty, rabunki i różne wiołencye penami de lege sciągającemi się i sessione turris, do komportacyi sub nexu iuramenti zabranych z skrzynią wszystkich wieczystych Nowosieleckich spraw manifestow, processow i wszelkich dokumentow i wziętych podczas gwałtownego niazdu wszystkich mobiliow, sprzętow, na osobliwym rejestrze spisanych, do uznania in causa violentiarum

inkwizycyi, do nadgrodenia szkod, poczynionych w klasztornym dworze, za połamanie drzwi, zamkow, zawiasow, okien wystrzelania, piecow pobicia etc. do zapłacenia kosztow na prawo łożonych, do uznania tego wszystkiego quod iuris et praetensionis bydź może, a czasu prawa fusius probabitur, salva tey żałoby melioratione. Item za pozwem i za drugą żałobą, do tegoż aktoratu należącym, mieniać oto: iż obżałowany żyd, zmówiwszy się z J. PP. Horainami i wziowszy kontrakt na trzy roczną arendę karczmy żałujących delatorów nietylko zawiodł onych, lecz na większą szkodę żałujących delatorow podmówił tych że J. PP. Horainów do nayscia gwałtownego armata manu na karczmę żałujących delatorów, do zabrania violenter stojącej na gruncie klasztornym słodowni, swirna, browarnych różnych naczyń, do zarzucenia studni karczemney, zrzucenia dachów z browaru i stodoł karczemnych, dwóch ławek, stołów, stołkow, klamek wyłamania, także o nie zapłacenie arendy, i za wzięte żyto we dworze (uti fusius manifest rem enarrat) tudzież oto: iż co obżałowany niewiernego żyda oyciec Zarach Ickowicz trzykroć spaliwszy karczmę s. p. J. P. Ludwika Grodzickiego i poczyniwszy wielkie szkody przez czarodzieystwa, palodzieystwa i przyprowadziwszy do wielkiego prawnego ko-

sztu w grodzie Brzeskim, potem w zadwornych sądach i wypadłych dekretach na łapanie onego, zabranie towarów etc. pomieniony Zarach Ickowicz per amicabilem compositionem zgodził się z w Bogu zesłym J. P. Ludwikiem Grodzickim na dwa tysiąca sześćset złotych polskich i dał oblig na siebie i sukcesorow swoich do wypłacenia pomienioney summy insuper w tymże obligu opisał się, ieśliby s. p. J. P. Ludwik Grodzicki, lub successores iego, nie chcieli w swoiey karczmie trzymać lub z karczmy swey onego wyrugowali, zaczym ani on, ani potomkowie iego nie powinni pod żadnym possessyonatem mieszkać ullo titulo w okolicy Nowosiołkach pod wielkimi wadyami; a obżałowany Hirsz, nie zapłaciwszy za miesiąc arendę złotych dwadziescia dwa i groszy piętnasćie, za żyto wzięte złotych dwadziescia, z karczmy uciekł, nietylko zaciagnionego długu dwóch tysięcy sześćset złotych polskich nie chce wypłacić żałującym delatorom, zmyśliwszy i sfabrykowawszy kwitancyą, niby od s. p. J. P. Ludwika Grodzickiego; lecz na podstęp żałujących delatorów mieszkając w karczmie J. PP. Horainów różne szkody czynić nie przestae, in uno będąc consilio ac conductamine z J. PP. Horainami, z któremi zabrał słodownię i inne budynki, oraz wszelkie sprzęty circa invasionem

myto do żałuujących delatorów należą do siebie odbierając; a żałuujący delatores mosty stawić muszą, nieprofituując czwarty rok myta najmniejszego szeląga; zaczym do wypłacenia dwóch tysięcy sześciuset złotych polskich cum provisione, do zapłacenia za arendę i żyto wziętę złotych pięciudziesiąt dwóch i groszy piętnastu, do wrócenia i nadgrozdzenia za branie myta przez lat cztery i więcej, do niemieszkania, vigore opisu pod żadnym possessyonatem w Nowosiołkach, do przysądzenia wadyów, w obliżu wyrażonych, za mieszkanie trzyletnie w Nowosiołkach i więcej pod innym possessyonatem, do wrócenia kosztów prawnych i pokarania za dopuszczenia i namowy na czynienie violencyi przez J. PP. Horainów żałuującym delatorom, i tego wszystkiego quod iuris et praetensionis bydź może, a czasu prawa fusius probabitur, salva tey żałoby melioratione. A za piątym aktoratem, z rejestrow spraw termini tacti J. PP. Felicyanney z Grodzickich Maryańskiej, in viduali statu zostającej, Mikołaja Wojciecha, Leona i Wincentego Horainów, braci rodzonych, z J. PP. Felicyanem Stachorskim i Janem Grodzickim, za pozwem zakazem od aktorow po obżałowanych ichmościami przed nasz sąd wyniesionym i za żałobą w nim wyrażoną mieniąc o to: iż obżałowani ichmościewie, nesci-

tur, czy z własney iakowey przeciwko żałuującym delatorom invidyi, czyli też z namowy ichmościewięży Bazylianow, modo intrusivo przemieszkiwaiących w majątności Nowosiołkach, we dworze zeszłego J. P. Kazimierza Grodzickiego, w roku tysiąc siedemsetnym sześćdziesiąt dziewiątym, miesiąca Januaryi ze dnia dwudziestego czwartego na dzień dwudziesty piąty, sposobem potaiemnym dokumenta po zeszyłym w Bogu J. P. Maryanskim, mężu żałuującej J. P. Felicyanney Maryańskiej, pozostałe, rozumiejąc, iż iakową nieprawnemu titulo funduszowi, w tych dokumentach oraz zawodnemu aktorstwu zeszłego J. P. Kazimierza Grodzickiego, znajdują, pomoc nocną porą u teyże J. P. Maryańskiej, w mieście J. K. mci Dywinie przemieszkiwaiącej, wzięli, o które potaiemne wzięcie upominającym się żałuującym delatorom obżałowani ichmościewie nie tylko nie oddali, lecz insuper z J. XX. Bazylianami in conducto idąc, takowe dokumenta onym pooddawawszy dla utaienia takowey bezprawności, ex conducto siebie J. XX. Bazylianom niby zaopowadzić poradzili, o który podstępek, bezprawność i widoczną krzywdę żałuujący delatores, chcąc iure agere, obżałowanych ichmościewięży ante omnia do przyięcia z rejestru taktowego rozprawy, do komportacyi potaiemnym sposobem wzię-

tych dokumentow sub nexibus iuramentorum, do pokarania penami przykładnemi za takowe potajemnym sposobem wzięcie dokumentow i uczyniony podstęp, do nadgrodenia szkod, strat, expensów prawnych i o to wszystko, co czasu prawa fusius deducetur salva tey żałoby melioratione. Za takowemi żałobami, z pozwów autentycznych wypisanemi, partes inter se concertantes przed nasz sąd instituerunt actionem. W której sprawie: w roku tysiąc siedemsetnym sześćdziesiąt piątym, miesiąca Junii iedynastego dnia, my sędziowie ziemscy woiewództwa Brześćkiego, aktorat wzajemny JXX. Bazylianow z karty pięćdziesiąt trzeciej registrow ordynaryinych do wpisu i aktoratu JPP. Horainow na kartę piętnastą tychże regiestrów ingrossowanego, z którego praesens coincidit negotium, przyłaczywszy, proceder inter partes nakazaliśmy; in procedendo, po kontrowersyach abutrinque wynoszonych, kopie spraw wszystkim stronom ab utrinque do kancelaryi naszej ziemskiej woiewodztwa Brzeskiego, przed następującą oczewistą rozprawą dać nakazawszy, comportationem przez JPP. Horainow wszelkich generali titulo dokumentów na dobra Nowosiołki, post obitum JP. Kazimierza Grodzickiego pozostałych a u tychże ichmościow reperiri mogących, et vicissim eandem comportationem przez

JXX. Bazylianow dokumentow, realitatem aktorstwa zeszyłych JPP. Grodzickich ewinkuiących, sub nexu iuramenti przez JPP. Mikołaja i Woyciecha Horainow i przez JX. Giedroycia superyora eiusdem loci praestandi przy oczewistey na przyszłych sądach rozprawie, decrevimus. Roku tysiąc siedemsetnego sześćdziesiąt szóstego, dnia czternastego Januarii, za przypadnieniem, ad mentem konstytucyi novellae legis, z głoś wpisu JPP. Horainow tymże aktorom beneficium iuris godziny et similiter eodem anno die szesnastego Oktobra pozwanym JXX. Bazylianom tegoż beneficium iuris godziny ad expirium onych użyzczyliśmy. Roku tysiąc siedemsetnego siedemdziesiąt wtórego, miesiąca Januaryi siódmego dnia, sądy nasze przy tymże aktoracie ufundowaliśmy; dnia piętnastego eiusdem post recessum od dekretów kontumacyinych, idque z aktoratu JPP. Horainow w grodzie Brzeskim na JXX. Bazylianów, seorsive przez JXX. Bazylianów w trybunale W. X. Lit. na JPP. Horainów wypadłych, activitatem loci standi de consensu partium obwarowawszy, proceder nakazaliśmy. Inprocedendo dnia ósmnastego Januarij, tysiąc siedemsetnego siedemdziesiąt wtórego roku, po kontrowersyach, in praesentia JX. Giedroycia i JP. Woyciecha Horaina ab utrinque wnoszonych, my sędziowie ziemscy woiewodztwa Brzeskiego, in-

sistendo dekretowi w roku tysiąc siedemsetnym sześćdziesiąt piątym, miesiąca Junii iedynastego dnia, w sądzie naszym ferowanemu, eandem comportationem dokumentów omnis tituli, do aktorstwa JP. Kazimierza Grodzickiego majątności Nowosiołek ściągających się, iako też kart obligow po zeszyłm JP. Grodzickim pozostałych a u JXX. Bazyliańów, reperiri mogących, przez JX. Melecycusza Giedroycia, superyora rezydencyi Nowosieleckiey, sub eodem nexu iuramenti super veram realem et totalem comportationem, pod registrem na dzień dwudziesty praesentis exacte sporządzonym, coram nostro officio praestandi uznaliśmy, et vicissim przez JP. Woyciecha Horaina comportationem dokumentow, iakowekolwiek mieć mogą, ad fundum Nowosiołek po zeszyłm JP. Grodzickim pozostałe sub eodem iuramento similiter pod registrem in eodemque termino decrevimus. Dnia dwudziestego Januarii in termino do iuramentu coincidenti, satisfaciendo dekretom antierius zaszłym, JP. Woyciech Horain rotą przez strony akceptowaną, super veram realem et totalem comportationem dokumentów, po zeszyłch Kazimierzu i Katarzynie Grodzickich małżonkach znajdujących się a na regestrze spisanych iurament wykonał; a JX. Giedroyc superyor Nowosielecki na dniu dwudziestym wtórym Januarii iurament rotą, ex deci-

sione przepisaną i konnotowaną, super eandem comportationem, ażeby wykonał i dokumenta komportował injunximus. Eodem anno, mense et die, przyłączywszy aktorat z karty pierwszej regestrów ordynaryjnych rokow Święto Trzykrólskich, a takowe łączenie po kontrowersyach ex decisione uznane i proceder injunximus. Dnia dwudziestego trzeciego Januarii, tysiąc siedemsetnego siedemdziesiąt wtórego roku, po kontrowersyach ex parte JXX. Bazyliańów o uznanie dylacyi ad munimenta, ex parte vero JPP. Horainów o uchylenie oney wnoszonych, my sędziowie ziemscy woiewodztwa Brzeskiego, stosując się do praw allegowanych, necessariam dilationem ad munimenta specificata idque ob non reperibilitatem et tantis per non existentiam, dokumentu wlewkowego na tysiąc sześćset osiemdziesiąt złotych polskich od JPP. Lgockich małżonkow JP. Ludwikowi Grodzickiemu danego, a summopere do ninieyszey sprawy potrzebnego, censuimus et ex eo na przyszłe sądy oczewistą rozprawę, iako też uznany JX. Melecycuszowi Giedroyciowi super veram realem et totalem comportationem wszelkich i wszystkich post obitum JP. Kazimierza Grodzickiego i samey jeymości małżonków pozostałych, wszelaki majątek onych remonstruiących, sine quibusvis exceptionibus pod registrem przed oczewistą

rozprawą iurament, sub vigore irremissibilium paenarum contraventionis, do tychże następujących sądów reiecimus; oraz prawem opisany iurament super munimenta interposuimus; eodem anno et die ponieważ produkowanym od JX. Giedroycia dokumentom od JPP. Horainow obietio irrealitatis ac si fabricationis iest uczyniona, które decreta na regestrze wyrażone distinctim, przez nas sędziow ziemskich wojewodztwa Brzeskiego wespół z regestrem konnotowane ex praemissis do następującej oczewistey rozprawy ex decisione praesenti in archivo cancellaryi naszej ziemskiej tychże dokumentow locationem uznaliśmy; ad haec ad requisitionem JPP. Horainow zapis zrzeczny z listem na przyznanie od JPP. Czerniewskich małżonków JP. Ludwikowi Grodzickiemu dany, tudzież przywilej na mostowe od najjaśniejszego króla Augusta wtórego temuż jegomościu podpisany konnotowaliśmy. Roku tysiąc siedemsetnego siedemdziesiąt wtórego, miesiąca Junii dwudziestego piątego dnia satis faciendo dekretowi antierius zeszedłemu, JX. Giedroyc super munimenta specificata, rotą od strony sobie podaną, iurament wykonał in eo thenore na tym: iako dylacją ad munimenta nie na zwłokę sprawiedliwości brałem, iako dokumentu sub data, roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt dziewiętego, Nowembra sie-

demnastego dnia to iest prawa zastawnego, wlewkowego, na summę tysiąc sześćset osiemdziesiąt złotych polskich od JPP. Lgockich małżonków JP. Ludwikowi Grodzickiemu danego, a summopere do niniejszey sprawy potrzebnego nie wynalazłem i nie mam; post quod expletum, proceder in principali injunximus; względem zaś komportacyi dokumentów temiż dekretami uznaney, iurament super eandem comportationem stawiającemu JX. Giedroyciowi de consensu strony praecise, sub paenis contraventionis irremissibilibus, na dzień trzydziesty miesiąca Junii anni praesentis coram nostro iudicio reiecimus et iterum proceder injunximus. In procedendo dnia dwudziestego szóstego Junii, po kontrowersyach ab utrinque wnoszonych, my sędziowie ziemscy wojewodztwa Brzeskiego, insistendo dekretowi antierius zaszedłemu, ad instantiam JX. Giedroycia iuramentem wykonanym JP. Woyciecha Horaina, nie kontentuiącego się etiam i przez JP. Mikołaja Horaina eandem comportationem dokumentów de super injunctam sub eodem nexu iuramenti uznaliśmy, na wykonanie którego dzień pierwszy miesiąca Lipca anni praesentis przed sądem naszym designavimus et iterum proceder nakazaliśmy. Dnia trzydziestego Junii, in termino z reiect do iuramentu coincidenti JX. Melecysz Giedroyc, supra praemissam comporta-

tionem dokumentów in eam rotham przysiągł: Ja, Melecycusz Giedroyć, przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Trócy Ś. Jedynemu na tym: iako omnis tituli dokumenta do aktorstwa dobr Nowosiołek i do innych wszelkich dobr i summ, po zeszytych JPP. Kazimierzu i Katarzynie z Borysowskich Grodzickich pozostałe, a u nas znajdujące się, totalnie i realnie, iedne na regestrze, drugie w plikach nie spisane komportuie, iako, oprócz tych dokumentów i z produktu oddanych, żadnych innych nie mam, nie utaiłem i nikomu na krzywdę sukcesorów nieoddałem, ani też antecessorowie moi nie wydali i nie utaili; na czym iako sprawiedliwie przysięgam, tak mi Panie Boże dopomóż. Dnia pierwszego Julii iurament JP. Mikołaiowi Horainowi supra comportationem documentor de consensu stron do dnia czwartego praesentium reiecimus. Dnia trzeciego Julii, ante terminum do iuramentu coincidentem, stawaiący u sądu JP. Mikołay Horain in praesentia JX. Giedroycia rotą od jegomości podaną eo thenore przysiągł: Ja Mikołay przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Trócy Ś. Jedynemu na tym: iako, po śmierci JPP. Kazimierza i Katarzyny Grodzickich, żadnych dokumentów na krzywdę JXX. Bazylianów nie wziołem ani utaiłem, nie mam i nikomu nie wydałem. Na czym, iako sprawiedliwie przysię-

gam, tak mi Panie Boże dopomóż: Eodem dnia Julii, po kontrowersyach ab utrinquae wnoszonych, iterum aktorat JXX. Bazylianów z JP. Maryańską i Toczyńskim z karty trzy-nastey rejestrow ordynaryinych rokov S. Michalskich tysiąc siedemset sześćdziesiąt szóstego roku, ad urgentes instantias JXX. Bazylianów, przyłączwszy proceder injunximus. In procedendo po kontrowersyach ab utrinque, idque od JXX. Bazylianów o komportacyą dokumentów, na JP. Maryańskiej pretendowanych, et contra, od JP. Maryańskiej o uchylenie teyże komportacyi wnoszonych, ponieważ po wykonanych dwóch iuramentach distinctim przez JPP. Horainow nulla reperibilitas et existentia u tychże ichmościow, przez iurament odwodzących się, dokumentów do sprawy niniejszey należących a przez JXX. Bazylianów pretendowanych, pokazała się niemniej; ponieważ z odeszłych kontrowersyi żadne permowencye ad praetensam praesentem comportationem nie okazały się. Za czym my sędziowie ziemscy woiewodztwa Brzeskiego wyż wyrażoną a na JP. Maryańskiej pretendowaną komportacyą tantisper cum resolutione ad subsequendum principale iudicatum ordine zakończenia się partium replik suspendowawszy, iako po zakonczonych obydwóch stron produktach, JPP. Horainom do replik przystępować injunximus. In proce-

dendo dnia dziesiątego Julii, po kontrowersyach ab utrinque wnoszonych, my sędziowie ziemscy woiewodztwa Brzeskiego, insistendo anterius ferowanemu dekretowi naszemu, comportationem dokumentów od JXX. Bazylianów na JP. Maryańskiej praetensam, a do konkludujących się replik obydwóch stron suspensam, iterum, iako po odeszłej replice JPP. Horainow do konkludującej się repliki JXX. Bazylianów, suspendowaliśmy, et instantanee tymże JXX. Bazylianom do repliki przystępować injunximus, et, circa conclusionem takowej repliki, permowencye ad praemissam comportationem okazać reservavimus, et iterum atque iterum proceder nakazaliśmy. Dnia piętnastego Julii aktorat JP. Maryańskiej i Horainow z rejestrow taktowych, z karty czwartey rokov Trzykrólskich, tysiąc siedemset sześćdziesiąt dziewiętego roku, przyłączywszy, proceder nakazaliśmy. In procedendo, po kontrowersyach ab utrinque wnoszonych, o dalszą komportacją dokumentów przez JXX. Bazylianów na JP. Maryańskiej pretendowaną, in continuatione repliki tychże JXX. Bazylianów, ponieważ, stawiając u sądu tak JP. Maryańska iako też JP. Felicyan Stachorski, recognoverunt, iż dokumenta subsequētis fati JP. Kazimierza Grodzickiego JP. Maryańskiej dostały się, et insubsequens w ręku tegoż Stachor-

skiego i mimo wołą teyże jeymości reperiantur; et ad praesens pozwany od JPP. Maryańskiej i Horainow JP. Stachorski we dwóch workach, sine specificatione, bez rejestru też dokumenta komportuie i do iuramentu super eandem totalem comportationem, iako też obie strony nic z onych nieutały i nikomu na stronę in praedudicium stron, praesens litigium wiódących, niewydawali, sobie zabierali. Exinde my sędziowie ziemscy woiewodztwa Brzeskiego, stosując się ad liberam tychże stron pozwanym recognitionem et ad exigentias continuasque illationes JXX. Bazylianów, komportowane do sądu dokumenta w kancelaryi naszej pro communicatione tak JXX. Bazylianom, iako też JPP. Horainom lokowaliśmy, iurament zaś de consensu stron JPP. Maryańskiej i Stachorskiemu super eandem comportationem na dzień iutrzeyszy reiecimus i kontynuacją repliki JXX. Bazylianów, bez żadnych dalszych akcessoryiow, nakazaliśmy dzień szesnastego Julii. In termino do iuramentu coincidenti stawiając JP. Felicyanna Maryańska iurament in eam rotham wykonała: ia Felicyanna Maryańska przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Trócy Ś. Jedynemu na tym, iako dokumenta po zeszyłym JP. Kazimierzu Grodzickim pozostałe, a przez zeszyłego męża mego zabrane, wszystkie (oprócz wydanego gromadzie wsi Rzeczycy

za dwa szanki żyta dokumentu przezemnie) JP. Stachorski wzioł, a które ia żadnych nie mam, nie utaiłam, nikomu nie wydałam, i ieżeliby mąż mój miał komu wydawać, nie wiem; na czym, iako sprawiedliwie, przysięgam, tak mi Panie Boże dopomóż; a JP. Felicyan Stachorski ea methodo: ia Felicyan Stachorski, przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Trócy Ś. Jedynemu na tym, iako dokumenta JP. Maryańskiej wzięte, wszystkie komportuję, nikomu niewydałem, nie utaiłem, na czym iako sprawiedliwie przysięgam tak mi Panie Boże dopomóż przysiągł. Tandem z oczewistych i dostatecznych in praesentia przewielebnego w Bogu JX. Melecjusza Giedroycia i w obecności JPP. Woyciecha, Mikołaiia i Wincentego Horainow i JP. Felicyanny z Grodzickich, in primo voto Toczyńskiej, ad praesens Maryańskiej, od dnia dwudziestego piątego Junii, anni praesentis iunctim z odeszłemi akcessoryami wnoszonych kontrowersyj, po wykonanych przez strony desuper wyraźne super comportationem spraw, dokumentów, secundum exigentias et requisitiones onych, po zeszyłych JPP. Kazimierz i Katarzynie z Borysowskich Grodzickich pozostałych, a u stron tychże quocunque titulo znajdujących się, iuramentach demum i po ułatwionych w produktach i replikach akcessoryinych tychże stron,

praesens litigium wiodących, illacyach; ponieważ z produkowanych od stron obudwóch tak anterius u nich znajdujących się, iako też ex praesenti comportatione okazanych dokumentów, praw dziedzicznych wieczystych i wszelkich consecutive po sobie następujących, a do niniejszej sprawy ściągających się dowodów sufficienter sądowi deductum: iż majątności Nowosiódek w wojewodztwie Brzesckim, trakcie Kobryńskim leżącey JPP. Kazimierz i Katarzyna z Abramowiczow Głużyccy małżonkowie (o którą majątność praesens vertit actio) haeredes prawem wieczystym w roku tysiąc sześćsetnym dziewięćdziesiąt wtórym, miesiąca Kwietnia dwudziestego piątego dnia datowanym, a w roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt trzecim dnia osmego Janurji na roczkach grodzkich wojewodztwa Brzesckiego przez obie osoby przyznany, w roku zaś tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt piątym, miesiąca Junii dwudziestego dnia w sposob przenosu przy ekstrakcie do xiąg ziemskich wojewodztwa Brzesckiego przeniesionym JPP. Franciszkowi z Lgoty Lgockiemu i Zofii z Janowskich Lgockiey małżonkom pradziadom ex femello sexu JPP. Horainow za własną i wspólną onychże sumę, to iest siedem tysięcy złotych polskich in perpetuum przedali, zrzekli się, et intromissionaliter do wieczystey postąpili possessyi. Hoc sub

secuto z teyże a partibus nie negowaney procedencyi deductum: iż JPP. Franciszek i Zofia z Janowskich Lgoccy małżonkowie, wspólni dziedzic majątności Nowosiołek ex suo thoro procrearunt synów czterech, to iest: Łukasza, Kazimierza i Antoniego, w zakonie Societatis Jesu decessos, i Ludwika w świeckim stanie, sterilem, córek zaś trzy: Annę z Lgockich Stachorską, Antoninę Franciszkową Jeziorkowską i Maryannę z Lgockich Ludwikową Grodzicką, babką procedujących i w aktoratach wyrażonych JPP. Horainow, a JP. Andrzej Grodzicki z dwóch żon, to iest Piekarskiej i Zborowskiej, progeniuit synow czterech: Mikołaja sterilem, Józefa zakonnika ordinis minorum, Kazimierza suo tempore proboszcza Kobryńskiego i Ludwika Grodzickich, ex capite którego descendenter praesens ortum litigium, seorsive córek cztery: Justynę in voto Adamową Buchowiecką, Barbarę in connubio Fiałkowską, Rozalią suo tempore Bogusławską i Annę in votis Niepokoyczycką, które potomstwo podniesioną summę z dobr Błot w wojewodztwie Brzesckim leżących, a po tymże JP. Andrzej Grodzickim pozostała secundum dispositiones et exdivisiones między sobą subsecutas rozebrało. W którym czasie JP. Ludwik Grodzicki, uti patet z dokumentu intercyzyjnego przedszlubnego między tymże Jmcią a JPP. Franciszkiem i Zo-

fiją z Janowskich Lgockiem małżonkami, w roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt dziewiątym, miesiąca Nowembra siedemnastego dnia datowanego, a czasu terazniejszey rozprawy ad acta podanego, JPanę Maryannę Lgocką, córkę wyż wspomnionych Ichmościow in sociam vitae zaręczył, termin szlubu na dzień dwudziesty szósty mensis et anni eiusdem, a wesela w roku protunc następującym, tysiącnym siedemsetnym, na dzień dwudziesty pierwszy miesiąca Januarii, obie strony de mutuo consensu w majątności Nowosiołkach determinowali; posagu in parato aere dwa tysiące złotych, a drugie dwa tysiące złotych polskich transfusione obligu, od mieszczan Dywińskich sobie służącego, et in summa cztery tysiące złotych polskich, po teyże córce, iakoby dać opisali się, przy której intercyzii et sub uno eodemque actu tenże JP. Ludwik Grodzicki prawo wieczyste, sub praesenti decisione zostaiące, od JPP. Franciszka i Zofii z Janowskich Lgockich małżonków, wspólnych aktorów i dziedziców (iako explicite też nabycie wieczyste od JPP. Gluzyckich dane objaśniaią), iakoby za siedem tysięcy dwieście złotych polskich, bez podpisu samey JP. Zofii z Janowskich Lgockiej, równey, bo wspólney z mężem kolatorki i dziedziczki, bez żadnego tychże oboyg małżonków przyznania, dopiero in tractu tera-

znieyszey rozprawy ad instantiam stron aktykowane z listem na przyznanie blankietowym bez wyrażenia, że obie strony równie wspólną swoją substancją zbywają na imie swoje, z dołożeniem braci swoich rodzonych, sed sine specificatione imion onych, otrzymał. Denique w tymże roku i miesiącu intromissią intuitu desuper wyrażonego prawa, szczególnie na swoją osobę, bez dołożenia braci rodzonych, wzioł. Succedenter po szlucie, przed aktem weselnym, w roku tysięcznym siedemsetnym, na dniu dwunastym Januarii, tenże JP. Ludwik Grodzicki na roczkach grodzkich Brzeskich o nieprzyznanie wyż wyrażonego prawa wieczystego, ani listu na przyznanie, ani też prawa nie aktykując, czynił pilność et ex eo takowe nabycie swoje, nie tylko co tangit osoby JP. Franciszka Lgockiego, lubo pisać umiejętnego; lecz singulariter samey jeymości wspólney dziedziczki, pisma nieumiejętney a przez nienastąpienie przyznania, od takowey osoby, według przepisu praw, indispensabiliter bydyć powinnego, in evidentem dubietatem et disceptionem podał. Quo contractu conubio JP. Ludwik Grodzicki z JPanną Maryanną Lgocką prolificarunt synow czterech, idque: Leona, Tomasz, Faustyna, in Societatis Jesu Xięży, ad praesens żyjących, i zeszęłego Kazimierza, wuia procedujących Horainów sterilem, także córek trzy,

Magdaleny, in primo voto Czerniewską, ex post Horainową, matką procedujących JPP. Horainow, Barbarę Gnatowską, e vivis zeszęła, i Felicjannę primo Toczyńską, ad praesens Maryańską, superviventem Grodzickich i Grodzickie, in subsequenti J. Panna Magdalena Grodzicka, za wolą ichmościow rodzicow swoich, JPP. Ludwika i Maryanny z Lgockich Grodzickich, dostaie się in votum JP. Heronimowi Czerniewskiemu et ob spem przyszęley nastąpić maiącey exdotacyi, ciż JPP. Czerniewscy małżonkowie obligami ukontentowani zostaią, a JP. Czerniewski ac si zrzeczenie bez podpisu ręki żony swoiey, która (uti z poniższych dokumentów probabitur) pisać umiała, na blankiecie z expressyą pierwszego pieczętarza, iż i od samey JP. Czerniewskiej był proszony, a z wyrażeniem dwóch pieczętarzów, iż od iednego JP. Czerniewskiego są obligowani, tymże JPP. Grodzickim rodzicom żony swoiey daie. Quo intuitu w roku tysiąc siedemsetnym trzydziestym czwartym, dnia dwudziestego wtórego miesiąca Maia, JP. Magdalena, in primo voto Czerniewska, ex post Franciszkowa Horainowa, wespół z mężem swoim na blankiecie obligowym sobie od JP. Ludwika Grodzickiego, oycy, i zeszęłemu pierwszemu mężowi swoiemu danym, iż, in vim posagu, z rąk brata swego JP. Kazimierza Grodzickiego złotych siedemset pięćdziesiąt ode-

brała i do takowego kwitu na oblięu zapisanego, z JP. Horainem, mężem swoim, podpisała się. — Przytym ex parte JXX. Bazyliańów productum kart dwie, iż similitur in ratione dotis w roku tysiącnym siedemsetnym trzydziestym pierwszym anterius złotych sto, a potym w roku tysiąc siedemsetnym trzydziestym siódmym złotych pięćdziesiąt JP. Horain od JP. Kazimierza Grodzickiego miał percipere, gdy zaś totaliter taż JPani Magdalena, in primo voto Czerniewska, ex post Horainowa, w posagu sobie należącym od JP. Kazimierza Grodzickiego brata swego uspokoićna była, nie tylko że nil quidquam quo ad hocce negotium probatum, imo magis, że dekretu oczewistego compromissarskiego między JP. Ludwikiem Czerniewskim synem iegomością ex primo thoro spółdzonym a JPP. Horainami w Nowosiołkach, w roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt piątym, miesiąca Januaryi siedemnastego dnia ferowanym, evidenter constat, iż o niedobor pięciuset złotych polskich, post decisum między konsukcessorami negotium, jus agendi JP. Czerniewskiemu z possessorami mająćności Nowosiołek idque JXX. Bazyliańami reservatum; na dowod którey należyćności, ex parte JPP. Horainow stawano z manifestem w roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt dziewiątym, miesiąca Augusta dwudziestego dnia, coram ac-

tis grodu woiewodztwa Brześckiego, przez JP. Magdalenę Horainową, eo tempore personaliter stawaiącą, na JP. Kazimierza Grodzickiego brata rodzzonego o nieważność, nikczemność niby nieiakowegoś zrzeczenia z posagu, nigdy w zupełności nieodbieranego, iako też o zakwitowanie i podniesienie summy, niegdý przez JWJP. Pocieia, hetmana Wielkiego Xięstwa Litewskiego, u JPP. Janowskich zaciagnioney, a ex post w dom JPP. Lgóckich wpadłey, et praeconsequens JP. Horainowey i konsukcessorkom iey, iako macierzystey, równie należącey, żadnym kwitem nie abrenunciowaney, przez samego tylko JP. Kazimierza Grodzickiego od JWP. Fleminga, podskarbiego Wielkiego Xięstwa Litewskiego, iako kwittemuż JW. iegomościu w roku tysiąc siedemsetnym czterdziestym ósmym, miesiąca Maia 6 dnia datowany, eodem anno et mense dnia dziesiątego w trybunale głównym W. X. L. na kadencyi Wileńskiey przyznany z kapitału, to iest czterech tysięcy siedmiuset pięćdziesiąt złotych polskich, wespół z prowizyą cum altero tanto dany, edocet, i takowego pokrzywdzenia dalszym procederem, tak w grodzie woiewodztwa Brzeskiego z zesłałym JP. Kazimierzem Grodzickim et post obitum, z JP. Katarzyną z Borysowskich Grodzicką pozostałą żoną i JXX. Bazyliańami na cudzey własności niezaspokoionej et sub li-

tigio zostaiący, fundusz od JP. Grodzickiey przyimuiącemi ex post w kapturach, a potym w ziemstwie woiewodztwa Brzeskiego kontynuowanym dowodzone. Quo in tractu JP. Kazimierz Grodzicki od JPP. Alezego i Barbary z Grodzickich Gnatowskich, małżonków (iako expressya ręką tegoż Jegomościa na złożeniu obszerniey opisana sonat), zrzeczenie oczewiście blankietowe i do tychczas nullis actis roborowane summy posagowey z dobr oyczystych i macierzystych i summ ubique locorum będących, sine specificatione wziętku, w roku tysiąc siedemsetnym czterdziestym szóstym, miesiąca Septembra dwudziestego czwartego dnia, z listem na przyznanie wzioł. Denique w następującym czasie (uti desuper w manifeście JP. Horainowey expressum) chcąc sub dote pozyskać absolutam potestatem disponendi maiętnością Nowosiołkami, iako też mieć jus plenum ad levationem singulariter, summy kapitalney i prowizyjney od JW. JP. Pocieia, hetmana W. X. L., należącey, itidem zrzeczenie ex bonis paternis, maternis et quibusvis summis, to iest, iedne od JX. Leona Grodzickiego societatis Jesu, brata swego rodzonego, w roku tysiąc siedemset czterdziestym pierwszym feria tertia ante festum natalis S. Joannis Babbistae proxima in castro Valcensi przyznane, drugie od JX. Kazimierza Grodzickiego, proboszcza

Kobryńskiego, stryia swego, w roku tysiąc siedemsetnym czterdziestym wtórym, Februarij dwunastego dnia, z listem na przyznanie dane, et post ad acta grodu woiewodztwa Brzeskiego podane, trzecie od JX. Faustyna Grodzickiego societatis Jesu w roku tysiąc siedemsetnym czterdziestym czwartym, feria tertia post festum conversionis S. Pauli in castro Leopoliensi zeznane, czwarte od JX. Tomasza Grodzickiego, itidem societatis Jesu zakonnika, braci rodzonych, secundum suum placitum et ad velle thenorem circum scriptum w roku tysiąc siedemsetnym czterdziestym piątym miesiąca Augusta trzynastego dnia dane, a w roku tysiąc siedemset czterdziestym osmym Julii dwudziestego dnia, na roczkach grodzkich Brzesckich przyznane, cum deceptione tychże JXX. pootrzymywał, którzy to JXX. Jezuci, widząc miserum et deploratum statum siostr swoich i successorow onych, niemniey konsyderuiąc sterilitatem stanu brata swego JP. Kazimierza Grodzickiego, (iako dostatecznie obloquitur testimonium JX. Faustyna Grodzickiego, do tychczas superventis rektora collegii Kamieńca Podolskiego in rem successorow siostr swoich w roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt pierwszym, dnia szesnastego miesiąca Iunii datowane, et in castro Camenecensi Podoliae feria sexta post festum SS. Viti et Modesti,

eodem in anno zeznane), iż wszyscy trzy bracia, zakonnicy societatis Jesu, w roku tysiąc siedemset trzydziestym czwartym concessa sibi de super facultate, gdy się ziechali do wyzwy dla uczynienia dyspozycji fortuny swoiey dobr Nowosiołek i Borysowicz, w wojewodztwie Brzeskim leżących, napisana była intercyza między trzema ichmościami a JP. Kazimierzem Grodzickim cum cessione substancyi leżącej i summ wszelkich i osobę JP. Kazimierza Grodzickiego i sukcesorów onego de lumbis directe pochodzących eo fine, iż ob defectum reperibilitatis successorów tegoż iegomością, cała substancya ichmościow, trzech braci concernens, powinna devolvi in successores sangvinis na siostry i successorow onych, którey kaucyi gdy zeszył JP. Kazimierz Grodzicki eliminationem ex promoventis sibi utilibus na JXX. Jezuitach wymogł; a in casu sterilitatis suae na siostry i successorow onych, non alienando od krwi, wszystko rozpisac assecurował się; dowodem czego wyż wspomniane testimonium JX. Fausty na Grodzickiego, officiose recognitum, iako też list JX. Tomasza Grodzickiego od JP. Wincentego Horaina in eodem thenore pisany, propostere personalis recognitio JX. Leona Grodzickiego, superyora rezydencyi Kodeńskiej societatis Jesu, czasu niniejszey sprawy w sądach naszych

agituiący się, conformiter et concordanter cum testimonio JX. Fausty na Grodzickiego tacto pectore, sub secuta. Quo motivo, iż ciż JXX. Jezuitci, elusi secundum affectationem JP. Kazimierza Grodzickiego, cessiones et abrenuntiationes praw swoich poczynili. His obtentis od JW. JP. Fleminga, podskarbiego W. X. L., w roku tysiąc siedemset czterdziestym osmym cztery tysiące siedemset pięćdziesiąt złotych polskich, cum altero tanto summy macierzystey, ad aequalem exdivisionem między bracią i siostry przypadającej, gdzie inclusive tysiąc dwieście złotych polskich, przez JP. Ludwika Lgockiego excypowane, znajdowały się post obitum onego totalnie, iak primitive ad JW. JP. Pocieia, Hetmana W. X. L., należała, odebrał. W poslednieyszym czasie, robore et virtute wyż wspomnionych dokumentow, per astus desuper expressos, otrzymanych, JP. Kazimierz Grodzicki alienam do siostry rodzoney i successorow onych, unicus całej substancyi Lgockich Grodzickich, ex vi iurium male quaesitorum, successor i z podniesionych modo expresso, piędzy majątności Nowosiołek przez przykuple ampliator wszystko ogulnie osobliwym zapisem w roku tysiąc siedemset pięćdziesiątym, Decembra osmego dnia datowanym, eodem anno et mense dnia dziesiątego na roczkach grodzkich Brzeskich

przyznany na przeżycie z żoną swoją JP. Katarzyną z Borysowskich Grodzicką zapisał. Post haec ieszcze w roku tysiąc siedemset czterdziestym wtórym, Maia dziewiętnastego dnia (uti kontrakt przedslubny, między tymże JP. Grodzickim a JP. Jakubem Toczynskim zaszczyt, exprimit) wydając J. pannę Felicyanę Grodzicką, siostrę swoją a terazniejszą Maryańską za JP. Toczyńskiego, tysiąc złotych polskich posagu dać deklaruie, które pieniądze, lubo non in pleno numero (bo czerwonych złotych pięćdziesiąt pięć w lat iedynastacie, idque w roku tysiąc siedemsetnym pięćdziesiątym trzecim, miesiąca Oktobra trzynastego dnia ledwo wypłacił),—pro non usu niebonifikował i zrzeczenie sam sobie swoją ręką napisał, nie tylko przyznania, lecz i listu na przyznanie niepretendował, a J. pani Toczyńska, ad praesens Maryańska, de obtenta iniuriose quietatione w roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt czwartym, miesiąca Iunii dziesiątego dnia, coram actis grodu Łuckiego manifestowała się; in spatio którego kwity JP. Kazimierz Grodzicki do majątności Nowosiołek, niżej wyrażone attynencye ponabywał i przyłączył, iako to: w roku tysiąc siedemset czterdziestym dziewiątym, miesiąca Augusta piętnastego dnia datowanym, a w roku tysiąc siedemsetnym pięćdziesiątym Decembra dziesiątego dnia w sa-

dach grodzkich wojewodztwa Brzeskiego przyznany, od JP. Konstantego Stachorskiego, poddanych dwóch i grunta specificie opisane za dwa tysiące sześćset złotych polskich, osobliwie w roku tysiąc siedemsetnym pięćdziesiątym Oktobra iedynastego dnia datowanym eodem anno, Decembra dziesiątego dnia w grodzie Brzeskim przyznany od WW. JPP. Karola i Franciszki z Okołowiczow Bielskich, czesznikow Owruckich, małżonków, za sumę tysiąc dwieście złotych polskich karcznię w Nowosiołkach, grunta i przysiedlenie, obszernie w prawie opisane, similiter od JP. Kazimierza Łazowskiego niwkę pola zaroślą z sianożęcią na uroczyszczu u korceza, item od JPP. Pileckich część majątności Możochyn, bez żadnych liczenia pieniędzy, ut legittime infertur pro amplianda subsequenda fundatione; ad haec w roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt osмым, miesiąca Maia dziewiętnastego dnia od JPP. Adama Wasiewskiego Teodora i Jana Chodynickich i Michała Łazowskiego grunta w Nowosiołkach za sumę dwieście złotych polskich; pro reliquo u JPP. Bazylego i Katarzyny z Zadarnowskich Załuszczyńskich, małżonkow, ac si za osiem tysięcy złotych polskich fine aplikowania, do tegoż następującego funduszu majątność Chodynicze i Możochyny nazwane, do tychczas w possessyi tychże JPP. Zału-

szynskich małżonkuw będące, a ex post, powtornym prawem, post obitum jegomości, iako poniżej deducetur, przez samą J. panią Kate-
rzynę z Boryrysowskich Grodzicką iterum pro codem praetio nabyte prawem wieczystym z listem na przyznanie danym przykupił. W tym przeciągu czasu nabycia de super wspomnionych przykupił JP. Kazimierz Grodzicki testamentem swoim, w roky tysiąc siedemset pięćdziesiąt piątym, miesiąca Februarii osmego dnia w Nowosiołkach pisanym, posledniey zaś w roku tysiąc siedemset sześćdziesiątym, miesiąca Septembra trzynastego dnia, na urządzie jego królewskiej mości, grodzie Brzeskim, przez JX. Dyonizego Dąbrowę, superyora klasztoru Brzeskiego zakonu S. Bazylego aktykowanym, inter alia sua dispositionis puncta, to superaddidit, iż lubo intencyonowanym był z żoną swoją fundusz de nova radice dla JXX. Bazylionów w majątności Nowosiołkach uczynić i o akceptacyą teyże fundacyi tychże JXX. Bazylionów obligował; lecz ponieważ JXX. Bazylianie, to iest cała communitas ichmościów, z racyi że dobra szlacheckie szczupłe, sufficere z swoich prowentów żywności i wszelkim zakonnym potrzebom nie będą mogły; takowey ofiarowaney pro fundatione intencyi nie przyieli. Zaczym zbyć a wziętą summę se-

cundum suum beneplacitum disposit iżenie praecommissit, żeby zaś JP. Horainowa plene ac totaliter wyposażona była non affirmat, lecz sub calculum różnemi czasy brane i w pieńdżach et in vario genere wziętki oddaie. A że J. pani Maryanska od summy swoiey posagowey prowizyi niebrała, ex eo teyże jeymości siestrze swoiey dwiescie złotych polskich naznacza. Qua non attenta indigentia et impossibilitate majątności Nowosiołek, w Bogu nayprzewielebniejszy JX. Herakliusz Lisański, generał zakonu S. Bazylego Wielkiego, w roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt osmym miesiąca Iulii dwudziestego trzeciego dnia, z JPP. Grodzickimi małżonkami, contra expressas constitutiones korony polskiej i W. X. L., w punkta funduszowe pro re zakonu swoiego inire waży się, i lubo widzi angustias w folwarku Nowosiołkach (bo w nim będący podpisywał się), że sufficienter przez żaden sposob na fundacyą de nova radice, a principaliter pro sustentatione ośmiu xięży, wystarczyć niemoże; eo motivo ad subsequendam meliorationem tegoż folwarku przyłącza go et affiliat do konwentu swego Brzeskiego JXX. Bazylionów; która kondycya evidenter legi publicae o funduszach nowych praescriptae repugnat; a JPP. Grodziczcy małżonkowie w roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt osmym, na naypierw-

szych roczkach grodzkich Brzeskich, fundusz zaprzysiądz assekuruia się, i takowe punkta w Magdeburji Brzesckiey adinvicem przyznali. A tak in statu eodem wyż wspomniony folwark Nowosiołki JP. Kazimierz Grodzicki nil quidquam augendo, w onym prowentu zostawiwszy, circa decursum lat dwóch, przy uczynionych ante fata sua punktach testamentowych obiit, któremi żonę swoją do wykonania iuramentu fundusowego, referuiąc się do zaszłego z JPP. Bazylianami postanowienia, obligował, a JP. Horainowey siostrze swoiey, a matce proceduiących, tactus intrinseco sumnieniam remorsu, ex restanti summa od JW. JP. Fleminga, podskarbiego woiewodztwa W. X. L. levata, pięćset złotych polskich inter nonnullas dispoitiones suas zapisał. Która summa czyli ex impossibilitate solutionis, czyli też z innych nieiakowych okoliczności, tak przez zeszlą JP. Grodzickę, iako też przez JXX. Bazylianów odawana do tych czas niebyła. Post haec JPP. Horainowie ex vi factorum zeszlęgo w Bogu JP Grodzickiego, wuia swego, do maiętności Nowosiołek intromitowali się, lecz wprędce iuncto adminiculo JXX. Bazylianów (iako manifesta i proceder dostatecznie rem enarrant) expulsi zostali. Tandem po śmierci męża swego JP. Grodzicka, mimo prawa pierwsze, superius produkowane, sobie i

mężowi swemu od JPP. Załuższczyńskich, oboygga małżaków, dane, niby qualificando melioracyą Nowostołek et valorem onych podwyższaiąc, iakoby za osiem tysięcy złotych polskich, iednym że kupnem, ieszcze za życie męża nabytym, powtórnie od samego JP. Bazylego Załuższczyńskiego prawo wieczyste na maiętność Chodynicze i Możochyny, w roku tyśiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszym, miesiāca Januaryi czternastego dnia datowane, eodem anno et mense dnia piętnastego w Magdeburji jego królewskiej mości Kobryńskiey przyznane, ad praesens in extractu produkowane wziowszy, praetium tegoż maiątku super notabilem valorem podwyższywszy i żadnych pieniędzy niedawszy, lecz suffragiorum w funduszu expressorum participes, uczyniwszy, denique ad vitalitatem JPP. Załuższczyńskim małżonkom super iisdem bonis, oraz securitatem ośmiuset złotych polskich dla JP. Załuższczyńskiej obwarowawszy, fundusz, w tymże roku miesiāca Januaryi dwudziestego trzeciego dnia datowany, eodem anno, mense et die mimo wyrazne praecedenter punkta z JX. generałem postanowione, iż miał byđ w grodzie woiewodztwa Brzesckiego zaprzysiężony, w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego kadencyi Nowogródzkich, thenore w konstytucyi roku tyśiąc sześćset trzy-

dziesiątego piątego expresso, unikając od manifestów interwencji po zasłałej litispendencyi JP. Horainowey, in absentia konsukcessorów męża swiego, z Nowosiołek nieuspokoionych, przyznała i zaprzysięgła, in contentis którego dożywotnią possessyą w całych cum attinentiis Nowosiołkach sobie, a w Możochynach i Chodynamiczach JPP. Załuszczczyńskim małżonkom excypowała. Post haec u JP Adama Bielskiego niwek dwie na uroczyszczu u Wiaziszczach w tychże Nowosiołkach, roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt wtórego Maia szóstego dnia, za summę dwieście złotych polskich przykupiwszy, wprędce de hac luce decessit a JXX. Bazylianie, ieszcze stante vita teyże JP. Grodzickiey, per subsecutam intromisionem przerzeczoney majątności Nowosiołek cum attinentiis possessorowie, favore et virtute funduszu, illegaliter et perjuriose nastąpionego, od JP. Bazylego Załuszczczyńskiego brata ieymości przyrodniego, approbatę teyże osłabioney de nova radice fundacyi współ cum donatione wszelkich summ i pozostałości po JP. Katarżynie z Borysowskich Grodzickiey, ex quo długi po oney poopłacali, przeciwko wyrazności praw de similibus opisanych, wyjednali. Który to dokument, w roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt piątym, miesiąca Oktobra siedemnastego dnia datowany, eodem anno et mense

osiemnastego dnia w sądach ziemskich wojewodztwa Brzeskiego przyznany et ad praesens przez JPP. Horainow vidimatim produkowany, enucleat, iż iakoby na majątności Nowosiołkach, długami obciążoney a po śmierci JP. Grodzickiey z tych że ciężarów przez JX. Bazylianów uwolnioney, przeciwko konstytucyom niżej wyrażonym nastąpił, iż nie tylko od JP. Załuszczczyńskiego illegittimo do dobr Nowosiołek successore, lecz etiam ieżeliby ex sua qualitate był dobrej approbaty; od należytych konsukcessorów brać nie powinien; ta zaś prokurowana approbata debilitatem, malitiam et nul-litatem radicałem nowego funduszu demonstrat; w których categoryach (uti desnper expressum) ex parte JXX. Bazylianów o walor i dobroć nowey fundacyi w majątności Nowosiołkach cum attinentiis a od JPP. Horainów o uchylenie eiusdem de nova radice foundationis i w dalszych punktach negotium do oczewistey w sądach naszych dewenit rozprawy. I lubo w odeszłych ex parte JXX. Bazylianow produktach i replikach, stawając circa reproductionem prawa wieczystego na majątność Nowosiołki, iakoby od JPP. Franciszka i Zofii z Janowskich Lgoeckich małżonków JP. Ludwikowi Grodzickiemu i braci iegomościa, bez wyrażenia imion onych danym, w żadnych ak-

tach aż do niniejszey rozprawy niezna ydującym się et ex thenore suo przeciwnym pierwszemu, od JPP. Głużyckich małżonków JPP. Lgockim małżonkom danemu; ponieważ JPP. Głużyccy w prawie swoim wieczystym na Nowosiołki, tymże JPP. Lgockim danym, prawnie et officiose przyznanym, sporządzonym, nulli suspicioni podległym wyznają, iż Nowosiołki (o które praesens veritatur actio) przedają JPP. Lgockim małżonkom za własne i wspólne tychże ichmościow pieniądze i na wspólne imie, o której wspólności że miała JP. Lgocka w prawie męża jeymości, iakoby JPP. Grodzickim danym, nulla reperitur mentio i do onego też ieymość niepodpisywała się, krzyżyków, ani pieczęci nie kładła, wyznaniem tylko dwóch pieczętarszów, iż iakoby od obojga Lgockich małżonków podpisywali się w iednym dniu, kiedy intercyza przedszlubna między Lgockiem i Ludwikiem Grodzickim in ordine zaręczenia córki ichmościów J. panny Maryianny Lgockiey za JP. Ludwika Grodzickiego nastąpiła. Niemniey, ponieważ i po doszłym szlubie, iakoby pilność JP. Ludwik Grodzicki o nieprzyznanie czynił, a takowego prawa wieczystego ani aktykował et per decursum wieku swojego oboie nie przyznawali, ponieważ intromissya z tymże prawem nie iest zgodna, iż w niey obięcie i nabycie na

imie braci JP. Ludwika Grodzickiego non reperitur i J. panna Maryanna Lgocka, suo tempore Ludwikowa Grodzicka, w testamentach swoich praetium teyże substancyi, idque, iż sześć tysięcy złotych polskich wniosła w dóm Grodzickich, wyraża. Niemniey ponieważ JP. Kazimierz Grodzicki inwentarz przy prawie posledniey sfabrykowany i swoią ręką, zmyśliwszy imie i rękę JP. Lgockiego, ad acta inserował, a samego prawa oryginalnego, w którego kolwiek xięgi similiter wprowadzić nie ważył się, i, że był do transakcyi zfabrykowania, przyznania, zmyślenia i podpisania rąk cudzych evidententer notatus, realiter dowiedziono, a singulariter circa has obiecti ones stawający personaliter JP. Józef Roliński od tegoż zeszedłego jegomościa do takowego przestępstwa inductus, in eo thenore uczynił sądowe wyznanie, którego thenor w protokole zapisany talis: roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt wtórego, miesiąca Julii czwartego dnia w sądach ziemskich woiewodztwa Brzeskiego, in traktu zaczętey repliki od JPP. Horainów przeciwko JXX. Bazylianom Nowosieleckim, stawaiący patron JP. Jgnacy Szczepanowski, oddanym sobie z produktu JXX. Bazylianów dokumentom, objciebat irrealitatem et pro consequens z formentowanie onych, a singulariter zfabrykowanie inwentarza przy pra-

wie wieczystym, od JPP. Lgockich JP. Ludwikowi Grodzickiemu danego, i, że zeszy JP. Kazimierz Grodzicki ad actum takowych fabrykacyj nie tylko w swoich, ale i w kolateralnych sprawach był in fabricatione notatus; i na poparcie takowej illacyi do sądu stawił JP. Józefa Rolińskiego; obywatela wojewodztwa Brzeskiego, w trakcie Kobryńskim possessyą swoją mającego, przedtym na usługach u JP. Kazimierza Grodzickiego będącego, który, ad praesens lat circiter trzydzieście ma recognovit et his formalibus wyznał: Iż czasu tej służby iezdził z panem swoim do Drohiczyzna miasta grodowego na Podlasiu, gdzie stanowszy kazał pan onemu nazwać się Stanisławem Ossolińskim, nie Józefem Rolińskim, i onego stawił do kancelaryi, i pierwey namówiwszy, ażeby te tranzakcyje przyznawał w kancelaryi w osobie JP. Stanisława Ossolińskiego, które sam każe i podpisał się, na rozkaz którego wziowszy nazwisko JP. Stanisława Ossolińskiego, w teyże kancelaryi dokumenta, na dobra, summy i sukcesyie WJP. Teodorowi Tarkowskiemu, kasztelanicowi Brzeskiemu poprzyznawał i Stanisławem Ossolińskim podpisał się niewiedzący i nieznaiący do czego; co wyznał tacto peccatore i gotów; był korporalny iurament wykonać, a te się stało wyznanie przy reprodukowaniu tych do-

kumentow zfabrykowanych, jakoby zeszyemu w Bogu WJP. Teodorowi Tarkowskiemu, kasztelanicowi Brzeskiemu, służyących, które postępkisuspicionem pariunt de valore i takowego wieczystego prawa. Ex praemissis i z dalszych w dokumentach okazanych dowodow motiwo wspólności JP. Zofii z Janowskich Lgockiej super fundum Nowosiołek, anterius będącey et clarissime u sądu remonstrowanej, a ex post pro media procurata in praeiudicium successorow utaioney, my, sędziowie ziemscy wojewodztwa Brzeskiego, pro firmiori deductione nakazali iurament JPP. Woyciechowi i Wincentemu Horainom na tym, iako Zofia z Janowskich Franciszkowa Lgocka czasu przedaży majątności Nowosiołek JP. Ludwikowi Grodzickiemu swojej wspólney połowy teyże majątności nie przedawała i iako ta połowa nieprzedawana córce oney JP. Maryannie Grodzickiej, bez wziętku za oną pieniędzy, dostała się, i z tej przyczyny, że nie przedawała, takowej przedaży nie przyznawała uznaiemy. Na wykonanie którego na sądach immediate następujących ziemskich Brześkich, nazaiutr po ufundowaniu onych iudicialiter, dzień naznaczony; post quod expletum iuramentum, takowe prawo wieczyste, ex desuper praemissis rationibus i z poniżey następujących probacyj, co do połowy majątności Nowosiołek sub-

levando, i takowę połowę macierzystą przez iurament i dokumenta elucydowaną JPP. Horainom in Gradu JP. Maryanny z Lgockich Grodzickiej, babki ichmościów, proceduiącym wiecznością przysądzamy. Quod vero tangit aktorstwa drugiej połowy teyże mairności Nowosiołek i przy nabycie attynencyi u różnych ichmościów, tak przez zeszęłego JP. Kazimierza Grodzickiego, iako też przez JP. Katarzynę z Borysowskich Grodzicką, in viduali statu pozostała, ponieważ z dokumentów, w produkcie wyrażonych, dostatecznie elucidatum, że JP. Grodzicki nie uspokoiwszy, tak ex sorte paterna, iako też materna, JP. Magdaleny primo Czerniewską, ex post Horainową, przez testamenta swoje teyże jeymości JP. Felicianne, in primo voto Toczyńskiej, in secundo Maryańskiej, siostrom swoim rodzonym winnym się bydź sądził, i rzecz widoczna z tychżę zapisów, quasi zrzecznych, że non adaequate et non aequaliter onych, bo z krzywdą oczewistą, wyposazał, i JPP. Woyciech i Wincenty Horainowie in subsidium takowego pokrzywdzenia libere sobie do iuramentu na tym: iako JP. Magdalena z Grodzickich primo Czerniewska, ex post Horainowa, matka ichmościów w roku tyciąc siedemset dwudziestym JP. Ludwikowi Grodzickiemu, oycowi swoiemu, z dobr oyczystym macierzystych i wszelkich spadkowych zrze-

czenia, umieiąca pisać, nie podpisuywała się na tym, iako te zrzeczenie iest na błankiecie, ręką JP. Augustyna Laskowskiego opisane, iuż po smierci JP. Ludwika Grodzickiego, na affektacyą zeszęłego JP. Kazimierza Grodzickiego, syna jegomościa, zabrali; na wykonanie którego dzień i mieysce, przy pierwszym iuramencie opisane i dołożone, praefigimus, a succedenter, mimo rekognicye JXX. Jezuitów, braci swoich rodzonych, mężów omni fide et distinctione godnych desuper wyrażone, iż eo fine brał od onych zrzeczenia cum absoluta potestate bonis paternis et maternis rządzenia, sine ulla cautione, ażeby będąc plenus actor, był mocniejszy do podniesienia summy pierwszey od JW. Pocieia, hetmana W. X. L., a potym JW. JP. Fleminga, podskarbiego W. X. L. należącey, a w samey istocie, ob casum suae sterilitatis, takowe portiones abrenuntiatas substancyi oyczystey i macierzystey in successores sanguinis, to iest, na siostry i successorow onych, iż miał ustąpić i onych non alienare assekurował się. Post elusionem et deceptionem których, summy cztery tysiące siedemset pięćdziesiąt złotych polskich, uti z kwitu deducitur, cum altero tanto podniosł; imieniem wszystkich konsukessorow, za okazaniem fałszywych abrenuncyacyi JW. Fleminga, podskarbiego W. X. L., zakwitował, et

iuxta sui velle fundos poprzykupo-
wał, z której za pretensją JX. Bro-
dackiego, plebana Dywińskiego, do
JPP. Lgóckich regulowaną WJX.
Łęczycce następcy teyże plebanii nie
więcey, iak pięćset złotych polskich
wypłacił (iako z kwitu legibilter
dokazuje się) et reliquum in suos
usus obrócił się; et vilipendendo spon-
sye, braci dane, po nieuspokoienu
adequate siotr, maiętności Nowo-
siołki ze wszystkimi przykuplami,
nie mając względu super gemitus
et singultus porostałych sierot, żenie,
nie po niey nie wziowszy, na przeży-
cie zapisał, fundusz de nova radice
dla JXX. Bazylianow czynić i za-
przysięgać praecommissit, która jey-
mość, dopełniając immisericordes ku
familii męża swego intentiones, prze-
żywszy męża, in virtute nಿಕczemne-
go aktorstwa swego, fundusz w tey-
że maiętności Nowosiołkach pro re
JXX. Bazylianów, w okolicy szla-
checkiey, in augustiis mieysc i wszel-
kiey osiadłości, uczyniła, którego to
ac si funduszu, lubo ex parte JXX.
Bazylianow za dobry uznania desi-
deratum; lecz ponieważ zaszczyt JP.
Kazimierz Grodzicki (iako w pierw-
szej kategorii decisum et deductum)
bona incerta, sub quaestione et liti-
gio ante et post obitum suum zosta-
jące, duchownych swiadectw theno-
re osłabione i iwalidowane, et per
consequens indebite, pod przeżycie
żenie opisane, na wykonanie zaczę-

tego przez siebie funduszu disposuit;
niemniey, ponieważ JP. Katarzyna
Grodzicka evidentem w trybunale, cum
discrimine summienia swojego, tako-
wą fundacją zaprzysięgła, iż to ex
pura et mera liberalitate uczyniła i
żadnych pieniędzy nie wzięła, a ta-
kowa liberalitas nie tylko przez testa-
ment JP. Kazimierza Grodzickiego,
w którym szczupłość ubogiej szla-
checkiey substancyi in subsistentiam-
quae funduszu et non acceptationem
onego przez JXX. Bazylianów wy-
raża, sobie zaś, iako też JPP. Zału-
szczyńskim małżonkom, iako nie ma-
jącą aliunde sposobu do życia doży-
wocie na maiątkach, funduszowi podleg-
gać maiących, rezerwowała, długów
pieniężnych więcej trzech tysięcy
złotych polskich (iako z dokumen-
tów exolutorum et ad exolvendum
należących od tychże JXX. Bazyli-
anów produkowanych patuit) zacią-
gnęła i takowy folwark wespół z ca-
łą okolicą sub litigio JXX. Bazyli-
anów Kobryńskich od lat dwudziestu
będących i do tych czas sprawę wiel-
ką, dyfferencyną, nie zakończoną ma-
jący, przeciwko konstytucyom de non
alienandis bonis od stanu rycerskie-
go, iako to: pierwszej, titulo, o dobrach
ziemskich dziedzicznych, tysiąc sześć-
set trzydziestego pierwszego roku,
drugiey, titulo, ordynacya rzeczy-
spolitey dobr ziemskich dziedzicznych,
roku tysiąc sześćset trzydziestego
piątego in contra której konstytu-

cyi dobra nie własne, ale aliena nie ex mera liberalitate, bo evidens paupertas oney ex reservata advitalitate i przez zaciągane długi pokazuje się;— trzeciej, roku tysiąc sześćset siedemdziesiąt szóstego, tytuło, aprobacya fundacyi OO. Dominikanów, która vetat alienare do funduszów bona exempta in subiecta et litigiosa;— czwartej, tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego roku: tytuło, dobra dziedziczne, które dobra dziedziczne na nową fundacyą sine consensu republicae contra constitutiones oddane, retro ad naturam terrestrem possessyi stanu rycerskiego wracać, każe, sub nullitate takowych funduszów. Pro ultimo, tysiąc siedemset dwudziestego szóstego konstytucya, post re-assumptionem desuper wyrażonych praw, fundusze de nova radice sine praecedente constitutione poczynione znosi i invalidue, i każdemu stanu rycerskiego szlachcicowi jus delationis permittit; a JP. Grodzicka takową de nova radice, fundacyą czynić ważyła się. Zaczynamy my, sędziowie ziemscy woiewodztwa Brzeskiego, stosując się do dowodów desuper wyrażonych, tot constitutionibus wspanitych, wyż wspomniony fundusz per meras illegalitates otrzymany i wszystkim desuper wyrażonym konstytucyom przeciwny wespół z przeżyciem JP. Grodzickiej skassowawszy i z xiąg wszelkich eliminować kazawszy, drugą połowę majątności

Nowosiołek, tak per ius praetensum respektem nieopłaconych totaliter posagów i podniesionych przez JP. Kazimierza Grodzickiego summ, iako też per jus successum procedentibus JPP. Horainom in perpetuum przyśadzamy, non invalidando pretensyi drugich konsukcessorów, teraz sposobności do dochodzenia niemających, ex capite JP. Zofii z Janowskich Lgockiej matki, Maryanny z Lgockich Grodzickiej córki idących. Co się zaś ściąga do drugich attynencyj, przez zeszęłego JP. Kazimierza Grodzickiego ex post pozostałą żonę jegomości przynabytych et ad corpus Nowosiołek i do mniemanego funduszu, iako to Możochyn, Chodynicz i innych; ponieważ takowe grunta et funda in potiori parte, a singulariter Możochny i Chodynicze, do funduszu ad praesens skassowanego, contra expressas leges, ex conducto z JPP. Grodzickimi i JXX. Bazylianami, są inkorporowane, a prawa wyż allegowane, de similibus opisane cuique nobili ex iure delationis dochodzić dobr, przez takową nieprawność odeszłych, injungunt; zaczynamy procedującym JPP. Horainom połowę takowych wszelkich i wszystkich przykupli do majątności Nowosiołek, do tychczas przynależących wiecznością, a drugą połowę sub jus et dispositionem fisci, iak prawo mieć chce, salvojure illaeso JP. Załuszczyńskiej, przez involucyą funduszową non vio-

lato, poddaiemy, et liberam vindicationem wszelkich i wszystkich summ i pozostałości, po JPP. Kazimierzu i Katarzynie z Borysowskich Grodzickich małżonkach, mocą niniejszego dekretu, tymże ichmościom panom Horainom adiudicamus. Którą to majątność Nowosiołki cum quibusvis attinentiis, praesenti decreto disjudicatis, bez żadnego obwieszczenia, przy użytym ad libitum WJP. urzędniku, po wykonanych iuramentach, in spatio trzech niedziel per inequitationem praecoccupare permittimus; którey inekwitacyi, ażeby JXX. Bazylianie nie bronili, dobr nie dezelowali, inwentarze, krescencyą, w zupełności postąpili, zabudowania żadnego nie przedawali i nieznosili, poddaństwa nieuciemiężali, nie rozpędzali, praecustodimus. A po wykonanych iuramentach et post subsecutam inequitationem, omnimodam securitatem possessyi majątności Nowosiołek cum attinentiis tymże JPP. Horainom waruiemy i ubezpieczamy. In caeteris vero punctis żałob partium, insistendo anterius zaszłym dekretem, iako też ex decisione nostra in sola causa facti, necessariam inquisitionem et verificationem mutuo stron sumptu przez urząd ad libitum użyty expediendam, z wolnym wyniesieniem nowych żałob i podaniem interrogatoriorum ad praemissos actus, utriusque parti reservando, post satisfactionem in omni temu dekretowi, żałoby pro-

cessa eo intuitu zaszłe et praesenti decreto rozsądzone, kassuiemy, annihiluiemy, perpetuum silentium nakazuiemy. Et in contravenientem temu dekretowi partem vadium irremissibile alterius tanti et paenam personalis infamiae zakładamy. Ad haec interwencyą, przez JP. Daniela Laskowskiego imieniem JPP. Hieronima Laskowskiego i Michała Starowskiego do niniejszego dekretu czynioną, w takowy dekret inseruiemy. Die vigesima septima Julii post delibertationem lege praescriptam JXX. Bazylianie a thenore całego dekretu, a JPP. Horainowie i Maryańska in puncto niesądzenia pen na JP. Stachorskim, przez ichmościow pretendowanych, tudzież nieuznania kalkulacyi ex praesentibus Nowosiołek, przed sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego appellowali, którey appellacyi, iako are finaliter iudicata, dopuściliśmy. Co zaś po zaszłej appellacyi attinet dokumentów, do majątności Nowosiołek ściągających się, a przez ichmościow xięży Bazylianów z produktów, replik i komportacyi oddanych; takowych dokumentów in subsidium appellacyi potrzebnych, a singulariter w regestrze comportationis, po wykonanym iuramencie, wyrażonych, liberam extraditionem sub regestro ichmościom panom Horainom i JXX. Bazylianom adinvicem subscripto uznaiemy. Reliquum zaś papierów niezre-

gestrowanych et in farragine do cancellaryi oddanych, ad plenam haereditatem collateralium okolicy Nowosiołek ściągających się, a zeszedemu JP. Kazimierzowi Grodzickiemu konfidowanych, a żeby tak JP. Horaino-

wie, iako też JXX. Bazylianie do oczewistey w sądach trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego rozprawy, in archivo cancellaryi naszey ziemskiej Brzeskiej obsy-gillowawszy lokowali, iniungimus.

 1773 г.

108.—Жалоба плебана Сегневицкаго на подстолича Пинскаго Булгака и другихъ о произведенныхъ безчинствахъ въ костелѣ и внѣ его.

Изъ актовой книги за 1773—1774 годы, лист. 747—748.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt trzeciego, miesiąca Januaryi szesnastego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich wojewodztwa Brzesckiego, po Trzech Królach, święcie Rzymskim, przypadłych et in loco solito, w mieście jego królewskiej mości Brześciu agituujących się, przed nami Xawerym Hornowskim, Ignacym Oziembłowskim, Franciszkiem-Alexandrem z Koponic Grabowskim, sędziami, Hilarym Rezką, pisarzem, urzędnikami sądowemi ziemskimi wojewodztwa Brzesckiego, comparendo personaliter wielebny JX. Marcin-Klemens Kotliński, pleban Siehniewicki, w do-brach w wojewodztwie Brzeskim sy-

tuowanych, in contiguitate ze wsią Wininem dziedzictwa WWJP. Boreyszow, a dzierzawy ad praesens arędowaney JP. Bułhaka, podstolica Pińskiego, leżących, soleniter manifestował się na WJpana Józefa Bułhaka, podstolica Pińskiego, pryncypała, tudzież na JP. Kaietana Buczkurowskiego, Antoniego Borowskiego et cuiusvis nominis actorum, do gwałtu i wiolencyi iednomyślnych pomocników, niemniej oraz na JP. Józefa Wolańskiego w teyże liczbie będącego, tak nomine suo, iako też imieniem JP. Wawrzyńca Kotlińskiego brata swojego rodzonego i samey jeymości małżonków o akcyą na dniu szóstym Januaryi anni praesentis,

w dzień Trzech Królów święta Rzymskiego, w czasie obchodzenia nabożeństwa przyzwoitego, przy licznych ludzi zgromadzeniu przez obżalowanych stało napadnienie na zakrystyą z odwagą wcześniej przysposobioną, z intencją pokrzywdzenia dellatora, gdyby nie był słuchaniem spowiedzi zabawnym, a tam o lżenie, od czci i sławy odsądzenie, tandem teyże pory z adherentami wyż wyrażonemi, ku pomocy dellatora pokrzywdzenia usposobionemi, o zastompienie na drodze dobrowolney, z folwarku do kościoła idącey, przed figurą kościelną, iadącego z żoną swą na nabożeństwo żałującego JP. Wawrzyńca Kotlińskiego bezbronne, a obżalowani armata manu będący, o zatrzymanie koni, deinde porwanie z sanek za piersi, a iako bezbronnego, tarmoszenie z żądaniem skaleczenia, gdyby się od tey natarczywości ucieczką do kościoła nie schował, za którym obżalowany JP. Bułhak z naporządzoney dobrze broni strzelił tak dalece, że za zchybieniem celu żałującego JP. Wawrzyńca Kotlińskiego, dostał się znak strzelenia JP. Cudnickiemu non a longe stojącemu, denique za niedopędzeniem żałującego JP. Kotlińskiego o porwanie iterum z sanek JP. Kotlińskiey, a w ciąży będącey, o potronczenie i razami ciężkimi kilkakrotne bicie; i lubo żałujący JX. pleban, distractus od nabożeństwa krzykiem i hałasem za

kościółem dziejącym się, wyszedłszy z kościoła w komży i stule na cmentarz upominał o niegodność zwłaszcza przekracającą nabożeństwa uroczystości. Atoli obżalowany JP. Bułhak cum adminiculo adhaerentów, nie tylko ze złości nie poprzestali, owszem żałującego do poniesienia krzywdy słowy nieuczciwemi powoływali z porwaniem się do pistoletu i intencją strzelenia do żałującego, gdyby przytomna ludzi liczność krzykiem umysłu nie zatamowała, a za weyściem tegoż obżalowanego do kościoła, cum adhaerentibus mimo winne domu Bożego uszanowanie, tanquam in spelunca latronum postempuiąc, krzykiem, łaianiem, denique z gołemi szablami około węglów kościelnych biegali i po onych krzesaniem, nie tylko że miejsce domu Bożego znieważyli, ale też tą traiedyą trwającą od godziny ósmey aż do godziny wtórey z południa, iż ani msza, ani insze nabożeństwo konkludować się nie mogło, sporządzili; czym nie tylko żałującym z gwałtu i wiolencyi, ale też kościołowi i samemu Bogu zbytkiem postempków nieuszanowania, wykroczenie, przyzwoitą karę zaciągające, popełnili, ad haec za odprawieniem siebie perswazyą J. pani Szuyskiey ekonomowey Siehniewickiey a za wiadomością sobie dostałą o intencji JX. plebana podróży do derewni dla powitania z wielebnym JX. Podkowskim

surrogatem konsystorza Janowskiego o uczynienie zasadzki na drodze i tam długie oczekiwanie, aż ichmościów iadących w nocy a inopinate napadłszy, WJP. Michał Boreysza porozpędzał i żądającego ostrzegł. Zaczynam więc, że się umysł w złości nie dokonał, pochwałkami na zdrowie i życie delatoris oświadczaia. Przeto tak opiszmienioną akcyą, iako też distinctim item na tegoż JP. Bułhaka, podstolica Pińskiego, o prze-

koszenie łak letnią porą, znacznie o spaszenie żyta więcey kop sześciu bydłem razem kilkokrotnym (uti testatur visio in tempore uczyniona) i o dalsze pretensyie, fusius atque latius in autentico exprimi mające, item atque iterum manifestował się i wydania listu zaręcznego dopraszał się. Który to takowy manifest iest do xiąg ziemskich woiewodztwa Brzesckiego przyięty i wpisany.

1773 г.

109.—Жалоба монаховъ Базиліановъ на есендза Лясковскаго, настоятеля Яновскаго и его сообщниковъ о нападеніи вооруженною рукою на Тороканскій монастырь и произведенномъ тамъ разбоѣ и убійствахъ.

Изъ актовъ книги за 1773—1774 годы, лист. 1287—1288.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt trzeciego, miesiąca Oktobra czter-nastego dnia.

Na urządzie jęgo królewskiej mości, przed aktami ziemskimi woiewodztwa Brzesckiego, comparendo personaliter w Bogu wielebny Jmc̄ xiądz Innocenty Wasiułyński, continator ordinis Sancti Bazylji Magni, conventus Brestensis nomine w Bogu przewielebnego Jmci xiędza Teofila Sakowicza Serafinowicza, superi-

ora i wszystkich w Bogu wielebnych Jmci xięży Bazyljanów Torokańskich, na wielebneho Jmci xiędza Ignacego Laskowskiego, kanclerza Brzesckiego, proboszcza Janowskiego, qua samego principała, a wielmożnego jmci pana Ignacego Boreyszy, starosty Lewkowickiego, et alios in vasores, qua complices, solenniter manifestował się, mieniać o to, iż co w Bogu przewielebny Jmci xiądz Benedykt Eliaszewicz, pro tunc superior Torokański,

i wszyscy Jmci xięża Bazylianie zakonu Świętego Bazylego Wielkiego, za prawem zastawnym od wielmożnego Jmć pana Franciszka Alexandra z Konopnic Grabowskiego, sędziego na ten czas grodzkiego i obozowego województwa Brzeskiego, w roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt pierwszym, miesiąca Czerwca dwudziestego dnia sobie danym i przyznany, intromissionaliter w aktualno obiwszy possessją maiętność Czerniakow, w województwie Brzeskim leżąca, legitime possydowali. Obżalowani wielebny Laskowski, kanclerz Brzeski, cum suis complicibus praedominanter ważył się armata manu na pomnioną maiętność naieżdzać dla pokrzywdzenia klasztoru Torokańskiego i samych żałuujących delatorów. Czasu którego naiazdu i wioleńcy niedość że żałuującym delatorom wielkie krzywdy i szkody, na czym nie dość, lecz insuper Kiryłę Bonduraka, chłopa funduszowego Torokańskiego ze wsi Okropney

i innych wielu ludzi Czerniakowskich popodstrzelano i pokaleczono, a iednego o śmierć przypawiono, iako enarrat manifesta przez wielmożnego Jmć pana Grabowskiego, sędziego ad praesens ziemskiego, in tempore w tymże roku miesiąca Julii dziesiątego dnia i Augusta szóstego, przy prezencie trupa zanaszane, co obżalowany Imć xiądz kanclerz Brzeski zagodziwszy i zapłaciwszy, wielmożnemu sędziemu teraz na żałuującego delatora pozyskiwać ogłasza się, przegrózki różne czyniąc, nie słusznie wexuie, za skaleczonego chłopa Torokańskiego Kiryły Bonduraka żadney satysfakcyi czynić nie chce, we wszystkim żałuujący delator pokrzywdzić usiłuie, o co wszystko i o inne pretensie iterum atque iterum manifestował się, i takowy manifest do xiąg ziemskich województwa Brzeskiego dał ku zapisaniu. Który iest przyjęty i wpisany.

110.—Фундушова запись на кальвинскій Яменскій соборъ.

Изъ актовой книги за 1635 годъ, листъ 2002.

Лѣта Божого Нароженья, тисеча шесть сотъ тридцать пятого, мѣсеца Ноября шостого дня.

На рокахъ судовыхъ, о Светомъ Михалѣ, святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне у Бересты отправоваыхъ, передъ нами Югабриелемъ зъ Ельна Еленьскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Патеемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, постановившисе очевисто у суду урожонный, его милость панъ Петръ Пекарскій, секретаръ его королевское милости а земенинъ воеводства Берестейского, при самомъ оригиналѣ покладалъ и, переносечи зъ кгроду до земства, подалъ выписъ съ книгъ кгродскихъ староства Берестейского, подъ датою року теперешнего тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Юля сегого дня, уписанья въ немъ листу фундацыйного запису, одъ его жъ милости даного и належачого зборови Яменинскому, ново одъ его милости фундованому, и акторомъ зборовъ Великого Князства Литов-

ского и старшимъ теперъ и напотоми будучимъ, на речъ меновите въ томъ фундушю описаную и выражоную, за которымъ перенесенъемъ своемъ жедаль насть суду, абы былъ принятъ и до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ. Мы врадъ, видечи речъ быть слупшную а чинечи жеданью его милости досить, оный выписъ при самомъ оригинальномъ листѣ принявши, и до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписать дали; которого уписуючи въ книги и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: выписъ съ книгъ кгродскихъ староства Берестейского. Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Юля сегого дня. На рокахъ судовыхъ кгродскихъ Берестейскихъ, передъ нами, Еримъ Александромъ Станкевичомъ, подстаростимъ, Яномъ Верещакою, судьею, и Миколаемъ Табенскимъ, писаромъ, врадниками судовыми кгродскими Берестейскими, постановившисе очевисто у суду его милость панъ Петръ Пекарскій, секретаръ его королевское милости а земенинъ воеводства Берестейского, покладалъ и очевисто

призналъ листъ добровольный, вѣ-
 чистый фундаційный запись свой,
 водлугъ права посполитого спра-
 влений, даный и належачій зборо-
 ви Яменскому, ново одъ его ми-
 лости фундованому, и акторомъ
 зборовъ Великого Князства Литов-
 ского и старшимъ теперь и напо-
 томъ будучимъ, на речь менови-
 те въ томъ листѣ описаную, ко-
 торый листъ свой увесь властное
 руки свое писаный, его милость
 панъ Пекарскій, устнымъ и очеви-
 стымъ признаньемъ своимъ ствер-
 дивши, просилъ, абы до книгъ су-
 довыхъ кгродскихъ Берестейскихъ
 уписанъ былъ. Мы, врадники, ви-
 дечи речь быть слушную, оного
 принявши, до книгъ уписать велѣ-
 ли; который уписуючи, писмомъ
 польскимъ писаный, въ словѣ до
 слова, такъ се въ собѣ маеть: Ja
 Piotr Piekarski, sekretarz J. Kmsci,
 ziemianin woiewodstwa Brzeskiego,
 zeznawam tym moim dobrowolnym
 listem, funduszem y zapisem moim,
 komu by to wiedziec należało, niniey-
 szego y napotym będącego wieku
 ludziom, iż będąc ia za prawem mo-
 im oyczystym y kupnym w dziedzi-
 czney possessijney majątności mey
 Teyszynskiey y Jamentskiey y wsi
 do tego należących, w woiewodstwie
 Brzesckim leżącey, a zażywaiąc wol-
 ności mey szlacheckiey, według pra-
 wa pospolitego, które każdemu pozwa-
 la majątnością swą, iako chcąc szafо-

wać, dać, darować, sprzedać y na kościół
 zapisać, będąc z łaski Bożey na cie-
 le y na umysle zdrowym, dobrze się
 na to namysliwszy, z dobrej woli mo-
 iej na cześć i chwałę Boga w Troy-
 cy Świętej Iedynego Oycy, Syna y
 Ducha S. y na ustawiczne odprawo-
 wanie nabożęstwa chrześcianskiego
 ewangelickiego w confessiey Sendo-
 mierskiey, w roku tysiąc sześćset
 siedmdziesiątym wyrażonego, y con-
 signatią Poznanską utwierdzonego,
 w pomienionej majątności mey Ja-
 menskiey, daię, daruіę, wiecznemi
 czasy funduіę y zapisuіę, nato: na-
 przód kościół przez mie w Jamnie
 z wieżą de novo radice, gdzie nigdy
 żaden kościół nie bywał, podle mo-
 gidek chłopskich zbudowany z miey-
 scem znacznym tak naznaczonym.
 A przytym na wychowanie sług Bo-
 żych y kaznodzieiow na to miejsce,
 według porządku nabożęstwa ewan-
 gelickiego ordinowanych, od synodu
 posłanych y przez superintendenty
 introducowanych, a w tym zborze
 słowem Bożym y Sacramentami Swę-
 temi usługuiących daię, daruіę y wie-
 czną fundacią zapisuіę. Naprzód
 w Jamnie włokę na pasznią tę, na
 której koscioł stoi i plebania, abo
 mieszkanie kaznodzieyskie z ogro-
 dem owoszczowym, poczowszy od go-
 ścinca nad rzeką Muchawcem z Brze-
 scia do Zebrynia idącego aż do grani-
 ce Jelmowskiey we wszystkich trzech
 polach a podle tychże włoki obmie-

dze, takóž drugą włokę osiadłą, na którzychiest trzech poddanych, mianowicie: Naum Chlarczenia Czwarzana, Szczepan Czwarzana, Stasimienia pułwłok y ze wszystką ich maiętnością, robotami, dziakłami, czynszami y wszelaką ich powinnością, na inwentarzu opisana, a osobliwie we wsymey Koszczach; także daruję y na wieczność ku lepszemu kaznodzieiow, pro tempore w Jamnie będących, wieczną fundacją zapisuję na pasznią pięć włok pustych, mianowicie: podle dworu brata mego, J. msci pana Stefana Piekarskiego włok dwie, na którzych dworne zboża siewano; tamże czynszowych włok trzy, mianowicie: Horodkowski pułwłok, Zmiękowski pułwłok, Hryca Szopiela pułwłok y Harełowszczyzny pułtory włoki; a ku temu, tamże w Koszczach daię, daruję y zapisuję na tenże kościół osiadłych włok dwie; na którzych poddanych cztery, mianowicie: Klisko Wakalios pułwłoki, Wiedawowicz pułwłoki, Klarczenie na Haykowym pułwłok, Szofiel pułwłok. Wszystkie te włok tak osiadłych, iako y nieosiadłych dziewięć we trzech polach, ze wszystkimi przyległościami, ogrodami, nawozami, polami, z zasiewkiem ozimem y iarym, z sianożęciami, chrostami, czynszami z naimnych pułwłoczkw, z poddaniami wyżey pomienionemi, z ich maiętnością, robotami, dziakłami, czynszami y wszelkimi powinnościami tak, ia-

kom sam to wszystko dziażdzał y używał, nic na siebie, dzieci, bliskich y powinnych moich nie ostawuiąc, oprócz poboru seymem ufałonego; ale wszystko to ogułem, tak żeby mianowane niemianowanemu, a niemianowane mianowanemu nic nie szkodziło, ani wyjmowało, a ku temu wolne mełcie na roschod kaznodzieyski, bez miarki we młynie Jamenskim y z wolnym iazow zabiianiem na rzece Muchawcu, przeciwko tym włokom kościelnym, we wszystkich tych polach wczole do rzeki Muchawca przychodzących, y łowieciem ryb, iako y poddani we wsi Jamnie zażywaią; także osobliwie daię, daruję y zapisuję y wiecznie funduję kaznodzieiom, u Jamenskiej plebanii y pro tempore będącym wolne wożenie drew na opał do plebaniey y do grodzby, na dyłowanie y poprawę budowania z puszczy Pożezynskiej, części mey; a na ostatek wolną paszą bydła y koniom z moimi dwornemi y wolny przeiazd po wszystkich, zwyczajnemi drogami; co wszystko, iako się pomieniło, ze wszelkimi pożytkami y prowentami daię, daruję y wieczną fundacją zapisuję na pomieniony zbor Jamenski ewangelickiey confessiey y dla nieodmiennego w tym kościele nabożenstwa w wieczną a nieodzowną possessią podaię superattendentom ewangelickiego wyznania, a w ish osobach aktorowi zborow ewangelickich, w wiel-

kim xięstwem Litewskim teraz y napotomne czasy będącym, zostawiwszy sobie wolne jus patronatus et collationis do żywota swego. A zatem seniorowie W. X. Litewskiego utriusque ordinis y aktor ewangelicki, a zgoła magistratus ecclesiasticus ewangelickiego nabożęstwa, mają, wolni y mocni będą tym zborom Jamenskim, plebanią, gruntami, y poddaniami y wszystką tą majątnością, na ten kościół przez mię zapisaną, cale zawiadować, ministrowi do niego podawać, y te dobra kościelne do swej posesyi wziawszy, onemi, iako z najlepszym kościoła Jamęskiego pożytkiem dysponować i w nim takiego porządku doglądać, jakoby chwała Boża na tym mieyscu, sposobem nabożęstwa wyżey pomieninego y wyrażonego, zawsze odprawowana była. A ia się w tę wszystkie dobra, na zbor Jamęskie zapisane, w żadną część y pożytki iey wstempować y kaznodziejom, teraz y napotomne czasy będącym, wdzierzeniu y używaniu ich żadney przeszkody czynić nie mam, ia sam y potomkowie moi, którym acz ia z pewnych przyczyn, a najwięcey dla odmiany w nabożęstwie, (choć się tego niespodziewano) jura collationis do tego zboru kaznodziejow na potym nie ostawuję, iednakże a patrociniom y powinney tak zborowi, iako y kaznodziejom obrony y wszelkiego poszanowania potomkow moich

y successorow nie wyzwalam, y owszem wszystkie dziatki y successorow moich, także którzy by przy tey prawdziwey starożytności Apostolskiej y własnym z samego tylko słowa Bożego wziętym, a od Pana y Zbawiciela naszego y Apostołów iego podanym wyznaniu ewangelickim statecznie stałę, iako y te którzyby za udaniem y mniemaniem swiatą tego, a naukami po czasiech Apostolskich wymyślonemi uwiedzeni będąc (czego Boże uchoway y ia się nigdy po dziatkach moich niespodziewam) od prawdy raz poznaney odstempować mieli, a zgoła wszystkie potomki, krewne y w dobrach po mnie pozostałych successory moie choć tę majątność Jamieńską, w której zbor iest, trzymać będą, chocia by ia też w obce ręce (czego Boże uchoway), iakim kolwiek prawem komu kolwiek puścili, abo przedali, pod błogosławieństwem Bożym y taką zaręką y winą, którą antecessor, według Bożego y ludzkiego prawa successorów swoich wiązać y obciążać może y Bóg ia nad potomkami y successorami antecessorom nieposłusznymi, a na to co Bogu oddano nastempującemi, niepochibnie wykonywać zwykli, to iest, pod winą tak doczesnego natym swiecie, jako i onego wiecznego na strasznym sądzie Bożym karania Bożego obowięzuję, aby na tym mieyscu w zborze Jamieńskim (gdzie w podoczesnym bo-

iowaniu y wykonaniu biegu mego co kolwiek smiertelnego mam, złożyć sobie obietcę), nie tylko żadney odmiany w odprawowaniu nabożeństwa ewangelickiego, wyżey opisanego, abo też iesliby kto tak tyrańskiego y ze wszelakiey pobożności wyzutego serca był, któryby przez gwałt, wykrety prawne y iakie kolwiek sposoby odmiane w tym Jameńskim zborze ewangelickiego nabożeństwa w insze, temu przeciwnie, forituiąc przy odmianie nabożeństwa y nad zmarłym się paścić, a ciała chrześcijańskiego wiecznemu odpoczynkowi oddane z koscioła wyrzucać chciał, nie tylko tego tak sprosnego y nad wszelakie pogańskie gorszego postempku żadnym sposobem nie dopuszczali; ale też y kaznodzieiów a sług Bożych, na tym mieyscu powołanie swoje, według pomienionego nabożeństwa (w którym żadney odmiany dopuszczać nie mają), pobożnie odprawujących, w powinnym poszanowaniu y pokoju zachowali y od wszelakich krzywd, niaazdow, prześladowania, a w dzierżeniu y odprawowaniu pomienionego nabożeństwa y używaniu dobr y pożytków, na ten zbor nadatnych y zapisanych, od wszelakich impedimentow, także od pozwów, zyskow, przezyskow y pierszych y pośledniejszych praw wszelakich sądow zastempowali, bronili y ewincowali przez wszystkie dawności ziem-

skie, iakie którym osobom według prawa służyć mogą. Do czego się y sam y potomki moje obowiązuję sub censura ecclesiastica y pod zaręką trzech tysięcy złotych polskich y nagrodzeniem szkod, nakładow na gołe rzeczenia słowa kaznodzieia Jameńskiego pro tempore będącego, bez przysięgi cielesney, o które tak doczesne, iako y wiecznę zaręki y mimo ono generalne forum, do którego się y sam y ze wszystkimi, którzyby tey fundaciei zboru Jameńskiego wieczystey w czym kolwiek przeciwni byli, abo one iakim kolwiek od ludzi wymyślonymi sposobami, ratiami y prawem, prawu Bożemu przeciwnym, a zwykłemi praetensiami swemi w czym kolwiek naruszać chcieli nad wszystkie zaruki y karanja, ludzkim prawem postanowione, osobliwie s takowemi sie na on wielki y straszny sąd Boży odwoływam; co sie tknie doczesnego tylko karanja, zaruki y szkod, słowem mianowanych, daię moc pozwać siebie y succesori moie do wszelakiego sądu y prawa, lub ziemskiego y grodzkiego Brzeskiego, lub głównego trybunalskiego, w który kolwiek termin idzie, ia y potomkowie bez wszelakich obmow, dylaciei y exceptiei, także y appellaciei oczewisto stawać y w samey tylko główney rzeczy odpowiadać, a executiei zawsze taki wskaz na dobrach moich nie broniąc, y sądu o zły wskaz, a strony o zły

przewod prawa nie pozywając aż do ostatniego stopnia prawa we wszystkim usprawiedliwić się actorowi zborowemu powinni będą. I ten zapis tyle kroć, ile kroć tego potrzeba będzie, u każdego sądu y prawa wiecznie y prawny mieć chcą. Ina tom dał zborowi Jameńskiemu y actorowi zborow wielkiego X. Litewskiego y seniorum utriusque ordinis, teraz y napotym będącym, ten dobrowolny zapis mój wieczystey fundaciey z podpisem ręki mey y pieczęcią mą. Do którego za ustną y oczewistą proźbą mą ręce swe podpisać y pieczęci przyłożyć raczyli ich mśc panowie przyjaciele moi J. mśc P. Stanisław Rayski, J. mśc P. Adam Koscia y J. mśc P. Mikołaj Hornowski. Pisan w Jamnie, roku tysiąc sześćset trzydziestego piątego, miesiąca Czerwca siódmego dnia. У того листу печатей притисненыхъ пять, а подпись рукъ тыми словы:

Piotr Piekarski ręką własną, Stanisław Rayski z Rayska mp.; Adam Koscia ręką, Mikołaj Hornowski ręką swą, Andrzej Koscia ręką swą. Который же тотъ листъ помененый его милости пана Петра Пекарского зъ устнымъ и очевистымъ признаньемъ его милости до книгъ судовыхъ кгродскихъ Берестейскихъ есть уписанъ, съ которыхъ сесь выписъ подъ нашими владовыми печатями и съ подписомъ руки писарское его милости ксендау Миколаю Высоцкому, казнодею Селецкому, есть выданъ. Писанъ у Берестью. У того выпису кгродского Берестейского печатей владовыхъ двѣ, а подпись руки писарское тыми словы: Миколай Табенскій писаръ. Который же тотъ выписъ кгродскій Берестейскій, до перенесенья поданный, до книгъ нижншихъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

ОГЛАВЛЕНИЕ.

I.

Акты, проясняющіе элементъ Православія въ Сѣверо-Западномъ краѣ.

	СТРАН.
1. Фундушевая записъ на Семятичскую церковь во имя Святой Троицы, съ предѣлами Св. Апостоловъ Петра и Павла и Преподобной Параскевіи	1
2. Фундушевая записъ на церковь Божіей Матери во Владимірѣ-на-Мухавцѣ	3
3. Привилегія короля Сигизмунда Августа о передачѣ Озятской церкви въ обезпеченіе конюшему Гайкѣ	5
4. Жалоба о нападеніи князя Льва Масальскаго на церковное имѣніе Тришинъ	6
5. Привилегія короля Сигизмунда III, данная православному духовенству и обезпечивающая какъ церковныя имущества, такъ и самое духовенство	10
6. Привилегія короля Сигизмунда III на церковь Св. Михаила въ Половцахъ, данная священнику Перфиновичу.	14
7. Жалоба игумена Кобринскаго Гоголя о захватѣ монастырской земли	16
8. Подтвердительная привилегія Сигизмунда Августа на право владѣнія Пещатскому священнику двумя увологами земли, огородомъ и плацомъ	17
9. Выдѣлъ на Токаревскую православную церковь одной увологи и пяти морговъ земли	18

10. Отказная или изрекательная запись Ярослава Солтана сыну своему Ерониму Солтану на имѣніе Клейники съ монастыремъ Св. Симеона 20
11. Фундушевая запись князя Ивана Шуйскаго на Короцинскую церковь 21
12. Фундушевая запись жены подкоморія Паца на Збирожскую церковь 24
13. Фундушевая запись жены подкоморія Агафіи Паць на землю и проч., данная дьякону, дьячку и пономарю Збирожской церкви 30
14. Фундушевая запись на Подбѣльскую церковь, данная женою подкоморія Паца Агафіею Паць 35
15. Фундушевая запись на церковь Калечицкую 39
16. Духовное завѣщаніе Феодора Ивановича Масальскаго, въ которомъ онъ, записывая все движимое и недвижимое свое имущество дѣтямъ своимъ, завѣщаетъ похоронить себя въ православной церкви въ Олексичахъ и упоминаетъ о сдѣланной отцемъ его и имъ самимъ фундушевой записи на эту церковь 41
17. Опредѣленіе королевскихъ комиссаровъ по жалобамъ православныхъ Черевачицкихъ священниковъ на притѣсненія, дѣлаемые имъ Кобринскимъ подстаростимъ 48
18. Жалоба православнаго священника Захарія Лаврентьевича на Раину Кореневскую и сыновей ея о непризнаніи выданной ими дарственной записи на церковь Св. Архангела Михаила . 50
19. Фундушевая запись на пользуволоки земли на церковь Св. Иоанна Богослова въ Рѣчицахъ 51
20. Фундушевая запись Василя Пришихотскаго на церковь Рождества Пресвятой Богородицы въ Пришихвостяхъ, которую онъ пожертвовалъ 3 уволоки земли и всѣ необходимыя церковныя и богослужебныя принадлежности 55
21. Фундушевая запись Юсифа Веніямина Рущаго, митрополита Кіевскаго, Галицкаго и Брестскаго и земскаго судьи Гавріила Еленскаго на основаніе монастыря Св. Троицы въ г. Брестѣ 57

22. Позывъ къ суду разныхъ православныхъ лицъ по жалобѣ уніатскаго протопопа Рогозницкаго и всей Брестской уніатской капитулы 59
23. Жалоба уніатскаго протопопа Рогозницкаго и священниковъ Брестской капитулы о забраніи православными церкви Св. Симеона въ Брестѣ, за рѣкою Мухавцомъ 61
24. Донесеніе вознаго Ивана Залютинскаго о томъ, что уніаты воспрещаютъ совершать богослуженіе православнымъ монахамъ въ церкви Св. Симеона за Мухавцомъ 63
25. Фундушовая записъ Василя Пришихотскаго, выданная монахамъ Купетичскаго монастыря, на устройство церкви, монастыря въ имѣніи его Лепесахъ, съ подчиненіемъ его Виленскому монастырю Св. Духа 66
26. Дарственная записъ Ивана и Раины Пришихотскихъ на землю православному монастырю въ Лепесахъ 69
27. Возобновленіе фундушовой записи на Тростянскую церковь во имя Св. Спаса 72
28. Дарственная записъ Вильковскихъ на церковь въ имѣніи ихъ Вагановѣ 73
29. Ревизіонная записъ Кобылянской церкви 75
30. Явка права на приходъ Верховицкой церкви, съ означеніемъ церковнаго фундуша 77
31. Привилегія короля Іоанна III, данная Воинской церкви, подтверждающая таковую жъ короля Михаила 79
32. Фундушовая записъ на церковь Преображенія Господня въ Горбовѣ 84
33. Подтвержденіе фундуша Докудовской церкви 84
34. Фундушовая записъ на Докудовскую церковь князя Барла Радивила 86
35. Подтвержденіе фундушовой записи на церковь Сухопольскую 88
36. Надѣлъ Рѣчицкой церкви землею 90
37. Консенсъ архіепископа и митрополита Кіевскаго Фелиціана Филипа Володковича на постройку Верстоцкой церкви 92
Консенсъ архіепископа и митрополита Кіевскаго. *Переводъ предъидущаго акта* 93
38. Фундушовая записъ на Верстоцкую церковь подкоморія Виль-

чевскаго	94
40. Право на приходъ Хотиславской церкви, данное Станиславомъ Августомъ священнику Харламповичу	99
41. Право на приходъ Теребунской церкви, данное княземъ Войтѣхомъ Шуйскимъ священнику Доминику Дежковскому	101
42. Право на приходъ Ортельской церкви, данное Карломъ Радвиломъ священнику Сосновскому	102
43. Привилегія на приходъ Малоритской церкви, данная королемъ Станиславомъ Августомъ священнику Харламповичу	103
44. Привилегія на приходъ Зеловской церкви, данная королемъ Станиславомъ Августомъ священнику Чирановичу	105
45. Право на приходъ Мшанской церкви, данное подкоморіемъ Оссолинскимъ священнику Леону Костюкевичу	106
46. Привилегія на приходъ Кобылянской церкви, данная Станиславомъ Августомъ священнику Осташевскому	107
47. Право на приходъ Гербанской церкви, данное коляторами священнику Скабалановичу	109
47. Привилегія Станислава Августа, данная священнику Левашкевичу на коадьюторію Семеновско-Каменецкой церкви	110
48. Измѣреніе и замѣна земли, принадлежащей Сухопольской церкви	112
49. Привилегія Станислава Августа священнику Павловичу на коадьюторію Олтушской церкви Преображенія, съ правомъ преемства	113
50. Право на коадьюторію при Корчовской церкви, данное графомъ Оссолинскимъ священнику Харламповичу	114
51. Право на приходъ Пожезинской церкви, данное священнику Павловичу Римско-католическими ксендзами	116
52. Право на приходъ Павловской церкви, данное епископомъ Луцкимъ Нарушевичемъ священнику Александру Будзилевичу	117
53. Право на приходъ Лыщицкой церкви, данное помѣщиками священнику Хацкевичу	118
54. Право на приходъ церкви Воскресенія Христова, въ Каменцѣ Литовскомъ, данное священнику Николаю Яцевичу	120

55. Право на приходъ Степанковской церкви, данное Адамомъ Чорторыйскимъ священнику Іоакиму Александровичу. . . 121

II.

Акты, относящіеся къ администраціи Сѣверо-Западнаго края.

56. Листъ короля Сигизмунда I къ Тышкевичамъ, чтобы они совместно защищали границы наслѣдственныхъ имѣній своихъ. 125
57. Листъ короля Сигизмунда I къ воеводѣ Полоцкому Кишкѣ, чтобы онъ не дѣлалъ насилій и грабежей въ имѣніяхъ Тышкевичей 126
58. Наказный листъ короля Сигизмунда Августа подкоморію и ловчему Миколаю Юревичу 128
59. Листъ королевы Боны къ лѣсническому Патею Тысковичу о непослушаніи и невыѣздѣ на охоту державцы Каменецакаго Паца 130
60. Листъ ревизорскій Дмитрія Сапѣги на отмѣну земли землянамъ Волковыскимъ 132
61. Явка двухъ открытыхъ королевскихъ листовъ, относящихся ко взысканію платы съ тѣхъ земель, которые не являлись въ войско 133
62. Листъ короля Стефана комиссарамъ, чтобы они разсмотрѣли претензіи Патеевъ и Райскаго касательно входовъ въ Бѣловѣжскую пуцу 135
63. Листъ короля Стефана Баторія къ лѣсническому Махвицу о замѣнѣ входовъ земель Волковицкихъ въ Бѣловѣжскую пуцу землями въ другихъ мѣстахъ 137
64. Листъ короля Сигизмунда III лѣсническому Махвицу, чтобы онъ явился вмѣстѣ съ членами Брестскаго земскаго суда въ Бѣловѣжскую пуцу для замѣны права входовъ въ эту пуцу земель Волковыскихъ другими королевскими землями . . . 138
65. Листъ Сигизмунда III судьямъ Брестскаго земскаго суда объ

- отводѣ при лѣсничемъ Махвицѣ землямъ Волковицкимъ земель за входы ихъ въ Бѣловѣжскую пуцу 140
66. Привилегія Сигизмунда III, подтверждающая права землянъ Кобринскаго округа и уравнивающая ихъ съ правами землянъ Брестскаго повѣта. 142
67. Листъ подскарбія Халецкаго по дѣлу о замѣнѣ входовъ землянъ Волковицкихъ въ пуцу Бѣловѣжскую другою землею . 144
68. Листъ короля Сигизмунда III Ѳедору Патею и князю Шуйскому, чтобы они отвели Волковицкимъ полъзуволоки земли взаменъ входовъ ихъ въ Бѣловѣжскую пуцу 145
69. Привилегія короля Сигизмунда III мѣщанамъ Каменца Литовскаго, освобождающая ихъ отъ платежа подводной повинности 147
70. Инструкція посламъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ на сеймъ въ Варшаву 149
71. Листъ короля Сигизмунда III къ подскарбію земскому и писарю Велик. Кн. Лит. Димитрію съ Халча Халецкому, ограждающей королевскихъ крестьянъ отъ неправильныхъ вымогательствъ, дѣлаемыхъ подскарбіемъ Халецкимъ 155
73. Протестъ сенаторовъ, чиновниковъ гродскихъ и земскихъ и землянъ Брестскаго воеводства на комиссаровъ царства Польскаго, присоединяющихъ незаконно имѣнія и земли, принадлежащія Княжеству Литовскому, къ Польшѣ. 157
73. Фундушова записъ на госпиталь Божія Милосердія въ Брестѣ. 159
74. Инструкція посламъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ на конвокацію въ Вильну 167
75. Сеймиковое постановленіе дворянъ Брестскаго уѣзда 169
76. Листъ короля Стефана Баторія канцлеру В. К. Лит. Остафію Воловичу о назначеніи способнаго челоуѣка для оцѣнки стоимости входовъ въ Бѣловѣжскую пуцу, за отмѣну которыхъ нѣкоторые земляне просили вознагражденія. 171
77. Листъ короля Стефана Баторія, данный землянамъ Волковицкимъ касательно отмѣны входовъ ихъ въ Бѣловѣжскую пуцу . 173
78. Листъ короля Стефана Баторія о назначеніи комиссаровъ для окончанія дѣла о Бѣловѣжской пуцѣ. 174

79. Привилегія короля Владислава IV. на взиманіе мостовой пошлыны. 176
80. Сеймовое постановленіе дворянъ Брестскаго уѣзда о постройкѣ зданія для архива и другихъ предметахъ 178
81. Сеймовое постановленіе дворянства Брестскаго воеводства, подтверждающее дворянское происхождение нѣкоторыхъ лицъ. 181
82. Постановленіе сеймика, б. послѣ Срѣтенія Господня, на счетъ вознагражденія убытковъ отъ пожара одного заслуженнаго лица и проч 182
83. Универсалъ короля Станислава Августа, опредѣляющій случаи, въ которыхъ слѣдуетъ прибѣгать къ военной помощи при исполненіи декретовъ судовъ земскихъ и гродскихъ. . 185
84. Королевская ассигновка объ отпускѣ 10 т. злотыхъ на очистку р. Нѣмана и 10 т. злотыхъ на постройку ратуши въ Брестѣ 187
85. Инструкція посламъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ на ординарійный сеймъ 189
86. Сеймовое постановленіе дворянъ Брестскаго уѣзда о разныхъ предметахъ 194
88. Сеймиковое постановленіе объ избраніи гражданско-военныхъ комиссаровъ Брестскаго воеводства 197
87. Сеймиковое постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства. . 198
89. Распоряженіе генераль-маіора Дивова, данное Брестскому земскому суду 202

III.

Акты Юридическіе.

90. Листъ короля Сигизмунда по дѣлу мѣщанъ Каменца Литовскаго съ старостою Каменецкимъ 207
91. Духовное завѣщаніе Михаила Ивановича Боговитиновича Козерадскаго, которымъ, отправляясь за границу для лѣченія,

- онъ отписаль женѣ своей и дѣтямъ все движимое и недви-
жимое свое имущество 208
92. Судебное опредѣленіе по дѣлу дворянина Григорія Ваганов-
скаго съ епископомъ Луцкимъ княземъ Викториномъ Вербиц-
кимъ о предрержательствѣ имъ бѣглыхъ крестьянъ Ваганов-
скаго 216
93. Инвентарь двора имѣнія Свѣтчиковскаго 219
94. Донесеніе Гавріила Горностая о неудовлетвореніи въ городскомъ
судѣ жалобы его на Василя Коптя, замучившаго урядника
его, Станислава Вольскаго 222
95. Жалоба Михаила Заранки на воеводу Троцкаго Стефана Зба-
ражскаго по поводу грабежа 223
96. Опредѣленіе по дѣлу земянина Гурина съ земяниномъ Ива-
номъ о нанесеніи симъ послѣднимъ побоевъ и ранъ ему Гу-
рину, женѣ его и гостямъ 226
97. Опредѣленіе короля Стефана, по дѣлу Стефана Боговитиновича
Шумскаго съ княземъ Янушомъ Збаражскимъ, старостою
Кременецкимъ, съ присовокупленіемъ опредѣленія Брестска-
го земскаго суда о духовномъ завѣщаніи Шумскаго 228
98. Опредѣленіе по дѣлу дворянина Мѣшковскаго съ помѣщикомъ
Малаховскимъ, который ограбилъ его на дорогѣ, затащилъ
къ себѣ въ домъ и избилъ плетьюми 249
99. Заявленіе Гиричей о томъ, что они, получивъ 12 копѣ гро-
шей отъ Горновскаго, который убилъ отца ихъ, отказыва-
ются отъ иска по этому дѣлу 261
100. Опредѣленіе по дѣлу Коптей съ княземъ Романомъ Сангуш-
кою о грабежѣ крестьянъ Коптевыхъ 262
101. Опредѣленіе по дѣлу дворянина Николая Оленскаго съ воево-
дою Витебскимъ Николаемъ Павловичемъ Сапѣгою, который
держалъ его въ цѣпяхъ, въ самомъ строгомъ заключеніи 42
недѣли 292
102. Опредѣленіе по дѣлу объ убійствѣ крестьянина Игната Ти-
шевича земяниномъ Иваномъ Мутыкальскимъ. 300
103. Явка опредѣленія епископа Луцкаго по дѣлу объ убійствѣ
ксендзомъ Иваномъ Мазовецкимъ земянина Ивана Лесков-
скаго 304

104. Осмотръ подсудка Богдана Туминскаго мѣстечка Милейчиць, разореннаго войскомъ конфедераціи Брестской и градобитьемъ 307
105. Жалоба священника Мануила на подчашаго Пекарскаго о нанесенныхъ ему побояхъ и оскорбленіяхъ съ произнесеніемъ угрозъ 309
106. Судебное опредѣленіе по дѣлу Тура, обвиненнаго въ затравленіи собаками и убійствѣ гайдука Волка 311
107. Опредѣленіе по дѣлу между помѣщиками Брестскаго уѣзда и ксендзами Базиліянами о захватѣ имѣнія генераломъ сихъ послѣднихъ Геракліемъ Лисанскимъ и обращеніи его въ монастырскую собственность 315
108. Жалоба плебана Сегневицкаго на подстолича Пинскаго Булгака и другихъ о произведенныхъ безчинствахъ въ костелѣ и внѣ его 343
109. Жалоба монаховъ Базилиановъ на ксендза Лясковскаго, настоятеля Яновскаго, и его сообщниковъ о нападеніи вооруженною рукою на Тороканскій монастырь и произведенномъ разбоѣ и убійствахъ 345
110. Фундушова запись на кальвинскій Яменскій соборъ 347

О П Е Ч А Т К И.

Стран.	Строк.	<i>Напечатано</i>	<i>Слѣдуетъ читать:</i>
2	9	слуховскими	Слуховскими
76	4	сверху czysz	czynsz
83	13	— ienralnej	ieneralnej
84	18	снизу Kopysiu	Kopylu
—	17	— Micze	Mirze
—	10	сверху konfirmorać	konfirmować
—	6	— concequens	consequens
104	14	— Brżuskiemu	Brzeskiemu
105	13	— z Czerniegowski	i Czerniegowski
111	14	— на на	на
129	2	— Ильсу	Ильсну
148	8	— mias tu	miastu
151	19	— psstanowaią	postanawiaią
157	13	— обывавелевъ	обывателейъ
166	12	сверху szlubnię	szlubnię
185	1	— Аугуста	Августа
—	3	— судовъ	судовъ
—	14	— urzedom	urzędom
194	13	снизу u Pttu	i pttu
196	16	сверху pedymnym	podymnym
203	8	— Trszynem	Urzynem
271	5	снизу отповѣдать	отповѣдать
272	10	сверху стату	статуту
297	7	— золошыхъ	золотыхъ
305	8	— bonibarda	bombarda